

ЛЕСЯ
СТАВИЦЬКА

УКРАЇНСЬКА МОВА БЕЗ ТАБУ

СЛОВНИК
НЕЦЕНЗУРНОЇ ЛЕКСИКИ
ТА ЇЇ ВІДПОВІДНИКІВ

Український науковий інститут
Гарвардського університету

Інститут Критики

Національна Академія наук України
Інститут української мови

Lesia Stavytska

Ukrainian Without Taboos

A Dictionary
of Obscenities, Euphemisms
and Sexual Slang

Krytyka
Kyiv 2008

Леся Ставицька

Українська мова без табу

Словник нецензурної лексики
та її відповідників

Обсценізми • Евфемізми • Сексуалізми

Критика
Київ 2008

«Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми, евфемізми, сексуалізми», що його уклала доктор філологічних наук, професор Леся Ставицька, подає опис обсценних слів і висловів та їх евфемізмів, у тому числі еротичної лексики, сексуального сленгу, зафіксованих у різноманітних словниках української мови, які побутують в усному мовленні, художній літературі, публіцистиці, традиційному сороміцькому (еротичному) та сучасному міському фольклорі.

Пропонований Словник містить точний опис значень близько 5000 слів і стейких словосполучень, подає їх стилістичні характеристики, довідки про походження та історико-культурний коментар, а також фіксує випадки нестандартного, «ігривого» вживання.

У теоретичній частині читач знайде чимало цікавих відомостей про мовну, соціолінгвістичну, лінгвософську та культурологічну природу розглядуваного мовного матеріалу. Словник адресовано спеціалістам-філологам, письменникам, перекладачам і всім, хто цікавиться українським словом.

Рецензенти:

доктор філологічних наук

Євгенія Карпіловська

(Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні),

кандидат філологічних наук

Орися Демська-Кульчицька

(Національний університет

«Києво-Могилянська академія»)

В оформленні обкладинки використано малюнок Анатоля Петрицького «Ексцентричний танець» (1922; Державний музей театрального, музичного та кіномистецтва України, Київ) – ескіз костюмів для балетного номера в постанові Касьяна Голейзовського

Дизайн обкладинки

Ярослава Гаврилюка

Видання побачило світ завдяки фінансовій підтримці
Українського наукового інституту Гарвардського університету

Зміст

Вступ	
	7
Обсценний та еротичний простір української мови	
	11
Принципи укладання словника. Інструктивні матеріяли	
	71
Список умовних скорочень	
	83
Умовні позначення	
	85
Словник	
	87
Додатки	
	423
Покажчик синонімів	
	425
Бібліографія	
	435

Вступ

Цей словник породжений моїм словником жаргонної лексики, який побачив світ 2003 року. «Короткому словнику жаргонної лексики української мови» і розширеному його виданню «Український жаргон» (2005 р.) судилася цікава й вельми парадоксальна доля. Парадокс головно полягав у посиленій суспільній увазі до звичайнісінського лексикографічного видання. Згодом Оксана Забужко тонко зауважить з цього приводу: «Прикметно, що перший (!) «Короткий словник жаргонної лексики», укладений Лесею Ставицькою (К.: Критика, 2003), здобув певний медійний розголос, але в науковій громаді жодної дискусії не викликав (!!!)»¹. Чому Словник не викликав наукової дискусії – це тема окремої розмови. Але медійний дискурс про жаргон взагалі і Словник зокрема виявився доволі симптоматичним з огляду на те, що виявив цивілізаційний, точніше не зовсім цивілізаційний, код нації. Цей дискурс засвідчив повний хаос у метамовній свідомості сучасного українського етносоцієму стосовно ненормативного лексикону, нездатність до адекватної рефлексії щодо мови, затяготого нерозрізнення сленгу і мату, а отже опосередковано виявив відрив мови від її носія, містифікацію і дегуманізацію мови як «оселі людського буття», що само по собі стало свідченням здеформованої мовної картини світу. І «заслуга» в цьому українських лінгвістів з їхнім нехтуванням дескриптивним підходом до вивчення мови, чілкими ярликами «духовна убогість», «деградація» стосовно поставлених в один ряд сленгу, суржiku, вульгаризмів виявилась таки чималою.

Упродовж чотирьох років у той чи інший спосіб журналісти піарили ідею Словника як осередня ненормативного лексикону, який автоматично ототожнювався з нецензурчиною, матом, вербалним хуліганством. Ось заголовки деяких публікацій: «Наш народ ругается, как европейцы» (Факты и комментарии, 21.11.2003), «Ругаемся по-украински» (Деловая неделя и Financial times, 29.22.2003), «Пять тысяч украинских нецензурных выражений» (Комментарии,

¹ О. Забужко. *Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій*. – Київ: Факт, 2007, с. 124.

02.12.2005), «Решения съезда – в ж...» (Московский комсомолец в Украине, 2005, № 35). Кожен бачив у Словнику те, що хотів бачити. Невелика дециця лайки типу блін, численні перифрази понять сексуальної сфери, чоловічі і жіночі номінації осіб за їх сексуальними характеристиками – все наводило читачів на думку про розтабуювання недозволеного, забороненого, пов’язувалося з маніфестацією мату. Мої докази на користь того, що жаргон (сленг) якраз є евфемізмом обсценного, непристойного, що це насамперед мова корпоративних, соціально-професійних соціумів, абсолютно не спрацьовували.

Ні розгалужена система соціальних маркерів, ні сам вокабуляр номінацій, референтом яких були абсолютно невинні артефакти, явища і дії, не переконували в тому, що то був словник не обсценної лайки, а все-таки жаргонної лексики, згрубілої за своєю природою.

Пропускаючи повз вуха мій монолог про жаргон як мовний і соціокультурний феномен, про те, що обсценізми і жаргон – це відмінні лінгвокультурні реальності, журналісти, в т. ч. творці телепередач «Хочу і буду» (2003), «Проти ночі» (2003) та ін., які запрошували на розмову про Словник, бачили в мені захисника саме мату, старанно провокуючи на вербальну «полуничку». В ефірі їм це інколи вдавалось, хоча, признаюсь, гайдко було штучно вичавлювати з себе міцне слівце. Але можна було зрозуміти розчарування тих, хто не знаходив у книжці достатньо такого матеріалу: «<...> цей “Словник” пару тижнів перед тим гортав у Чернівцях... Ідея дуже класна. А то мова в нас якась недороблена, неповноцінна. Але словничок якийсь трохи цнотливий. Пара-трійка слів, що колись були “нецензурними”, але й тільки. Може, решта просто не жаргонні слова? А нормальні? Ух, а їх багато» (Олесь Доній. «Книжковий форум без книжок». *Молода Україна*, 2003, № 4, с. 188–189).

Інший аспект масмедійного дискурсу про Словник – це його оцінка як точки перетину української й російської культур. З одного боку, мене звинувачували у пропаганді російської фені (Костянтин Коверзнєв. «Одчиняй двері – прийшла “феня”». *Книжник-review*, 2003, № 23), «чужого сміття»: «[сердючки, кролики, ставицькі] віднайшли легкі засоби впливу на нижчі людські інстинкти, якими роблять собі славу серед неосвіченої публіки, а саме: суржикова, вульгарна, жаргонна мова. Зрозуміло чого літературну мову ігнорують – бо оволодіння нею потребує трудомісткої, багаторічної праці. І з якою метою Л. Ставицька випустила свій словник саморобного жаргону, коли є багато національних мовознавчих джерел? Взяти хоча б найновіші – “Золотослов” Г. Сагач або “Ключ розуміння” П. Мовчана!» (Слово Просвіти, 2004, № 28). З іншого, – проросійські видання, навпаки, шпетили за нешанобливе ставлення до російського мовного бренду: «Із зневагою [Леся Ставицька] говорила про золотий запас великоросійського мату: “<...> фразеологія зі словами фізіологічних від-

правлень і з органами, з якими пов'язані фізіологічні відправлення, а також з репродуктивною функцією". А щоб прямо сказати, по-російськи, кишка тонка! Усього два-три слова, і навіть дитині було б зрозуміло» (Георгій Бурсов. Русский мат – это звучит гордо. <http://www.obozrevatel.com/news/2005/4/18/8021.htm>; коментар телепередачі «Новий час» (5 канал), 22.03.2005). Зовсім абсурдною виявилася заувага Анатолія Железного «Походження російської ненормативної лексики» у газеті «2000» (12.08.2005 р.): «Про буцімто російське походження мату (!!!) можна довідатися з "Короткого словника жаргонної лексики української мови" Лесі Ставицької, де всі нецензурні слова вказуються як запозичення з "російської мови"». Автор вирішив, що *баклан* – хуліган; *балакуча* людина; *біч* – бездомний, *бомж*, *урка*, *жиган*, *жмурик*, *зек*, *лажа* є матом. Як кажуть, без коментарів.

Хтось бачив у словнику багато мату, комусь його не вистачало. Принаймні конотація «мат» міцно закріпилася за словником, і це мене, м'яко кажучи, шокувало. Єдиним аргументом у цій ситуації міг стати тільки словник обсценної лексики. Прогнозуючи медійну долю цього Словника, припускаю, що його знову кваліфікуватимуть як «чуже сміття». Сподіваюся, що передмова, а також коментарі у структурі словникових статей допоможуть скласти уявлення про ступінь чужинності цього лексикону. Щодо нецензурного лексичного матеріялу як «сміття», дозволю навести слова з Ф. Ніцше : «Світ схожий на людину тим, що має той бік, отже, зад – *оце* ї уся істина! У світі багато лайнів – *оце* ї уся істина! Однак цього замало, щоб сам світ був брудним страховищем! Є мудрість у тому, що у світі чимало смердючого, – сама огіда створить крила і сили, що вгадують, звідки воно береться! Навіть у найкращому є трохи огидного <...>. О брати мої, багато є мудrosti в тому, що на світі багато лайнів!»².

Подяки

Більша частина словника укладалась під час моого перебування в Українському науковому інституті Гарвардського університету (США) протягом лютого – червня 2006 р. Хочу висловити подяку працівникам цієї установи за наданий мені винятковий інтелектуальний комфорт при написанні цієї та інших наукових праць.

Першими читачами Словника були мої шановні рецензенти – доктор філологічних наук, професор Євгенія Анатоліївна Карпіловська і кандидат філологічних наук Орися Мар'янівна Демська-Кульчицька, які прочитали увесь

² Фрідріх Ніцше. Так казав Заратустра. У його ж : Так казав Заратустра; Жадання влади / Пер. з нім. А.Онишка, П.Таращука. – К.: Видавництво «Основи», Дніпро, 1993, с. 203.

рукопис, висловили критичні зауваження, слушні побажання і доповнення, за що я їм уклінно дякую.

Дякую членові-кореспонденту НАНУ, доктору філологічних наук Василеві Васильовичу Німчуку, видатному історику мови, за консультаційну допомогу при написанні етимологічних коментарів та надання мені джерел русинського еротичного фольклору.

Особливі слова вдячності колегам-філологам, з якими обговорювались концептуальні засади словника, за конструктивну фахову допомогу і люб'язне надання наукових та ілюстративних джерел: Деяну Айдачичу, Галині Кошарській, Михайліві Красикову, Миколі Лесюку, Тарасові Лучку, Марії Маєрчик, Вікторові Мойсієнку, Валерію Мокієнку, Миколі Сулимі, Галині Тарасюк, Людмилі Тарнашинській, Олегові Тищенку, Юрію Шевчуку.

Дякую всім інформантам, хто свідомо чи несвідомо допомагав формувати ілюстративну базу Словника.

Кембридж–Київ

травень 2007 р.

Обсценний та еротичний простір української мови

1. Обсценна лексика як лінгвокультурологічна проблема

1.1. Екзистенційний статус обсценності в українській лінгвокультурі

Доба постструктуралізму докорінно змінила методологічні засади лінгвістики, знаменуvalа її перехід від прескриптивної парадигми до дескриптивної. Перенесення акценту з мови як системи на людину-мовця і кваліфікація мовлення як частини діяльності людини природно зумовили інтерес до мовного субстандарту та ненормативної лексики. Попри різновекторність суджень і оцінок обсценного шару та його складника – нецензурної інвективи, абсолютно очевидним є факт, що перед нами не просто стилістичний шар, який існує в мові поряд з іншими, а сфера, яка увібрала в себе своєрідну смислову напругу і виводить дослідника далеко за межі філологічної проблематики. Йдеться насамперед про проблеми ідеологічної, моральної цензури в суспільстві та естетичної цензури окремого індивіда, соціopsихологічної рецепції певним соціумом розмови вголос «про це», легітимізації обсценності у «підцензурних» сферах і т. ін.

Відсутність належного опрацювання обсценної та пов'язаної з нею еротичної лексики в Україні є абсолютно очевидною. І справа не тільки в тому, що в Україні, як і у всьому світі, невротичні туристичні тенденції досить сильні.

Потреба утвержувати державний статус мови, настійне плекання міфи про її калиновість і солов'їність, що мусили б автоматично утвердити любов до цієї мови у російськомовних людей, – ці та інші фактори зумовили домінування прескриптивного підходу до мови. Поза увагою сучасної української лінгвістики перебуває людина-мовець, реальна мовленнєва діяльність української людини в аспекті соціopsихологічних, прагматичних інтенцій її мовного існування в сучасному світі. Все, що не вписується в канон норми, краси української мови, донедавна мислилось як потенційна загроза існуванню мови, етносу. Дався відмінний приклад: «Тоталітарна культура має стала тенденцію

до експансії масової комунікації. Мова стає нормативною, ідеологізованою, перетворюється на стереотип, кліше <...>¹.

Слід говорити також про відсутність у філологічному і загальнокультурному українському просторі адекватної метамовної рефлексії щодо забороненого плоду обсценної, еротичної лексики.

Табу на еротику та порнографію зникло ще на початку 1990-х років, кіно, художньо-літературна продукція у фарватері постмодерного заперечення тоталітарного офіціозу перевершила себе у введенні нецензурної лексики та відтворенні еротичних сцен. Всі до цього звикли. Ажотаж викликає вербалізація обсценності в усних офіційних (напівоофіційних) підцензурних сферах побутування, осмислення феномену обсценності в науковому дискурсі, в лексикографічній продукції. Іншими словами, існує особливий лінгвосоціопсихологічний модус легалізованого обсценного слова і особливий феномен, за В. Елістратовим, екзистенційного статусу зниженої мови взагалі, тобто ставлення суспільства до неї, «напруга» цього ставлення, його ідеологізація, сакралізація. Та сакралізація, яка не є показовою для цивілізованих суспільств як таких: «У мовному уявленні сучасного Заходу взагалі немає співвідношення “норми” і “заниженості” як віддзеркалення абсолютнох онтологічних (трансцендентних) істин. “Томас Манн” і “секс-шоп” не є відповідними рефлексами добра і зла, вони взагалі не вступають в ієархічно-ціннісні відношення»².

Метамовний дискурс в Україні «про це» переконує у культурній відсталості і підлітковій незрілості духу носіїв мови. Наведу коментар Анатолія Ульянова на презентацію 9 липня 2004 р. книжки С. Жадана «Депеш Мод» у Києво-Могилянській академії (ніяк не применшу таланту шанованого мною Сергія Жадана, лише акцентую увагу на влучно помічений реакції авдиторії.—Л. С.): «Люд аплодував, сміявся, тримався за животи і соромливо опускав очі при слові “хуй”. У хлопчиків і дівчаток заверталися кишки від радості, коли Сергій воістину по-модерністськи жартував, частенько згадуючи «йобаного президента», «факін католіків», «тупу блядь» та вживаючи інші словосполучення, які у звичайного жителя маленького села мали б викликати шалене захоплення. <...> все, що відбувалося, здалось мені своєрідною істерією на ґрунті недорозвиненого і неповноцінного українського літературного процесу. Європа вже давно пережила подібний «хуйовий жест» (!!). У тій же Франції чи Німеччині <...> вже давно не непритомніють від матів, голої натури, розмов про наркотики та поїдання екскрементів мертвих аквалангістів. Не зомлюють, бо втомилися від мертвої законсервованої подібної одноманітності

¹ Гундорова Тамара. Український літературний постмодерн. – К., 2005, с.123.

² Елістратов В. С. «Сниженный» язык и «национальный» характер. Вопросы философии, 1998, № 10, с. 62.

і хочуть, щоб хуй був трохи доповнений смислами. Хуй як хуй лишився у вигляді природного етапу розвитку мистецтва. Частиною минулого, яке заслуговує на увагу, але не претендує на реінкарнацію або канонізацію. Хуй як хуй – це гарне вчора, але вторинне сьогодні. Це більше не радикально»³.

Постає закономірне питання: «А чому не бореться з нецензурною лексикою громадськість Західної Європи? Вочевидь, там, у них, уся ця лексика вже втратила свою яскравість, як золота монета, що тривалий час переходить із рук в руки»⁴.

Інший бік проблеми – це суспільне занепокоєння щодо пандемічного поширення нецензурщини у різних сферах українського соціому, яке набуває ознак соціальної катастрофи, природно виливається у доволі регулярні журналістсько-письменницькі дискурси на шпалтах періодики⁵ і викликає справедливе занепокоєння науковців⁶.

1.2. До епістемології обсценного лексикону

Для того щоб злагнути природу обсценності взагалі та її лінгвістичну суть зокрема, слід розкрити специфіку та епістемологічну перспективу того табу-заборони, яке виводить її за межі «сцени життя».

Табу – це заборона на певну дію, слово, предмет; у первісному суспільнстві уважалося, що порушення цієї заборони викличе кару з боку надприродних сил. Щодо обсценної лексики слід говорити про різновид мовного табу, який виникає «з приводу норм пристойности, скромности і сорому (назви частин тіла, одягу, фізіологічних процесів, назви еротичної сфери)»⁷.

Різноманітні соціальні та комунікативні табу групуються навколо ідеї людського «верху», який асоціюється з духовністю, та людського «низу» (матеріальне,

³ Ульянов Анатолий. «Сергей Жадан “ХУЙ” как метод украинской литературы». *Жадан С. Капітал.* – Харків: Фоліо, 2006, с. 756.

⁴ Ковалев Г. Ф. «Похабен ли русский мат?» *Восточноукраинский лингвистический сборник: Выпуск 4. Сб. научн. трудов.* – Донецк, 1998, с. 82.

⁵ Кононенко Євгенія. Матюк – протест чи хуліганство? *Вечірній Київ*, 2.07.2003; Русский мат «помолодел». *Газета по-киевски*, 2003, № 42; Трифонова Олена. Ім'я нечистого, або Лайка руйнує генетичний код // *Столиця*, 2004, № 23; Нема слів – одні вислови. *Столиця*, 14.03.2007 та ін.

⁶ «У фамільярно-розмовному типі, який стає модним у засобах масової інформації, системні помилки супроводжуються силою-силленою зниженої лексики аж до відвертого мату, що посилює враження катастрофічності». Сиротинина О. Б. «Русский язык в разных типах речевых культур». *Русский язык сегодня*. Вип. 1. Сб. статей. – М.: «Азбуковник», 2000, с. 246.

⁷ Skudrzykowa Aldona, Urban Krystyna. Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej. Kraków–Warszawa, 2000, с. 142.

земне начало). Наша діяльність контролюється певними табу на поняття і відповідні назви, пов'язані з людським «низом» (органи та дії, які мають відношення до дітонародження та видалення відходів життєдіяльності).

«Суспільна мораль, як правило, дозволяє “розкривати” лише частину людського тіла – так званий тілесний “верх”. На тілесний “ніз”, який складається з органів, що виконують екскреторну та сечостатеву функції, суспільна мораль давно наклада табу. Ця заборона полягає в тому, що тілесний “ніз”, згідно з приписами суспільної моралі, доступний лише самому власнику тіла і, таким чином, залишається і надалі має залишатися прихованим від суспільства. <...> Заборона на відкритість потайних частин тіла абсолютно природно переноситься і на заборону мовну: суспільна мораль не допускає прилюдного називання цих частин тіла та пов’язаних з ними дій⁸. Пор.: «<...> табу на обсценну лексику та на порнографію мають принципово різну природу, бо в першому випадку **заборона накладається саме на слова, а не на поняття** (виділено – Л. С.). Тобто невідтворюваним виявляється саме графічний і фонетичний образ тих чи тих слів...»⁹.

У лінгвософському сенсі можна говорити про глибоко вкорінену в людську свідомість суперечність між Мовою і Тілом у цій царині: ми несемо в собі одночас свободу власного тіла і його заборону.

Чим міцнішим є табу, яке порушується, тим різкішим є збудження як реакція на нього. Іншими словами, сила збудження прямо пропорційна небезпеці порушення табу.

Спокуса долати сильні табу породжує моральний катарсис, за яким стойть інтенція образити адресата і, зрештою, реалізація основної функції обсценної лайки як такої – емоційно-експресивної реакції на несподівані і неприємні події, дії і т. ін. У цьому пункті виникає особливе карнавальне світовідчуття мовця: «Карнавал створив свою власну мову, побудовану на перекинутих стандартах буденного слововживання. На час карнавалу знімаються всі цензурні обмеження на вживання богохульств, згадувань про сексуальну функцію людини та відходи її життєдіяльності. Потреба людини в карнавальному клапані велика. При неможливості – спрямований всередину вибух. <...> Внаслідок знищення за допомогою грубої лексики соціальних табу той, хто лається, та його опонент опиняються в атмосфері упослідженої гармонії навколоишнього світу, створеної

⁸ Дуличенко А. Д. «Язык и тело». Плуцер-Сарно А. Большой словарь мата. Т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 36.

⁹ Зорнин А. «Легализация обсценной лексики и ее культурные последствия». Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература. Сборник статей / Сост. Н. Богомолов. – М.: Ладомир, 1996, с.124.

саме за рахунок того, що в цей момент вони присутні при серйозному порушенні норм, які самі зазвичай визнають. <...> Там, де мовці вважають непристойну лексику нормою, карнавальне світовідчуття зникає»¹⁰.

Карнавалізація життєвого устрою призводить до встановлення зв'язків особливого типу, в основі яких лежить відступ від норм і правил – як соціальних, так і моральних, етичних.

Опиняючись в атмосфері упослідженої гармонії світу, продуцент непристойного близьче наближається до пізнання цього світу. А тому антиповедінку сучасні гуманітарії схильні розглядати не з етичного погляду, а під епістемологічним кутом. Ця поведінка, на думку В. Руднєва, спрямовується на пізнання того, чого не можна піznати, залишаючись у межах дозволеного і загальноприйнятого. Розвиваючи цю тезу, він пише: «<...> у якийсь момент хтось поводиться на межі авангардних устремлінь, а хтось – “як усі”. Лише обиватель думає, що філософ – це людина, яка завжди сидить у задумі, або що астрономувесь час дивиться у телескоп. Філософ може з ранку до вечора пити пиво, а астроном – лаятися з дружиною (як Сократ). Більшу частину часу будь-яка людина проводить по цій бік. Бо перебування на межі між цим і тим і тим більше по той бік неможливе впродовж довгого часу. Такий тип поведінки називається трансгресивним, тобто таким, який переходить за межі (буденного, дозволеного) і спрямовується на пізнання чогось невідомого, на пошуки сенсу, про який, за словами Вітгенштайна, все одно не можна сказати, в чому він полягає»¹¹.

Епістемологічний модус непристойної лайки як трансгресивної поведінки прочитується у метамовних коментарях:

«Мат – це прорив у самій мові, який потім затягується іншими словами-епітетами. Ну, як ряска на болоті. Бачили? Мат як найдоступніший спосіб черпнути мовної трансценденції» (Л. Дереш, Архе); *«Просто йому якось враз здитиніли дворові*

¹⁰ Жельвис В. И. Поле брани: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира. М.: Ладомир, 2001, с. 36–37.

¹¹ Руднев В. П. «“И это все о нем” (“Хуй”: Феноменология, антропология, метафизика, прагмасемантика)». Плуцер-Сарно А. Большой словарь матта. Т.1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 31. Заслуговує на увагу альтернативний погляд на поняття «антиповедінка»: «...відкидаючи офіційну радянську настанову на “неіснування” матірної мови, носіїв мови пропонують визнати іншу “бінарну опозицію”, в якій матірний стає не одним з важливих феноменів живого, а виворотом справжньої мови, а матірна мова – “антиповедінкою”, “антимовою”. <...> такий підхід структурно повторює офіційну доктрину “великої і могутньої російської мови”, але не наближує до розуміння мату саме як мовної поведінки, яка входить у культуру цього народу (виділено – Л. С.)». Гусейнов Гасан. «Матерный пласт идеологического языка». Його ж: Советские идеологемы в русском дискурсе 1990-х. – М.: Три квадрата, 2004, с.154.

хлопці, алейка і лавочка під липами, де вони збиралися вечорами, курили, зрідка пили і першопрохідницьким, але вже впевненим матючком приміряли себе до світу (П. Вольвач, Кляса).

Епістемологічний модус непристойної (табуйованої) лексики певною мірою виявляється і в тому, що її вживання – це пробування цього світу «на зуб», людське приміряння до його дисгармонії, несправедливості, непередбачуваності та й, зрештою, байдужості, перекидання з ніг на голову такої онтологічної норми буття.

Пізнання мови «по той бік» – це глибше проникнення в універсальні та національні культурні коди, у мовні, поведінкові та комунікативні стереотипи; в етнопсихологію та індивідуальну психологію¹²; у концептуальну парадигму Мова, Слово – Тіло.

1.3. Лінгвістичний статус обсценної лексики

Термінологія. Слово *обсценний* походить з латинської мови з наявним у ній словотвірним гніздом: *obscēna* (с. р.) – 1) непристойні вчинки або слова, 2) статеві органи, 3) задня частина тіла, 4) виверження; *obscēnitās* (ж. р.) – 1) непристойність, двозначність, нахабність вислову, 2) ганебні, непристойні зображення, 3) неблагодатність, тривожність; *obscēpūt* – статевий орган; *obscēnus* – 1) огидний, противний, бридкий, 2) непристойний, ганебний, 3) аморальний, розпусний, 4) страшний, лиховісний, зловісний¹³. Походження слова на рівні словотвірної структури доволі прозоре: *ob* – поза, *sce(a)nus* – сцена. Історичну етимологію дослідники пояснюють тим, що у Стародавньому Римі актори розігрували брутальні жарти, надягаючи шкіряні начинені пеніси, отже «поза сценою» – це те, яке є настільки непристойним, що не може бути вимовлене на широку публіку¹⁴.

Через посередництво французької мови (*obscène*) слово потрапило в англійську (*obscene*), згодом – у слов'янський термінологічний ареал.

Обсценною лексикою прийнято називати табуйовані (заборонені) непристойні (недруковані, нецензурні, нелітературні) слова і вислови. Обсценність – це вживання мови, яку вважають відразливою, непристойною; саме поняття обсценності охоплює не тільки різnotипні вербалальні усні й писемні форми виavу, а й невербалальні (мову жестів, графіті тощо). Попри прозору семантику, це слово назагал ігнорують автори лінгвістичних довідкових видань, розглядаючи відповідну лексику в розділі

¹² Психоаналітичному аспектові обсценности присвячено близьку чедослідження: Arango Ariel C. *Dirty words: psychoanalytic insights*. Northvale, N.J.: Aronson, 1989.

¹³ Трофимук Мирослав, Трофимук Олександра. Латинсько-український словник. – Львів: Вид-во ЛБА, 2001, с. 414.

¹⁴ Mills Jane. *Sexwords*. London: Penguin, 1993, с. 137. Авторка припускає, що слово може походити від лат. *caepit* – бруд, гріх, болото або кал.

«вульгаризми», що викликає небажану термінологічну дифузію, не кажучи вже про хаос у термінологічній мікросистемі лайка – інвектива – обсценна лексика – мат (про це нижче).

Досить складним у цьому визначенні видається саме поняття непристойності, яке можна потрактувати таким чином: «<...> доцільно уважати непристойним певний вчинок, а у вербальному плані – назву цього вчинку, дії, властивості предмета, якщо вони здатні викликати у адресата відчуття своєї надто помітної недоречності. При цьому важливим параметром сприйняття непристойного вчинку, предмета і т. ін. або його згадування є шок переляку чи сорому, тобто яскраві негативні емоції. Визначення обсягу непристойного в певному соціумі має історичний і національно специфічний характер, хоча у всіх культурах поняття непристойного пов’язується насамперед із сексуальною функцією життєдіяльності»¹⁵.

З психоаналітичної точки зору слово стає непристойним, якщо воно супроводжується відразливим первинним образом, що йде від дитячих відчуттів. На думку Е. Берна, найсильніші непристойності стосуються запаху і смаку, а також слизького дотику¹⁶, в той час як найслабші – це літературні слова, які набагато відстають від первинних образів і повністю дезодоровані¹⁷. Поєднання значень «неприємний запах» і «образа», «лайка» звичне для семантичного розвитку слів у різних мовах, наприклад англійське *offensive* – 1) образливий, 2) неприємний, противний (про запах), 3) наступальний, агресивний, грецьке βρομόστομος – 1) який має смердючий рот, 2) перен. лихослов. Не без впливу первинного одоративного відчуття стали непристойними слова, пов’язані з екскреторною функцією організму. Негативна оцінка «козла» (мерзений, підлій, капосний чоловік) пов’язується до певної міри з його фізіологічними властивостями (поганий запах, хтивість), що й зумовило активізацію вислову *вонючий козел*. Не випадково, очевидно, у російській обсценній практиці слово *козел* віднедавна почало активно конкурувати з матом: «Надто частотне вживання матірних ідіом – як, вочевидь, і скатологізмів – не могло не привести до зниження їх вибухової сили і поступового перетворення на прості, хоч і вульгарні, експлітиви. Саме тому суспільство починає шукати інші засоби вихлюпування негативних емоцій. Найпоказовіший російський приклад – “Козел!”, слово, яке порівняно недавно побутувало виключно в межах «зони», а тепер успішно конкурує з матом»¹⁸.

¹⁵ Жельвіс В. И. Поле браны..., с. 55.

¹⁶ Пор.: «Я, пригадую, вперше почув цю назву [кіб] десь у шість чи сім років. Чомусь назавжди зберіг у пам’яті первісне дитяче відчуття того слова: щось таке розпусне, слизьке, гвалтовне, щось дуже схоже на “ї[...] в рот” <...>» (Ю. Андрухович, Московіада).

¹⁷ Берн Э. Секс в человеческой любви. – М., 1998, с. 18.

¹⁸ Жельвіс В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика». Слово в словаре и дискурсе. – М.: «Издательство “Элпіс”», 2006, с. 228. Про «козла» у дискурсі

Метамова непристойностей охоплює також поняття скатологічної (гр. *σκατός* – кал) або копрологічної (гр. *χολρός* – кал) лексики, у список якої входять різноманітні інвективи, які включають найменування нечистот, особливо продуктів життедіяльності організму (кал, сеча, сперма і т. ін.).

Які слова можна вважати обсценними, а які матом?

Обсценна лексика охоплює такі основні групи слів та їх похідні:

1. Найменування «непристойних», соціально табуйованих частин тіла – «сороміцькі слова»: *хуй, пизда, мудо, срака*.

2. Найменування процесу здійснення статевого акту: *їбати*.

3. Назви повій, продажної жінки: *блядь*.

4. Найменування фізіологічних функцій (відправлень): *срести, сцяти*.

5. Назви «результатів» фізіологічних відправлень: *гівно*.

Перша група одиниць постає джерелом т. зв. оголюванальної інвективи. Називаючи ту чи ту «потаємну частину» тіла, мовець ніби демонструє її, привсілюдно зриваючи з неї одяг.

Друга група співвідноситься з сексуальною лайкою, так чи так лексично пов’язано з проблемами дітородної функції людини або тварини. Саме сексуальні інвективи традиційно розглядаються як найбільш різкі в абсолютній більшості культур.

Основною одиницею сексуальної лайки є *їоб твою мать*, суть якої докладно розкрив Б. Успенський у класичній статті про міфологічний аспект російської експресивної фразеології. Первісно те, що звється матірним діесловом, тісно пов’язувалося з іменем собаки, тобто суб’ектом непристойної дії був собака у структурі міфологічної формули *«Лес еб твою мать!»* (*pes jевъ твою мать*), тобто «ти – сукин син». Як нечиста тварина, одна з інкарнацій диявола, саме собака, а не людина, був суб’ектом дії, яку характеризує цей вислів.

Сьогодні місце суб’екта посів мовець, тобто ідіома у російському звучанні набула значення *«Я еб твою мать!»*. Однак підміна тут, як зазначав учений, доволі природна: мовець лаявся, говорив від імені собаки, наче грав у цей момент роль тварини: *«Я, пес, еб твою мать»*. У цьому разі не було потреби згадувати пса, він був сам собою зрозумілим.

За Б. Успенським, російський мат становить собою іmplіковане богохульство, приховане під вуаллю сексуальної термінології; первісно він становив священну дохристиянську формулу, звернену до язичницьких богів і *«Матері-Землі»*: шлюб Бога Неба (Громоверхця) і Матері-Землі з наступною travestійною заміною Громоверхця на хтонічне божество в образі пса. Минуло багато віків, перш ніж

акцент змістився з Матері-Землі на матір опонента. До речі, сучасна православна церква вчить, що той, хто продукує матірний код, ображає одразу трьох матерів: «Матір-сиру-Землю», «Божу Матір» і власну матір. Пам'ять про колишні значення мату жива, і тільки останній адресат – мати опонента – свідчить про бажання мовця принизити його і продемонструвати над ним владу¹⁹.

Високий заряд нецензурності, притаманний цій лайці, зумовлюється тим, що у слов'янських культурах, де склався особливо високий статус родинних стосунків за материнською лінією, найстрашнішою лайкою є сексуальна образа матері. Цей корінь заборони бере початок у матріярхаті, коли виникло смертельне табу на зв'язок із власною матір'ю і в первісному племені, і в часи, коли почав формуватися інститут сім'ї.

Теорія походження основної матірної лайки набула подальшого розвитку уточнення. Висловлювалися сумніви щодо істинності теорії «пса», яку запропонував Б. Успенський. Так, В. Міхайлін висловив припущення, що річ не у пісі (хоча б через те, що іконографія Громовержця передбачає насамперед зміїні іпостасі), а в тому, що мат – це чоловічий обсценний код в аспекті його закріпленисті за сuto маскулінною магічною мисливсько-войовничуго територію з домінантним на ній образом пса-вовка²⁰.

В. Ковальов уважає, що центральний матірний вислів «можна віднести до дуже давнього періоду: кінець ери матріярхату і початок патріярхату, значення якого було скоріше за все майновим. Той, хто володів матір'ю, ставав господарем роду. Тому давнє значення вислову *job tvoji mat'* слід було розуміти як «я тепер ваш батько» або «я тепер – господар усього, що вам належало». [Отже,] первинним був вислів з «я». Він не був образливим, хоча й означав саме злягання. Однак означав він не секс, не наругу як таку, а лише владу, точніше володіння владою в не своєму роду. Той самий вислів, але з пісом, – більш пізній; він мав на меті образити увесь чужий рід, звідси вислови «сукині діти», «сукин син», пол. *psia krew*. (Очевидно, первинним словом і, звісно, необразливим було *вовчиця*, а не сука. Це відображене і в легенді про капітолійську вовчицю, яка виростила Ромула і Рема). Це вже епоха патріярхату, образа, таким чином, завдавалась не стільки жінці, скільки чоловікові, тому не набув поширення вислів «сукина дочка». Не можна не погодитися за такої постановки питання із, здавалося б, парадоксальною думкою, що «матірна лайка коренилася не в презирстві до матері, а в повазі:

¹⁹ Успенский Б. «Мифологический аспект русской экспрессивной фразеологии». Успенский Б. Издр. труды. Т. 2. Язык и культура. – Москва: Гnosis, 1994, с. 53–128.

²⁰ Михайлін В. Ю. «Русский мат как мужской обсценный код: проблема происхождения и эволюция статуса». «Злая лая матерная...»: сб. ст. / под ред. В. И. Жельвиса. – М.: Ладомир, 2005, с. 72–75.

малось на увазі, що людина сильніше за власну образу відчує зневагу, адресовану матері»²¹. Зрозуміло, що в такому значенні дієслово **jebati/jebti* поступово стало переходити до розряду лайливих і тому далі неухильно почало табуюватися, особливо у східнослов'янських мовах»²².

Четверта і п'ята групи пов'язуються з не менш важливими функціями тілесного низу – дефекацією і сечовипусканням.

Смисловий паралелізм між одиницями 1, 2 і 4, 5-ї груп абсолютно очевидний, що певною мірою зумовлено близькістю розміщення дітородних органів та органів виділення; це яскраво виявляється у синонімічних рядах на позначення тих самих понять: **вхуячти – запиздячти** (вдарити когось), **виблядок – висерок** (нікчемна людина) і т. ін.

Окремішно у цьому ряду стоїть слово **блядь**, що хоч не є сувро табуйованим, проте традиційно вноситься до лексики мату.

Тільки перші три з названих вище п'яти груп охоплюють лексику власне мату, пов'язану з сексуальною діяльністю людини. Тобто поняття «обсценна лексика» ширше за поняття «матірна лексика»: друге – складник першого. Усі матизми та їх похідні можна назвати обсценізмами, проте обсценізми типу *срaka*, *гівнюк* не є матом.

На думку О. Плуцера-Сарно, **матірними** у російській мові можна вважати тільки сім лексем: *їбати*, *блядь*, *хуй*, *пизда*, *мудо*, *манда*, *елда*²³. Усі слова та їх похідні з певними фонетико-граматичними трансформаціями функціонують в українському обсценному лексиконі; вони є різкими грубими інвективами, які порушують сильні табу і до яких мовець звертається з різних причин.

Для українського обсценного мовного простору релевантними можна вважати такі (непохідні) лексеми:

1) власне матизми – слова, пов'язані з сексуальною діяльністю: *їбати*, *пизда*, *хуй*, *манда*, *мудак*, *блядь*;

2) обсценна лексика сексуальної сфери: *залупа*, *секель*; *дрочити*, *мінет*, *гондон*, *менстра*; *поц*, *підарас*, *хер*; *курва*, *сука*;

3) обсценізми несексуальної сфери: *срати*, *сцяти*, *бздіти*, *дристати*, *передіти*; *гівно*, *срака*, *жопа*, *задниця*, *гузно*.

²¹ Брандт Р. «Кое-что о нескольких словах». *Русский филологический вестник*, 1915. – № 3/4, с. 356.

²² Ковалев Г. Ф. «Русский мат – следствие уничтожения табу». *Культурные табу и их влияние на результат коммуникации*. – Воронеж, 2005, с. 186.

²³ Плуцер-Сарно А. «О семантике слова “мат”». У його ж: *Большой словарь русского матта*. Т. 2. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 77.

Матом у широкому розумінні можна вважати перші дві групи, але терміни «матизм», «матірна лексика» слід уживати тільки стосовно першої групи. Деякі лексеми другої групи наближаються до вульгарної, жаргонної лексики. Однак елемент непристойності, пов'язаний з тілесним низом і наявний у більшості з них, дає право, принаймні теоретично, розглядати ці лексеми у межах обсценності.

На периферії обсценного шару перебуває така стилістично нейтральна або експресивна лексика, що входить у широке поле «тілесний низ та його функції» і здатна фахультативно інтенсифікувати ореол непристойності свого поля у мовленнєвій діяльності: *аборт, презерватив, сифіліс, труси, туалет, унітаз* і т. ін. Лексеми цього типу частково перехрещуються зексуалізмами, більшість з них є нейтральними елементами синонімічних рядів на позначення відповідного поняття (докладніше див. «Обсценізми й евфемізми»).

Прикметно, що носії мови атрибулюють різний ступінь табуйованості (= непристойності) названих одиниць. У 2007 році ми провели експрес-опитування 46 респондентів (24 чоловіки і 22 жінки), яким запропоновували дати відповідь на запитання, яке слово з ядерного матірного лексикону *ібати, блядь, хуй, пизда, манда, мудак, козел*²⁴ вони уважають найнепристойнішим. За сумарними показниками найбільш непристойним виявилося слово *ібати*, найменш – *блядь*; чоловіки-респонденти склонні вважати «козел» непристойною лайкою. Акцентую увагу на цих показниках, тому що звернусь до них нижче.

Насправді склад і межі мату відносні і динамічні, бо «будь-яке визначення такого умовного поняття, як “мат”, зведеться до того, що “мат” – це те, що ми називаємо матом, те, що сприймаємо як мат»²⁵. Для різних субкультур, регіональних різновидів мови може існувати своя шкала табуйованості.

Мат – слово російське за походженням, первісно воно означало «голос» (рос. *благим матом*). Експресивної семантики «непристойна лайка» воно набуло під впливом асоціації зі словом *мать*, яке активно уживається в російській лайці. Оскільки мат є сексуальною лайкою, а сексуальна домінанта показова для російського обсценного лексикону, про що йтиметься нижче, то мат в іпостасі згаданої центральної інвективи, безумовно, атрибуується насамперед у російській лінгвокультурі.

Існує думка, що російський мат має монгольсько-татарське походження. Цей міф закорінено у назві найпершого російського обсценного словника «Словарь Еблематико-энциклопедический татарских матерных слов и фраз <...>» (приблизно 1865 р.). Характеристика внесених у словник лексики і фразеологій як

²⁴ Слово було введено з тих міркувань, що збільшилась його частотність в інвективному слововживанні, і ми хотіли перевірити ступінь його наближення до «сильної» лайки.

²⁵ Плуцер-Сарно А. *Ibid.*, с. 80.

«татарських» пов'язується з тим, що «мат» означало «будь-який нехристиянський», «чужий». «Думка про те, що в цілому обсценна лексика є татарською за походженням і її було завезено в Русь під час татаро-монгольської навали, абсурдна. Загальновідомо, що обсценна лексика – споконвіку слов'янська»²⁶.

Деякі обсценізми стають лайливими словами і висловами. Проте не все обсценне є лайливим і не все лайливе є обсценним. Лайка може бути й не обсценною (*дідька лисого!; а бодай тебе чорти взяли!*), обсценні вислови можуть уживатися не в складі власне лайки (*хуй просциши*). Як справедливо зазначає Ю. Левін, «категорії лайливості і обсценності корелюють таким чином: на певному рівні зняття обсценності лайка перестає бути такою (пор. *хуй – хрін; чорт, фіг – Бог з тобою*)»²⁷. Власне обсценну лайку можна кваліфікувати як інвективу, пам'ятаючи, однак, що ці поняття не є абсолютно тотожними: інвектива може виражатися згрубілою просторозмовою (*стерво*), жаргонною (*лох*), діялектною (*вошкід*) лексикою. Назагал не можна безапеляційно ототожнювати обсценну лексику (чи будь-яку ненормативну, стилістично забарвлenu у складі літературної мови) з лайкою та інвективою, оскільки категоріяльну ознаку лайливості визначають узус і контекст. Лайка та інвектива виражають лише негативне ставлення мовця до об'єкта оцінки чи адресата, і вони інтенційно спрямовуються на те, щоб образити останнього.

Суттєво також наголосити на кореляції обсценізму з семантично одноплановими одиницями інших мовних страт: літ. *кохатися*, розм. *злягатися*, діял. *грати*, жарг. *трахатися*, обсц. *ібатися*. Всі вони передають однакове значення – «здійснювати статевий акт», але порушення соціального табу в останньому слові (як і в будь-якому вислові з обсценним словом або таким, що містить обсценний корінь) надає йому лайливої ілокутивної сили та певного семантичного конотативного ореолу залежно від консистуації вживання (обидва поняття «лайка», «інвектива» у їх вузькому значенні та «обсценна лексика» ми вважаємо у цьому тексті синонімічними).

Аналіз семантичної структури обсценної інвективи дає можливість виділяти *табу-семи*, тобто одиниці смислу, призначення яких – шокувати учасників спілкування. Табу-сема, наявна в окремому слові («пизда» замість «жіночий статевий орган»), факультативно може включатися у структуру вислову задля надання йому шокувальної непристойності (*Яке там в пизду служіння слову!*), виявлятися на рівні словотвірної структури літературного нормативного слова (*підрахуй*).

²⁶ Плуцер-Сарно А. «Матерный словарь как феномен русской культуры». У *його ж: Большой словарь русского матца. Т. 1.* – СПб.: Лимбусс Пресс, 2000, с. 50.

²⁷ Левін Ю. «Об обсценных выражениях русского языка». *Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература. Сборник статей / Сост. Н. Богомолов.* – М.: Ладомир, 1996, с.110.

або обсценного новотвору (*хитророзумний* → *хитросракий, спалахувати +хуй* → *спалахуйка*), дисфемізму.

Дисфемізми – надзвичайно важливий складник обсценного лексикону, а сам термін уживається в двох значеннях:

1. Навмисне викривлення слова для надання йому грубого, інвективного значення: *гівназія* – гімназія, *таманда* – тамада, *хуйомийка* – коломийка еротичного змісту. Саме в цьому значенні уживається позначка *дисфем.* у пропонованому Словнику стосовно слів, які розглядаються у межах обсценної лексики.

2. Слово, протилежне евфемізму в тому сенсі, що «практично будь-яку дію, будь-який предмет, будь-яку властивість можна представити у вульгаризованому вигляді через використання дисфемізму, який зберігає табу-сему»²⁸. Пор.: «Мат пародійний, оскільки здатний породжувати численну кількість дисфемізмів, «обсценізуючи» будь-яке літературне слово»²⁹. Напр., *їбати* (що, кого) – вираження надзвичайного презирства, зневаги або байдужості до чогось, *їбнутися* – збожеволіти; почати поводити себе як божевільний.

У широкому сенсі можна говорити про субстантивну заміну літературного слова обсценним, пов’язану з тим, що обсценізм передає:

– дифузне, полісемантичне значення. Так, у функції займенника виступає слово *хуй*, яке постає еквівалентом чоловіка, слова *хуйня*, *поїбень* вживаються на позначення широкого спектра неживих предметів і явищ, оцінюваних як незначні, дрібні. Якщо *хуй* як еквівалент особи виступає почасти нейтральним, то *блядь, пизда* – як правило, мають негативне забарвлення. Обсценізми *їбати, наябувати, пиздячити* передають надзвичайно широкий семантичний спектр, який окреслюється значенням префіксів і суфіксів, а також консистуацією;

– цілком визначену семантику. Так, скажімо, за словом *хуй* та його синонімами *хер, хрін* закріпилась функція заперечних займенників або частки *не*: *ні хуя* – нічого, *хуй отримаєш* – нічого не отримаєш, *хуй там* – нічого подібного. За обсценізмами *насрать, поїбать* закріпилося значення байдужості, відсутності позитивного чи взагалі будь-якого ставлення, самоусунення. Субстантиви, що передають негативні властивості (*хуйовий*), а також стани і дії, за своєю природою мають переважно деструктивну спрямованість: *розхуячти, розмандячти* – розбити, *пиздити* – бити, *охуїти* – раптово здивуватися та ін. Обсценізми набувають статусу сексуальних метафор (різновид тілесної метафори), коли відбувається перенесення назв статевої сфери на інші аспекти людської діяльності: *Його їбе начальство*.

Г. Гусейнов схильний іменувати слова-субститути нормативної лексики, а також інші відобсцені новотвори есхрофемізмами (гр. есхрологія – лихослів’я),

²⁸ Жельвис В. И. Поле браны..., с. 87.

²⁹ Плуцер-Сарно А. «О семантике слова "мат"»..., с. 75–80.

кваліфікуючи їх не як власне лайтиві слова, а як слова-замінники природної мови для неприродних, болісних умов, як «стъбне» зниження³⁰.

Величезна словотвірно-семантична продуктивність лексики мату є непрямим свідченням того, що табу, накладене на неї, забезпечує доволі широкий простір свободи, якому могли б позаздрити інші шари мови. Завдяки цій внутрішньомовній свободі така семантична продуктивність лексики мату набула здатності не лише заміщати будь-яке слово, а й виконувати функцію мови в цілому, зокрема примірюючи маску соціолекту (жаргону). Приміром, з молодіжного соціолекту: *краще пиздато хуярить, чим хуйово пиздіть* (краще добре бити, ніж погано висловлювати своє незадоволення). На жаль, такий модус **іманентної лінгвальної свободи** екстраполюється на ті поведінкові стереотипи (особливо молодіжні) у сучасному комунікативному просторі, які викликають обурення і навіть шокують.

Зрозуміло, що згаданий величезний словотвірно-семантичний потенціял обсценної лексики практично унеможливлює його вичерпне лексикографічне представлення і в плані кількісної фіксації, і щодо відбиття семантичної структури. Тому навіть найповніший словник цієї лексики здаватиметься більшості мовців неповним.

1.4. Комунікативно-прагматичні аспекти обсценного лексикону

Заведено говорити про своєрідний корпоративний характер інвективи, оскільки існують люди, для яких зняття заборон уже є подобою інтимності: інвективний конфлікт вони розглядають хоча й потворним, але сурогатом близькості, єднання в гріховності лихослів'я. «Рядовий лихослов шукає єднання з такими, як він, але в жодному разі не вище. <...> за допомогою мату [він] із задоволенням виявляє, що перебуває зі співрозмовником у карнавальній атмосфері всезагальної, тотальної “лайновости”»³¹.

Комунікативні аспекти обсценної лексики пов’язуються передусім з тим, що вона вербалізує обра́зу як таку. Головне завдання обра́зи – знизити соціальний статус опонента і таким чином ствердити свою перевагу. У цьому разі реалізується агресія ворожості, адже лайку призначено для того, щоб завдати моральних збитків людині, яка чимсь комусь не додогила. У випадку обсценної інвективи таке завдання здійснюється завдяки порушенню мовного табу та соціетичних норм. Сутнісним прагматичним моментом є те, що заборона порушується. Звісно, образити близького можна і без застосування лайки, проте саме лайка, особливо «сексуальна», складає список найрізкіших слів у всьому інвективному словнику.

³⁰ Гусейнов Г. «Матерный пласт идеологического языка»..., с. 157.

³¹ Жельвис В. И. Поле браны..., с. 153.

Тому сильна емоція, виражена відносно ввічливо, – це зовсім не те, що сильна емоція, виражена сильними висловами. «Коли ми говоримо: “N (смачно) вилаявся”, – ми маємо на увазі не тільки те, що N вимовив певні слова, тобто здійснив ілокутивний акт, але й те, що він здійснив певну дію, тобто відбувся ілокутивний акт. <..> Лайліві слова та вислови близькі до перформативів: вислів є одночасно і вчинком, і дією»³². Емоційна розрядка настає через зламування табу, причому для того, щоб надати шокувального ефекту, достатньо виявити намір порушити ту чи ту заборону. У цьому сенсі вербалну агресію можна розглядати як інтеріоризацію вчинку, що знайшло відображення у тій же обсценій фразеології: *Писком хоч гівно їж, лиши руки при собі тримай* (лай, а не бий). Пор.: «У той чи той спосіб агресивність має бути словесно заміщена заради фізичного здоров'я суспільства»³³.

«Лайка, маючи спільну ілокутивну силу з “пристойними” висловами (*нічого ти не отримаєш – хуй тобі!*), дістає не лише стилістичне маркування, – більш істотним є те, що, вживуючи її, я не тільки прагну висловитися грубо (це стосується стилістики), але й хочу, так би мовити, “виразити грубість”, здійснити акт “грубощів”, тобто “лайлівий ілокутивний акт”. “Дійовий” характер обсценії лайки полягає в тому, що її вживання є порушенням табу – і такого, що склалося історично, і сучасного, соціального»³⁴. Перлокутивний ефект лайки ситуативно зумовлюється: непристойна лайка може глибоко образити адресата так само, як, до речі, і нейтральні слова або удавана ввічливість, і навпаки – може маніфестувати емпатію, щирість, співчуття тощо.

Класифікація обсценії лайки за прагматичними настановами охоплює такі різновиди:

- 1. Посили, семантичним ядром яких є відсторонення адресата від адресанта з позначенням місця відсылання – «чужого» простору, а саме тілесного низу (*пішов на хуй, іди в сраку*): я виражаю своє негативне ставлення до тебе і своє бажання не бачити, не чути і т. ін. тебе, не мати з тобою справи (взагалі або в цій ситуації); я виражаю вимогу, щоб ти вчинив так, щоб мое бажання було виконано; вибір способу виконання належить тобі; водночас я хочу образити тебе і роблю це. Іншими словами, посили – це одночасно директиви і експресиви (за Дж. Сьюрлем). Мовлене передусім стосується контактного спілкування, коли адресат посила і адресат повідомлення – одна особа. Коли ж має місце непряме вживання, на адресу третьої особи, ілокутивна сила різко послаблюється. Таке саме послаблення спостерігається при вживанні висловів з «приобсцененою» частиною *ну тебе...*

³² Левин Ю. «Об обсценных выражениях русского языка»..., с. 19.

³³ Жельвис В. И. Поле браны..., с. 184.

³⁴ Левин Ю. «Об обсценных выражениях русского языка»..., с. 110.

Суттєвим є зв'язок посилів з «чужим» простором, що враховується при тлумаченні відповідних ідіом, як, скажімо, у такій кваліфікованій лексикографічній праці, як *Буй Василий. Русская заветная идиоматика: «Иди на хуй»: выражения мовцем сильного бажання перервати будь-яку взаємодію чи зв'язок з кимсь/чимсь, яке здійснюються у принизливій для адресата формі побажання переміститися у місце, що лежить за межами особистої сфери мовця»³⁵.*

2. Матірні формули, які містять дієслово на позначення здійснення статевого акту і спрямовуються на матір адресата або на нього самого: *йоб твою мати; йбать мене в дишло.*

3. Відмови – я відмовляю тобі в тому, що ти просиш, заодно прагнучи обра-зити тебе: *хуй тобі в сраку.*

4. Індиферентиви – виражають байдужість, самовідсторонення, неохочу згоду: *єбись конем, хуй з тобою, до сраки карі очі.*

5. Пейоративи – це власне лайлива лексика, яка, переважно у сполученні з прикметниками, передає оцінку розумових, моральних властивостей людини, рис її характеру, вдачі тощо: *мудак, блядь, пизда, пичодайка, мандавошка, розпиздяй* і т. ін.

6. Божба – клятви, запевнення в істинності сказаного: *бля(дь) буду, щоб хуя я ніколи не побачила.*

7. Прокльони: *Бодай тебе коні їбали! Напився б з гівна юшки!*

8. Вигуки і вставні слова (*йокелемене, бля(дь), ѹбані очі*):

У функціональному плані обсценні слова можуть:

1) виконувати сухо емотивну функцію як вираження безпосередньої емоції – здивування, обурення, захоплення, незадоволення і т. ін.;

2) функціонувати як семантично спустошені вставні звороти, тобто ужива-тися з експлітивною метою, безадресно. Це не просто своєрідні заповнювачі пауз, а «детонуючі коми» (В. Жельвіс), що містять у собі ознаки ритуалу. Деякі дослідники схильні ставити подібні одиниці в один ряд з такими паралінгвальними за-собами, як шипіння, зойки, скрегіт зубів, і порівнювати з вовчим виттям, собачим гавканням³⁶.

Однією з найпопулярніших вставок у сучасному обсценному слововживанні слід визнати *бля*, *блін* та *похідні* від *блядь*.

Частотність вживання *бля(дь)* як детонуючої коми, безумовно, свідчить про ослаблення домінанті інвективи, референтом якої є «розпусна жінка», оскільки

³⁵ Буй Василий. *Русская заветная идиоматика (веселый словарь крылатых выражений)*. – М: редакция АСМ «Помовский и партнеры», 1999, с. 5.

³⁶ Про матірні інтерполянти, які ритмічно організовують текст і слугують модальними опера-торами матірного вислову, див.: Михайлін В. Ю. «Русский мат как мужской обсценный код»..., с. 87–91.

приписування цієї властивості жінці є питомою ознакою інвективного лексикону (до речі, і не тільки в українській мові). Не випадково слово *блядь* має найменший ступінь непристойності, як, зрештою, й показало опитування респондентів.

Однициям, які виконують функцію детонуючої коми, приписують метамовну функцію, адже вони підкреслюють мовний код як матірний і виражають, за словами Ю. Левіна, матірний погляд на життя³⁷.

Г. Гусейнов уважає, що семантична спустошеність матірного слововживання стала перчиком у радянський час, тим популярнішим, чим ширшим було поле цього слововживання³⁸. Лайка через слово, лайка як зв'язка у потоці мовлення постала не без впливу мови криміально-злодійського соціому, яка через цей код транспонувала у всезагальну лінгвальну атмосферу примітивну магію слова і разом з низкою інших чинників зближуvalася з дискурсом радянського тоталітаризму.

Умовно можна виділити три функціональні типи матірних комунікативних актів:

– окремі матірні вислови, вжиті як даніна моді або як такі, що відповідають соціокультурним нормам чи традиціям, що склалися у суспільстві на певний час; деякі з них функціонують:

1) у ситуації спонтанного реагування на дуже неприємний, часто несподіваний, перебіг подій для отримання психологічного полегшення. Наприклад, коли після вбивства у Києві російського бізнесмена С. Курочкина місцева газета на першій сторінці вмістила його портрет зі словами «Вот... блядь!», які він вимовив перед смертю, ніхто не мав сумніву, що так воно й було насправді;

2) щоб знизити соціальний статус адресата за допомогою пейоративів;

3) для встановлення духу корпоративності (співрозмовники можуть лаяти відсутню особу, владу, вибори, ціни, погоду і т. ін.);

4) для самопідбадьорювання у побутових та професійно-виробничих ситуаціях, пов'язаних з напругою, ризиком: *Усі наші маніпуляції супроводжувалися взаємними підбадьорюваннями типу «давай-давай», «та тягнися ж, іби його мати!», «ще трошки, ще трошки» ... (Іздрик, АМГМ)*; як самозбудження воїнів перед битвою: «Мат і скатологізми допомагають подолати страх в умовах воєнних дій. У бюо німецьке скатологічне лихослів'я успішно допомагає заперечити жорстоку і смертельно небезпечну реальність, наче оголошує її неіснуючою. Так

³⁷ Слід погодитися з Б. Л. Боруховим, що агресивна філософія мату «<...> не означає, що людина, яка засвоїла мат, неодмінно дивитиметься на світ крізь чорні окуляри. Але якщо крізь такі окуляри вона уже дивиться, якщо вона незадоволена життям і людьми, мат буде для неї ідеальним засобом для об'єктивізації своїх негативних настанов». Борухов Б. Л. «Мат как философия жизни». Дом бытия: лингвософский альманах. Саратов, 1994. Вып. I, с. 18.

³⁸ Гусейнов Г. «Матерный пласт идеологического языка»..., с. 150.

само чинить і російський мат. Ветерани Великої Вітчизняної війни стверджують, що, йдучи в атаку, російські солдати не кричали «За Батьківщину! За Сталіна!», як стверджувала радянська пропаганда, – поряд із традиційним «Ура!» йшов звичайний мат»³⁹;

5) з апотропаїчною функцією: використання непристойного найменування як оберега. Напр., тричі вимовлений вислів *Поцілуй в сраку!* використовувався в деяких регіонах України як оберіг від небіжчиків: щоб той не ходив, його лаяли; у замовляннях проти зурочення: *Хліб, сіль, печіна з Вашими поганими очима Нехай через його сраку Хто моого сина, мене зворочить Три рази переволочить;*

– мат як елемент красномовства. Затятий лихослов зазвичай має бідний словник, який неадекватно відображає навалу емоцій. Тому віртуозна лайка у формі «відбірного мату» сприймається як недоступне для інших мистецтво: *Я пригадую свого військового «прапора», котрий вражав мене поетикою своєї лайки, її величчю* (З інтерв'ю: Лесь Подерв'янський: ПiК, 2001, № 13). Про рецепцію тривіальної лайки як «ситуативного» мистецтва слова у діялозі свідчить і такий метамовний коментар: «<...> Павло Антонович устиг прийняти на грудь не менше трьохсот грамів. I тому його все це чергування, щиро кажучи, задрало. Тож він і каже: *Мабуть, піду я вже додому, лінотили на мазі, машини як зв'єрі, хулі мені тут зависати?* А я йому: *Та хрін його знає, Антоновичу, а раптом що-небудь? Побудьте ще з годинку-другу, бо ми ж сьогодні скорбім* [їдеться про траур з приводу смерті К. Черненка, Генерального секретаря ЦК КПРС, у 1985 р.–Л. С.]. А він на це рознерувався й каже: *Та я теж, блядь, скорблю!* Але краще буду дома скорбить! *Мені оце його «блядь, скорблю» так сподобалося – передусім з точки зору поетики, що я його, звісно, відразу й відпустив*» (Ю. Андрухович, Таємниця);

– мат, який перетворився на беззмістовний рефрен («махрова матірщина»).

Проектуючи проблему інвективного слововживання на модель карнавалу, заведено говорити про «карнавальне світовідчуття» у таких жанрах, як гучний скандал, жартівліве змагання лихословів, ритуальна інвективна «дуель» та ін.

Функціональна характеристика обсценного лексикону буде неповною, якщо не згадати його ролі у фразеологізмах, пареміях, замовляннях, а також наративної функції в сороміцькому (еротичному) фольклорі, де ритуальне використання непристойної лексики якраз і було тим карнавальним клапаном, який на певний час звільняв від світу «по цей бік» і занурював в інакшість світу і слова, у сміхову іпостась тілесного низу, стверджував ідею життя; а ще в анекдотах з елементами мовної гри, у різnotипних художніх дискурсах.

У комунікативному спектрі обсценності наявні також девіянтні моделі поведінки типу обсценних телефонних дзвінків (див. статтю ОБСЦЕННИЙ), коп-

³⁹ Жельвис В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика...», с. 228.

рографії (потреба писати непристойності), *скатографії* (написання будь-чого, в т. ч. графіті, які стосуються видільних функцій). В обсценних телефонних дзвінках додзвонювач, говорячи непристойності жінці (в американському сленгу таку людину називають *phony*), реалізує не власне ворожу, а інструментальну агресію, прагнучи злякати, отримати задоволення від завданого комусь морального збиткування. Уважають, що такий телефонний хуліган отримує від непристойностей, які він говорить по телефону, таке ж задоволення, як і ексгібіціоніст.

1.5. Невербалльні обсценні жести

Невербальна семіотика лайки, дуже давня за своїм походженням, охоплює такі вульгарні жести, що зазвичай підсилюють вербалну інвективу: показування дулі, язика (аналоги чоловічого статевого органа), спльовування сlinи (аналог чоловічого сімені), реальне оголення нижньої частини тіла. Звичай символічного або буквального оголення власних сідниць чи геніталій розглядають як засіб приниження опонента.

Показування свого заду – жест ритуальний і розвінчувальний за своїм характером, на давні корені його вказував М. М. Бахтін⁴⁰.

Такий тип інвективи може, здавалось би, обернутись проти інвектанта. Однак цього не відбувається. Коментуючи цей феномен, В. Жельвіс зауважує: «У певних етнічних традиціях жінки, які посварилися, можуть демонструвати таку поведінку одночасно, причому кожна впевнена, що ганьба падає на противницю, а не на неї, і передусім якщо вона вдалася до цього жесту першою»⁴¹. Ця традиція мала поширення і в українському ареалі: «У певних регіонах України жінки легко заголяли свій зад на доказ своєї зневаги до співрозмовника»⁴².

У сучасному невербалальному просторі побутують такі непристойні жести, як підняття дотори середнього пальця руки (див. ФАК) та показування внутрішньої частини руки до ліктя як аналоги відмов зі словом *хуй*.

1.6. Когнітивна перспектива метамови обсценної лексики

Термінологічну парадигму обсценного лексикону ми розглянули вище. Проте в літературній мові, фразеології, стихійних коментарях, що віддзеркалюють

⁴⁰ Бахтін М. М. *Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса*. – 2-е изд. – М.: Худож. лит., 1990, с. 414.

⁴¹ Жельвіс В. И. *Поле браны...*, с. 302.

⁴² Маєрчик Марія. «Одяг як символічне тіло». *Tіло в текстах культур.* – К., 2003, с. 69.

«наївну» мовну свідомість носіїв мови, побутує чимало одиниць, у тому числі функціонально наблизених до мікрополя традиційної метамови, які дають ключ до розуміння когнітивної бази «обсценної» частини у мовній картині світу українців.

У лексико-фазеологічній системі української мови чимало одиниць виражають інвективу: *на всі заставки лає; шпетить на всю губу; лає, скільки в пельку влізе; лає на чім світ стойть*, зокрема грубої, brutальної: *паплюжитися, розпускати морду (пісок), погане слово (поганий на язик – грубий, нестримний у висловах), міцне слово, криве слово* (груба образа), *літуче слівце, сякий та перетакий* (слова, якими інакомовно передають brutальну лайку або грубі вислови). Зрозуміло, що ці фраземи різною мірою передбачають нецензурну лайку, проте пряма вказівка на непристойність лайки міститься, за нашими спостереженнями, у дефініціях лише таких одиниць: *ляти по-московському* (*ляти в батька-матір*), *по-сербськи величати віру, ляти останніми словами; паскудство* (погані, огидні або непристойні слова), *гнилі слова, брудна лайка, приперчене слово; умраза – непристойні образливі розмови; людина, що використовує сороміцькі та інші непристойні слова.*

Постать колишнього Президента України Л. Д. Кучми збагатила цей синонімічний ряд словосполученням *президентська лексика* (вислів набув поширення після оприявленіх у 2000 р. в зв'язку зі зникненням опозиційного журналіста Г. Гонгадзе магнітофонних записів, які здійснив майор В. Мельниченко. На цих касетах чути голос Л. Д. Кучми, який, вживаючи обсценну лексику, наказує прибрати невигідного журналіста).

На позначення уживання непристойної, зокрема матірної, лайки в українській мові застосовується дієслово *лихословити* – уживати лайливі, соромітні слова, відповідно – *лихослів'я, лихослов*.

Етимологічно пов'язане з емоційно-оцінним «лихом», *лихословити* несе в собі уявлення про відповідну мовну поведінку як зло⁴³.

У концептосфері сороміцького фольклору, попри його розважально-сміховий характер, все ж можна віднайти сліди, які вказують на зв'язок еротики (соромності) з «лихом». В одній з приказок, які записав І. Франко, говориться про це прямо: *Яйця й пуцька – біда людська; чоловічий і жіночий статеві органи називаються «бідою»*. Симптоматичною виглядає кореляція еротики й лиха у словах *лихованити* – поводитися розпусно, *лихован – розпусник, лихованка – розпусница*

⁴³ Нагадаймо, що одним зі значень латинського прототипу «обсценний» є «страшний, лиховісний, зловісний». У Короткому посібнику з англійської мови *ill-omened* «лиховісний, зловісний» фігурує на першому місці в етимологічній довідці до слова *obscenity*. The Concise Oxford Companion to the English Language // Ed. Tom McArthur. Oxford University Press, 1996.

(Білецький-Носенко П. Словник української мови. – К.: Наукова думка, 1966, с. 210)⁴⁴.

«Соромітний» органічно входить у широке поняття непристойної (обсценної) лайки, але первинно стосується сексуальної сфери. Про це свідчить семантичне наповнення слова *соро́м* та його похідних у розглядуваному ракурсі: розм. *соро́м*, діял. *соро́мота* – зовнішні статеві органи людини, фольк. *соро́мок* – статевий орган дитини; *соро́мітний, соро́міцький, соро́мний* – непристойний. Сороміцькими можуть бути слова, пісні, прізвиська, картинки, жести; уживаний вислів *соро́міцька лайка* точніше, ніж «лихослів'я», передає значення «сексуальна лайка». З прикметником *соро́міцький* семантично зближується запозичення з польської мови *безецзний* (див. БЕЗЕЦНИЙ).

Еротичний фольклор у таких його жанрових різновидах, як веснянки, пародійні колядки і щедрівки, весільні пісні та ін., українці назвали «соро́міцьким». Це поняття у його кореляції з лихослів'ям охоплює все, що стосується екскреторної і сексуальної функцій тілесного низу, однак перші збирачі та публікатори розглядали поняття «соро́міцький» у значенні «еротичний», пов'язаний з «сексуальним життям людини»⁴⁵.

Отже, неприйняття українським духом і ментальністю сексуальної лайки позначилось на осмисленні її у виразному етичному, емоційно-експресивному ракурсі як лиха, зла, сорому. Концепт «соро́м» є визначальним для еротичної лексики: її соро́мно чути сторонній людині. Хоча слово *соро́м* у соро́міцькому фольклорі не трапляється, проте не випадково наприкінці традиційних жартівливих перекорів роду молодого з родом молодої одна зі сторін втихомирювала іншу: *Якби ви разум мали, Ви б цієї не співали.* Зауважимо, що не стільки соро́мно вимовляти, скільки соро́мно, що почують (що подумають?), у чому ймовірно слід вбачати відбиття такої типової для української ментальності риси, як рефлексивність логосвідомості.

Українська метамова відображає уявлення про непристойну лексику як бруд: *гнилі, брудні слова, умраза, паплюжити* (< плюгавити «робити брудним»); вона асоціюється з неприємним тактильним відчуттям у словах *масний, сальний: масні слова, анекдоти; сальна коломийка* і т. ін. У когнітивній перспективі сексуальна

⁴⁴ Лексична діяда *лихо – біда* передає емоційно-оцінний спектр уявлення про лихослів'я; у структурі концепту «соро́мітність» не виключається також наявність зв'язку «сексу і задоволення» зі «смертью, болем» як онтологічної, за З. Фрейдом, характеристики життя живої істоти. Пор. семантичні кореляти праслов. *sorgъ у різних мовах: досада, образа, жах, страх, мука, біль. ЕСУМ, 5, 357. Поняття лихослів'я і еротичної соро́мітності входять у концептуальне поле «гріх».

⁴⁵ Красиков Михайло. «Таємничий дивосвіт українського еросу». Українські соро́міцькі пісні. – Харків: Фоліо, 2003, с. 13.

непристойність пов'язується з відчуттям липкого: *А туди її тягнуло як магнітом – двір сився їй, вона уявляла його таємничу прохолоду й ту липку, привабливу й трохи сороміцьку атмосферу, яку створила серед їхньої веселої п'ятирки найвідчайдушніша із них – Лілі* (І. Роздобудько, Мерці).

Концептуалізація сексуальної сфери як чогось масного, жирного, неприємного на дотик до певної міри мотивується семантичним розвитком давньоруського дієслова *жировати*; розвиток первісного уявлення охоплював також назви продуктів харчування, що мали відповідну властивість: *скоромнина, сало* тощо. Напр., з байки (у записах В. Гнатюка): *У одного багатого поміщика був син, один, як палець. Він його з дітства воспитував так скромно, що він не знав ні одного скоромного слова; даже не знав, як називається те, із чого він сить.* Ключ до розуміння вислову дає інший текст з ототожненням *скоромнина – секс*: *У тої вдови був син жонатий; невістка була красива і здорована баба. Солдатові захотілось одвідати скоромнини. Часто він завилював коло неї...* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка). Отже, *скоромні слова* – це непристойні слова, пов'язані з сексуальною сферою (див. коментар до Скоромне слово: див. СЛОВО).

Метамова лайки відсилає до приємних смакових відчуттів: *смачна лайка, смачно виляятися*.

1.7. Національно-мовні особливості українського обсценного лексикону

Учених здавна приваблювала ідея визначити, які народи у світі є найбільшими лихословами. Висловлювалось чимало гіпотез щодо існування прямого зв'язку між наявністю міцних слів та агресивністю носіїв мови (араби, угорці, росіяни славляться цими словами через свою агресивність, вояовничу експансивність), їх належністю до імперського етносоціому⁴⁶, кліматом і частиною світу (чим ближче на південь, тим активніша і яскравіша інвектива; найзатятішими носіями нецензурщини є жителі морських держав), психологічними особливостями народу (для інтратвертного темпераменту інвектива є засобом емоційної розрядки, де традиції обмежують інші можливості) і т. ін. Проте більш-менш науково обґрунтованої концепції національної специфічності лайки за зазначеними параметрами нам не вдалося виявити.

⁴⁶ Пор. цікаве спостереження Миколи Рябчука: «За українською лайкою, як і за мовою загалом, стоїть переважно приватна особа – колгоспник, кріпак, робітник-лімітчик, закомплексований інтелігент. За імперською мовою стоїть ціла імперія, увесь її апарат, усі інституції, усі системи освіти і пропаганди, управління й насильства – від міністерських кабінетів до бандитських малин». Рябчук Микола «Сірко і Шаріков». Дзеркало тижня, 2007, № 11.

Типологію національних інвективних стратегій можна побудувати на підставі визначення того, який аспект обсценності для етносоціому є найбільшим емоційним подразником, порушення яких табу спричиняє катарсис. «Очевидно, у всіх без винятку культурах існує ціннісно значуща домінанта, яка стійко утримує збудження від імпульсів, що надходять у нервову систему, пов'язаних з сексом, виділеннями, назвами тварин і т. ін. Ця домінанта визначає вибір тієї чи тієї інвективної стратегії, так само як відмову від такої стратегії і перехід до іншої»⁴⁷.

Ціннісно значуща домінанта для народів європейського ареалу визначає три типи інвективних стратегій у групах мов. Попри умовність цієї класифікації, вона відається нам зручним засобом для типологізації інвективних стратегій:

- 1) «канально-екскремальний» (Shit (Scheiss)-культура): німецька, чеська, англійська, французька;
- 2) «сексуальний» (Sex-культура): російська, сербська, хорватська, болгарська;
- 3) «сакральний» (Sacrum-культура): романські мови, частково – чеська, словацька, польська.

Звичайно, такий поділ має умовний характер, бо ці типи співіснують у межах окремої лінгвокультури, проте домінування певного лексикону на тому чи тому історичному етапі своєрідно віддзеркалює концептуальні засади буття кожного етносу, його етноментальні стереотипи та психофізіологічні преференції. Домінування сексуальної лайки у росіян аж ніяк не означає гіперсексуальності носіїв російського обсценного коду. Позбавлена первісного змісту і семантично спустошена за своєю природою, сексуальна лайка, як помітив свого часу Ф. М. Достоєвський, свідчить про цнотливість народу, оскільки мовці не мають на увазі нічого непристойного. Цнотливість і затяте сексуальне лихослів'я уживаються в російському характері, на думку російського письменника. Пор.: «Той, хто лається, про секс і тим більше про його збочення навіть і не думає: зазвичай він у давній традиційній формі виливає свою російську душу, висловлюючи таким чином своє незадоволення життям, людьми, урядом»⁴⁸.

Ядро російської матірщини складає «сексуальна» тріяда: *хуй – пизда – їбати*.

Проектуючи цей феномен на Shit-культуру, можна передбачити, що домінування лексики, пов'язаної з видільними функціями організму, свідчить про виняткову охайність носіїв відповідного коду. «Що стосується скатологізмів, то

⁴⁷ Жельвис В. И. Поле браны..., с. 160.

⁴⁸ Мокиенко В. М. «Русская бранная лексика: цензурное и нецензурное». Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. Словарь русской браны (матизмы, обсценизмы, эвфемизмы). – СПб.: Норинт, 2003, с. 21.

очевидно, що цей статус перебуває у прямій залежності від охайноти нації. Немає етносу, який можна було б беззастережно звинуватити в неакуратності, але все-таки тут існують певні градації. У Західній Європі німці, безумовно, лідирують як найохайніша нація, а тому природно, що найгрубіша лайка там будеутися на скатологізмах, тобто на звинуваченнях опонента у порушенні відповідного табу»⁴⁹. В. Жельвіс наводить таблицю російсько-німецьких відповідників: *еб твою мать!* – *Verdammter Mist!* (Проклятое говно!), *еби твою мать!* – *Gottverdammter Mist!* (Богопреклятое говно!), *Пошел ты на хуй!* – *Leck mich am Arsch!* (Поцелуй меня в жопу!), *Я на него хуй положил!* – *Ich scheiss auf ihn* (Я на него сру!). Особливою акуратністю на Сході відзначаються японці: «до чистоти тіла японці ставляться хворобливо, як до священного поняття. Звідси і популярність японських звернень, які звинувачують адресата у порушенні цього табу. В інших культурах теж можна знайти подібне: найбільш поширені інвективи в іспанських циган гітано пов'язані з екскрементами». Порівнюючи російську і латиську культури, автор відзначає поширеність у них відсылання адресата в тілесний низ, однак у російському вживанні перевага надається статевим органам, у той час як у латиському – екскрементному ряду: росіянин скоріше пошле опонента «на хуй», а латиш – «в жопу»⁵⁰.

Можна упевнено припустити наявність в українській обсценій лайці скатологічної домінанти. Про це переконливо свідчить приблизне кількісне співвідношення сталих словосполучень, зафікованих у пропонованому Словнику, на базі двох обсценічних сфер: *їбати, їбатися* – до 20, *срати* – 46, *пизда* – 38, *хуй* – 57, *срaka* – 151, *жона* – 76.

Подібно до наведених вище російсько-німецьких паралелей, можна навести сексуально-скатологічні паралелі в українському обсценному слововживитку: *йоб твою мать – насеру твоїй матері, вийбати – відфайдолити, зайбісь – обсерись* та ін. Копрологічні преференції українців постають у фразеології: *своя пизда не пахнет – своє гівно не смердить* (неприємні якості неможливо відрефлексувати), *як до пизди дверцы – до дупи дверцята* (ні туди ні сюди), *в пизді зубов нет – не шукай в сраці зубів*.

Близькість дітородних та екскременторних, вивідних органів відіграла важливу роль в історії інвективи, адже перші становлять творче начало, а другі – протилежне. На рівні буденного світосприйняття дві іпостасі тілесного низу у людській свідомості зазвичай не змішуються, відмінність між ними відчувається інстинктивно. Проте лексична система еротичного лексикону припускає таку метонімічну заміну за суміжністю; приміром, у польській мові назва жіночих

⁴⁹ Жельвис В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика...», с. 227–228.

⁵⁰ Жельвис В. И. Поле браны..., с.158.

сідниць *dura* переноситься на жіночий статевий орган, у цій лексично-звуковій формі вона перейшла у львівський сленг. Аналогічний семантичний механізм визначив природу вторинних номінацій в евфемізмах, що побутують в інших регіонах Західної України, напр. *білягузіця* – жіночий статевий орган.

Нерозрізнення двох іпостасей тілесного низу вчені схильні приписувати людям з невисокими моральними критеріями, носіям вульгарної психіки, які стають творцями порнографії та висловів на зразок того, що побутує у фінській мові «Твоя мати сцяла, коли тебе зачинала». Йдеться не просто про метонімічну заміну, а про ототожнення процесу фізіологічного відправлення з прокреативною функцією, стилістичний діапазон якого в українському варіанті коливається від жартівливої експресії перифраза (*недавно від маминої гузиці віdpав; ледве з гузиці вихопився* – про дуже молоду, недосвідчену людину) до вульгарно-цинічної інвективи, спрямованої не на образу матері опонента, як у фінському варіанті, а на приниження матір'ю власної дитини: *з сраки виліз* – відповідь матері дитині на питання «Мамо, звідки я взявся?»; *бодай би-м тя була радше на крапніві висицяла, ніж мала-м тя на своє нещастя породити* – мати про неслухняного сина.

Проте значення фізіологічних відправлень у людській культурі має далеко не одновимірний характер. З одного боку, вони як уособлення бруду, нечистоти, неприємного запаху потрапляють до розряду сильних обсценізмів, а з другого, – в символічному сенсі їх оточує священний ореол, пам'ять про який зберігає світова міфологія. Екскременти розглядаються як творче начало відповідно до розуміння їх як «резервуара життєвої сили, священної природи людської біології, яка перебуває в людській істоті і здатна повернутись після того, як полішає людське тіло; звідси – езотеричне значення ритуального поїдання екскрементів»⁵¹. Слід пристати на думку: «Є чимало підстав гадати, що глибоко в підсвідомості людини наявна не стільки відраза до екскрементів, скільки відчуття причетності, спорідненості, єдності з ними»⁵². Психоаналітичний вимір скатології, безумовно, впливає на її когнітивний модус у мові й культурі. Переконливим доказом цього можуть слугувати тексти Леся Підерв'янського, обсценість стилю якого великою мірою базується на скатологічній домінанті. Серед персонажів його п'єс є копрофаги, ті, хто вивчає кал, один з них має прізвище Срака; «герої нашого часу» не розуміють, а *просцикають*, до віддаленої перспективи їм *срать і сратъ* треба. Почасти кал – антураж їхнього життєвого простору і смисловий центр комунікативного дійства п'єси.

Психологи стверджують, що «діти з ніжністю ставляться до процесу випорожнення, його наслідок – перший продукт власного виробництва дитини.

⁵¹ A dictionary of symbols / Jean Chevalier and Alain Gheerbrant; translated from the French by John Buchanan-Brown. London; New York: Penguin Books, 1996, c. 361.

⁵² Жельвис В. И. Поле браны..., с. 249.

Хіба чимало дорослих потайки не дивляться на нього в туалеті!»⁵³. Один з геройів «Казки про репку...» Подерв'янського з фройдівською точністю проговорює цю істину: *<...> кал – дуже цікава штука. Ви помітили, що людина, коли поспре, завжди оглядається, скільки вона насрала і якої якості кал. Їй цікаво <...>* Він індивідуалістично зациклюється на «цикавій штуці» настільки, наскільки ототожнює себе з нею: *<...> людина завжди цікавилася трьома речами. Поперше, своїм калом, по-друге, питками та казнями, і уродами.*

А. Аранго в одному з розділів книжки, присвяченої психоаналітичному по-трактуванню обсценних слів, під промовистою назвою «Народжені між калом і уриною», зауважує: «Задоволення дитини від випорожнення є такою ж мірою егоїстичним, як і соціальним. Вона хоче розділити своє інтимне задоволення з батьками. Вона запрошує їх у туалет або відвідує їх там, у своєму улюбленому місці зустрічей; хоче спільно насолоджуватися цими приємними моментами. Вона просить, навіть примушує їх. Але це невибагливе задоволення існує і в дорослому віці, хоча його старанно маскують»⁵⁴. Як переконує автор, у дитячих емоціях закорінено приємність для чоловіків і жінок перебувати з кимось у мить «вивільнення», субститутом якої є звичка читати у ванній. Деякі народи відверто формулюють такий тип соціальності: *швед не мочиться наодинці; той, хто не мочиться у товаристві, – злодій або шпигун.* Подібних фразеологізмів є чимало і в українців; *срести (рідше – сцяти)* з кимось – знак приязні, інтимно-довірливих стосунків: *срать не можу без тебе* (не можу без тебе жити), *один без другого* і *срести не піде* (про велику приязнь двох людей), відмовитись від цієї звички означає викреслити людину з близького оточення: *я з тобою сратъ ніколи не піду* (рос.: *срать рядом не сяду*); *срали, срали в один глечик, та й розбили* (про людей, які були друзями, але посварилися).

Відлуння дитячої примітивної соціалізації вигулькує з підсвідомого у спонтанній репліці одного з героїв: [Туз:] *<...> Ти краще скажи, де ти дівся, коли нас з Бліном ракітнянські пиздили?* [Венік:] *Хлопці, понімаєте, тоді так срати захотілося, прямо біда. Ну ій-бо, не брешу! Не вірите? Я можу гавно показати!* («Нірвана»).

Відверта самохарактеристика іншого колоритного персонажа, Опанаса Івановича («Остановісь, мгновеніє»), *«Я, вобщє, ото ібаться не понімаю. Ну шо тут такого? Штрикаєш, штрикаєш, а спроси – нахуя?»* дивовижно гармонує з іншою іпостаслю його тілесного низу:

⁵³ Arango Ariel C. *Dirty words...,* c. 52.

⁵⁴ Arango Ariel C. *Ibid.* Автор уважає, що скатологічна інтимність з батьками є одним з найбільших задоволень дитинства, і в іпостасі інфантильної сексуальності вона корелює з інцестом (звідси й виліває заборона обсценних слів цього типу) і тими репресивними механізмами людської психіки, які можна подолати за допомогою цих слів.

Іван Опанасович зникає у сортиру. <...> З сортиру чути огидне пердіння. <...> З сортиру чути шарудіння. Трохи згодом з'являється Іван Опанасович, застъбуючи штани. Він розпарений і страшний <...> [Хуна:] *Ізвініте, можна і мне?* <...> З сортиру чути страшний крик. [Чорт:] *Ну ти і сереш, Ваня...* [Іван Опанасович:] *А хулі тут такого? Ну посрав...*

Кумедні герої п'ес Леся Пoderв'янського, що застягли на анальній стадії психічного розвитку, з дитячою безпосередністю проговорюють своє інтимне «я», створюючи карнавальну атмосферу знищення будь-яких морально-етичних обмежень і репресивних загат.

На жаль, звужені рамки передмови не дають змоги здійснити детальний когнітивний аналіз української скатологічної фразеології, проте попередні кількісні показники, історико-культурний контекст обсценності дають право припустити, що українська культура належить до Shit-культури. Відкритим лишається питання, чи зумовлено це охайністю українців, чи якимись іншими чинниками.

Власне матизми як лайка в історичній ретроспективі, очевидно, не були притаманні українській лінгвокультурі. Згадані метамовні вислови *ляти по-московському* (фіксує Номис, у «Словнику» Грінченка), *по-сербськи величати віру*⁵⁵ відсилають до етносів Sex-культури, себто матірні слова розцінювались не стільки як російські, скільки як чужі (ворожі). Пор.: «...старі люди неодноразово казали мені, що навіть 50 років тому в українському селі [матірні] слова сприймалися як чужі і ніколи не були побутовою говіркою, навіть серед чоловіків. <...> У хаті взагалі не можна було лаятися, а як хто почне, його одразу спинять однією фразою: «Мовчи, бо піч у хаті!» Не можна було лаятися і коло води: «воно тобі верне». Зрозуміло, присутність дітей, жінок, старих людей стримувала нецензурну лайку»⁵⁶. На сучасному етапі «московська лайка» міцно прижилася в українському обсценному просторі, і все ж уживання головного матірного слова *їбати* усвідомлюється як порушення найсильнішого табу, а саме слово, як показало опитування, чоловіки і жінки оцінюють як найнепристойніше.

⁵⁵ В «Енеїді» І. Котляревського: *Всі роз'ярились через міру: По-сербськи величали віру; Хто чим попів, то тим локшив* (5:131) – типове для метамови обсценності вживання сакральної лексики у профанному значенні, пор. рос. *отхристосить* – нецензурно вилаяти. СРБ 2003: 235. Етнонім відсилає до сербів-переселенців, яких на їхній батьківщині було втягнуто у війну між Туреччиною і Австрією, і, за задумом Росії, вони мали військово зміцнювати її позиції у боротьбі проти турків. У 1752–1753 рр. виникли два військово-землеробські (спочатку переважно військові) поселення сербів на Україні. Це була Нова Сербія, одним з центрів якої був Миргород (тепер Новомиргород) (Бар'якторович Мирко. «Серби на Україні». *Народна творчість та етнографія*, Київ, 1971, № 3, с. 38–42). У «Словнику» Б. Грінченка: *сербувати – служити найманцем у війську* (4, 114).

⁵⁶ Красиков Михайло. «Таємничий дивосвіт українського еросу», с.15.

В умовах глобалізації та міграційних процесів межі між різними обсценними культурами стають дифузними, взаєпроникними; переклади зарубіжних фільмів, масова культура транспонують інновації, трансформують питомі традиції інвективи. Приміром, як відзначають дослідники, у російській лінгвокультурі по-мітнішим стає скатологічний елемент.

Пристаючи на думку В. Жельвіса, що «подальша доля матірної інвективи залежатиме від долі культу матері і ставлення до інтимного боку життя в тій чи тій національній культурі»⁵⁷, можна будувати певні прогнози щодо українського мовного та психокультурного простору.

Українська народна обсценна фразеологія містить невелику частку профанізмів – релігійної термінології, ужитої у зниженому, профанному (але не богохульному) сенсі. Прикметним видається синтез копрологічної та релігійної лексичної сфер у структурі українських паремій цього типу: *добра жопа від Бога, а лиха від чорта; пан Бог високо, кому схоче на голову насере; сцить, пердить, тріски збирає і Богу молиться; сотворив Бог рака, дав му очі там, де срака; баба без заду, що село без церкви і т. ін.*

В еротичному фольклорі служителі культу як виконавці статевого акту постають в іронічно-зниженому ореолі: *Чоловіче, я слаба, Приведи мені попа. Чоловік додому йде, З собою попа веде <...> – Чоловіче, вийди з хати, Буду жінку сповідати; і попова дівка, коли з хлопом лежить, то не молиться.*

Наведені у Словнику паремії, зразки текстів з еротичного фольклору переважають у національно-мовній оригінальності змісту і форми обсценності. Впадає в око своєрідна ритмомелодика вислову, асоціативні зв'язки римованих слів (*Добре єбете, ще завтра прийдете; Защити ротяку по саму сраку*), простір мовної гри у примовках, дражниках і т. ін.

Загальновідомо, що фразеологія чи не найповніше виражає дух мови та її носіїв. Не є винятком і її обсценна частка, яка дає багатий матеріял для вивчення української концептуальної картини світу, особливо її гендерних параметрів, етнопсихології, акумулює історико-культурні факти: *хохол без лички, як пизда без затички; за москаля, за совіта повиділа срака світа* та ін.

Переважну більшість сталих словосполучень, зафікованих у Словнику, взято з фольклорних джерел XIX ст., діялектических словників (див. Бібліографію), які в основному відзеркалюють мовний світ сільських жителів.

Наші спостереження над сучасним урбаністичним середовищем переважають, що в ньому створюється оригінальна українська обсценна паремія, – приміром, така, яку було зафіковано у середовищі лінгвоментальних українців-білін-

⁵⁷ Жельвис В. И. Поле браны..., с. 317.

гвів, людей з вищою освітою віком 30–40 років, які вживали інвективу спорадично, у близькому оточенні: *до сраки кари очі, йобані очі, на хуя мені здалося на пизді чуже волосся?* Привертає увагу актуалізація лексеми очі у незвичному для себе оточенні, яка постала не без впливу високої частотності у загальномовній фразеології. Останні два з наведених висловів ми зафіксували у розмовному спонтанному російському мовленні як українські обсценні вкраплення. Українську форму в таких ситуаціях ужито для того, щоб пом'якшити інвективу, надати їй гумористичного відтінку, а перемикання коду – підсилити додаткову ігрову експресію вислову. Це відоме явище описано в лінгвістичній літературі, коли для росіян слово *fuck* звучить не так вульгарно, як для тих, для кого це слово є рідним, а традиційно вихована англійська дівчина може вимовити російське матірне слово, англійський відповідник якого вона б ніколи не вимовила.

1.8. Обсценна лексика з погляду концептуального аналізу

«Найсильніші» обсценні слова привертують увагу дослідників і збирачів обсценного лексикону з концептуальної та культурно-семіотичної точки зору.

«Хуй» у всьому розмаїтті його онтологічних і лінгвістичних функцій мислиться як фалос – те універсальне, що означає людське життя, певний символічний об’єкт, який відіграє надзвичайно важливу роль у житті людини відповідно до психоаналітичного ототожнення органа з «людським Я»: втрата хуя рівнозначна втраті власної ідентичності, а це страшніше за смерть, бо під час своєї смерті людина не присутня, а знищення «власного Я» уявляється як страшена катастрофа.

Тож хуй мислиться як своєрідна мовна й онтологічна універсалія, – цим словом може позначатися будь-який об’єкт чоловічого роду: *хуй бичий* (залуплений, собачий) – недотепа; кастрована тварина уособлює негативні характеристики чоловіка: *дурний як хуй воловий*; *старий хуй* – про старого чоловіка; *хуй-муйо, хуйовина, хуйня* – будь-який об’єкт, предмет, явище; будь-яку властивість чи якість можуть позначати прикметники *хуйовий, охуєнний*. Повертаючись до думки про практично безмежний референтний простір обсценного лексикону, слід наголосити, що ця теза насамперед стосується номінації *хуй*.

Довжиною хуя – фалоса вимірюється чоловіча статева і життєва сила: *хуй по коліна*; чоловіча статечність: *борода по коліна і хуй, як поліно* – про чоловіка похилого віку; вислів *три хуя* передає міфічне уявлення про орган дуже великого розміру (один завдовжки як три): *такий розумний, наче трьома хуями зроблений*. Семантику гіперболи, всеохопної сутності, закладеної в понятті, виражено фраземою *до хуя*.

Оскільки хуй пов'язується з комплексом кастрації, страхом втрати, він постає символом смерті як абсолютноного ніщо. За цим стоїть семантика відсутності: *хуй там, ні хуя, хуй знає, скушувати хуя – нічого не отримати; відмови: а хуя не хочеш?*; незгоди, нездоволення: *хуй з тобою, к хуям*. Нігілістичну тональність підтримує тема непотрібності, безглуздя: *на хуй (потрібен)*; абсолютної байдужості: *один хуй*. Синтез безглуздя й абсурду простежується в похідній лексемі (*якась, усяка*) *хуйня*.

Хуй – це інструмент агресії як відмови комусь у чомусь, спрямованість якої на зад передає негативну оцінку перверсій, по-перше, з анусом: *єбати в сраку, єбати в жопу каленим хуєм, хуй ти в сраку як моя нога* (нога як символ фалоса передає значення великого розміру); по-друге – з ротом: *хуй в рот*.

Хуй як пеніс концептуалізується як «інструмент отримання задоволення»: *рибку з'їсти й на хуй сісти; стільки хуй з'їла, що ними цілий район обгородить можна, як конкретизація виконавців статевого акту: нагострити хуя (чоловік), сісти на хуй, знати з хуя, обламати хуя (жінка)*.

Метафора з'їсти хуя відсилає до семантичної універсалії *секс – їжа*, тобто хуй мислиться як щось смачне, приємне, бажане. У той же час еротична семантика хуя постає в жартівливо-іронічному ореолі: *став як хуй на весіллі*.

Українська фразеологія відбила високу оцінку хуя в його сексуально-інструментальній іпостасі: *ситій кумі хуй на умі; без хуя як без рук; не виділа пизда гвоздя, та й думає, що то хуй*. Деякі фразеологізми можна гендерно маркувати, адже слово фігурує в суто жіночому експресивному мовленні: *Щоб я хуя ніколи не побачила!* (запевнення в істинності сказаного); *щоб у тебе хуй відпав!* (прокляття).

Хуй – інструмент створення абсурду: *хуєм груші збивати*.

Локативна інтерпретація хуя простежується в ідіомах *іди на хуй, послати на хуй*, які передають уявлення про певний («чужий») простір за межами особистої сфери мовця.

Порівняно з хуєм пизда позбавлена універсальності, але все-таки приречена на власну філософію. Смисловий дуалізм вагіни, її зв'язок з кругобігом народжень і смертей навертає на осмислення її, за Ж. Лаканом, як чогось таємничого, потойбічного, пов'язаного зі смертю; того, що перебуває по той бік символізованого «пиздою» задоволення. А сама пизда – нестерпно прекрасний інструмент смерті, насилення і болю, а тому «зворотний бік пизди – це пиздець»⁵⁸. Ідею «кінця, припинення існування» виражено обсценізмом *пиздець*, ідіомами *пиздою*

⁵⁸ Плуцер-Сарно А. «Философия “пизды”». У його ж: *Материалы к словарю русского матера*. Т. 2. – СПб., 2005, с. 25.

закнүти (накритись); вона знаходить підтримку у зіставленні вагіни з пеклом. Згідно з узвичаєним для обсценності метонімічним перенесенням назви жіночого органа на жінку, слово позначає будь-яку жінку або показує її у розмаїтому спектрі негативних оцінок: *пизда рвана, собача, стара*.

Для концептуалізації пизди важливими є її просторові характеристики, які вона через рух вагіни (фрикції) уводить простір всередину тіла: *там тої пизди – хоч возом заїди; усі меблі в пизді поростручувають*.

Пизда – це післякастраційна пустка, тобто суб'єкт, позбавлений чогось. «Головне в жіночому статевому органі – це щось негативне: вмістилище, отвір, пустка. <...> Пизда – це по суті дірка, <...> результат кастрації»⁵⁹. *Діра, дірка, яма, ямка, безоднія, прірва, пропасть* – ці одиниці зі значенням порожнього отвору, що слугують вторинними номінаціями на позначення вагіни, є метафоричними універсаліями. У фольклорі гіперболізується розмір пизди – вона порівнюється з *відром, діжею*.

Подібно до того, що вагіна мислиться як вмістилище, пизда сприймається як засіб ізоляції, скову: *в пизді сковатись, в пизду з головою затягло*.

Концептуалізація пизди через пустку зумовлює появу у слові семантики чогось несуттєвого або абсолютної відсутності: *пизди лопатою вигрібати; розплатилися: три пизди попелу одміряли*.

Пизда – не тільки наслідок кастрації, а й інструмент: *пизда з зуб'ям*.

Жіночий статевий орган – це дзеркало всього чоловічого, без вагіни фалос втрачає значення. Чоловічі характеристики релятивно позначаються через назву жіночого органа: *пиздолом, пиздострадатель, пиздограй, пиздойоб*, проте ми не виявили фемінних слів-характеристик, які б містили слово *хуй*.

Пизда пов'язується з руйнуванням, деструкцією (*дати пизди, отримати пизди*), чимось неприємним (*пиздіти* – говорити дурниці).

Слово *пизда* у багатьох лінгвокультурах є найбільш табуйованим. Існує думка, що назва чоловічого органа звучить не так образливо, як жіночого, через «чоловічий» характер більшості культур.

Посилено табуйованість частково пов'язується зі сприйняттям пизди як уособленням смерті: якщо вислів «Пішов на хуй!» сприймається як запрошення до гомосексуального контакту, то «Пішов ти в пизду!» – це побажання смерті.

⁵⁹ Руднев В. П. «Введение в “пизду”». Плацер-Сарно А. Материалы к словарю русского матла. Т. 2. – СПб., 2005, с. 497.

1.9. Концептуалізація протиставлення «верх – низ» в обсценному лексиконі

Як уже відзначалося, для розуміння обсценного лексикону важливою постає філософія тілесного низу, з якою власне й пов’язується інтенція порушення табу у карнавальній репрезентації. «Спрямованість у низ притаманна й усім формам народно-святкових веселощів та гротескного реалізму. В низ, навиворіт, навпаки – такий рух, усі його проникальні форми. Всі вони скидають у низ, перекидають, ставлять на голову, переносять верх на місце низу, зад на місце переду, як у прямому просторовому, так і в метафоричному сенсі»⁶⁰.

Зрозуміло, що карнавалізація цього типу набуває форми грубої інвективи, «скоромного» жарту.

Лексична сфера «верху» – це голова (обличчя, рот, горло, зуби, ніс, очі, волосся), «низу» – анальний отвір, жіночі і чоловічі геніталії; «<...> явище паралелізму між обличчям і матеріально тілесним низом добре відоме: рот – це сублімація пизди і анального отвору, ніс і очі – кореляти пеніса»⁶¹.

Хоча прийнято не розрізняти спрямованості заміщення, проте ми спробували це зробити, щоб простежити власне когнітивні і, можливо, пов’язані з напрямом руху мовні варіації перенесення.

Просторова метаметафора «низ зміщує верх» більш звична і традиційна в мові і культурі:

голова

↑

зад (зад замість голови). Однією з основних форм втілення цієї моделі постає заміщення обличчя задом; зад – це «обличчя навиворіт». Найпростішою і найпоширенішою словесною та жестовою варіацією цього заміщення є, за М. М. Бахтіним, поцілунок у зад, відомий багатьом мовам⁶²: англ. *«kiss me ass!»*, нім. *«ek mich am Arsch!»*, дан. *«Kys mig i røven!»*, фарер. *«Kyss meg i reyvina!»*, рум. *«Pură-tă în cur!»*, груз. *«Trakši makoce!»*.

Лексико-прагматичний, жанровий та соціостильовий регистр українських аналогів цієї формули доволі широкий. Груба відмова, зневага: *поцілуй в сраку* (*в зад, в задницю, в жопу!*); жартівливé вираження зневаги: *можеш мені в задок хухнути; тост: щоб біда нас у сраку цілуvala!*; проклін: *бодай тебе жиди в*

⁶⁰ Бахтин М. М. *Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса*. – 2-е изд. – М., 1990, с. 411.

⁶¹ Руднев В. П. «Введение в “пизду”». Плуцер-Сарно А. *Материалы к словарю русского матера*. с. 498.

⁶² Хоча існує думка, що цей жест не корелює з обличчям, а передає значення «я відмовляю тобі в задоволенні».

срaku цілували!; молодіжна етикетна формула: цьом-цьом в дупу і па-па та ін. Інші одиниці: жопа замість голови; думати не головою, а жопою; в сраці більше розуму маю, ніж ти в голові; в голові не мозок, а куряче гівно (про дурну людину); гарний як срака навиворіт; морда як срака; личико (зад), з губи (писка) гузицю робити, з горла сраку робити (блювати), з носа пливє як з лихої сраки (нежить), анальний отвір (рот); Коли я буду це робити? – Хай-но зад буде там, де зараз голова (треба ще підрости); відкрив рота як шпак сраку;

голова

↑

геніталії: думати геніталіями; менструація (кров з носа), поміняю місцями яйця і гланди (погроза жорстокої фізичної розправи над кимсь); очима ібе, а носом спускає (про чоловіка, який хтивим поглядом оглядає жінку);

голова

↑

геніталії, зад: голосок, як на пизді (у жопі) волосок.

Метамодель «верх заміщує низ»:

голова

↓

зад: знає як срака бачить; робить як срака дивиться; зажмурити жопу; потрібен як зуб у сраці; не шукай в сраці зубів; хоч сракою їж; срака горіла, киселю не їла, як наїлася, то розслася; мовчить наче срака язика з'їла; язик би тобі в сраку забіг!; язиком в жопі чесати.

голова

↓

геніталії: пизда зубаста; кров з носа тече (ширінка розстебнулася), голова в труси падає (хтось відчуває втому).

Метамодель «верх як низ» є звичайною для людської свідомості, і відповідні мовні репрезентації суголосні природному людському бажанню знизити, висміяти високе, ототожнити його з низьким і дістати від цього полегшення, відкривши «карнавальний клапан». Але метамодель «низ як верх», перетворення низького на щось вище, вочевидь, пручається перед когнітивними механізмами житейської свідомості, а тому відповідні одиниці мають у собі семантику чогось непізнаного, дивного, абсурдного – в образі сраки, що бачить, кусається, їсть; пизди з зубами. Ця модель ідеально слугує для створення іронічного ефекту: знає як срака бачить – зовсім не знає. Когнітивна суперечність знімається, коли у свідомості мовця протилежні сутності злютовано воєдино; одночасний різноспрямований Рух по вертикалі стає непередбачуваним, протилежності у стрімкій грі набувають

дзеркальної тотожності: *гівно в гуци і стало мозком, а мозок в голові – гівном; мав бісъ кишки в голові, а у сраці розум*; або семантичної диференційованості при абсолютній функціональній тотожності: *голова болить – сраці легше* (кепкують з тих, хто скаржиться на головний біль); *срaka болить – голові легше* (фізичне покарання дитини примушує її швидше думати); або антонімічного протиставлення за природним функціональним призначенням: *на голову стрій, а коло заду, пробачте, з лопатою стій; з заду хорошого складу, а поглянути в очі – блювати ся хоче; голова – ходім, а срaka – сидім.*

2. Обсценна лексика й евфемізми

2.1. Кореляція понять обсценна лексика – евфемізми

Уся обсценна непохідна лексика в українській мові нараховує близько тридцяти слів. Проте евфемістичний простір табуйованої лексичної сфери набагато перевищує цю кількість, значною мірою через те, що евфемізація охоплює не тільки поняття, виражені непохідними лексемами, а й усю семантико-словотвірну парадигму обсценного лексикону. Приміром, у складі власне обсценізмів немає номінації на позначення розпусного чоловіка, проте дериват *блядун* від *блядь* співвідноситься з відповідним рядом синонімів-евфемізмів.

Якщо дисфемізація здатна перетворити будь-яке «пристойне» слово на обсценне, то евфемізми слугують уникненню непристойності.

Виходячи з теоретичних засад розуміння обсценного лексикону і користуючись лексикографічними теоретичними зasadами ряду лінгвістичних словників сексуального сленгу, евфемізмів⁶³, ми спробували структурувати евфемізми за мовою-джерелом, у якій вони функціонально і лексикографічно закріпилися (не наводжу обсценних відповідників, які можна ідентифікувати у структурі відповідної статті Словника або у Покажчуку синонімів):

1) літературні слова, у семантичній структурі яких «експлуатуються» семи, пов’язані з сексуально-еротичною сферою (*блуд, лоно, кохати*), або ті, що використовуються як вторинні номінації (займенники *це, все*);

⁶³ Мокиенко В. М., Нікитина Т. Г. Словарь русской браны (матизмы, обсценизмы, эвфемизмы). – Спб.: Норинт, 2003; Dąmbrowska Anna. Słownik eupemizmów polskich. Warszawa, 2005; Lewinson Jacek. Słownik seksualizmów polskich. Warszawa: Książka i Wiedza, 1999. Spears Richard A. Slang and euphemism: a dictionary of oaths, curses, insults, sexual slang and metaphor, racial slurs, drug talk, homosexual lingo, and related matters / by Richard A. Spears. 2nd abridged ed., 2nd rev. ed. New York, N.Y., U.S.A., 1991; Richter Allan. Sexual slang: a compendium of offbeat words and colorful phrases, from Shakespeare to today. 3rd ed. HarperPerennial: A Division of HarperCollins Publishers, 1993; та ін.

2) одиниці розмовної мови (*походеньки, спати*), просторозмовні слова⁶⁴; територіальні діалектизми (*дзюндзя, пичка, одхоже, кацать*); інтеррегіональні слова і вислови, що побувають в усній народній творчості (прислів'я, приказки), або діалектні за походженням, відомі широкому загалу (*у пелені принести*); слова дитячої мови (*піська*);

3) лексеми жаргонного походження: арго (*вихижитися*), кримінальний жаргон (*рвати очко*), молодіжний сленг (*сексуватися, подзвонить на Батьківщину*), загальний сленг (*жаргонізована розмовна мова*) (*трахати*) та інші жаргонні субсистеми (див. Список умовних скорочень);

4) евфемізми наддіялектно-фольклорного характеру (*червоний буряк, живиця, грата на бандурі*);

5) одиниці книжно-літературного походження: біблійні тексти (*лежати*), публіцистика (*найдревніша професія*); прецедентні імена: *Казанова, Месаліна*;

6) інновації у літературно-художніх дискурсах (*чоловічість, погашувач жаги, лисичка-сестричка*);

7) науково-медична лексика:

- назви статевих органів (*пеніс, вагіна*);
- сексуальні дії (*коїтус, копуляція, онанізм, оргазм, дефлорація*);
- виконавці сексуальних дій (*статевий партнер, гомосексуаліст, лесбіянка і т. ін.*);
- носії сексуальних характеристик (*імпотент, кастрат і т. ін.*);
- статеві виділення (*сперма, менструація*);
- венеричні хвороби (*гонорея, сифіліс*);
- сексуальні професії (*повія, сутенер*);
- місце здійснення сексуальних дій (*публічний дім*);
- сексуальні реквізити (*презерватив*).

Кваліфікація слова або вислову як евфемістичного не означає, що воно повністю знімає ореол непристойності, грубости. Хоча вислови типу *гроб твою мати, мати твою за вухо (ногу)* формально є пом'якшеними варіантами відомого посилу, але експресія непристойності в них не нейтралізується. Не можна уважати пристойними також евфемізми дитячої мови (*піська*). Інша справа – евфемізми фольклорного походження, особливо з виразним поетичним ореолом, покликані не

⁶⁴ Уживаємо термін *просторозмовне* у значенні «просторічне»; на нашу думку, він є більш прийнятним для української терміносистеми, ніж калька з рос. *просторечие*. Див. «Українсько-російська двомовність. Лінгвосоціокультурні аспекти». – К.: Пульсари, 2007, с. 59. Цей термін означає уживання у простій, невимушений мові, суворо не регламентованій нормами літературної мови. Відповідно – *вульг.-просторозм.* – вживання у згрубілій усній мові; *розм.* – уживання у розмовній мові без порушення норм літературної мови.

стільки нейтралізувати «сороміцькі» поняття, скільки завдяки своїй закоріненості в семантичній універсалії, міфологічні уявлення створити паралельний поетичний символічний ряд.

За сексуальним виміром евфемізмів їх можна умовно диференціювати: сексуалізми – нейтральна медична лексика, сексуальний сленг – літературні, розмовні, просторозмовні слова; територіальні діялектизми; слова дитячої мови; лексеми жаргонного, книжно-літературного походження. Оскільки фольклоризми з їх відбитком поетичної вишуканості, етичної делікатності та індивідуально-авторській інновації мають виразну естетичну домінанту і не набувають значного поширення у розмовній мові, то навряд чи їх слід зараховувати до сленгу; умовно їх можна виділити в групу еротичної лексики. Проте у відомих нам працях лексеми, що корелюються із зазначеними вище сімома групами, разом з обсценними еквівалентами віднесено до словників сексуалізмів (Lewinson J., Mills J.), сексуального сленгу (Spears R., Richter A.) і зібрано «під дахом» еротичної лексики⁶⁵.

Наша концепція ґрунтуюється на тому, що всі зазначені групи адекватні поняттю евфемізмів, але власне сексуалізми в цій іпостасі мають специфічний статус, оскільки є елементами окремої, сексологічної наукової терміносистеми. Сексуалізми в іпостасі евфемізмів залишаються до лексикографічного опису обсценізмів настільки, наскільки корелюють з обсцененою і приобсцененою сферами у їх безпосередній репрезентації сексуальної діяльності або з тією лексико-поняттєвою базою сексології, яка фігурує в дефініціях обсценізмів та евфемізмів. Тому, приміром, ми не вносили до реєстру Словника евфемізми на позначення вагітності. З цієї ж причини відсутні гнізда, дотичні до сексу типу *сексшоп*, *секс-салон*, *секс-тур*, більшість спеціальних медичних та психоаналітичних термінів. Останні, наголошуючи, входять до вокабуляра тією мірою, якою формують парадигматичні зв'язки з розглядуваними лексемами: *фалос* (фалічний символ, фалічна жінка), *анал* (анальний характер).

До уваги бралися насамперед одиниці, які тяжіють до обсценно-інвективного тезауруса, а не до власне сексуально-еротичного. А тому у словнику максимально повно відображені синонімічне гніздо *повія* (бо корелят – *блядь*), але менш повно представлено *коханка*; оскільки референт «незаконнонароджена дитина» вказує на те, що мати була жінкою легкої поведінки (а така дитина відповідно – «сукин син»), то й синонімічний ряд «незаконнонароджена дитина» у словнику актуалізовано.

Цілком очевидною є відносна автономність сексуалізмів в евфемістичному просторі словника, тому вони фігурують у назві поряд з евфемізмами.

⁶⁵ Айдачич Д. В. «Эротическая лексика в славянских языках». Язык и культура. Вып. 6, Т. 5, Ч. II. – К., 2003.

Оскільки сексуальна діяльність є більш табуйованою порівняно з екскреторною функцією людського організму, то й евфемізми стосуються переважно її: «чимало людей вже відчуло і відчуває далі, що мовчання як первинний евфемізм найкраще допомагає порозумітися у сфері сексу. <...> Проте мовчання на предмет сексу зруйновано, і, здається, воно ніколи не відновиться. Упродовж історії розум більшості людей переймався сексом, але в нинішньому столітті його кількість нестримно зростає на язиці у кожного»⁶⁶. У річищі цієї нестримної гіпертрофованої вербалізації, на думку автора, виявляється терапевтична функція сексуального сленгу: здатність евфемізмів говорити непрямо полегшує усвідомлення сексу як болісного нагадування. Саме сленг, а не стандартна мова, вживається на позначення найромантичніших, найнепристойніших і найкумедніших сексуальних ситуацій. Зрештою, як жартівливо зазначає автор, усі сексуальні ситуації, де фігурують мінімум дві особи, є кумедними. Тварини й люди однаковою мірою відчувають потребу у розпусті з тією суттєвою різницею, що людина інколи говорить зі сміхом про це⁶⁷.

Про місце сексуалізмів і сексуального сленгу в мовному тезаурусі особистості і міжособистісному спілкуванні влучно сказала Дж. Мілз: «Час від часу чимало людей опиняється в ситуації, коли вони говорять про секс, але змущені визнати, що не знають значення певних слів. <...> Деякі люди можуть уважати, що сленгові слова шокують. Проте не зовсім схвалним є те, що ми прагнемо оволодіти лише нормативною мовою – більшість людей не розмовляє як підручник з біології. І біологія ніколи не може впоратися з нашими емоціями. Секс – це не технологія положення наших тіл. Хоча ми мусимо знати це, ми також мусимо співвідносити цю інформацію з нашими почуттями і почуттями партнера. Виразити словами наші почуття не завжди просто, але завжди слід намагатися це зробити. При цьому важливо використовувати ту саму мову, що й людина, з якою ви намагаєтесь вступити у певні стосунки»⁶⁸. Якщо, образно кажучи, сленг ламає лід між комунікантами, то сексуальний сленг виконує цю функцію у делікатній інтимно-статевій комунікації тією мірою, якою любов, еротика і секс є взаємопроникними і взаємодоповнювальними сутностями, які створюють образ складного почуття любові.

Проблема сексуального сленгу переростає власне лінгвістичні межі і дотична до сексуальної культури суспільства в цілому, як переконує Е. Річтер у передмові до згаданого словника: «Наскільки прийнятними є сексуальні практики, настільки

⁶⁶ Epstein Joseph. «Sex and Euphemism». *Fair of speech: the uses of euphemism* / ed. by D. J. Enright. Oxford [Oxfordshire]; New York: Oxford University Press, 1985, p. 59.

⁶⁷ Там само, с. 61.

⁶⁸ Mills Jane. *Sexwords*. London: Penguin, 1993, p. I.

прийнятною є сексуальна мова. Назагал кажучи, тією мірою, якою сексуальність у багатьох виявах є табуйованою, сексуальна мова буде вульгарною або табуйованою й оцінюватиметься як брудна»⁶⁹.

2.2. Метафорична матриця сексуального сленгу та еротичної лексики

Мова і сексуальність – це не тільки субстанційні характеристики людського буття, а й складники культури етносу. «Явища культури, якими б складними вони не були, завжди закорінюються в біологічній основі. Правомірність цього твердження повністю розкривається при розгляді таких складників культури будь-якого етносу, як еротика і сексуальність»⁷⁰. Еротична метафора, яка завуальовує сороміцький зміст, кодує первинну семантику і тілесний досвід у символах і архетипах, – це точка перетину мови і сексуальності.

Окреслюючи метафоричну матрицю сексуального сленгу, Е. Річтер виділяє такі основні теми (концепти): 1) природний світ: тіло, тваринність, природа, смерть, їжа і споживання їжі – як основи нашого життя; 2) культура: релігія, спорт, музика, власні імена; 3) агресія і війна (остання тяжіє до культури).

Зрозуміло, що співвідношення метафоричних тем, іх кількісне і якісне лексичне наповнення варіюється у різних національно-мовних системах, що й дає змогу говорити про специфіку еротичної картини світу у різних лінгвокультурах.

1. Метафори зі сфери природного світу за ступенем спадання частотності в українському сексуальному сленгу розміщуються таким чином:

їжа: *банан, ковбаса, огірок, солодке, сосиска, червоний буряк* – чоловічий статевий орган; *вареник, капуста, краснослива, мед, що спереду; найсмачніше місце; палінниця, пампушка, пиріжок, смаколик* – жіночий статевий орган; *рибу пекти, розмочити сухар* – про статевий акт з жінкою; *м'ясо, свіжина, скопромнина, телятина* – жінка як сексуальний об'єкт; *апетит* – хтите бажання або похіть; *говіти, постити* – утримуватись від статевих стосунків; *сунці* – подружня зрада;

тварини, птахи та дії, пов'язані з ними: *бомко* (жука), *буцал*, *змій*, *кінь*, *когут*, *слимак*, *черв'як*, *голуб*, *городець*, *рак-неборак*, *щупак* – чоловічий статевий орган; *кицька, куна, лисичка-вертихвістка*; *гава, голубка, гребеняста*,

⁶⁹ Richter Allan. *Sexual slang....*, p. 3.

⁷⁰ Гаврилюк Елеонора. «Еротичні іmplікації рослинної символіки в українській календарній обрядовості». Студії з інтегральної культурології. – Львів, 1999, № 2, с. 34.

курка, обизянка, потка; риба – жіночі геніталії; бобра бити, кролитися, лигати, напоїти коня, топтати – здійснювати статевий акт із жінкою; бугаювати – про подружню зраду; відбиркалася наша дівочка (про дівчину, яка завагітніла перед шлюбом); тічка – період підвищеної статевої збудженості у жінок; коза драна, скотина, сука – жінка легкої поведінки; баран, бугай, жеребець, кабан, кнур, кобель, козел, лошак – хлопець (чоловік), охочий до жінок; бик-заплідник – чоловік, від якого жінка може завагітніти, як правило, дуже швидко;

рослинний світ та пов'язані з рослинами дії, процеси: *гриб, дубова колода, корінь, патик, стрючик, тикало, тичина – чоловічий статевий орган; мичка, рута, троянда – жіночий статевий орган; садочек – жіночі геніталії; гарбузові цицьки – жіночі груди; дубитися, везти дуба, ламати калину, терти коноплі, прополоти руту-м'яту, простирати ленок по долині, ходити в жито – здійснювати статевий акт; жито, гречка, коноплі, мачок, просо, жолуді – сперма;*

тіло: *жила, кутас (кістка), м'яз, нога, палець, одноокий, член – чоловічий статевий орган; гланди – чоловічі яєчка; глаз, пащека – вагіна; бузя (уста), варгата, бородата борода, губки з борідкою, печінка – жіночий статевий орган.*

В українському еротичному лексиконі ми не помітили метафор із семантикою смерті, хоча топік *солодка смерть* «смерть під час сексу» має місце в українському сороміцькому фольклорі: *Ей кумо, кумо, вже я такого чоловіка не буду мати, як був мій небіжчик! Та то як умирав, то, кумо, каже до мене: – Ходи, небого, сюди! Та й узяв мене, кумо, за потку, та й каже: Потка! Потка! – та й в тім дух спустив!*

2. Зі сфери культури:

імена: – прецедентна сфера: *Ейфелева вежа, довбуш, пінчук – чоловічий статевий орган; клеопатра – жіночий статевий орган; хльорка (від Флора) – повія;*

– власні імена: *вася, юрко – чоловічий статевий орган; василина, маруська – жіночий статевий орган; сура – жінка легкої поведінки;*

музика: *варган, дуда, вабик – чоловічий статевий орган; бандура, гітара, мандоліна – жіночий статевий орган; грати (на гітарі) – здійснювати статевий акт;*

спорт: *боротися – здійснювати статевий акт; боротьба під ковдрою – статевий акт; вірменський спорт – гомосексуалізм;*

релігія: *малий бог, гаспід – чоловічий статевий орган; каплиця, пекло, сатана вусата – жіночий статевий орган; Боже сохрани, Господи помилуй, свяченнодійство – статевий акт;*

масова культура: *дивитись відео – здійснювати статевий акт, злягатися; катрусин кінозал – груповий секс.*

3. Порівняння сексу з агресією або війною лежить в основі узвичаєнного уявлення про секс, статевий акт як агресивний напад, об'єктом якого зазвичай є жінка. «Акт кохання скоріш за все становить собою акт насильства і агресивного впливу на жінку, за якою не визнають ні права мати власну волю, ні права на власні бажання. Статевий акт може розглядатися як акт покарання. Чи не первородний це гріх? Але чому тоді карається лише жінка?»⁷¹. Не випадково футуеральні дієслова (лат. *futuere*) ще називаються чоловічими сексовербами. Дієслова цього семантичного класу ґрунтуються на семантиці:

побиття: *бити / вибити, вграти, вдарити по рубцю, вителепати, витрапати, відпердолити, гамселити, гилитися, духопелити, забити рибу, засандалити, засупонити, молотити / відмолотити, періщити, піжити, рипати, трахати / трахнути, ударити, утнути, чухрати, шваркнути, шморгнути;*

різання: *капусту різати (сікти), різати кобіту, печеньо покраяти, мантачити* (гострити), *хихляти* – здійснювати статевий акт; відповідно чоловічий статевий орган уявляють гострим ріжучим, колючим предметом: *ножик, спис, шило, шпилька, трач*, а жіночий статевий орган – об'єктом різання: *ро зятта* – жіночий статевий орган;

дій різких і неприємних для людини: *вителепати, довбати, драти, жигати, мотузити, мусолити, топтати, тикати, товкти, засадити;*

грабежу: *зайванити кобіту, зграндувати кобіту* (у львівському і тернопільському сленгу 1920–1930-х рр. – зграндувати комусь щось «украсти»).

Перифрази та лексеми на позначення чоловічого статевого органа *вламувач, гаспід, загарбник, зброя, знаряддя насильства, моджахедисько, молоток, наган, нахаба, розбійник, спис, брутальний таран, терорист* відзеркалюють агресивний модус чоловічої сексуальності.

Привертає увагу також звукосимволізм дієслівного ряду на позначення здійснення статевого акту, в якому кожне третє дієслово містить звук р. К. Ажеж кваліфікує звук р як еректальний звук, вимова якого передбачає напругу та вібрацію язика; яzik і пеніс – єдині м'язові структури, прикріплени тільки до одної кістки. Форма і колір язика підсилюють аналогію⁷².

Суттєвим є те, що агресивне начало постає прикметною ознакою українського сексуального лексикону не тільки як відбиття семантичної універсалії, але й як закорінення в глибинні етносоціокультурні та асоціативні шари: «...в ідеї подружжя довго й уперто живе ідея насильного заволодіння, здобуття

⁷¹ Бурас М. М., Кронгауз М. А. «Сексуальная агрессия в русском языке». *Агрессия в языке и речи: Сборник научных статей* / Под ред. И. А. Шалонова. М.: РГГУ, 2004, с. 125.

⁷² Ажеж Клод. Человек говорящий: Вклад лингвистики в гуманитарные науки: Пер. с фр. – М.: Едиториал УРСС, 2003, с. 111.

силою чоловіком жінки. <...> Соціальні факти, які приносяться з організацією парубоцької верстви й використанням її в інтересах оборони і взагалі воєнної сили, зного боку, додають нові психологічні мотиви, як і заволодіння дівчиною. <...> Вільна любов і свободні знозини з дівчатами вважаються привілеєю сеї верстви...»⁷³.

Наведені метафори співвідносяться із названими вище джерелами евфемізмів, проте саме в еротичному фольклорі переважають образні номінації. Домінантними метафоричними концептами при осмисленні еротичної сфери постають агресія, іжа, тваринний і рослинний світ.

Зрозуміло, що наведена метафорична метамодель не вичерпує когнітивного потенціялу метафор. Можна говорити про численні інші метафоричні універсалії. Наведу деякі з них.

Здійснення статевого акту: *орати* (нівку, поле), чоловічий статевий орган – *плуг, рало;* вагіна – 1) вмістилище, у яке щось вкладається або вливається: *козуб* (кошик), *боденка, гаманець, шабатура* (торбина), *каламаж* (чорнильниця);

– посуд: *коновочка, ринка, фляшечка, воронка, макітра;*

– для грошей: *скарбонка, гаманець, банкомат, бюджет;*

2) заглиблення на земній поверхні: *яндола, ярочок, нірка;*

3) води на землі: *криниця, студник, джерело, баюра;*

4) дім: *дім, хатиночка, комірка, ворота.*

3. Соціолінгвістичний спектр обсценності

3.1. Соціально-групові преференції у виборі інвективної комунікативної стратегії

Вибір тієї чи тієї інвективної стратегії характеризує особистість самого мовця, його прагматичні інтенції, пов’язані з соціальним статусом. З психологічної точки зору порушення заборони є демонстрацією особливого статусу того, хто чинить всупереч певним настановам. Агресивну поведінку підлітків, спортсменів, солдатів, кримінальних елементів можна пояснити тим, що вони прагнуть утвердити своє лідерство, порушити певну рівновагу чи соціальну ієрархію. «Якщо в колективній свідомості підтримання такої рівноваги символізується як певна норма, то ініціатива, спрямована на зміну статусного балансу, сприйматиметься як виклик, порушення заборони»⁷⁴.

⁷³ Грушевський М. С. *Історія української літератури:* В 6 т., 9 кн. Т.1. / Упоряд. В. В. Яременко. – К.: Либідь, 1993, с. 264.

⁷⁴ Карасик В. И., Слыскин Г. Г. «Запрет и нарушение запрета как коммуникативные действия». «Злая лая матерная...»: сб. ст. / под ред. В. И. Жельвиса. – М.: Ладомир, 2005, с. 27.

Пристрість певної соціальної групи до інвективного самовираження по-в'язується з діяльністю класового антагоністичного суспільства. Можна говорити про інвективний континуум, який неоднаково використовують різні прошарки суспільства. Жодна соціальна підгрупа не використовує увесь національний корпус інвективи.

У проекції на соціальну інфраструктуру українського суспільства обсценіність постає як специфічний простонародний мовний код (люди низького освітнього та культурного рівня різних професій, які торгають на базарах, виконують некваліфіковану роботу і т. ін.), широке використання якого можна пояснити складністю соціально-економічних умов життя, перманентною суспільною кризою. Носія цього коду можна кваліфікувати як «людину кризи», яка «страждає від кризи, відчуває її ненормальності, нелюдськість свого буття <...> – і водночас дістаеть своєрідне задоволення від цієї нелюдськості, перебуває у стані ледь не наркотичного вдоволення від власного незадоволення буттям (підкреслення мое. – Л. С.) і знищення цього буття. <...> така людина налаштована на такий покруч, як виживання-через-руйнацію, на знищення певних сегментів соціально-культурного життя і психологічного людського ества в інших і в собі»⁷⁵.

Незадоволення може виявитись у різних комунікативних і жанрових варіантах інвективи, проте найзатятіший лихослов та подібне йому оточення сприймуть як норму «матірний погляд на життя», про який ішлося вище. Того життя (насолоди несвободою), яке він бачить саме як корелят бруду інвективи. Власне, так воно і є, хоча деструктивний механізм такої життєвої і мовної стратегії цілком очевидний.

Мовна особистість активного лихослова дуалістична: «матюк на матюкові» у його мовленнєвій діяльності парадоксально співіснує з глибоко вкоріненим уявленням про обсценне як табуйоване. Така особа негативно реагує на оприявнення цього лексикону в підцензурних сферах (словник, друковане слово, офіційне публічне мовлення), вбачаючи агресивне зазіхання офіціозу на його інтимну мову, його «Я».

Мат в інституційному спілкуванні заведено вважати мовою влади (порушує табу той, хто перебуває на вищому щаблі). Перформативна функція мату панує у тих соціопрофесійних прошарках, де потрібно виконувати певні накази, інструкції: армія, окремі види господарської діяльності, будівництво («горлові прорабські матюки», як писав Ю. Андрухович у «Дванадцяти обручах»).

Говорять також про існування у радянський час так званого партійного мату як внутрішнього емоційного жаргону партійно-державної еліти, який означав своєрідне розуміння товариських стосунків і «мудрого керівництва».

⁷⁵ Грабовський Сергій. «Україна: Європа. Присмерк?». Сучасність, 2000, № 12, с. 28..

Існують професії, пов'язані з психічною напругою або відчуттям буття, які лежить реально чи потенційно на межі життя і смерті, напр. хірурги, які можуть продукувати цей код при нормальному перебігу операції. Можливо, це пов'язано з «охоронною» функцією табуйованих слів, покликаних відвести можливу невдачу, фатальний результат тощо. Пор. спостереження польських дослідників: «У Польщі є фахівці, здатні крити матом, не повторюючись, пів години поспіль, але ця здатність пов'язується скоріше з професією, ніж з національністю, і тут лідирують військові, водопровідники та лікарі» (Цит за: Ковалев 2005).

Говорячи про соціальні прошарки лихословів, слід згадати й футбольних уболівальників. Ось один з комунікативних фрагментів їхнього мовного існування: *Ну й хуї хуям нахуярили! Ніхуя. Відхуярять!* (але ж Динамо (Київ) львівським Карпатам забило голів! То нічого. Наші ще відіграються!)⁷⁶. «Футбольне лихослів'я» легко пояснити, звернувшись до метафізики футболу. «Футбол – це гра, в яку грають ногами, що символічно репрезентують статеві органи, ширше – сексуальність. Психоаналітичний сенс заразливості футболу в його сублімативності (популярний у суспільствах з репресованою сексуальністю. – Л. С.). Чоловік любить грати, а ще більше дивитися футбол по телевізору <...>, тому що стомився, а так хочеться «впарити», і, звісно, у першу чергу «в чужі ворота». У цьому основний сенс гри – боротьба за що? За жінку? Скоріше за надлишковість неможливо-го бажання»⁷⁷. Звісно, культурна семіотика футболу цим не обмежується, проте у розглядуваному аспекті, слід гадати, загальна атмосфера збудження довершує сублімативний процес у вербалізованій найнепристойнішій (сексуальній) лайці з неодмінним присмаком чоловічого групового лихослів'я, про яке буде сказано нижче⁷⁸.

Не випадково для Сергія Жадана ідея порозуміння з реальністю, яка постійно прагне вступити з героєм у «протиприродні статеві зносини» («Депеш Мод») і часто порушує правила гри, є адекватною футбольній сексуальній метафорі, епістемологічна перспектива якої полягає в усвідомленні вербальної обсценності як реакції на онтологічну несправедливість «обсценного» буття: «<...> ти <...>

⁷⁶ Дякую Тарасові Лучку за цей вислів, який він почув у Львові.

⁷⁷ Руднев В. «Метафізика футбола». *Логос*, 1999, № 8, с. 65.

⁷⁸ Такий модус чоловічого лихослів'я має невербалний аналог – обсценні графіті, особливо політичного змісту, у чоловічих туалетах, які пояснюють, надумку дослідниці ольфакторного еротизму Дж. Гомпсон, зв'язок між політичною агресією та сексуальним символізмом: «Поки люди тримають у руках свої геніталії, встановлюється зв'язок із сексуальністю. Актуалізується ідея сексу як агресивного прийому проникнення, встановлення домінантної ієрархії. Попри провокативність цього судження, воно доводить зв'язок між запаховими сигналами і графіті». Thompson J. *Scent signals. The silent language of sex*. New York: William Morrow and Company, 1979, p. 154–155.

щє не здогадуєшся, яким паскудним і невдячним може це життя бути, але ти вже знаєш, що потрібно, аби відтрахати його – це життя – по повній програмі, відмахати його наскільки стане сил – прокидаєш собі по флангу, обходиш їхнього правого опорного <...>, ввалиєшся в штрафну і хуячиши в обхід воротаря в дальню дев'ятку!» («Anarchy in the UKR»)⁷⁹.

Щодо обсценності у кримінально-тюремному середовищі, хай хоч як це дивно, є чимало свідчень, що ув'язнені в зоні мат не використовують і, вдаючись до локальних жаргонів, окреслюють номінативними засобами типу урка, жмурик свій соціальний прошарок. Мимохід зауважу, що якраз на свободі ці слова уважають матом, ототожнюючи поняття (*погана*) людина поза законом – *погана (матірна)* мова (так само як чимало людей припускається зворотної онтологічної помилки, ототожнюючи обсценну мову з моральними якостями її носія). «Незастосування мату в зоні можна пояснити <...> парадоксальним на перший погляд переслідуванням за мат з боку начальства, яке узурпувало право виняткового розпорядження цією мовою»⁸⁰.

Артистичний, або інтелігентський, мат є своєрідним культурним жестом; він постає важливим соціальним різновидом мату, оскільки «саме артист, художник, який постійно працює зі словом, що звучить, інтуїтивно дістає ключовий вислів з повсякденності і повертає його сучасникам уже як поведінкову інструкцію, хай напівусвідомлювану або екстравагантну. На стадії вступу у нову епоху мат і міг сприйматися як символічне вираження повного звільнення від «старого режиму» з його традицією розділення мови на дозволену цензурою і нецензурну. Помітною робила цей процес жвава участь у ньому інтелігенції, особливо письменників і акторів»⁸¹. Сказане стосується і першої хвилі зниження мови після революції 1917 р., і післяперебудовної хвилі. Такий тип мовної поведінки заведено називати *мовним опором* офіційній мові. В Україні вияви цього опору стали помітні після перебудови, коли на шпалти ЗМІ та художніх творів вихлюпнулася злива нецензурних, епатажних текстів. Сам епатаж у цій ситуації подібний до того підлітка, який через демонстрацію порушення мовного табу хоче змінити певний соціальний баланс. Той, хто епатує, ставить за мету не викликати агресивну реакцію, а зацікавити, привернути увагу, і то байдуже – схвалюну чи несхвалюну. Комунікативна стратегія епатажу – фатична функція.

⁷⁹ Дослідники німецької лінгвокультури відзначають активну взаємодію між футбольною та еротичною лексикою в німецькій мові, що дає право говорити про розмовний варіант мови футболу. Головод А. Г. «Гендерность в отраслевой лексике». Актуальні проблеми менталінгвістики, Черкаси, 2007, с. 154–157.

⁸⁰ Гусейнов Г. *Матерный пласт идеологического языка...*, с. 149.

⁸¹ Гусейнов Г. *Ibid.*, с. 176.

Складається враження, що нове покоління письменників змагається між собою, як далеко можна зайти у порушенні загальноприйнятих заборон. Українська епатажність комерціоналізується і врешті-решт стає тривіальним явищем, яке дратує й обурює читача.

Трохи відхилюся від теми артистичного мату і поясню цю думку. Обурення йде від того, що обсценні тексти призначаються насамперед для читання вголос, для усного виконання. Навіть просте друковане відтворення інвективи, байдуже, чи позначається воно крапками, чи подається повністю, спровадяє набагато сильніший ефект, ніж її усне існування. Різкість і непримітивність інвективи стрімко зростає, коли з усної мови вона проникає в об'єктивно підцензурні сфери – друковані засоби, звучить зі сцени, з екрана.

Наявність обсценізмів у писемному тексті привертає увагу значно більшою мірою, ніж у режимі реальної розмови. У пострадянському просторі панує дуже живуча віра в друковане слово і страх перед ним.

У художньому творі обсценна лексика особливо впадає в око, якщо читачеві ні на чому більше зупинити зір. Або не впадає, коли він її просто не помітить. Наведу коментар про творчість лавреатки Нобелівської премії Ельфріде Єлінек, яка «вміє не фальшувати навіть у брутальній лексиці, а вміє бути вишуканою та елітарною в ницості та брутальності. Вона видобуває красу з потворного і простоти – таки гвалтує читача, збиває з ніг потоками слова-стилю на шаленій поетичній швидкості, перевищуючи всі можливі норми і вщент розбиваючи душевні спідометри»⁸².

Звісно, мат в Україні не став такою мірою публічним та ідеологічним, як, скажімо, в Росії. Неперевершеним носієм артистичного мату в Україні був і залишається Лесь Подерв'янський, з іменем якого пов'язується жанр усного читання обсценних текстів, тиражування аудіозаписів. У численних публічних виступах він ніколи не вживає цю лексику. З інтерв'ю письменника: «<...> цим словам притаманна підвищена енергетика, і якщо ними «плюватися», вживаючи через слово б..., – це все одно, що стріляти з автомата, стоячи в черзі» (газ. «Світ», 1998, № 156).

Енергетику та дієвість обсценності Лесь Подерв'янський переніс у твори, знайшовши канал, через який апелює до підсвідомих табу – не інтеріоризованих, не названих, – які вислизають у мові «по цей бік».

Говорячи про вибух обсценності у сучасній літературі, слід наголосити на тому, що одним з його чинників є естетика огиди як постмодерна реакція на баналіза-

⁸² Титаренко Марія. «Феномен Ельфріде Єлінек: Неперекладність жінки». *Поступ*, 2005, № 67, с. 4.

цію і нудьгу життя, освіжити яку може лише відразливе й монструозне⁸³. Ефект, який справляє естетизована огіда, закорінено у повсякденних комунікативних практиках: «У будь-якої культурної людини є почуття огиди до подібної лексики, відчуття бар'єру, якого вона не може собі дозволити перейти»⁸⁴. Я переконана, що мовленнєва інтенція «мат через слово» як знак матірної естетики повсякденності опосередковує семантику «так воно є», «насправді», «безсумнівно», в чому теж, очевидно, проступає підсвідоме прагнення мовця подолати, переступити, заперечити очевидність, остохидлу іманентність буття, в чому слід вбачати суттєву складову епістемології обсценності, про яку йшлося на початку. Така комунікативна інтенція якраз перетворює мат на символ уніфікованого буття, у якому все очевидне і зрозуміле до непристойності, що яскраво виявляється в рефрени «героя нашого часу»: [Савка:] *Шо не ясно, и об твою в Дарданели мать?* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

У художньо змодельованому почутті огиди живе туга за неуніфікованим світом. Проте вразити огидним, перекинувши догори ногами модель світобудови, дуже важко. Принаймні важче, ніж вразити красою: «У безсоромній прозорості світу немає «непристойних» речей чи принаймні таких, які здатні здивувати»⁸⁵. Наведений вище вислів Ф. Ніцше перегукується з цією думкою і водночас спонукає шукати кореляцію між ніцшеанським концептом «сморід світу» і встановленим психоаналізом зв'язком обсценності з поганим запахом. Вислів в одному з творів Тараса Антиповича сприймається цілком як постмодерна цитата наведеного смислового ряду: *лайно пахне світом, а не навпаки*.

Мат може акомпанувати драматизмові, трагічності й недосконалості буття, але не повинен бути їх сурогатом. А тому спекулювання ерзацом справжнього мистецького товару викликає справедливий скепсис критиків і літератури, і кіна⁸⁶. Низькопробний мат, який кричить зі сторінок твору чи екрана, є своєрідним

⁸³ У зв'язку з цим православний філософ Т. Горічева пише: «Огидним є все, що розклалось, усі речі, предмети, які стали пасивними об'єктами. Огидним є об'єкт, який показує себе і який є тільки те, що він показує». Авторка оприявлює дотичність огиди до святості: «Святі не боялися цілувати прокажених, не бігли від «смороду» світу. У православній традиції були святі, які не тільки не боялися негарного, але й самі могли бути огидними, повторними. <...> Юродивий здатний піднятися на цю смертну сходинку, де все видиме й огидне. Повна об'єктивзація і є смерть. А юродивий «смертью смерть перемагає», бо за видимим – безодня невидимого». Горічева Т. *Православие и постмодернизм*. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1991. с. 58–60.

⁸⁴ Труб В. М. «Порівняльний аналіз засобів протиставлення різних реєстрів урбаністичної мовної комунікації». *Мовознавство*, 2007, № 1, с. 71.

⁸⁵ Горічева Т. *Ibid.*, с. 59.

⁸⁶ «...“розмінюючи” ситуацію, спрощуючи і вульгаризуючи вчинки, матруйнує тонку таємницю людської гідності, закриває доступ до справжньої високої трагедії нашого існування». Сикалов В. «Кино-мат». *ШО*, 2006, № 12, с. 28.

«ілокутивним самогубством»; це так ніби людина промовляє «я хочу вразити» чи «я хочу пожартувати» і підписує смертний вирок, унеможливлюючи подальшу комунікацію з адресатом твору.

3.2. Вікові особливості

Якщо доводиться констатувати, що такі явища, як мовне насильство й загальне огрубіння мови, стають фактами нашої дійсності, то абсолютно очевидно, що вони прямо відбиваються у мові дітей і підлітків шкільного віку.

Серед соціальних і соціопсихологічних причин дитячого лихослів'я називають: боротьба за виживання в умовах сучасного соціому, популярність ідеї мети, яка виправдовує засоби, зростання дитячої асоціальноти і злочинності, збільшення кількості молодіжних мікрогруп, у яких культівується вербална агресія, музика агресивного спрямування; психологічна криза підліткового віку, позначеного загостренням психологічного дискомфорту в ситуаціях фрустрації; серед мотивів – вираження роздратування, провокування дорослих, намагання припинити певну подію, копіювання мови однолітків, намагання самовиразитися.

Учені пишуть про патогенне комунікативне середовище у дитячому колективі, в якій дитина, не схильна до мовної агресії, набуває негативного особистого досвіду мовленнєвого спілкування.

Особливу роль у підлітковому віці інвектива відіграє через те, що підліток намагається порушити соціальний баланс між дорослими та своїм віковим статусом. Інвектива, ідентична «дорослій», покликана інтегрувати підлітка у середовище дорослих і водночас – служити засобом захисту від характерних для цього віку сексуальних чи інших фобій. Саме в підлітковому середовищі інвективне спілкування популярніше, ніж у дорослих підгрупах.

Підлітки саме непристойними інвективами намагаються показати свою мужність, жорсткість, твердість характеру, агресивність. На жаль, на вулиці, у транспорті можна почути дискурс підлітків, що дуже нагадує наведений вище вислів футбольного фана. Цією мовою вони говорять про смішне, трагічне, нейтральне, тобто лайка перетворилася на звичайнісінський код спілкування «зі своїми», який вирізняє їх у соціумі, хоча для них самих жодної експресії не несе. Проте вони експериментують на цьому мовному ґрунті, демонструють лінгвокреативні здібності (матірна естетика повсякденності). Певною мірою цей факт можна пояснити тим, що сучасне молоде покоління, як зазначають психологи, – це «Я-покоління», індивідуалізм вдачі якого виявляється у слабкій рефлексивній діяльності (мене чують інші).

Соціально маркованими лихословами за віком уважають людей похилого віку, які страждають на старечу недоумкуватість і для яких характерне патологічне, неконтрольоване лихослів'я.

3.3. Гендерні особливості

Твердження про більшу схильність чоловіків, порівняно з жінками, до інвективних комунікативних стратегій стало трюизмом, проте сам факт не без підстав підкріплюється принаймні п'ятьма чинниками – історичними, культурними, психологічними, психофізіологічними, соціальними, – на яких ми коротко зупинимось, використовуючи матеріял, спроектований на слов'янський культурний ареал:

1) «У первісному суспільстві саме жінки і діти виключалися з обряду ритуальної діяльності. Мало того, проста присутність на суто чоловічих ритуалах, особливо пов’язаних з генеративним (породжувальним) циклом, загрожувала жінці і дітям негайною смертю. Використання відповідного вокабуляра теж суворо каралося. Цілком ймовірно, що теперішнє намагання уникати інвективного слововживання веде свій початок з тих часів»⁸⁷;

2) «Матірщина сприймається переважно як риса чоловічої поведінки, причому іноді – але не скрізь – вона вважається можливою тільки у чоловічому товаристві. <...> українці, як правило, не лаються при жінках; росіяни, навпаки, на півночі Росії уживають лайку на площі, не соромлячись жінок і дітей. У деяких місцях заборони на матірну лайку поширяються виключно на жінок, тоді як в устах чоловіків матірщина не є чимсь осудним»⁸⁸;

3) «Жінкам притаманна більш виражена емпатія, тривожність і почуття провини; вони стримують у собі відкриту агресивність там, де чоловіки її виявляють. <...> У середньому жінки мають сильніше виражену схильність до автоагресії (спрямованої на себе), а схильність до гетераагресії (спрямованої на інших) – у чоловіків⁸⁹. Заведено говорити про різні модуси вербалної агресії у жінок і чоловіків: у жінок переважає непряма вербална агресія (пліткування), яка стримує від агресивних вчинків і разом з тим зрівноважує через гнів схильність до страху; у чоловіків гнів і радість переважають над страхом, що узгоджується з показниками про більшу вираженість у чоловіків прямої фізичної та вербалної агресії;

4) Домінування чоловіків у царині сексуальної лайки вчені пояснюють їхньою відмінністю у репродуктивній сфері: «Лайка демонструє статеву належність мовця. Завдання довести свою статеву належність для чоловіків є складнішим, ніж для жінок. Чоловік постійно змушеній доводити, що він – справжній чоловік, і, зокрема, непрямим чином, наприклад, безстрашністю і порушенням різних та-

⁸⁷ Жельвис В. И. Поле брани..., с. 66–67.

⁸⁸ Успенский Б. Мифологический аспект..., с. 56.

⁸⁹ Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб., 2003, с.152–153.

бу – насамперед сексуальних. Жінці для доказу своєї статевої належності достатньо народити»⁹⁰. Пор.: «<...> тіло жінки прирікає її на саме лише відтворення життя, а чоловік, якого, навпаки, позбавлено природних творчих функцій, повинен (або має змогу) доводити свої творчі здібності зовнішніми засобами, «штучно», послуговуючись технологією і символами»⁹¹.

Проте загальне скорочення народжуваності і зниження в суспільній аксіосистемі багатодітності суттєво зменшує можливості доказів жінками своєї статевої належності;

5) Очевидним є кількісне домінування чоловіків у соціальних сферах із сильною мотивацією обсценної комунікації: військо, кримінальне і тюремне середовище, будівництво, тоталітарний партійний соціум, спільнота футбольних фанів і т. ін. Таким само є і зв’язок між уживанням зниженої лексики та ступенем домінантності особистості. Вільне володіння відповідним вокабуляром характеризує соціально домінуючих індивідів: керівник підприємства, офіцер, глава сім’ї, просто чоловік у певних ситуаціях тощо.

Стало звичним порівнювати чоловічу вербальну агресію з невербалними (фізичними) агресивно-змагальними акціями, які їм передують. Д. Таннен назначає, що чим старшими стають чоловіки, тим швидше бійка перетворюється з фізичних поєдинків на вербальні. Чоловіки, які лаються, – це члени однієї футбольної команди (!!!), між якими панує дух суперництва, відчуття переваги⁹².

Цей дух суперництва передбачає специфічну лайливу афіліацію – той дух чоловічої мікрогрупової корпоративності, коли вживання лайливого слова одним з учасників розмови провокує аналогічну мовну поведінку комунікативного партнера.

Прикладом чоловічої лайливої афіліації може бути уривок, наведений журналістом у черговій публікації про ненормативну лексику.

Прогулюючись якось сквером, знайомий став свідком однієї «світської розмови». Четверо молодиків посъорбували пиво і обмінювалися останніми новинами. Та так, що на деревах в’янули бруньки, які ще не порозпукувалися. Що вже й казати про вуха випадкових перехожих. На запитання знайомого: «А чи не можна без матюка?» – почув безапеляційне: «Та ми що – баби?!» («Нема слів – одні вислови» // Голос України, 14.03.2007).

⁹⁰ Жельвис В. И. Поле браны..., с. 122.

⁹¹ Шеррі Ортнер. «Чи співвідноситься жіноче з чоловічим як природа з культурою?». Гендерний підхід: історія, культура, суспільство. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003, с. 143.

⁹² Таннен Д. Ты меня не понимаешь! Почему женщины и мужчины не понимают друг друга. – М., Вече, Персей, АСТ, 1996, с. 45.

Отже, гендерний стереотип «чоловік – це особа, яка лихословить» характерний не тільки для колективної свідомості, а й для свідомості окремого чоловіка, його гендерної самоідентифікації.

Цікаво зазначити, що, згідно з показниками нашого асоціативного експерименту⁹³ на стимули «жінка», «чоловік», саме ознака *лайліва* атрибутується жінці (дружині, українській жінці; стосовно жінки і дружини – підтверджується також існуючими асоціативними словниками); реакція *матюк* на «чоловік» трапилася в однієї респондентки з уточненням – «для сільського». У цьому разі скоріше йдеться про жіночу лайлівість як агресивність, а не обсценний код.

У згаданій вище анкеті, крім завдання ідентифікації найнепристойніших слів, був пункт «Чи вживаєте ви цю лексику? Якщо так, то в яких ситуаціях?». Даючи відповідь на це запитання, чоловіки коментували: *у приятельському чоловічому товаристві; час від часу вживаю, коли поруч нема дітей; коли нема літніх людей; коли нема культурних людей, особливо дівчат*. Ці автокоментарі свідчать, з одного боку, про усвідомлення чоловіками існуючих соціоетичних норм (стратегія стриманості щодо ієрархічно нижчих соціальних груп), а з другого боку, – про те, що така стратегія оберігає обсценний код як екзистенційну цінність тією мірою, якою він ідентифікує чоловіче угруповання.

Серед мотивів уживання інвективи у чоловіків домінує катартична функція (лайка як катарсис), можливість отримати психологічне полегшення: *в екстремальних ситуаціях; коли вивели з рівноваги; в екстремічних, стресових, емоційно неврівноважених ситуаціях; в екстремічних непередбачених ситуаціях, наприклад, попадання молотком по пальцях при забиванні цвяха; лише в критичних ситуаціях; «якщо мене доводять до білої гарячки; якщо втрачаю контроль над собою*. Коли йдеться про емоційну реакцію на несподівану і дуже неприємну ситуацію, то цей мотив вербалізується в обсценних вигуках, формулах; а втрата контролю – в посилаках, відмовах, індиферентивах.

Нецензурне слововживання у катартичній функції виступає як засіб вираження емоції, яку безпосередньо переживають у момент мовлення, переважно негативної, у деяких випадках навіть позитивної; у такому разі нецензурне слово яскраво інтонаційно виділяється у структурі вислову, на нього падає логічний наголос, воно відокремлюється паузами, артикуляція нецензурних слів стає інтенсивнішою, прямо пропорційною силі емоції.

⁹³ Ставицька Л. О. «Гендерні стереотипи в сучасній українській мовній свідомості (за даними асоціативного експерименту зі словами “жінка”, “чоловік”». *Наукові записки Луганського національного педагогічного університету*. Вип. 5. Т. 3. Серія “Філологічні науки”: Зб. наук. праць / Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2004, с. 58–66.

Інший блок типових відповідей свідчить про реалізацію у чоловічому дискурсі наративної функції лихослів'я, коли неприємне слово має привернути загальну увагу (*в анекдотах*), постає елементом риторики (*якщо контекст передбачає таке стилістичне завдання*), виконує роль «чужого слова», від якого мовець дистанціюється (*з добільшого в жартівливій формі*), тобто можна говорити про певну роль обсценізмів у фактичній комунікації. Коментуючи першу відповідь, зазначимо, що комунікативна ініціатива чоловіка розповідати анекdoti у змішаних групах – звичайне явище: «Жінки рідко розповідають анекdoti і жарти. Жінки, як правило, розказують деталі іншим жінкам, рідше – чоловікам і дуже рідко – у змішаних групах. Вони надають перевагу інтимній обстановці. Розказувати анекdoti і сміятися з них – різні складники почуття гумору. Якщо інші люди сміються з ваших жартів, то ви на певний час маєте владу над ними»⁹⁴.

Інші мотиви: самопідбадьорювання (в *емоційно напружених ситуаціях: перенесення важких меблів тощо*); неможливість встановити контроль над ситуацією (*при обставинах не на мою користь*), посилення ілокутивності вислову (*коли треба найточніше передати зміст*).

Про жіночу обсценінну лайку. Думка етнографа Г. Потаніна про різновекторність чоловічої і жіночої лайки: «баби проклинають, а мужики матюкаються», наведена Г. Успенським у праці «Мифологический аспект русской экспрессивной фразеологии», сьогодні звучить як анахронізм. Апріорі жінки, безперечно, інтегровані в дискурс неприємної лайки. За результатами нашої анкети, зовсім не вживають лайки 7 чоловіків з 24 і 7 жінок з 22.

Інтегрованість жінки у дискурс лайки природно випливає з андрогінності жіночого логосу: «...чим більше людина намагатиметься відповідати соціально схваленому образу своєї статі, тим більше властивостей протилежної статі накопичуватиметься в її підсвідомості. Тобто чим більше чоловік, приміром, намагатиметься в будь-якій ситуації залишатися стриманим, вдумливим, передбачливим, тим більше в глибинах його душі накопичуватиметься ірраціональна емоційність і невпевненість. І навпаки, в доброзичливій, слабкій і зовні передбачувано-поступливій жінці зазвичай приховуються величезні заряди конфронтації, ірраціональних апріорних думок. За умов втрати належного за своєю поведінкою контролю назовні виринає лінгвоментальний двійник»⁹⁵.

Певні закономірності мовного існування різногендерних суб'єктів пов'язуються з переважною чоловічою соціалізацією сучасного суспільства. Пристягуючи на думку соціологів про те, що часто чоловічі фобії циркулюють навколо за-

⁹⁴ Таннен Д. Ты меня не понимаешь! „, с. 129.

⁹⁵ Бардина Н. В. Языковая гармонизация сознания. – Одесса: Астропринт, 1997, с. 154–155.

грози стати жінкою, а дівчата, прагнучи набути з віком соціальної значущості, намагаються скопіювати модель чоловічої поведінки, чужу їхньому органічному світоглядові, Н. Бардіна стверджує, що цей фактор спричинює абсурдне використання жінками інвектив. Йдеться про несподівані вибухи непристойної інвективи у мові тих жінок, яким вона в принципі не притаманна, і тому замість очікуваної образи опонента вона може викликати у нього сміх.

За нашим опитуванням, жінки фіксують катартичну функцію «сильних слів», хоча рідше, ніж чоловіки: *щоб зняти стрес; коли мене дуже роздратують; в екстремальних ситуаціях; вemoційно напружених ситуаціях; у стані сильного психічного потрясіння;* вживають з ілокутивною метою: *щоб донести до людини повну інформацію; так, якщо люди не розуміють інших слів;* як експресивний засіб: *так, зі стилістичною метою.* Специфічно «жіночим» виявився тематичний блок відповідей, у яких жінки, засвідчуючи катартичну функцію, підкреслювали неспрямованість лайки на конкретну особу: *не для образи співрозмовника, безвідносно до якоїсь особи; висловлення емоцій безвідносно до співрозмовника* (вони називали притаманні чоловічій мові слова-зв'язки); на відміну від чоловіків, вони диференціювали прагматику запропонованих лексем як пейоративів: *мудак, козел – для вираження вкрай негативного ставлення до особи чоловічої статі, яка виявляє непристойну поведінку... Але майже ніколи не називаю такими словами безпосередньо людину. Тільки коли говорю про неї в третій особі; доволі часто мудак і козел, коли виведуть з рівноваги.*

Тонка лінгвістична чутливість, яка виявилась у жіночих автометамовних коментарях (у своїх відповідях чоловіки жодного разу не вдалися до лексичної конкретики), свідчить про здатність жінок чіткіше відрефлексувати власну інвективну стратегію, опосередковано – про зорієнтованість жіночих комунікативних стратегій на міжособистісні стосунки, а не на статусно-рольові. Якщо чоловіки чутливіші до, так би мовити, загальної норми обсценності, законодавцями якої вони власне і є (саме вони кваліфікували «козел» як непристойне), то жінки артикулюють індивідуальну норму.

Згадане вище намагання жінок скопіювати чоловічу модель обсценності часто свідчить про **намагання жінки звільнитися від нав'язаних соціюмом «жіночих» стереотипів.**

Уживання лайки і табуйованої лексики жінками Дж. Коатс розглядає як фактор заперечення низького статусу, одним з виявів якого є асиміляція з членами групи з високим соціальним статусом. Асимілюючись із чоловіками, жінки уживають лайливу і табуйовану лексику в ряду таких прийомів, як використання низької тональності голосу, більш напористої, самовпевненої манери спілкування, частіше використання спадної інтонації, ніж висхідної, неліте-

ратурну вимову; уведення типово чоловічих тем для розмови (бізнес, політика, економіка)⁹⁶. Хибність цієї стратегії, на думку авторки, полягає в тому, що жінки переосмислюють себе з погляду чоловічих цінностей (цінностей домінантної групи).

Появу так званого чоловічого вокабуляра, зокрема обсценного, у мовленні жінок деякі американські дослідники пояснюють феміністським викликом, а саме намаганням жінок набути рівних прав з чоловіками у будь-якій діяльності та поведінці (у тому числі й у мовній). Зростання участі жінок у лінгвальній сфері обсценності зменшує владу табу і контролюваних чоловіками слів. Саме тому жінки, які усвідомили свої рівні права з чоловіками (феміністки), набагато охочіше вдаються до інвективи, ніж жінки, які живуть за традиційною моделлю і не намагаються поводитися подібно до сильної статі.

До жінок, які живуть не за традиційною моделлю, належать не тільки феміністки. Будь-яка жіноча спільнота, група чи окрема особа, свідома того, що вона живе не за традиційною моделлю, в той чи інший спосіб розхитує соціальний баланс, бере на озброєння мову «панівного» класу.

Приміром, у мові повій, які усвідомлюють свою професію як виклик, появу обсценних слів закономірна. У «Щоденнику» В. Винниченка описано облаву на повій; ось як письменник побачив вербалні і невербалні маркери опозиції цієї спільноти до «інших»: «*Деякі ж виступали просто, не закриваючись, не потуяли очей, дивлячись на публіку холодними, злими або викликаючими поглядами. <...> Серед прохожих були й жінки, пані і панночки. I от, здається, більше для них, ніж для мужчин, одна з дівчат крикнула: – Идем!.. – і назвала річ своїм простим іменем. Друга зараз же підхопила і повторила фразу. Мені запам'яталась холодні, злі, зневажливі очі тої, що перша викрикнула ті слова. В очах увесь час стоять тонка, неохоча, якась змерзла посмішка. Мужчини змішано й конфузливо посміхались, а жінки з жахом і огидою дивились на юрбу проституток, які так просто, так страшно вимовляли мужеські інтимні слова. Ідучи далі, я трохи пофілософствував. Чи раціонально тим жінкам так жахатися того, що не таке страшне, як щось інше? Чи не страшніший їх жах? <...> Страшні не факти, не злочинства, а дурість і себелюбна тупість. К чорту їх, цих бабів у капелюшках! Я дуже задоволений, що бідні дівчатка нужнули їх тими словами!*⁹⁷.

Існує думка, що обсценна лексика уживається вільніше у середовищі однорідному за статтю і віком, ніж у гетерогенному. Для жінок невживання мату в

⁹⁶ Коатс Дж. «Женщины, мужчины и язык». Гендер и язык . – М: Языки славянской культуры, 2005, с. 54.

⁹⁷ Володимир Винниченко «Щоденник». Київ, 1990. № 9, с. 102.

чоловічому товаристві значною мірою зумовлюється намаганням відповідати соціально схваленим стереотипам. Учені стверджують, що «жінки-розвесниці у спілкуванні одна з одною вільніше використовують мат, ніж у змішаних компаніях і тим більше при зверненні до чоловіків»⁹⁸. Попри істинність цього факту, жінки його при анкетуванні не констатують. «Жінки ніколи не кажуть ми», – констатувала Сімоне де Бовуар у «Другій статі».

Тезу про те, що жінки-розвесниці у спілкуванні між собою вільніше використовують мат, ніж у змішаних компаніях, засвідчує епізод з оповідання Є. Кононенко «Зупинка за вимогою» (підслухана чоловіком розмова жінок):

Тему розмови збагнути було нелегко, але можна було почути, що смислові коди мало не в кожному реченні узгоджувалися винятково за допомогою слів нецензурних, що їх жінки вимовляли легко й невимушено. І вона сиділа в колі своїх приятельок весела й рум'яна, легко перехиляла чарку за чаркою і так само легко й артистично сипала тими словами, аж він мимоволі зареготався із того, як несподівано і вправно було вжито складну морфологічну конструкцію на основі дзвінких матюків. Йому стало млюсно від розкутості тих жіночих посиденьок. Просто симфонія! Ні, це не симфонічний оркестр, їх, здається, п'ятеро. Квінтет з вокалом! Жінки вже геть як чоловіки! Спілкуються, як чоловіки за пивом!

Існують культури, в яких інвектива є прерогативою жіночої мови. Приміром, найбільш грубими лихословами в Англії завжди вважались жінки, які торгують на базарі рибою: *fish-wife* – вульгарна жінка, яка вживає непристойну мову. В Гаяні жінки з робітничого класу виявляють неабияку вправність у лайці (*busin*), яка змушує поважати і боятися їх.

Говорячи про функціонально-прагматичні аспекти жіночої інвективи, можна стверджувати, що інвектива взагалі і обсценність зокрема у жіночій мові більш агресивні і винахідливі, ніж у чоловічій. Психологи і педагоги, які працюють у жіночих в'язницях, відзначають особливу лютість і малювничість жіночої лайки. Мабуть, коли для чоловіків лайка нерідко стає звичною і маловиразною, жінка, яка освоїла «чоловічу» мову, засвоює її «по-жіночому», дуже емоційно сприймаючи буквальний зміст інвективи⁹⁹. В устах чоловіків інвективи за своїм характером більш стандартні й одноманітні; жіночі ж інвективи нерідко більш творчі, витончені і по-жіночому зlostиві.

⁹⁸ Земская Е. А., Китайгородская М. А., Розанова Н. Н. «Особенности мужской и женской речи». *Русский язык в его функционировании*. Под ред. Е. А. Земской и Д. Н. Шмелева. М., 1993, с. 384.

⁹⁹ Жельвис В. И. *Поле браны...*, с. 71.

Дошукуючись причин жіночої інвективної винахідливості, варто звернутися до ключових гендерних понять маскулінності й фемінності. «У патріярхальних суспільствах маскулінність культурно конструюється як гендерно немаркована у той час, як фемінність є маркованою (Р. Лакоф схильна була протиставляти жіночу мову не чоловічій, а нейтральній). У соціальному та мовному аспектах рух від немаркованого до маркованого помітніший, ніж зворотний: коли жінка надягає брюки, це не те саме, коли чоловік надягає сукню, тому коли жінка навмисне ухиляється від жіночого мовного реєстру на користь менш маркованої альтернативи, це суттєво відрізняється від того, коли чоловік навмисне ожіночною свою мову. Його гендерні девіації більш видимі, ніж її. Щоб дорівняти до чоловіка і досягти такого самого ефекту, жінка змушені буде носити не тільки брюки, а й високий капелюх і смокінг, не тільки давати прямі вказівки, а й пересипати свою мову обсценізмами»¹⁰⁰. Інакше кажучи, жіноча мова, маркована як правильна, у намаганні дорівняти до чоловічих мовних девіацій буде особливо винахідливою і жорстокою.

Так, на запитання кореспондента газети «Поступ» «На вашу думку, жіноча жорстокість страшніша за чоловічу?» режисер Кіра Муратова відповіла: «Так. Звісно, це як жорстокість бранців. Жінки звільнюються, емансилюються, але все однозалишаються бранками через біологічні передумови. А коли бранці починають мстити, вони стають жорстокими. Жінки насправді зовсім не сентиментальні істоти. Вони лише прикидаються такими собі лялечками: «Йой, про що ви таке говорите, я така дурненька!» Сентиментальність – захисна реакція. А коли бранці опиняються на волі й мають можливість говорити про те, що відчувають насправді, то вони стають дуже цинічними та жорстокими. Перевершуючи чоловіків, авжеж, перевершуючи» (Поступ, 2006, 24 листопада – 1 грудня).

При можливості доволі потужного розгортання обсценності у жіночому комунікативному стилі важливим також є врахування думки, яка випливає з тези андрогінної філософії про внутрішнього чоловіка і внутрішню жінку: «Чоловік у жінці завжди почиває себе впевніше, ніж жінка в чоловікові»¹⁰¹.

Попри те, що в теорії гендеру усталася думка про кореляцію жіночої обсценної лайки з чоловічою комунікативною стратегією, ми переконані в існуванні суто жіночого інвективного вокабуляра, який відрефлексовує власне жіночі оцінки та прагматичні інтенції й охоплює специфічний лексикон тілесності,

¹⁰⁰ Cameron D., Kulick D. *Language and sexuality*. – Cambridge University Press, 2003, p. 97.

¹⁰¹ Хамитов Назип. *Тайна мужского и женского. Исцеляющие афоризмы*. – К.: Либідь, 2002, с. 76.

фізіології жінки: *Бодай би-м тя була радше на кропиву висцяла, ніж мала-м тя на своє нещастя породити; На хуя мені здалося на пизді чуже волосся?* і т. ін.

Щодо обсценності у змішаних (жіночо-чоловічих) групах, то поява чи присутність жінки зумовлює абсолютно відмову від цього коду або ж його трансформацією.

З погляду останнього цікавим видається не позбавлене гумору спостереження польського письменника Мірослава Нагача у повісті «Вісім чотири»:

Зазвичай розмовляємо і не так круто лаємось, адже то все ж таки дівчата.

Вони, щоправда, самі лихословлять, ми трохи теж, але деякі вирази заборонені.

Звичайне «курва мама» може бути, і «хуй» також. А от уже оксюморонна «шмаря йобана в дупу» або «хуй обрізаний» не годяться.

Якщо для жінок невживання мату у чоловічому товаристві зумовлюється намаганням відповісти соціально схваленим стереотипам, то для чоловіків таку інтенцію визначає насамперед висока оцінка соціального статусу жінок взагалі чи певного кола зокрема.

Цитата з наведеного тексту Нагача підтверджує цю думку:

Ti, до яких ми ходимо на забави, елегантні, до них треба усміхатись, коли вони скажуть щось потішне, їм треба лестити її підтакувати, говорити компліменти й любити. <...> загалом усе вишукано ї на високому рівні. Дурним треба бути, щоб потім вертатись до парку, до блоків, де пацані постійно матюкаються, а дівчата дудлять разом з ними спиртові наливки. Але потім нічого, коли з пам'яті потроху стираються їхні шикарні квартири.

Отже, одним з жанрів інтергендерного спілкування слід вважати спілкування під час статевих стосунків. В англійському сексуальному сленгу існує відповідний термін: *pillow talk* – розмови під час статевих стосунків, звичайними темами яких є секс і смерть і дуже рідко – гроші.

Важко говорити про певні закономірності комунікативних стратегій жінок і чоловіків у цьому жанрі. Приміром, у середньовічних казках-фабліо гумор було засновано на недоречному контрасті між неприязню жінок до слів і задоволенням в акті¹⁰². Але тексти сучасної української еротичної літератури підкреслюють якраз жіночу пристрасть до відповідних слів-дій: *Ніколи не підозрювала, що вульгарні в побуті, ті самі слова під час любощів набувають алкогольної, п'янкої дії, роз'язуючи пута природної соромливості, даючи можливість на повну силу пізнати самого себе й того, хто шаленіє з тобою й від тебе в*

¹⁰² Коатс Дж. Женщины, мужчины и языки..., с. 24.

тиші сонного світу (М. Матіос, Бульварний роман). – *Ти б бачив його, коли він спускає! – Ти з ним спиш? – У мене тимчасовий творчий штиль. На такі періоди я підбираю собі якогось <...> – <...> йобаря.* – *Я дівчина вихована і таких слів не вживаю. Хіба що під час любоців* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

4. Обсценна лексика І лексикографія

У всьому світі інтерес до вивчення й лексикографічного опрацювання обсценного загалом лексикону досить високий. Складася особлива наукова дисципліна – **маледиктологія** (лат. *malus* – поганий, *dicta* – слова), яка спеціалізується на вивченні обсценності. З 1977 р. у США виходить журнал «*Maledicta: The International Journal of Verbal Aggression*», який містить чимало фактичного матеріялу, «польових спостережень», виконаних у різних куточках земної кулі. Світова лексикографічна практика має тривку традицію фіксації відповідного матеріялу.

Дозволю собі навести часто цитовані слова І. А. Бодуена де Куртене з передмови до четвертого «демократичного» видання Словника В. Даля (СПб., 1911):

«<...> повна лексикографічна об'єктивність потребує внесення у серйозний словник «живої мови» так званих «непристойних» слів, «лихослів’я», «мерзоти жаргону площ» і т. ін. Лексикограф не має права урізувати і каструвати «живу мову». Якщо відомі слова існують у головах більшості народу і постійно виливаються назовні, лексикограф зобов’язаний занести їх у словник, хоча б проти цього повставали лицеміри і тартюфи, які є не тільки великими любителями масного слова по секрету, але й охоче вдаються до лайки і лихослів’я. <...> Надавати мовознавцеві чи хоча б звичайному читачеві, який бажає ознайомитися з певною мовою, словник без цілої категорії засуджених на вилучення слів – це майже те саме, що примушувати анатома вивчати людське тіло без тих чи інших частин. <...> Іноді саме в непристойних словах і висловах зберігаються дуже давні форми і синтаксичні звороти. Перехід значень і семасіологічна творчість виявляються однаково у сфері пристойного і непристойного. <...> У звичайній різномовні та одномовні словники подібні слова спокійнісінько включаються, і ніхто цим не спокушається і не розбещується. Ми не маємо права переробляти російську мову, ми не маємо права приховувати у ній те, що в ній насправді є і що б’ється інтенсивним життям».

Важко не погодитися з такими твердженнями: «<...> відповідні слова обов’язково повинні входити до складу словників, бо їх вилучення оголошує неіснуючою

помітну частину людського вокабуляра», «найбільш авторитетні словники і довідники повинні містити максимально велику кількість зниженої лексики, аж до найгрубішої, бо тільки відхилення від літературної норми дають можливість зрозуміти деталі функціонування нормативної мови (виділено – Л. С.)»¹⁰³.

Серед російської лексикографічної продукції останнього десятиліття привертають увагу такі видання, як «Веселый словарь крылатых выражений» (під псевдонімом Василий Буй, 1995) – дуже кваліфікований опис великої кількості російських непристойних ідіом, «Словарь русской браны. Матизмы, обсценізмы, эвфемизмы» (2003 р., В. М. Мокиенко, Т. Г. Нікітіна), словники О. Плуцера-Сарно.

У західнослов'янському світі обсценна лексикографія має неабиякі досягнення, – відповідні словники з'явились у сербському лінгвістичному просторі: Шипка Данко. Речник опсценіх речі у српском єзику, у виданні: Шипка Данко. Опсцене речи у српском єзику. Београд, 1999, с. 72–147; у чехів: Р. Оуржеднік «Сороміцька книга. Словник неконвенційної чеської мови» (Ouředník P. Šmírbuch jazyka českého. Slovník nekonvenční češtiny. 2 vyd. – Praha, 1992), у словаків: «Найкоротший словник словацької мови» (Najkratší slovník slovenského jazyka. – Žilina, 1991); відомі досягнення у цій царині мають і поляки (див. Бібліографію).

В україністиці досягнення обсценної, та й загалом лайливої лексикографії вельми скромні: у фразеологічних, діялектологічних словниках фіксуються сталі вирази скатологічного спрямування; обсценну паремію записували І. Франко, Хв. Вовк. Проте про існування окремо виданих словників української обсценної лексики і фразеології нам сьогодні невідомо.

Про наявність таких словників в українському просторі і коректне ставлення філологів до цієї проблеми говорив Микола Лукаш, який «не вважав непристойними чи не придатними для вживання будь-які лексичні шари, будь-які реалізовані засобами мови вияви людської свідомості. З його погляду, замовчування чи ретушування так званої «низької» народної культури є ханжеством і святенництвом. У Лукаша був цілий стос карток із записами забороненої лексики з геть усіх регіонів України – за словами Лукаша, «моя матюкологія». На жаль, після смерті Лукаша все це було спалене, аби не зганьбити його ім'я» (з передмови Л. Череватенка до «Шпигачок» Лукаша).

Шкода, що ця абсолютно очевидна істина лишилась поза контекстом лексикографічного простору української культури.

¹⁰³ Жельвис В. И. Поле браны., с. 147, 215.

I насамкінець чи не про найголовніше. Неважко передбачити, що після виходу словника лунатимуть голоси – на вулиці, серед підлітків, у побуті, у засобах масової інформації: «І так багато бруду, вербалної агресії і т. ін., а тут ще й словники такі пишуть». Словник не легітимізує обсценну інвективу, а фіксує певний зріз мови, а отже й культури. Викладена у передмові лінгвокультурологічна парадигма переконливо про це свідчить. Але у побутовій свідомості живе й далі житиме страх перед матом, зарахування його до розряду соціальної і побутової упослідженості, вираження людської занедбаності. Як лінгвістові мені цікаво вивчати цю мову, як обивателя вона мене неймовірно дратує й обурює в існуючих нині масштабах.

Справедливе незадоволення викликає якраз загрозливе зростання лихослів'я. Проте це тільки зовнішній вияв глибших деструктивних процесів, як-от культурне здичавіння, «плебейзація країни», показник фрустрованості суспільства, його тривожності, агресивності. Інвектива у такому суспільстві – своєрідний засіб соціальної афіліації людей, «заряджених» негативно. Причинити цю катастрофу здатна гуманізація суспільної психології. А ще – журналістська «четверта влада», письменники, які повинні нарешті зрозуміти, що вони – еліта суспільства за визначенням, а отже приречені володіти стилювими регістрами мови, уміти виражати інтелектуалізований зміст, нетривіальну думку у демократичній формі. Стилістичний ризик, когнітивне першопрохідництво, епатаж – це не мова базару, стадіону і навіть не мова парламенту.

Щодо запереченння інвективи як такої, то пропаганду запеклої боротьби з нею інакше як невротичним пуризмом назвати не можна: люди борються за чистоту мови, бояться її втратити, так наче вона є їхньою власністю, раз і назавжди подарованим скарбом. Мова розвивається за своїми законами, і якби інвектива шкодила мовцю, вона б уже давно зникла.

Саме поняття «боротьба з інвектизацією мови» викликає закономірний скепсис мовознавців: протягом невизначено довгого часу суспільство, з одного боку, прагне боротися з інвектизацією мови, вбачаючи в ній серйозну небезпеку своєму благополуччю, а з другого, – підсвідомо відчувати, що без інвектив воно теж не зможе нормально функціонувати. Аргументи, які висуваються проти лайки на кшталт «від лихого слова організм відчуває сильне потрясіння, подібне до радіоактивного опромінення»¹⁰⁴, на жаль, не підкріплюються порівняльними нейрофізіологічними характеристиками цього впливу і впливу «лихих» фактів життя на людську психіку.

¹⁰⁴ Осадчий В. И. «Ненормативная лексика – духовный тупик общества». *Мова і культура*. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2007, вип. 9, т. II (90), с. 70.

Викоренити обсценність важко, якщо й взагалі можливо. При найміні ставити таке завдання безглуздо. В аспекті боротьби за культуру мови важливо пам'ятати, що відсутність словників обсценної лексики якраз підвищує планку мовних табу у суспільстві, а отже створює ідеальні умови для спокуси долати табу. Не секрет, що заборона на будь-що є запорукою отримання задоволення від її порушення. Словник до певної міри розтабуйовує «заборонений плід» і покликаний в українських умовах зменшити ганебно нецивілізовану лінгвоонтологічну напругу у суспільстві, скоротити дистанцію між сакральним статусом норми та її порушенням, сформувати цивілізоване ставлення до ненормативного лексикону.

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

Принципи укладання словника. Інструктивні матеріали

Концептуальні засади словника

Культура за своєю природою прагне систематизації, енциклопедично-словникового впорядкування знань про світ. Культура тілесного низу, попри свій «профаний» характер, в антропозорієнтованій парадигмі гуманітарного дискурсу вимагає щонайменше словникової репрезентації.

Специфіка нетрадиційного і ненормативного мовного матеріялу, що став об'єктом лексикографічного опрацювання, зумовила потребу синтезу різnotипних стратегій укладання та й самого добору лексики.

Оскільки у вступній частині було докладно висвітлено принципи добору слів у зв'язку з потребою детального теоретичного обґрунтування, я не зупиняємуся докладно на цьому аспекті. Наголошу, що до словника внесено непохідні й похідні обсценізми, в тому числі матизми, «приобсценій» лексичний шар, що безпосередньо стосується сексуальної сфери й видільної функції людського організму, а також адекватний йому евфемістичний лексичний ряд. Цілком зрозуміло, що словник не претендує на те, щоб вичерпно представити згадану лексичну підсистему. На те, щоб тільки зібрати по всій Україні матеріял, що стосується бодай кількох основних обсценізмів, знадобилося б не менше десятка років, не кажучи вже про евфемістичний лексичний простір. Пропонований словник є спробою відтворити приблизну метамодель культури тілесного низу та його функцій у її обсценному й евфемістичному словесному втіленні.

Ми залучаємо увесь лексичний матеріял XIX–XX ст., починаючи зі словника П. Білецького-Носенка, «Енеїди» І. Котляревського і закінчуючи сучасними словниками, творами Ю. Андрушовича, Леся Пoderв'янського, С. Жадана та ін., максимально враховуючи регіональні, діялективні різновиди. Що стосується евфемістичної репрезентації тілесного низу та його функцій, то відповідна лексична підсистема української мови – це напрочуд цікаве й багатогранне явище в плані історії української мови. Воно становить безумовний інтерес для лексико-ономасіологічних студій, вияву синтезу універсальних архетипних та специфічно національних мотиваційних ознак, когнітивних сценаріїв метафоризації тощо.

Неможливо збагнути смислову багатогранність елементів загаданої підсистеми, в якій все пов'язується і взаємозумовлюється, без бачення її в історичній динаміці. Подальші студії допоможуть поглибити історичну ретроспективу розглядуваного лінгвального феномену.

Пропонована праця – це насамперед словник тлумачний. Ми виходили з традиційних лексикографічних принципів тлумачення, виділяючи у заголовному слові чи фразеологізмі значення та відтінки. У процесі роботи стало зрозуміло, що основні одиниці обсценного лексикону (ПИЗДА, СРАКА, ГОВНО і т. ін.) формують доволі складне семантико-поняттєве поле, набувають ознак концептів, які «переростають» узвичаєну метамову тлумачення. Спираючись на фрагментарний, але доволі продуктивний досвід концептуального аналізу обсценної лексики і фразеології російських лінгвістів, ми спробували представити когнітивну структуру деяких одиниць, уводячи підзначення типу «жопа як вмістилище», «пизда як простір» відповідно до характеру та обсягу доступного нам матеріялу. Метамову тлумачень, коментарів виконано з позицій носія української кодифікованої мови. Цитовані тлумачення, напр. у фольклорних збірках І. Франка, подано з відповідним посиланням в історико-етимологічних коментарях.

Основною метою етимологічного коментаря було дати якомога вичерпніші відомості про походження слова аж до праформи з огляду на глибинні мотиваційні основи перифразування та евфемізації, що своєю чергою зумовлюють системні зв'язки відповідного лексикону, а отже й сприяють точнішій реконструкції смислової глибини одиниці. Оскільки словник не є спеціальним етимологічним, ми лише спорадично заличували матеріяли інших слов'янських та неслов'янських мов, які давали змогу розширити горизонти поданого матеріялу. З огляду на дуже нетиповий для української лексикології матеріял ми намагались максимально залучати енциклопедичні, історико-культурні відомості з царини фольклористики, антропології, психоаналізу, гендерної психології і т. ін.

Цитовані джерела художньої літератури, різновидів дискурсів ми схильні розглядати не просто як ілюстрацію значення, а як своєрідний текст у словнику. Сам словник – це певною мірою метатекст. Він акумулює різні жанри, поглинаючи народнорозмовну стихію паремій, стилістику міського фольклору, майже езотеричний символічний код сороміцького фольклору, відверту еротику сучасного літературного письма і, звичайно ж, гнучку прагматику обсценного слововживання у розмовній мові.

Ми не схильні розглядати цей словник як суворо академічний хоча б з огляду на те, що наявний, хоча й попередньо структурований, матеріял не вичерпує справжнього обсягу і глибини лексикону. Проте, сподіваєсь, він зможе відкрити певні лінгвістичні перспективи різноспектного дослідження мовних периферій. А тому словник адресовано насамперед лінгвістам (лексикологам, граматистам, стилістам, історикам мови), а також спеціалістам суміжних філологічних дисциплін.

Запропоновану метамодель відкрито для розширення реєстру, уточнення тлумачень, самої семантичної структури слова, етимологічних коментарів, для модифікації ілюстративного матеріалу і т. ін.

Описувана лексика – прерогатива усної мови, живого спілкування, отже, суперваріативною є її семантична структура, синтаксичні моделі сполучуваності головне – прагматична прив'язаність до певної консистуації, соціального багатоголосся, комунікативних фрагментів різноманітних мовних існувань, актуального історичного моменту.

Хороший словник «периферійної мови» створити дуже складно і, мабуть, неможливо. Ідея створення такого словника завжди спокушатиме і професійних філологів, і аматорів, відповідно кожен словник буде по-своєму і привабливим, і недосконалим. Саме це – лексикографічний жанр мовної периферії – влучно характеризують слова: «Мова не може поміститися ні на скромній розкладачці поета, ні на багатоярусних шпонках лексикографа. Претендуючи на опис всесвіту і гублячись у його безмежжі, словник лишається біля порожнього корита власного нерозуміння мови і світу¹. Додамо, цей світ є настільки самодостатнім, що промовляє сам за себе і свідчить про себе як про *бездоню*.

* * *

Ілюстративно-джерельною базою словника слугували фольклорні матеріали (тексти прозових і поетичних жанрів українського сороміцького (еротичного) фольклору; анекdoti, тости); різножанрові тексти художньої літератури, друкованих ЗМІ; вітчизняні тлумачні, історичні, діялектичні, фразеологічні словники; етимологічний словник української мови; історичні і сучасні словники сленгу; матеріали наукових публікацій; чатів в Інтернеті; а також записи усного спонтанного мовлення, які здійснювалися у 1996 – 2007 рр. у м. Києві, Львові, Харкові, Новограді-Волинському Житомирської обл., у селах Полтавської обл., Чернігівщини (Новгород-Сіверський район).

При виробленні тлумачень до уваги брались вітчизняні та зарубіжні словники сленгу, в тому числі сексуального, енциклопедичні сексологічні словники, словники лайки.

Структура словникової статті

1. Повна словникова стаття охоплює такі компоненти: реєстрове слово, граматична, функціональна і експресивно-стилістична характеристика, тлумачення, ілюстративний матеріал з точною паспортизацією джерела, стійке

¹ Плуцер-Сарно А. Матерный словарь как феномен русской культуры // У його ж: *Большой словарь русского языка*. Т. 1. – СПб.: Лимбус Пресс, 2001, с. 49–74.

словосполучення, якщо реєстрове слово формує його, історико-етимологічна довідка, а також випадки нестандартного вживання слова, ігрового аспекту функціонування обсценної лексики і фразеології.

2. Реєстрові слова та фразеологічні одиниці подано в алфавітному порядку і виділено жирним шрифтом великими літерами:

АГРЕГÁТ

БАРАТИ

ЙÓХАНИЙ

3. Якщо реєстрове слово має фонетичні, діялектичні, просторозмовні та інші варіанти, то вони розглядаються в одній статті при одному (найбільш вживаному) варіанті:

ПÍДАР (ПÍДЕР, ПÍДОР)

У фразеологізмах при цих словах фігурує форма, представлена в джерелах. Менш уживані варіанти стоять на своєму місці за алфавітом з відповідним відсиланням:

ТРАХАТИСЯ, недок., вульг.- просторозм. Те саме, що ТРАХАТИСЯ.

4. Реєстрові слова-омоніми відмічено традиційними цифровими індексами:
МАТИ¹.

◆ До юббаної матері (к їбеней матері)... – уживається для вираження зlosti, бажання позбавитися кого-, чого-небудь; геть!

МАТИ², недок., кого, евфем., просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

Граматична кваліфікація реєстрового слова

5. Реєстрове (заголовне) слово, якщо воно становить відміновану частину мови, наводиться у вихідній формі. Для іменників зазначено рід, а для дієслів – вид. Ці позначки набрано курсивом:

МАРФУТКА, ж.

ЗАІБАТИСЯ, док.

Видові пари дієслів подаються в одній статті, вихідною вважається форма недоконаного виду, яка у реєстрі наводиться першою. Якщо дієслово утворює префіковані форми доконаного виду, то у кінці словникової статті із заголовним дієсловом недоконаного виду дається відсилання до префікованого дієслова доконаного виду через форму Пор.:

СІДЛÁТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

Пор. ОСІДЛÁТИ.

При прікметниках прямим світлим шрифтом даються словозмінні позначки:
ЗАДРОЧЕНИЙ, а, е.

Невідміновані іменники, прікметники або застиглі дієслівні форми чи звуконаслідувальні слова супроводжуються позначкою *невідм.*:

ÓПА-ÓПА, невідм.

ТРÁХІ-ТРÁХІ, невідм.

6. При вживанні слова переважно у множині тлумачиться саме ця форма:

БАНЯКІЙ, мн. ... Жіночі груди.

У деяких випадках наводиться множинна форма іменника, якщо вона є часто вживаною:

ЦÍЦЬКА, ж., перев. мн. цицькій.

7. Здатність слова або фразеологізму керувати іншими словами засвідчується питальними словами (напр.: *кого, кому, що і т. ін.*)

ЯéШНЯ, ж.: ◆ *Зробити яéшню кому, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.* — ударити когось по яйцях.

При цьому слову в різних значеннях може бути властиве неоднакове керування:

ЗАПíЗДИТИ, док. ... 1. що. Привласнити, приховати, вкрасти що-небудь.

2. *кого.* Принизити або побити кого-небудь.

3. *що.* Знищити, зруйнувати що-небудь.

Функціональна, стилістична, регіональна характеристика реєстрового слова

8. За граматичною характеристикою слова йде ряд позначок, призначення яких — максимально повно охарактеризувати функціональне (*арг., жарг., фольк., розм., просторозм., обсц. та ін.*), емотивно-експресивне вживання (*згруб., вульг., лайл., жарт.-ірон. та ін.*), а також закріпленість за діялектами та говорами української мови. У дужках після *жарг.* даються додаткові позначки, які уточнюють жаргонний соціолект: *жарг. (мол.)* — «у молодіжному жаргоні» або вказують на поширення слова у жаргонізованій розмовній мові (у загальному сленгу): *жарг. (жрм.)*.

Аналогічні додаткові ремарки (позначки) супроводжують *діял.*, що вказують на говори в системі діялективного членування української мови: *діял. (закарп.)* — закарпатський говор; або на те, що слово поширене у південно-західному наріччі української мови: *діял. (зах.)*. Позначка *зах.* без *діял.* указує на те, що слово поширене у кийне окремих західноукраїнських міст. Номінації цього типу взято здебільшого з праці О. Горбача «Арго в Україні», де вони фігурують з позначкою *вул.* (вуличне); усне мовлення мешканців Львова зафіксовано також позначкою *львів.* (львівське). Архаїчні та застарілі слова подаються з ремаркою *заст.* Уводячи цю позначку, ми керувалися СУМОм, Словником Грінченка, словниками XIX ст., а також подальшими лексикографічними і писемними джерелами. Одниниці західноукраїнського сленгу першої половини XX ст., зафіксовані в праці Горбач 2006, ми не маркували як застарілі з огляду на відсутність ґрунтовних

(а не спорадичних) фіксацій койне західноукраїнських міст, які б давали право стверджувати: слово лишилось чи зникло. Виняток становлять лексичні та фразеологічні одиниці, які є історизмами.

Тлумачення

9. Словникові дефініції у структурі словниковых статей 1) бралися в готовому вигляді з вітчизняних та зарубіжних словників; 2) розроблялися при врахуванні семантических параметрів лексикографічної бази, яка міститься у різноманітних словниках; 3) розроблялись як власні тлумачення із застосуванням наявних контекстів. У деяких випадках правильність дефініції перевірялась через опитування інформантів.

10. Ми намагалися максимально повно представити всю семантичну амплітуду слова, позначаючи кожне значення новою цифрою, відтінок значення – знаком // (двоі паралельні скісні лінії), напр.:

ПРЕЗЕРВАТИВ, ч. 1. Тонкий гумовий мішечок, який одягають на ерегованій пеніс під час статевого акту для запобігання вагітності або венеричної інфекції. < ... >

2. **жарг.** (мол.), презирл. Нікчемна людина; // Людина, яку використовують з корисливою метою. < ... >

3. **жарг.** (мол.). Плетена шапка.

У структуру значень окремих слів, які реферують основні поняття тілесного низу, введено елементи *ідеографічної* рубрикації типу 2.1, 2.1.1, що відбиває концептуальне наповнення відповідних лексем.

Історико-етимологічний коментар

11. Історико-етимологічне коментування, наведене у словнику під знаком ■, передбачає визначення мови-джерела, з якого запозичено слово. Наводяться «ланцюжки» слів-прототипів, а знак < вказує рух відповідної основи до іншої мови або до первинного значення у межах тієї самої мови:

ПÉНІС <...>

■ Від лат. *pēnis* < «хвіст».

БУЗÉРÁНТ, ч. <...>

■ Від нім. *Buseron* «гомосексуаліст (дослівно: хлопчик-коханець)» < іт. *buggerare* «гомосексуальна орієнтація (XV ст.)». Горбач 2006: 454.

У деяких випадках етимологічна довідка містить слова, які виявляють словотвірно-мотиваційну основу заголовного слова:

ВРАЗА <...>

■ Пор. **Вразливе місце** (див. МÍСЦЕ).

ЗАВÁЛЮВАТИ <...> ■ З пол. wal «чоловічий статевий орган» (див. ВАЛЕК).

У цій частині розкривається також семантична основа метафоричного перенесення як джерела появи семантичного неологізму:

ТÍЧКА, ж. <...> Груповий секс. <...>

■ Первісно: зграя собак із сукою або зграя вовків з вовчицею.

Якщо фразеологізм є дисфемізмом, то у цій частині фіксується первинне слово або словосполучення, які зазнали пейоризації:

НАСИРÁТЕЛЬ <...> Наглядач. ■ Замість *надзиратель*.

Без мýла в сráку лíзти <...> ■ Замість *без мыла в душу лизти*.

Ілюстративний матеріал

12. У більшості випадків тлумачення значень лексико-фразеологічного матеріалу супроводжуються контекстами-ілюстраціями з точною паспортизацією джерела. Якщо контекст брався не з автентичного джерела, то в дужках подано відповідне відсилення (Ю. Безодня: В. Даниленко. Сучасна українська літературна містифікація). Окремі ілюстрації взято у готовому вигляді з діялектних словників; зібрані автором записи усного мовлення паспортизувалися таким чином: (Усна мова, Міський фольклор, Фольклор *та ін.*). У всіх цитованих джерелах збережено орфографію. Транслітерований латинкою український текст у виданні Сором. фольк., зап. В. Гнатюка подається українською мовою.

Стíйкі словосполучення (фразеологізми)

13. Стійкі словосполучення набрано жирним шрифтом і відмічено знаком ♦, якщо вони пов'язані з окремим значенням, або знаком ◆, якщо вони стосуються всіх значень або не стосуються жодного значення реєстрового слова. Вони описуються за першим компонентом-іменником фразеологічної одиниці, а при його відсутності або нерелевантності іменника щодо вокабуляра словника – за будь-якою іншою частиною мови.

ВÓВНА <...>

◆ Вбóвни кúпа. <...>

Перебíти чóрну вóвну. <...>

Чóрну вóвну чесáти. <...>

ОПИЗДÍТИ <...>

◆ Опиздíти мóжна.

Якщо компонентами фразеологізму є слово, не введене до реєстру словника, то воно все ж фіксується у словнику без тлумачення, але з відповідними граматичними позначками (до іменника – рід, до дієслова – вид, до прикметника – родові закінчення), а після двокрапок з позначкою ♦ наводиться розроблюване словосполучення:

ПРИВІТАТИ, док.: ◆ Привітати з Восьмим березня, жарг. (мол.), ірон. – позбавити дівчину цнотливості <...>

СІНО, с.: ◆ Сіно громадити, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт <...>

У деяких статтях стійкі словосполучення наводяться з посиланням на опорне слово, під яким описується фразеологізм у словнику:

ПОКЛАСТИ <...>

◆ Покласти болт див. БОЛТ; Покласти пе́ніс див. ПЕНІС.

Зазначимо, що фразеологізми можуть бути ідентифіковані у словнику (за незначним винятком) за опорним словом-іменником.

14. Стійкі словосполучення, пов’язані з одним зі значень або підзначень заголовного слова, розміщаються безпосередньо після тлумачення і контекстів-ілюстрацій, а ті, які не стосуються жодного з наведених значень, подаються окремим блоком наприкінці словникової статті зі знаком ◊. В обох випадках фразеологізми подаються в алфавітному порядку.

15. Компоненти фразеологізму, які варіюються, а також його лексикалізовані варіанти подаються в круглих дужках:

Слабá (слабéнька) на передб.

Ні хуя (ніхуя).

16. Факультативні компоненти фразеологізму подано у квадратних дужках:

БІЛЬЯРД <...>

◆ Грати в [кишеньковий] більярд.

17. Діеслівні компоненти фразеологізмів подаються у доконаному і недоконаному виді, якщо двовидовість зафіксовано. Незалежно від частотності вживання того чи іншого виду вихідним вважається недоконаний вид, тобто він стоїть на першому місці, а після скісної риски / подається доконаний:

◆ Без міла в жбопу лізти / залізти.

18. Так само як реєстрове слово, стійкі словосполучення мають при собі граматичні функціональні та стилістичні позначки:

ЖОПА, ж. ◆ Жопа замість голови у кого, вульг.-просторозм, презирл.

Синоніми

Наприкінці словника наводиться покажчик синонімів стосовно тих понять, які релевантні метапоняттю «тілесний низ» і охоплюють більше чотирьох сленгових або інших евфемістичних відповідників.

Синонімічні відповідники, які не утворюють об’ємних рядів, подаються після тлумачень та відповідних фразеологічних блоків або після окремого тлумачення тільки до того заголовного слова, яке за алфавітом стоїть першим:

БЗДИНИ <...> Синонім: БЗДУРИ.

ДУПОЛІЗ <...> Синоніми: ЖОПОЛІЗ, ЛИЗОДУПЕНКО, СРАКОЛІЗ.

Варіанти фразеологізмів подаються у структурі словникової статті формулою

Пор.:

Лизати дýпу <...> Пор. **Лизати жбóпу** (див. ЖÓПА); **Лизати зад** (див. ЗАД). **Лизати зáдницю** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Лизати сíдницю** (див. СÍДНИЦЯ); **Лизати сráку** (див. СРАКА).

Якщо двоє і більше слів або фразеологізмів входять у великі синонімічні ряди (подані у покажчику синонімів), проте між ними існує тісний семантичний або словотвірний мотиваційний зв'язок, то цей зв'язок фіксується наведенням синонімів у структурі словникової статті того заголовного слова, яке за алфавітом передує опорним лексемам інших членів синонімічних мікрогруп:

ГОВОРÝТИ, недок., евфем., фольк. Здійснювати статевий акт; злягатися.

Синонім: РОЗМОВЛЯТИ.

◆ Зробити дíло, евфем., просторозм. – здійснити статевий акт. <...> Синонім: ОДДÍЛАТИ.

БОГ, ч.: ◆ Бóже сохрани, евфем., фольк. – статевий акт. <...> Синонім: Гóсподи помíлуй (див. ГОСПÓДЬ).

Після деяких фразеологізмів наводяться синоніми загальнолітературного характеру, ті, що структурно збігаються з наведеним фразеологізмом:

Працювати на унітаз <...>

Синонім: Працювати на черево.

Нестандартне вживання обсценного і еротичного лексикону

У кінці словникової статті знаком ◊ фіксуються випадки нестандартного вживання описаного лексикону у трьох основних іпостасях:

1. Образне вживання:

– метафоричне переосмислення: **ЛАЙНО** <...>

Міцна людина не копається у лайні саморефлексії (С. Процюк, Тотем);

– функціонування у ролі об'єкта образного порівняння: **ЛЯРВА** <...>

<...> *Дні й ночі надходили справа і зліва, пропонуючи себе, як наглі лярви* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

2. Мовна гра – нестандартне використання мовних висловів, метою якого є не передавання інформації, а концентрація на самому мовному вислові:

– матеріялізація метафори: таке використання метафори, коли в контексті у той чи інший спосіб актуалізується ситуація, яка відповідає буквальним значенням компонентів метафори, тобто породжуються альтернативні смислові плани: *До дíри добре пхати, а не падати; Стоїть черга за морквою. – Мені, будь ласка, найтovстішої, – просить одна жінка. – А мені тонкої. Але довгої, – просить інша. – А мені, будь ласка, на борщ* (Анекдот);

– римування. Функції рими в лайливо-обсценому дискурсі різноманітні, але в їх основі лежить ідея метатекстової регуляції процесу спілкування. Структура діалогу римування дозволяє перемкнути увагу з одного вислову на інший, зберігши зовнішню зв'язаність цієї процедури:

– *Будь другом! – Насери кругом.*

Чи це місто, чи село? – Та село. – То поцілуй потку в чоло!

Досить часто трапляється слововживання, коли функція римування виконує роль зв'язки – ставить в асоціативний ряд дві сутності, об'єднання яких в інших умовах потребувало б розгорнутого обґрунтування: *Там ескімоси живуть ліше за українців. А чому? Бо Гренландія належить Данії. Ну і люкс! Дайош ЄЕП! Але з данцями, а не з аср... (Поступ, 2004, № 52).*

Римування охоплює також римовані приповідки монологічного характеру:

Сик без пердик, як весілля без музик; дражнилки: Митер, сраку би ним витер.

– омонімія. Для обсценного ігрового дискурсу та його евфемістичного варіянта характерна «конденсація» в одному невеликому відрізку тексту кількох словоформ-омонімів, тобто множинна омонімія: *Жінки поділяються на дам і не дам; дам, але не вам. Тож вип'emo за дам!* (Тост).

Контекст може підтримувати також просту омонімію, яка зводиться до двох смислових планів слова або фразеологізму: *Літак у повітрі зазнає аварії й починає падати. Пасажири панічно хапаються за парашути, але їх бракує на всіх. Англієць, як справжній джентльмен, пропонує: – Добродій, всі парашути належать віддати жінкам! Росіянин кричить: – А хрін їм у зад! Француз: – А встигнемо?* (Анекдот);

– зміна категоріяльної належності. Суть цього прийому мовної гри полягає в тому, що ідіома, яка має властивості окремого вислову, залежно від контексту кардинально змінює свою категоріяльну належність: *За нас з вами і за хрін з ними!* (Тост);

– паронімічне зближення слів: *Наступив пан хлопові на ногу та й каже: «О, пардон!» – «Ти сам пердун», – відказав пан* (Фольклор).

Як реалізація мовної гри у Словнику фіксуються спорадичні випадки народної етимології. Нестандартне вживання аналізованого лексико-фразеологічного матеріалу охоплює також:

– трансформацію обсценної та сексуально-еротичної фразеології;

– трансформація фразеологізму думати геніталіями: *Чоловік живе і мислить головою, чого не скажеш про жінку: що б не робила – потка на умі; епіцентр всесвіту* (А. Морговський, Салаїха, нера...).

– актуалізацію кількох значень слова: актуалізація прямого і метафоричного значення слова *курва*: «... виходить, як в анекдоті: «Перепрошую, чи пані *курва*? Не, то не, але спитати можна». Уряд, може, ѹ *курва*, але воліє ся не признавати, а Татусько, котрий користується послугами *курви*, воліє це не афішувати, а про очі дозволяє собі навіть щось там цвиркнути на його (її?) адресу» (Поступ, 2004, № 135).

– евфемістичну заміну (ефект обманутого очікування): *А у нашого ву..., ой вуя Тече вода з ху..., ой з хутора Прямо до стерня* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть») та ін.

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
 СМОК

Список умовних скорочень

Скорочення ремарок

абр. – абревіатура
арг. – арготичне
безос. – безособове
букв. – буквально
виг. – вигук
вставн. сл. – вставне слово
вульг. – вульгарне
вульг.-просторозм. – вульгарно-просторозмовне
деабр. – деабревіяція
дисфем. – дисфемізм
діял. – діялектизм:
– (бойк.) – бойківське
– (бук.) – буковинське
– (гал.-бук.) – галицько-буковинське
– (гуц.) – гуцульське
– (закарп.) – закарпатське
– (зах.-поліськ.) – західнополіське
– (наддніпр.) – наддніпрянське
– (наддністр.) – наддністрянське
– (львів.) – львівське
– (поліськ.) – поліське
– (середньополіськ.) – середньополіське
– (сх.-поліськ.) – східнополіське
– (схслоб.) – східнословобожанське
дит. – з дитячої мови (або при звертанні до дітей)
дієсл. – дієслово

дінд. – давньоіндійське
дод. – додаток
док. – доконаний вид дієслова
евфем. – евфемізм
ж. – жіночий рід
жарг. – жаргонне:
– (авт.) – автомобілістів
– (байк.) – байкерів
– (бурс.-сем.) – бурсацько-семінарський
– (вояк.) – вояків
– (гірн.) – гірників
– (гом.) – гомосексуалістів
– (комп’ют.) – комп’ютерний
– (крим.) – кримінальний
– (мол.) – молодіжний
– (муз.) – музичний
– (пов.) – повій
– (студ.) – студентів
– (тюр.) – тюремний
– (хін.) – хіпі
– (шк.) – школярів
жарт. – жартівливе
жарт.-ірон. – жартівливо-іронічне
жін. – жіноче
жrm. – жаргонізована розмовна мова
займ. – займенник
запереч. – заперечення
заперечн. – заперечний
заст. – застаріле
зах. – західне

збірн. – збірне
 згруб. – згрубіле
 згруб.-вульг. – згрубіло-вульгарне
 згруб.-просторозм. – згрубіло-просторозм.
 зменш. – зменшене
 зменш.-пестл. – зменшено-пестливе
 зневажл. – зневажливе
 зниж. – знижене
 ім. – іменник
 інд.-авт. – індивідуально-авторське
 інф. – інфінітив
 ірон. – іронічне
 ірон.-зневажл. – іронічно-зневажливе
 книжн. – книжне
 книжн.-поет. – книжно-поетичне
 лайл. – лайливе
 літ. – літературне
 мн. – множина
 наказ. – наказовий
 народн. – народне (міжрегіональна лексика)
 невідм. – невідміноване
 недок. – недоконаний вид дієслова
 несхвалн. – несхвальне
 обсц. – обсценне
 однокр. – однократне
 перев. – переважно
 пестл. – пестливе
 пит. – питальний
 під сил. – підсилювальне
 пор. – порівняй
 предик. – предикатив
 презирл. – презирливе
 прис. – присудок
 присл. – прислівник
 просторозм. – просторозмовне
 публ. – публістичне
 розм. – розмовне
 секс. – сексуальний
 сп. – спосіб
 схвалн. – схвальне
 трансф. – трансформований фразеологізм

фам. – фамільярне слово
 фольк. – фольклорне
 фольк.-поет. – фольклорно-поетичне
 частк. – частка

Скорочення назв мов

алб. – албанська
 amer. – американський варіант англійської мови
 англ. – англійська
 араб. – арабська
 асс. – американський сексуальний сленг
 біл. – білоруська
 болг. – болгарська
 влуж. – верхньолужицька
 гебр. – гебрайська
 гр. – грецька
 данgl. – давньоанглійська
 двнім. – давньоверхньонімецька
 дінд. – давньоіндійська
 діндевр. – давньоіндоєвропейська
 днруськ. – давньоруська
 дчеськ. – давньочеська
 індар. – індоарійська
 індевр. – індоєвропейська
 ісп. – іспанська
 іт. – італійська
 кашуб. – кашубська
 лат. – латинська
 латиськ. – латиська
 лит. – литовська
 макед. – македонська
 молд. – молдавська
 монг. – монгольська
 нвнім. – нововерхньонімецька
 нім. – німецька
 нлуж. – нижньолужицька
 перськ. – перська
 пол. – польська
 полаб. – полабська
 пракрит. – пракритська
 праслов. – праслов'янська

рос. – російська
 рум. – румунська
 серб. – сербська
 словацьк. – словацька
 словен. – словенська
 стслов. – старослов'янська
 стукр. – староукраїнська
 стфр. – старофранцузька

чеськ. – чеська
 тюрк. – тюркські мови
 угор. – угорська
 фр. – французька
 хорв. – хорватська
 циг. – циганська
 цслов. – церковнослов'янська
 чеськ. – чеська

Умовні позначення

- ◆ – стійкі (фразеологічні) звороти, прислів'я, приказки, що стосуються конкретного реєстрового слова
- – етимологічний, історико-культурний коментар
- < – з; походить з
- ⌚ – нестандартне вживання слова чи фразеологізму з ним
- ❖ – словосполучення, що стосуються всіх значень або не стосуються жодного значення реєстрового слова
- // – відтінок значення
- / – розділяє вид дієслова
- <...> – пропуск тексту в прикладах-ілюстраціях

Цифрував:
 4Smoke@gmail.com
 СМОК

Словник

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

Александер Кобздей.
Дай-но мені цеглину...
(1950; Національний музей, Варшава)

A

АБАЖУР, ч., жарг. (крим., мол.). Презерватив.

АБОРТ, ч. Передчасне переривання вагітності.

◆ Жертва аборту [мозок вишкребли – решта лишилась], згруб. – нікчемна, часто нерозумна, людина. Я – жертва аборту. Жертва невдалого аборту, аборту, що не відбувся (О. Криштопа, А я яй); Совою – на жаргоні – особливий тип совєтської людини. Жертва аборту радянської системи (В. Шніцер, Рудимент «совкової» ментальності). ■ Вислів з реалії Остапа (роман І. Ільфа і Е. Петрова «Дванадцять стільців» та однойменний фільм): «Ну ти, жертва аборта, а ну быстро говори, кому продал стул?!»; Краще б твоя маці аборт зробила, у ролі виг., згруб., лайл. – уживається при звертанні до людини, яку вважають нікчемною, недоумкуватою і дій якої викликають роздратування, обурення.

АБРИКОСИ, мн. Чоловічі яечка. З корпусу вивалює Чихаренко, наближається до нас, по-дурнуватому розкидаючи ноги, йому, мабуть, абрикоси заважають нормальню ходити (А. Дністровий, Пацики).

АГРЕГАТ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. Я уявляю буквально, як це бути ексгібіціоністом. Як це стояти протягом кількох годин напоготові, ховаючись у кущах і тримаючи руку на своєму “агрегаті”; мені здається, що це навіть страшенно цікаво <...> (А. Дністровий, Патетичний блуд).

АДЮЛЬТЕР, ч. Статевий акт між особою, яка перебуває у шлюбі або з ким-небудь, крім законного чоловіка чи дружини.

■ Від фр. *adultère* < лат. «невірний, розпушний» < лат. *ad* «з» та *alter* «інший».

АЕРОДРОМ, ч., жарг. (мол.). Жіночі сідниці великого розміру.

АКВАРІЮМ, ч.: ◆ Помінгти віду в акваріюмі, евфем., жарг. (*xin*), жарт.-ірон. – сходити в туалет; справляти малу нужду.

АКСЕСУАРИ, мн., жарг. (мол.), жарт. Статеві органи людини.

■ Зближення співзвучних слів *аксесуари* і *секс*.

◆ Передпостільні аксесуари, евфем.. жарт. – дії, спрямовані на те, щоб сексually збудити партнера перед статевим актом; петинг. <...> є такий тип чоловіків, [його] більше приваблює не секс, а протікання процедур зваблюван-

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

ня, воркотіння-туркотіння, ніжності на вушко, себто всі необхідні передпостільні аксесуари (С. Процюк, Тотем).

АКТ, ч. Гетеросексуальне злягання, яке передбачає проникнення пеніса у вагіну. Вони все ще подовжували акт (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ Статевий акт – те саме, що АКТ.

АЛÉ: ◆ То алé, як малé, народн. – чоловічий статевий орган (з мови жінок).

АЛЬФОНС, ч. Чоловік, який живе на утриманні коханки.

■ Від імені героя комедії О. Дюма (сина) «Мсьє Альфонс» (Alphonse).

АМАЗÓНКА, ж., жарг. (крим). Жінка легкої поведінки.

АНАЛ, ч., жарг. (мол.). Анальний секс. *I давайте, давайте, закінчуємо перерву, всі по місцях, зараз будемо крутити сцену аналу!* (Іздрик: Гендер, ерос, порно).

АНАЛІЗ, ч., жарг. (мол.), жарт. Лайно.

АНАЛЬНИЙ, а. е. Стосовний до ануса, пов'язаний з ним; задньопрохідний.

◆ Анальний секс – сексуальні стосунки, які передбачають анальний контакт; Анальний характер – особистісні риси, які пов'язані з фіксацією на анальній стадії психосексуального розвитку.

■ Задоволення від випорожнення може привести до появи таких рис характеру, як щедрість, зарозумілість і амбітність у той час, як задоволення від стримування випорожнення призводить до «анальної тріяди»: впертість, скупість, акуратність. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 11.

АНДЕГРАУНД, ч., жарг. (мол.), жарт. Повний комплект інтимних послуг.

АНÉЙРОС, ч., жарг. (мол.), жарт. Нетримання сечі.

АНІЛÍНГУС, ч. Оральна стимуляція ануса.

■ Від лат. *anus* «задній прохід» і *lingere* «лизати».

АНТЕНА, ж., жарг. (крим.), жарт. Чоловічий статевий орган у стані ерекції.

ÁНУС, ч.. Задній прохід.

■ Від лат. *anus* «отвір заднього проходу» < «кільце».

АПАРАТ, ч., жарг. (крим.), просторозм. Чоловічий статевий орган.

◆ Бурільний апарат, евфем., просторозм. – те саме, що АПАРАТ. – <...> Чим більше бурільний апарат запускаєш, тим краще працює двигун. Французи не дурні, бо кожен коханку має (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

АПЕТИТ, ч. Хтиве бажання, або похіть.

АРГУМЕНТ, ч., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Чоловічий статевий орган.

■ Алюзія на репліку «Доведи, що ти чоловік». Звернена до хлопчиків, вона імплікує «мужність, безстрашність», до чоловіків – «статева спроможність або сила».

АРМАГАНДОН, ч., дисфем., згруб. Армагедон.

■ Армагедон – великий бій як ознака кінця світу < в «Об'явленні св. Івана Богослова» (16:16): символічне місце остаточної загибелі ворогів Бога.

ÁРМІЯ, ж.: ◆ Красна (червона) армія; Червона гвардія, жарг. (мол.), жарт. – менструація.

АФРОДИЗІЯК, ч. Речовини, які стимулюють статевий потяг і статеве збудження.

■ Від імені Афродити – грецької богині кохання. Реальними афродизіяками ува-

жають певні різновиди їжі, рослин та ін. До рослин-афродизіяків належать як здавна культивовані людиною (мак, коноплі, виноград, петрушка, часник і т.

ін.), так і добре відомі дикорослі рослини (кропива, беладона, полин, хвощ) див. КОНÓПЛІ; Кучерява петрúшечка див. КУЧЕРЯВИЙ.

Б

Б (БЕ), ж., евфем., лайл. Розпутна жінка, повія.

■ За першою літерою слова БЛЯДЬ.

◆ Обзвіти / обізвáти на «Б» кого, евфем., просторозм. Назвати кого-небудь словом блядь.

БÁБА, ж. 1. розм., зниж., перев. зневажл. Жінка.

◆ Бáба з яйцями: а) розм., зниж., ірон. – рішуча, владна і чоловікоподібна жінка; б) активна лесбіянка; Сікти бáбу, згруб., просторозм. – здійснювати статевий акт з жінкою; Ходíти / пітý по бáбах див. ходити.

2. розм., перев. зневажл. Коханка, співмешканка.

3. жарг. (крим.). Пасивний гомосексуаліст.

БАБÍЙ, ч., розм. Той, хто дуже упадає за жінками; залицяльник, зальотник. Бабíй – це ті, хто чіпляється до всіх підряд, і навіть до абсолютно порядних жінок (Є. Кононенко, Без мужика).

БАБОДУР, ч., розм. Те саме, що БАБÍЙ. Був женило, джигун, не послідній-таки бабодур. Може, ѹ десь полішив самосійні діти (Л. Костенко, Берестечко).

БАБОЛЮБ, ч., розм. Те саме, що БАБÍЙ.

БÁВИТИСЯ, недок., розм. Здійснювати статевий акт між чоловіком і жінкою.

◆ Бáвитися в щоци-бáбки – те саме, що бáвитися. Але маючи на вибір трьох го-

тових до вжитку панночок, я зовсім не мусив ѵе ѹ бавитися в щоци-бáбки з четвертою (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

Пор. ПОЗАБÁВИТИСЯ.

БАГÁТСТВО, с., просторозм. Чоловічий статевий орган.

БАЙСТРЮК, ч., зневажл., лайл., заст. Позашлюблений син. Не байстрюкові гріх, а батькові.

БАЙСТРЮЧКА, ж., зневажл., лайл., заст. Позашлюбна дочка.

БÁКИ, мн.: ◆ Бáки злýти, жарг. (мол.) – справити малу нужду; Бáки побні, жарг. (мол.) – є потреба відвідати туалет за маюю нуждою.

БАЛДÁ, ч., евфем., жарг. (крим.). Чоловічий статевий орган великого розміру.

◆ Без балдá, жарг. (мол.). Серйозно, не жартуючи; без обману.

БАЛКОН, ч., жарг. (мол.), жарт. I. Великі жіночі груди.

■ Конотація: «виступає над декольте».

2. Зад, сідниці.

БАНÁН, ч., жарг. (крим.). Чоловічий статевий орган, звичайно у стані ерекції.

◆ Банáн з мандарінами, жарг. (мол.) – те саме, що БАНÁН; Пройтися банáном по Бродвéю, жарг. (мол.), жарт. – здійснити статевий акт з жінкою, яка має розтягнуту вагіну (з мови чоловіків).

БАНДЕР, ч., жарг. (крим.). Той, хто утримує притон розпусти.

БАНДЕРÓЛЬ, ж.: ◆ Бандероль відправити, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – справити велику нужду.

БАНДЕРША, ж., жарг. (крим.). Жінка, яка утримує притон розпусти. Проживши в місті скільки вже років, він навчився розбиратися в жінках – така через півроку потрапляє на панель, за рік, вже дивись, – бандерша (О. Ульяненко, Богненне око).

БАНДУРА, ж. 1. фольк. Жіночий статевий орган. В мене бандура недорогая, Як щирії меди дуже смашная (Цит. за: Виженко 2005).

◆ Гráти на бандúрі – здійснювати статевий акт (про чоловіка). – Положив мене козак із Лубен, Що гра на бандурі I вночі, і вдень. Та я бандура не дорогая, I Чорна, як жук, Волосяная – Не порветься, не подереться <...> (Бандурка).

2. фольк. Чоловічий статевий орган. Сам сидить на постелі, а бандура аж під стелю (Українські сороміцькі пісні).

3. жарг. (крим.). Зад.

БАНКОМАТ, ч.: ◆ Банкомат між ногами, евфем., розм., жарт.-ірон. – піхва (про повію). <...> добре їм! Мають банкомата між ногами; а тут геріном париша і одні стукачі кругом, – як тута ѹ не на-кваситься? <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

■ Семантична універсалія – уявлення про жіночі геніталії як вмістилище грошей. Пор.: англ. *bank, money box* «жіночі геніталії», *deposit* «єякуляція». Richter 1993: 12, 14; рос. *копилка* «жіночий статевий орган». СРБ 2003: 174; в укр. еротичному фольклорі: Скільки перлинок Я

вклад у кохану – Не полічити. Це капітал моого духу, Снаги і натхнення (Цит. за: Виженко 2005). Див. БЮДЖÉТ.

БÁНЯ, ж., евфем., заст. Задній прохід.

◆ До бáні, заст. – ні до чого не здатний.

■ Це значення і пов'язаний з ним фразеологізм до бáні фіксує О. Горбач як харківський арготизм, який побутував у 40-х роках ХХ ст. Горбач 2006: 94. Типово російський посил іди в бáню пов'язаний з уявленням про бáню як «антихрам», місце перебування нечистої сили. Додаткова (сучасна) асоціація – характерне для створення образливого значення, зниження гігієнічної характеристики співрозмовника. СРБ 2003: 76.

БАНЯКÍ, мн., зах., жарг. (мол.). Жіночі груди.

БАРАН, ч., жарг. (бурс.-сем.). Хлопець, чоловік, який любить упадати за жінками.

БАРАТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт.

■ Від пол. жарг. *bara-bara* «статевий зв'язок».

БАРВÍНОК, ч.: ◆ Ночувáти у барвінку, евфем., фольк. – спати з чоловіком.

БАРДÁК, ч., вульг., несхвальн., заст. Публічний будинок низького штибу.

■ Див. БУРДÉЙ.

БÁРИШНЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой ходила Соня по раки, Викусили «баришню» собаки... (Лель, 1994, № 5).

БАРОХA, ж., жарг. (крим.). Жінка, доступна для статевих зносин.

БАТОН, ч., жарг. (крим.). 1. жарт.-ірон. або зневажл. Пасивний гомосексуаліст.

2. Молода гарна дівчина (перев. легкої по-ведінки).

БАХАЛЕЙ, мн., діял. (поліськ.). Сперма.

БÁХУР, ч., заст. 1. лайл. Розпусник; ловелас; холостяк.

■ Пол. *bachor* < гебр. *bāxūr* «юнак» (першіно: вищуканий, красивий). З *Енеєм бахурі всі схожі, щоб враг зрадливих всіх побрав; Квартал був цілий волоцюг, Моргух, мандрюх, ярижниць, п'яниць і бахурів на цілий плуг* (І. Котляревський, Енейда);

2. згруб. Коханець. Інгрид та Вольфганг зникли з моого життя за тиждень як у моєї маман з'явився новий бахур <...> (О. Ульяненко, Квіти Содому).

3. зневажл. Позашлюбна дитина; байстрюк.

БÁХУРКА, ж., заст. 1. Розпусна жінка.

2. згруб. Коханка.

БАХУРУВАТИ, недок., заст. Провадити розпусний спосіб життя. Глузують, як хотять, із вас, Але з другими бахурують [тряпнці], Свої ж жінки нехай горюють... (І. Котляревський, Енейда).

Пор. ЗАБАХУРУВАТИ.

БАХУРУВАТИЙ, а, е, заст. Розпусний.

БАШÓЛДА, діял. (гут.), вульг. Розпусница.

БАЮРА, ж., евфем., фольк. Вагіна.

■ Первісно: велика, глибока калюжа.

БЕДÉ, невідм., с., жарг. (мол.). Еротично забарвлена вечірка. *Пішла на беде.*

БÉДКА, ж., жарг. (крим.). 1. Повія, яка відчуває постійні фінансові труднощі.

2. Співмешканка злодія.

■ Це слово, що фіксується у російському кримінальному жаргоні з кінця 20-х років ХХ ст., постає елементом лексичної мікросистеми: бедность «арешт», «арештантси», бедный «нещасний, жалюгід-

ний, дурний», «який перебуває на лікуванні у психіатричній лікарні», бедовая «жінка легкої поведінки», бедовый «невживчива, неспокійна людина». Горбач 2006: 127; ЯБМ, 1, 76.

БЕЗДÉТУХ, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

БЕЗÉЦНИЙ, а, е. Непристойний, сороміцький. *Мрія в строї гімна, Безецний фарс* (Михайль Семенко, Поезії).

■ З пол.: *безеспу* «нечесний, підлій».

БЕЗÉЦНО, присл. Безсоромно. I вона беззено лапнула його за матню, де не було нічого, крім холоду (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

БЕЗЗАКОНКА, ж., книжн. Розпусница, блудниця. *Взял дівчину-беззаконку На двадцятій весні* (П. Тичина, Зоставайся, ніч настала).

БЕЗÓДНЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Як вийняв піцюрину, як заграв її у принцесину безодню, як став обернати <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

БЕЗРУКИЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

БЕЛЬХА, ж., арг. Повія; розпусница.

БЕЛЬКУН, ч., арг. Розпусник.

БЕН, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган.

БЕНДЮЖИНА, ж., народн., презирл., заст. Повія; розпусница.

■ Можливо, похідне від бендюжити «ганьбити, зневажати», що постало, в свою чергу, очевидно, або як результат видозміни форми бентежити під впливом бендюгі «одна з чотирьох жердин для підкладання під снопи на возі», бендюх «пузо», або під впливом словацького

дієслова *bendečit'* «лятися». ЕСУМ, 1, 166.

БЕНДІЖНИЙ, а, е, несхвальн. Огидний, нечесний.

◆ Ходить як бендіжна (хльобка): а) по-водить себе як безчесна, розпусна жінка; б) про ледачу людину, яка повільно робить що-небудь. Синонім: Збиряється як стара шльондра (див. ШЛЬОНДРА).

БÉНУС, ч.: ◆ Бéнус стойчус, жарг. (мол.), жарт. – чоловічий статевий орган у стані ерекції.

БÉНЬКАРТ, ч., зах. (львів.), зневажл.

1. Те саме, що БАЙСТРОК.

■ З пол.: *bēkart* «позашлюбна дитина» < нім. заст. *Bankhart* «тверда лавка». Буквально: зачатий на твердій лаві, а не на подружньому ложі. ЕСУМ, 1, 167.

2. Дитина, підліток.

◆ Змáхати бенькарта кобіті, зах., згруб.-просторозм. Запліднити жінку.

БЕРЕГТИ: ◆ Берегти / зберегти себе – бути стриманою у статевому відношенні, цнотливою, вірною (про жінку). До нас приходили цілком порядні хлопці, але вона їх не хотіла. Берегла себе, як ніхто (Ю. Винничук, Обід); Дівчина виявилася занадто традиційного виховання, за якийсь рік мала виходити заміж і, що називається, берегла себе... (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

БÉЦАЛКА (БÉЦАЛКА), ж., жарг. (мол.), зневажл. Мала за віком дівчина легкої поведінки; молода повія. «Бéцалка» ве-решала, викидала два пальці, а потім заснула. Ми її викинули майже на ходу, біля індустриального мосту (О. Ульяненко, Ірка).

БÉЦАЛКА див. БÉЦАЛКА.

БЗДÍНИ, мн., вульг.-просторозм. 1. Гази в шлунку.

◆ Рвéться як бздíни – поганої якості річ, яка швидко рветься; Бздíнами гівна не збúдеш [мусиш ся добре панýти, щоб його вýсрati] (прислів'я), зах. – вирішення певної проблеми вимагає серйозних зусиль; Хто від вýтру гýне, тому бздíнами дзвóнять (прислів'я) – хто налякається погрози, той не візьметься до діла і осоромиться.

2. Теревені, небилици.

Синонім: БЗДУРИ.

БЗДÍТИ, недок., вульг.-просторозм.

1. Безшумно випускати гази з кишечнику через задній прохід, поширювати сморід. Дід переднув, баба бзднула – і хата потонула; Не бзди гостро, бо уріжешся (прислів'я); Вони бзділи і відригували (О. Ульяненко, Седой).

◆ Бздіти, час від часу побздíкувати у стéлю, вульг.-просторозм. – хропти. Но-на пішла, пихкаючи, мов скороварка, до органів, коли Гога бачив третій сон, побздíкуючи веселенько у стелю (О. Ульяненко, Квіти Содому).

2. Мати, виділяти неприємний запах, погано пахнути; воняти. Справdi, бздить цей самосад, шановний Михайло (П. Солдъко, Четверта революція); // безос. [Клавдій:] Чимсь бздить у кабінеті, Неначе хтось насрav нечистоплотно? (Лесь Пoderв'янський, Гамлєт).

3. презирл. Дуже боятися, відчувати великий страх. [Валька:] <...> А чого бо-ятыся? Чи бзди, чи не бзди, однаково здохнем... (Лесь Пoderв'янський, Герой нашого часу); I з цими словами Африкан Свиридович хоче лізти в вікно. Він так бздить Верi і Надежди, шо, очевидно,

хуйово соображеня (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

◆ **Не бзди, у ролі виг., вульг.-просторозм.:** а) не бійся, все обійтися; б) не говори неправди або дурниць. **Не бзди Грішю в кадильницю** – те саме, що **Не бздо [в каністру]** (див. БЗДО).

4. презирл. Говорити дурниці; // Говорити щось неприємне. <...> *Сміх* – це гел-готіння води з каналізаційних труб. *Глюхонімі так сміються*. Нечисть вилазить з рота: так бздята паралізовани, з посинілими обличчями проститутки, так люблять поржати каліки (О. Ульяненко, Ангели помсти).

◆ **Бздіти голбдні кавалки, зах.** (львів.), жарг. (мол.), заст. – повідати небилиці, неправдиві історії; **Не бзді мені під ніс, бо маю нюх; Не бзди, бзди тому, хто носа не має!**, вульг.-просторозм. – не брєши, бо я все розумію.

Пор. БЗДНУТИ, ЗАБЗДІТИ, НАБЗДІТИ.

○ – метафоричне переосмислення: Як не крути, а те, що називається дійсністю, бздить прямо в обличчя, як наречений після медового місяця. Недолугість та недоумкуватість виховання – ось що їх об'єднувало (О. Ульяненко, Квіти Содому).

БЗДНУТИ, док., вульг.-просторозм. Безшумно випустити гази з кишечнику.

◆ **Ні бзднуги, ні пéрднути** див. ПÉРДНУТИ.

БЗДÓ, с., вульг.-просторозм. Шлункові, кишкові гази.

◆ **Бздó на вбóю прбситься** у кого, вульг.-просторозм. – хто-небудь хоче випускати гази з кишечнику; **Не бздо [в каністру], у ролі виг., жарг. (мол.), жарт.** – уживається для вираження заклику пе-

рестати боятися кого-, чого-небудь.

[**Вареник (злякано):**] Блядь, це німці! <...> [**Шурон (до Йонатана):**] Йонатан, а що там у Ніцше про таке написано? [**Йонатан:**] У Ніцше написано: «Не бздо в каністру!» (Лесь Подерв'янський, Нірвана).

БЗДÓЛАРИ, мн., дисфем., вульг.-просторозм. Долари. – Будуть долари! – пояснював він йому. – Бздолари! – увірвав той розмову (Б. Жолдак, Шизотерапія).

БЗДУН, ч., вульг.-просторозм., презирл.

1. Той, хто псує повітря, поширює сморід (перев. про старих чоловіків).

◆ **Старíй бздун, вульг.-просторозм., лайл.** – неприємний, буркотливий і слабий дід. [**Вітя (до Льоні):**] Спокойно, старий бздун! (волос) Який ще нахуй гамлет? Я вам что, прінц датський, чтоб ви меня гавном разним скармлівали? (Вяцек Славів, Яйця Гамлета).

2. Боягуз.

БЗДУНЯКА, ч., вульг.-просторозм., лайл.

Те саме, що БЗДУН. Оце ще бздуняка: начхурів і дихати не можна (Усна мова).

БЗДУРИ, мн., зах. (львів.), згруб.-просторозм. 1. Те саме, що БЗДИНИ.

2. Дурниці; непотрібні, неважливі речі.

БЗДУХ, ч., вульг.-просторозм. Те саме, що БЗДО.

◆ **В здоровім тілі – здоровий бздух, дисфем., схвальн.** – про фізично і духовно сильну людину. – А давай, Юрцю, вріжем! – сказав пан Ромцьо, наливаючи мені вино. – Шо ви слухаете тих дурнік бабів. Ви мені подобаетесь. А знаєте чому? В здоровім тілі – здоровий бздух (Ю. Винничук, Обід). ■ Замість: у здоровім тілі – здоровий дух.

БІДЮХ, ч. 1. *вульг.-просторозм.*, презирл. Той, хто постійно випускає гази з кишечнику, псує повітря.

2. жарг. (*бурс.-сем.*), презирл. Чоловік, від якого смердить; плюгавець.

БІДЮХÁ, ч. і ж., *вульг.-просторозм.*, презирл. Недостойна, низька людина.

БІДЛО, с., *евфем.*, згруб.-*просторозм.* Чоловічий статевий орган великого розміру. Чоловіки менше, а ось жінки перевішоптувалися поміж собою: та в нашого Предка таке бидло, що до колін дістає... (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Первісно: свійська рогата худоба.

БІК, ч.: ◆ **Бік-заплідник**, *розм.*, згруб., ірон. – чоловік, перев. розпусної поведінки, від якого жінка може швидко заувагітніти. <...> кохала одного – Сергія Першого, а Череп'янський був для неї тільки биком-заплідником <...> (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька). Синонім: БУГАЙ.

БІТИ, недок..: ◆ **Біти ковбасою**, що спереду, кого, *евфем.*, фольк. – здійснювати статевий акт з жінкою. Чоловіче Матвію, Небий, серце, в неділю, Бий мене в середу – Ковбасою, що спереду (Бандурка); **Бобра** біти див. бобер.

Пор. ВІБИТИ.

БІГАЛКА, ж., *народн.*, жарт. Пронос.

БІГУНКА, ж., *народн.*, жарт. Те саме, що БІГАЛКА.

БІДÁ, ж., *евфем.*, *народн.* 1. Жіночий статевий орган. Їхав чоловік і приїхав до води. А з протилежного боку хотіла дівчина брести через воду. А вона до чоловіка: Ідьте, ідьте, бо я бреду. – Та бредіть! А вона каже: Та побачите мою

біду. Він: Я умисне того жду (Сором, фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Від літ. *біда* «нещастя, лихо», «нужда». Попри гумористично-жартівливий ореол, концептуальне навантаження цього слова в українському еротичному фольклорі надзвичайно вагоме, воно охоплює такі субконцепти, як «злидні, нужда» див. ГОЛОД – незадоволення статевого потягу, «лихо» див. ЛИХОВÁН, ЛИХОВÁНКА, «горе» (Ой став же я та й хилися На ту кровать, де Маруся. Ти, Маруся моя, ти до горя довела) та ін.

◆ **Чорна бідá** – те саме, що бідá. Виставила чорну біду, а пес на ню виє (Коломийки Прикарпаття).

2. жарг. (*бурс.-сем.*). Чоловічий статевий орган. Стоїть Пилип над водою З великою бідою: Дівки кричат: «Пилип, Пилип!», А він бідою теліп, теліп (Бандурка); Ой старосто, старости, не дай біді зарости, Бо як біда заросте, то си ради не дасте (Коломийки Прикарпаття).

3. діял. (*зах.-поліськ.*). Менструація.

БІДКА, ж., *евфем.*, *народн.* Те саме, що БІДÁ 1. Ой я маю тракториста! Така моя долі. Цілі плечі у солярці, бідка в солідолі (Коломийки Прикарпаття).

БІДÓНИ, мн., жарг. (*мол.*), жарт. Жіночі груди.

БІКСА, ж., жарг. (*крим.*). 1. Повія.

■ Від нім. *Büchse* «банка» відповідно до універсальної семантичної моделі посудина – жінка. Вальтер, Мокиенко 2002: 97.

◆ **Банóва (майданна) бікса**, жарг. (*крим.*) – вокзальна повія; **Малювати біксу**, жарг. (*крим.*) – знайомитися з дівчиною; **Офформити біксу**, жарг. (*крим.*) – здійснити статевий акт з молодою вродливою дівчи-

ною; **Шоферська бікса**, жарг. (крим.) – повія, з якою знайомить таксист.

2. жарг. (крим., мол.), зневажл. Дівчина легкої поведінки. <...> ну, тримай кра-ба, ех, забульбенили б, зняли бікс <...> (Є. Пашковський, Безодня). // жарг. (мол.), жарт. Дівчина, перев. вродлива. Ей, бродяга! Налий ще раз. То було для мене, а тепер для мосей бікса! (П. Вольвач, Кляса).

БІЛЬЯРД, ч., ефем., просторозм., жарт. Чоловіче яечко, тестикула.

◆ Ганяти лісого (шкірку); **Більярд катати** – займатися онанізмом; **Грати в [кишеньковий] більярд**, вульг.-просторозм, жарт.-ірон. – постійно тримати руки в кишенях штанів; бавитися яечками.

БІЛЯГУЗНИЦЯ (БЛЯГУЗНИЦЯ), ж., зах., просторозм. Жіночий статевий орган.

БІСЕКСУАЛ, ч. Особа, яку притягають або сексуально збуджують особи обох статей.

БЛАВАТИ, мн., зах. Чоловічі яечка.

БЛÉНІН, ч., презирл. В. І. Ленін.

■ Контамінація блядь і Ленін.

БЛИЗЬКИЙ, а, є: ◆ Стати близьким (бли-зько), ефем., розм. – вступити у статевий зв'язок з ким-небудь.

БЛІН, ч., у ролі частк. або виг., ефем., вульг.-просторозм. Уживається як замінник непристойної лайки при вираженні досади, роздратування, здивування і т. ін. Так де ж, блін, наш штопор? – допитувався за інерцією Михайл (В. Діброва, Збіговиська); Напомістъ беремо українську *belle lettre i тупо дивимося на що*. Блін! Прикметно, що дедалі частіше подибуємо на письмі скорочення на кшталт «сучукрліт» (Kr, 2001, № 19);

<...> після проколу з Андруховичем – від усіх кандидатів на премію беруться письмові розписки, що вони, блін, не заперечують, щоб іх влада трохи пользовала – за відповідну, звісно, винагороду (М. Рябчук: Вісім думок про Шевченківську премію).

■ Фонетичний ефемізм слова **БЛЯДЬ**. Запозич. з рос. (наявний зв'язок з «кулінарним» образом). З 80-х років слово стало одним з найбільш актуальних ефемізмів молодіжної мови. СРБ 2003: 82. В україномовному молодіжному слововживанні до моди 80-х більш звичним було **БЛЯ**.

◆ **Блін Кліnton**, жарг. (мол.) – те саме, що блін. ■ **Біл Кліnton** – 42-й президент США; **Блін твою мать**, ефем., вульг.-просторозм. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ).

Синонім: **БЛЯ, БЛЯХА**.

БЛУД, ч., заст. Статева розпуста. Заміж виходять ті, хто гуляють. Шлях до заміжжя йде через блуд (Є. Конюненко, Без мужика).

■ Слово з усіма похідними охоплює два значення: відхилення від прямого шляху, у прямому і переносному значенні; незаконне, безшлюбне співжиття, любодіяння.

◆ **Вавилонський блуд** – те саме, що БЛУД. Чи, може, ти одна тому причиня? Чи, може, це в тобі той вавилонський блуд, що ти їх всіх підпалюєши очима, як хтива іскра, кинута на трут! (Л. Костенко, Берестечко); **Блудом ходити**, діял. (бойк). – провадити розпусний спосіб життя (про чоловіка). ■ Дослівно: «блудити з “чужими жонами”» Хобзей 2002: 46; **В блуд пустити свою врбду, народн.**, несхвалін. – почати поводити себе розпушно.

БЛУДИТИ, недок., заст. Вести розпусне статеве життя.

◆ **Тіло блудить ще й душу губить** (приказка) – розпусне статеве життя опоганює душу.

БЛУДЛІВИЙ, а, е, заст. 1. Який відзначається статевою розпустою; розпусний.

2. Який має або виявляє ознаки статевої розпусти. Через хвилину із дзеркала на мене дивилися очі, які бачив мало хто з моїх знайомих, – простоблудливі (С. Пиркало, Не думай про червоне).

Синоніми: **БЛЯДОВИЙ**, **БЛЯДСЬКИЙ**.

БЛУДНИЙ, а, е, книжн., несхвальн. Розпусний, розбещений.

БЛУДНИК, ч., заст. Розпусний чоловік.

БЛУДНИЦЯ, ж., заст. Розпусница, вульгарна жінка. «*A може, ти, Marie, просто шлюха? Блудниця?!*» – насміхався чоловік над жінкою (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).

◆ **Вавилонська блудниця**, книжн., несхвальн. – вкрай розпусна, розбещена жінка. ■ На основі біблійної легенди про місто Вавилон як осередня спокус, вад, блуду; гріховне місце, де панує «суєта життя».

БЛУДОДІЙ, ч., книжн., заст. Те саме, що **БЛУДНИК**. Він був волоцюга, завалока і блудодій (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

БЛУДОДІЙСЬКИЙ, а, е, заст. Розпусний. Ти був сліпий. То душа блудодійська. Вона не варта твоєї любові (Л. Костенко, Берестечко).

БЛУДОДІЯТИ, недок., заст., книжн. Привадити розпусний спосіб життя. <...> мене любив, а з іншими лише грався, хоча

й блудодіяв, тобто мене не збирався покидати й не покинув (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

БЛУДСТВО, с., заст. Те саме, що **БЛУД**.

БЛУДДЖКА, ж., згруб.-просторозм., заст. Те саме, що **БЛЯДДЖКА**.

БЛЯ, у ролі частк. або виг., вульг.-просторозм. Уживається як замінник слова **БЛЯДЬ**. <...> він щось вчуває і не може сказати – <...> про ту злість, що пересушила його душу, здається, на грудку, про любов, бля, і про Вітчизну <...> (П. Вольвач, Кляса); [Нелічка:] Кричить – бля, бля, памперси... (О. Росич, Останній забій).

◆ **Бля буду**, у ролі частк. або виг., евфем., вульг., жарг. – те саме, що **Блядь буду** (див. **БЛЯДЬ**). <...> А пасажир запакований, бля буду. Поможи, Пашок <...> (П. Вольвач, Кляса); – Коли ви йому вже спалите цю нетушашню? – киває на гриль Павук. – Жив би я тут, давно б уже спалив, бля буду (П. Вольвач, Кляса). Пор.: **Блядь буду** (див. **БЛЯДЬ**); **Ну [це вже] бля вобшé (вопшé)**, у ролі частк. або виг., вульг.-просторозм. – уживається для вираження здивування, обурення. <...> ор лайт блю скайт майн кайф ну бля вобше (В. Цибулько, Майн кайф).

○ – мовна гра, заснована на оказіональній абревіяції: – От шкода мені, що не дав Ахметка Януковичу свій блок створити, бо тоді б проти Блоку Ющенка «Наша Україна» був «Блок Януковича» і відповідно виборча кампанія йшла із гаслом: «**БЛЮНУ на Бля**» (Поступ, 2005, № 274).

БЛЯГУЗНИЦЯ див. **БІЛЯГУЗНИЦЯ**.

БЛЯДВО, с., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що БЛЯДЬ.

2. збірн. Бляді.

БЛЯДИНА, ж., лайл. Те саме, що БЛЯДЬ.

БЛЯДКА, ж., обсц., презира. Те саме, що БЛЯДЬ. <...> блядка і блядка, з усіма принаджними атрибутами <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

БЛЯДКИ, мн., обсц., згруб.-просторозм., жарт.-ірон. 1. Місце, де проводять час особи однієї або двох статей у пошуках партнерів для сексу.

2. Розпуста, гонитва за сексом.

◆ Ходіти / піти на блядки див. ХОДІТИ.

БЛЯДОВИТИЙ, а, е, обсц. 1. згруб. Розпустий, який часто вступає у статеві зв'язки з представниками протилежної статі. Він – бикуватий і самозакоханий, вона – блядовита, але <...> (Л. Дереш, Архе); [Йорік:] Блядовитих дівчат твоїх розріжем на шматочки і будем годувати – щоб ти сказився, – Тебечастинами їх курв'ячого тіла! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Анжела, Жанна і Вероніка блядовиті дівчата (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

2. Характерний для розпушної людини.

Синоніми: БЛЯДСЬКИЙ, БЛЯДУВАТИЙ.

◆ Блядовіті очі у кого, обсц., згруб.-просторозм., ірон. – хто-небудь має хтивий погляд, характер.

БЛЯДОТА, ж., збірн., лайл. Бляді.

БЛЯДОХІД, ч., обсц., згруб.-просторозм., жарт.-ірон. 1. Головна вулиця у місті, де збираються для знайомств, зустрічей, флірту.

2. Розпуста, секс. Я ніколи не захоплювався такими короткочасними історіями,

мені завжди хотілося продовження якось, хоч би трішки інтиму, а це був звичайний блядохід (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

БЛЯДСТВО, с., обсц., згруб. 1. Статева розбещеність, розпутне життя. [Йорік:] Я віднині наказую декретом справедливим заборонити все статеве блядство (Лесь Подерв'янський, Король Літр); <...> I провів зі своєю повітою всю ніч <...> Але такого блядства чомусь більше не хочеться <...> (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); <...> не має змоги займатись, наприклад, блядством на службі або в гешефті кохатись (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); I потім вона до кінця жизні була хрома і стала заробляти на життя собі блядством (О. Кайнська, Письмо).

2. Те, що варте засудження; велика підлість, неподобство. Він [Павел Власов] сразу ж помічає блядство в своїх володіннях і слоноподібними ногами розчавлює бридке лігво Сфінкса (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

3. Безлад, відсутність будь-яких норм. – Та, що тут за блядство? Я не понял! Чого двері не откриваєм?! – Картузик звучав грізно і правочинно (П. Вольвач, Кляса).

БЛЯДСЬКИЙ, а, е, обсц., згруб., презирл.

1. Те саме, що БЛЯДОВИТИЙ 1. <...> дзявоніла <...> «из уважения к объекту», з української не злазячи, <...> кіївська іскусствоведка, <...> жодна мистецька збіганка без них, рибок, не обходитьсья, надто там, де пахне артистично блядськими мужиками <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

2. Притаманний, властивий повії, розпусній жінці. <...> звучала лише тріскотня

зв'язку із центром, регулярне «Щасливого путі», що його вимовляла, судячи з голосу, манірна дівчина блядського вигляду (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

3. Який має відношення до статевої розпусти. <...> найдієвішою реклами є включення туди максимально оголених блядських тіл (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).
4. Який є джерелом неприємностей; засмучує або робить шкоду комусь. [Миша (дістає вино):] Батя, будеш пити? [Опанас:] Та блядська печінка, ну, наливай (Лесь Подерв'янський, Кацапи); *Hi, хай би хто-небудь усе ж пояснив: якого чорта було родитися на світ жінкою (та ще й в Україні) – із цією блядською залежністю, закладеною в тіло, як бомба сповільненої дії <...>* (О. Забужко, Польові дослідження з українськогоексу); // Огидний, жахливий. Як добре, що на тобі нема цієї блядської Франції [французьких парфумів], – Президент вдихав мою шкіру, миту простим дитячим милом, і зітхав: – Як вони мене дістали <...> – хлюпав носом у живіт і слинив його (М. Матіос, Бульварний роман).

БЛЯДУВАТИ, недок., обсц., згруб., презирл. Вести розпусне, розгульне життя. [Йорік:] Всім козойобам, підарасам, лісбіянкам, А також фефіштам й некрофілам, І з ними – всім, хто любить блядувати, Засунуть в жопу лома з нержавеїки! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); <...> потім я скажу ти про маму, яка блядує з дітваком <...> (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

БЛЯДУВАТИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що **БЛЯДОВИТИЙ**.

БЛЯДУН, ч., обсц., згруб. Мужчина, схильний до статевої розпусти. Блядун повинен вміти зірвати тъялку, завести її, загрузити по повній програмі <...> (Синопсис станіславський необов'язковий).

БЛЯДЬ, ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. презирл. Повія, продажна жінка. Молодий патріот на Хрестатику Викладав українську граматику. Наркомани і бляді, Й всі хрецатицькі дяді Тепер люблять вкраїнську граматику (Ю. Позаяк, Шедеври); Хмарини біленькі летять, летять. Стара комсомолка. Мітинг. Заморською піснею наша б... свою територію мітить (І. Павлюк, Якщо вірити серцем).

◆ **Як блядь на першому побаченні**, зі сл. поводити себе, триматися і т. ін. – манірно, з претензією на високий соціальний статус. <...> усі ці ветерани, вони поводили себе як бляді на першому побаченні – вимагали квітів і духових оркестрів, лізли на сцену і пускали сонлі, говорячи про Кобу, справжні солдати так себе не ведуть (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

2. презирл. Розпусна жінка, яка охоче вступає у статеві зв'язки з усіма підряд.

◆ **Очі світяться як у бляді** у кого, обсц. – хто-небудь веселий; Ходити / піти по блядях див. **ХОДИТИ**.

3. презирл. Будь-яка жінка, про яку говорять у третьій особі. [Гурвінок:] <...> його небіж приходить, а жінки нема. Він до сусідки – сусідки нема. Він сховався за піч, думав, як прийде – налякає. Коли та блядь приходить, скидає одежду, воловиси так розпускає, якоюсь хуйньою намазалась, і раз – в трубу (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізмініть ніззя).

◆ Стара блядь, обсц., лайл., перев. у звертанні: а) літня жінка. [Данко:] Що мовчите, га? Де Ізергіль, стара блядь? (Лесь Подерв'янський, Данко); б) літня жінка, яку, щоб дошкулити, називають старою, яка викликає роздратування, обурення своїми словами, вчинками. [Гангрена:] А хто це к нам лізе? [Ганарея (шуткує):] Та то якесь Випадіння. [Випаденіє (ображаеться):] Ти б на себе подивилася б – стара блядь, брючного костюма наділа. Тыху! (Лесь Подерв'янський, Хвороба Івасика).

4. презирл., лайл. Погана, мерзенна людина.

◆ Блядь вошива – те саме, що БЛЯДЬ; Жбдана (ні одна) блядь, обсц., згруб.-просторозм. – абсолютно ніхто.

5. у ролі виг. або частк., несхвальн. Уживається для вираження незадоволення, обурення і т. ін. – Ти мені, блядь, лапшу на вуха не вішай! (Іздрик, АМTM); <...> ну, говорять наші старші, ми їм, блядь, покажемо, покажемо-покажемо... (С. Жадан, Біг Мак); [Свирид Опанасович:] Блядь! Колись я іще панцюром був, то їх [драконів] зимою в нас не було (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); // схвальн. Уживається для вираження задоволення, захвату, захоплення і т. ін. [ШО:] Про що тобі ще хочеться писати, якщо взагалі хочеться? [О. Ульяненко:] Почав писати трилер. Воно нічого, – блядь, ніби складно виходе, але думаєш: оце блін, оце піди, почекай, в те видавництво, в друге, які ще не повіздиахали, потім його будуть півроку марудити, потім знову щось вилізе (Інтерв'ю. У виданні: «ШО», 2007, № 5); // Уживається для підтвердження істинності сказаного. [О. Ульяненко:]

А література ж передбачає серйозність, на якій базується і кіно, і телебачення, і все інше. Це слон, на якому стойть уся ця, блядь, масова шоукультура (Інтерв'ю. У виданні: «ШО», 2007, № 5).

◆ Блядь буду, у ролі виг., жарг. (крим.), згруб.-просторозм. – клятвене запевнення в істинності своїх слів, на підкріплення якоєві обіцянки; Йоб твою блядь! у ролі виг. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); Повбдити себе на «блядь буду», обсц. – не дотримуватися належного підтету до співрозмовника, хитруючи, вивертаючись, попри ієрархію стосунків. – Питаю його – ти хараши подумав? Киває і, що характерно, продовжує вести себе на блядь буду і совершено кое-как <...> (П. Вольвач, Кляса).

БЛЯДЮГА, ж., обсц., згруб., презирл. 1. Невправна повія, велика розпусница. У нашого свата Лозовая хата, А двері з радюги – Всі свахи бля...ги (В. Древлянський, «Ой, мамо...»); Артур кладе важку руку мені на плече, в обличчя б'є жахливий сморід перегару, кидає погляд у бік лежачої: хочеш цю блядюгу? (А. Дністровий, Пацики); У нього там узагалі круто: старе металеве ліжко з матрацом (деколи старші пацики туди водили натягувати Буличку – блядюгу з Київської)... (А. Дністровий, Пацики). Патрікеєвна: дружина Микити, манірна руда блядюга з елементами декадансу (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

2. Те саме, що БЛЯДЬ 4. Він ображений. Блядюги. Ці араби і Камеруні. Вони блядюги (О. Ульяненко, Седой); [Савва Морозов:] <...> А посмішка, як в Берії. Когось чека, блядюга, і дивиться у воду, мов дурна <...> (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

БЛЯДЮЖКА, ж., обсц., згруб.-просторозм.. зневажл. 1. Легкодоступна, розпусна дівчина, жінка. *Мама пишається: її дочка вчиться, а не гуляє. Адже в деяких жінок дочки мають хлотців мало не від дев'ятого класу! Цінуються з ними, дозволяють себе мацати. То вже не дитина, а блядюжка* (Є. Кононенко, Без мужика); *На вихідні я поговорив по телефону зі своєю далекою родичною-блядюжкою, яка третися біля Патрі, і вона сказала, що дядя дуже злий, що кидалово його вивело з себе* <...> (А. Дністровий, Патетичний блуд).

2. Повія-початківка.

БЛЯДЮЖНИК, ч., обсц., згруб.-просторозм. Місце перебування, збіговисько блядей.

БЛЯЖ, ч., згруб.-просторозм., жарт. Пляж. ■ Каламбурна контамінація слів **блядь** і **пляж**.

БЛЯТЕКА, ж., обсц., жарг. (мол.). Бібліотека.

БЛЯХА, евфем., просторозм. 1. Вставне слово-паразит, яке уживається замість слова **БЛЯДЬ**. <...> *по довгому нездадому вовтузінні, по страдницьких корпах, по всіх одчайних ламентаціях – «Ах, нашо ж я банячив!» і «Ай, бляха, а я так тебе хотів»* <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); <...> *я хочу надати слово нашому гостю, який приїхав з далекого сходу, ага, із Самарканда, бляха, раз ми тут говоримо про діалог між Сходом і Заходом...* (С. Жадан, Біг Мак).

◆ **Бляха-муха**, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл. – уживається для вираження досади, роздратування, обурення. *Марго запнулася, бо не знайшла підходящого слова. – Бляха-муха! – тихенько вилаяла-*

ся вона (М. Гримич, Чи чуєш, Марго?); *Він швидко одягається, кидає до кишени старий батьків каскет, робоча династія, бляха-муха, але тут виходить його мама-буфетниця* <...> (С. Жадан, Біг Мак).

2. ж., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий статевий орган. У нашого дяді всі дочері бляді бляхую торгують (Бурсацький фольклор); *А у нашого дя..., ой дяді Всі його дівки бля..., Ой бляхую торгують й ради* (В. Древлянський, «Ой, мамо...»).

3. ж., жарг. (бурс.-сем.). Повія.

БОБЕР, ч., жарг. (мол.). Жіночий статевий орган.

◆ **Бобрá бýти**, жарг. (бурс.-сем.). – здійснювати статевий акт із жінкою; **Спíймати бобрá, евфем.**, фольк. – здійснити статевий акт з жінкою. <...> *спíймала бобра На печі у житі, У червонім оксамиті* (Цит. за: Виженко 2005).

БÓБИК, ч., евфем., розм., фольк. Чоловічий статевий орган. *Полюбила тракториста, така її долі, В нього ліця у солярці, бобик в солідолі* (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Здóхлий бббик**, евфем., розм., зневажл. – неерегований чоловічий статевий орган. <...> *це їх тягне на німфеток?* так вони, сексологи, малоліток звуть, від страху перед старістю, вони думають, що молоді їх... їхні, ну, сама розумієш, здохлі бобики з могили підіймуть <...> (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб).

БÓБРИК, ч., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий статевий орган.

■ Від зменш. бобрик < бобер «хутро гризуна».

БОБУРКА, ж., діял. Чоловічий статевий орган.

БОГ, ч.: ◆ **Бóже сохрани**, евфем., фольк., – статевий акт. *Мацав за цицьки і за курицю – так, що недалеко оставалось і до Бóже сохрани* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка). Синонім: **Господи помíйлуй** (див. ГОСПÓДЬ); **Малий бог**, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган.

БОДÉНКА, ж., евфем., фольк. Вагіна.

◆ В такій бодéнці я би теж колотів (прислів'я) – про прагнення чоловіка до статевого зv'язку з конкретною жінкою.

■ Первісно: невелика діжка з кришкою і замком.

БОЙФРÉНД, ч. Коханець, приятель жінки.

■ Від англ. розм. *boy-friend* «коханий; парубок; юнак». *На Заході байдуже, одружена жінка чи ні, має вона чоловіка чи бойфренда – це її приватна справа* (Є. Кононенко: Березіль, 2002, № 7–8).

БОЛВÁНКА, ж., просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган. *Незнайомець наближається, ми навіть бачимо, як у нього між ногами гойдається болванка* (А. Дністровий, Пацики).

БОЛОТО, с., евфем., діял. (зах.-поліськ.). Піхва.

БОЛТ, ч., евфем., жарг. (крим., жрм.), вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган. *Дивлячись на неї ззаду, відчуваю, як встає болт* (А. Дністровий, Пацики);

○ – метафоричне переосмислення: <...> і тільки не треба говорити щось про державні субсидії й неоподаткування, все це великий ідеологічний болт, запропонований тіньовими інженерами нашій цивілізації, і треба бути останнім не-доумком, аби сприймати все це на віру

і намагатися грати за їхніми правилами <...> (С. Жадан, Біг Мак).

◆ **Забива́ти (класти) / забити (покласти)** болт на кого, на що: а) ставитися до чого-небудь байдуже. <...> і робить собі що хочете, бо я болт забив на сновидіння <...> (Л. Дереш, Культ); Та йди ти, та пішли вони. Хай бігають. Сподіваюся, ти тепер забиваєш такий самий болт на все, як і я (І. Карпа, 50 хвилин трави); б) рішуче припиняти займатися чим-небудь. *Друзі запевняли Славка, що це – вірняк, і підбивали «забити болт на ІТР» та державну службу. Щоб, наречіті, працювати на себе. Руками, біля землі, на повітрі* (В. Діброва, Збіговиська).

Пор. **Пéніс забити (покласти)** (див. ПéНИС); **Штúцер забити** (див. ШТУЦЕР).

БОЛЯЧКА, ж.: ◆ **Червóна болячка**, жарг. (мол.). – менструація.

БÓМБА, ж., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Приступ метеоризму або зіпсоване повітря.

БÓМКО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. ■ З пол.: *bvk* «гедзъ».

◆ **Пустити бóмка** – здійснити статевий акт. *Мені Томко пустить бомка* (Цит. за: Виженко 2005).

БОНДРЯСА, ж., діял. (гуц.). Гарна, але розпусна жінка.

БОРДÉЛЬ, ч. Публічний дім.

■ Див. БУРДÉЙ.

БОРОДÁ, ж.: ◆ **Бородáта бородá**, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. *А в Марії є пізда – Бородата борода* (Русинський ерос).

БОРОЗНА, ж.: ◆ **Вýорати борознý, фольк.** – здійснити статевий акт з жінкою; **Стáти в борознý, фольк.** – те саме, що **Вýорати борознý**.

БОРÓТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт.

БОРÓТИСЯ, недок., жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт; злягатися.

БОРÓТЬБÁ, ж..: ◆ Боротьбá під кóвдрою, жарг. (мол.) – статевий акт, процес злягання.

БÓСКА, ж., фольк. Повія. Хай собі ходить Микола до боски, аби не ходив до сусідики Тодоски (Цит. за: Виженко 2005).

БРАМАН, ч., зах. (львів.), жарт. Мужчина, який користується послугами простиуток, що віддаються на вулиці, біля брам, парканів.

■ Пор. зневажливо про таких жінок: Де-котрій жоні було б добре і на паркані.

БРАТ, ч.: ◆ Молочні брати, жарг. (жrm.), жарт.-ірон. – чоловіки, які перебувають у статевому зв'язку з однією жінкою. – Будеш нашим молочним братом! Телиця – перший клас! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

БРАТИ, недок. 1. жrm., жарт.-ірон. Займатися оральним сексом.

◆ Брати в рот – те саме, що брати. Либлядь брала в рот в кожного по черзі. Але не ковтала. Тримала за щоками (І. Окунєвський, Чиряк); <...> я в курсах, <...> хто на Київській з бабаськом бере в рот... (А. Дністровий, Пацики).

2. кого. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). <...> він виникав у своєму помешканні в незліченні години Артурової відсутності і по-хазяйськи брав її просто на кухонному столі... (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); <...> він ніколи не лягає на панну, а бере її тільки ззаду. Як одноріг (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

◆ Брати / взятги тіло див. ТІЛО; Брати до рук шаблю див. ШАБЛЯ.

Пор. ВЗЯТИ.

БРАТИК, ч..: ◆ Братік і сестрічка, евфем., просторозм., жарт. – чоловічі і жіночі геніталії.

БРЕХУНÉЦЬ, ч., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган. – Не обманюй, будь ласка. Бо я тобі зараз його відкушу. – Кого? – запитую я.– Брехунця, – каже Рита (В. Шкляр, Елементал).

БРУСÓК, ч..: ◆ Червоний бруск, евфем. – чоловічий статевий орган. Я в тебе вгаяю червоний бруск, Але головне це духовний зв'язок (Ю. Позаяк, Шедеври).

БУБI-ЛУБI, мн., жарг. (мол.). Жіночі груди.

■ Від англ. разм. *boobs* «жіночі груди».

БУБОЧКА, ж., просторозм. Частина чоловічого статевого органа – «вузечка».

БУГÁЙ, ч. Хтивий чоловік з високою статевою потенцією. <...> Предко як бугай – за смачну їжу ладен обслуговувати не тільки доярок, а й корів <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Первісно: некастрований племінний бик. Персоніфікований образ бугая як уособлення чоловічої агресивної сексуальності в еротичному фольклорі: Ведуть [хуя] на припоні, як бугая; А [хуй] реве, по [пизді] йде. – Як дойду вночі, Повиколюю [пизді] очі (Бандурка); Не йди, дівчино, в поле – Там тебе бугай сколе Довгою тичною – Не будеш дівчиною (Бандурка).

БУГАЮВÁТИ, недок., жарг. (бурс.-сем.). Зраджувати дружині.

БУДÁК, ч..: ◆ Ходити в будякі, евфем., народн. – здійснювати статевий акт.

БУЗЕРАНТ, ч., зах., жарг. Гомосексуаліст.

■ Від нім. *Bisexuell* «гомосексуаліст (до-слівно: хлопчик-коханець)» < іт. *buggerare* «гомосексуальна орієнтація (15 ст.)». Горбач 2006: 454.

БУЗИНÁ, ж.: ◆ Ходíти в бузинú, фольк. – здійснювати статевий акт.

■ Пор. загадку про коїтус: Що за новина: колишеться бузина.

Синонім: Ходíти в будякí (див. БУДЯК); Ходíти в жýто (див. ЖÝТО).

БУЗЯ, ж., зах., фольк., просторозм. Жіночий статевий орган. *I сьогодні тута, I завтра прилину, Бо в кумі моєї Не бузя – малина* (Цит. за: Виженко 2005); *Вона приходила до мене щодня, і ми щодня кохалися, але щоразу я кінчав їй у бузю* (Ю. Винничук, Із «Записок пройдисвіта»).

Синоніми: Губки з борідкою (див. ГУБКА, ВАРГÁТА).

■ З пол.: *buzia* «уста, головним чином дитячі або дівочі». Див. коментар до ГОВОРÍТИ.

БУЙÓК, ч., жарг. (крим.). Чоловічий статевий орган.

БУКВА, ж.: ◆ Посилáти / послáти на три бükvi див. ПОСЛÁТИ.

БУЛАВÁ, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. *Аж от почула-м, же сили его зачали підупадати, з грудей ему ся вирвав розкішний стогін, а тая страшна булава внет ся перемінила в слабеньке і гіднее жалю створіння* (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

БУЛКИ, мн., жарг. (крим., жарт.). Сідниці.

БУЛЯНДРА (БУЛЯНДРЯ), ж., діял. (гуц.). Жінка легкої поведінки.

БУЛЯНДРЯ див. БУЛЯНДРА.

БУМ-БУМ, невідм., ч., жарг. (мол.), жарт.

Статевий акт. *Може, згадала наша ексклюзивний бум-бум і ти хочеться ще?* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

■ З амер. сленгу *boot-boat* «анальний секс».

БУРДÉЙ, ч., заст. Публічний дім.

■ З молд. *bordéй* < рум. *bordéi* «землянка» < іт. *bordello* «хатина; дім розпustii» < стфр. *bordel* «мала хатина» < *borda* «дощата хата». ЕСУМ, 1, 299; ССІС, 95.

БУРУЛЬКА, ж., евфем., разм. Чоловічий статевий орган. <...> оце нещастья біга по селу і наставля мені роги! А щоб йому бурулька та відпала! (Л. Кліменко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

БУРЯК, ч.: ◆ Червоний буряк, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган. *Ми й не манили, сама вона хтіла Червоного буряка до білого тіла* (Бандурка).

■ Див. Фалічний симбол (див. ФАЛІЧНИЙ).

БУРЯН, ◆ Проблукáти в бур'янáх, евфем., жарт.-ірон. – зраджувати в по-дружньому житті.

БУТЕРБРОД, ч. 1. жарг. (жrm., крим.). Статеве злягання втрьох як у гетеро- (жінка з двома чоловіками), так і в гомосексуальному варіанті. *Не гребує шістдесятилітній автор і зоофільними мотивчиками й так званими «бутербродами»* (Ю. Василенко, Диявольська фіеста на попелиці цнотливості).

■ Пор. *club sandwich* «клубний сендвіч». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994, 46; Richter 1993: 47. Клубний сендвіч складається з трьох шматків хліба з наповненням між ними.

◆ Швéдський бутербрóд – те саме, що бутербрóд; Синонім: Швéцію робítи (зробити) (див. ШВéЦІЯ).

БУТИ, недок. ◆ **Бути близьким** з ким – мати статеві стосунки. Від кожної панни, з якою був близьким, я дізnavався про себе щось нове (Ю. Винничук, *Весняні ігри в осінніх садах*); **Бути разом** – те саме, що **Бути близьким**.

БУФЕРА, мн., евфем., вульг.-просторозм. Жіночі груди (звичайно великого розміру).

БУХГАЛЬТЕР, ч., евфем., просторозм., жарт. Бюстгальтер.

■ На основі паронімічного збігу двох слів, зафікованого в анекдоті: *Наказує жінка чоловікові: – Сходи в магазин та купи мені бюстгальтер. Чоловік пішов, але дорогого забув, як жінка називала ту річ, і питає в магазині продавця: – Бухгалтер є? – Нема. – А хто є? – Заступник. – Та*

давайте кого-небудь, лиши би моїй жінці груди держав.

БУЦ, ч., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: «дурень, недотепа» < нім. арг. *Witz* «поліцай» < середньонімецьке *hutze* «опудало». Горбач 2006: 454. Пор.: **ВАР'ЯТ**, **ДУРЕНЬ**, **МУДАК**.

БУЦАЛ, ч. Чоловічий статевий орган. <...> пальці радо лягли на жадану плоть, готуючи ту вроčисту мить, коли мій «буцал» збереться з духом і разочаре свій перший любовний двобій (С. Лис, *Моя Мадонна*).

■ Від *буцати* «бити, колоти рогами (про барана)».

БЮДЖЕТ, ч., евфем., жарг. (крим.), жарт.-ірон. Піхва (стосовно повії).

B

ВАБІК, ч., фольк., евфем. Чоловічий статевий орган. Зійшла ранішня зоря, Підвісся і вабик. Ой він жававий та моторний, Дав рибоньці ладу. Лад ладував, а перлин не втеряв (Цит. за: Виженко 2005).

■ Первісно: мисливська дудка для заманювання дичини.

ВАВИЛОНСЬКИЙ, а, е. Гріховний, пов'язаний зі статевим життям, актом. *Бо що ти знала? Шовки та люстро. Та златоглави, та води колонські. Та різні мислі свої вавилонські* (Л. Костенко, *Зелена пані Гелена*). ◆ У Біблії древній Вавилон зображується містом розпусти і язичницького гріхопадіння. У християнській термінології – «гріховний».

◆ **Вавилонська Блудниця** див. **БЛУДНИЦЯ**; **Вавилонський блуд** див. **БЛУД**.

ВАВКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Чи ти, зятю, чоловік, Чи ти в дочки Савка? Побач в неї поміж ноги, Яка в неї вавка (Українські сороміцькі пісні).

ВАГІНА, ж. Жіночий копуляторний орган; піхва.

■ Від лат. *vagina* «оболонка».

ВАХАНКА, ж., книжн.-поет. Розпусница.

ВАЛЕК, ч., зах. (львів.), вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

◆ **Скоч мі на валек, у ролі виг.** – нічого мені не зробиш!

■ З пол. вульг. *wał* «чоловічий статевий орган».

ВАЛІТИ див. **ВАЛЯТИ**.

ВÁЛУШЕК, ч. Зменш. до ВÁЛЕК.

◆ Валушкем по слімачку – статевий акт.

ВАЛЯТИ (ВАЛÝТИ), недок., кого, евфем. Здійснювати статевий акт.

ВАЛЯТИСЯ, недок., з ким, евфем. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ВАРГÁН, ч., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: музичний інструмент, на якому грають губами.

ВАРГÁТА, ж., у ролі ім., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки зборідкою, Пропасть, Варгата (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Від пол. *wargi* «губи».

ВАРЕНИК, ч., евфем., просторозм. Жіночий статевий орган.

Синонім: ПÉРОГ.

ВАР'ЯТ, ч., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

◆ Вмочити вар'ята, жарт. – здійснити статевий акт. Синоніми: Мочити / замочити (помочити) кінець (див. КІНЕЦЬ); Мочити / замочити пісюна (див. ПІСОН).

ВАСИЛÍНА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ВАСИЛЬÓК, ч., жарт.-ірон. Чоловічий статевий орган. Тут тобі не Київ – радіонуклідів менше. Хоча є. Але на твоєму васильку це не відбивається. Бережи його. Він у тебе один. І справенький. Як ванька-встанька (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

ВÁСЯ, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

ВАФЛЄГЛОТ, ч., просторозм., вульг. 1. Теже саме, що ВАФЛІСТ.

2. Нікчемна, підла людина. <...> зграйка папуг із однаковими голосами і поглядами, сексоти кегебістські, мразі недоношені, вафлєглоти смердючі <...> (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ВАФЛІСТ, ч., жарг. (крим., мол.). Чоловік, який займається оральним сексом.

ВАФЛІСТКА, ж., жарг. (крим., мол.). Жінка, яка займається оральним сексом.

ВАФЛЬОНИШ, ч., просторозм., вульг. Молода, недосвідчена людина. [Опанас:] Вафльониш ти єщо на ахфіцера учиться (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

ВÁФЛЯ, ж., жарг. (крим.). 1. Орально-гентіальний статевий акт.

2. Сперма. [Чорт:] <...> Ми її вафлями нагодуємо, а потім голову відріжем і зачинем до студентів <...> (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеніє).

ВБЕРТАТИ, кого, евфем., діял., фольк. Здійснювати статевий акт. Іване, Іване, твою жінку на зарінку вбертали цигани (Цит. за: Лесюк 2007).

ВВІЙТИ (УВІЙТИ) див. ВХÓДТИ.

ВГАВМОНІТЬСЯ, док., дисфем., обсц. Замовкнути.

■ Зближення літ. вгомонитися з гавно.

ВГАНЯТИ, що в кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт з жінкою.

ВГАТИТИ, док., кому, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою.

ВГРАТИ, док., кого, евфем., зах., жарг. (жрм.). Здійснити статевий акт з жінкою. Цілій ранок на згадку про Уляну мій прутень ставав на чати, а

що́йно я переставав про неї думати, падав пляцком. Зараз в авті він знову зайняв стійку. Невже я її сьогодні не вграю? (Ю. Винничук, Троянда Орисі). Пор. ВІГРАТИ.

ВДУТИ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт (про чоловіка).

ВЕЖА, ж.: ◆ Єйфелева вежа, евфем.. книжн. – чоловічий статевий орган у стані ерекції. Тим часом з ясновельможного пана робилася Ейфелева вежа, яка та-кож іскрилася голодними крапельками чоловічих соків (М. Матіос, Бульварний роман).

ВЕНЕРА, ж., жарг. (бурс.-сем). Сифіліс.

■ Від венеричне захворювання.

◆ Букет Венери, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – венеричне захворювання.

ВЕНЕРІЧНА, ж., у ролі ім., дисфем., жарг. (мол.). Варенична.

ВЕНЕРКА, ж., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Венеричне захворювання.

ВЕРБА, ж.: ◆ Ховатися під вéрбами, ев- фем., народн.–здійснити статевий акт.

ВЕРЗАТИ, недок., жарг. (мол.). Справляти велику нужду.

ВЕРЗОТА, ж., жарг. (мол.). Лайно.

ВЕРЗОХА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ВЕРЗОТА.

ВЕРСТАТ, ч., жарг. (мол.). 1. Тіло дівчини, жінки.

2. Зад, сідниці.

ВЕРТИХВІСТКА, ж. 1. розм. Легковажна жінка.

2. евфем. Жіночий статевий орган. Заплю- щивши очі, так ніби це щось могло вря- тувати, посунула долоню на свою вер-

тихвістку (М. Матіос, Бульварний роман).

Пор. ЛІСИЧКА-ВЕРТИХВІСТКА.

ВЕРТІТИ, недок., кого, евфем. Здійснювати статевий акт з жінкою. Христя маленька, на передок слабенька, хто хотів, той вертів (Нар. пісні в записах І. Франка).

◆ Вертіти дíрку (дірочку), евфем. – те са-ме, що вертіти. Чому-с тоді не плакала, в зуби не рипіла, Та як моя піцюрина діроч-ку вертіла? (Коломийки Прикарпат-тя). Пор. Провертіти дірку (діру) (див. ДІРКА).

ВЖАРИТЬ, док., кого, жарг. (мол.). Здій-снити статевий акт з жінкою. [Літр:] <...> замість того, щоб когось вжарити, Повинен довго й нудно ти піздіти I слухати пиздьюж такий же самий <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літґр).

ВЗУТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з жінкою. – I взули її? – поцікавився Юрко. – Прошу? – Він питає, чи відбувся койтус, – пояснив Гриць (Ю. Андрухович, Рекреації); – Він заспокоїтися, лише коли мене «взує»! Останню жертву із близькою четвірки. Але не на ту напав! (М. Гримич, Магдалинки); – <...> Ти вдав, буцім погоджуєшся на самогубство тільки для то-го, щоб її взути (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

■ У слов'янських і неслов'янських мовах жінка – взуття є семантичною універ-салією. Пор.: Жінка – не черевик, з ноги не скинеш (укр.), жена не лапоть, с ноги не сбросиш, старая калоша (рос.) – про стару, хвору жінку, old boot (англ.), vieille pute (фр.) – старий черевик, «ста-ра повія». Пор. також ПРАВЙЛО, ХА-ЛЯВА, ШЛЬОНДРА; фразеологізм

цієї сфери: десь підошва витреться, а пото чі - про жіночу вагіну. Пор. та-кож амер. сексуальний сленгізм *round-heels* «нерозбірлива у зв'язках жінка» (бульсько - каблуки круглі). Москов-цев, Шевченко 2005: 330. Можливе по-яснення внутрішньої форми сленгізму: «Коли вага тіла падає на п'ятир, людину легко перекинути, трохи штовхнувши назад. Про таких людей кажуть, що вони “ласі” (російське “падки”) зберігає внутрішню форму), а коли мова йде про жінок, вислів набуває певного значення. У мене була пацієнка, основна скарга якої полягала в тому, що вона не могла впоратися з сексуальною агресивністю, яку чоловіки виявляли до неї. Вона стояла, похитуючись на п'ятаках. Протих дівчат кажуть, що в них “круглі п'ятир”. Агресія і рух неможливі, якщо людина не спирається на передню частину стопи». Лоуэн 1996: 85.

Семантичне перенесення *взуття* → *жінка*, вочевидь, має сексуально-психологічне підґрунтя. Напр.: «У психоаналізі геніталізація – термін на позначення перенесення сексуального задоволення з генітальних органів на несексуальні об’єкти, які схожі на них або їх символізують, напр.: черевики або каблуки». «Реті-фізм – еротична манія, пов’язана з жіночим взуттям. “Взуттєві” фетишисти досягають сексуального збудження, оглядаючи, носячи, нюхаючи, цілюючи або мастурбуючи із застосуванням жіночих черевиків. Термін походить від імені французького письменника 18 ст. Ретіфа де ля Бретона, який прославився цією левіцією». The Wordswoth Dictionary of Sex 1994: 99, 214.

ВЗЯТИ, док., кого, жарг. (мол.). Вступити у статеві стосунки з жінкою. <...> А коли передсексуальна романтика ста-не трохи зайвою і дещо обтяжливою, ми опинимося у нього вдома. Коли я роздя-гатимуся, він, червоніючи та синюючи, скаже, що не спроможний мене взяти звичайно (С. Процюк, Тотем); Швидко скинув з себе сорочку й штані, і взяв її в цьому чорному місіві, палко збираючи губами роздушенні чорниці з її тіла... (Л. Клименко, Пор’ядна львівська пані).

◆ **Взяти жінку**, розм. – вступити в статеві стосунки з жінкою внаслідок активного заличення, але не насильництва.

ВІБИТИ, док., кого, фольк. Здійснити ста-тевий акт з жінкою. Ой на ставу, на ста-вочку Білий гусак гигнув. Дала би-м ти три копійки, Щоби-сь мене вибив (Бандурка).

ВІБЛЯДОК, ч., обсц., вульг.-просторозм.. лайл. 1. Незаконнонароджена, позашлюб-на дитина.

2. Мерзотна, підла людина; сукин син. <...> вгородити в нього всі наявні пожі й інші колючо-ріжучі предмети, щоб рухнув, виблядок, стікаючи кров’ю, щоб ходив кров’ю, щоб кінчав кров’ю! <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); На жаль, все його творче життя зотіло у боротьбі із перестраховщиками, з тупими чинуша-ми, цими безрідними виблядками си-стеми, які засідали по художніх радах та міністерствах (Г. Тарасюк, Сни анахорета); Я поклав йому руку на пле-че і відчув, що Титаря трусить, піт холодний, наче його ламає, а не цього мажорного виблядка (О. Ульяненко, Ан-гели помсти).

◆ **Виблядок собачий** – те саме, що **ВІБЛЯДОК 2.**

3. Нікчемна людина. Вони плодяться виблядками і крокують проспектами, ласуючи запахами вбиралень (І. Окунєвський, Чиряк); Якби не покійна сестра, ти, виблядку, гнів би тут усе життя, шипів один із дядьків (С. Процюк, Тотем).

4. презирл. Мужчина, який отримує матеріальну винагороду за інтимні послуги, надані жінці. Синоніми: **ЖИГОЛО, ВІСЕРОК.** Пор.: Сукін син (див. СИН), Скұрвий син (див. СКҰРВИЙ).

ВІБУХ, ч., книжн. Оргазм. <...> але врешті стався вибух, яскравий і сильний, його струсило всього, як електрикою, вона кінчila зразу, щойно він увійшов в неї <...> (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ВІБУХАТИ, недок., **ВІБУХНУТИ,** док., також однокр., жрм. Відчувати оргазм. <...> і тепер я вибухав просто в її рот, просто в ній, вже не просто стогнучи, а мало не горлаючи від задоволення, і ще, і ще, і ще... (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Коли вибухаю, а вона, налита жагою, тільки доходить, я дотягую її ротом і пальцем (А. Дністровий, Патетичний блуд); Він вибухнув не так скоро, як вона думала, але все ж досить швидко і, певне, почув ніяковість, бо коли гаряча хвиля розлилася усередині нії, він зойкнув, застогнав... (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ВІБУХНУТИ див. **ВІБУХАТИ.**

ВІВЕРЖЕННЯ, с. Сім'явилиття під час статевого акту. Під час виверження я подумав, про що ми з нею зараз будемо говорити? (О. Довженко, Я кохаю музику); Багато років тому, в цьому ліжку, пристрасть привела її до святого мате-

ринства й пристрасть закінчилася, бо мети було досягнуто. Одного-единого виверження було досить, щоб убити бажання й створити простір для доньки; батько одним ударом убив двох зайців (Е. Єлінек, Піаністка).

ВІВ'ЮРОЧКА, ж., евфем., зах., фольк. Жіночий статевий орган. Як я була молода, то пила-м з панами Та й за тутору вив'юроочку, що межи ногами (Коломийки Прикарпаття).

ВІГРАТИ, док., кого, евфем., зах. (гал.-бук.), жарг. (жрм.). Те саме, що **ВГРАТИ.** <...> не побоятися зняти місцеву курву Аньку, виграти її без засобів безпеки <...> (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Говоре – плати тисячу баксів Або під суд тебе віддам Я їй сказав що за ті гроші Я можу виграти її Її сестру і братову і всю родину на селі (з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»: 117 стаття).

◆ **Віграти, як Сідорову козу** – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю. Одного разу, при мені, прогнав молодицю, ладну йому віддатися, головне – сам готовий був виграти її (красиву з біса), як Сідорову козу (А. Морговський, Салаїха, нера...).

◊ – гра на прямому і переносному значеннях слова *грати* та на граматичній категорії двовидовості: «*А в основном, прекрасная Маркиза, все хорошо, все хорошо*», – міг вечорами наспівувати президент Кучма під улюблену гітару, *грав же, сучий син, Клінтон на саксофоні й навіть виграв Моніку – і нічого* (В. Махно, Passport).

ВІДРЮЧИТИ, док., кого, вульг.-просторозм. Те саме, що **ВІЇБАТИ 2.** <...> Росія, сука Росія знову нас видрючила, москалі нас зделали, горе-горе тій чайці небозі... (Ю. Андрухович, Таємниця).

ВІЕБОН, ч., перев. мн. **ВІЕБОНИ**, обсц., зневажл. Намагання здаватися важливим, значимим; хизування. [Василь:] *Нам звична жизнь, як старий геморой, А смерть незвична нам, і це – буття закононі, Бо всяка жизнь – слабенькі віебони <...>* (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підараців).

ВІЗВОЛЮВАЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаво. Прутень – то є Голуб, Котик <...>, Погашувач жиги, Візволювач, Клин, Швач <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремое).

ВІЙБАНИЙ, а, е, обсц., згруб. Людина, з якою здійснили статевий акт.

◆ В срা�ку (в жбpu) **війбаний** див. СРАКА; **Хітро війбаний**, обсц., згруб., презирл. – хитріший, спритніший за інших. Синонім: Такий розумний, бо (наче) трьома хуями зроблений (див. ХУЙ).

ВІЙБАТИ (ВІЙБТИ), док., кого, обсц., згруб.-просторозм. 1. Здійснити з кимсь статевий акт. [Іван Опанасович:] *Та я не за то, мені інтерєсно, хто її війбав, вона ж тричі за мене ширша, ще й окуляри носить* (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеніє); *От я і вирішив: війбу з десяток хлопчиків та ѹ подамся на медичну експертзу як педик-педофіл* (Іздрик, АМ™).

◆ В срা�ку **війбати (війбити)**, кого: а) здійснити акт мужолозства. [Голос Магарича:] *Тобі, я бачу, мало пизди получить, ти ще ѹ хочеш, щоб тебе і в сраку війбли* (Лесь Подерв'янський, Піздець); б) завдати кому-небудь великої неприємності, суверо покарати когось.

ВІЙБТИ див. **ВІЙБАТИ**.

ВІЙБОСТВО, с., обсц., згруб. Зухвалий ведінка, яка підкреслює намагання зда-

ватися значимим, важливим; хвалюватисть.

ВІЙОБУВАТИСЯ (ВІЯБУВАТИСЯ), недок., обсц., презирл. 1. Намагатися привернути до себе увагу; випендрюватися. <...> люди, задоволені власним життям, навряд чи так вийобукуються, вони не б'ють, напившись, вітрини на вулицях, не заводяться з поліцаями після вечорів поезії <...> (С. Жадан, Біг Мак); [Клімакс:] *Отож требтіть, паскудні німфоманки, Шо замість того, щоб глядіть онуків, Виявуетесь перед пацанами З профтехучіліща <...>* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); // Поводитися невідповідно до конкретної ситуації, не бажаючи відмовитися від власних звичок, уподобань; маніртися. <...> *краще ляж, а то впадеш на повороті, розіб'еш скло яке-небудь, або поріжешся, або фарбу перевернеш, яку фарбу?* питаетесь Собака, яку-небудь, говоритъ водій, лягай давай, може я посижу? боязко питаетесь Собака, ти, давай, не вийобуйся, говоритъ йому водій <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

2. Вихвалятися, чванитися. [Венедікт Абрамовіч:] *Рекомендую – у нас в гостях ізвестнейшая Ельза Піздаускас.* [Ельза:] *Хоть бы ты, Веня, не виябувався, ти же знаешь, я этого не люблю* (Лесь Подерв'янський, Сноби); // Намагатися досягти, перев. з претензіями, високого соціального та майнового статусу. <...> *з'являється янгол <...> і поновлює твій поточний рахунок <...> так, аби ти, з одного боку, зовсім ноги не протягнув, а з другого – не надто вийобувався і не перепаскудив своєї реїнкарнації купівллю танкерів із нафтою чи цистерн зі спиртом* (С. Жадан, Депеш Мод).

3. Імітувати яку-небудь діяльність, удавати виконання важливих завдань. *Лише я, Ендрю і Кусок навсправжки шукали, решта, тобто Муко, Тупий і Евзубій, просто вийобувалися* (М. Нагач, Вісім чотири).

ВІЙТИ, док., з кого, евфем., розм. Принити статевий акт (про чоловіка). *Він посмикався ще кілька митей, ліг ззаду на неї, скоцюблену навколошках, і лежав якусь хвилину, а тоді встав, вийшов з неї і пішов до ванної митись* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ВІКИДЕНЬ, ч., презирл. Нікчемна, мерзотна людина. *Він не виродок, а викидень життя* (В. Підмогильний, Невеличка драма). Пор. **Жéртва абортu** (див. АБОРТ).

■ Первісно: недоношений плід, народжений унаслідок перерваної вагітності.

ВІКОРИСТАТИ див. **ВІКОРИСТОВУВАТИ**.

ВІКОРИСТОВУВАТИ, недок., **ВІКОРИСТАТИ**, док., кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт для короткочасного задоволення сексуальних потреб. – <...> *Ти її використав, а потім сачканув. А тепер я хочу почути деталі* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); – *Що, використала мене, а тепер кидаєш як пса? – раптом почувся голос із-під ковдри. – Я не хотіла тебе будити. – Я тобі був потрібен тільки для сексу, правда? Ти мене зовсім не любиш* (С. Пиркало, Не думай про червоне).

◆ **Використовувати / використати у горизонтальній спосіб** див. **ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ**.

ВІКРУТАС, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. *Прутень – то є Голуб, Котик,*

Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремое).

ВІКРУТИТИ, док.: ◆ **Матвія вікрутити**, жарг. (мол.) – справити малу нужду. «*Піду, Матвія викручу*», – це, наприклад, коли хтось має намір відліти (П. Вольвач, Кляса).

ВІЛІЗТИ, док., на кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою. – *Ой, тату! Чого, сину? Не вилізу на дівчину. Пристав, сину, драбинчину, то вилізеш на дівчину!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Шо то було за снідання, не було що їсти, виліз гуцул на гуцулку та й не хоче зліти* (Укр. нар. пісня).

■ Типове дієслово, яке підкреслює місіонерську позу (див. ПÓЗА) жінки під час статевого акту, коли вона знаходиться під ним.

◆ **Вілізти з срáки** див. **СРАКА**; **Залізти**, звідки **віліз**, евфем., жарг. (бурс.-сем.), лайл. – уживається для вираження бажання позбутися кого-небудь. Пор. *Іді в пиздú* (див. ПИЗДÁ).

ВІЛУПОК, ч., згруб.-просторозм., лайл. Те саме, що **ВІБЛЯДОК**.

ВІМАГÁЧ, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган.

ВІМАХАТИ, док., кого, фольк., жарг. (бурс.-сем., мол.). Здійснити статевий акт з жінкою. *Парубок і після цих слів постидався заголити її і вімахати, а тільки почервонів <...>* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ВІМОЧОК, ч., зах., просторозм. Чоловік, який має стомлений, виснажений вигляд від численних сексуальних контактів.

ВІОРАТИ, док., евфем., фольк. Здійснити статевий акт. *Ой дай мені, моя мамко,*

того, що я хочу. Я виорю, я виорю, та ще й заволочу (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Віорати борознú див. БОРОЗНА.**

ВІПАСКУДИТИ, док., згруб.-просторозм.

1. Забруднити що-небудь сечею або фекаліями (про тварин, птахів).

2. кого. Вилаяти кого-небудь.

◆ **Віпаскудити як свиня гарбúз** – те саме, що **віпаскудити**.

ВІПАСКУДИТИСЯ, док., згруб.-просторозм. Справити велику нужду.

ВІПЕРДОК, ч., вульг.-просторозм., жарг. (бурс.-сем.). Нікчемна людина; виродок.

ВІПЕРДÓН, ч., вульг.-просторозм. Тесаме, що **ВІЄБОН**. *Не треба ніяких режисерських віпердонів на кшталт пропаленої діри в грудях чи крил за спиною* (В. Солонсько, Четверта революція).

■ Зближення **віпендрюватися** з *передіти*.

ВІПЕРДÓС, ч., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що **віпєрдбн**.

2. Дуже віддалений від центру міста район.

ВІПІЗДОК, ч., обсц., згруб., лайл. 1. Нікчемна людина. *Є слова пахучі, як любисток, і дзвінкі, мов слов'яній спів...* Віпіздок, недопіздок, припіздок – Скільки ж, Бодю, є для тебе слів! (М. Лукаш, Шпигачки).

2. Мерзотник, виродок.

ВІПЛОДОК, ч., лайл. Те саме, що **вілупок**.

Я усамітнююсь. Я не втікаю з-перед життя, я втікаю з-перед його гідких виплодків (В. Бутулеску, Афоризми).

ВІПОХТОРАТИСЯ, док., арг. Справити малу нужду.

ВІПРОСИТИ, док., у кого, евфем., фольк. Домогтися у жінки (дівчини) згоди на

статевий акт. Катерину мати била, *Божу нії випросив* (В. Древлянський, «Ой, мамо...»).

ВІРÍНЯ, ж., діял. Жінка, яка легко подігується на статеві контакти.

■ Первісно: простирадло.

ВІСЕРОК, ч., обсц., згруб., лайл. Те саме, що **віблядок**.

ВІСИРÁТИ, недок., **ВІСРАТИ**, док., обсц., згруб.-просторозм. Випорожнюватися, виділяти кал через задній прохід. *П'ять пудів поїдає – десять висирає* (Бурсацький фольклор).

◆ **Давнó з'єсти й вісрати що** – уживається для наголошення на тому, що що-небудь уже давно відоме для когось і зовсім не є новим. <...> я сказав, що в його словах немає нічого нового, що людство це вже давно з'єло і висрало, що це реалія втомлених і безсиліх (В. Кашка, Житло).

ВІСÍТИ, недок. Перебувати у спокійному стані (про неерегований чоловічий статевий орган). *Ти б сів, щоб не висів, а то одірветися*.

ВІСКОЧКА, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган, який в ерегованому стані різко збільшується у розмірі. *Інша справа – пеніс-«віскочка».* У спокійному стані він може бути не більше сушеної сливи. Але, зацікавившиесь подружкою, здатен так вистрілити, що ти буде приемно здивована (Лель, 1996, № 4).

ВІСМАЛИТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт грубо і/або інтенсивно.

ВІСРАТИ див. **ВІСИРÁТИ**.

ВІСRATИСЯ, док., обсц., згруб.-вульг. Випорожнитися, випорожнити кишечник; справити велику нужду.

◆ **[Відряпти очі й] вісратися на мозок, чий, обсц., згруб.-вульг.** – уживається як погроза фізичної розправи над ким-небудь; **Вісратися посеред хати**, обсц., згруб.-вульг. – зробити негідний вчинок у помешканні (про члена сім'ї); **Життя прожити, як під паркáном (за пеньком) вісратися** (прислів'я), обсц., згруб.-вульг.: а) про життя, яке швидко минуло, без яскравих подiй, вражень і т. ін.; б) не зробити нічого доброго в житті. Пор. **[Життя] прожити, як в унітáz спустити** (див. УНІТАЗ). **Хоче вісратися, не надувшись** (приказка), згруб.-вульг. – про людину, яка прагне досягти чогось, не докладаючи потрібних зусиль.

ВІСCЯТИ, док.: ◆ **Бодай бим тя булá рáдше на кропíву вісцяла, нíж мálam тя на своé нещáстя породíти, зах.**, згруб.-вульг., лайл. – уживається для вираження невдоволення, гніву, роздратування поведінкою неслухняної невдалої дитини.

ВІСCЯТИСЯ, док., згруб.-вульг. Випорожнити сечовий міхур.

ВІСCЯЧКА, ж., евфем., жарт. Відсутність ерекції у чоловіка.

ВІТЕЛЕПАТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою.

■ **Від телепати «трясти».**

ВІТОВКТИ, док., кого, фольк. Здійснити статевий акт.

ВІТРАПАТИ, док., кого, згруб. Здійснити статевий акт. *Перед тим як ця неприступна жінка в строкатах спідницях і шарфиках згине і зотліє, Клеммер її вітрапає!* (Е. Єлінек, Піаністка).

ВІТРАХАТИ, док., кого, жарг.(мол.). 1. Здійснити статевий акт інтенсивно або грубо, насильно. А ця стерва все гзилася: – **Вітрахай мене! Вітрахай мене...** (О. Ульяненко, Ізгої); <...> він довго й ретельно перебирає їх [прикраси] у пальцях, придавляє і принюхувався до них, аж вона не витримала, скинула його на себе і просто вітрахала його, наскільки жінка може зробити це з чоловіком у подорожніх умовах – себто довго і пристрасно (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків).

2. Фізично й морально виснажити кого-небудь. <...> **найбільш сексуальна машина панове то армія вона за день тебе вітрахає так що й за рік не захочеш <...>** (В. Цибулько, Майн кайф).

ВІТЯГТИ, док.: ◆ **Вітятги (втягти, затягти) на себе, кого, евфем..** згруб. – здійснити статевий акт з чоловіком (про жінку). *I фактично все в її руках, вона може витягти на себе майже будь-якого хлопця, якщо захоче* (Ю. Покальчук, Жовте листя); *Я лягла на нього і втягла його на себе. Він трептів, пітнів, але з першого ж разу трахався добре* (Ю. Покальчук, Те, що на споді); *Вона з тих, що кого хочеш на себе затягне* (Усна мова).

ВІХАРИТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з ким-небудь.

ВІХÁТИСЯ, недок., евфем., розм. Здійснювати статевий акт.

ВІХÍЖИТИСЯ, док., арг. Випорожнитися, звільнити кишечник; справити велику нужду.

ВІЦІЦКАТИ, кого, зах., вульг.-просторозм. Обдурити кого-небудь у грошових справах; використати когось.

ВІШЕНЬКА, ж., евфем., фольк. Клітор. Зверху цвіт на весь світ, і знизу вишенка, наче мід, Була і...ю жінка, Поки не всхла вишенька (Цит. за: Виженко 2005).

ВІШНЯ, ж.: ◆ Вішні садити, жарг. (бурс.-сем.) – випорожнюватися.

ВИЙБУВАТИСЯ див. ВИЙОБУВАТИСЯ.

ВІВАЛЯНКА, ж., діял. (гуц.). Розпусна жінка.

■ Від вівалятися «забруднитися».

ВІДБІРКАТИСЯ, док.: ◆ Відбіркалася наша дівонька, зах., ірон.-жарт. – про дівчину, яка завагітніла перед шлюбом.

■ Відбиркатися «про вівцю, яка парується з бараном».

ВІДГРОМАДИТИ, док., кого, діял. (гуц.). Здійснити статевий акт інтенсивно. Ішов гуцул з полонини, гуцулку провадив. Нім спровадив на долину, сім раз відгромадив (Коломийки Прикарпаття).

■ Відгромадити – відгребти сіно.

ВІДДАВАТИСЯ, недок., **ВІДДАТИСЯ**, док., кому. Зав'язувати статеві зносини з ким-небудь (про жінку). Жінка що віддається не часто і тайт у собі стриманості красу – ніби тобі самому – каже – що своє кохання я тобі – я тобі несус <...> (Михаїль Семенко, Поезії); І йому слали отих голодних, нехазяйновитих, котрі знали не більш двадцяти англійських і німецьких слів разом узятих, проте готові були пристрасно віддаватися за обід і пару взуття (Є. Кононенко, Зустріч у Сан-Франциско); У неї помер чоловік через два місяці буде весна вона мені віддалась по вашому це так? (Михаїль Семенко: Український фуруїзм); Ти віддайся, люба, мені зразу,

полюби без жодних зайвих слів, доведи до вищого екстазу, щоб на піших грудях я зомлів (Ю. Луканов, Козульки).

ВІДДАТИСЯ див. ВІДДАВАТИСЯ.

ВІДЖАРИТИ, док., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт з ким-небудь.

ВІДЖАТИ див. ВІДЖИМАТИ.

ВІДЖИМАТИ, недок., **ВІДЖАТИ**, док., кого, евфем., жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт з жінкою.

ВІДЕО, с.: ◆ Дивитися відео, жарг. (мол.), жарт. – здійснювати статевий акт; злягатися.

ВІДІДРАТИ, док., кого, жарг. (мол.) або вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт з великою інтенсивністю. І ще хоче, аби я її відідрав як слід (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ВІДІБАТИСЯ, док., від кого, обсц., згруб.-просторозм. 1. Відійти від кого-небудь.

2. Відчепитися від кого-небудь. Чуєш, – примириливо сказав Душман, – дай їй що-небудь, щоб відібалася (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ВІДКРИВАЧ, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик <...>, Погашувач жаги, Відкривач, Звідун <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ВІДЛИВАТИ, недок., **ВІДЛІТИ**, док., евфем., згруб.-просторозм. Мочитися. Він відливав довго і захоплено, висвердлюючи своїм напрочуд ясним струменем щось на кшталт отвору у звільненій щойно від снігу розм'яклій глині <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); Застають [привиди минулого] мене в сортірах клубів, коли я відливаю, біля

газетних кіосків, коли я купую свіжі журнали <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR); Нестерпно хочу відліти (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

ВІДЛІТИ див. ВІДЛИВАТИ.

ВІДМАНТАЧИТИ, док., кого, ефем., фольк. Здійснити статевий акт з жінкою. Приди, любку, відманташи, маєш брус нівроку (Цит. за: Лесюк 2007).

ВІДМАХАТИ, док., кого, згруб.-просторозм.

Здійснити статевий акт з ким-небудь. Ой пішла я до сусіда позичити серпа. Він так мене відмахав, що потка затерпля (Коломийки Прикарпаття).

◆ – метафоричне переосмислення: <...> відтрахати його – це життя – по повній програмі, відмахати його наскільки стане сил (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

ВІДМОЛОТИТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт грубо або інтенсивно.

ВІДПЕРДОЛТИТИ, док., кого, зах., вульг.-просторозм. 1. Здійснити статевий акт. Пацани, перебиває нас король, що ви про всяку біду думасте, краще їдемо вечором під «Нічлаву», купимо тварюку й відпердолимо її, а? Їдемо? Пауза (А. Дністровий, Пацанки).

2. Обдурити когось.

ВІДПЕРДОЛТИСЯ, док., жарг. (тур., львів.). Йти геть. – Відпердолься звідси!

ВІДПІЗДТИ, док., кого, обсц., згруб.-просторозм. Дуже сильно побити кого-небудь. [Едгар:] Сер Нордфольд відпіздив сера Джона (Лесь Подерв'янський, Король Літр); <...> ще в середині 80-х в одному з ресторанів на східному масиві він відпіздив Валерія Леонтьєва, який приїздив у Тернопіль колись на гастролі <...> (А. Дністровий, Пацанки).

ВІДРА, мн., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Жіночі груди (перев. відвіслі). <...> груди великими відрами гойдалися в Павла перед обличчям, він поперемінно розплющував то одне око, то інше, і били його сосками по носі (П. Вольвач, Кляса).

ВІДРОСТОК, ч., ефем., просторозм. Чоловічий статевий орган. <...> гадаю, тим чулим ротиком вона за свій вік встигла обробити куди більшетовстіх чоловічих відростків, аніж я за свій (О. Забужко, Музей покинутих секретів); Його силует у профіль нагадує міксер, завдяки браво виставленому вперед відросткові, який міг би збити добрячу піну (Е. Єлінек, Піаністка).

◆ **Відросток чоловічого тіла**, ефем. – те саме, що **відросток**. <...> і врешті вона відчула, як його стрижень <...> випрається із саме там, де все в ній вибухало час від часу, і зараз гейби просилося назустріч гарячому і твердому відростку чоловічого тіла (Ю. Покальчук, Жовте листя); **Любовний відросток**, ефем. – те саме, що **Відросток чоловічого тіла**. Несмачну рурочку з фруктовими льодянниками свого любовного відростка Клеммер міцно утримує у її ротовій порожнині, усім тілом тисне й безглаздо стогне (Е. Єлінек, Піаністка).

ВІДСМОКТАТИ, док., у кого, вульг.-просторозм. Здійснити з ким-небудь орально-генітальний статевий акт. [Ольга:] А вона йому в Паризі не відсмокче? (М. Гавран, Усе про жінок).

◆ **Відсмоктати багато кілометрів** – мати численні орально-генітальні статеві контакти з чоловіками (з мови жінок). Скільки ж треба було кілометрів відсмок-

мати, щоб подарували на таку машину?
(Усна мова).

ВІДСТІЙНИК, ч., згруб.-просторозм. Туалет.

ВІДФАЙДОЛІТИ, док., кого, зах., згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт. *Він уже не проти, щоб я відфайдолив його Уляну. Та ти, може, мою Ліду вже трахнув?* (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

■ Див. ФАЙДА.

ВІДФАЛУВАТИ, док., кого, жарг. (мол.).
Здійснити статевий акт.

ВІДХÁРИТИ, док., кого, вульг.-просторозм., жарг. (крим.). 1. Здійснити статевий акт інтенсивно або грубо.

2. Згвалтувати кого-небудь.

ВІДШКВÓРИТИ, док., кого, згруб.-вульг.
Здійснити статевий акт.

ВІЛОЧЛÉН, ч., дисфем., жарг. (муз.), жарт.
Вілончель.

ВІНОК, ч.: ◆ **Віно́к** (віночок, віночка) втратити (загубити, потеряти), евфем., фольк.-поет. – втратити дівочу цноту.

Ой як прийшла додомоньку, мати дою била: – Ой на що ж ти, сухо дою, вінок загубила? (Нар. пісні в записах І. Франка); *Потеряла свій віночок Через дурний розумчик Під кущиком-рокитою З козаченьком Микитою <...>* (Бандурка); *Порив, підігріта пристрастіть, веселе сп'яніння та азарт, помножені на зухвалу молодість, – скільки там треба, щоб «загубити вінка»?* (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі); *Віночок (віночок) доносити*, евфем., фольк.-поет. – зберегти дівочу цноту. *Тяжко вінка доносити Через файні хлопці* (Українські сороміцькі пісні); *Поможи, боже, поможи, боже, віночка доносити,*

Своїх ворогів, неприятелів, на посаг запросити (Нар. пісні в записах І. Франка); *Позбутися вінка, евфем., фольк.* – те саме, що **Віночок** (віночок) втратити.

■ Вінок – традиційний символ дівочої цноти, глибоко вкорінений у словесно-образну систему українського фольклору. Напр.: «Рута – символ дівочості. Дівчина говорить: “Посію я рутоньку, буду підливати”, тобто вона берегтиме свою дівочість, а вислів “Загубила віночок з зеленої рути” означає протилежне. Вінок з фіалок не могла носити дівчина, яка втратила невинність: *На долині ходять панночки Та збирают хвіалочки; А я свій утратила Під явором зелененьким З козаченьком молоденьким*». Войтович 2002: 443–445. Пор. також: «Латентну еротично-продуктивну семантику несе в собі традиційна метафора обжинкових пісень – “повісити віночок на кілочок”, де вінок міг означати і обрядовий атрибут, виготовлений із останнього колосся, і бути образом-символом дівочої цноти». Курочкін 2005: 59.

ВÍРА, ж.: ◆ **По-сéрбськи величáти вíру** – лаятися нецензурними словами. *Пішли кулачні накарпаси, В виски і зуби стусани; Полізли тельбухи, ковбаси, Всі пінили, як кабани. Всі роз'ярились через міру; По-сербськи величали віру, Хто чим попав, то тим локшив* (І. Котляревський, Енейда).

ВÍСТÈ, с., фольк. Жіночий статевий орган.

ВÍТЕР, ч.: ◆ **Вітром задуло** (надуло, підвіяло), кого, евфем., жарт.-ірон. – дівчина, жінка завагітніла і народила дитину поза шлюбом. Синонім: **Сквозняком продуло** (див. СКВОЗНЯК); *До вітру, евфем..розм.–мочитися, випустити сечу. Розвідка саме вийшла за місто, коли*

Сергію зненацька захотілося до вітру (П. Солодько, Четверта революція); **Сця́ти** проти вітру див. СЦЯТИ.

ВІШАЛКА, ж., розм., презирл. Нав'язлива жінка легкої поведінки.

■ Відфразеологізму на шию вішатися кому «нав'язуватися» чоловікові (про жінок).

ВІЯТИСЯ, недок., зневажл. Поводитися розпушно.

ВІБАТИ, док., кому, обсц. Дуже сильно вдарили кого-небудь.

ВЙОБУВАТИ, недок., обсц. Працювати, до-кладаючи чимало фізичних зусиль. Ми були студентами і вйобували на полі (Ю. Андрющович, Таємниця).

ВКУРВИТИ див. ВКУРВЛЮВАТИ.

ВКУРВИТИСЯ, док., зах., вульг.-просторозм. Дуже роздратуватися, розлютуватися, обуритися. Я так си думаю, юк як Татусько [Л. Кучма] дивився тоді телемонологи, то мусив моцно ся вкурвiti (Поступ, 2004, № 264).

ВКУРВЛЮВАТИ, недок., **ВКУРВИТИ**, док., кого, зах., вульг.-просторозм. Роздратовувати, обурювати кого небудь. Хтозна-чому цей маленький знак відданості давнім цеховим традиціям зненацька мене вкурвлює – по-справжньому вкурвлює, аж засліпає люттю, вдаряючи в голову <...> (О. Забужко, Музей покинутих секретів); Леся навмисне мене заманила для своєї сестри. Розуміння цього мене неабияк вкурвило (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ВЛАМУВАЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я тi прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Ви-

крутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач <...> (Ю. Винничук, Житіс гаремное).

ВЛЯПАТИСЯ, док., згруб.-просторозм. Завагітніти (про небажану вагітність).

ВÓВНА, ж.: ◆ **Вóвни кúпа**, жарг. (бурс.-сем.). – жіночий статевий орган; **Перебýти чорну вóвну**, евфем., фольк. – здійснити статевий акт. *Спечу тобі, Юрку, Печеную курку, I ковбасу, Й кварту горілки принесу – Перебий мені чорну вовну Да наряди, як бавовну* (Бандурка); **Чóрна вóвна**, евфем. – те саме, що Вóвни кúпа; **Чорну вóвну чесáти** (чіхрати), зах., евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. *Ой не спав я, не спав я, Чорну вовну чесав я. Чорна вовна овечая, Чешу її щовечора* (Нар. пісні в записах І. Франка); **Вже би тобі, молоденький, не спати, не спати. Вже би тобі чорну вовну чіхрати, чіхрати** (Коломийки Прикарпаття).

ВОВНЯНКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

◆ **Твой вовнianка i на шáпку не гóдна, бо дíрýва** (прислів'я) – уживається для вираження зневажливого ставлення до дівчини, яка втратила цноту.

ВОВЧИЦЯ, ж., жарг. (жрм.). Приваблива, незалежна жінка (перев. з поведінкою, що викликає осуд).

■ Очевидно, пов'язане з лат. *lupa* «вовчиця», «наложница, повія». Відповідно – *lupātar* «лупанарій, дім розпусти». Застаріле слово на позначення повій, особливо в парках Давнього Риму (можливо, тому що вони практикували приваблювання клієнтів вовчим виттям). The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 141.

ВОДИТИ, недок., просторозм. 1. Примати жінок у домі для здійснення статевого

акту. Домовились, заспокоївся він, тільки не втопися у цій чортовій річці і не води сюда блайдей! (С. Жадан, Anarchy in the UKR)

2. Приймати чоловіків, займатися простицією.

◆ **Водіти до себе, просторозм.** – те саме, що водити; **Водіти сучу свайбу, народн., зневажл.** – вести розпусний спосіб життя (про жінок). Чоловік десь подався на заробітки, а вона воде сучу свайбу. Прямо срамота! (Усна мова).

ВОЙНА: ◆ Война почалася, жарг. (мол.), жарт. – менструація.

ВОЛОВИЙ, а, е: ◆ Воловий ріг див. РІГ.

ВОЛÓГА, ж.: ◆ Любовна волога – те саме, що Щасливе масло (див. МÁСЛО). Я тримтів на сляво їхніх очей і колін, мене обкидало приском від однієї думки про їхню [жінок] любовну вологу – ставав умить як нахромлений на ногняну вісь, і все ество прагло увійти чимдуж швидше у води благодатні <...> (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ВОЛОДІТИ, недок., ким, розм. Перебувати у статевому зв'язку з ким-небудь. Пор. ОВОЛОДІТИ.

ВОЛÓССЯ, с., просторозм. Жіночий статевий орган.

ВОЛОСЯНКА, ж., народн. Жіночий статевий орган.

◆ **В молодої дівки волосянка, як маслянка** (приказка) – про принаду статевого органа молодої дівчини; **Грати на волосянці, жарг. (бурс.-сем.)** – здійснювати статевий акт з жінкою.

ВОЛОХÁЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Ви-

крутас, Спис і Меч, Пливак, Вlamувач, Одноокий, Волохач <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ВОЛОЧÍТИСЯ, недок., з ким, розм. Мати любовні стосунки з ким-небудь. Пор. РОЗВОЛОЧÍТИСЯ.

ВОНÓ, с., евфем., зах. Екскременти (кал).

■ Пор. ЗВОНÁЧИТИСЯ.

ВОРÓБЧИК, ч., евфем., діял., фольк. Чоловічий статевий орган. Ци я тобі не казав, люба Маріечко, Пусти ж моого воробчика у своє гніздечко (Цит. за: Лесюк 2007). Пор. ГОРÓБЧИК.

ВОРÓНКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ВОРÓНОЧКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до ВОРÓНКА. Повернися животом, Ще ѹ вороночкою <...> (Українські сороміцькі пісні).

ВОРÓТА, мн., евфем., вульг.-просторозм. Вагіна.

■ Метафорична універсалія, яка базується на асоціації з входом у дім. В amer. сленгу – *middle gate* «ворота посередині», у пол. – *wrota* «вагіна». «В українській обрядовості “влізання на ворота” було значущим обрядовим моментом, адже ворота уявлялися не лише кордоном між “своєю” і “чужою” територією, але є значковим еквівалентом вагіни». Кісів 1994: 54. Пор. ДІМ; Чепурнéнька хатиночка (див. ХАТИНОЧКА); Золотá комірка (див. КОМÍРКА).

ВОРОХÓБНИК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, <...> Ворохобник, Мешканець Темряви, Таран, Смолоскип <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Первісно: бунтівник.

ВОРУШЕНА, ж.. ◆ Не ворушена, евфем., фольк. – цнотлива дівчина. *Ой у полі грушка не трушена, Ще ж наша дівочка не ворушеня! Хто ж тую грушечку потрусить Та ѹ нашу дівочку поворушишь!* (Бандурка).

ВОСТОК, ч.. ◆ Даліній восток, жарг. (бурс.-сем.), жарт. – туалет.

ВПІЗДИТИ, док., кого, кому, обсц., згруб.-просторозм. Ударити. [Пророк Микола:] *Ніякая Кассандра вас по яичях Ногой не впізде влучно так, как я!..* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ВПІЗДЯРИТИ, док., кого, кому, обсц., згруб.-просторозм. Дуже сильно вдарити кого-небудь.

ВПІЛІТЬСЯ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт.
Пор. ПІЛА.

ВПІСЮВАТИСЯ (УПІСЮВАТИСЯ), недок., **ВПІСЯТИСЯ (УПІСЯТИСЯ)**, док., просторозм. Не могти утримувати сечу. Цей страх наче лили холодним ополоником на хребет, і той поволі стікав вздовж хребців липким слімачком аж до попереку, до незахищених місць нижче пояса, затікав між сідницю, поміж ноги, де все німіло, від чого Терезі навіть робилося лячно, як би ненароком не впісятися (Л. Дереш, Архе).

◆ Впісюватися (упісюватися) / впісятися (упісятися) від сміху – дуже сильно сміятися. Найбільше вставляло його намагання розмовляти українською, від чого ми від сміху мало не впісювались (А. Дністровий, Пащики).

ВПІСЯТИСЯ (УПІСЯТИСЯ), див. ВПІСЮВАТИСЯ.

ВПХАТИ, док., кому, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт (про чоловіка). Який мав, такий впхав (приказка).

ВРАЗА, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. Синонім: **Вразливісце** (див. МІСЦЕ).

ВРЕБРІТЬСЯ, док., зах., просторозм. Справити малу нужду.

ВСАДИТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Здійснити з ким-небудь статевий акт.

ВСЕ, займ., фольк., просторозм. Секс, статеве життя. Бути готовим до всього; У них було все.

■ Уживання займенників як евфемістичних замінників одиниць сексуально-еротичної сфери поширене у багатьох мовах. Напр., *оно, то, нешто* (серб.), *оно, (э)то, нечто, что-то* (рос.), *ото, то, соз* (пол.). Поряд з неозначенім займенником використовується також слово *все* у сполученні з дієсловом робити: *све* (Чини са мном све – серб.), *все* (рос.), *wszystko* (пол.)» Айдачич 2003: 39.

Стосовно англомовного простору: «Шекспір уживав *it* (це) на позначення статевого акту і жінки, “*to get it up*” стосувалося пеніса. Займенник *it* (це) уживався як евфемізм статевого акту, як у хітові Коля Портера “*Let's do it*”. Слово означає також сексуальну привабливість: “*This girl has got it*” (у тому сенсі, що кіноізріка 20-х Клара Боу була відома як «*the It Girl*»). The Wordsworth Dictionary of Sex 1994, 127. Пор.: «Попри те, що *it* – нейтральне слово, значення висловів *do it, go at it, want it, have it off, make it, he made it* однозначно непристойне. ... Але *IT* означає інформаційні технології». Московцев, Шевченко 2004: 246. Пор. ОТЕ, ТЕ, ТЕЄ, ТОЙ, ЦЕ, ЦЕЄ, щось.

ВСИРАТИ (УСИРАТИ), недок., ВСРÁТИ (УСРÁТИ), док., що, обсц., вульг.-просторозм. Випорожнюючись, забруднювати калом що-небудь.

◆ **Взяти, руку всрáвиши, обсц., вульг.-просторозм.** – добитися бажаного, дістати що-небудь попри труднощі, перепони. О Алюзія на: –*Дай мені! – Рука в гівні.*

ВСИРАТИСЯ (УСИРАТИСЯ), недок., ВСРÁТИСЯ (УСРÁТИСЯ), док., обсц., вульг.-просторозм.

1. Випорожнюватися на себе, перев. забруднюючись калом. *Причесався, прилизався, В нові штани вбрався, Як прийшов же до дівчини, На порозі всрався* (Українські жартівліві пісні); // перев. док. Раптово випорожнитися від сильного страху, переляку. *Я вже готовувався до того, що моя плоть трісне й розлетиться на дрібні кавалки, але тут я просто всрався* (І. Карпа, 50 хвилин трави); *Я стояв у сінях З вінком в руках Й слухав, як у п'ятах Зателенькав страх. А в куточку раптом Хтось затрепетавсь, Я підскочив з вінком Й з переляку всравсь* (С. Близнюк; В. Даниленко. Сучасна українська літературна містифікація); [Генерал Власов:] *Так налякав, що я ледь не всравсь В свої красиві нові галіфе* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

◆ **Абí тобі лáстівка не всрálася на гóлову, бо бúдеш лýсий** (приказка), вульг.-просторозм. – за народним віруванням: якщо ластівка кому-небудь випорожниться на голову, той полисіє; **Всрáвся, не дáвся, за дvéрі схóвáвся** (приказка), вульг.-просторозм. – про злочинця, якому вдалося сховатися, уникнувши карі; **Всрáвся – не дáвся, з'їв – облизáвся** (приказка), вульг.-просторозм. – напакостивши, набрався сорому;

Всрáвся Хомá та й немá (приказка), вульг.-просторозм. – про того, хто зробив шкоду й заховався десь; **Обізвáвся той, що всрáвся, обсц., вульг.-просторозм.** – уживається як репліка з приводу чийого-небудь недоречного висловлювання; **Чоловíк жиé як мýха, а всéре сí як вíл** (прислів'я), зах. – про людину, яка вдає із себе хвору, але багато єсть; **Швець партблá: кўрка всрálась, а він дúмав, що то смóла** (прислів'я), жарт. – уживається для кепкування з шевця; **Щоб ти (він і т. ін.) всрáвся, у ролі виг.**, вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження надзвичайного презирства, обурення і т. ін.; **Щоб тобí всрálось; Абí сí всráли, у ролі виг. зах., вульг.-просторозм.** – те саме, що **Щоб ти (він і т. ін.) всрáвся. Приватне життя – інтимне, право любити кого хочеш і не складати звіту перед довкіллям, яке сумно чекає нової жертви, щоби її розгризти і виплюнути. Вони кажуть? Абисіврали! Нехайсобікажуть!** (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

2. **від чого, перен.** Виявляти бурхливі емоції (гнів, здивування, захоплення, задоволення і т. ін.). **Тим часом Лєтъоха звіріє і просто всирається з люті <...>** (Ю. Андрухович, Таємниця).

◆ **Всрáтися (усрáтися) мóжна, у ролі виг., вульг.-просторозм., жарт.-ірон.: а)** дуже смішно; **б) (у ролі виг.)** уживається для вираження великого здивування, захоплення, задоволення і т. ін.; **Не все-рémось, у ролі виг., дисфем., жарт.** – перекручення гасла «*Vin se temos!*» (Ми переможемо!) на мітингах протесту; **Репутáція всрálася чия, обсц., вульг.-просторозм.** – постраждала чия-небудь репутація. **Чистосердна дівулька з**

*Петрівки На весіллі хильнула горівки.
Гомонить все село. Що там далі було, –
Репутація всралася в дівки (Ю. Позаяк,
Українські лімерики); [Хоч] усерусь,
а не покорібсь (приказка), вульг.-про-
сторозм. – про людину, яка не бажає
поступитися або погодитися ні за будь-
яких умов; про дуже вперту людину;
– Хто всравсь? – Невістка. [– А хто
з'їсть? – Невістка] (приказка), вульг.-
просторозм.: а) невістка в усьому винна
і все повинна зробити; б) уживається
для вираження звинувачень, перев. без-
підставних, адресованих людині, на
яку звикли звалювати всі провини.
○ – мовна гра (римування): Антін всрався
як кінь – вислів, яким дражнять чоловіка
на ім'я Антін.*

ВСИРАЧКА, ж.: ◆ До всирачки (всерачки), вульг.-просторозм., жарт.-ірон.: а) (зі сл. пити, юсти) надмірно, до крайньої
межі, до повного перенасичення. А я ха-
зяїн, А я Хома. Пийте до всирачки, Раз
ума нема! (Українські жартівліві пісні);
Навіть ультиматум висунув – якщо я не
їду, він смертельно напивається у тому
Чортополі, до всирачки, до білочки
(Ю. Андрухович, Рекреації); Я вмер від
білої гарячки, І вже давно зотлів мій
прах, Але, реб'ята, до всирачки Я пив
у київських дворах! (Ю. Позаяк, Шедеври); А їй справді, це було б кайфово –
напитися з тобою до всирачки. До
поросячого крику (Л. Дереш, Поклоніння
яшірці); б) без жодних обмежень, не
знаючи почуття міри; досхочу. Зробив
собі зарубку – прийду в Україну, наку-
рюся до всирачки, щоби душа моя лі-
тала понад будівлею Київського РОВД
міста Харкова (С. Жадан: ІБТ-Жадан);
<...> якесь таке безнадійне ретро з

польками й вальсиками, так що нації
батьки натанцювалися до всирачки
<...> (Ю. Андрухович, Таємниця).

ВСРАНІЙ, а, е: ◆ Бігати, як всраний по
ярмарку, вульг.-просторозм., зневажл. –
метушитися, виявляти надмірну рухли-
вість (про людину); До всраної немочі,
вульг.-просторозм., жарт.-ірон.–безкін-
ця і безрезультатно. Балакати до всраної
немочі; Шукати гроши до всраної немочі;
Іті як всраний, вульг.-просторозм.,
ірон. – зазнати невдачі у чому-небудь.

ВСРÁТИ (УСРÁТИ) див. ВСИРАТИ.

ВСРÁТИСЯ (УСРÁТИСЯ) див. ВСИРА-
ТИСЯ.

ВСТАВАТИ, недок., **ВСТАТИ**, док., на ко-
го, просторозм. Випрямлятися, ставати
твердим, збуджуючись (про чоловічий
статевий орган). З тих, на яких відразу і
беззастережно встає – і нічого ти вже
не вдієш (Ю. Андрухович, Таємниця);
Така мара, на яку навіть не встане. Що,
знову ерекції немає? Ну то треба було
привести свого песика, якщо в тебе
лише на нього встає. Тут нормальні
люди зібралися, а не збоченці які (Іздрик:
Гендер, ерос, порно); В мене відразу
встає, руки чешуться взяти її, міцно
здавити талию, покусати всю від шиї до
п'ят, ух, яка сучка! (А. Дністровий, Па-
тетичний блуд).

◆ **Не вставати / не встáти, просторозм.:**
а) (у кого, на кого) – хто-небудь втрачає
здатність до ерекції (про чоловіка). Але
що значить дивитися кілька років на
панну винятково як на колежанку, з
якою можна видулити море вина: в
один прекрасний момент, коли ти захоч-
чеш її втрати, в тебе не встане (Ю. Вин-
ничук, Весняні ігри в осінніх садах); б)

не могти випрямитися, стати твердим, ерегуватися (про статевий член). *Кум у кумоньки Полов кавуноньки. А вечір настав – Прутень не встав* (Лель, 1996, № 4); в) втрачати повністю чоловічий інтерес до якої-небудь жінки

- – матеріалізація метафори: *Ранок у ліжку. Дружина: – Васю, вставай, час на роботу йти. За кілька хвилин: – Hi, Васю, ти весь вставай!*! (Аnekdot);
- матеріалізація метафори + мовна гра, заснована на антонімії: *не хоче вставати, а мені треба лягати.*

ВСТАВІТИ див. ВСТАВЛЯТИ.

ВСТАВЛЯТИ, недок., **ВСТАВІТИ**, док., кому, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Оцей якщо вставить, то виверне її, як п'явку* (О. Ульяненко, Седой).

◆ **Вставіти по сáмі глáнді кому:** а) здійснити статевий акт з великою інтенсивністю; б) покарати кого-небудь. <...> *ввалимо гірникам, вставимо їм по самі glandi* <...> (С. Жадан, Біг Мак); *Вставіти пістóн* див. ПІСТÓН.

ВСТАТИ див. ВСТАВÁТИ.

ВСТРОМÍТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Те саме, що ВСТАВІТИ.

◆ **Хуй (хýя) встромítъ (застромítъ)** див. ХУЙ.

ВСУНУТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Те саме, що ВСТАВІТИ.

ВСЦІКЛЬÓШНИЙ, а, е, жарг. (мол.). Дуже смішний.

ВСЦІКЛЬÓШНО, жарг. (мол.). Дуже смішно.

ВСЦЯТИСЯ, док., просторозм. Обмочитися, не втримати сечу. <...> *от тільки б не*

всцятися при зімлінні! (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

◆ **Не знаю, що чинити, хіба всцятися і розчинити** (прислів'я), жарт. – кепкують з жінки, якій не вистачило теплої води для розчину.

ВТЕРЕБÍТИСЯ, док., просторозм. Справити велику нужду.

ВТУЛИЩЕ, с., згруб.-просторозм. Піхва.

ВУЗÍЦЯ див. ГУЗÍЦЯ.

ВУЛИЦЯ, ж.: ◆ **Сліпá вулиця**, жарг. (гом.)

– вагіна. Якщо пряма кишка – це могила, то вагіна, очевидно, є нічим іншим, як просто сліпою вулицею? (Всередині її зовні).

■ Алюзія на відому жінконевисницьку статтю Лео Берсані «Чи є могилою пряма кишка?».

ВУЛЬВА, ж. Зовнішні статеві органи жінки. *Не розумію, як тебе може збуджувати це паскудство, коли Леббенч поруч. Де ти ще бачив таку вульву?* (Іздрик: Гендер, ерос, порно).

■ Від лат. *vulva* «оболонка; матка».

ВУРГИЛИ, мн., арг. Чоловічі яечка.

ВУХА, мн.: 1. жарг. (крим.). Чужорідне тіло, вшите у шкіру чоловічого статевого органа для збільшення його розміру.

2. жарг. (мол.), жарт.-ірон. Жіночі обвислі груди.

◆ **Вуха спанієля** – жіночі обвислі груди. <...> *без бюстгалтерів засмагали не лише молоденькі стрункі дівчатка, яким є що показати, але й старші жіночки, майже бабусі, що могли продемонструвати лише, перепрошую, «вуха спанієля»* <...> (ВЗ, 31.08.2001).

ВХÓДИТИ (УВІХÓДИТИ), недок., **ВВІЙТИ (УВІЙТИ)**, док., у кого. 1. Починати

здійснювати статевий акт (про чоловіка). **Коли я входжу в неї, відчуваю:** серце зупинилось і кров зараз вибухне з гарячих вен (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Заболіло мені ледве-ледве, але в ту ж мить, як він входив у мене, я відчувала таке задоволення, що мене затрусило (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Він увійшов у неї повільно, але сильно і пружно, і вона відчула, як і він зітхнув майже полегшено і почав рух (Ю. Покальчук, Те, що на споді); **2.** Бути готовим до здійснення статевого акту (про чоловіка). **Як я в неї ввійшов –**

Небесне джерельце знайшов. Як з того джерельця напився, Немов на світ народився! (Цит. за: Виженко 2005); **Інший стрижень,** може, навіть більший, у кожному разі в головці, увійшов у мене радісно і легко... (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Вхідти / ввійти (увійті) в тіло** див. ТІЛО.

ВХУЯРИТИ, док., обсц., вульг.-просторозм. Ударити кого-небудь.

ВЧИНІТИ, док., кого, просторозм. Запліднити жінку, зробити її вагітною. **Дала мти лем заєбати, А ти вчинив Галю** (Русинський ерос).

Г

Г (ГЕ), с., евфем., просторозм. 1. Екскременти, кал.

- За першою літерою слова ГІВНО.
- 2. Що-небудь погане, негідне.
- 3. Негідна, підла людина.
- ◆ **На ге** – що-небудь погане або підла, негідна людина.

ГÁВАНЬ, ж., евфем. Вагіна.

- Пор. рос. гавань в пизде «про досвідчену у сексуальному відношенні жінку». Плуцер-Сарно 2005: 107.

ГАВНО див. ГІВНО.

ГАВНЮШКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Повія найгіршого гатунку.

ГАД, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. **В однокого із-за Болграда** У житті є одна лиши розрада: Він бере гарбуза, Дірку в нім проріза I вstromляє туди свого гада (Ю. Позаяк, Українські лімерики). Синонім: ЗМІЙ.

ГÁДИТИ, недок., просторозм. 1. Випорожнюватися. **Ваша небажана дитина** ніколи не завдасть вам клопоту: не гадитиме у штанці, не хворітиме, не вимагатиме іграшок, не матиме дітей <...> (О. Криштопа, А я яй!).

- 2. що. Бруднити що-небудь екскрементами.
- 3. що. Бруднити що-небудь.
- 4. Робити яку-небудь підлість.

◆ **Гáдити в борщ,** просторозм. – робити кому-небудь якусь підлість.

ГАЗУВАТИ, недок., вульг.-просторозм. Випускати гази з кишечнику.

ГАЙНО див. ГІВНО.

ГÁЛКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ГАЛЬМО, с., жарг. (крим.). Презерватив.

ГАМНО див. ГІВНО.

ГАМНОДÁВИ, мн., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що ГІВНОДАВИ.

ГАМНОДÁВКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Дискотека.

ГАМНОДÁВЧИКИ, мн., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що ГІВНОДÁВЧИКИ.

ГАМНЯР, ч., вульг.-просторозм., зневажл. Молодий хлопець.

ГАМНЯРКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Молода дівчина.

ГАМСÉЛИТИ, недок., кого, згруб. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). *Різники, попробувавши свіжини, як полагаєця, так гамселили і товкли своїх жінок уночі, що ті од восторга мало не вміли <...>* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

ГАНДИЛÁ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Прийшов кум до куми: Дайте, кумо, гандили. Кума ногу підняла – ось тобі гандила* (Українські сороміцькі пісні).

■ Див. коментар до ЯНДОЛА.

ГАНДÓН див. ГОНДÓН.

ГАНДÓNКА, ж., жарг. (мол.). Маленька в'язана шапочка, яка щільно облягає голову.

■ Див. ГОНДÓН.

ГАНЯТИ, недок., кого, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. <...> А як ганяв мене тоді, коли я в тебе нончувала! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ Ганяти лісого (шкúрку) – займатися онанізмом; Ганяти стрижня (стріжнем) в кому і без дод. – здійснювати статевий акт. А той син і не чекає, щоб мама пішла, і далі вже ганяє в мені свого стрижня (Ю. Покальчук, Те, що на споді); <...> думаєши, як у тебе стрижень великий і

ти вміши ганяти ним, то цього досить? (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ГÁПКА, ж., згруб.-просторозм. Зад.

ГАРМАТА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Зад; сідниці.

ГАРЦЮВÁТИ, недок., евфем., просторозм.

Здійснювати статевий акт.

■ Первісно: їздити на конях. Семантична універсалія, яка базується на уподібненні статевого акту до їзди на коні. Пор. Їзда вéрхи (див. ЇЗДÁ); Осідлáти коня (див. КІНЬ).

ГÁСПИД, ч., евфем., лайл. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: чорт, диявол <«отруйний змій, аспид».

ГВИНТ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган.

ГÉДЗАЛКА, ж., зах., розм. Статевий акт.

ГÉДЗАТИСЯ, недок., зах., розм. Здійснювати статевий акт.

ГÉЙДА, ж., діял. (наддніпр.). Жінка легкої поведінки.

ГЕЛУН, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Від гилун «самець з одним яечком».

ГЕНЕРАЛ, ч., жарг. (крим., мол.). Сифіліс.

◆ Генерал сіфіліс, жарг. (бурс.-сем.) – пізній сифіліс. Смирно! Іде генерал сіфіліс! (Бурсацький фольклор).

ГЕНІТАЛІ, мн. Жіночі і чоловічі репродуктивні органи. Може, ти лише тужши <...> за молодими геніталіями, адже безвідмовні соратниці зазвичай близькі до твого віку? (С. Процюк, Тотем).

■ Від лат. *genitalis* «який стосується народження».

◆ **Думати геніталіями**, згруб., просторозм., жарт. – керуватися у стосунках з чоловіками перев. статевим інстинктом (про жінку). *Ти думаєш геніталіями, а я заміж за розрахунком виходила* (Усна мова); **Думати [статевим] органом**, згруб.-просторозм., жарт. – керуватися у стосунках з жінками перев. статевим інстинктом (про чоловіка). *Здихати буде, але не простить тобі того, що ти не віддалась йому сто років тому. Жах!* *От і стає ясно, чим вони всі думають, яким органом* (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб); **Клянусь [своїми] геніталіями**, у ролі виг., – уживається для запевнення в істинності сказаного (у мові жінок); **Узяті за геніталії кого**, згруб.-просторозм. – залякати кого-небудь, примусити підкоритися чийсь волі. *Гордо неси крізь усе життя ім'я ірландця, не давай цим сукам, цим факін-католикам узяти тебе за геніталії, пам'тай, бляха-муха, що ти із гордого роду Ганів...* (С. Жадан, Депеш Мод).

○ – трансформація фразеологізму **думати геніталіями**, яка супроводжується розширенням семантики: Чоловік живе і мислить головою, чого не скажеш про жінку: що б не робила – потка на умі; епіцентр всесвіту (А. Морговський, Салайха, нера...); [Поліна Йосипівна:] *Тут холодно, можна труби застудітіть.* [Пе рец Мо іс є віч (філософські)]. Для жінщини труби – все одно, що для мужчини мозгі (Лесь Подерв'янський, Сноби).

ГЕНІТАЛЬНИЙ, а, е, дисфем., жарг. (мол.), жарт. Геніяльний.

◆ **Генітальний характер** – особистісні риси, пов'язані з фіксацією на геніталійній стадії психосексуального розвитку.

Пор. **Анальний характер** (див. АНАЛЬНИЙ), **Фалічний характер** (див. ФАЛІЧНИЙ).

ГЕПА, ж., евфем., просторозм. Зад, сідниці. *Лішивий Дюк підняв свою гену й тяжко влігся біля господаревих ніг* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *Відхилившись назад, я роздивився її гену і визнав, що й тут Олюсь не помилувся. Вона пахнула, як яечня на ковбасі. Я обняв Олю за широку талию і запропонував випити на брудершафта...* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

◆ **Кожний своєю гену чуха** (прислів'я), просторозм., жарт. – кожна людина дбає насамперед про власні інтереси.

○ – мовна гра (римування): *А я знаю, що він діє, – коло печі гену гріє* (примовка).

ГЕРОЙ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Та й гоя, та й гоя!* Ширінька сі розцепила та й видно героя (Коломийки Прикарпаття).

ГЕТЕРА, ж. Повія. <...> а ранком сонні очі ти тер гадав куди ж поділись гроши вчораиніх згадував гетер і дихав духом <...> нехорошим (С. П'ятаченко, Із книги «Кораблик та інші»).

■ Від гр. ἑταῖρα – «супутниця, подруга, коханка». Первісно: у Давній Греції – жінка, яка вела вільний спосіб життя поза межами офіційного сімейно-побутового укладу, приваблювала чоловіків своїм артистичним хистом та освітою.

ГЕТЕРОСЕКСУАЛЬНИЙ, а, е. Якому властивий потяг до осіб протилежної статі.

■ Від гр. ἑτερος «інший» і лат. *sexus* «стать».

ГИЛІТІСЯ, недок., фольк. Здійснювати статевий акт. *Отака-то та Катруся*:

Василь женить – я гилюся. Тільки жаль мені себе, бо ж він все пере...> (Лель, 1999, № 2).

- Гилити «бити, лупцювати».
- Пор. ПОГИЛІТІСЯ.

ГІВНАЗІЯ, ж., дисфем., вульг. Гімназія. *Вона керувала Стрийською гімназією, або, як кажуть стримбірські жартівники, гівназією, а до того очолювала місцевий Союз українок* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ГІВНІЗМ, ч., вульг. Нікудишня, дуже низька якість чого-небудь.

ГІВНО (ГІМНО, ГАВНО, ГАЙНО, ГАМНО, ГОВНО, ГОМНО), с., вульг.-просторозм.

1. Кал (екскременти); те, що виділяється під час дефекації з організму людини або тварини. *Чому ваші селюки <...> так уперто скидають своє гівно просто до річок?..* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); *Сцена зображує собою пляж, забруднений пляшками, гандонами і собачим гівном* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

■ Від праслов. *goυno, яке має іndoєвропейські корені; розглядається як пов'язане чергуванням голосних з русько-церковнослов'янським огавити «псувати, обтяжувати, завдавати неприємності», словен. ogáven «мерзенний, мерзотний». Пор.: рос., болг. – **говно**, біл. – **гаўно**, пол. – **gońno**, чеськ., словацьк. – **hôvno**, іллуж. – **gowno**, влуж. – **howno**, серб. – **говно** ЕСУМ, 1, 512. Слово та його похідні особливо поширене у Shit-культурех, де концепти «випорожнення», «заднє місце» домінують (напр., німецька, чеська, українська).

◆ **Гівно в сräку назаd не заліze** (прислів'я), вульг.-просторозм. – те, що зроб-

лене, неможливо змінити або виправити; **Гівно на вóлю проситься у кого, вульг.-просторозм.** – хто-небудь хоче випорожнитися, справити велику нужду.

1.1. Маса, виділена під час дефекації, що має непривабливий зовнішній вигляд.

◆ **Дівка як із гівна плівка** (приказка), вульг.-просторозм., зневажл. – негарна, неприємна дівчина; **Зелéний як гівно в траві**, вульг.-просторозм., зневажл. – який має поганий, хворобливий вигляд (про людину); **Як гівно під лопушком**, зі сл. гарний, вульг.-просторозм., зневажл., ірон. – зовсім негарний (про людину). Синоніми: **Гáрний як дві жопи сéред кущів** (див. ЖÓПА); **Як сräка на вíворіt;** **Як три сräаки за кущáми** (див. СРАКА).

1.2. Маса, виділена під час дефекації, що має неприємний, відразливий запах.

◆ **Вláсне гівно ní смердítъ, ní пáхne** (прислів'я), вульг.-просторозм.: а) все своє є найкращим і не має недоліків; б) несприятливі обставини життя, в яких виросла людина, не можуть дошкуляти, бо вона звикла до них; **Гівно розтолочити**, вульг.-просторозм. – наробити багато галасу, колотнечі через дрібні справи. *Ото гівно розтолочив!*; **Мýсиш кóжne гівно обниxати?**, вульг.-просторозм. – уживается як докір тому, хто любить устрявати в сварки, чужі інтимні таємниці і наражається через таку поведінку на неприємності; **Не чíпай гівна, то й смердіти не бúde** (прислів'я), вульг.-просторозм.: а) не варто зачіпати і спілкуватися з паскудною людиною, бо від неї багато неприємностей; б) не слід перейматися прикрою справою, щоб вона не стала ще прикрішою; **Своé гівно не пáхne (не смердítъ)** (прислів'я), вульг.-

просторозм.: а) все своє є найкращим і не має недоліків; б) несприятливі обставини життя, в яких людина виросла, не можуть дошкуляти, бо вона звикла до них; **Скільки срा�ку мёдом не маж, все однó гівно́м смердітиме** (прислів'я), **вульг.-просторозм.** – дуже важко змінити негативну сутність чого-небудь; **Сміроду більше, ніж гівна**, **вульг.-просторозм.** – колотнеча, галас, які зчинилися, насправді є безпідставними; **Що б то за гівно булó, якбí не смердíло?** (приказка), **вульг.-просторозм.** – погана людина скрізь виявляє свою вдачу; **Як зáяче гівно – не смердítъ, не пáхне**, **вульг.-просторозм., презирл.** – невиразний, незрозумілий (про людину).

1.3. Маса, виділена під час дефекації, яка в езотеричному сенсі може бути об'єктом поїдання. **Аби-с тілько дівочила, як я па-рубочив, Аби-с тілько гімен з'їла, як я розтолочив** (Коломийки Прикарпаття); **Кавалери – від халери, А барышні – без ума, Та й наїльсь гавна** (Українські сороміцькі пісні).

◆ **Вýріс як цíбух на гівні**, **вульг.-просторозм., жарт.** – дуже висока людина.

■ **Цибух** – живець виноградної лози, який використовують при садінні; **Вставáй, бо в тобі гівно запечéться**, **вульг.-просторозм., ірон.** – звертання до ледаря, нероби; **Гárна (добра) пálка (тýчка) гівно мішáти**, **вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – висока на зріст людина; **Гівно застáвити юсти**, **вульг.-просторозм.** – сувро розправитися з ким-небудь (з погрою). <...> **A?!** **Вася! Я з тебе шкуру спущу, гавно заставлю юсти**, якщо наведеш шухеру, – говорити (О. Ульяненко, Ангели помсти); **Закладí собі гівна за зúби**, **у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл.** –

уживається як відповідь на пропозицію побитися об заклад; **Кобí міг, то би ів два рази однó – з-під сéбе гівно** (приказка), **зах., вульг.-просторозм., презирл.** – дуже захланна та скуча людина; **Крутíтися як гівно в ополонці** (у вéрші, в крúпах), **вульг.-просторозм., несхвалън.: а)** вештатися без діла. «*Вертайся ж до них і не крутися тут, як гівно в ополонці!*» – спробував підвищити свій перестудженний голос добродій **Воронич** <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); б) проводити час у клопотах, у постійних турботах, у роботі. **Та розриваєшся до-ма, поки всіх нагодуєш та миски-ложки помиєш. Крутітися, як гімно в ополонці. Нічого вже не хочеш, дайте умерти спокійно** (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі); **Молодий пес і на гівно гáвка** (приказка), **вульг.-просторозм.** – про невміння розгледіти справжнього ворога; **Напíвся б з гівна юшки**, **у ролі виг., лайл.** – уживається як проклін: з побажанням неприємностей, негараздів; **Не вчи вчéного, з'їж гівна печéного** (приказка), **вульг.-просторозм., презирл.** – не треба вчити кого-небудь, бо він і без тебе це знає; **Оглянúвся лях як гімно в штанáх** (приказка), **вульг.-просторозм.** – не відчув хто-небудь несподіваної невдачі, прикрости; **Пристáти (приліпнути) як гімно** (гайнó) до вóза (до трíски), до кого, **вульг.-просторозм., зневажл.** – дуже нав'язливо, невідступно набриднути кому-небудь; **Причepíтися як гімно до штанів (кальсоníв)**, **вульг.-просторозм., зневажл.** – те саме, що **Пристáти (приліпнути) як гімно** (гайнó) до вóза (до трíски); **Смарý бідú мéдом**, вона кричить, що гімном (прислів'я), **вульг.-**

просторозм. – незадоволеному чоловіко-ві будь-яке добро буде не до вподоби; все буде здаватись бридким; **Хай гімно затопить хату, у ролі виг., вульг.-просторозм.** – уживається як клятвене запевнення в істинності сказаного. [Сука і Блядь:] *O, Клімаксе, нехай же цегlopад Владе на нас, мерзених, хай гамно Затопить нашу хату аж по крокви I із труби полізе замість диму!* <...> Як-що ми будем лізти к пацанам (Лесь Пoderв'янський, Павлік Морозов); **Як гівно під лопухами, зі сл. молодий, вульг.-просторозм., ірон.-звеважл.** – зовсім не молодий; **Як мішок з гімном (гамном),** з діесл. падати, сідати і т. ін., вульг., жарт. – незграбно, важко. Павлік кида снаряд Філіну в голову. Філін пада з страшим стуком, як мішок з гамном (Лесь Пoderв'янський, Павлік Морозов).

2. президент. Що-небудь погане, нікудишнє, огидне.

2.1. Поганий за якістю (про матеріал, харчові продукти, напої, одяг та ін.). Я був в Ленінграді, Я пив там вино – Вино в Ленінграді – Це справжнє гівно! (Ю. Позаяк, Шедеври); *Ми випили, і він знову щось молов про політику, я не слухав, та коли він спитав, що я з цього приводу думаю, я пальнув: Гівно!* (Ю. Винничук, Обід); *До того ж вони без перерви курили всяке гівно* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

◆ **Віплести з гівна батіг, вульг.-просторозм.** – зробити з неякісного матеріалу що-небудь хороше; **Витягти лялю з кути гівна, вульг.-просторозм.** – те саме, що Зробити з гівна цукерку (див. ГІВНО); **Невістка як з гівна кістка (приказка), вульг.-просторозм., зневажл.** – про нікчемну, невдалу невістку; **Робити**

(зробити) з гівна (лайнá) цукерку (бич, кулю і т. ін.) вульг.-просторозм.: а) робити з неякісного матеріалу що-небудь хороше, добре. *В Італії, зовсім не бідній на гостре слівце, популярна фраза «эмайструват піцу з підошви», подібна до енергійного слов'янського творчого кредо – «зробити з лайнá цукерку»* (ПіК, 2003, № 10); б) (жарт-ірон.) розповідати про кого-небудь щось погане, нікчемне, видаючи його за гарне, прекрасне; **Як з гівна батіг** – те саме, що **Як з гівна куля** (див. ГІВНО 2); **Як з гівна куля:** а) те саме, що **Як гівно в шлійках** (див. ГІВНО 4); б) ні на що не здатний; нікудишній; поганий.

2.2. Що-небудь нестерпне, тяжке (про життя). <...> життя, звісно, штука не-проста, гівна, ясна річ, стає дедалі більше, але ти тримайся <...> (С. Жадан, Біг Мак); *Мене влаштовувала країна, в якій я жив, влаштовувала та кількість гівна, котрим вона була заповнена і котре в найбільш критичні відтинки моого в цій країні проживання сягало колін і вище* (С. Жадан, Депеш Мод).

◆ **Бути (жити, почувати, сидіти) в гівні [по (самі) ву́ха], вульг.-просторозм.** – перебувати у нестерпних умовах, які при-нижують людську гідність, в атмосфері застійної безвиході і морального пе-реступу. <...> *ти що не бачиш у якому гівні ти живеш тобі ним голову кожного дня мажуть а ти терпиш* < ...> (А. Дністровий, Пацики); <...> *А він живе своїм життям і заробляє СНД, буде вмирати, а ти його кохаєш і нічим не можеш допомогти, і тільки в гівні себе цілий час почиваєш, і таке – упродовж життя...* (Ю. Покальчук, Те, що на споді). Синонім: **Жити як свиня в калу** (див. КАЛ).

2.3. Негативні явища, події, ситуації.

◆ **Бодай ти в гівнó вступайв, вульг.-просторозм., лайл., жарт.** – уживається як проклін з побажанням потрапити у неприємну ситуацію; **Витягати / витягти з гівнá кого, вульг.-просторозм.** – допомогти кому-небудь у біді, позбавити когось від принизливих, важких умов існування, неприємної ситуації; **Влázити (вступати, вляпуватися) / влázти (вступити, вляпатися) в гівнó, вульг.-просторозм., зневажл.** – потрапляти в біду, неприємну ситуацію або в несприятливі умові існування. Загалом, *Карбюратор має таку здатність – вступати в гівнó, не для нього приготоване* (С. Жадан, Депеш Мод); – *Не хотів при дівчині, – сержант кашлянув, – але ви справді вляпалися в гівнó* (А. Котюха, Нейтральна територія); *Мастак Ромко кидає маяки, тіпа, в яке гівнó вляпався, я розводжу руками* (А. Дністровий, Пацики); **Гівнó в шоколáді, вульг.-просторозм.** – що-небудь погане, нікудишнє, але зовні показне і привабливе; **Гівнó обхóдить кого, вульг.-просторозм.** – негативні події, явища не стосуються когось. *Нас то гівнó обходить; Дíло – гівнó, трéба розжувáти, вульг.-просторозм., жарт.* – становище важке і вимагає обдумування; *До сусíди хоч трíска, а до мéне гівнó, вульг.-просторозм.* – у кого-небудь постійно трапляється лихо, а в сусіда – незначне добро; **Упáв ся в добró, як слíвка в тéпле гівнó, –чоловíк, який, оженившись, потрапив у багату, але лиху сíм'ю; Упáв як слíвка в гімнó, вульг.-просторозм., жарт.** – хто-небудь зазнав невдачі;

2.4. Мовленнєвий акт, який оцінюється вкрай негативно, а саме як:

2.4.1. Груба, вульгарна лайка.

◆ **Гівнó зїж та облизjся, а потім менé бýти берýся (приказка), вульг.-просторозм.** – уживається як відповідь тому, хто погрожує бйкою; **Гівнó пýском ёсти, вульг.-просторозм., презирл.** – уживати нецензурну лайку; лихословити; **Йогó пýском лиш би гівнó ёсти, вульг.-просторозм., презирл.** – про зло, безсоромну людину, скильну до лихослів'я; **Пýском хоч гівнó їж, лиш рóки при собі тримáй (приказка), вульг.-просторозм.** – у суперечі можна як завгодно лаяти супротивника, навіть уживати нецензурну лайку, але не слід вдаватися до фізичної агресії.

2.4.2. Пліткування, наклеп.

◆ **Вíвезти як гíмнó на лопáті, дисфем., вульг.-просторозм., зневажл.** – сказати що-небудь недоречне, недоладне; ■ **Замість вíвезти язиком як на лопаті; Гівнó місíти, вульг.-просторозм.** – пліткувати, зводити наклеп на кого-небудь. *Навíщо те гівнó місíти?*; **Гівнó рознестíй, вульг.-просторозм.** – поширити яку-небудь брехливу інформацію, що може спричинити скандал. *Розніс гівнó на все село; Гівнóм кадíти кому, вульг.-просторозм.* – передавати наклеп і брехню на співрозмовника або на когось, йому близького. *Ти менí будеш гíвном кадíти?*; **Полівáти гíвнóм кого, вульг.-просторозм.** – пліткувати про кого-небудь, зводити наклеп на когось. <...> дуже навіть геройчно зносив моїх друзів-чоловíків і терпляче слухав баляндраси моїх колíжанок-жінок. Коли вони витончено поливали гíвном чоловíків і вводили менé в курс своїх нових любовних афер <...> (І. Карпа, Перламутрове порно); **[Усé] на своїм гíвні сидíти, вульг.-**

просторозм., зневажл. – постійно обговорювати з ким-небудь якусь нікчемну, набриду всім справу, бути на ній надміру зосередженим. Він усе на своїм гівні сидить.

3. Людина як носій негативних морально-психологічних якостей.

3.1. Нікчемна, ница людина. *Маєш морфій?*

<...> Я що, схожий на людину, яка роздає на вокзалі морфій усім спраглим? *От гівно. Я дістав жменю фруктових карамельок ти у долоню* (С. Жадан, Біг Мак); <...> палила вонючі цигарки, лялася матом, плакала і казала: «Ви – настоящий комуніст! А ти всі – гівно!» (О. Думанська, Ексклюзив).

◆ До нашого бéрega нічого доброго не припливé – якщó не гівно, то трéска; До нашого бéрega як не трéска, то гівно припливé (приказка), вульг.-просторозм. – про нових знайомих, які виявляються нікчемними людьми; *Купка гівна*, вульг.-просторозм. – нікчемна людина. <...> кажеш йому, що він ніхто, бля, що він купка гівна, об яке неохота бруднити ноги, а ця купка гівна потім купує машину, і всім здається, що це круто... (А. Дністровий, Пацики). *Пláвати як гівно в болоті*, вульг.-просторозм., презирл. – не викликати поваги до себе через непристойну поведінку.

3.2. Мерзенна, підла людина.

◆ *Всі в гівні, а я одін у білому* (білий і пухнастий), вульг.-просторозм. – уживається для підкреслення власної моральної зверхності, переваги порівняно з іншими. Є хороший міністр фінансів, трохи пласкуватий, бо ми не бачимо його, крім як у думках і очима провінційної журналістки Марії, його діяльність і заслуги перед державою, його злочини

i підлоти (а що є такі, журналістка навіть не сумнівається: у цьому колі кругова порука маже, як сажа, і «всі в гівні, а я один у білому» у політці не проходить)... (Kr, 2003, №4); *Гівно всрáте* (засране), вульг.-просторозм., зневажл. – уживається для підкреслення мерзенності, підлости кого-небудь (перев. при звертанні). *Ізвівлося, як гадюче кодло, клялося в вéрності, гівно всрате!* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); *Гівно не тобé* (прислів'я), вульг.-просторозм. – підла і мерзенна людина завжди «на плаву». *Всí країці потонуть, а слухняні випливуть*. Гівно не тоне (І. Окунєвський, Чиряк); *Гівнохlop, зах.*, вульг.-просторозм., зневажл. або презирл. – недотепа; *Мішóк з гівнóм* – те саме, що Гівно всрáте (засране); Синонім: *Лáнтух з лайнóм* (див. ЛАЙНО); *Роздáйся, мóре, гівно пливé!* (приказка), вульг.-просторозм., ірон. або презирл. – про зверхню, нахабну людину (яка підходить до групи людей); *Тé ж гівно, та яй порéдшало*, вульг.-просторозм., презирл. – хто-небудь не змінився на краще; *То такé гівно, що лиш на лопáту берý*, вульг.-просторозм. – аморальна, мерзенна людина, з якою не бажають знатися.

4. Ніщо. *«На касеті – пусто, а з гонорару гівно!»* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

◆ *Вáртий гівна*, вульг.-просторозм. – нічого не вартий, пустий. *Мушу визнати, всí мої почуття, як і всí інші почуття всіх інших, гівна варти* (Т. Антипович, Сутужності); – *А потім тебе зраджують у твоєму єднанні і тікають із якоюсь старою бабою, і гівна воно варте, отаке єднання, врешті-реши!* (Ю. Покальчук, Те, що на споді); *Гівна шматбóчок*, вульг.-

просторозм. – нішо. <...> *Решта – байда, праця – на люди, а собі – ніщо, гівна шматочок* <...> (Ю. Покальчук, Тє, що на споді); **Гівно в ополонці**, *вульг.-просторозм.* – нішо. Людина – це нішо, це гівно в ополонці. Але вона може вирости до Великої Вічності <...> (В. Солодько, Четверта революція); **Гівно з гудзиком, жарт.** (бурс.-сем.) – що-небудь нічого не варте.

4.1. у род. відм., кому. Нічого.

◆ **Гівна на лопаті!**, у ролі виг., *вульг.-просторозм.* – хто-небудь не одержить бажаного, хоча сподівається його отримати. [Савва Морозов:] Ага, гандони, грошей захотілось?! Гамна вам на лопаті, жебракам! (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Гімно хлопу, не зигарок, коли не знає**, котра година (примовка), зах., згруб.-*просторозм.*, жарт. – кепкування з неписьменного чоловіка, який не може визначити, котра година.

4.2. Брак або відсутність розумових здібностей у людини.

◆ **В голові гівно у кого**, *вульг.-просторозм.* – хто-небудь розумово обмежений, дурний; **В голові не мозок, а куряче гівно** (курячі гівна) у кого, *вульг.-просторозм.* – хто-небудь недотепний, нерозумний; **Гівно в гузіці стало мозком, а мозок в голові – гівном** (приказка), *вульг.-просторозм.* – про людину, яка втратила розумові здібності; **Жінка і рак виходять на одні: обе мають в сраці смак, а в голові гівно** (приказка), *вульг.-просторозм.*, презирл. – уживається для вираження приниження жіночої суті.

4.3. Що-небудь дрібне, нецінне.

◆ **Дівок, як мишіного гівна**, *вульг.-просторозм.*, зневажл. – уживається для підкреслення надмірної кількості дівчат;

Купа гівна, *вульг.-просторозм.*, презирл. – дуже велика кількість того, що нікому не потрібне і не становить жодного інтересу. **Понад усе хотілося жити у Львові**, всі інші міста уявлялися купою гівна <...> (Ю. Андрухович, Таємниця); **Такий скupий**, що гівна з-під сїбї не дав би (приказка), *вульг.-просторозм.*, презирл. – дуже скуча людина; **Труси́тися як жид над гівном**, *вульг.-просторозм.* – бути дуже скupoю людиною; **Як гівна**, *вульг.-просторозм.* – дуже багато. **Потрапити до Москви**, де генералів, секретарів, іноземців, патріотів, екстрасенсів – як гівна! (Ю. Андрухович, Московіада).

4.4. Те, що зовсім непридатне для будь-якого перетворення, на що не може бути спрямована інструментальна діяльність людини. **В Парафіїці, п'янім селі, Пропились напівець куркулі**. Ні грошей, ні майна – Небораки з гівна Вже женуть самогон в тім селі (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

◆ **Дівка як з гівна кужівка** (примовка), *вульг.-просторозм.*, зневажл. – про нездалу до роботи дівку. ■ **Кужіль** – прядка; **Як із гівна юшка**, зі сл. добрий, *вульг.-просторозм.*, ірон.-зневажл. – зовсім не добрий; **Залишитися як гівно на цідилку**, *вульг.-просторозм.* – хто-небудь зазнав невдачі, комусь не поталанило; **Не копники з гівна ліпти**, *вульг.-просторозм.*, жарт. – виконувати складну справу (з відтінком протиставлення). Це вам не копники з гівна ліпти; **Синонім: Не шубу в трусі запихати** (див. ТРУСИ); **Товкти гівно в ступі**, *дисфем.*, *вульг.-просторозм.* – займатися чим-небудь непотрібним, безрезультатним, марно гаяти час. ■ **Замість товкти воду** в

ступні; Топіти гівно в ополонці, вульг.-просторозм. – займатися непотрібною, безрезультатною справою; марно гаяти час; Синонім: **Товкти гівно в ступі** (див. ГІВНО); **Як гівно в шлійках, народн., вульг.-просторозм., презирл.** – негарна, недоладно одягнена людина.

❖ **Боїтися як мороз гамна, вульг.-просторозм., ірон.-звеважл.** – зовсім не боїться; **В'єтися як гівно плететься, вульг.-просторозм., зневажл.** – хто-небудь за знає невдачі; **Впасті як сливка в гівні:** а) несподівано потрапити в яку-небудь неприємну ситуацію; б) зазнатися з поганою компанією. Синонім: **Впасті як сливка у компот (у тепле); Впав у гарайдз, як сливка в болото; Гівно в сраці громіть кому, вульг.-просторозм. жарт.:** а) хто-небудь відчуває нагальну потребу випорожнитися; б) хто-небудь не хоче мати справу з чимсь; кого-небудь вона не обходить; **Гойдається (кивається) як жид на гівні, вульг.-просторозм.** – уживається для вираження нерішучості того, хто довго марудиться з якою-небудь справою; **Дується, як гівно на морозі, вульг.-просторозм., зневажл.** – бути гордовитою, претензійною людиною; **Гівно собаче (свиняче), вульг.-просторозм., лайл.:** а) що-небудь нічого не варте, поганої якости. – *A ти як – за шотландську незалежність чи проти? – Я вважаю, що це все – гівно собаче. Я взагалі британець* (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Хочете називайте це оповіданнями, хочете називайте це гівном собачим** (А. Бондар: ЛУ, 24.03.05 р.); б) погана, мерзенна людина; **Змішувати / змішати з гівном кого, вульг.-просторозм.:** а) жорстоко розправитися з ким-небудь, знищити ко-

гось. [Павлік Морозов:] <...> / як ти щас мені *Не зможеш відповісти, то тебе З гамном змішаю я...* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); б) псу-вати кому-небудь репутацію, ображати, ганьбити когось; **З золотом писа́в, гівном запечатав** (приказка), *вульг.-просторозм., ірон.* – писав гарно, розумно, а закінчив дурницю; **Копатися в гівні, вульг.-просторозм., зневажл. або презирл.:** а) працювати серед гною або чогось брудного; б) виконувати якусь дріб'язкову, незначну і неприємну роботу; в) працювати у неприємній обстановці, серед непотрібних, незначних об'єктів; **Кріпкий як гівно в чётверо, дисфем., вульг.-просторозм., ірон.-звеважл.** – слабка, зовсім не міцна людина. ■ **Слабкий мов учтворо вірьовка; Мовчі, як гівно в корчі** (примовка), *вульг.-просторозм.* – говорять, коли треба застерегти, щоб хто-небудь мовчав і щоб не було чутно; **Писа́в, писа́в, а гівном запечатував, вульг.-просторозм.** – довго і багато писав, але вийшла дурниця.

- ❖ – мовна гра (у римованих і неримованих репліках):
 - *Дай і мені! – В тебе рука в гівні.*
 - *Га? – На тобі кусень гівна.*
 - *Що таке? – Гівно м'яке.*
 - *Чому ти такий? – Який? – Як гівно м'який.*
 - *Що робиш? – Говно дробиш.*
 - *Мені все одно* (відповідь на запитання «що треба»). – Кому все одно, той може з'їсти і гівно.
 - *Дуб з хащачком. – З'їж гівно з часничком.*
 - *Дуб з шипулькою. – З'їж гівно з цибулькою.*
 - *Мені таке снилось! – Як з гори гівно котилось!*

- **Сволок.** – З'їж гімен сорок.
- **Війна посеред гайна.**
- **Дай невістці гівно на трісці** (Кепкування з невістки).
- **Пізнати біду по гівну.**
- **Ой дяче, дяче, говно смердяче.**
- **Ми оба: ти – гівно, а я – особа.**
- **Їжте, батюшко, їжте!.. – Та їм, їм. – Говно ви, батюшко, їсте.**
- **Герасиме. ... – Гівно стигне.** (Хлопця на ім'я Герасим кличуть, а коли він відізветься, йому відповідають цією фразою). Сидить поляк за корчем та й єсть гівно копачем. Прийшов русин, каже «Фе». Поляк каже «Дай ще» (Про ненаситність поляків).
- трансформація обсценних фразеологізмів:
- **гівно не тбне:** <...> життя така прикольна штука – чим далі запливаєш в її акваторію, тим більше гівна плаває навколо тебе, плаває і не тоне, але з іншого боку – так і цікавіше (С. Жадан, Депеш Мод);
- **упасти як слиївка в гівно:** – А як там наша незабутня Ганця Герман фон Енакієво? Коли вона покинула штаб свого кумира, то гордо прорекла, що буде незалежним журналістом. Але з незалежністю якось не вийшло. В Задзеркаллі система така: в які двері ся не рипнеш, а попадеш знову, як слиївка, в тото, де вже перед тим ступив. Ну і відтак мусиш з тим ся змирити і привичайтися як до запаху, так і до кольору (Поступ, 2004, № 294);
- **роздайся, мобре, гівно пливé:** Аграрій, які зі своєю аграрною політикою на Львівщині зазнали повного фіаско, теж рвуться в райони. Вони знають, як сіяти озимину, щоб не зійшла, як рятувати

гори від зайвого лісу, як ділити землю, щоб аграріям порівну, а всім решта, як Бог дастъ. **Роздайся мобре – ВОНО пливé** (Поступ, 2005, № 16).

ГІВНОДАВИ, мн., вульг.-просторозм., презирл. 1. Грубі, важкі робочі черевики або чоботи; // Будь-яке важке, масивне взуття.

2. Зношене взуття.

ГІВНОДАВЧИКИ, мн., вульг.-просторозм. Взуття на платформі.

ГІВНОЇД (ГІМНОЇД), ч., вульг.-просторозм. 1. Ница, підлалюдина. – *Iти, гівноїд, хотів мене посварити з бойовою подругою?* <...> (С. Бортніков, Карапелі).

2. Надзвичайно скуча людина; скнара. *Та то такий гімноїд, що зимою льоду не випросиш.*

○ – мовна гра (римування): *Гівноїд, з'їв гівно на обід* (Репліка, адресована дуже скупій людині).

ГІВНОСТУПИ, мн., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що ГІВНОДАВИ.

ГІВНОТОП, ч., жарг. (мол.), вульг. Джип.

ГІВНОТОПИ, мн., жарг. (мол.), вульг. Черевики.

ГІВНЮК, ч., вульг.-просторозм., презирл., лайл. 1. Нікчемна людина. Я піду в салон до тих гівнюків. До ранку (М. Матіос, Бульварний роман); Молодий параноїк з Херсона Був на диво первертна персона: Спокушав він собачок І впихав їм до срочок – За таким гівнюком плаче зона (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

2. Підла, ненадійна і непорядна людина; не-гідник. А коли я не витримала і, втративши від люті обережність, садонула гнилоузубого гівнюка Пирлю <...>, Григорій більше додому не прийшов (Г. Тарасюк).

Мій третій і останній шлюб); (*Фройд має крутитись в могилі як останній гівнюк і придуорок; нам, пересічним, не можна розповідати про нас так відверто, так садистично; ми можемо зрозуміти не так*) (О. Соловей, Танок).

ГІВНЮХ, ч., вульг.-просторозм. Кавалок лайна. Ворона восени гівнюх знайде та кричить: *кал, кал, кал!* а взимку знайде та й кричить: *колач! колач!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ГІВНЮХА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Те саме, що ГІВНЯНКА.

ГІВНЮЧКА, ж., вульг.-просторозм., презирл. і лайл. Дівчина, перев. з поганим характером.

❖ – у функції об'єкта образного зіставлення: *Така фішка не пробачається – подумки кажу і розумію, що наше життя деколи стає вередливе, як шістнадцятирічниця гівнюючка* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ГІВНЯНИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Поганий, нікудишній. Однаке вся ця гівняна філософія пахне Кастанедою (Т. Антипович, Сутужності); Це твоя довбана лікарка, ця стара тупа калоша, вона знову приперла тобі свої гівняні ліки закордонні (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); – <...> Ми промудряємося ще більше перегидити наше гівняне життя. У нас що не правда, так все гірша (О. Ульяненко, Ангели помсти); Зазвичай слухняна, як вівця, я раптом починала сперечатися, ставала агресивною, я хотіла дати їм зрозуміти, що я не жертва, я для тебе зробила все, шиньон і все таке інше, а ти мене тягнеш на свої гівняні вестерні (А. Ерно, Пристрасьті).

ГІВНЯНКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Погана господиня.

ГІВНЯНО, присл., вульг.-просторозм. Дуже погано, огидно, бридко. Це неетично, невиховано, несмачно і неординарно. І трохи фекально, щоб не сказати гівняно (І. Карпа, 50 хвилин трави).

ГІВНЯР (ГІМНЯР), ч., зах., вульг.-просторозм. Малий за віком хлопець. Я ловлю знайомого гівняра, кажу йому, аби приніс з дому стакан, малий одразу підривається й виконує доручення (А. Дністровий, Пацики); У *Саші* <...> нема поганяла, їй він полюбляє з нами, гімнярами, поговорити (А. Дністровий, Пацики).

■ З пол.: *гівшпіаг*.

ГІВНЯРКА (ГІМНЯРКА), ж., зах., вульг.-просторозм. Те саме, що ГІВНЮЧКА. Гівнярці років тринацятять, у неї бліде обличчя й напівзаплющені очі (А. Дністровий, Пацики).

ГІВНЯЧИЙ, а, е, просторозм. Те саме, що ГІВНЯНИЙ. <...> ми слухали емтівішний анплакт Нейла Янга і пили гівняче американське пиво (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

ГІМНО див. ГІВНО.

ГІМНОЇД див. ГІВНОЇД.

ГІМНЯР див. ГІВНЯР.

ГІТАРА, ж., жарг. (крим.). Піхва.

◆ Грати на гітарі – здійснювати статевий акт.

ГІТАРАСТ, ч., дисфем., жарг. (муз.), вульг. Гітарист.

■ Зближення з ПІДАРАС.

ГЛАДЬ, ж., евфем. Те саме, що БЛЯДЬ. <...> частіш ми стали уживати коваль-

ське слово *куй* і швацьке слово *гладь* (В. Цибулько, *Майн кайф*).

ГЛАЗ, ч., діял. (зах.-поліськ.). Піхва.

ГЛАНДИ, мн., жарг. (мол.), жарт. Чоловічі яєчка.

◆ **Засадити / усадити** [ху́я в пиздú] по са-мі **глайди** (яйця), жарг. (мол.), вульг.-просторозм. – інтенсивно здійснити ста-тевий акт. *Дівка Гриця полюбила I по яйця усадила <...>* (Бандурка).

ГЛЕМБЕІ, мн., діял. Менструація.

■ **Можливо**, походить від угор. *hónparbélýeg* «місячний знак» < угор. *hónpar* «місяць» та ім. тюркського походження *bélyeg* «знання». ЕСУМ, 1, 522.

ГЛИБОКОДУПНИЙ, а, е, дисфем., згруб. Глибокодумний. <...> я вже встигла від-виснути на своїй свободі і самотності <...> та й таки не спромоглася вилізти з глибокодупної депресії, що спіткала мене з самого початку (І. Карпа, Пер-ламутрове порно).

■ **Походить** від ДУПА.

ГЛІНА, ж., евфем., жарг. (крим.). Кал, ви-порожнення.

◆ **Місіти гліну**, жарг. (крим.) – здійсню-вати акт мужолозства.

ГНАТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Ой сиділа на по-розі, Теребила редьку, Розложила руки, ноги – Гони мене, Федьку* (Українські сороміцькі пісні).

◆ **Можна гнати у три** кого, фольк. Який досяг статевої зрілості (про дівчину). *Там були молоденькі молодиці і одна дів-чина така, що вже можна гнати у три* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ **Вислів три хуя пов'язаний** з сюжетом сороміцького оповідання: передодруженням

дівчина побачила у нареченого великий репіс і злякалась. Щоб змусити до статевого акту до одруження, її обдурили, сказавши, що чоловік має три: великий, менший і маленький. Спробувавши ніби по черзі кожного з них, дівчина пізнала смак статевого злягання і попросила чоловіка використати одразу три. Пор. **Такий розумний наче трьома хуями зроблений** (див. ХУЙ).

Пор. ПОГНАТИ.

ГНІЗДО, с., евфем., просторозм. Вагіна.

◆ **В добрім гнізді і яйця місять бути** (при-казка), жарт. – про необхідність для жін-ки мати статевого партнера; **В такім гнізді і мій пташок переночуває би** (при-казка) – те саме, що **В такій бôденці я би теж колотів** (див. БÓДЕНКА).

ГНІЙ: ◆ **Сильний як гній після дощу**, на-родн., схвальн. – сильний в інтимному плані чоловік.

■ **Первісно**: дуже родючий, плодючий.

ГОВÉННИЙ, а, е, вульг.-просторозм., пре-зирл. Те саме, що ГІВНЯНИЙ.

ГОВÉННО, присл., вульг.-просторозм. Те саме, що ГІВНЯНО.

ГОВІТИ, недок., евфем., народн. Утримува-тися від сексуальних стосунків.

Синонім: ПОСТИТИ.

ГОВНÓ див. ГІВНÓ.

ГОВОРІТИ, недок., евфем., фольк. Здій-снювати статевий акт; злягатися. *Був в одному селі парубок дуже хороший і лю-бив дівок. I дівки боялися його, бо котра з ним починала говорити, то одразу мала дитину* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Дісталася ж я сі, дісталася ж я сі* *Дідові з бородою, що він не годен і не*

подобен Говорити зо мною (Нар. пісні в записах І. Франка).

Синонім: РОЗМОВЛЯТИ.

■ «Відповідно до міфологічних уявлень, процвітання тіла залежить від чотирьох органів: ніг, носа, статевих органів і язика, з яких останній є найважливішим. Як орган мови, яzik уважається творцем Слова, а відтак наділений тією запліднювальною силою, що й дощ, кров, сім'я і слина, яка є не чим іншим, як знаряддям продукування Слова». A dictionary of symbols 1996: 1015. Неважко провести паралель між наведенім міркуванням та однією з констант язичницького світогляду, згідно з якою «божественне створення Всесвіту мислилось як фалічна дія: божество фалосом розривало Хаос і створило Світобудову (аналогія з розриванням дівочої пліви). Фалос – символ космічної енергії, середина мікро- і макрокосмосу» (Пор. біблійну модель Слова-Бога, з якого постав Світ). Порівняльний аналіз міфологічної символіки в іndoєвропейських мовах вказує на паралелізм *penis* – Всесвіт; середина – гармонія; початок – першопочаток та ін.» Маковский 1996: 376. Зокрема, в українському фольклорі: *penis* – малій бог, господар. Крім того, «слова зі значенням “знак, ознака” можуть співвідноситися зі словами, які мають фалічне значення... [зокрема] лінд. *ling* “зображення, знак” [не є прототипом лат. *lingua* “язик”, “мова”], але індар. *linga* “*penis*”». Маковский 1996: 377. Лингам «фаллос» і його укр. еквівалент лінгам засвідчені в РУС, 2, 428. До явищ цього ж порядку належить кореляція «англ. *speak* “говорити” і дандгл. *fasg* “камбала” (риба як символ Всесвіту,

а також фалічний символ)». Маковский 1996: 258.

У згаданому міфологічному сенсі суб’єктом говоріння (= запліднення) є чоловік, проте сам статевий акт, до якого залучено дві особи, діялогічний за своєю природою. З психоаналітичної точки зору, «мова як рух губ постає в одному ряду з фрикціями, ходою, биттям серця та ін., тими повторюваннями рухами, які роблять вагіну об’ємною» (Плуцер-Сарно 2005: 22), що є цілком закономірним з огляду на те, що є «порожнина рота напівсвідомо зближується з жіночими статевими органами; лексика багатьох мов вказує на це, як, наприклад, слово *lèvres* “губи” у французькій» Ажеж 2003: 112. Пор. БУЗЯ, ВАРГАТА.

Концептуалізація сексу як розмови чи бесіди спостерігається в амер. сексуальному сленгу: *discourse*, *talk* «статевий акт», *converse*, *parley* «здійснювати статевий акт». Richter 1993: 66. Пор. у пол.: *rozmowna* (схильна до розмов) «повія», *parler français* (розмовляти французькою) «про орально-геніталійний секс». Lewinson 1999: 164, 212.

ГОЙДÁТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт. *Козак дівки питаеться:* – *Що то в тебе гойдається?* – *Ти, козаче, не питай, Як устромив, то й гойдай!* (Українські сороміцькі пісні).

ГОЛА, ж., евфем., народн. Зад; сідниці.

ГОЛОВАТИЙ, а, е: *Мак головатий* дів. МАК.

ГОЛÓВКА, ж. 1. Верхня частина чоловічого статевого органа.

2. просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган.

◆ Задéрти (підвéстí) голóвку, евфем., жарт. – досягти стану ерекції (про чоловіка).

ГБЛОД, ч.. ◆ Сексуáльний гблоd – відчуття потреби у задоволенні статевого бажання. Сексуальна симтість, як і сексуáльний голод (як і сексуальні симтість та голод, як і симтість чи голод звичайні), впливають на наші думки і дії, визначають їх (О. Криштопа, А я яй!).

Синонім: АПЕТИТ.

ГОЛОДНИЙ, а, е. Який прагне задоволення своїх сексуальних потреб (перев. про жінку). І потім колеги жіночої статі будуть приховувати від тебе своїх чоловіків, думаючи, що ти голодна і ні перед ким не зупинишся. Бррр, мене аж зморозило (С. Пиркало, Не думай про червоне); Женька допоміг мені володіти собою. Коли я мала його в хаті, то не була голодна, не шукала сексу, аби лише відчути (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Одна половина в мені вічно голодна на чоловіків... (Л. Таран, Ніжний скелет у шафи).

ГОЛУБ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитав. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач, Одноокий, Волохач, Пхач, Твердолобий, Довгоший, Безрукий, Трач, Непереможний, Визволювач, Клин, Швач, Сплюх, Охляний, Відкривач, Звідун, Ворохобник, Мешканець Темряви, Таран, Смолоскип (Ю. Винничук, Житіє гаремногое).

◆ Пускáти голубів, евфем., жарт. (мол.). – псувати повітря, пукати.

ГОЛУБИЙ, ч., жарт. (жrm., мол., крим.). Гомосексуаліст. Чому його жінка завжди

поза кадром? Живе він з нею чи не живе? Може, він – голубий? (В. Діброва, Збіговиська); <...> інспектор виявився «голубим», і вибір його також упав на Зорьку (М. Омельченко, Свято біди).

■ Амер. сленг blue – «непристойний», «еротичний».

ГОЛУБКА, ж., евфем.., фольк. Піхва. Потім він повільно й довго розплутував клубок сплутаних кучерів, нахилявся до оживаючої моєї голубки мокрими губами <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ГОМ, ч., жарт. (гом.). Гомосексуаліст. Хоча комплекс переваги – це найперша ознака тих, кому чогось не вистачає: у гомів, наприклад (Б. Жолдак, Антиклімакс).

ГОМАТИ (ГОМИТИ), недок., кого, жарт. (мол.). Здійснювати гомосексуальний статевий акт (про активного партнера).

ГОМАТИСЯ (ГОМИТИСЯ), недок., жарт. (мол.). Вступати в гомосексуальний статевий контакт.

ГОМИК, ч., жарт. (жrm., мол., крим.), присторозм., зневажл. Те саме, що ГОЛУБІЙ.

ГОМИТИ див. ГОМАТИ.

ГОМИТИСЯ див. ГОМАТИСЯ.

ГОМНÓ див. ГІВНÓ.

ГОМО, ч., жарт. (мол.). Гомосексуаліст.

ГОМОСÉК, ч., жарт. (гом.), зневажл. Гомосексуаліст. <...> полюби ближнього свого!.. – буркнув я. – Дівчино, цього драба я не зміг би полюбити, навіть ставши гомосеком! (Л. Коннович, Мертвa грамота).

ГОМОСЕКСУАЛІСТ, а, е. Чоловік, якому властивий потяг до осіб своєї статі.

■ Від гр. ἄρνεος «рівний, однаковий» і лат. *sexus* «стать».

ГОМОСЕКСУАЛЬНИЙ, а, е. Який характеризується статевим потягом до осіб тієї ж статі (про чоловіків).

ГОНДОН (ГАНДОН), ч., вульг.-просторозм.

1. Презерватив.

■ Викривлене КОНДОМ.

◆ Штобрати гандон чорними нитками, вульг.-просторозм., ірон.-звеважл. – бути страшенно бідним, злиденним.

Синонім: Прокладки вручену прасти (див. ПРОКЛАДКА).

2. жарг. (крим., мол.), презирл. Нікчемна, безтолкова людина. Протверезілій Ярко всю дорогу пояснював мені, що він міг би зробити з тим примітивним гандоном, якби був трішки тверезіший (Ю. Винничук, Із «Записок пройдисвіта»).

◆ Гандон дірявий (прокущений, штобаний), вульг.-просторозм., лайл.–те саме, що ГОНДОН 2. Ти гандон дірявий чи журналист? (А. Дністровий, Невідомий за вікном).

3. Капюшон.

4. Плащ-дощовик.

5. жарг. (комп'ют.). Антивірусна програма.

○ – мовна гра (народна етимологія): Вся їхня бесіда крутилася довкола одного: як файно виглядав кандон (то я не придумав, то такий термін кацапські технологи мали для «кандидата з Донецька», бо Юльо го називав Гандон – скорочено від Гані Дон) <...> (Поступ, 2004, № 294).

– у функції об'єкта образного порівняння: <...> він забув про тебе, як гандон в унітазі забуває, хто його власник <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

– гра на пряму і переносному значенні слова: – Куме, ви ніколи не заразитеся

СНДом. – Чому? – Бо ви – гандон! (Анекдот).

ГОНОР, ч.: ◆ Жереб'ячий гонор, евфем., презирл. – чоловічий статевий орган.

Знаю: хоче, аби пестила залишки його жереб'ячого гонору (Г. Тарасюк, Новели).

■ Див. ЖЕРЕБЕЦЬ; Чоловіча гордість (див. ГОРДІСТЬ).

ГОНОРЕЯ, ж. Венеричне захворювання, яке спричиняється гонококом.

■ Від гр. γονόφροια < γόνος «сім'я» і φέυση «витікання».

ГОПАТИ, недок., евфем., зах., фольк. Здійснювати статевий акт. Гопав в стайні і в хатині, Гопав вчора, гопав нині (Коломийки Прикарпаття).

ГОРБИК, ч., евфем. Жіночий статевий орган. Його руки жадібно полізли туди, де спрагло трепетів схованій під близинкою пухнастий горбик (В. Даниленко, У промінні згасаючого сонця).

ГОРБÓК, ч.: ◆ Чорний святковий горбóк, евфем. – жіночий статевий орган. Він загрібає руками повітря й зважується знову проникнути в заборонену територію: чи не відкриє Еріка свій чорний святковий горбок (Е. Єлінек, Піаністка).

ГОРДІСТЬ, ж.: ◆ Чоловіча гідність (гордість), евфем., розм., жарт. – чоловічий статевий орган. Лариса навалилась на мене голим гарячим тілом, а її чіпка п'ятірня пестила мою чоловічу гідність (звучить дещо старомодно, однак надзвичайно точно, хоча й прикро, що ця гідність зазвичай зморщена й невеличка, проте гордістю проймаєшся, коли вона у відповідальний момент повстає в усій своїй величі й красі) (В. Слапчук, Крихти

хліба у бороді Конфуція); **Приманить, бувало, в свій сад голопузу дітвору, а сам в трусах, з-під яких вислизувала на волю надмірних розмірів чоловіча гордість <...>** (В. Скуратівський, Жеребець).

ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ, а, е: ◆ Використовувати / використати у горизонтальній спосіб кого, розм., жарт. – здійснювати статевий акт (у мові чоловіків). Писали вони потворні вірші й не подавали ані найменших надій для того, аби використовувати їх [молодих поетес] у горизонтальній спосіб (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

■ Пор.: рос. *горизонтальная профессия «проституция»*, нім. *dem horizontalen Ge-verbe nachgehen* «займатися горизонтальним ремеслом», amer.екскуальний сленг *horizontalize* «здійснювати статевий акт», *horizontal (dancing, refreshment)* «статевий акт».

ГОРІХ, ч.: ◆ Кусати горіхи, жарг. (бурс.-сем.) –йти справляти велику нужду.

ГОРОБЕЦЬ, ч., дит. Чоловічий статевий орган.

◆ Драти горобця, просторозм. – мастурбувати. Щоб хлопчики не зaimалися мастурбацією, дорослі їх напучували: «Як будете „горобця драти”, долоні во-лохатими станутъ» (Цит. за: Виженко 2005); Спіймáти горобця, жарг. (мол.), жарт. – завагітніти.

■ Пор. побажання при обдаруванні молодого і молодої: *Дарую горобця, щоб мали хлопця-молодця!*

ГОРОБЧИК, ч. Пестл. до ГОРОБЕЦЬ.

– <...> Чуеш, як дригається мій голодний горобчик? – тискав пальцями по гудзиках штанів, намагаючись розворушити свого горобчика, змалілого чи схованого

десь так глибоко між його худих ніг, що годі було зрозуміти, чи не відлетів той пташок у тепліший вирій (М. Матіос, Бульварний роман).

ГОРОД, ч.: ◆ Ходити по чужих городах, просторозм., ірон. – залицятися до заміжніх або чужих жінок (про чоловіків).

ГОРОХ, ч.: ◆ Скислий горох, евфем., фольк. – кал. Що волиш: чи скислий горох їсти, чи на здохлу бабу лізти? (приказка).

■ Мовна гра, заснована на тому, що адресат повинен обрати одне з двох, проте одне й друге передбачає паралельний смисловий ряд іронічно-жартівливого спрямування: скислий горох – гівно, здохла баба – піч.

ГОРОШИНА, ж., евфем., фольк. Клітор.

◆ Молотити горошину – здійснювати статевий акт. Буду кликати дружину, Молотити горошину (Цит. за: Виженко 2005).

ГОСПÓДАР, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

ГОСПÓДЬ, ч.: ◆ Господи помíлуй, невідм., евфем., фольк. – статевий акт, злягання; Прості Господи, просторозм., зневажл. – повія, жінка легкої поведінки.

ГОСТИ, мн., евфем., просторозм. Менструація. Те, що жінки поміж собою називають гості – їх не було у Світлани, хоч плач, – а давно мали бути (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

◆ Гости прийшли; Гости заїхали (приїхали) [на червоних жигулях, на червоній машині] – мати менструацію. Синонім: Цьотка приїхала (див. ЦЬОТКА); Гости з Червонограда (Краснодара); Червоні гости – менструація. Синонім: Тéта з Америки (див. ТÉТА).

ГРАТИ, недок., кого, кому, зким, евфем., діял. (гал.-бук.), жарг. (жрм.). Здійснювати статевий акт. *Ой грай, та доладу, А я в батька штани вкраду, Не кому ж я, тобі дам, Щоб доладу мені грав* (Українські сороміцькі пісні); <...> *ні, він, звичайно, грав їх, бо тільки дурень не бере того, що саме під тебе лягає* <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Якщо її грата, то вже – потім буде пізно: не раз доводилося спостерігати, як міцно збиті сексові крихітки перетворюються на квадратові тумбочки... (Іздрик, АМTM). Пор. ВГРАТИ, ВІГРАТИ.

◆ **Грата на волосянці** (див. ВОЛОСЯНКА); **Грата на гітарі** (див. ГІТАРА); **Давати грата** – погоджуватися на статевий акт (про жінку). *Ци так у вас, як у нас, дівки грата дають?* (М. Красиков, Ой дали тобі живиці живої); **Добре дівці спати, як має з ким грата** (прислів'я) – добре тій жінці, яка має статевого партнера.

◆ – мовна гра (римування): *Маринка! – Гов! – Ходи до колиби, буду тебе валив. – Та за що ти мене будеш валив? – Іди, дурна, та я тебе буду грав.* – А бодай же тобі, Іванюно, Бог здоровля дав (Фольклор); – в тексті (омонімія): *Кучму – за грата!* *I грата, грата, грата...* (слоган під час політичної акції «Україна без Кучми», 2001);

– метафоризація слова **грата**: *I єдиний, хто не грав нову владу у хвіст і в гризуви*, – це Суркіс. У його промові не було ані слова критики. Невже чоловік зрозумів, чий хліб єсть? (Поступ, 2005, № 280).

ГРАТИСЯ, недок., евфем., народн. Здійснювати статевий акт; злягатися. *Ми всі розглядали її з неабияким подивом, і кожен собі уявляв, як же оце створіння*

грається? (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

◆ **Гратися в тата-мáми**, евфем., жарт. Те саме, що ГРАТИСЯ.

ГРЕБЕНЯСТА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – *Розятта, Хтива, Щілина, Гребеняста...* (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Первісно: курка, яка має гребінь. Синоніми: КУРИЦЯ, КУРКА.

ГРЕБТЬ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. «*Греби свою! А прийти – що ж. Якщо по ділу, то прийду*» (П. Вольвач, Кляса).

■ Пов'язане з ГРОБ, ГРЬОБАНИЙ.

ГРÉЧКА, ж., евфем., фольк. Чоловіче сім'я; сперма. *Ой там, ой там, на вершечку, Там посіав козак гречку. Як устали шури-бури, Козакові гречку здули* (Нар. пісні в записах І. Франка).

◆ **Зробити скок у гречку**, народн., ірон. – зрадити своєму чоловікові, дружині; **Охóчий плигнúти у гречку**, як жáба у воду, народн., ірон. – який часто зраджує дружині; **Пітій у гречку**, народн. – погодитися на статевий акт (про жінку). *Як уп'юся, похилюся, Чи піду у гречку – Не соромтесь, хлопці, мене, Тільки ж помалечку* <...> (В. Древлянський, «Ой, мамо...»); **Скакати (стрибати) в гречку**, народн., жарт. або ірон. – порушувати по-дружню вірність, мати нешлюбні звязки. *Не пив господар, завше тримався дому, та й господиня, здається, не скакала, як декотрі, в гречку – принаймні ніхто не чув нічого такого, що могло б кинути тінь на це подружжя* (Л. Тарнашинська, Знак місячного затміння); **Але якщо вже стрибати в гречку**, – то хай би в

гречі *хоч добрий грек!* (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

■ Етимологія фразеологізму *стрибати в гречку* стосується способу життя запорізьких козаків, які, боячись порушити сувору обітницю безшлюбного життя, змущені були влаштовувати любовні побачення в гречаних полях, що знаходились поблизу запорізьких куренів, тобто вони в буквальному сенсі «скакали в гречку». Ця медоносна рослина співвідноситься з «бджолиною» символікою, яка використовується в етнофраземах на позначення вагітності. Бджоли мають також стосунок до шлюбних уявлень, що пов'язане, вочевидь, з еротичною символікою укусу. Гура 1978: 172; Коваль 2005: 86. Пор. в сучасній українській естрадній пісні: *Дівчину-овечку заманили в гречку, а там бджоли, а там бджоли, золоті крилечка.* Еротична символіка укусу прочитується у внутрішній формі сексуальних сленгізмів **ДЖИГУН, ЖИГАТИ**. Фразеологізм увійшов у рос. пропоріччя: *скакать в гречку*. Квеселевич 2003: 151.

◆ **Топтати гречку**, народн., ірон. – зраджувати дружині або чоловікові.

ГРИБ, ч., фольк. Чоловічий статевий орган у стані ерекції. *Коли ти мені муж, то будь мені дуж, а як не гриб, то не лізь у козуб* (Бандурка).

■ Гриб в українському еротичному фольклорі уособлює чоловічу статеву силу на основі його еротичної символіки, яка проявляється у сюжетах «війни» чоловічих і жіночих грибів, у весільних і весняних піснях (дівчина приносить із лісу мухомор і кладе із собою спати), що постає відзеркаленням семантики міфологічних уявлень про гриби. Войтович

2002: 118; Топоров 1978: 243. Про гриб як фалічний символ у японців див. Жельвіс 2001: 26.

◆ **Старий гриб, фольк.** – чоловік із слабкою статевою потенцією; **Збирати грибій, жарг. (мол.)** – ходити в туалет.

ГРІМАТИ, недок., евфем., зах., просторозм. Здійснювати статевий акт. Пор. **ПОГРІМАТИ**.

ГРІНПІС, ч., жарг. (мол.), жарт. Платний туалет.

◆ Гра слів: *грін «долар» і пісяти*.

ГРІХ, ч., несхвальн. Статевий акт; злягання. *Шляхтянка пишина і витворна, куди дівилася й пиха?* – аж під очима стане чорно, служила всеношну гріха (Л. Костенко, Берестечко); *Мені хочеться сказати: я не вартий тебе, я позбавлений усіх можливих цнот, я переповнений гріхом, я упир, що висмоктує життєві соки з вродливих панночок <...>* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

◆ **Душу згубити** – то гріх, але душу зробити – то не гріх (прислів'я), жарт. – фраза, яку промовляє чоловік до жінки, схиляючи її до статевого акту, за який він не несе жодної відповідальнosti; **Жити в гріху** – жити разом або мати статеві стосунки, не будучи одруженими; **З гріхом, народн.** – яка втратила цнотливість (про дівчину). <...> *Та я коли виходила за тебе заміж, то була вже з гріхом, а ти й не знав, думав, що у мене цілка, а я ноги стулила потісніше, і ти нічого не розібрав* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Нездольний до гріха** див. **НЕЗДОЛЬНИЙ**; **Первородний гріх, книжн.** – гріхопадіння Адама і Єви; **Робити тілесний гріх** див. **РОБИТИ**; **Со-домський гріх, книжн., несхвальн.** – му-

жолозтво або скотолозтво. Синонім: **СОДОМІЯ; Солідкий гріх, евфем.** – статевий акт; злягання. < ...> жіночка довго туркотіла мені на вухо, що з мене коханець хоч куди і якби вона тільки знала про це, то вже б давно довела діло до солодкого гріха, смак у якому добре знає <...> (С. Лис, Моя Мадонна); **Тілесний гріх, евфем., книжн.** – те саме, що Солідкий гріх (див. ГРИХ); **Дитячий гріх, евфем.** – мастурбація.

ГРІШТИ, недок. 1. Здійснювати статевий акт; злягатися. Тут кожна стала варіювати, як вона спить з своїм чоловіком, як він у неї просе, як підлабузнистються, як хуй заносе і скіко раз вони грішать (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

Пор. СОГРІШТИ.

◆ **Знáю, що грішú, а мýшу** (приказка), **народн.** – бути безсилим супроти еротичного заклику, спокуси пристрасті тощо (про чоловіка).

2. Порушувати подружню вірність.

◆ **З бабáми грішти, як мéду лизáти** (приказка) – про принаду статевих стосунків для чоловіка з жінками поза шлюбом.

■ Коментар І. Франка: гріх перелюбства для гуцулів має особливу принаду. Пор. рос. еквівалент: *в чужую жену черт ложку меда кладет*. Флегон 1973: 108.

ГРІШНИК, ч., **евфем.**, фольк. Чоловічий статевий орган.

ГРОБ, ч.: ◆ **Гроб твою мать, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм.** – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). <...> в слухавці пролунав рик полковника Панина: «**Гроб твою мать!** А ну ка, давай су...» (П. Вольвач, Кляса); **Гробом крýти** – матюкатися. «*Тут не захочеш, так*

застивати гробом критъ... Ф-фух...» (П. Вольвач, Кляса).

ГРУЗ, ч., **евфем.** Чоловічі яечка.

ГРУПЕН-СЕКС, ч., жарг. (крим., мол.). Груповий статевий акт. [Євген Володимирович:] <...> Якщо ми усі разом не почнемо, то й не кінчимо. [Малява:] Це ви про групен-секс? (Б. Жолдак, Голодна кров); Один лох взяв участь у групен-сексі, «намотав» собі якихось одноклітинних вірусів, відчув себε кепсько (ПіК, 1998, № 23).

ГРУПЕН-СЕКСУАЛ, ч., жарг. (крим., мол.).

Учасник групового статевого акту. Є ще один забобон, здатний нажахати будь-яку людину, яка щойно наважилася долучитися до славної когорти «групен-сексуалів» (ПіК, 2003, № 28–29).

ГРУПОВИЧÓК, ч., жарг. (мол.). Груповий секс або вечірка з груповим сексом.

ГРУПОВУХА, ж. 1. жарг. (мол.). Те саме, що ГРУПЕН-СЕКС.

2. жарг. (крим., жrm.). Груповий злочин (перев. згвалтування).

ГРУПОВУШКА, ж., мол. Те саме, що ГРУПОВИЧÓК. – Вечір завершиться груповушкою, чує моє серце (А. Кокотюха, Повернення сентиментального гангстера).

ГРУШІ, мн., **евфем.**, фольк. Чоловіче сім'я; сперма. Втрусив дівці грушок у пелену (Цит. за: Виженко 2005).

ГРЬОБАНИЙ, а, е, **евфем.**, вульг.-просторозм., лайл. Те саме, що ЙÓБАНИЙ 2. Грьобаний клоп – Пащок трохи скуюється, згадуючи особіста, – що він від нього, Павла, хотів? (П. Вольвач, Кляса); – Ти в цій сцені страждали повинна, а

не кінчати. Ми тут гръбдану трагедию ставимо, а не водевіль (Іздрік: Гендер, ерос, порно).

■ Пов'язане з ГРОБ.

ГУБКА: ◆ *Губки з борідкою, евфем.* – піхва. Король засміяється і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою ... (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ГУЗИЦЯ (ВУЗИЦЯ), ж., зах., народн.

1. Заднє місце; сідниці.

1.1. Заднє місце, призначене для дефекації.

◆ **На саму гузицю робити, народн.** – витрачати усі зароблені гроші на продукти харчування. Синонім: **Працювати на унітаз** (див. УНІТАЗ).

1.2. Заднє місце людини як частина тіла, призначена для покарання («гузиця покарана, бита»).

◆ **В гузиці кістки не зломиш, народн.** – можна сміливо бити; **Гузиця – мучениця: хто що завинів, а її карають** (прислів'я), **жарт.** – за будь-яку провину б'ють більше по заду, ніж по інших частинах тіла.

1.3. Заднє місце, що має неестетичний вигляд.

◆ **Прийшов піст – побна хата старіст, прийшли м'ясниці, а дівка до гузиці** (прислів'я) – під час посту багато парубків мріє про одруження, а під час м'ясниць уподобання змінюються, і закохані розлучаються.

1.4. Заднє місце, протиставлене голові.

◆ **Говорій з гузицею, у ролі виг., народн., ірон.-звеважл.** – не варто говорити з дурнем (він нічого не розуміє).

1.5. Заднє місце людини як простір або вмістилище.

◆ **Бодай твій прорік [пророкування] у гузицю втік!** (примовка), **народн., лайл.** – говорять, коли хто-небудь віщує ко-

мусь нещастя; **Запхай палець в гузицю та й оближий, згруб.-просторозм.** – уживається як неввічлива відповідь тому, хто хоче чогось смачного; **Сиді на гузиці, коли тобі добре, народн.** – уживається як порада сидіти вдома і не вирушати у пошуках пригод; **Сховай свій голос до гузиці – хай уліжиться, народн., жарт.-ірон.** – уживається як кепкування з людини, яка не має голосу і слуху, проте береться співати; **Сховайся з гінором до гузиці, народн., жарт.** – уживається як кепкування з людини, яка величається титулами, знайомством з високопоставленими людьми і т. ін.; **Сховайся з цим до гузиці** – не слід пропонувати те, що не варте уваги, не становить жодного інтересу; **Тёмно, як у гузиці, народн.** – дуже, надзвичайно темно. Синонім: **Тёмно як [у негра] в жопі** (див. ЖОПА).

1.6. Заднє місце як «неправильне» місце.

◆ **Від гузиці майстер, народн., презирл.** – майстер, який нічого не може зробити до ладу; нездара.

1.7. Жіноче заднє місце як інструмент сексуального зваблювання.

◆ **Вертіти (крутіти) гузицею** – кокетувати, домагаючись уваги оточення з перспективою статевого зв'язку і використовуючи при цьому вульгарні порухи тіла. **Ой молода молодицє, не верти гузицев, бо як скочу, то заїду своїов колісницев** (Коломийки Прикарпаття).

1.8. Уявлення про заднє місце як дітородний орган жінки.

◆ **Лéдве з гузиці вихопився, народн.** – дуже молода, недосвідчена людина; **Недáвно від маминой гузиці відпáв** – те саме, що **Лéдве з гузиці вихопився.**

❖ З губі (піска) гузіцю робити, народн. – блювати. Синонім: Робити з горла сріаку (див. СРÁКА); З гузіці сáни робити, народн., жарт. – впасті на лід, ідути вулицею; З однією гузіцею на два ярмарки (прáзники) (приказка), народн., жарт. – про намагання виконувати дві справи одночасно; На гузіці тобі запишу, народн. – уживається як погроза, покарання забудькові, якщо він забуде що-небудь, або як нагадування, щоб не забув; Стулів гузіцю в жмéню і пішбó, народн., жарт. – уживається як порада кому-небудь скоритися і лише мацати по заду набите місце; Тримáтися гузіці чieї, народн. – ходити за ким-небудь не-відступно, докучати комусь.

ГУЗІЧТИ, недок., кого, зах. – здійснювати статевий акт. Ішов гуцул з полонини та й сі закосичив. За кавалок солонини цілу ніч гузичив (Коломийки Прикарпаття).

Пор. ЗАГУЗÍЧТИ.

ГУЗІВКА, ж., діял. (закарп.) – те саме, що ГУЗНО.

ГУЗНАТИЙ, ч., діял. (закарп.), зневажл. Товстозадий.

ГУЗНÍТИ, недок., діял. (закарп.). Говорити дурниці, брехати, хизуючись.

■ Пов'язане з гúзно. Пор. пол. *guzać* «без-причинно весь час лаяти».

ГУЗНÍЦЯ, ж., зах., народн. Те саме, що ГУЗИЦЯ.

◆ Забіжить яzik у гузніцю як того покуштúеш, народн., жарт. – уживається як кепкування з людини, яка любить солодощі.

ГУЗНО, с., зах., народн., згруб. Заднє місце; сідниці. Цілуала шевця в гузно, Бо назавтра чобіт нужно (Бандурка).

■ Від праслов.*guzъ «зад», що було варіянтом *gózъ і яке походить з індевер. кореня *гeu-г' / *гоу-г' «бути випуклим»; рос. гузно, болг. гъз, серб. гузица, словен. góza, чеськ. huzo, пол. guz. ЕСУМ, 1, 614.

◆ Гúзно волохáте, лайл. – нікчемна людина; Підіти медвéдеві в гúзно!, лайл. – уживається для вираження настійного бажання позбутися кого-небудь.

○ – мовна гра (римування): Кахú-кахá – в гúзni ляхý, москалé в dýpi, – усí знáчитъ вкúti (вислів, яким дражнили поляків і росіян).

ГУЗНОЧУХ, ч., діял. (наддніпр.). Той, хто чуває зад.

ГУЗНЯ, ж., просторозм., згруб. Те саме, що ГУЗНО.

◆ [Щe] теля в гúзні, а цýган з добвнєю – розраховувати на те, чого нема зараз. Синонім: [Щe] теля в срáці, а вже продають (бáба добвню лáгодить) (див. СРÁКА).

ГУЗНЯЙКА, ж., діял. (наддніпр.). Те саме, що ГУЗИЦЯ.

ГУКЛЯ, ж., розм., заст. Розпусна жінка.

■ Від гukáти «запліднювати свиню», гukáтися – «паруватися; бути в періоді тічки» < пол. *hukać się*, яке пов'язують з *hukać* «гукати, кликати»; у суч. пол. сексуальному сленгу *hukać się* «здíйснювати статевий акт». ЕСУМ, 1, 615; Le-winson 1999: 73.

ГУЛЬÓНА, ж., діял., зневажл. Розпусна жінка; повія.

ГУЛЬТЯЙ, ч., просторозм., зневажл. Чоловік, який упадає за жінками.

ГУЛЬТЯЙКА, ж., просторозм., зневажл. Те саме, що ГУЛЬÓНА.

ГУЛЬТЯЙОЧКА, ж., просторозм., ірон. Те саме, що ГУЛЬТЯЙКА. *Ой мав жінку гультяйочку, Що втопилась в Дунаючку* (Нар. пісні в записах І. Франка).

ГУЛЯКА, ч. і ж., просторозм., зневажл. Те саме, що ГУЛЬТЯЙ.

ГУЛЯТИ, недок., просторозм. 1. з ким. Перебувати у близьких, любовних стосунках з ким-небудь. *Він гуляє з нею* (Усна мова).

2. **нечхавальн.** Мати дошлюбний або пошлюбний зв'язок з ким-небудь. *Вона покинула мене тому, що я гуляв* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

◆ Гуляти у соромі, евфем., фольк. — те саме, що ГУЛЯТИ 2. *Ой на городі лопух, лопух, У нашої дівки живіт попух. Ой нехай пухне, нехай знає, Нехай в соромі не гуляє* (Українські сороміцькі пісні).

ГУЛЯЩА, ж., розм. Розпусна жінка. *А жінці варто лиши оступитись, то гріх від Бога і від людей. Уже й гуляща, уже й*

повія <...> (Л. Костенко, Берестечко); *Порядня дівчина — слизький евфімізм для позначення непривабливої. Найгірше для дівчини бути негарною, в стократ гірше, ніж гулящою* (Є. Кононенко, Без мужика).

■ Первісно це слово пов'язане з ідеєю «вольних», тобто людей, які пішли від своїх панів. У контексті російського «Домострою» вільна (і не тільки сексуально) поведінка жінки сприймалась як порушення морально-поведінкових канонів. Телія 1996: 264–265.

◆ Гуляща дівка — розпусна дівка. <...> *дехто мріяв мати бодай позашлюблуну дитину, але й ця мрія лишалася нездійсненою* — на перепоні стояли досить міцні традиції, за яких покритці дорікали (<...> «Гуляща дівка нагуляла байстрюка») <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

ГУСЯЧИЙ, а, е: ◆ **ГУСЯЧА ШІЙКА** див. ШІЙКА.

ГÁВА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Та як був я ще маленький, я питався мами, Як тото сі називає, що меє ногами. Мама мені відповіла: «To є, сину, гава»* (Коломийки Прикарпаття).

ГВÍНТИК, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. — Свердлик не свердлик, а гвинтик — точно (М. Матіос, Бульварний роман).

ГВОЗДЬ, ч., зах., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

◆ На гвоздь — положення під час статевого акту (жінка зверху).

ГІГА, ж., діял. Жіночий статевий орган.

■ Результат видозміні форми з дит. *кика «м'ясо»* [походження неясне] з одзвін-

ченням *к*, яке тут, можливо, пов'язане з афективно-емоційним забарвленням слова, характерного для низки українських народно-розмовних слів з г. ЕСУМ, 1, 504; 2, 431. Див. ще коментар до М'ЯСО.

ГІГАВКА, ж., діял. Чоловічий статевий орган.

■ Див. ГІГА.

ГІЛА, ж., діял. Чоловічий статевий орган.

<...> *Он і зараз вивалив гилу, як качалку, хоч би при мине приховав її* <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Від *кіла* «хвороба деяких рослин у вигляді наростів на корінні» <праслов. *kyla* «пухлина, наріст» ЕСУМ, 1, 506.

гльог

ГЛЬОГ', ч., жарг. (бурс.-сем.). Сперма.

■ Мотивоване діесловом із жаргону бурсків *гольгонути* «напитися» < *голькати* «п'ючи, шумно ковтати рідину» < *голь*-*голь*-звуконаслідування утворення, співвіднесене з вигуком буль. ЕСУМ, I, 557.

ГНИС (ГНИСЬ), ч., зах., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: малий хлопчина.

ГНИСЬ див. ГНИС.

ГОЛЯС: ◆ На голяса йти, зах., вульг.-просторозм., заст. – здійснювати статевий акт без презерватива. ■ Пол. *na golas* «у голому вигляді».

ГУЗДНО, с., діал. Те саме, що ГУЗНО.

◆ Гуздино свиняче, лайл. або презирл. – нікчемна, підла людина; Іді собі в гуздино (в гузно)!, лайл. – іди геть звідси!; Посвисті мені в гуздино!, лайл. – те саме, що Пощілуй в срা�ку (див. СРАКА).

ГУЗІК, ч., евфем., зах., вульг.-просторозм. Кал, екскременти.

◆ На гузік вárте, зах., вульг.-просторозм. – дуже поганий, нікчемний.

■ Пол. *guzik* «гудзик» як засекречувальний евфемізм.

ГУЗНО, с., діял. Заднє місце людини, зад.

ГУЛЬКА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган малого розміру. Ой пла-кала дівчинонька, голосно кричыла, Де сі тата гулька діла, шо в штанах стирчыла (Цит. за: Лесюк 2007).

ГУЛЯ, ж., евфем., зах. Чоловічий статевий орган.

◆ Замочити (поставити) гúлю, згруб.-просторозм. – здійснити статевий акт; Шпилити гúлю – здійснювати статевий акт.

ГУМА, ж., жарг. (мол.). Презерватив. Понабивавши кишені «гумою», закохані пішли на дискотеки (УМ. 16.02.2001).

Д

ДАБЛ, ч., жарг. (мол.). Туалет.

■ Від англ. double «00».

ДАБЛИТИ, недок., жарг. (мол.). Ходити в туалет.

ДАВАЛКА, ж., вульг.-розм., ірон. 1. Жіночий статевий орган. Я давала, я давала по чотири рази в день. А тепер моя давалка одержала бюлетень (Коломийки Прикарпаття).

2. Жінка або рідше – гомосексуал, які легко погоджуються на статевий акт; той, хто усім дає (у 1 знач.). Тут всі почали обговорювати спершу пацанів, які в натурі безбашенні, потім тъолку, яка сво-

єю поведінкою підтвердила, що всі з її породи – мокрощолки і давалки (Л. Дереш, Намір!).

◆ Наталка-всім-давалка, вульг.-розм., ірон. – жінка, яка легко погоджується на статевий акт.

■ Вульгарне перекручення імені українського літературного персонажа Наталка Полтавка. Синонім: ПИЧОДÁЙКА.

ДАВАТИ, недок., ДАТИ, док., кому, евфем., вульг.-просторозм. 1. Погоджуватися на статевий акт. – Просив, просив, не дала, Бодай тобі одгнила. – Я давала, ти не хтів, Бодай тобі одлєтів (Лель, 1994, № 5).

2. Віддаватися чоловікові, здійснювати статевий акт (про жінку). <...> *мужики, не в'їхавши, до чого вона, розуміється, шалють* («Ох як ти класно даеш!»), а потім ти їх кидаєш (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); [Йонатан:] Так що вона, сука, зробила, каже, що поки всього Голсурці не прочитаю, вона мені давати не буде (Лесь Подерв'янський, Нірвана); *Ой у гаю, при Дунаю Трактористу дала – Три дні цицьки мила, Соляркою сцяла* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); *Вип'ємо за ту дату, Коли дала мама тату. Якби не дала мама тату, Не було б цієї дати* (Тост).

■ «Задоволення голоду і сексуального бажання мають спільне: задоволення потреби у кожному випадку потребує руху до зовнішнього світу і контакту з ним. Але одне визначається почуттям недостатності (голод), а інше – почуттям надлишку (сексуальність). Сексуальна енергія завжди служить задоволенню голоду, і навпаки, прийом субстанції, що є біохімічним процесом, призводить до напруження лібідо. <...> Якщо голод використовує механізм лібідо, щоб досягти миру, то ерос потребує моторної системи голоду, щоб досягти задоволення». Лоузен 1996: 50.

Давати / дати по-собачому, вульг.-просторозм. – здійснювати статевий акт у позі «ззаду». Давала попові, Давала дякові, Давала піддячому – Ще й пособачому!.. (Бандурка); **Давати / дати раком** див. РÁКОМ; **Давати рибу** див. РÍБА; **Дати джмеля** див. ДЖМІЛЬ; **Дати живиці** див. ЖИВИЦЯ; **Дати запхати** – погодитися на статевий акт. Як дала запхати – не поможет й Божа мати (прислів'я);

❖ **Абі усі дівки поскисали**, що нам колись не давали, у ролі виг., лайл., жарт. – уживається як проклін з недоброзичливими побажаннями (з мови чоловіків); **Давати їсти, евфем., фольк.** – погоджуватися на статевий акт (про жінку). Яка була московочка, така с.; Як давала хлопцям їсти, Так дає (Бандурка). ■ Зв'язок між їжею і сексом має архетипний характер. Сексуальне бажання зазвичай репрезентується як апетит до їжі, але не навпаки. **Дати ласки з-під запаски** – погодитися на статевий акт; **Дати настбіячки** – здійснювати статевий акт у позі «стоячи». *В середу-м сі народила* – кажуть люди, горе. *Дала-м хлопцям настбіячки* – мене колька коле (Коломийки Прикарпаття); **Дати потки** див. ПÓТКА; **Піськи дати** див. ПÍСЬКА.

❖ мовна гра:

- римування: – *Як діла?* – *Лягла й дала.*
- омонімія: *Жінки поділяються на дам і не дам; дам, але не вам. Тож вип'ємо за дам!* (Тост). Тепер вона регоче просто в дзеркало: «*Ну ти даеш, голубко!*» А потім ще раз: «*Даєш, даєш!*» – і ця двозначність слова ще більше розсмішує її (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ДАЙКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що ДАВАЛКА.

ДАРМОВІС, ч., просторозм. ірон.-зважл. Чоловічий статевий орган (у стані відсутності ерекції). Лягай з ним хоч прямо, хоч навскіс, – не піднімається дармовис! (приказка).

ДАСИЦЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ДАТИ див. ДАВАТИ.

ДВАНÁДЦЯТЬ: ◆ Покáзувати на дванáдцять, просторозм. – бути у стані ерекції (про чоловічий статевий орган).

ДЕМОН, ч.: ◆ Дéмон відлíву, жарг. (мол.):

- а) туалет; б) відчуття дискомфорту при відсутності можливості відвідати туалет;
- в) настійна потреба відвідати туалет.

ДЕМОНСТРАЦІЯ, ж., евфем., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ДЕНЬ, ч.: ◆ Вихідні (весéлі, кра́сні, червоні) дні, жарг. (мол.), жарт. – дні менструального циклу; менструація. Мені здається, Марк подумав, що у мене – просто «вихідні» дні, бо ми теплорозпрощалися <...> (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); Критичні дні, евфем. – те саме, що Вихідні (весéлі, кра́сні, червоні) дні; ■ Вислів з реклами тампаксів і гігієнічних прокладок на телебаченні; Небезпéчні дні, евфем. – дні менструального циклу, в які підвищена вірогідність розвитку вагітності.

ДЕРТИ (ДРÁТИ), недок., кого, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт без кохання з дуже високою інтенсивністю, з елементами жорстокості (тільки про чоловіків). А тут, ну, як тобі сказати, драв Ліду мало не щодня (Ю. Покальчук, Те, що на споді); А от негри й араби Залюбки драли хлопця у Рівнім (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

◆ Горобця драти див. ГОРОБЕЦЬ; Дéрти як мáвша газéту, згrub.-просторозм., жарт. – те саме, що ДéРТИ; Крúпи дéрти, фольк. – те саме, що ДéРТИ.

ДЕФЛОРАЦІЯ, ж. Порушення цілості дівочої пліви; позбавлення дівоцтва.

■ Від лат. *defloratio* – букв. «зривання квітів». Метафора свіжої нерозпущеної квітки як символу цноти.

◆ Податко́ва дефлорáція, дисфем. – податкова декларація.

ДЕВОЧКА, ж., просторозм. Цнотлива дівчина.

ДЕЛА див. ДІЛÁ.

ДЖЕРЕЛО, с., евфем. Вагіна. Її одяг по-вільно спадатиме під дією земного тяжіння вниз, мій член наперекір цьому ж тяжінню підніматиметься і розростатиметься вище і вздовж, джерело її просякне вологою, порожнечу буде заповнено дощенту, постріл густої сперми прониже струмом наші переплетені тіла (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»).

ДЖИГУН, ч. Те саме, що БАБÍЙ. Бабовал зрозумів лише одне: його сприймають не за того, ким він є, або найняли таким собі джигуном, і він має задоволинити якусь високопоставлену, або, як тепер казали, «круту» бабу (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

■ Можливо, пов'язане з джигати «хльостати, бити різками; кусати (про комах)». ЕСУМ, 2, 52.

ДЖИН, ч.: ◆ Пустити джíна, жарг. (мол.). – сходити в туалет.

ДЖМІЛЬ, ч.: ◆ Дáти джмелá (джмéлика), фольк. – здійснити статевий акт. Ой ти, моя дівчинко, ярий цвіт, На ось тобі джмелика на привіт, Щоб твое коханячко зажило, Щоб твое гуляннячко процвіло! (Цит. за: Виженко 2005).

ДЗВІНКА, ж., евфем., книжн. Жіночий статевий орган.

ДЗВОНІЛКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Туалет.

ДЗИГАРНІЧКА, ж., зах. Чоловічий статевий орган. Дідо бабі показує свою дзи гарнічку. <...> Дідо бабі показує, а баба

регоче, що дідова дзигарнічка кресити не хоче (Коломийки Прикарпаття).

■ Первісно: запальничка.

ДЗІНЬ-ДЗІНЬ, невідм., жарг. (мол.), жарт.

Статевий акт.

ДЗЬОРА, ж., евфем., фольк., просторозм.

Те саме, що ДЗЬОРКА. *Оженився бан-дуря, Та й не знає, де дзвора. Аж засвітив каганець, А там дзвора, як горнець* (Українські сороміцькі пісні).

ДЗЮНДЗЕЛЬ, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган. *Не лежи на землі – дзюндзеля простудиш!* (Усна мова).

ДЗЮНДЗІК, ч., просторозм. Розпусник.

ДЗЮНДЗЯ, ж., евфем., фольк., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган. *Ходила я в річку по раки, Викусили дзюндзю собаки* (Цит. за: Виженко 2005).

■ Можливо, пов'язане з утвореннями звуконаслідуваного характеру: укр. дзюндзі, біл. дзюндзіць «мочитися». ЕСУМ, 2, 61.

ДЗЮНЬКА, ж., просторозм. Повія.

ДЗЮРИК, ч., евфем., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

ДЗЬОРКА, ж., евфем., зах., фольк., просторозм. Жіночий статевий орган. *Ти, дівчино, дай-но, дай-но, До неділі зачекай-но, А в неділю продам курку, Заплачу <...> за ту дзюрку* (Українські сороміцькі пісні); *Все, що мені від баби потрібно – це її дзюрка. Але якого біса я муши задля цього себе принижувати?* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

Синоніми: ДЗЬОРА, ДІРКА, ДУЧКА.

■ Від пол. *dziura* «дірка».

ДЗЮРЧИК, ч., зах., просторозм. Те саме, що ДЗЮРИК.

ДІБЛО, ч., евфем., разм. Чоловічий статевий орган.

■ Від діблом ставати «підніматися вгору; настовбурчуватися». Пор. ВСТАВАТИ.

ДІВІЗІЯ, ж.: ◆ Твою дівізію, у ролі виг., евфем., лайл. – те саме, що Йоб твою мати (див. МАТЬ).

ДІВО, с.: ◆ Наряджати діво, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт; злягатися.

ДІНІ, мн. Жіночі груди. *Десь кобіті за тридцять – ну тобто, іще нестара, Хоч у викоті сукні вже хлянуть підв'ялені діні <...>* (О. Забужко, Закон Архімеда).

ДІТИНА, ж.: ◆ Нагуляти (привести, пригέцати, припérти) дитину, народн., зневажл. – народити дитину поза шлюбом; **Нарядити дитину**, народн. – зачати дитину.

ДІШЕЛЬ, ч., евфем., народн., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: товста жердина, прикріплена до передньої частини воза або саней.

◆ Як у бідного жіда дішель, фольк., жарт. – чоловічий статевий орган великого розміру.

ДІВКА, ж.: ◆ Дівка за викликом, евфем. публ. – повія, яку можна викликати по телефону; Звесті дівку – спокусити і кинути дівчину. <...> до женячки Михайлло був дуже гречним і порядним парубком: дівок не зводив, молодицям спідниці догори не підфіткував, у вдовиних перинах не валявся (М. Матіос, Солодка Даруся).

ДІВОЧІСТЬ, ж.: ◆ Пропороти дівочість, фольк. – позбавити дівчину цнотливості. Потикав парубок її спочатку не всереди

ну, а так, зверху, щоби якомога сильніше й розпалити, а потім як напружить – та й пропоров дівочість (Лель, 1994, № 5).

ДІВЧИНА, ж.: ◆ **Квартальська дівчина**, евфем. – повія.

ДІВЧИНКА, ж., евфем. Жіночий статевий орган.

ДІД, ч.: ◆ **Йо́сипів дід**, у ролі виг., евфем., лайл. – вислів, який замінює лайку Йоб твою матір (див. МАТЬ).

Пор. ЙОСИП.

ДІЙНИЦІ, мн., евфем., жарг. (мол.). Жіночі груди. <...> мужики від таких дійниць чомусь розум втрачають (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

ДІЛА (ДЄЛА), мн., евфем., просторозм.

Менструація. – Це нічого, що я в тебе? – На щастя. У мене вчора тільки діла закінчилися (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

ДІЛО, с., евфем., просторозм. 1. Статевий акт.

◆ **Взятися за [своє] діло**, евфем. – здійснити статевий акт (про чоловіка). Цілуватись ти не вмієш – Від цілунків мариши-млієш. Роздягну ж тебе зомлілу – Та й візьмусь за своє діло (Лель, 1996, № 4); **Зайнітися ділом**, евфем. – те саме, що **Взятися за [своє] діло**. Давай поки що вдвох займемось ділом, тут явні всі ознаки тогош шалу, що звуть любовним <...> (Іздрик, Павільйон); **Зробити діло**, евфем. – здійснити статевий акт. Солдат каже: Ти як-небудь ухитрись, вибіжи наче надвір і діло зробимо (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка). Синонім: **ОДДІЛАТИ**; **Нічне діло**, евфем. – статевий акт; злягання. Волос на волос, Тіло на тіло – Так ся починати нічное діло (Русинський ерос).

2. Чоловічий статевий орган. Бабу закортило мати в руках діло. Ни будь, бабо,

глупа, бо тото залупа (Русинський ерос).

ДІМ, ч., евфем. Жіноча піхва. <...> і він увів свій член у її дім, а вона відповідала йому... (А. Жураківський, Кінець відпustки).

◆ **Дім розп'усти див. РОЗПУСТА**; **Публічний дім** – будинок, у якому проститутки приймають відвідувачів.

ДІЛТЯНКА, ж., заст. Повія. Були і тій там панянки, Що наряжались на показ; Мандрьохи, хльорки і ділтянки, Що прощають себе на час (І. Котляревський, Енеїда).

ДІРÁ, ж., евфем., народн., фольк. Те саме, що ДІРКА.

◆ **В такій дірі кілобк не зогніє, а ще й наросте** (прислів'я) – про гарну, привабливу жінку; **I до старобі дірій міша скікнє** (приказка), жарт. – про можливість злягання зі старою жінкою; **На твою дірій шкода гліну**, ліпше піцурийну див. ПІЦУРИНА; **Поспіла діра, фольк.**, жарт. – досягти статевої зрілості (про дівчину). Синоніми: **Можна гнату у три** (див. ГНАТИ); **Провертіти дірку** (діру) див. ДІРКА; **Як кілобк усé в одній дірі, то й зогніти мόже, згруб.-просторозм..**, жарт. – для чоловіка небажано мати статеві стосунки лише з однією жінкою.

◆ – мовна гра (матеріалізація метафори): **Do díri dobré phati, a ne padati** (приказка).

ДІРКА, ж. 1. евфем., фольк., вульг. Вагіна.

– Ой плачу я, плачу. **Bo dírki ne bachu...** Дівка Гриця за чуприну: – **Отут dírka, курвин сину!** (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); – **I ty dívka, i ja dívka, Chom u тебе більша dírka?** – **Menе хлопці сподобали, Більшу dírku pro-dovbali** (Українські сороміцькі пісні).

■ «Бездоня, за язичницькими уявленнями, уважалась першоджерелом усього живого у Світобудові. В антропоморфній моделі Всесвіту жінка прирівнювалась до Безодні: пор. англ. *girl* “дівчина”, але російське *жерло*; дангл. *dir* “дівчина” та рос. *дыра*; нім. *Weib* «жінка», але давньо-верхньонім. *sweb* “бездоня”». Маковский 1996: 146. З психоаналітичної точки зору, «пизда – це по суті дірка <...> результат кастрації». Руднев 2005: 497. Дірка в землі – один з найбільш поширених жіночих символів, а поняття середини («пуп землі»), яке вважалося священним, ототожнювалося з жінкою у багатьох індо-європейців. Пор. з амер.ексуального сленгу: *gap, hole* «вагіна». Richter 1993: 91. Пор. БЕЗОДНЯ, ДЗЮРА, ДІРА, ДУЧКА, ПРОПАСТЬ.

◆ До [глибокої] дірки, кому, вульг.-просторозм. – абсолютно байдуже; все одно. Пепі ці справи були до глибокої дірки <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); Найліпше дівці, як має в дірці (приказка) – найкраще тій жінці, яка має статевого партнера; Попросити дірку, згруб.-просторозм. – запропонувати дівчині, жінці здійснити статевий акт. Здібав парубок дівку та й попросив дірку; Пробити дірку, фольк. – позбавити дівчину цнотливості, дефлорувати її. Дівчина цнотлива Мала в лонці плівку. Прийшов Грайсовило – Та й пробив їй дірку (Лель, 1999, № 1); Провертіти дірку (діру), фольк. – здійснити статевий акт (про чоловіка). Да спасибі понеділку Да ще і Хомі, Щопровертів дірку Да ще і мені (Бандурка); – Ой, хлопці, кажи, хлопці, є в дірі горобці. Треба діру провертіти – вони хочуть злетіти (Коломийки Прикарпаття); Трা�хати в усі дірки,

вульг.-просторозм. – вести активне, інтенсивне статеве життя, допускаючи збочення; Трা�хатися в усі діркі, вульг.-просторозм. – мати активне, інтенсивне статеве життя, допускаючи збочення. Короткий період підліткового сексу з дорослою жінкою, закоханість без сексу, яка виявилась повним абсурдом, бомоя кохана давно трахалась у всі дірки зі старшим пацаном (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

2. жарг. (мол.). Жінка, дівчина. Дві головні геройні його життя, що найдовше застрималися в душі, на відміну від сотень інших, <...> тих вересклівих безголових дірок на довгих товстінських чи тоненьких ніжках (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря).

○ – матеріалізація метафори: В тілі жінки знайшов дірку і довго терся, намагаючись відтворити процес добування вогню (Лель, 1993, № 2).

ДІРОЧКА, ж. Пестл. до ДІРКА 1. – Україй мене, дівчино, чи ти спиш? А де тая дірочка, шо ти сциш? (Українські сороміцькі пісні).

ДІРЯВКА, ж., діял. (наддніпр.). Дівчина, позбавлена дівочої цноти.

■ Первісно: дірва сумка або миска. Про жіночий статевий орган: Скільки б її не зашивав, усе дірявка буде.

ДІТИ, мн.: ◆ Діти аж скáчутъ з кого, народн., жарт. – хто-небудь досяг статевої зрілості (перев. про чоловіка). Я думаю, що з нього при такому здоровому тілі діти аж скáчутъ (Ю. Покальчук, Тє, що на споді). Синоніми: Діти в яйцах пищать, свищуть; (див. ЯЙЦЯ); У штáнях ужé діти пищáть (див. ШТАНІЙ).

ДІТОРОДНИЙ, а, е: ◆ Діторбдний брган див. ОРГАН.

ДІТОРОДНИК, ч., евфем., народн. Чоловічий статевий орган. Якось найсміливіший серед нас капловухий Славко, побачивши у всій принації Предкового дітородника, скрикнув <...> (В. Скуратівський, Жеребець). Синоніми: Діторбдний брган (див. ОРГАН); Діторбдний член (див. ЧЛЕН); Чоловічий дітотврник (див. ДІТОТВОРНИК).

◆ Жіночий діторбдник – жіночий статевий орган. Натомість жіночий дітородник мав більш поетичні означення <...> (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ДІТОТВОРНИК, ч.: ◆ Чоловічий дітотврник, евфем., народн. – чоловічий статевий орган. Скажімо, чоловічого дітотврника в повсякденному мовленні називали «діблом», «кишкою»... (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ДОБРО, с., просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган. Якийсь гицель знову стоїть під трансформатором. Виставляє своє добро і спокійнісінько справляє нужду (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ДОВБАНИЙ, а, е, евфем., вульг.-просторозм. Те саме, що ЙОБАНИЙ 2. – Я про нашу державу довбану. Відчуваеш, у яку позу вони нас поставили? – Емоції хлюпаються зі співрозмовника, наче горілка із по вінця наповненої першої похмільної чарки у тримтячій руці алкаша (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

ДОВБАТИ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. <...> Приводив сюди яку хотів дівку і довбав її на чий хотів могилі, а

особливо на отих могилах – класиків (М. Матіос, Бульварний роман).

◆ В рот ментá (мінтá) довбáть див. РОТ.

ДОВБНЯ, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: великий молот або велика дерев'яна палиця з потовщенням на кінці.

ДОВБОЙÓБ (ДОЛБОЙÓБ), ч., обсц., презирл. 1. Тупа, недалека людина. [Філін:]

<...> Так дальше жити нізязя, скрізь долбобойби!.. Навіщо, мамо мудрая сова, мене ти народила?! (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); Невже секретні служби розробляли свої високі технології лише для того, щоб якийсь долбобойб не давав мені зробити рятівного ковтка? (Іздрик, АМ™).

2. Докучлива людина; зануда.

ДОВБОЙÓБИТИ, недок., обсц., презирл. Докучати кому-небудь, втомлювати когось. – То що, бля, тепер ти весь час будеш довбобойбити мені над головою? (Іздрик, АМ™).

■ Контамінація задовбувати і зайобувати «набридати, втомлювати».

ДОВБОЛОÓБ, ч., евфем., згруб.-просторозм. Те саме, що ДОВБОЙÓБ. І хто вас, довбобобів, на службу приймав? (Ю. Андрухович, Московіада).

ДОВБУШ, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. Алі-Тайсон проник у мене, здавалося, одночасно всіма пальцями, руками, язиком, маленьким і твердим своїм довбушем так ішидко й уміло, що я й не спам'яталася, як, напинута бажанням, застогнала під ним від якогось нелюдського задоволення (М. Матіос, Бульварний роман).

■ Від прізвища легендарного українського героя Олекси Довбуша. Зближення з ДОВБНЯ.

ДОВГОШІЙ, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаво. Прутень – є Голуб, Котик, Погашувач жаги, <...> Твердолобий, Довгоший <....> (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

■ Пор. А у зятя такий хуй, Як у бусля шия! (Українські сороміцькі пісні); Дідо бабі таke пхає, як гусяча шия (Коломийки Прикарпаття).

ДОЕЦЬ, ч., *евфем.*, *фольк.* Чоловічий статевий орган. Наш доєць коло яєць (Цит. за: Виженко 2005).

ДОІБАТИ див. ДОЙОБУВАТИ.

ДОІБАТИСЯ див. ДОЙОБУВАТИСЯ.

ДОЙКИ, мн., *жарг.* (*мол.*), *жарт.-зневажл.* Жіночі груди. <...> тілом відчував, дарма що через одяг, її груди, бля, цьому ніхто не повірить, які в ней класні дойки, м'які, наче маленькі надувні матрацики... (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ДОЙОБУВАТИ, недок., **ДОІБАТИ**, док., *ко-го, обсц., згруб.-просторозм.* 1. Завершувати статевий акт з ким-небудь.

2. *несхальн.* Набридати кому-небудь своїми настирливими чіпляннями, занудством.

ДОЙОБУВАТИСЯ, недок., **ДОІБАТИСЯ**, док., *обсц., згруб.-просторозм.* 1. Доводити себе до неприємного, хворобливого стану, втоми активними статевими зляганнями.

2. Чіплятись до кого-небудь, дратувати когось. <...> а ще до нас доібaloся два старих штимла за те, що ми голосно матюкалися <...> (А. Дністровий, Пакици).

ДОЙОК, ч., *діял.* (*гуц.*), *вульг.* Пеніс.

ДОЛБОЙОБ див. ДОВБОЙОБ.

ДОЛІНКА, ж., *евфем.*, *діял.* (*зах.-поліськ.*). Жіночий статевий орган.

ДОМЕЧОК, ч., *жарг.* (*бурс.-сем.*). Туалет.

ДОМІТИ, док., *кого.* Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ДОМКРАТ, ч.: ◆ Сидіти на домкраті, *ев-фем.*, *жарт.* – бути з ерегованим членом.

ДОНЖУАН, ч. Шукач любовних пригод; ловелас.

■ Дон Жуан – легендарний лицар-сластолюбець, спокусник і завойовник жінок, порушник релігійних та моральних норм. Згідно з легендою, Дон Жуан жив в Іспанії, в Севільї у 17 ст. Ім'я вперше з'явилось у п'єсі іспанського драматурга Тірсо де Моліна «Севільський спокусник» (1630). «У переносному значенні вживається із схвальними конотаціями на позначення нерозбірливого у зв'язках і хтивого мужчини (схвальні конотації не домінують у слов'янському мовному ареалі. – Л. С.). Психологи стверджують, що історія Дон Жуана свідчить про його психологічні та емоційні проблеми: очевидно, він страждав від передчасної еякуляції і був абсолютно не здатним до тривалих та серйозних стосунків з жінками. Своєю сексуальною поведінкою він постійно намагався довести свою чоловічість, проте лишався емоційно незадоволеним. Цей чоловічий невроз має назву “синдром Дон Жуана” і може бути знаком прихованої гомосексуальності, а тому таким відчайдушним постає прагнення бути супер-гетеросексуалом». Mills 1993: 60–61.

ДОПИЗДІТИСЯ, док., *обсц.*, *згруб.-просторозм.* Мати негативні наслідки чиєсь зайвої балаканини.

◆ Гагарін долітався, а ти допиздівся, *дис-фем.* – не слід було говорити зайвого.

○ Замість Гагарін долітався, а Пушкін дотріндівся.

ДОСТОЇНСТВО, с., просторозм., жарт. Чоловічі геніталії.

◆ Чоловіче достойнство, розм., жарт. – те саме, що ДОСТОЇНСТВО.

ДÓШКА, ж., жарг. (мол.) Дівчина без бюста або з малим бюстом.

ДОЩ, ч., евфем., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. *Ой, дощику, поливаишику, Поливай, поливай, Поливай, поливай, Ти, пареньок, до дівчинонки Прибуваї, прибуваї* (Цит. за: Виженко 2005).

ДРАКОНИТИ, недок., жарг. (мол.). Займаться онанізмом.

ДРАТИ див. ДЕРТИ.

ДРАЧКА, ж., жарг. (мол.). Жінка як статева партнерка чоловіка.

ДРАЧМЕЙСТЕР, ч., вульг.-просторозм. Онаніст.

■ Фіксується як харківський сленгізм першої половини ХХ ст. Горбач 2006: 97.

ДРЕК, ч., вульг.-просторозм. 1. Кал, екскременти.

■ З юдиш: *drek* «лайно, людський кал»; нім. *Dreck* «взагалі щось погане».

2. Що-небудь погане, нічого не варте. Плаття – дрек.

3. Мерзотна людина, негідник.

4. жарг. (мол.). Погані справи або погано.

ДРИГАТИ, недок., зах., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ДРИЗДА, ж., зах. (львів.), згруб.-просторозм. Повія.

■ Від ДРИСТАТИ. Горбач 2006: 210.

ДРИМБА, ж. Жінка легкої поведінки.

■ Експресивне утворення; вживается у знач. «здоровенна дівка; висока тонка жінка; нечепура»; укр. дринба «висока

тонка жінка», болг. дрұнда «здоровенна негарна жінка». ЕСУМ, 2, 127.

ДРИНДАТИ, недок., зах., просторозм. Те саме, що ДРИГАТИ.

ДРИСКАВКА, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що ДРИСЛЯ.

ДРИСЛІВИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який часто страждає проносом.

◆ Дрисливія, як короба від лободій, вульг.-просторозм., зневажл. – повільна, нероботяча і хвороблива жінка.

ДРИСЛІВІЦІ, мн., вульг.-просторозм. Те саме, що ДРИСЛЯ. На твого сина плаксивці, дрисливіці <...> і вся нечистота. А на мою дочку чистота, красота зо всіх сторон (Сл. Гр. I, 48).

ДРИСЛЯ, ж., вульг.-просторозм. Сильний пронос.

ДРИСНУТИ, док. Інтенсивно випорожнитись. – <...> Коли на горі байбак свисне.

– А як не свисне? – Не свисне – так дрисне! (Ю. Курай, Ме густас ту, або Тім та ватага).

ДРИСНЯ, ж., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що ДРИСЛЯ.

2. несхвалюн. Будь-яка неважлива, нецікова, непотрібна для адресата інформація, яку йому намагаються донести у звуковій словесній формі. <...> і чуєш <...> вереск редакційного секретаря: двопунктову на третій знати, заголовки на перший перебираємо рубленим. Чи якусь подібну виробничудрисню (Ю. Андрухович, Таємниця).

ДРИСТАТИ, недок., вульг.-просторозм.

1. Мати сильний розлад шлунку, пронос.

◆ Аби дристав дальше як відиш, у ролі виг., зах., лайл.– уживається як прокляття з побажанням захворіти на дизентерію.

2. Інтенсивно випорожнитися.

ДРИСТИЦЯ, ж., діял. Те саме, що ДРИСЛЯ.

ДРИСТУН, ч., вульг.-просторозм., презирл. 1. Той, хто страждає проносом.

Синонім: ДРИЩИК.

2. жарг. (крим.). Дуже боязка людина; донощик.

ДРИСТУХА, ж., вульг.-просторозм., презирл. Жін. до ДРИСТУН.

ДРИШНЯ, ж., діял. (гуц.). Людський кал.

ДРИЩАТИ, недок., вульг.-просторозм. Те саме, що ДРИСТАТИ.

◆ Рідко дрищати, презирл.: а) мати сильний розлад шлунка; пронос; б) багато говорити.

ДРИЩИК, ч., діял. (наддніпр.). 1. Той, хто страждає проносом.

2. Слабосилий, нікчемний чоловік.

ДРОЧІЛКА, ж., вульг.-просторозм. Парк, сквер.

ДРОЧИТЕЛЬ, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ДРОЧУН.

ДРОЧИТИ, недок., вульг.-просторозм., несхвалюн. 1. Займатися онанізмом. *Кому пилу точить, Кому пилу точить? Ховаймося, бо буду я П... ду дрочить* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); *Хлопці Седого рячатися на барашень з лімузинів, пускають сопли і дрочати* (О. Ульяненко, Седой); *Взагалі, стежити за людиною, коли вона єсть, – це просто свинство, це те саме, що підглядати, коли дрочати* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

2. кого. Дражнити кого-небудь.

3. кого. Дратувати, бісити кого-небудь.

◆ Кόжен дроче як уміє і як хоче (прислів'я), жарг. (мол.). – кожна людина має свободу вибору кого-, чого-небудь.

Синонім: Кόжен піє [співає, говорить] як уміє.

ДРОЧКО, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ДРОЧУН.

ДРОЧМЕЙСТЕР, ч., вульг.-просторозм. Онаніст.

ДРОЧУГАН, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ДРОЧУН.

ДРОЧУН, ч., жарг. (мол.). Онаніст. – Ну, а далі що було? – питаетесь він врешті. – З ким? – не розуміє Вася. – Ну, з цим вашим дрочуном... перепрошую – з другом вашим (С. Жадан, Депеш Мод).

ДРУГ, ч.: ◆ Білий друг, жарг. (мол.), жарт.

Унітаз; **Маленький** (найближчий) друг, жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. Я переконаний, що варто несподівано з'явитися до неї, і тоді <...> мій маленький друг до її послуг (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); Які струми підключаються цієї житі під високовольтні лінії бажання й хотіння бути любленим завжди і тільки цим чоловіком? Чоловіком з чорним волоссям свого найближчого друга і приятеля <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

○ – матеріалізація метафори: Немає більшої удачі, Коли без комплексу ѹ напруг Поряд з тобою різво скоче Красивий сексуальний друг! (Ю. Позаяк, Шедеври).

ДРУК, ч.: ◆ Встав як друк у кого, народн.-статі ерегованим (про чоловічий член).

■ Друк – дрючик.

ДРЮЧИТИ, недок., кого, вульг.-просторозм. 1. Здійснювати з ким-небудь статевий акт. Полігамний мужик, Він до шлюбу не звик – дрючити баб без розбору

в Луганську (Ю. Позаяк, Українські лімєрики).

2. Завдавати кому-небудь неприємності; // Лаяти кого-небудь, висловлювати догану комусь.

Пор. ВІДРЮЧИТИ, ЗАДРЮЧИТИ.

ДРЮЧОК, ч., *евфем., просторозм.* Чоловічий статевий орган. Я думала, що в нього маленький, аж воно такий дрючок, що як заложе, так і душа вискоче (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); «Більшості чолов'екам Бог дає сучки, а меншості – довгі дрючки, що одного на десятерох вистачило...» (В. Скуратівський, Жеребець).

◆ Дрючка заткнуТЬ під шкúрку, згруб. – просторозм. – здійснити статевий акт.

ДУБ, ч.: ◆ Везти дуба, *евфем., фольк.* – здійснювати статевий акт; злягатися. Ой береза дуба везла, Трохи втріла, трохи змерзла (Нар. пісні в записах І. Франка); Повалити на чéреві дуба, *евфем., фольк.* – здійснити статевий акт. Моя люба дівчинонько, ой люба, ой люба, Аби-с дала повалити на чéреві дуба (Коломийки Прикарпаття); Стати дубом, обсц., фольк., вульг.-просторозм. – ерегуватися (про пеніс). Молода через недіючи через півтори з своїм мужиком шутила, шутила, поки в його став дубом (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ДУБІТЬСЯ, недок., *евфем., фольк.* Ставати ерегованим (про пеніс).

■ Еротична символіка «дуба» бере початок у міфopoетиці: «чоловік (мужчина) в антропоморфній моделі Всесвіту вважався мікрокосмом, <...> він міг прірівнюватися до Світового дерева (символ Всесвіту), причому дерево уособлювало Божественний фалос». Маковский 1996:

387. «Дуб в українському фольклорі – це символ мужчини. Таки дуб, таки дуб, Таки зелененький! Таки був, ночував Козак молоденський.... Усі думки охочого до злукі мужчини обертаються навколо “дуба”: Шелест, шелест по дубині, З ким я буду спати нині? Охоча до сексуальної злукі дівчина йде “під дуба”: Під дубом лягла, заголилася». Виженко 2005: 212–213.

Пор. Везти дуба; Стати дубом (див. ДУБ) Дубова колобда (див. КОЛОДА).

ДУБЛЯНИ, мн.: ◆ До дублян, *евфем., зах.* – абсолютно байдуже, все одно.

■ Дубляни – село біля Львова.

Синоніми: До дупи (див. ДУПА); До дуняю (див. ДУНАЙ); До душі (див. ДУША).

ДУБОВИЙ, в, е: ◆ Дубова колобда див. КОЛОДА.

ДУДА, ж., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган.

◆ Дати дуду, *евфем., фольк.* – здійснити статевий акт.

ДУЛЯ, ч., *просторозм.* 1. Стулена в кулак рука так, що великий палець просувається між вказівним і середнім, як знак зневажливого ставлення до кого-небудь.

2. Абсолютно нічого.

◆ Дати дулью під ніс кому, *просторозм., презирл.* – категорично відмовити кому-небудь у чомусь. Пор. Дати фігу під ніс (див. ФІГА).

3. *евфем.* Чоловічий статевий орган.

◆ Дулью з'сти, вульг. – нічого не одержати, не дістати; Дулья в кармані, *просторозм., презирл.* – боязка, перев. не висловлена погроза, заперечення кому-небудь або незгода з кимсь; Дулья з маком [під ніс]

кому і без дод., зневажл.: а) абсолютно, зовсім нічого; б) уживається як лайливий вираз на означення категоричної відмови від чого-небудь, незгоди з чимсь і т. ін.; **Дуля з мáслом, просторозм., ірон.:** а) уживається для вираження категоричної відмови, заперечення, незгоди: зовсім ні; б) (зі сл. отримувати, давати, мати) абсолютно нічого; **Мáтері твойї (йогó і т. ін.) дуля, лайл.** – уживається для вираження незадоволення, обурення з приводу чого-небудь; **Мáти дúлю ([лихý] трáсцю і т. ін.), вульг.** – нічого не досягти, не одержати, нічим не володіти; **Покáзувати / показáти дúлю кому, просторозм.** – виражати кому-небудь (перев. відповідним жестом) презирливу відмову в чомусь, знущання з когось; **Скрутíти дúлю, вульг.** – стулити в кулак руку так, що великий палець просунувся між вказівним і середнім на знак відмови кому-небудь або неповаги до когось; **Сукáти дúлі, вульг.** – скручувати, показувати дулі; **Сорóкам дúлі крутити, зневажл.** – байдикувати, нічого не робити.

Синоніми: ФАК 2, ФІГА.

ДУНАЙ, ч.: ◆ До дунаю, евфем., зах. – те саме, що До дúпи (див. ДУПА 1).

ДУНДЛИК, ч., зах., розм. Чоловічий статевий орган.

ДУНЯ, ж., діял. (гуц.). Задниця.

ДУНЯША, ж., діял. (гуц.). розм. Жіночий статевий орган.

ДУПА, ж., просторозм. 1. Заднє місце людини; сідниці. Як прищ може вискочить на першій-ліпшій дупі, так і людська винахідливість знаходить для себе най-неочікуваніші сфери застосування (ПіК, 2004, № 16–17); **Мене розважив задушливий декор серпасто-молоткастих ку-**

мачів <...>, а особливо офіціантка з діркою на джинсовій дупі (Смолоскипи, 1997, № 2).

- Від праслов. *dura*, початково «заглибина, довбанка» < *dýrþlo (укр. дупло); в укр. мові з'явилось під впливом польської. Хоча слово відоме усім слов'янським мовам, тільки у пол., укр., рос., болг., серб. мовах означає «зад». ЕСУМ, 2, 146.
- ◆ **Нарвáтися дúпою на іржáвий цвях, згруб.-просторозм., жарт.** – потрапити в халепу.

1.1. Заднє місце, призначене для дефекації.

- ◆ **Бракóе [тільки] другої дúпи [до сраннý], у кого, вульг.-просторозм., жарт.** – хто-небудь задовольняє усі свої потреби, має все.

1.2. Заднє місце, призначене для сидіння.

- ◆ **Бráти / взýти дúпою, згруб.-просторозм., несхвалн.** – добиватися успіхів у навченні, науці і т. ін. наполегливістю, старанністю, не маючи для цього великих здібностей, таланту. <...> про пересічну людину, що не вирізняється близкучими здібностями, але яка вперто гризла граніт науки та перла до поставленої мети, кажуть, що він свій успіх чи посаду дупою взяв <...> (Іда Ворс, Орган шостого чуття).

Пор. **Бráти жóпою** (див. ЖÓПА); **Бráти задницею** (див. ЗÁДНИЦЯ).

- 1.3. Задня частина тулуба як частина тіла, призначена для покарання («дупа покарана, бита»).

- ◆ **Дáти під дúпу [колінцем] кому, згруб.-просторозм.:** а) ударити кого-небудь; б) насварити, покарати кого-небудь; в) вигнати кого-небудь звідкись. **В олігарха крісло трісло – тож міцніше треба крісло.** Крісло він з міністром купить, а міністру дастъ під дупу (Ю. Луканов, Козульки); **Добрáтися до дúпи чieї,**

згруб.-просторозм. – поквитатися з ким-небудь; **Кіпнути в дупу** – те саме, що **дати під дупу**. *Потихеньку прибрали всю його компанію, копнули в дупу тих, хто його фінансував, а кого не копнули – посадили <...>* (Поступ, 2004, № 46); **Побитті дупи без патика**, зах., згруб.-просторозм. – порожня балаканина.

1.4. Заднє місце людини як «непристойне» місце, яке соромно показувати.

◆ **Лизати дупу, кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед кимсь, догоджати кому-небудь. *Хтось Путіну написав ще й таке: «Взагалі, може досить лизати д... Росії. Хочуть 250, дамо 250. От тільки <...> не будемо купувати "Лади" і „Волги”, і взагалі все, що пов'язано з РОСІЄЮ»* (Поступ, 2006, № 13).

Пор: **Лизати жбу** (див. ЖОПА); **Лизати зад** (див. ЗАД); **Лизати задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **Лизати сідницю** (див. СІДНІЦЯ); **Лизати сріаку** (див. СРÁКА); **Цілувати в дупу кого**, згруб.-просторозм. – підлабузнюватися до когось; **Цьом-цьом в дупу і па-па, жарг.** (мол.), жарт. – формула прощання.

1.5. Заднє місце як негарна частина тіла («анти-обличчя»). *Виглядає, як дупа; Світ повернувся до мене дупою* (Цит. за: Винничук 2006: 41).

1.6. Заднє місце як вмістилище, звичайно вузьке, важкодоступне.

◆ **Запхати (засунути) в дупу, вульг.-просторозм.:** а) (що) повністю зігнорувати що-небудь. *Відтак дехто примудряється жити, запхавши в дупу не лише революцію, а й свою світлу голову, і споглядаючи світ у цій збочений йогівській позі* (Д. Лиховій, Революція в дупах); *Я готовий стати перед нею на коліна і цілувати її ноги, я готовий лю-*

бити цю жінку до кінця життя, бляха, я готовий запхати глибоко в дупу всі свої принципи разом із Тибетом, аби тільки Ліда була зі мною (А. Дністровий, Патетичний блуд); б) (кого), презирл. абсолютно перевершити кого-небудь у чомусь. Пор. **Засунути в зад** (див. ЗАД); **Засунути в жбу** (див. ЖОПА); **Засунути в сріаку** (див. СРÁКА); **Як із дупи витягнути** [(вітягли)], вульг.-просторозм., несхвалян. – дуже зім'ятий, зіжмаканий (про одяг, білизну і т. ін.). *Там [у сраці] є все, просто «закрома Родіни», але є одна проблемка: те, що добуте, виглядає «як із дупи витягнуте».* Ця констатація як сталий вислів навіть перейшла до побутової мови. Особливо це стосується чомусь непрасованої білизни (Іда Ворс, Орган шостого чуття). Пор.: **Як із жби витягнути** (див. ЖОПА); **Як із задниці витягнутий** (див. ЗАДНИЦЯ); **Тімно, як у негра (муріна) в дупі**, згруб.-просторозм. – нічого не видно (погано освітлене приміщення).

1.7. Місце, погане в цілому (посідає в ієрархії частин тіла одну з найнижчих сходинок).

◆ **В (у) дупу, вульг.-просторозм.:** а) (кого, що) – те саме, що **до дупи**. *Тільки в дупу мейкан* (І. Карпа, Перламутрове порно); б) (у ролі частк.) уживається для запевнення в істинності чого-небудь. *Тут ти можеш признатися, що ніяких, у дупу, наукових робіт ти не пишеш <...>* (І. Карпа, 50 хвилин трави). Синоніми: **В задницю** (див. ЗАДНИЦЯ); **В пизду** (див. ПИЗДÁ); **В сріаку**; **В сраці** (див. СРÁКА); **В хéра** (див. ХЕР); **Нá хуй** (див. ХУЙ); **У дупі** (див. ХУЙ 3). **До [ясної] дупи:** а) нічого не варте. [Руслан:] **Фух!..** Аж упрів... Але то все – до дупи. **Працюй**

для них, страждай – ніхто тобі й слова доброго не скаже... (В. Діброва, Пoетика застілля); б) абсолютно байдуже, все одно. ■ Від пол. *do dupu*. Синоніми: **До душі** (див. ДУШÁ); **До дублян** (див. ДУБЛЯНИ); **До дунаю** (див. ДУНАЙ); **До одного місця** (див. МІСЦЕ); **До пизді** (див. ПИЗДÁ); **До срáки** (див. СРÁКА). **Мáти в дúпі кого**, що – ігнорувати когось, щось. ■ Від пол. *tięć się w dupie*. Панна, котра роздягається сама, робить це з двох причин: а) має тебе в дупі, і її глибоко начхати, що ти про неї думаєш; б) не має тебе в дупі, а тому не бажає грati вар'ята (Ю. Винничук, Груші в тісті). Пор. **Мáти у задници** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Мáти у срáці** (див. СРÁКА). **Не з дúпи вýпав**, вульг.-просторозм. – не позбавлений здібностей, умінь і т. ін. Синонім: **Не пáльцем рóблений** (див. ПÁЛЕЦЬ). **У дúпі** (зі сл. бути, опинитися і т. ін.), вульг.-просторозм., несхвален.: а) у дуже віддаленому місці, закутку. б) у дуже важкій, безвихідній або принизливій ситуації. «*У дупі ти тепер... А як звідти виберешся, доведеться партійний білет на стіл покласти...*» (В. Дрозд, Життя як життя); **Навколо мáльйони жінок**, можна якусь іншу полюбити, і то дуже просто. Якщо вони разом, значить, на те є причина. *I де тоді я опиняюся зі своїми почуттями? Не хочеться казати «в дупі», бо це не романтично, але де ж тоді?* (С. Пиркало, Не думай про червоне). Синоніми: **В жóпí** (див. ЖÓПА); **У глибокій задници** (див. ЗÁДНИЦЯ). в) (уролі частк.) уживається для вираження запевнення в чому-небудь. Таня, сміється Риня, ти гониш, який у дупі заміж, пішли (А. Дністровий, Пацики); **Молоді люди, такі як я, в час депресії полюбляють інколи сумувати**

- над важкою долею. Ха, яка в дупі важка доля? (А. Дністровий, Патетичний блуд).
- 1.8.** Задня частина тулуба, що має неестетичний вигляд.
- ◆ **Убити їжакá гóлою дúпою, вульг.-просторозм.** – здійснити, подолати і т. ін. що-небудь дуже складне або неможливе.
- 1.9.** Заднє місце жінки або чоловіка, яке має сексуальну привабливість і є об'єктом стосунків («дупа сексуальна»).
- ◆ **Дúпи давáти, жарт.** – бути гомосексуалістом; **Нíби у дúпі гниé член, вульг.-просторозм.** – дуже погано (про зовнішній вигляд). Дека знову мовчить, і це мене починає харити, бо я, врешті-решт, не з мумією розмовляю, а зі своїм другом. Обурююся з приводу цього, кажу: ти виглядаєш так, ніби у твоїй дупі гніє член, розслабся, ти і так нічого не змі... (А. Дністровий, Патетичний блуд). Синонім: **Як в жóпу вýїбаний** (див. ЖÓПА).
- 1.9.1.** Статевий орган жінки. Люська дала мені дуну (Цит. за: Винничук 2006: 41).
- ◆ **Тягнúти / натягнúти штанí на дúпу, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – в інтимних стосунках поводити себе таким чином, щоб уникнути небажаної валітності. [Тато:] Як десь йдеши, то тягни штані на дупу, бо як в подолку мені принесеш найдуха, то повалите мені з хати двое до курви мами (А. Білецький, Усе геніальне – просто).
- 2.** вульг.-просторозм., зневажл. Людина.
- 2.1.** вульг.-просторозм. Жінка або дівчина як сексуальний об'єкт. Ну все. Більше мені в ліжко жодна дупа не ляже, поки не зміє піска (Ю. Винничук, Обід); Я взяв собі, як звичайно, гандрабату Ориську, бо не дуже люблю звикати до нової дупи... (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); // Жінка, яка належить іншому.

◆ Ду́па з яйця́ми, вульг.-просторозм. – чоловікоподібна жінка. Синонім: Кінь з яйця́ми (див. КІНЬ).

2.2. згруб.-просторозм., презирл. або лайл. Людина як носій негативних рис. А ці лящики на все здатні, і нічого їм не коштує десь лизнути, а десь полоскати вельможну дупу так званою сатирою, про існування якої та дупа ніколи не здогадається <...> (Г. Тарасюк, Сни анахорета).

2.3. Дурна, нікчемна людина, недотепа.

◆ Борщ без мнéса – то є зúпа, хлоп без зóни – то є дúпа (прислів'я), дисфем., зах. – уживається як натяк на кандидата у Президенти України В. Ф. Януковича, 2004 р., який відбував строк тюремного ув'язнення. ■ Замість борщ без мнеса то є зупа, хлоп без вуса то є дупа; Дúпа волóва (граббова, зашита, з вúхами), презирл. – нікчемна людина, нездара; Пся дúпа, зах., лайл. – нікчемна людина, яка викликає роздратування. ■ Трансформоване псякрев < пол. *psiąkrew*, букв. «кров собаки»). Старá дúпа, згруб.-просторозм., зневажл., лайл. – чоловік зі слабкою статевою потенцією. Я думала, що то яйко, а то шкаралупа, Я думала, що то хлопець, а то стара дупа (Коломийки Прикарпаття). Синонім: Старий прик (див. ПРИК).

3. Що-небудь поганс, яке має багато негативного. <...> ніякої арт-мафії в нашій ні-від-якого-глазду-незалежній дупі <...> (О. Забужко, Музей покинутих секретів); <...> і навіть якщо самі поляки стверджували, ніби їхня країна – дупа, то я лише хитав головою: не бачили ви справжніх дуп... (Ю. Андрухович, Диявол ховається в сирі); // Несприятливий перебіг подій; неприємна ситуація. Вони жи-

ли, по суті, в українській державі, чулися у власній державі, а через кілька років сталася дупа (Кг, 2003, № 19); <...> і нічого не клейтесь, суцільна дупа всюди, не тільки ззаду, а й спереду (Ю. Андрухович, Таємниця).

4. Душа. Це тішить мою дупу; А ж ми [мені] жаль дупу стиснув (Цит. за: Винничук 2006: 41).

◆ Дúпою відчува́ти, вульг.-просторозм., жарт. – очікувати, гостро передчувати, відчувати що-небудь (перев. небезпечне, загрозливе). – Я відчуваю дупою, що на зріває скандал (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); Найяскравіші прозріння не піддаються свідомому аналізу, це «дупою відчувають». Далі, отже й є справжня сутність речі. Можливо, дупа функціонує як генератор інтуїції? Прислухайтесь до себе (Іда Ворс. Орган шостого чуття). Пор.: Жбóпою відчува́ти (див. ЖÓПА); Зáдницею відчува́ти (див. ЗÁДНИЦЯ).

◆ В дúпі дýрка гуляє, у кого і без дод. жарг. (мол.). – хто-небудь несерйозний, легковажний і поводиться по-дитячому. <...> Кралі носять жовті туфельки ... не, не, це напрягає, таке можна було слухати раніше, коли в дупі ще дурка гуляла... (А. Дністровий, Пацики).

■ Трансформоване рос. *детство* в жопе играєт «хто-небудь несерйозний»; Вýще своєї дúпи не пíдскочиш (не зле-тиш) (прислів'я), дисфем., згруб.-просторозм., жарт.-ірон. – не можна досягти видатних успіхів у чому-небудь над своїй можливості, а треба залишитись на певному рівні. Дівчина, яка має ідеальну фігуру, уже не здатна злетіти вище своєї дупи (Ю. Винничук, Весняні

ігри в осінніх садах). ■ Первісно: *вище голови не стрибнеш. Голодранці всіх країв, підіймайте дупи!*, дисфем., ірон. – уживається як глузування з бідності, властивої тоталітарним державам. ■ Замість *пролетарі всіх країн, єднайтесь!*; *Грязти дупу, згруб.-просторозм.* – шкодувати про що-небудь; *Догорі дупою встáти, вульг.-просторозм.* – дуже розсердитися; *До дупи дверцята, вульг.-просторозм.:* а) нікчемна, ні на що не здатна людина; б) що-небудь абсолютно не підходяще, те, що не задоволяє певних потреб. Синонім: ні туди, ні сюди; *Ні в пиздú, ні в Красну Армію; Попасти пальцем в дупу* (в жбпу), дисфем., *вульг.-просторозм.* – зробити що-небудь не до ладу, помилитися у поясненні чи визначенні чогось. ■ Замість *попасти пальцем в небо*. Треба, як до дупи дверці (як на дупі чиряк), згруб.-просторозм., ірон. – зовсім не треба; *Пóки пíвень в дупу не клíбнув кого, згруб.-просторозм., жарт.-ірон.* – поки що ніхто не відчув справжньої біди, втрат, горя; *Рвáти / порвáти дупу, жарг.* (мол.), *несхвáльн.:* а) вислужуватися перед начальством; б) працювати з максимальним напруженням сил. <...> / *штангу я начав тягати, причом з тої пацанви ніхто – як жопу не рвали, – не міг взяти той вес, що я брав аж бігом* (П. Вольвач, Кляса); Синоніми: *Рвáти жбпу* (див. ЖОПА); *Рвáти зáдницю* (див. ЗÁДНИЦЯ); *Рвáти очкó* (див. ОЧКÓ). *Торчáти, як пáлець в дупí, жарг.* (мол.), *вульг.* – про стан задоволення, насолоди; *Рвáти волбóсся на дупí, згруб.-просторозм.* – бути дуже розгніваним; *У дупу* (в чотири дупи), зі сл. напитися п'яній і т. ін., *вульг.-просторозм.*, зне-

важл. – дуже, надзвичайно, смертельно, Учора я надравсь, Сьогодні в дупу п'яній – А може, це любов? (Ю. Позаяк, Шедеври); – *Відмовилася. Каже, що він був п'яній в дупу* (І. Карпа, Перламутрове порно). Пор. *У зáдницю* (див. ЗÁДНИЦЯ); *У жóпу* (див. ЖОПА); *У сráку* (див. СРАКА); *Ясна дúпа, у ролі виг., вульг.-просторозм.* – уживається для вираження незадоволення, обурення.

◊ – мовна гра (римування):

Як есть, то й дупе честь, а як тупо – терни, дупо.

Терни, дупо, коли хліба скупо. Говорить чоловік сам собі, коли йому не вистачає харчів.

За що, Італіє, я так тебе люблю? За те, що дмеш у дупу кораблю!

– гра на пряму і фразеологічно зв'язаному значенні слова: *Міліція як пизда: зайвий рух язиком – і ти в дупі* (Міський фольклор); *Вони не ремонтують, бо їм та до дупи, а ми мусимо оплачувати усю ту воду, яка стекла в каналізацію, аби поті іхні гарні дупи, які сидять у віконечках, не змнекли з голоду?* (Поступ, 2004, № 76).

Ти в дупі розрослася.

Тому що я багатьох в тій дупі маю (Усна мова).

– трансформація фразеологізму:

У дупі зі сл. бути. Яка різниця – чи ти в дупі, чи дупа навколо тебе? (Усна мова).

ДУПÁК, ч., *вульг.-просторозм.* 1. Удар по сідниці як забава.

2. Нездара.

3. *жарг.(вояк.).* Професійний вояк і підстаршина.

ДУПАРЕЛІ, мн., *згруб.-просторозм.* Дурниці, нісенітниці.

ДУПАРÉЛЬКІ, мн., згруб.-просторозм. Те саме, що ДУПАРÉЛІ.

ДУПÁСТИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який має товстий зад. <...> скільки чоловічих рук тягнулися погладити чи вщипнути кохані сіднички, скільки фротеристів ошивалося у міському транспорті біля дупастих бабисьок, а скільки лагідних слів і евфемізмів, а скільки «персиків», анальний секс <...> (Іда Ворс, Орган шостого чуття).

Синонім: СРАКАТИЙ.

ДУПÉЛЬЦЕ, с., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина <...> Ну, а тепер продовжуй. І вповіла: – Дупельце <...> Нірка <...> Пастка (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ДУПЕНТАША, ж., зах. (львів.), згруб.-просторозм. Те саме, що ДУПНЯК.

ДУПИК, ч., зах. (львів.), просторозм. Недотепа.

ДУПКУВАТИ, недок., жарг. (мол.). Гасити недопалену цигарку.

ДУПНЯК, ч., зах. (львів.), згруб.-просторозм. Задня кишеня в штанях.

ДУПОЛÍЗ, ч., вульг.-просторозм., зневажл. Підлабузник, підліза; той, хто практикує грубі лестощі.

Синоніми: ЖОПОЛÍЗ, ЛИЗОДУПЕНКО, СРАКОЛÍЗ.

ДУПЦЯ, ж. Пестл. до ДУПА 1. – Мілана класна тъолка. У неї така кайфова ду...ця, як ії... душа, – зажурено зітхнув Бамбула і миттю заснув (К. Москалець, Вечірній мед); <...> він [ліжник] пам'ятає всі зізнання <...> він цілу ніч мені шепоче про твої губи дупцю очі <...> (Р. Малко, Шкіци).

ДУРАЧÓК, ч., вульг.-просторозм., ірон. Те саме, що ДУРЕНЬ.

◆ Заткнүти дурачка під шкірку – здійснити статевий акт.

ДУРЕНЬ (ДУРІНЬ), ч., евфрем., фольк., просторозм. Чоловічий статевий орган. Він тоді зліз на кровать, став коліньми між її ніг, направив свого дурня, ліктями оперся об подушки <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Коло клубу хлопці грали на спор, то Степан поспорив, що за пляшку пива натягне залізну шайбу на свого дурня і через півгодини стягне. І нічого дурневі не буде. А дурень із Степанових штанів Степана не послухав, спух, мало не тріснув у різьбі з шайбою (М. Матіос, Солодка Даруся).

◆ Дурня загнáть, жарг. (крим.) – здійснити статевий акт.

ДУРИДІВЧАТ, ч., розм., заст. Те саме, що БАБОДУР.

ДУРІНЬ дів. ДУРЕНЬ.

ДУРНИК, ч., евфем., фольк., ірон. Те саме, що ДУРЕНЬ. – З тобою хотіла би спробувати все, не з тобою – не хотіла б нічого, – призналася, тручи носом об його знов збунтованого чи п'янаго дурника (М. Матіос, Бульварний роман).

ДУРНОСЛÍВКА, ж., евфем., фольк. Піхва.

■ Слива – поширеній евфемізм на по-значення вагіни. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 193.

Синонім: КРАСНОСЛÍВА.

ДУТИ, недок., кого, згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з кимсь.

Пор. ВДУТИ.

○ – мовна гра (римування): Дуй, дуй, 110-й хуй.

ДУХОПÉЛИТИ, недок., кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт. – Спинися! Я

вже більше не можу! Гвалт! А його ще, іші духопелю! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

■ Первісно: бити.

ДУЧКА, ж., *евфем.*, *фольк.* Вагіна.

■ Первісно: дірочка.

ДУША, ж.: ◆ Душу закропіти, *евфем.*, *фольк.* – здійснити статевий акт з жінкою. Ой ти їхав, перейхав, чо-с до мене не ступив? Чоловіка нема дома – був би-с душу закропив (Коломийки Прикарпаття); Привіт з глибині душі, *евфем.*, *жарт.* – випускання газів з кишечнику; пердіж.

ДУША, ж.: ◆ До душі, *евфем.* – те саме, що До дупи (див. ДУПА).

■ З пол.: dusza «евфемізм, що замінює слово “dupa”».

ДЮБЕЛЬ, ч., *евфем.*, *жарт.* Чоловічий статевий орган. <...> після моого гарячого душа на його золоті яйця він так став мене своїм дюбелем гатити, що я од болю стала сперва репетувати, потом культурно ругаця, а потом, звиняйте, матюкаця (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

■ Первісно: стрижень, що його гострим кінцем забивають у кам'яну стіну.

Е

ЕКСТАЗ, ч.: ◆ Зливатися / злітися в екстазі: а) *евфем.* злягатися, здійснювати статевий акт; б) *жарт.* емоційно поглинатися якоюсь справою.

■ Первісно: найвищий ступінь захоплення, захвату, інколи на межі несамовитості; лат. *extasis* «здивування» < гр. ἔχεσθαι «несамовитість».

ЕРЕКТОРАТ, ч., *дисфем.*, *жарт.* Виборці.

■ Замість *електорат*.

○ Гра слів *ерекція* і *електорат*.

ЕРЕКЦІЯ, ж. Збільшення об'єму, затвердіння і випрямлення чоловічого статевого органа при статевому збудженні. Він тоді зазнав першої мимовільної ерекції і сім'явиверження (дивлячись на голу бабусю? Рушник? Кров на її нозі?) (С. Проциок, Тотем); Чи кохалися ви сьогодні вранці, мої любі найдорожчі друзі? У похмурих напівтемних кімнатах, відпровадивши дітей до школи, поки сніг осідав на підвіконнях і дахах, мляво, по-зимовому рухались у напівсплячих тілах

дружин? – адже ж ранкова ерекція найсильніша... (О. Криштопа, А я яй!).

■ Від лат. *erectio* «встановлення у вертикальному положенні».

○ – метафоричне переосмислення: <...> А очі – в полоні чуттєвої мlosti – так сяють, мов окулярні сонячні скельця. Скажіть, на подібних сеансах закоханості у вас бувас *ерекція... серця?* (Лель, 1997, № 5–6).

ЕРОТИКА, ж. 1. Сукупність усього, пов'язаного зі статевим коханням, чуттєвістю.

2. Психологічні аспекти сексуальності, її розвитку та виявлення в стосунках, моді, мистецтві, літературі, кінофільмах.

■ Від гр. ἐρωτικά «любовний» < Ерос – грецький бог кохання і плодючості.

ЕЯКУЛЯЦІЯ, ж. Випорскування сперми зі статевого органа чоловіка під час статевого акту, мастурбації або снів у пубертатний період.

■ Від лат. *ejaculatio* «викидати, вивергати, близкати».

Е

Є: ◆ Для мене є; Є коло мене, евфем., діял. (поліськ.). – менструація.

ЄБАК, ч., діял. (зах.-поліськ.), обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що ЄБÁКА.

ЄБÁКА, ч., діял. (зах.-поліськ.). 1. Чоловік як статевий партнер жінки; коханець. Ой, дівчата молоден'кі, Не дайте ми вмерти, Та буду вам за єбака До самої смерті (Русинський ерос).

2. Чоловік з високою сексуальною активністю.

ЄБÁЛО див. ЇБÁЛО.

ЄБÁЛЬНИЙ див. ЇБÁЛЬНИЙ.

ЄБÁЛЬНИК див. ЇБÁЛЬНИК.

ЄБÁНА, ч.: ◆ Єбана грóзний, обсц., ірон.-жарт. – чоловік, який любить упадати за жінками.

ЄБÁНИЙ, а, е, діял. (зах.-поліськ.), обсц., згруб.-просторозм. З яким здійснено статевий акт. Файна дівка ниебана, А єбана – ліпша (Русинський ерос); – Чи єбана мама вдома? – Дома і єбана, але в нас сука не єбана. Може би ви прийшли та й поєбали? (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Котра коса неклепана, не хоче косити. Котра жінка не єбана, не хоче робити (Коломийки Прикарпаття).

ЄБÁТИ див. ЇБÁТИ.

ЄБÁТИСЯ див. ЇБÁТИСЯ.

ЄБЛÍВИЙ (ЇБЛÍВИЙ), а, е, обсц., згруб.-просторозм. Який провадить активне сексуальне життя і якому подобається злягатися (перев. стосовно жінки). Той чоловік був трохи млявий, та й не

хотів її їбати, не мав охоти. А вона була дуже палка і єблива (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Гендерну (фемінну) маркованість цього означення доводять такі російські контексти: На передок все бабы слабы – Скажу вам правду, не таясь – Но уж такой ебливой бабы И свет не видел отродясь (І. Барков); Пишу карикатуры, – Знакомых столько лиц, – Восточные фигуры Еблиных кукониц (А. С. Пушкін). Цит. за: Флегон 1973: 103.

Пор. ЗАЙБИСТИЙ, ЇБУЧИЙ.

ЄБЛЯ див. ЇБЛЯ.

ЄБНІК, ч., зах. (львів.), обсц., згруб.-просторозм. Ліжко.

Синоніми: СЕКСОДРÓМ, ТРАХОДРÓМ.

ЄБНУТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт.

ЄБУН, ч., обсц. Коханець, статевий партнер. Анця єбуна міняє Семый раз тай наново. Най, засранка, добре знає, Як давати пяному (Русинський ерос).

◆ Єбун косоголовий, лайл. – нікчемна, ница людина. – Не, ну ти понял, єбун косоголовий, платить він не буде <...> (П. Вольвач, Кляса).

ЄВА, ж.: ◆ То ще Єва в раю вміла (приказка), евфем., жарт. – уживається для підкреслення звичності статевого акту.

ЄВНУХ, ч. 1. Кастрюваний наглядач за гаремом. ■ Від гр. εὐνουχός «охоронець ложка».

2. Презирл. Імпотент.

Синонім: КАСТРÁТ.

ЕДРІТИ див. ІДРІТИ.

ЕДРОН, ч.. ◆ Едрон-батон, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм. – те саме, що

Йоб твою мать (див. МАТЬ).

■ Від рос. едрить «здійснювати статевий акт».

Ж

ЖАГÁ, ж.. ◆ Погáшувач жагí, евфем., інд.-авт. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас < ...> (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

ЖАЛІТИ, недок., кого, жарг. (крим.). Здійснювати статевий акт; злягатися.

ЖАНДÁРЬ, ч., діял. (гук.). Чоловічий статевий орган.

■ Літ. жандарм.

ЖАРА, ж., евфем., згруб.-просторозм. Статевий акт.

ЖÁРИТИ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати з ким-небудь статевий акт, виконуючи роль активного статевого партнера.

ЖÁРИТИСЯ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися. <...> ти сцикухи, хоч і малі, а жаратися, як вугриці на пательні <...> (Є. Пашковський, Безодня).

ЖАРТУВÁТИ, недок., фольк. Виявляти любовні ласки. Жартувала дівчина до зорі, поки стало видно вже на дворі: «Іди, іди, козаченку, додому, не хвалися, серденько, ні кому» (Жартівліві пісні). // Мати статеві стосунки з кимсь. Ой Настяно-серце, Візьми пуд ряденце, Візьми мене пуд рядно, Бо в ноженьки студено. Й казала мати Пуд рядно не брати, Бо то хлопець молодий, Схоче жартувати (Жартівліві пісні).

■ Пор. у рос. ерот. лексиконі шутковатъ «ібати»; у пол. hawić się «злягатися».

ЖЕМЧУЖИНА, ж., евфем., фольк. Клітор. <...> молода дівчина Та тою водицею вмивається, Червоною китайкою втирається; Повісила китаечку на морі, Посіяла жемчужину на полі (Цит. за: Виженко 2005).

ЖЕНИЛО, ч. 1. евфем., народн., жарт. Чоловічий статевий орган (перев. хлопчика, молодого неодруженого чоловіка).

◆ Женило не виросло у кого, евфем., просторозм., жарт.-ірон.: а) хто-небудь не здатний до статевих стосунків через молодість; б) хто-небудь дуже молодий, недосвідчений.

2. діял. (надніпр.), ірон. Чоловік, що одружується не вперше. Був женило, джигун, не послідній-таки бабодур (Л. Костенко, Берестечко).

ЖЕНÍТИСЯ: ◆ Як мать жениться, так краще (лúчче) по чужих живиться (прислів'я), жарт. – залишається до заміжніх або чужих жінок, мати з ними статеві стосунки краще для чоловіка, ніж женитися.

ЖÉНЯ, ж., просторозм., жарт.-ірон. Заднє місце; сідниці.

■ За першою буквою слова ЖÓПА.

ЖЕРЕБЕЦЬ, ч. 1. просторозм., несхвалнь. або лайл. Сильний, високий на зріст і грубуватий в сексуальних прагненнях чоловік.

вік. Та опісля усієї шизофренії, після усіх фаз хворобливого невдоволення, після усіх старечих маразмів твого молодого життя до тебе приходить психічно здоровий лупоокий жеребець (Є. Кононенко, Без мужика); Я перестала зачаровуватися. Я бачила в чоловіках єдине: кобелі. Жеребці. Вони думають, що всі жінки слабі на передок (Л. Таран, «Атол Мороруа»).

2. жарг. (крим.). Сексуальний партнер (перев. випадковий).

ЖЕРЕБЧИК, ч. 1. Пестл. до **ЖЕРЕБЕЦЬ**. – Довго тебе, жеребчику, на луг не пускали (В. Гужва, Рай).

2. евфем. Чоловічий статевий орган. – А я кажу, що жеребчик, – вступив у гру чоловік (М. Matios, Бульварний роман).

ЖИВИЦЯ, ж. 1. фольк.-поет. Жіночий статевий орган.

◆ Дати живиці, фольк.-поет. Погодитися на статевий акт (про жінку). Ой казала дівчина музіці: «Заграй, заграй, дам тобі живиці». Казала: «Дам тобі живиці, З-під дорогої спідниці» (Цит. за: Виженко 2005).

2. евфем. Сперма. По ідеально білій лисині погруддя стікала моя живиця (Ю. Винничук, Обід).

■ Первісно: соснова смола < інdevр. корінь із значенням «зціляти» ЕСУМ, 2, 196.

ЖИВІТ, ч.: ◆ Парити живіт, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт; злягатися.

ЖИВЧИК, ч. 1. Чоловіча статева клітина; сперматозоїд.

2. евфем. Чоловічий статевий орган. У кожного чоловічка рано чи пізно, щойно я починала дивитися на нього, випростовувався живчик (Л. Таран, Ніжний скелет у шафи).

3. евфем. Клітор. В'дночас его рука пірнула мі до лона і зачала моїм живчиком ся бавити... (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

■ Первісно: вертлявий, рухливий чоловік легковажної вдачі < «жилочка на людському тілі, в якій відчувається пульсування тіла».

ЖИГАТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт.

■ Може бути пов'язане із семантикою кохання – вогню у знач. «обпікати» або з ерот. символікою укусу – «кусати жалом, жалити».

ЖИГУЛІ, мн.: ◆ Червоні жигулі, жарг. (мол.), жарт. – менструація.

Синонім: Красний мерседес (див. МЕРСЕДЕС).

ЖИГОЛО, ч. 1. Чоловік, який за плату надає інтимні послуги жінкам, зазвичай старшого віку.

2. презирл., лайл. Нікчемний чоловік, основним джерелом заробітку для якого є надання інтимних послуг жінкам. А ти забув, як по вокзалах спав?! Як заробляв вечерю, трахаючи самотніх столичних курв? Жиголо! Сутенер! Сибарат! (Г. Тарасюк, Гаспід і Маргарита).

■ Від фр. *gigolo* «сутенер, альфонс». Первісно – професійний партнер жінки на танцях або супроводжуючий. Згодом слово почало вживатися на означення чоловіка, якому жінка платила за секс, що, ймовірно, відображало справжній стан речей, те, що насправді траплялося з жиголо. Mills 1993: 87.

ЖИЖЛИК, ч., народн. Те саме, що **ДЖИГУН**.

■ У ГРНП І. Франко тлумачить слово як «український джигун», «сільський Дон Жуан».

ЖИЛА, ж., народн., фольк. Чоловічий статевий орган. Один учитель хотів одруженитися з жінкою, син якої навчався у нього в школі. Але жінка відмовила йому. Вчитель тоді дуже побив хлопчину, промовляючи: — Ти навіщо казав матері, що чоловіча жила вчителя таких великих розмірів? Хлопчик поскаржився матері. Мати після його скарг передумала та й погодилася вийти заміж (Анекдот); Коновочка пива — Щоб стояла жила! (Лель, 1994, № 5).

ЖИРОВИЙ, а, е, народн., ірон. Незаконнонароджена, позашлюбна дитина.

■ Див. коментар до Скоробінне слово (див. СЛОВО).

ЖИТИ, з ким, евфем. Бути з ким-небудь у любовному зв'язку; мати з кимсь статеві зносини. Як то кажуть племути: він з нею живе. Бо таки ж я і жив, поки з нею (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

◆ Жити (сидіти) на віру, розм. — бути як чоловік і жінка без офіційного оформлення шлюбу. Використавши офіційний ліміт — раніше, як здається й нині, дозволялося лише тричі оформляти державну реєстрацію шлюбу, — Володька з рештою жінок жив на віру (В. Скуратівський, Жеребець); З кулаком на віру жити, просторозм., ірон.-жарт. — займатися онанізмом.

ЖИТО, с., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. «Та спасибі батькові, Та спасибі матері, Що нас добували, Як нас добували, Жито розсипали Вночі на печі...» (Т. Шевченко, Титарівна).

◆ Не за те бігто, що ходила в жито, тільки за те, що добра не почувала (прислів'я), жарт. — хто-небудь у розповіді оминає суть справи і зупиняється на несуттєвих

деталях, які виставляють щось у спотвореному світлі; Ходити в жито, евфем., фольк. — здійснювати статевий акт.

■ Жито — «символ плодючості й багатства, тому часто є дійовою особою в ритуалі, особливо весільному <...>». Жайворонок 2005: 221.

ЖИТТЯ, с.: ◆ Вратá життя, фольк.-поет. — піхва.

ЖІНКА, ж.: ◆ Вулична жінка — повія, яка шукає клієнтів на вулиці; Жінка легкої поведінки, несхвальна. — жінка, яка легко вступає у статеві стосунки з випадковими чоловіками; рідше — повія. — Спокійно, спокійно. Ніхто тебе тут не тримає за жінку легкої поведінки. Може, я і є жінкою легкої поведінки, — не здавалася я, — тільки це не її собача справа. Хай краще стежить, аби туалетний напір був у кожному номері (С. Пиркало, Недумай про червоне); Не знáти жінки див. ЗНАТИ.

ЖІНОЦТВО, с.: ◆ Чисте жіноцтво — категорія жінок, які за своє життя ні разу не перебували усексуально-статевих стосунках з чоловіком.

■ Наявність цього словосполучення, яке фіксує групову спільноту зазначеного типу жінок, певною мірою прояснює житейське жартівліве спостереження: у світі є чимало жінок, які жодного разу не злягалися, але важко віднайти жінку, яка б зробила це лише один раз.

ЖІНОЧІСТЬ, ж., евфем. Жіночі геніталії. <...> а він запустив її свою руку в її жіночість і її струснуло, вона прагнула його руки, його єства, його всього всередину себе, навіть не спитала його про гуму <...> (Ю. Покальчук, Жовте листя).

- З пол. *kobecosć* «жіночий статевий орган». Lewinson 1999: 93.

ЖОЗЕПÉ: ◆ **Замкні** свою жозепé бізé, у ролі виг., жарг. (муз.), вульг. – прохання, щоб хтось перестав випускати гази з кишечнику.

■ Контамінація: Джузеппе Верді і **Жоржа Бізе**.

ЖÓЛУДІ, мн., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. *Ой піду я в ліс по опеньки, Та найду я дуб зелененький. Сюди, туди дубком стрепену – Натрусила жолудків пелену; Слова твої ласкаві, а чортова слава, Розсипав мені по перині жолудків чимало* (Цит. за: Виженко 2005).

■ Див. коментар до ДУБÍТИСЯ.

ЖÓНКА, ж.: ◆ **Цвітé жóнка**, евфем., діял. (поліськ.) – менструація.

ЖÓПА, ж., вульг.-просторозм., згруб.

1. Заднє місце людини або тварини. *Танювали з комісаром, Намазала жопу салом, Ще й чорнилом підвела, Щоб красівіша була, гей-я!* (Українські жартівліві пісні); – *Та ні, там говорилося, що мексиканська [комедія]. Там купа сексу, я бачила на екрані голу жопу* (С. Пиркало, Не думай про червоне).

■ Етимологія слова залишається спірною. М. Фасмер висловив припущення про зв'язок цього слова з пол. *gar* «роззыва, зівака» і дієсловом *garić się* «стояти, розъявивши рота». Найновіше пояснення слова як викривленого *жуна*, яким у 16–17 ст. називали віддалені села в Україні, в Білорусії, Польщі і на Смоленщині. Хоча й можна кваліфікувати таке пояснення як класичну народну етимологію, проте стсл. *жуна* «яма, нора», укр. *жуна* «соляна яма в Галіції». СРБ 2003: 142.

◆ **Нáче(як) в жóпу рáнений [боéць], вульг.-просторозм.** – повільно і/або незграбно. *Готова в дим Іруся її не чує, її взагалі дуже добре, вона повільно, наче в жопу рансний боéць, сповзає на землю й розкарячує ноги* (А. Дністровий, Пацки).

1.1. Заднє місце, призначене для сидіння.

◆ **Бráти / взýти жóпою**, вульг.-просторозм., несхвальн. – добиватися успіху у навчанні, науці і т. ін. наполегливістю, старанністю, не маючи для цього великих здібностей, таланту. Синонім: **Бráти зáдницeю** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Жóпою ворuшити**, перев. у наказ. сп., виг., вульг.-просторозм. – швидше рухатися або виконувати певну дію. – <...> *Бíгом, давай бíгом*, – заволав він на бідолацького гардеробника. – *Бíгом, твою мать, воруши жопою!* (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Кáрлсон з пропéлером в жóпі**, згруб.-просторозм., жарт. – дуже активна, рухлива людина; **Кrútитися як шíло** (клізма) в жопі, вульг.-просторозм., жарт.–виявляти надмірну, перев. беззмістовну активність; **Як шíло в жóпі у кого**, згруб.-просторозм., несхвальн. – суетно, вертляво, не-посидюче. [Йорік:] *Сери ѹбани! Болтаються в строю, Як клíзми в жопі, служби* *Ще ніхуя не поїняли* <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

1.2. Заднє місце, призначене для покарання («жопа покарана, бита»).

◆ **Бráти / взýти за жóпу кого**, вульг.-просторозм.: а) ставити кого-небудь у безвихідне становище; б) ловити, заарештовувати і садити в тюрму кого-небудь; в) настійливо напирати на кого-небудь на допиті, примушуючи зізнатися; **Гlándi** (глóтку) чéрез жóпу вýрвати (пови-ривати), вульг.-просторозм. – фізично

роправитися з ким-небудь (з погрозою). <...> я тебе сука закопаю да тобі гланди через жопу повириваю <...> (А. Дністровий, Пацки); – Такі напробуй смахатись, я тобі тута глотку через жопу вирву (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); **Давати / надавати по жобі кому, вульг.-просторозм., презирл.**: а) бити по задньому місцю, лупцювати кого-небудь. Активістці УНСО в Конотопі Надавали менштири по жопі. Вона ніжками тупа: То не жопа, а дупа! (Ю. Позаяк, Українські лімерики); б) дуже сварити, лаяти, карати кого-небудь за щось; **Жоба як пісанка, у кого, вульг.-просторозм., ірон.** – хто-небудь часто зазнає побоїв.

1.3. Заднє місце як частина людського тіла, протиставлена голові («жопа дурна»).

◆ **Думати головбю, а не жбою, вульг.-просторозм., ірон.** – мізкувати, розмірковувати над чим-небудь; **Думати [не головбю, а] жбою, вульг.-просторозм., ірон.**: а) розуміти що-небудь з великими труднощами, бути тупим, не мати здорового глузду; б) робити вчинки, які дивують своєю необдуманістю, дурістю; **Жоба замість голові у кого, вульг.-просторозм., презирл.** – хто-небудь дуже нерозумний, тупий, безтолковий, незgrabний у своїх діях і вчинках.

1.4. Заднє місце, що має непристойний вигляд («жопа непристойна»).

◆ **Жобоюдихати, вульг.-просторозм., ірон.** – мовчати. [Вовка:] Ти жопою дихати вмієш? [Вітъка:] Не-а. А що? [Вовка:] Не шо-о, а сиди вчись! Ротяра в тебе не закривається. Ганяєши повітря язиком – протяги тільки робиш. А потім через таких, як ти, – завали в шахті... (О. Росич, Останній забій). Пор. **Хоч жбою діхай!**; **Запас в жобу не цілӯє** (прислів'я), **вульг.-**

просторозм. – придбане про запас не буває обтяжливим; **З гбою жбою, вульг.-просторозм., несхвалин.**: а) (зі сл. залишитися, опинитися) ні з чим, без грошей, майна і т. ін.; б) (зі сл. ходити, бути) бідно, погано одягнений. Пор.: **З гблім задом** (див. ЗАД); **З гбою задницею** (див. ЗАДНИЦЯ); **З гбою сракою** (див. СРÁКА); **Злякáв їжакá гбою жбою!, вульг.-просторозм., ірон.** – відповідь на чиї-небудь погрози, заперечення небезпеки, від якої хтось когось застерігає: мене не злякаєш! Пор.: **Злякáв їжакá гбою задницею!** (див. ЗАДНИЦЯ); **Лизáти жобу кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь. Пор.: **Лизáти заднициу** (див. ЗАДНИЦЯ); **У жобі чéшеться у кого, вульг.-просторозм., несхвалин.** – хто-небудь відчуває настійне і суетне бажання зробити щось; **Хоч жбою діхай!, вульг.-просторозм., несхвалин.** – сперте, важке або димне, з чадом повітря; **Цілуй / по-цилуй в жобу [менé], у наказ. спос. у ролі виг., обсц., вульг.-просторозм., презирл.** – уживачеться як груба відмова зробити, дати що-небудь комусь; **Цілувати в жобу кого, вульг.-просторозм., презирл.** – догоджати кому-небудь, принизливо підлабузнюватися до когось у корисливих інтересах.

Пор.: **Цілувати в зад** (див. ЗАД); **Цілувати в заднициу** (див. ЗАДНИЦЯ); Язиком у жобі чесати див. ЯЗИК.

1.5. Заднє місце, що має неестетичний вигляд («жопа негарна»).

◆ **Гárний як дві жоби сéред кущів, вульг.-просторозм., ірон.-звеважл.** – зовсім негарний, фізично непривабливий (про людину). Синонім: **Гárний, як сráка на-віворіт** (див. СРÁКА).

1.6. Заднє місце як простір-вмістилище.

◆ **Без міла в жопу лізти / залізти, вульг.-просторозм., презирл.**: а) мати здатність входити в довіру до людей і добиватися своєї мети, не гребуючи будь-якими засобами; б) докладати зусилля, щоб уйти в довіру до кого-небудь і досягти своєї мети. Пор.: **Без міла в сра́ку лізти / залізти** (див. СРÁКА); **В жопі, вульг.-просторозм.** – уживається як відповідь на запитання «Де?» (про місцеперебування). [Жан Маре:] *Де кардинал?* [Фантomas:] *В жопі <...>* (Лесь Подерв'янський, Жан Маре); **Засунути язик в жопу, вульг.-просторозм.** – мовчати (як визнання неправоти у суперечці, при небажанні відати таємницю і т. п.); **Темно, як [у негра] у жопі (в сраці), вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – дуже темно (перев. про погане освітлення в приміщенні). [Вітъка:] *Темно, як у жопі <...>* (О. Росич, Останній забій); **Язик у жопі** (див. ЯЗІК); **Як із жопи [вітягнутий (вітягли)], вульг.-просторозм., зневажл.** – дуже зім'ятий, зіжмаканий (про одяг).

1.6.1. Заднє місце, яке в ієархії частин тіла посідає одну з найнижчих сходинок.

◆ **Засунути в жопу, кого, згруб.-просторозм., презирл.** – мати абсолютну перевагу над ким-небудь у чомуусь. Пор.: **Засунути в зад** (див. ЗАД); **Засунути в задницю** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Засунути в сра́ку** (див. СРÁКА). **Засунути в жопу, у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл.** – уживається для вираження абсолютної непотрібності чого-небудь; **Засунути в жопу головою кого, вульг.-просторозм.** – учинити жорстоку фізичну розправу над ким-небудь. [Привид:] *Чом не засунув в жопу головою Й не задушив?* (Лесь Подерв'янський, Гамлет); **Іди (йди) / пішобв**

у жопу, у ролі виг., вульг.-просторозм.: а) уживається для вираження відмови у проханнях, вимогах, пропозиціях або претензіях кого-небудь. <...> але йди в жопу – я не маю дрібних, не маю я іх, розумієш?! Не маю! <...> (С. Жадан, Біг Мак); Пор.: **Іди в задницю** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Іди в сра́ку** (див. СРÁКА); б) уживається для вираження незгоди з ким-небудь або сильного бажання не мати справи з ним, розірвати зв'язки з кимсь, позбутися кого-небудь; **йди геть!** [Вітъка:] *Вовка, іди в жопу* (О. Росич, Останній забій); – **Брехня! Ти працюєш на КГБ.** – *Ну й пішов ти в жопу,* – сказала я Джеймсу. Він мене дістав. Я вдяглась і пішла (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Ну тебе (vas, йогб і т. д.) в жопу, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл.** – уживається для вираження заневаги, презирства, бажання позбутися кого-небудь; **Посилати / послати в жопу кого, вульг.-просторозм.** – грубо лаяти кого-небудь, виражаючи обурення, роздратування. Пор.: **Посилати в задницю** (див. ЗÁДНИЦЯ).

1.7. Заднє місце як «неправильне», «протиприродне» місце.

◆ **Чéрез жопу** (зі сл. робити, виконувати і т. ін.), **вульг.-просторозм., несхвалън.** – нераціонально, неакуратно. Пор. **Чéрез задницю** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Руки з жопи ростуть / вирошли у кого, вульг.-просторозм., ірон.** – хто-небудь невмілий і незgrabний.

Синоніми: **Руки з одного місця ростуть** (див. МІСЦЕ); **Руки з сра́ки ростуть** (див. СРÁКА).

1.8. Заднє місце, включене у сферу сексуальних стосунків («жопа сексуальна»).

1.8.1. Жіноче заднє місце як інструмент кокетування, зваблювання.

◆ **Крутіти (вертіти) жопою, вульг.-просторозм., несхвальн.: а)** (перед ким) кокетувати, добиваючись уваги (перев. про жінок, які спокушають чоловіків); б) зневажл. виявляти надмірну і показну активність, додгожаючи впливовим особам з корисливою метою; додгожати.

Синоніми: **Крутіти задом** (див. ЗАД); **Крутіти (вертіти) задницею** (див. ЗАДНИЦЯ).

1.8.2. Заднє місце як об'єкт виявлення сексуальної агресії.

◆ [Як] в жопу вийбаний, обсц., згруб.-просторозм. – доведений до стану надзвичайного фізичного виснаження і (або) морального приниження. *Похмелісь краще, а то будеш цілій день ходить як в жопу вийбаний; Ібати в жопу кого, обсц., згруб.-просторозм.: а)* уживається для вираження презирства до кого-, чого-небудь; б) примушувати кого-небудь багато і тяжко працювати (зазвичай у чиїхось інтересах); **Йобаний в жопу, обсц., згруб.-просторозм., лайл.** – який викликає досаду, роздратування або презирство; **Щоб тебе (йогб і т. ін.) кóжного дня в жопу трáхали!** див. ТРÁХАТИ; **Хай (нехай) у жопу вíйбеться (вíйбутись), вульг.-просторозм., лайл.** – уживається як проклін з недоброзичливими побажаннями. *Ну, то хер з тими смердючими циганами, нехай у жопу вийбуться* (О. Ульяненко, Ангели помсти); **Хуй тобі в жопу!** (див. ХУЙ).

2. Незграбна, нерозторопна і непрактична людина.

◆ **Жопа з ручкою, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – людина, яка допустила некоректність у поведінці або сказала оче-

видну дурницю. Коли про людину кажуть, киваючи на голову, «він дурний», це просто констатація конституційності дурості, а якщо роблять висновок – «жопа з ручкою», то це вже характеристика індивіда, певного психологічного типу, комплексу індивідуально-особистісних якостей (Іда Ворс. Орган шостого чуття).

■ За моделлю орган праці + орган сидіння; пор. руки з одного місця (сраки, задниці) виросли (див. МІСЦЕ, СРАКА, ЗАДНИЦЯ). Як клізма в жопі, згруб.-просторозм., несхвальн. – вертляво, рухливо, з боку на бік. [Йорік:] *Сери йобани! Болтаються в строю, Як клізми в жопі, служби Ще ніхуя не поїняли <...>* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Старá жопа, вульг.-просторозм., жарт.-зневажл.** – людина похилого віку, перев. фізично і розумово немічна; **Хитра жопа, вульг.-просторозм., ірон.: а)** хитра і потайна людина; б) хитра людина, яка намагається обдурити свого партнера.

Синонім: **ХИТРОЖÓПИЙ 1.**

3. Що-небудь абсолютно непотрібне.

◆ **До жопи кому що, вульг.-просторозм., презирл.** – абсолютно байдуже, все одно.

4. Дуже складна, безвихідна і принизлива ситуація.

◆ **В [глибокій] жопі, вульг.-просторозм., несхвальн.: а)** у дуже віддаленому місці, глухому закутку. *<...> якщо все буде добре, хочемо в іноземний легіон попастися, там бабки серйозні платять, будемо воювати в Африці чи ще в якісь забутій Богом жопі* (А. Дністровий, Пацики); б) у брудному, невлаштованому місці; в) у дуже важкій, безвихідній або принизливій ситуації; **Пóвна жопа, вульг.-просторозм., несхвальн.** – дуже важка, безвихідна або принизлива ситуація. <...>

ніхуя не зміниться нічою не буде кращим
бо з кожним роком повна жопа настає
все більше... (А. Дністровий, Паціки).

5. Задня частина останнього вагона поїзда, місце, на якому іноді подорожують футбольні уболівальники.

◆ **Залізна жопа, жарт.** (байк.) – байкер, який проїхав 1000 миль. ■ З англ.: *iron ass*.

◆ **Вискочив як прищ на жобі, вульг.-просторозм.** – сказати що-небудь недоречно, невчасно.

■ За моделлю **вискочив як дурний з печі; як голий з бані, з гречки; Втикнути два пера в жопу і думати, що птаха** (приповка), **вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – поводити себе самовпевнено, зазнайкувато: **Добра жопа від Бóга, а лихá від чóрта** (прислів'я), **дисфем., вульг.-просторозм.** – добро людині дає добра сила, а лихо – зла. ■ **Замість добра жінка від Бога, а лиха від чорта; Жóпа злýпнеться у кого, від чого, вульг.-просторозм., ірон.:** а) кому-небудь не варто надмірно уживати солодощі; б) хто-небудь не повинен мати надмірних бажань, претензій; **Жóпа ширóка, жарт.** (авт.), **жарт.** – автомобіль «Jeep Che-gokie»; **Жóпою відчувати що, вульг.-просторозм.** – очікувати, передчувати, передбачати що-небудь (перев. щось небезпечне, загрозливе); **Зажмúрити жопу, вульг.-просторозм., жарт.** – померти; **На безрýб'ї і жóпа прýник** (прислів'я), **дисфем., вульг.-просторозм.** – за браком чого-небудь не доводиться бути перебірливим. ■ **Замість на безрýб'ї і рак риба; На безрýб'ї і жóпа соловýом стáне** (прислів'я), **вульг.-просторозм.** – те саме, що **На безрýб'ї і самá раком стáнеш** (див. РАК). Дивлюсь я на нього: *а воно ж мале, лисе, товсте – гидко плю-*

нуть! Але, як то кажуть, на безрýб'ї і жопа соловýом стане (Л. Кліменко, Великий секс у Малих Підгуйяvцях); **На свою жóпу, вульг.-просторозм., жарт.** – собі на шкоду, на свою біду. Синонім: **На свою задницю** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Нí кáплí в рот, нí сантимéтра в жóпу, вульг.-просторозм.** – запевнення в тому, що хто-небудь припинить тривалу пиятику; **Повертáтися / повернúтися жóпою до кого, вульг.-просторозм., несхвалын.** – відвертатися від кого-небудь у важку хвилину, відмовлятися допомогти комусь; **Пóки пíвень не клóуне в жóпу, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – до справжньої біди, до перших проявів загрози; **Посиніти як кúряча жóпа, вульг.-просторозм.** – дуже змерзнути; **Рвáти жóпу, жарт.** (крим., мол.), **несхвалын. а)** вислухуватися перед начальством; б) працювати з максимальним напруженням сил; старатися. <...> *Та я прийшов не в діджея бавитись, а баскетбол грati.* Мене беруть в одну з команд, я починаю дупу рвати (З репертуару виконавця «Вова зі Львова». <http://nashe.com.ua/song.htm?id=2690>); **У жóпу, зí сл. напити-ся, п'яний i т. ін., вульг.-просторозм., зневажл.** – дуже, надзвичайно, смертель-но. Пор. **У задницю** (див. ЗÁДНИЦЯ); **У сráку** (див. СРАКА); **Шпíлька в жóпу, жарт.** (вояк.) – догана; **Шукáти на свою жóпу пригóд, вульг.-просторозм., ірон.** – ризикувати, діяти авантюристично, втручатися у небезпечні подiї або ситуацiї.

Пор.: **Шукáти на свíй зад пригóд** (див. ЗÁД); **Шукáти на свою задницю пригóд** (див. ЗÁДНИЦЯ). **Як жóпа в трусáх – нí свíтла, нí повíтря, зí сл. жити, вульг.-просторозм., жарт.** – безбарвно, нецікало й безперспективно.

ЖОПАСТИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який має великий зад.

ЖОПАСТИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Те саме, що ЖОПАСТИЙ. Ой де ж наша весільна мати? Обіщала по чарочці дати Із сливками та з гичками, З жонатими молодичками (Українські сороміцькі пісні).

ЖОПОПЛІЗ, ч., вульг.-просторозм., прензирл. Підлабузник, підлиза; той, хто любить грубо лестити кому-небудь.

ЖОПОРÓЖЕЦЬ, ч., вульг.-просторозм. Автомобіль «Запорожець».

ЖОПОСИД, ч., вульг.-просторозм., зневажл. Людина, яка досягла успіхів у навчанні, науці і т. ін. наполегливістю, настирністю, не маючи для цього великих здібностей, таланту.

ЖОПУСИК, ч., вульг.-просторозм., зменш.-пестл. Невеликі сідниці.

ЖОПУШНИК, ч., вульг.-просторозм. Гомосексуаліст.

ЖРÍЦЯ, ж.: ◆ Жріця [купованого] кохання, евфем., книжн. або публ. – повія. Коло столика навпроти, як з-під землі, виросла жіноча постать у капелюшку з великими крисами, з усіма прикметами сумної професії. Як не намагались

«чесні» жінки червоним карміном на губах стерти межі між собою і жрицями купованого кохання, вбачаючи в тому шик «нової» жіночої краси й незалежності, а жодна не досягне і в карміном запалених губах того, що так просто і легко вдається проститутці (М. Могилянський, Честь).

ЖУРАВÉЛЬ: ◆ Журавель в коноплях, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган. А скільки тих мук, коли баба ще хоче побачити «журавля в коноплях», а дід, на превеликий жаль, «і забув, що йому Господь пристібнув» (Цит. за: Виженко 2005).

ЖУРИТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ЖУЧИТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. З Танею в мене виходить трохи краще, може, через те, що вона не така красива, як Ляня, а може, тому, що я жчу й раком, і ця поза мене сильно заводить (А. Дністровий, Пацики).

■ З рос., первісно: допікати доганами.

ЖУЧКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

3

ЗАБАБÁХ, ч., вульг.-просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган.

ЗАБАБÁХАТИ, док., кому кого, вульг.-просторозм., жарт. Запліднити жінку. [Вітъка:] Ти що, Анжелке малого забахав, чи що? (О. Росич, Останній заїзд).

ЗАБАХУРУВАТИ, док., заст. Почати поводитися розпусно. Ти поїдеш, а жінка забахує з молодими (Сл. Гр., 2, 4).

ЗАБЗДІТИ, док., просторозм., несхвалальн.

1. Випустити гази з кишечнику, поширити сморід (перев. на все приміщення).
2. Злякатися, відчути великий страх. Пор.: НАБЗДІТИ 1.

ЗАВÁЛЮВАТИ, недок., зах., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт.

■ З пол. *wal* «чоловічий статевий орган»
Див. ВÁЛЕК.

ЗАВÓДИТИСЯ, недок., просторозм. Приходить до стану сексуального збудження; збуджуватися. Якщо коханки змушені були докладати певних зусиль до своїх партнерів, то Бабовал заводився сам (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

◆ **Завбóдитися з півбóрта** – приходить до стану сексуального збудження дуже швидко; дуже швидко збуджуватися. – А ви б були задоволені, коли б вам запропонували дівку молоду, прудку, гарячу, з півбóрта заводиться, і тільки іскри з-під коліс летять, а ви показали на стару бабу (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

ЗАВОЛОКА, ж., зневажл. Жінка легкої поведінки. І вона, ця чумичка, ця заволока сифілітична, ишла, як королева! (Г. Тарасюк, Новели).

■ Первісно: людина, що багато часу десь вештається, гуляє.

ЗАГÁНЯЧ (ЗАГÁНЯЧ), ч., зах., вульг.-просторозм., заст. Чоловічий статевий орган.

ЗАГÁРБНИК, ч., еофем., книжн. Чоловічий статевий орган.

ЗАГУЗÍЧИТИ, док., кому, діял. (закарп.), згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт.

ЗАД, ч., згруб.-просторозм. 1. Задня частина тулуба людини і тварини; заднє місце.

◆ Аж п'яти в зад вlipають у кого, згруб.-просторозм., жарт. – хто-небудь дуже швидко біжить. Ширóкий в заду, згруб.-просторозм. – який має великі сідниці (перев. про жінку). Ой кувала зозулечка

у саду, у саду, а я тому любку люблю, що широка в заду (Бандурка); З заду хорóшого склáду, а поглýнути в очі – блювати ся хоче (прислів'я), зах., згруб. – статний і рослий, але негарний з лиця, на обличчя (про людину); **Шукáти на свíй зад пригбд**, згруб.-просторозм., ірон. – ризикувати, чинити авантюру, втрачатися у небезпечної подiї або ситуацiї.

1.1. Задня частина тулуба, призначена для сидіння.

1.2. Задня частина тулуба як частина тіла, призначена для покарання («зад покараний, битий»). Та купив дідище Собі нагайце, Да ударив молоду Та по товстому заду (Бандурка).

◆ **Давáти / дáти під зад [коліном] кому**, згруб.-просторозм.: а) ударяти по задньому місцю кого-небудь; б) насварити, виляти кого-небудь, зробити сувору догану комусь; в) грубо виганяти кого-небудь звідкись; г) рішуче й грубо звільнити кого-небудь з місця роботи.

1.3. Задня частина тулуба людини або тварини як вмістилище, перев. вузьке, важко доступне.

◆ **Засúнути в зад кого**, згруб.-просторозм., презирл. – мати абсолютну перевагу над ким-небудь у чомусь. Пор.: **Засúнути в задницио** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Засúнути в жóпу** (див. ЖÓПА); **Засúнути в сráку** (див. СРÁКА); **Засúнь в зад що, у ролі виг..**, згруб.-просторозм., презирл. – уживається для вираження абсолютної непотрібності чого-небудь і категоричної відмови від нього; Пор.: **Засúнь в задницио** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Засúнь в жóпу** (див. ЖÓПА); **Засúнь в сráку** (див. СРÁКА); **Підій (пішов) [кобíлі] в зад, у ролі виг..**, згруб.-просторозм., лайл.:

а) уживається для вираження невдоволення ким-небудь, небажання бачити когось; б) уживається для вираження презирства, небажання мати справу з ким-небудь, рахуватися з кимсь. *Ну, і пішов він у зад, у свої досліди чи то пак науку, ѹ у всі свої тинди-ринди!*! (Ю. Покальчук, Текущо, що на споді).

1.3.1. Задня частина тулуба людини як вмістлище для проникнення предметів, речовин.

◆ **Бігати як в зад гарячий віник засунули, згруб.-просторозм.** – метушитися, швидко бігати (про людину); **Нáче (ніби) [йомý] в зад щось засунули** (зі сл. ходити), згруб.-просторозм.: а) незgrabno, vaylувато; б) величаво, поважно; **Як пéрцю в зад насíпали кому, згруб.-просторозм., ірон.** – дуже швидко (про рух людини); **Як пíр'ину в зад встáвив хто**, – те саме, що **Як пéрцю в зад насíпали**.

1.4. Задня частина тулуба людини або тварини, що має неестетичний вигляд.

◆ **Гóлим задом їжакá не вб'еш** (приказка), згруб.-просторозм. – для виконання важкої або небезпечної справи треба докласти багато зусиль; **Гóлим задом трясті** – бути дуже біdnim, немаєтним; **З гóлим задом, згруб.-просторозм., несхвалын.**: а) (зі сл. бути, залишитися, опинитися) ні з чим, без грошей, майна і т. ін.; б) (зі сл. ходити) біdnий, погано одягнений; **Лизáти зад кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь; **На голову стрій, а кóло заду, пробáчте, з лопáтою стíй** (прислів'я) – про людину, яка ошатно одягнена, але сама брудна, немита; **Налякáв їжакá гóлим задом, ірон.-зневажл.** – хто-небудь зовсім не злякався. Пор.: **Налякáв їжакá гóлою срáкою** (див. СРÁ-

КА); **Поціluвати кобілі зад див. КО-БІЛА; Світіти гóлим задом, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** або **несхвалын.** – носити старий, дірявий одяг; **Ціluвати / поціluвати в зад кого, вульг.-просторозм., презирл.** – догоджати кому-небудь, припизливо підлабузнюватися до когось у корисливих інтересах. Пор.: **Ціluвати в жóпу** (див. ЖÓПА); **Ціluвати в задніцю** (див. ЗÁДНИЦЯ).

2. Жіночі сідниці як предмет уваги або секуального потягу чоловіка.

◆ **Бáба без заду, що селó без цéркви** (приказка), жарт. – про сідниці як достойнство жінки; **Зад як у виїзної кобили, у кого, згруб.-просторозм., жарт.-ірон.** – хто-небудь має великі сідниці (про жінку); **Крутíти (вертíти) задом, згруб.-просторозм., несхвалын.**: а) (перед ким) кокетувати, добиватися уваги (перев. про жінок, які спокушають чоловіків); б) (зневажл.) з корисливою метою виявляти надмірну показну активність, догоджуючи впливовим особам. Пор.: **Крутíти жóпою** (див. ЖÓПА); **Крутíти задніцею** (див. ЗÁДНИЦЯ); **Хто за задом хóдить, в голові рóзум гúбить** (прислів'я) – бігати за чужими жінками зовсім нерозумно.

ЗАДВÍНУТИ, док., кого, просторозм. Здійснити статевий акт з ким-небудь. **Тільки Гришка задвинув жидівку через сраку і жидові захотілось** (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАДЕРТИ, док.: ◆ **Задéрти нóжку на Явдóшку, жарт.** (бурс.-сем.). – здійснити статевий акт (про чоловіка).

ЗАДІБИТИСЯ, док. Виявити готовність до статевого акту (про жінку). **Лягла і задібила**, а він на неї (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗÁДНИЦЯ, ж., вульг.-просторозм.

1. Задня частина тулуба людини; сідниці. *Не будемо стежити за тим, як <...> запухлий зі сну їздовий зі словами «щасливо, Маша!» востаннє ляскає по безформній задниці вагонну тітку з хмічним олівцем і накладною <...>* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); Гарна задниця – це найкраща прикраса оселі, поряд з картинами та шпалерами... (Іда Ворс, Орган шостого чуття).

◆ **Гарячий як у мéртвого задниця**, вульг.-просторозм., ірон. – байдужий, емоційно зовсім холодний (про людину); **Задниця як братська могила** (жбрна, кóшик) у *кого*, вульг.-просторозм. – хто-небудь має надмірно товсті сідниці; **Задниця як кулачóк**, вульг.-просторозм. – хто-небудь має дуже малі сідниці (про худу людину); **Молоти (плескати) як у задници (срáку) змérзти**, вульг.-просторозм., несхвальн. – говорити дурниці, нісенітниці, що-небудь безглузде; **Причepítisя як мóкрí штанí до задници**, вульг.-просторозм., несхвальн. – набридливо нав'язуватися, надокучати своїм твориством; **Треба як до задници віхоть (чирик)**, вульг.-просторозм., ірон. – зовсім не треба; **Як комár на задници**, згруб.-просторозм., жарт. – про те, що заважає, дошкуляє кому-небудь.

1.1. Задня частина тулуба, призначена для сидіння. **Що ти знаєш? Ти, котра жодного разу не захлиналася хмільним вином сперми? Що знає твій язик, який лизав тільки морозиво? Що знає твоя задниця крім сидіння на унітазі?..** (Ю. Винничук, Обід).

◆ **Брати / взýти задницею**, вульг.-просторозм., несхвальн. – добиватися успіху у

навченні, наукі і т. ін. наполегливістю, настирливістю, не маючи для цього великих злібностей, таланту; **Заднико м'яти**, вульг.-просторозм. – зволікати, не поспішати; **Задница приросла до мерседеса у кого**, вульг.-просторозм. – хто-небудь любить їздити, віддає перевагу пересуванню машиною; **Лінь підніяти задницю кому**, вульг.-просторозм., несхвальн. – хто-небудь лінівий, зволікає, неохоче щось робить; **Як шíло в задници у кого**, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь неспокійний, непосидючий.

Синонім: **Мáти шíло в сráці** (див. СРАКА).

1.2. Задня частина тулуба як частина тіла, призначена для покарання («задниця покарана, бита»).

◆ **Батíг до задници**, діял. (суслоб.), згруб. – справа, з якою людина найкраще обізнана, якою повинна займатися і яка підходить, влаштовує; **Налатáти задницю кому**, вульг.-просторозм., жарт. – побити, відлуплювати кого-небудь; **Паяльник у задници**, вульг.-просторозм. – покарання, догана. <...> бізнес середньої руки – така стрійомна штука, що лише один невірний крок, і вже маси паяльник в задніці <...> (С. Жадан, Депеш Мод); **Щоб задница по шву розійшлáся!**, *у кого*, вульг.-просторозм., лайл. – уживається як проклін для вираження крайнього недоволення, обурення чиїми-небудь вчинками, діями. **Щоб у тебе задница по шву розійшлася, щоб твоя дружиночка з кумом повелася <...>** (В. Журавський. Сучасні прокльони).

1.3. Задня частина тулуба як частина людського тіла, протиставлена голові («задница дурна»).

◆ **Лишé одиá звíвина i та на зáдници у кого, вульг.-просторозм., зневажл.** – хто-небудь нерозумний, нетямущий; **Дýмати зáдницею, вульг.-просторозм.** – бути тупим, позбавленим здорового глазду. **Вони** [мислі] такі хуткі, що зникають зовсім, і тоді видастися, що людина, думає одним місцем. Задницею, звісно, задницю (О. Ульяненко, Седой).

1.4. Задня частина тулуба людини як вмістилище, перев. вузьке, важкодоступне місце.

◆ **У глибокій зáдници, зi сл. бути, опинитися i т. iн., вульг.-просторозм., несхвалънъ:** а) у дуже віддаленому місці; б) у дуже важкій, безвихідній або принизливій ситуації; **Як** із зáдници [вітягнутий (вітягнули)], вульг.-просторозм. – дуже зім'ятий, зіжмаканий (про одяг).

1.4.1. Погане в цілому місце, яке в ієрархії частин тіла посідає одну з останніх сходинок.

◆ **Засунути в зáдницио кого, згруб.-просторозм., презирл.** – мати абсолютну перевагу над ким-небудь у чомусь. Пор.: **Засунути в зад** (див. ЗАД); **Засунути в жóпу** (див. ЖÓПА); **Засунути в сráку** (див. СРÁКА); **Засúнь в зáдницио що, у ролі виг.**, вульг.-просторозм., презирл. – уживається для вираження абсолютної непотрібності чого-небудь і категоричної відмови від нього. Пор.: **Засúнь в зад** (див. ЗАД); **Засúнь в жóпу** (див. ЖÓПА); **Засúнь в сráку** (див. СРÁКА); **Іди (иди) / пішоб у зáдницио, у ролі виг.**, вульг.-просторозм.: а) уживається для вираження відмови у проханнях, вимогах, пропозиціях або претензіях кого-небудь; б) уживається для вираження сильного бажання перервати будь-які стосунки, зв'язки з ким-небудь, позбутися когось;

їди геть!; Пор.: **Іди в жóпу** (див. ЖÓПА); **Іди в сráку** (див. СРÁКА); **Мáти до (у) зáдници кого, що** – абсолютно байдуже ставитися до кого-, чого-небудь; ігнорувати когось, щось. **Панки** взагалі відмовлялися комусь підкорятись. **I мали вся i всіх до задници** (О. Ульяненко, Ангели помсти). Синонім: **Мáти в сráці** (див. СРÁКА); **Посилáти / послáти в зáдницио кого, вульг.-просторозм.** – грубо лаяти кого-небудь, виражаючи роздратування, обурення і т. ін. Пор.: **Посилáти в жóпу** (див. ЖÓПА).

1.5. Задня частина тулуба, що має неестетичний вигляд.

◆ **З гóлою зáдницею** (зi сл. залишитися, опинитися), вульг.-просторозм., несхвалънъ – нi з чим; без грошей або без майна; **Злякáв їжакá гóлою зáдницею!**, вульг.-просторозм., ірон. – відповідь на чий-небудь погрози, заперечення небезпек, від яких хтось когось застерігає; мене не злякаш! Пор.: **Злякáв їжакá гóлою жбóю** (див. ЖÓПА); **Лизáти зáдницио кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь. «**У нас – ніколи нічого не вгадаєш: тут воно тобі задницею лиже, а тут – горло ріже. Крайна вічних експропріаторів, гайдамаків та опришків**» (Г. Тарасюк, Гаспід і Маргарита). Пор.: **Лизáти жóпу** (див. ЖÓПА); **Підтирати зáдницио кому, вульг.-просторозм., презирл.** – догоджати кому-небудь, вислужуватись перед кимсь. <...> **Мало що: візьме та й примусить колись зáдницио йому підтирати** (А. Кокотюха, Нейтральна територія); **Цілувáти в зáдницио кого, вульг.-просторозм., презирл.** – догоджати кому-небудь, принизливо підлабузнюватися до когось у кот-

рисливих інтересах. Пор.: **Цілувати в жбопу** (див. ЖОПА); **Цілувати в зад** (див. ЗАД).

1.6. Задня частина тулуба людини як «неправильне» місце («задниця проти природна»).

◆ **Затягти язик в задницю, жарг.** (вояк.): а) стати струнко; б) замовчати; **Ніби руки із задници віросли, зі сл.** робити, виконувати *i m. ін.*, вульг.-просторозм., несхвальн. – невміло, незграбно; **Через задницю, зі сл.** робити, виконувати *i m. ін.*, вульг.-просторозм., несхвальн. – нераціонально, неакуратно. Пор.: **Через жбопу** (див. ЖОПА); **Язик у задници** див. ЯЗІК.

1.7. Задня частина тулуба людини, включена у сферу сексуальних стосунків («задниця сексуальна»).

1.7.1. Жіноче заднє місце як інструмент кокетування, зваблювання.

◆ **Крутити (вертіти) задницею, вульг.-просторозм., несхвальн.:** а) (*перед ким*) кокетувати, добиватися уваги (перев. про жінок, які спокушають чоловіків); б) (звеважл). виявляти надмірну і показну активність, догоджуючи впливовим особам з корисливою метою. Пор.: **Крутити задом** (див. ЗАД); **Крутити жбою** (див. ЖОПА).

1.7.2. Жіноче заднє місце як уособлення геніталій.

◆ **Задницею заробляти грощі, вульг.-просторозм., зневажл.** – заробляти грощі проституцією. <...> вона принесла сильне знеболювальне та глукозу, відвезла мене додому на зароблені задницею грощі (О. Ульяненко, Квіти Содому); **Задница аж проситься у кого, вульг.-просторозм., зневажл.** – хто-небудь збуджений і виявляє готовність до статевого акту (перев. про жінку). – А чому *б вам її не*

втрати? – Кого? Ту вар'ятку? – А чому *б ні?* Задница в ней аж проситься (Ю. Винничук, Обід).

1.7.3. Заднє місце чоловіка або жінки як об'єкт виявлення сексуальної агресії.

1.7.4. Заднє місце людини як уособлення її тіла і/або духовного світу.

◆ **Задницею відчувати що, жарг.** (мол.) – очікувати, передчувати, гостро відчувасти що-небудь (перев. небезпечне, загрозливе); **На своє задницю, зі сл.** робити, зробити *i t. ін.*, дисфем., вульг.-просторозм., жарт. – собі на шкоду, на свою біду. Його не переконала в іншому навіть смерть Бритого, він лише зневажливо кинув, що самі на свої юні задници з нічого зробили біду, і роздратовано додав: *ідіоти* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

■ **Замість на свою голову. Рвати задницю, жарг.** (крим., мол.), несхв.: а) вислужуватися перед начальством; б) працювати з максимальним напруженням сил; **Рятувати свою задницю, вульг.-просторозм., несхвальн.** – дбати лише про власні інтереси у скрутний, важкий час.

◆ **В задницю, у ролі частк., згруб.-просторозм.** – уживався для підтвердження істинності, обґрунтованості сказаного. Сільви сміється, але, схоже, жарту *мого не розуміє, та який це в задницю жарт-так, щось на зразок ітонального джазу* (С. Жадан, Біг Мак); <...> які в задницю ментальності, коли насправді мало би йтися про ті жахливі суперечності, які вас роздирають <...> (С. Жадан, Біг Мак); **Задница вола боліла, колій коробва телі роділа, вульг.-просторозм., ірон.** – хто-небудь переймається чужими клопотами, інтересами; **У задницю, зі**

сл. напитися, п'яний і т. ін., згруб.-просторозм., зневажл. – дуже, надзвичайно, смертельно. Пор.: У жóпу (див. ЖÓПА); У срáку (див. СРÁКА); Шукáти на свою задницю пригóд, вульг.-просторозм., ірон. – ризикувати, чинити авантюрою, втручаючись у небезпечні події або ситуації. Вочевидь, уде́нь вони працювали в Сіті, увечері йшли до спортзалу кататися, а вночі шукати пригод на свою задницю (С. Пиркало, Не думай про червоне); <...> ніякий інший орган не згадують у разі крайнього прояву відчайдушності, коли про якого-небудь екстремала, що пустився на авантюри, кажуть, що шукає сіромаха «пригод на свою задницю» (Іда Ворс, Орган шостого чуття). Пор.: Шукáти на свíй зад пригóд (див. ЗАД); Шукáти на свою жóпу пригóд (див. ЖÓПА).

2. Будь-яка людина. **Накбóній гранíці брав по задници, заст.**, вульг.-просторозм. – бити злодія біля кожного обійстя, чинячи над ним самосуд (про селян); **Старá задница, вульг.-просторозм., зневажл.** – людина похилого віку, перев. фізично і розумово немічна. Пор.: Старá жóпа (див. ЖÓПА).

ЗАДÓК, ч., просторозм., зменш. Заднє місце; сідниці. Вона так і казала мені: «Му́жик лише в перші дні дивиться на гарненький задок, потім він іде на запах шкварок і борщу» (О. Христан, Марення); Візьмеш її за задок, поцілуєш і вона дастъ. Вона сама каже, що від поцілунку взасос хмеліє і дає сама <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Можеш мені в задóк хухнути, зах.**, просторозм., жарт. – нічого не вдіш, не зробиш мені.

ЗАДРА́ТИ¹, док., кого, жрм., згруб. 1. Здійснити статевий акт з ким-небудь.

2. **несхвалын**. Дуже набриднути кому-небудь, втомити, вимучити когось.

ЗАДРА́ТИ², док.: ◆ **Задра́ти ногу на кого, евфем., фольк.** бути готовим до статевого акту з жінкою (про чоловіка). Ти гадаєш, дівчинонько, що я тебе стою, А я задеру ногу на ті і на маму твою (Бандурка).

Пор.: Задéр нóжку на Явдошку (див. ЗАДÉРТИ).

ЗАДРИГА, ж., жарг. (жрм.), заст. Повія.

■ О. Горбач фіксує слово як елемент київського і харківського міського сленгу першої половини ХХ ст. Горбач 1963: 13. В етимологічній довідці посилається на російський післяреволюційний жаргон: задрыга «милая». Горбач 2006: 519. У сучасному рос. жаргоні: крим. «жінка, яку не поважають у злодійському середовищі», «жінка легкої поведінки, повія»; «неврівноважена людина».

ЗАДРИПАНИЙ, а, е, просторозм., зневажл. Брудний, забруднений калом.

ЗАДРИСТАНИЙ, а, е. Те саме, що ЗАСРАНИЙ. Я зараз говоритиму з цими дядями про трахання! Де ті задристані японці? (К. Москалець, Зірка на ім'я Марія).

ЗАДРОЧЕНИЙ, а, е, жрм., згруб.-просторозм. Хворобливий, слабосилий або втомлений, виснажений ким-, чим-небудь. Подумати тільки – писака задрипаній, а так намахав усіх!.. Професіонали задроchenі! (Ю. Андрухович, Московіада).

■ Див. ДРОЧИТИ.

ЗАДРОЧУВАТИСЯ, недок., згруб.-просторозм. Втомлювати, виснажувати себе вирішенням яких-небудь складних проблем, виконанням важких завдань. <...> хар-

ківські роми по-своєму втілили в життя давню римську мрію про священний римський мегаполіс; вони не стали особливо задрочуватись і <...> воювати за незалежність <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

ЗАДРÓЧТИ, док., кого, евфем., вульг.-просторозм. 1. Здійснити з ким-небудь інтенсивний статевий акт, утомивши статевого партнера.

2. Дуже набриднути кому-небудь чіпляннями, нудним базіканням і т. ін.

ЗАДУПИТИ, док., що, жарг. (мол.). Пожалувати що-небудь для когось.

■ Див. ДУПА.

ЗАДУПÍВЯ, с., згруб.-просторозм. Те саме, що ЗАДУП'Я. – Ти сидиш у тому Задупів'ї, бесідуєш зі своєю тлею і карасями, не маючи зеленого поняття про те, що світом переможно прокочуються вали постмодерної дискурсії (К. Москалець, Вечірній мед.).

ЗАДУП'Я, с., згруб.-просторозм. Будь-яке провінційне місто; глуха місцевість.

○ – матеріалізація метафори: *Не, то, напевно, дуже тяжко бути чоловіком Юльци або Маргарет Тетчер. Весь час ти на її задуп'ї, вона – звізда, а ти – навіть не промінчик. Ти – пан Ніхто* (Поступ, 2005, № 262).

ЗАЕБÁТИ, док., кого. 1. Те саме, що ЗАЇБАТИ.

2. діял. (закарп.). Те саме, що ВІЙБАТИ. Уddаниця из Унгвара Дасть за гроши лем мадяру. Сигінняшний наш руснак Заебати може й так (Русинський ерос).

ЗАЕБÍТОЛЗ, невідм., у ролі виг., обсц. Те саме, що ЗАЇБІСЬ. Від перших ковтків відчуваю пожвавлення руху крові, а по-

тім – повний форсаж. Заебітолз (А. Дністровий, Пацики).

ЗАЖÓПНИК, ч., жарг. (байк.). Пасажир байкера.

ЗАЖÓП'Я, с., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Те саме, що ЗАДУП'Я.

ЗАЗНАВÁННЯ, с., фольк.-поет. Любовні (статеві) стосунки. «Здоров, здоров, лу же, несуджений друже!» – «Здоров, дівчино! Любімося дуже!» Ой любилися ж ми з ночі до світання, На рік, на два напилися того зазнавання (Цит. за: Виженко 2005).

■ Див. коментар до Не знати жінки (див. ЗНАТИ).

ЗАЗНОБКА, ж., просторозм., заст. Коханка.

■ З рос.: зазноба «кохана» < «досада, прікарість; обморожене місце» < «знобити, морозити» ЕСУМ, 2, 224.

ЗАЇБАТИ див. ЗАЙОБУВАТИ.

ЗАЇВÁТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. Дуже втомитися від інтенсивного статевого життя.

2. (з) ким, чим. Дуже втомитися, виснажитися від якої-небудь проблеми, справи або спілкування з кимсь; замучитися. [Гамлєт:] Ви, батьку, Тим привидом вже зовсім заївались <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлєт); [Василь:] <...> цілий день тільки і думають про те, Яким би робом їм залізти в телевізор, маленьку цю коробочку Із сурлом чорнопиким, Що продукує цінності духовні, А сам, падлюка, зроблен із пласти маси, Яка до світу матер'яльного належить. / З цим парадоксом заїбався я <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підараців).

ЗАЛІБІСЬ, *невідм., обсц., схвальн.* 1. уролі виг.

Уживається для вираження задоволення, схвалення; дуже добре, нормально.

2. Чудовий або чудово. [Степан Срака (*рішуче*):] *Все одно, зайбісь житнь <...>* (Лесь Подерв'янський, Піздець); [Філін:] *Жити стало лучше, стало веселее, Теперь жить стало просто зайбісь!* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Миша:] *Сижу в барі в Прибалтікі, кругом старінні стулья. Так зайбісь зделано* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Саломон Самсонович:] *Скажи бабі, щоб борщ зварила. Часником заправить та сметаною, галушками – зайбісь буде!* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку).

ЗАХАТИ, док.: ◆ *Захати колісницею, евфем., фольк.* Здійснити статевий акт грубо і/або насильно. *Ой молода молодице, не верти гуциев, Бо я скочу, то заїду своїов колісницев* (Коломийки Прикарпаття).

ЗАЙНЯТИ, док., кого, евфем., фолькл., народн. Позбавити дівчину цнотливості, дефлорувати. *Козак дівку та вірненько любить, а зайняти не сміє* (Укр. нар. пісня).

ЗАЙОБ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Недекватна поведінка; дивакуватість. – *OK, старий, вибач. Професійні зайоби. А що за фотка? Це з неї ти натуру малював?* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

◆ *Із зайобами, жарг., обсц.* – дивакуватий.

ЗАЙОБАНИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. Втомлений, виснажений ким-небудь або чимось. *<...> ось тобі друзі дитинства зайобані індепендентом...* (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); *<...> тряхнемо сьогодні жирних ка-*

піталістичних свиней, щоби не особливо зажирались, експлуатуючи і без того зайобані пролетарські маси <...> (С. Жадан, Депеш Мод); *Входить Гаврюша Обіязнов і Степан Срака, поглиблені в свої інженерні факти і розрахунки. Вони зайобані і закомплексовані* (Лесь Подерв'янський, Піздець); *А той боксбор похожий на зайобаного жизнью інженера* (О. Кайнська, Письмо). Синонім: **ЗАДРОЧЕНИЙ**.

ЗАЙОБИСТИЙ, а, е, обсц., фольк. Активний у статевому плані (про людину). *Женщин теж якось узнають, яка з них зайобиста, а яка холодна <...>* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАЙОБУВАТИ, недок., **ЗАІБАТИ**, док., обсц., згруб. 1. кого. Втомлювати, виснажувати статевого партнера інтенсивним статевим актом.

2. кого. Набридати, надокучати, завдавати клопоту, неприємностей кому-небудь. *Батьки в Ендрю лікарі, і як хтось його хоче дістати, то починає його зайобувати саме цим* (М. Нагач, Вісім чотири). *<...> чекайте, відказую, зайбала, давайте спробуємо подивитись на це дещо з іншого боку <...>* (С. Жадан, Біг Мак); *Усе нормально, сказав я, як мама? Зайбала мене мама, чесно відповів знайомий, але потрібно їй допомогти* (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

◆ *Зайбати в доску (в пені) кого, обсц., згруб.-просторозм.* – дуже набриднути, надокучити, завдати клопоту, неприємностей. [Гамлєт:] *Папаша блядський, в доску зайбали!* (Лесь Подерв'янський, Гамлєт); [Опанас (*пиздить Толю по голові*):] *Замовч, не пизди, вже зайбав батька в доску!* (Лесь Подерв'янський).

Кацапі); [Пророк Микола:] Сімейка блядська, зайдали в пень! (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Зайдати замучити, як Пол Пол Кампучію, обсц.**, згруб.-просторозм. – розправитися з ким-небудь фізично або морально (з погрозою). – *Ти що, горя хочеш? Ти знаєш, хто я по жизні, а?* Заєбу-замучаю, як Пол Пол Кампучію... (П. Вольвач, Кляса).

3. перев. док. Дуже вимучити, виснажити кого-небудь. *Думаю про те, що мене все це зайдало. Мене все це зайдало!* (А. Дністровий, Пацки); [Василь:] Недосконалість світу зайдала і завела в ці нетрі нас з дружком <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

4. що. Применшувати значення чого-небудь.

ЗАЙТИСЯ, док., діял. (наддніпр.). Завагітніти. Вона літом зайшлась (Усна мова).

ЗАКАБЛУЧТИ, док., кому. Здійснити статевий акт. *Кажуть люди, кажуть люди, що дідо не годен. Дідо бабі закаблучив на сімнадцять годин* (Коломийки Прикарпаття).

ЗАКАЦАТИ див. ЗАКАЦУВАТИ.

ЗАКАЦАТИСЯ див. ЗАКАЦУВАТИСЯ.

ЗАКАЦУВАТИ, недок., ЗАКАЦАТИ, док., евфем., діял. (наддніпр.). Покривати послідом, калом.

ЗАКАЦУВАТИСЯ, недок., ЗАКАЦАТИСЯ, док., евфем., діял. (наддніпр.). Забруднюватися калом після випорожнення.

ЗАКВАСИТИСЯ, док., народн., жарт. Завагітніти.

ЗАКОБІТИТИ, док., кого, зах., просторозм. Позбавити дівчину цнотливості.

ЗАКОННИЦЯ, ж., евфем. Цнотлива дівчина.

ЗАЛЕТІТИ див. ЗАЛІТАТИ.

ЗАЛІТАТИ, недок., ЗАЛЕТІТИ, док., жарг. (мол.). Вагітніти (про небажану вагітність). Також чомусь лізли думки про тих, які залітали завчасу і не мали гріші на аборті (Л. Дереш, Культ); <...> «слава Богу, що я хоч од тренера не "залітала", бо тоді б і не так розперло» <...> (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ЗАЛОЖИТИ, док., просторозм., фольк. Здійснити статевий акт з ким-небудь. <...> хоч він мені насточортів своїм п'янством, а все-таки я не замінно його ні на кого. Він мені як для ночі, так лучшого і бажать не треба. Як заложе так і витримать не нада, а то б я його давно бросила! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАЛУПА, ж., згруб.-просторозм. 1. Головка статевого органа чоловіка з відтягнуту шкіркою. *Стойть Пилип за ступою, тепіпас залупою, Дівки кажуть: «Се наш Пилип».* А він яйцями. – тепіп-тепіп! (Бандурка); [Микола Гнатович (мрійливо):] От у Панаса Іванового залупа була, як макагон, ій-бо не брешу! (Лесь Подерв'янський, Утопія).

- З рос.: залупити «здрати шкіру», букв. «відтягнути («залупити») крайню плоть». У традиційній російській культурі наявність великої відкритої залупи вважалась найважливішим достоїнством багатого чоловіка. Пор.: *Що робити, що робити? Залупити й так ходити.*
- ◆ Залупа до пúпа, згруб.-просторозм: – претензійні, багатослівні мудрування кого-небудь; Залупа відрізати і натягнути на юбльника, обсц., лайл. – учи-

нити жорстоку фізичну розправу над ким-небудь (перев. з погрозою). [Савка:] Я сьогодні Анжелу вийду, бля буду. Ти в це діло не мішайся. Бо я тобі залупу відріжу і натягну на ібальника <...> (Лесь Подерв'янський, Піздець); **Пхáти залúпу, жарг.** (бурс.-сем.). – здійснювати статевий акт. *Нижче пупа Вовни купа, А в ту купу Пхай залупу, Аж ногами Ту-путь-пу* (Бурсацький фольклор); У залúпу лíзти, дисфем., згруб.-просторозм. – сердитися, гніватися без достатніх на те причин. ■ Замість лізти в пляшику.

2. лайл. Задерикувата людина.

3. жарг. (крим.)., презирл. Ненадійна людина.

4. вульг.-просторозм. Нікчемна людина.

◆ **Залúпа жидівська, лайл.** або **презирл.** – нікчемна, жалюгідна людина.

5. жарг. (мол.). Негарна дівчина.

6. жарг. (мол.). Обличчя, перев. непривабливе, негарне.

7. знах. *відм.*, у ролі *виг.*, з дав. *відм.*; уживається для вираження відмови у чому-небудь; нічого. [Цицькін:] Залупу тобі, а не гроши (Лесь Подерв'янський, Утопія).

◆ **Смоктáти [кінську] залúпу, згруб.-просторозм.** – залишатися ні з чим. <...> взяли собі моду на пари не ходити, а коли буде кінець року? Екзамени... що будете робити? Га? Залупу смоктати (каже пошепки)? (А. Дністровий, Пацики).

ЗАЛУПАТИСЯ, недок., до кого, просторозм., несхвальн. Набридати кому-небудь, дратувати когось.

ЗАМАНДЮРИТИСЯ, безос., обсц., згруб. Хотіти, сильно бажати, прагнути чого-небудь. Мережу оци химерну обр泽аторчу сїтку не через бажання само-

милування й пустопорожньої гри, а тому, що мені чомусь запраглося (хотів було сказати «замандюрилося», але від такого вульгаризму утримався <...>) (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

■ Від МАНДÁ.

ЗАМÍЖ: ◆ **Ітí заміж, евфем.** – здійснювати статевий акт. *Твої Роксолани Попід «Брістольями» Йдуть заміж по п'ять разів за ніч* (О. Ірванець, Любіть!); **Хóче заміж** (віддатися), аж посíкує див. ПОСÍКУВАТИ.

ЗАМУДОНЕЦЬ, ч., жарг. (мол.), вульг. Дурень.

■ Від МУДÁК 2.

ЗАМУДОХАНИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. Втомлений, виснажений.

ЗАМУДОХАТИ, док., кого, обсц., згруб.-просторозм. 1. Вимучити, виснажити кого-небудь перев. важкою роботою.

2. Роздратувати кого-небудь.

■ Див. МУДО.

ЗАМУДОХАТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Вимучитися, дуже втомитися.

2. Дуже роздратуватися.

ЗАПАЛЬНИЧКА, ж., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

ЗАПАСКА, ж.: ◆ **Дáти лáску з-під запáски див.** ДÁТИ; Чóрна запáска, фольк. – чорне лобкове волосся у жінки. *В Катерини чорная запаска, В Катерини чортовая ласка* (Цит. за: Виженко 2005).

■ «Жіноче вбрання, що замінює спідницю. Кусок чорної, переважно вовняної, тканини обвивається кругом стану так, щоб кінці його сходились попереду. Поверх запаски у вигляді фартуха був кусок тка-

нини синього кольору (попередниця). Запаску і попередницю підперізували червоним поясом». Ставицький 1989: 225. «Запаска була зазвичай робочим одягом на відміну від святочної плахти». Жайворонок 2005: 235. Як і ПЛАХТА, СПІДНИЦЯ, ФАРТУХ, запаска пов'язана з жіночим тілесним низом, статевим життям: *Прийди, прийди, сама буду, Скину фартух, зроблю буду, А з запаски зроблю двері: – Прошу, милий, до вечеरі!* (Нар. пісні в записах Івана Франка); *Василь Меланку поклав на лавку, зірвав запаску, всунув ковбаску* (Українські сороміцькі пісні).

ЗАПЕКАНЧИТИ, док., кого, діял. (закарп.).

Здійснити статевий акт з жінкою. Так ми фрайер запеканчив, Онь у саму матку! (Русинський ерос).

■ Первісно: з великою силою засунути що-небудь кудись.

ЗАПЕРДОЛТИ, док., жарг. (мол.). 1. Енергійно зробити що-небудь. – А може, ми його, ето-самое, ета-вот, у будбат запердолимо? (В. Діброва, Проект «Діброва»).

2. кого, що. Закинути що-небудь дуже далеко або відправити кого-небудь кудись.

■ Від пол. вульг. *zapierdolić* «дуже сильно вдарити когось».

ЗАПЕРТИ, док., кому. Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Ото він як запер їй, так вона не витримала, закричала до прислуги, щоб та прибігла рятувати* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАПІЗДИТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. що. Привласнити, приховати, вкрасти що-небудь.

2. кого. Принизити або побити кого-небудь.

3. що. Знищити, зруйнувати що-небудь. <...> («гонорар запіздили, австрійця замочили, вся касета в гівні») <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ЗАПІЗДЯЧИТИ див. ЗАПІЗДЯЧУВАТИ.

ЗАПІЗДЯЧУВАТИ, недок., ЗАПІЗДЯЧИТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. Бити кого-небудь по чомуусь. [Привид:] Дивись, мій сину, це – жидомасони, Ти запіздяч дрючком їх по печінці <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлєт). // Убивати, знищувати кого-небудь. Пророк Микола миттю хуяре гранчак горілки. Руба закуску, мимоходом запіздячує шашкою блядь <...>. Друга блядь з жаху сковалася в домовину і непriємно там усіялась (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. що. Здійснювати який-небудь оригінальний вчинок.

ЗАПХАТИ, недок., ЗАПХАТИ, ЗАПХНУТИ, док., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). Хтілось жінці в лоні Щось відчути грубе. Прийшов Грайсовило – Та й запхав їй любо (Лель, 1999, № 1); <...> він тоді вийняв свою чесалку, задрав її хвіст і запхнув чутъ не по самі яйця (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ Дати запхати див. ДАТИ; Запхати межи ноги, зах., фольк. – те саме, що ЗАПХАТИ. Ой ішла я дорогою, здібав мене Лідер. Таке запхав межи ноги, таке, як циліндер (Коломийки Прикарпаття).

ЗАПИЧТИ, док., кого. Здійснити статевий акт. Гий, ширинчико англіцька, Што ми в тобі файно – За сден раз запичити Купив пля Михайлло (Русинський ерос).

■ Див. ПІЧА.

ЗАПІЗДАТИ, док., обсц. Запіznитися.

ЗАПЛАТОНЬКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Заграй мені, музиченьку, як я тебе прошу, А я тобі заплатоньку у запасці ношу (Українська народня творчість).

ЗАПРИДУХ, ч., просторозм., жарт. Короткий і товстий пеніс.

ЗАПХÁТИ див. ЗАПИХÁТИ.

ЗАПХНУТЬ див. ЗАПИХÁТИ.

ЗАПУЗÁТИТИ, док., згруб.-просторозм. Запліднити жінку, зробити її вагітною. Під час твого останнього приїзду, коли ти мав сказати, що всьо, капут, тим запузатив її на третю дитину! (І. Карпа, Перламутрове порно).

ЗАПУЗИРТИ див. ЗАПУЗИРЮВАТИ.

ЗАПУЗИРЮВАТИ, недок., **ЗАПУЗИРТИ**, док., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт. – <...> я не знаю <...> як вийду заміж, так куди ноги дівати, як з чоловіком буду спати. – А, дочки, от про що ти хвилюєшся. Я вік звікувала... лягаю на спинку, ноги нарозкидку – і запузирю! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАРИСУВÁТИ, док., кого, фольк., просторозм. Здійснити статевий акт. Солдат улігся з бабою на подушках і, недовго думавши, на ней; як зарисував її, вона не віддергала, аж перднула (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАСАДÍТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт (про чоловіка).

◆ **Засадіти по самі глянди** див. ГЛÁНДИ.

ЗАСАНДÁЛИТИ, док., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснити з ким-небудь статевий акт. – Давай, файдоль! Засандал, щоб аж баньки вилізли, відмолоти як

належиться!.. Вали її, телициу! (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

■ Первісно: ударити когось.

◆ **Засандалити мáтом**, згруб.-просторозм. – вилаяти кого-небудь матірною лайкою.

ЗАСВЕРБÍТИ, безос. Захотіти, забажати злягання (перев. про жінку). Як засвербить, то жінка й каже: ти б, чоловіче, мене полічив, а то щось лихораде! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Щось у передочку Дівці засвербіло. Прийшов Грайсовило – Зробив любе діло (Лель, 1999, № 1).

ЗАСÉРА (ЗАСÉРЯ), ч. і ж., вульг.-просторозм. Неохайна, брудна людина.

ЗАСÉРЯ див. ЗАСÉРА.

ЗАСИРАТИ, недок., **ЗАСРÁТИ**, док., вульг.-просторозм., лайл. 1. що. Бруднити що-небудь своїми екскрементами.

2. Забруднювати, загиджувати, приводити що-небудь у безлад.

◆ **Засирáти / засráти мізки кому**, вульг.-просторозм., несхальн.: а) примушувати кого-небудь думати певним чином. <...> американці просто засирають мізки всьому світові своїми ноу-хау на зразок пивних пляшок із різьбою чи хододного зеленого чаю <...> (С. Жадан, Біг Мак); б) обдурувати, вводити в оману кого-небудь. А якщо боїшся, то чухрай з пляжу. Нема чого мені тут мізки засирати. Я тебе бачу наскрізь (В. Шкляр, Кров кажана); в) надокучати кому-небудь; **Засráти справу**, вульг.-просторозм. – занедбати, зіпсувати що-небудь; Христос тобі очі засéре, вульг.-просторозм. – ти осліпнеш.

ЗАСÓВЕНЬ, ч., згруб.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

ЗАСРАНЕЦЬ, ч., вульг.-просторозм., лайл.

1. Неохайна, нечистоплотна людина; нечепура.
2. Ненадійна, підлувата людина. – <...> Та ж я йому: «Бодик! Ти засранець!» – і обняв (Ю. Винничук, Із «Записок пройдисвіта»); «Цікаво, скільки вони платять цим засранцям за таку базгрину?» – подумав Ярчик Волшебник <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); «Засранці! Засранці і заздрісники!» – скреготав зубами Шукальський <...> (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); Дід якраз спадок ділив <...>. «А тобі, засранцеві, сонце переписую. Виростеш – не пропий» (В. Слапчук, Навпроти течії трави).
3. Молодий хлопець.

Синонім: ГАМНЯР.

❖ – мовна гра:

- римування: *Там ескімоси живуть ліпше за українців. А чому? Бо Гренландія належить Данії. Ну і люкс! Дайosh єЕП! Ale з данцями, а не з заср...* (Поступ, 2004, № 52);
- паронімічне зближення лексем: *Там то гульки, там то танці: танцювали два засранці. Який мужик, такі танці: танцювали два засранці.* (Кепкування з шумного, безладного танцю). – *Ви – гуманоїди, роботи-гуманоїди... засланці темних інопланетних сил... коротше кажучи, засранці!* (Г. Тарасюк, Сни анахорета).

ЗАСРАНИЙ, а, е, вульг.-просторозм., презирл. 1. Забруднений екскрементами. <...> крізь бетонні плити починає пробиватись трава, особливо після дощів, трибуни засрані голубами... (С. Жадан, Депеш Мод).

❖ Одна засрана ярка всю череду засмердити, вульг.-просторозм. – одна лиха людина псує добре товариство.

- Ярка – овечка, яка народилась навесні.
- 2. Брудний, запущений, неприбраний (про приміщення, предмети і т. ін.). <...> ми сиділи з моїм приятелем Джоном Вінstonом Ленноном на його засраній кухні та чекали, коли в місті відчиняться супермаркети (С. Жадан, Біг Мак).
- 3. лайл. Бридкий, нікудишній. <...> «Я тaka маленька» будуть ротувати на всіх засраних ЕфЕм-станціях, а гопніки похапають гітари й волатимуть мої пісні попід під'їздами <...> (І. Карпа, 50 хвилин трави); До того ж, не далі як хвилину тому, ви назвали Москву «засраною», що цілком підпадає під статтю про розпалювання міжнаціональної ворожнечі... (Ю. Андрухович, Московіада); Суть у тому, що ситуація так званих молодих на першому році служби – це тотальне безправ'я, цілком засрана ситуація (Ю. Андрухович, Таємниця).
- 4. Мерзотний, негідний, підлій (про людину).

ЗАСРАТИ див. ЗАСИРАТИ.

ЗАСУВАТИ, недок., **ЗАСУНУТИ**, док., кому, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. *Що ти мені виробляєш – То виймаєш, то вставляєш?* Засунь мені хоч на три дні, *Щоб забула свої злідні* (Бандурка).

2. що куди. Уживається як груба відмова, небажання мати справу з чимсь. «Та засуньте свою прописку знаєте де?» (В. Діброва, Проект «Діброва»).

ЗАСУВАТИСЯ, недок.: ◆ Засуватися на два спусті, зах., жарг. – здійснювати статевий акт (про жінку).

■ Пор. нім. арг. *Schieber* (засувка. – Л. С.) «чоловічий статевий орган». Горбач 2006: 214.

ЗАСУНУТИ див. ЗАСУВАТИ.

ЗАСУПОНІТИ, док., кого, фольк. Здійснити статевий акт.

◆ **Засупонити по сáмē нíкудý (по сáмї яйця)** – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю. <...> вона тіко ногами посовує, а все-таки крітиться, а далі як засупонив її по самі яйця, вона не віддергала, пукнула (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАСЦІКАТИ, недок., **ЗАСЦІТИ**, док., що, вульг.-просторозм. 1. Забруднювати сечею.

2. Відчувати страх; боятись кого-, чого-небудь, дуже злякатися. Зненацька по мозку хльоснула жахлива за своєю можливістю правотою здогадка: *xini засіяв і підмовив Дзвінку йти по хатах* <...> (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); – *Ти засци!* – сказав мені класний пахран. – Я там був. Вони там є, я їх не бачив, але чув. Ду-уже страшно! (О. Криштопа, А яй!).

ЗÁСЦЯНИЙ, а, е, вульг.-просторозм. 1. Забруднений сечею.

2. Мерзотний, негідний (про людину).

ЗÁСЦЯНКА, ж., вульг.-просторозм., зневажл. Жінка, яка забруднилася сечею.

ЗАСЦІТИ див. ЗАСЦІКАТИ.

ЗАТИКАЙЛО, ч., евфем., фольк. Короткий і товстий чоловічий статевий орган.

ЗАТИКАТИ, недок., фольк. Здійснювати статевий акт. Научила [Єва] його [Адама], як треба затикати (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАТИРИТИ, док., кого, просторозм. Здійснити статевий акт з ким-небудь. Іван

не проч би її затирить <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗАТИЧКА, ж. 1. евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. В начі вічно затичка – Чіясь пуча шкрапче (Русинський ерос).

2. вульг.-просторозм., лайл. Нікудишня, нікчемна людина, яка викликає відчуття огиди. – <...> Де ті довбані японці? Мало того, що ви три підари, то ви ще й лохи драні, японські підстилки, затички і підтирки <...> (К. Москалець, Зірка на ім'я Марія).

◆ **Затичка минулорічна (трíперна)** – нікчема. Попадіся тільки мені під гарячу руку, старий пердун! Затичка минулорічна! (А. Дністровий, Пацики). Вона просить запам'ятати її слова. Затичка трíперна! (А. Дністровий, Пацики); Хохóл без лічкі, як пиздá без затички див. ПИЗДÁ.

ЗАТРАХАНИЙ, а, е, жарг., несхвальн.

1. Утомлений, виснажений численними статевими актами. Побачивши свою невістку в досить двозначному (або, як сказала Кася, «затраханому») вигляді та ще й з якоюсь шльондрою невідомого походження, вона, артистично зажурившись, привітала її словами: – Повернення блудної невістки додому (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

2. Утомлений, вимучений чимсь (перев. працею, клопотами).

ЗАТРАХАТИ, кого, док., жарг., несхвальн.

1. Утомити, виснажити кого-небудь численними статевими актами.

2. Утомити, вимучити кого-небудь чимсь (перев. працею, клопотами).

ЗАФÁЙДАНИЙ, а, е, зах., вульг.-просторозм., презирл. Те саме, що ЗАСРАНИЙ I.

ЗАФАЙДОЛЕНІЙ, а, е, зах., вульг.-просторозм., презирл. Те саме, що ЗАФАЙДАНИЙ. *I коли-небудь вона буде прощатися з цим зафайдоленім світом, і з її потъмянілих уст злетять слова...* (Ю. Винничук, Груші в тісті).

ЗАФАЧИТИ, док., що, жарг. (мол.). Негативно поставитися до чого-небудь, зігнорувати щось. *Мені запропонували класну роботу, але за таку малу платню, що я повністю зафачив цю справу* (Усна мова).

■ Див. ФАК.

ЗАХВОЙДАНИЙ, а, е, зах., вульг.-просторозм., презирл. Те саме, що ЗАФАЙДАНИЙ.

ЗАХЕЗАНИЙ, док., вульг.-просторозм. Забруднений екскрементами.

ЗАХЕЗАТИ, док., що, вульг.-просторозм. Забруднити що-небудь екскрементами; // Дуже забруднити, зробити брудним що-небудь.

ЗАХЕРÁЧИТИ, док., що, жарг. (мол.). Зробити інтенсивно що-небудь.

ЗАХУЯРИТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Сильно вдарити кого-небудь. [Едгар:] *Сер Арчібальд поцупив за чуприну мілорда Річарда, А потім захуярив каламарем по лиці <...>* (Лесь Пондерв'янський, Король Літр).

2. куди. Забити, загнати що-небудь кудись (перев. про м'яч).

3. кому. Здійснити з ким-небудь енергійний статевий акт.

4. що, схвалн. Зробити що-небудь видатне.

ЗАХЦЯНКА, ж., просторозм., ірон. Прищ, вугор на обличчі (перев. у підлітка, при тривалому статевому стримуванні).

ЗАЦІОЦЯТИ, док., евфем. Те саме, що ЗАСЦЯТИ.

ЗАЧЕПИТИ див. ЗАЧІПАТИ.

ЗАЧІПАТИ, недок., **ЗАЧЕПИТИ**, док., кого, евфем., фольк. Фліртувати, кокетувати з ким-небудь, щоб вступити в інтимні стосунки (про чоловіка з жінками). *Один чоловік мав дуже погану жінку і тому ніхто не зачіпав її* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Я її любив, вна мене не любила, Я її зачепив, вна мене поганьбила* (Нар. пісні в записах І. Франка).

ЗАШИВАТИ, док., евфем., діял., фольк. Здійснювати статевий акт. *Ой дівчино моя люба, Скинь сорочку коло дуба, А я скину шаровари Та й будемо зашивали* (Цит. за: Григораш 2007).

■ «Злягання – це ніби життя всередині смерті і смерть усередині життя. Слова з фалічним значенням можуть співвідноситися зі значенням «нитка» (символ зв'язку трьох світів)». Маковский 1996: 377. Пор. ЛАТАТИ.

ЗАШИТА, евфем., фольк. Незаймана дівчина. Трошки гречки, трошки жита. *Не дам, не дам, бо зашита* (Бандурка).

ЗБÁВЛЕНА, розм. Дівчина, позбавлена цноти; дефлорована дівчина.

ЗБАНÉТА, мн., евфем., зах. Чоловічі яєчка.

■ Від діял. збанок.

ЗБЕРЕЗНИК (ЗБЕРЕЗНІК), ч., зах. (львів.). Розпусник, збоченець.

ЗБЕРЕЗНИК див. ЗБЕРЕЗНИК.

ЗБОЧЕННЯ, с.: ◆ Статеве збочення – хворобливі порушення виявів статевого потягу або способів його задоволення. *<...> верхівка Піраміди вже звикала до полотен Рубенса, плюшевих лежанок,*

шоколаду й тонкої дамської білизни, справа неухильно просувалася до грандіозних конъяково-виноградних зловживань і статевих збочень (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ЗБРОЯ, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. Кгди-м ся пробувала вирвати, то кожного разу єще дужче напирав, аж доки не застромив свою зброю так глибоко, же не лишив мі жадної надії на порятунок (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ЗБУДЖУВАТИ, кого. Викликати в кого-небудь статеве бажання. <...> якщо тебе збуджує жінка твоого друга, – значить, він твій справжній друг <...> (О. Криштопа, А я яй!).

ЗБУР, ч., просторозм., заст. Гонорея.

■ Походження неясне. ЕСУМ, 2, 248.

ЗВЕДЕНИЦЯ, ж., розм., заст. Спокушена мужчиною жінка, яка народила дитину.

ЗВІЗДÁ, ж., евфем., вульг.-просторозм. Жіночий статевий орган.

ЗВІДУН, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас <...> Звідун, Ворохобник <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Див. ЗВÓДИТИ.

ЗВІТ, ч.: ◆ Місячний звіт, жарг. (мол.), жарт. – менструація.

ЗВОЛОЧИТИ, док., кого, згруб.-просторозм. У результаті активних статевих контактів прищепити охоту до злягання; // Розбестити. Ой курва ся курварила та й мя научила. Та було мені лиш сім літ – мене зволочила (Коломийки Прикарпаття).

ЗВОНÁЧИТИСЯ, док., евфем., зах. Випорожнитися.

■ Див. ВОНÓ.

ЗВУК, ч.: ◆ Увалити звук, жарг. (мол.) – зіпсувати повітря газами з кишечнику.

ЗВ'ЯЗÓК, ч. Інтимні стосунки, співмешкання. Любовний зв'язок; Перебувати у зв'язку.

ЗГÁДУВАТИ, недок.: ◆ Ідú тебé згадувать, жарг. (бурс.-сем.) – піти в туалет.

ЗГВАЛТУВÁТИ, док., кого. Здійснити статевий акт з жінкою (або пасивним гомосексуалістом) проти її (його) волі, з використанням фізичного чи психічного примусу або їх безпорадного стану.

◆ Моральno згвалтувати, жарг. (мол.) – вразити, здивувати кого-небудь чимсь.

ЗГРАНДУВÁТИ, док., кого, зах., вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт.

■ Слово постає як елемент мікрополя лексем, похідних від пол. арготизму *grandabuś* «ббивство (буkv. великий розбійник)» та нім. арг. *Grande* «важива справа». Пор. крим. *гранд* «грабіж», у львівському і тернопільському сленгу 1920–1930-х рр. згандувати комусь щось «украсти», згандуватися «робити бешкет», *грандяр* «авантюрист, бешкетник». Як похідні від цих значень постають еротичні лексеми *робити комусь гранду* «безпідставно чіплятися до когось», *грандяр* «хлопець, який зачіпає дівчат на вулиці», що, як і дієслово згандувати, є виявом сексуальної агресії, що послідовно простежується у словнику сексуального сленгу.

ЗДÍБИТИСЯ див. ЗДІБЛЮВАТИСЯ.

ЗДІБЛЮВАТИСЯ, недок., **ЗДÍБИТИСЯ**, док. Бути у стані ерекції (у чоловіка). Явід-

чував, як мій фалос наливається кров'ю, здіблюється... (Лель, 1998, № 5–6).

Синонім: Кінь дібки стає (див. КІНЬ).

ЗДРІСНУТИ, док., вульг.-просторозм. Піти кудись; зникнути. – Здрисніть. Чхати я хотіла на вашого Тоцького (О. Ульяненко, Квіти Содому).

ЗДРОЧИТИ, док., вульг.-просторозм., несхвальн. Зайнятися онанізмом. Самостійний хлопак з Озерян Був завжди тільки сам собі пан – Вийде в сад перед ночі Та й любесенько здрочить Незалежний козак з озерян (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

ЗЕРНЯ, с.: ◆ Мáкове зéрня, фольк.-поет. – чоловіче сім'я; сперма.

ЗИГМУНД, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. Я Зигмунда під зіпером гамую (Ю. Безодня: В. Даниленко. Сучасна українська літературна містифікація).

■ Від імені Зигмунда Фрейда (1856–1939) – австрійського лікаря-психіатра і психолога, який розвинув теорію психосексуального розвитку індивіда.

ЗІЙТИСЯ, док., розм. Вступити у близькі стосунки без особливого кохання. З Аллою зійшовся, коли вона проходила практику в їхній сільській школі (В. Даниленко, Людина громів).

ЗІПСУВАТИ, док., кого, просторозм. Позбавити дівчину цнотливості, дефлорувати.

◆ Пізно дівці панінство шанувати, як уже зіпсую (прислів'я), зах. – про дівчину, яка втратила цноту.

ЗІРОЧКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ЗІБАТИ, док., кого, зах., обсц., згруб.-просторозм. Вилаяти кого-небудь.

ЗІБАТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. Швидко і/або непомітно піти. <...> в цьому все питання – чи з'їбешся ти просто сьогодні, вечірнім автобусом, подалі від чорних дір у навколошньому повітрі <...> чи будеш далі нипати їхніми вулицями... (С. Жадан, Anarchy in the UKR); Десь там вдаліні праворуч нагромаджуються чорні привиди скель, що зранку стануть картичним місцем для медитації якого-небудь західного європейця, що з'їався на Шрі-Ланку від затяжної кризи середини життя (І. Карпа, Перламутрове порно).

Синонім: УЇБАТИ.

ЗІОБИНА, ж., обсц. Сперма. <...> а з його зйобина як цвиркнула та на лаву (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЗЛАЙНУВАТИ, док., що, жарг. (мол.). Зіпсувати що-небудь.

■ Див. ЛАЙНО.

ЗЛИВАТИСЯ, недок.: ◆ Зливатися в екстазі, нов., жарт.-ірон. – здійснювати статевий акт; злягатися.

ЗЛИГАННЯ, с., вульг.-просторозм., несхвальн. Зв'язок чоловіка з жінкою.

ЗЛИГАТИСЯ див. ЗЛІГУВАТИСЯ.

ЗЛІГУВАТИСЯ, недок., **ЗЛИГАТИСЯ**, док., вульг., несхвальн. Вступати в інтимні, статеві стосунки з ким-небудь. Але якби ж мені хто пояснив, якби ж мене хто напоумив – що ж то за радощ – злигатися та й злягатися? (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); У чотирнадцять вона злигалася з батьковим водієм, а водій, який відвозив її до школи, давав

чек геройну, нині названого джанком (О. Ульяненко, Ангели помсти).

ЗЛОЕБУЧИЙ, а, е, обсц., згруб. 1. Який інтенсивно, довго і насильно здійснює статевий акт; садистський; // Сексуально ненаситний. [Генерал Власов:] <...> Кругом хуйня. Заябують мене питання сучі: Шо лучше – бездуховність, розплатана самоція злойбуча, Шо верхи на скаженім бугаї Шаленим чвалом мчить в пампасах предранкових У нікуда? (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. Злив, сварливий.

3. Дуже міцний, гострий або різкий (про смак або запах чогось). Від неї дуже гарно пахло, волосся її дуже гарно пахло, такий японський якийсь аромат (сам ти японський, мудак, наєпевне, Yohji або Yamamoto або ще якась рідина злойбуча, ненавиджу парфуми, може навіть Magie Noir або Hugo Boss Giordani, або ні, – то, напевне, усе ж Yamamoto, чи, може, Christian Lacroix, Givehchy або DKNY?) (А. Жураківський, Кінець відпустки).

Синонім: ІБУЧИЙ.

ЗЛОЕБУЧКА, ж., обсц., згруб.-просторозм., несхальн. або ірон. Повія.

ЗЛУКА, ж., фольк. Статевий акт; злягання.

ЗЛЯГАННЯ, с., розм. Статевий акт. У моїй уяві одна за одною, ніби швидкі метеорити, пролітають численні картинки нашого злягання, я настільки підкорююся цьому, що мені хочеться торкнутися Томи, покласти руку її на коліно (А. Дністровий, Патетичний блуд); А наші любощі є звіриним зляганням прихованых антагоністів, зв'язаних проkläтим вузлом ненависної небайдужості (С. Процик, Тотем); Я стала груба, цинічна. Випотрошена курка

із задертими лапами нагадувала мені жінку, готовеньку до злягання (Л. Тарап, «Атол Мороруа»).

ЗЛЯГАТИСЯ, недок., **ЗЛЯГТИСЯ**, док., розм. Вступати з ким-небудь у статеві стосунки. Апетитна на вигляд, хоча навряд чи хтось озирається б на таку на вулиці. На дотик – приемна. Я мав із нею вже кілька місяців хаотичний роман, а якщо казати відверто, то просто злягався (О. Довженко, Я кохаю музику); Кожен европеєць зробить вигляд, що не помітив, навіть коли перед його носом будуть злягатися, поки його не спитають, що він про це думає <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Пролетарії усіх країн, злягаєтесь!**, у ролі виг., дисфем., ірон.-жарт. – заклик до любовного єднання.

■ Замість пролетарії усіх країн, єднайтесь!

ЗЛЯГТИСЯ див. ЗЛЯГАТИСЯ.

ЗМІЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Синонім: ВУЖ.

■ Метафоричне перенесення за формою, хоча має місце і сексуальна символіка: в Едемському саду саме змій відкриває сексуальність Адамові і Єві.

◆ **Загравати зі змієм**, жарг. (мол.) – мастурбувати (про чоловіка).

ЗМІНА, ж.: ◆ **Працювати в дру́гу** (третю, четверту) зміну – зраджувати в подружньому житті (перев. про чоловіка).

ЗНАРЯДДЯ, с., евфем. Чоловічий статевий орган.

◆ **Знаряддя насильства**, евфем., несхальн. – чоловічий статевий орган. Жалібні зойки німфеток, які навіки й беззоворотно, тобто назавжди розлучаються зі своєю

холерною невинністю, змішуються з речитативними прокльонами хору феміністок: “Та що ж це ви робите, мудаки, встидайтесь, одягайтесь, о, *femina melancolica*, повідкусюй ім знаряддя насильства!” (К. Москалець, Вечірній мед.).

ЗНАТИ, недок.: ◆ Не знати жінки – не мати інтимних (статевих) зв’язків (про чоловіка).

■ Вислів пов’язаний із старозавітним евфемізмом на позначення статевого життя, напр.: «І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна...» За підрахунками Елана Річтера, знати вживається 943 рази у Старому Завіті, але тільки 15 разів у сексуальному значенні. Richter 1993: 123. Пор.: знати «мати тепер чи в минулому сексуальні стосунки з нею чи ним (у Біблії – тільки з нею)». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 133; «Не знати жінок (чоловіків) – бути цнотливим». (словник С. Ожегова); «*Znać się z kimś* – «бути з кимсь у статевому зв’язку». Dąmbrowska 2005: 106; *rosnąć w sensie bibliijnym* – про статевий акт. Lewinson 1999: 191.

Пор.: ЗАЗНАВАННЯ, ПІЗНАТИ.

ЗНАЧОК, ч.: ◆ Чорненький значок, евфем., фольк.– жіночий статевий орган. – *Oй попе, попе, не гони качок, Покажу тобі чорненький значок. – Ніжку підняла, знак показала – Бідного попойка оскома зібрала* (Цит. за: Виженко 2005).

ЗНІМАТИ, недок., **ЗНЯТИ**, док., кого, жарг. (мол.) – знайомитися з дівчиною з метою здійснення статевого акту. Зараз я нікого знімати не збирався, мені просто не хотілося йти додому, де мене ніхто не

чекає <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ЗНІМАТИСЯ, недок., жарг. (мол.). Пропонувати себе для сексуальних стосунків (про жінку); // Пропонувати сексуальні послуги (про повію).

ЗНОСИНИ, мн., просторозм. Любовні, статеві стосунки.

ЗНОХАТИСЯ, док., просторозм., зневажл. Вступити в любовні стосунки.

ЗНЯТИ див. ЗНІМАТИ.

ЗОЛОТО, с., жарг. (вояк.), заст. Людські екскременти.

ЗОНА, ж.: ◆ Ерогенні зони – чуттєві ділянки шкіри, що спричиняють приємні сексуальні відчуття, коли їх торкаються, гладять або цілють. – *Шантаж*, – радо визнає дружинонка, наче я по її ерогенних зонах язиком пройшовся (В. Слапчук, Крихи хліба у бороді Конфуція).

ЗРОБИТИ, кому, кого. Запліднити жінку, зробити її вагітною.

◆ Зробити дитину (лялю) – запліднити жінку, зробити її вагітною. *Батько за дочкою скучив, Цілу нічку матір мучив. – Яквіддалирю, Зробимо другу* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); *За солонину Зроблю дитину* (Українські сороміцькі пісні); *Поза гасм, гаєм штанці поскидаєм – Ти на мене, я на тебе: вроде віддихаєм. Ой ти, Галю, зроблю тобі лялю*, *Будеш колихати, мене споминати* (О. Курочкин: Мій плуг не оре...).

ЗРОБЛЕНИЙ, а, е: ◆ Десять там зроблений, народн., ірон. – те саме, що **БАЙСТРÓК**.

И

ИНТЕРЕС, ч., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий статевий орган. *Лапій за "интерес"* (Бурсацький фольклор).

■ Можливо, утворене жарт. контамінацією укр. *інтерес* і лат. *inter* «між, посередині».

ІВÁН, ч.: ◆ Червоний Іван очував, евфем., народн. – у кого-небудь менструація; **Швидкій Іван**, діял. (поліськ.), народн. – пронос.

ІКРА, ж.: ◆ Метати ікрю, жарг. (мол.), жарт. – здійснювати статевий акт (про чоловіка).

ІМПОТЕНТ, ч., просторозм. 1. Чоловік, нездатний здійснювати статевий акт і в якого відсутня ерекція.

■ Від лат. *impotens* «знесилений, слабкий». 2. жарт., лайл. Безсила, ні на що не здатна людина.

ІМПОТЕНЦІЯ, ж. Статеве безсилия, відсутність ерекції у чоловіка. <...> чоловік завжди... здає коханій жінці своїх друзів з усіма тельбухами – з лисинами, запоями, імпотенціями, подружніми зрадами... (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

■ Від лат. *impotentia* «безсилия, слабість».

ІНСТРУМЕНТ (СТРУМЕНТ), ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. Учнєві хочеться тільки одного – заточити на ньому [любовному автоматі] свій інструмент. По суті, ця штука ніяк не пов’язана з рештою тіла (Е. Єлінек, Піаністка). Солдат розстибнув штані і вийняв свій струмент наружу (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ Любовний інструмент, евфем., книжн.-чоловічий статевий орган. Клеммер стогне, бо вона безцеремонно практиє по всій довжині його любовного інструмента (Е. Єлінек, Піаністка); Робочий інструмент, евфем., просторозм., жарт. – те саме, що Любовний інструмент; Струміент, яким роблять живих людей, просторозм. – те саме, що Любовний інструмент.

ІНШИЙ, а, е: ◆ Та інше, евфем.: а) статеві органи; б) статевий акт; злягання.

■ Евфемізм *etcetera* у значенні «жіночі геніталії» ужив В. Шекспір у п’єсі «Ромео і Джульєтта». Richter 1993: 74.

ІДІЙ, недок.: ◆ Іді в Гáгри, у ролі виг., евфем., лайл.– уживається для вираження небажання мати справу з ким-небудь, бажання позбутися когось; Іді (ідіть) / пішов (пішлá, пішлý) ти (ви, вони і т. ін.), наказ. сп., у ролі виг.: а) уживається для вираження мовцем категоричної відмови виконувати чиєсь вимоги, поради; відмова у якому-небудь проханні. – *Ти куди?* – *Прогулятися...* – *Підемо разом.* – *Та ідіть ви...* (С. Бортніков, Карателі); Шиплять пательні, брязкають відра, ключі, гупають двері, бо, зрештою, сьогодні субота, і лекцій нема, і жодне падло не змусить мене робити щось таке, чого я не хочу. *I пішли вони всі*

(Ю. Андрухович, *Московіада*); б) уживається для вираження незадоволення ким-, чим-небудь, несхвалення чогось, вираження сильного бажання перервати будь-які стосунки з ким-небудь. – *Ta пішла ти...* – зрештою махнула рукою вона і налила собі повний бокал (М. Григорич, *Магдалинки*); *Ta пішов він зі своїми філософіями!* (Ю. Покальчук, *Те, що на споді*); *Зранку мені було смішно з моєї вчорашньої ностальгії. Та пішла вона!* *Життя знову тільки починається* (Ю. Винничук, *Троянда Орисі*).

■ Три крапки у тексті або їх відсутність передбачають обсценіні складові синонімічних ідом: **НА ХЕР** (*ХРИН, ХУЙ*), **В ПИЗДУ** (*ЖОПУ, СРАКУ i m. in.*).

Синоніми: **ІДИ НА ХЕР** (див. *ХЕР*), **ІДИ НА ХРІН** (див. *ХРИН*), **ІДИ НА ХУЙ** (див. *ХУЙ*), **ІДИ В ЖОПУ** (див. *ЖОПА*), **ІДИ В ПИЗДУ** (див. *ПИЗДА*).

ІТІ: ◆ **Іті твою ма!**, евфем., згруб.-просторозм. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. *МАТЬ*). – *Но, іті твою ма!* *Набирається ума* (Українські сороміцькі пісні).

T

ІБАК, ч., обсц., згруб.-просторозм. 1. Чоловічий статевий орган.
2. Те саме, що **ЄБАК**.

ІБАЛКА, ж., обсц., згруб.-просторозм.

1. Повія.
2. зневажл. Дівчина, жінка.
3. Обличчя. Пор.: **ІБАЛО**, **ІБЛО**, **ІБУЧКА**.

ІБАЛО (**ЄБАЛО**), с., обсц., згруб.-просторозм. 1. Рот, пащека. *Ібало в крокодила під час удара розкрилося, як кришка в чамайдана* (Лесь Подерв'янський, *Казка про ріпку...*).

2. Обличчя; пика. <...> друг-єврей-Собака-Павлов підходить до одного з ментів, до того, котрий старший, повертає його до себе і влучно заціджує йому просто в його сержантське і.ло, так що картуз валиться на землю <...> (С. Жадан, *Депеш Мод*); [Вася Твердохлєбов (до Гриши Непейводи):] *Лариса Сидорівна Сало Сьогодні под трамвай попала, і он іспортіл всю їбало* (Лесь Подерв'янський, *Пацевата історія*); *Вистачило*

тицьнути одного з них автоматним дулом у їбalo – і ти створив навколо себе справжню ауру недоторканності (Ю. Андрухович, *Таємниця*).

ІБАЛЬНИЙ (**ЄБАЛЬНИЙ**), а, е, обсц., згруб.-просторозм. 1. Пов'язаний із статевим зляганням.

2. Призначений для статевого злягання.

◆ **Єбальний станок**, обсц., згруб.-просторозм., зневажл. – жінка як статева партнерка.

○ – мовна гра (паронімічне зближення лексем): *Танці називаються! Бальні танці! Не бальні, а їбальні!* (Ю. Андрухович, *Дванадцять обручів*).

ІБАЛЬНИК (**ЄБАЛЬНИК**), ч., обсц., згруб.-просторозм. Обличчя, морда. З того боку, де знаходиться масло, йдуть молодцюваті мудила. У них масні їбальніки, в руках вони тримають носилки (Лесь Подерв'янський, *Дохуя масла*); *В палаті на кроватях лежать Василь Гнатович, Жора, Сірьожа, Валерік і Ен-*

гельс Гасанович з забинтованими в різних місцях і синіми, як баклажан, ібальниками (Лесь Подерв'янський, Діана); Найдорожчий стукач був, багатьом життя покалічив, а тепер, гнида, самий модний аналітик, по ящику ібальник частіше показують, ніж Папу Римського (А. Дністровий, Патетичний блуд); <...> Полкач – командир нашої бригади, понурий дяпан зі скляним оком і вічно нахнюпленим ібальником (Ю. Андрухович, Таємниця).

ІБАЛЬНЯ, ж., дисфем., обсц. Ідаління.

ІБАНÁТ, ч., обсц., лайл. Дурень.

ІБАНÁТСТВО, с., обсц. Відсутність розуму, розумова обмеженість дурість. Їх ламали і змішували з чорним харківським ґрунтом, вражені їхньою мужністю і ібнатством <...> (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків).

ІБАННЯ, с., обсц., згруб.-просторозм. Ставевий акт, злягання.

ІБАНУТИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм., лайл. Нікчемний, ненормальний або дивний (про людину). Синоніми: ЙÓБНУТИЙ 1, ТРАХНУТИЙ 2.

ІБАНУТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Упасти; ударитися об що-небудь.

2. Поводити себе як божевільний; збожеволіти. [Гамлєт:] Навіщо ж Вам було родного брата, Слабкішого за Вас своїм здоров'ям, Примушувати лизати Вам мінєта? От він і їбанувся, бідолашний, I це не дивно! (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

◆ Ібанутись об соснú, обсц., згруб.-просторозм. –стати психічно ненормальним.

3. у ролі виг. Уживається для вираження здивування, захоплення чим-небудь. Тъолки в норкових шубах носять термоси студентам, братва роздає цукерки – їбанутися! (І. Карпа, Перламутрове порно).

ІБАТИ (ЕБАТИ), недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Здійснювати ставевий акт з кимсь; виконувати роль активного ставевого партнера. – Ібу, ібу, чи не плачеш ти? I матері чи не скажеш ти? – Коли б я сказала, То я б тобі не давала! (Бандурка); Один мій знайомий, поет, як тільки бачив якихось особливо сексапільних телиць, із тих, котрі можуть трапитися лише в Києві, щоразу вигукував: і хтось же їбے! (Ю. Андрухович, Таємниця); [Василь:] Цей недонасок напиздів, що хвастається Всім, який він є успішний, А ми його з Петром ібали вдвох – Він тільки верещав, I нам з Петром на пам'ять Подарував по кепочці (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

■ Слово праслов. (*jebiti, *jebati). Відоме усім слов'янським мовам: рос. *ебать*, біл. *ебаць*, болг. *еба*, серб. *jèhati*, словен. *jéhati*, пол. *jebać*, кашуб. *jábas* «псувати, драти», чеськ. *jehati* «ляти», чеськ. *jehat* «бити», «злягатися», «проклинати», словацьк. *jehat'* (діял.), влуж. *jebať*, нлуж. *jebať* «бити, ударяти, штовхати», «обдурювати» (пор. *наїбати* кого). СРБ 2003: 131. За іншою версією, походить від інdevр. **ubàhati* «з'єднання». Lewinson 1999: 79.

◆ **Ібати**, аж дим із хати йдé кого, обсц., згруб.-просторозм. – здійснювати ставевий акт з великою інтенсивністю. [Гамлєт:] Вам тіки би горілки засадить Та мамку бідну на печі ібати, Аж дим

із хати йде (Лесь Подерв'янський, Гамлет); Ібати вашу мать див. МАТЬ; Ібати (єбати, трахати і т. ін.) все, що ворушиться, обсц., жарт.-ірон. – бути сексуально активним, нерозбірливим у статевих зв'язках чоловіка або жінки. [Едгар:] Тепер сидить він [Літр] в подраних кальсонах, Збира пляшки порожні і гандони, Киря шмурдяк, денатурат вонючий І все, що десь ворується, – ібе (Лесь Подерв'янський, Король Літр); – А в тебе багатий досвід у цьому плані? – О, дуже. Трахую все, що ворується (С. Пиркало, Недумай про червоне); Ібати, як врага народа кого, обсц., жарт.-ірон. – злягатися з жінкою протягом тривалого періоду; здійснювати статевий акт інтенсивно. [Іван Опанасович:] <...> Я її три годи ібав, як врага народа, і вона не беременіла (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеньє); Ібати (єбати), як сатану кого, обсц., жарт.-ірон. – здійснювати статевий акт насильно, грубо, «використовуючи» жінку. Ходиш ти, дівко, по крутій горі Да шукаєш ти хлопца по своїй діре. Нема в тебе, дівко, не щастя, не талану, Єбуть тебе як ту сатану (Весільна пісня); Очима їбé, а нісом спускає див. ОЧІ; Щоб мужикі їбали (єбали) кого, у ролі виг., обсц., жарт. – уживається як жартівливе побажання жінці мати статеві стосунки з чоловіками. [Агнеза:] Гей, годі, годі, дві дурепи... щоб вас мужики євали... весь час через них сваритеся! (А. Гавран, Усе про жінок); Щоб тебе (vas i t. ін.) кіні їбали!, обсц., лайл. – уживається як проклінездоброчивим побажаннями жінці; Як я того не люблю, як хто мою жінку єбé, обсц., вульг.-просторозм. – уживається як нечесна відповідь тому, хто втручається в чиєсь справи.

2. що. Уживається для вираження презирства, зневаги, байдужості до чого-небудь або небажання займатися чимсь. [Шльома (схлипує):] Ібав я та кандидатську (Лесь Подерв'янський, Піздець); Я єбав того життя, Што прийшло без вороття <...> (Русинський ерос).
- ◆ Ібати (єбати) в жопу (в сраку, в рот) що, кого, обсц., лайл. – зневажати кого-небудь або нехтувати чимсь. [Привид:] Коли я був царем, ібав я в жопу Всіх богоносців вкупі з Львом Толстим (Ну це, канешно, в смислі переносном) <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлет); – І.. лая в сраку та Росію, – похмуро відповіла Євка. – Я тут потрібна, я відчуваю це (І. Карпа, 50 хвилин трави); <...> Дефіцит кричить, як недорізаний, що ібав я в рот той дальній пляж, ми вже на ньому недавно були (А. Дністровий, Пацки); Я їбú алібабу, обсц., лайл. – уживається для вираження незадоволення ким-небудь, зневаги, презирства і т. ін. до когось, чогось; Не їбати кого – не цікавити кого-небудь. Твій вік тут нікого не ібе, дуже агресивно каже він (Ю. Андрухович, Таємниця).
3. кого. Сварити кого-небудь, знущатися з когось. Сержанти їбали нас, а вони [офіцери] нас і сержантів. І головним чином від нудьги – от що типово! (Ю. Андрухович, Таємниця).
- ◆ Ібати (єбати) в жопу [калéним хùем, соснóвим кòлом] кого, обсц., лайл. – суворо карати кого-небудь. [Привид (зловісно регоче):] Ха-ха-ха-ха! Невдовзі та година, Коли нарід тупим сосновим колом їбать вас буде в жопи буржуазні! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); [Учитель:] Де правда, ѹбані кретини, імбіцеили, олігофreni i мікроцефали?

Єбать у жопу вас каленим хуєм! (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Татари щоб йбали в сраку кого, у ролі виг., лайл.** – уживається як проклін з побажаннями зла кому-небудь. [Привид:] *Помсти хочу! Побачить цю падлюку на параші За грою в «півника» з неголеним убивцей, Або в кантторі сраним інженером, Або у юрті раком на підлозі, Татари щоб його йбали в сраку!..* (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

4. кого. Дуже лаяти кого-небудь.

◆ **Їбати в хвіст і в гріву, кого, обсц., згруб.-просторозм.** – дуже сильно лаяти кого-небудь.

5. безос., що. Діймати кого-небудь, викликати роздратування у когось чим-небудь.

◆ **Їбати (єбати) мозок кому, обсц.** – клопотатися, перейматися чим-небудь, думати про щось. *Їм дуже добре від того, що нарешті вони можуть спокійно послати мене нахуй і не єбати собі мозок <...>* (І. Карпа, Перламутрове порно).

6. інф. Уживається для вираження захоплення з приводу чого-небудь або як емоційна реакція на репліку співрозмовника. *<...> обов'язково приїждайте! у нас така природа! Їбати яка у нас природа! <...>* (С. Жадан, Біг Мак).

◆ **Їбати менé (меня) в дішло (рот і в ніс), в ролі виг., обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для вираження захоплення. [Митродора Пилипівна (сама до себе):] *Гарний пацанчик, їбать мене в дішло!* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Перець Моісеєвич:] *<...> я Вам советую – покиньте ту хуйню і посмотрите новий фільм Хабібуліна. Отде екзистенція, їбать меня в рот і в нос!* (Лесь Подерв'янський, Сноби); **Їбать мої віники!** – те саме, що Їбати менé в

дішло. [Іван Опанасович:] *Я в армїї так наїбався, Гриша, їбать мої віники!..* (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеньє). ■ Пор. у військовому соціолекті Великобританії: *fuck my old boots!* «їбати мої старі ботинки» (вираження здивування). Коровушkin 2005: 402. // у формі особ. форми дієслова; **Я їбу, у ролі виг., обсц.** – уживається для вираження збудженого стану: здивування, захоплення. [Микола Гнатович:] *Шо було, що було? Пиздець бугаю! Шо було < ...>* [Цицькін (застібовує штани):] *Я їбу!..* (Лесь Подерв'янський, Утопія);

◆ **Їбати і фамілії не питати кого, обсц., згруб.-просторозм., несхвалнь.:** а) здійснювати статевий акт з гім-небудь. *Ой, мамо, я пропала, їбуть мене хто попало: і сапожники, і портні, і лягаві, і блатні, Їбуть мене, нахиляють, фамілію не питаютъ* (Міський фольклор); б) робити з ким-небудь все, що хочуть, знущатися як завгодно; *Тебé не їбуть, так ногáми не дрігай* (прислів'я), обсц., згруб.-просторозм. – не втручайся в те, що тебе не стосується.

◦ – мовна гра: замість очікуваного римою непристойного слова пропонується інше (ефект обманутого очікування): *Я хочу кохати Й коханою бути, Але мене всі Безкоромно Обдурюють* (Ю. Позаяк, Шедеври);

– римування: *Добре єбете, ще завтра прийдете. Насміхання над розпусною дівкою. Єби маму і пий воду, будеш мати охолоду. Жарт у чоловічому товаристві. Пор. ЗАЇБАТИ.*

ІБАТИСЯ (ЄБАТИСЯ), недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. Здійснювати статевий акт; злягатися. *Кажуть люди, що попи не їбуться! А де ж у їх тій діти беруться?..*

А попи їбуться. Аж пати трясуться! (Бандурка); **В Переїзді на валу Ївалися помалу** (Бандурка); Якщо вона тобі жінка, то чого по машинах їбетесь? (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

◆ **Їбуться крблики в голові** у кого, зах. (львів.), обсц., згруб.-просторозм. – хотінебудь несповна розуму. [В него в голові крблики єбутся]; **Ївалися кошенята, злипалися оченята** (примовка), обсц., ірон.-жарт. – про статевий досвід дуже молодих людей; **Їбатися, як кішка, обсц., вульг.-просторозм.** – активно вступати у статеві стосунки з різними партнерами, не висуваючи до них особливих вимог, не втомлюючись і отримуючи від цього велике задоволення; **Їбатися (єбатися)** аж двірі трясуться (село пахне), обсц. – здійснювати статевий акт з великою інтенсивністю. *Ішов гуцул з полонини, повернув у будку. А у будці так їбуться, аж двері трясуться* (Коломийки Прикарпаття); Люде їбуться аж село пахне, а на мене ніхто й не моргне (прислів'я).

2. з ким, над чим, несхвальн. – довго возвитися, безтолково і повільно виконувати, робити що-небудь.

3. Мучитися, виконуючи що-небудь нудне, те, що потребує копіткої роботи.

◆ **Їбись тóком,** у ролі виг., обсц., лайл. – уживається для вираження презирства, зневаги до кого-, чого-небудь.

■ Модифікація *їобнуло током «вдарило струмом»*. Пор.: **Їбись конем** (див. КІНЬ).

ІБКІЙ, а, е. Те саме, що ІБЛІВІЙ. Була іюю жінка, Поки не всохла вишенька (Цит. за: Виженко 2005).

ІБЛІВІЙ див. ЄБЛІВІЙ.

ІБЛО, с., обсц., жарг. (мол.), зневажл. Особиччя.

◆ **Іблом торгувати,** обсц., жарг. (мол.), жарт.-ірон. або несхвальн. – сидіти без діла, байдикувати. [Бруно Адольфович (до Адама Жоржевича).] А ти що, красавець ѹобаний, сідіш? Іблом торгуеш <...> (Лесь Подерв'янський, Васліса Єгоровна і мужичкі).

ІБЛЯ (ЄБЛЯ), ж., обсц., згруб.-просторозм. Статевий акт; злягання. – Ти крім їблі можеш ще про щось думати? <...> – Можу. Але не хочу (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); <...> Таня помітно підтягнулася й трішки схудла <...>: єблі дають своє (А. Дністровий, Пащики); Услаб уд єблі, ги мара (Русинський ерос).

ІБНУТИ, док., кого, зах. (львів.), обсц., згруб.-просторозм. Сильно вдарити кого-небудь.

ІБНУТИСЯ, док., обсц. 1. згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт. Дочка сім раз їбуналася, Ой ти, Семен мій! (Бандурка).

2. Поводити себе як божевільний; збожеволіти.

ІБНЯ, ж., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що ІБЛЯ. І це правда, що я вже поді бачила шлюб в усій ѹого неприхованій красі, коли ми були збиралися з подругами-студентками, то завжди говорили всю правду про ту велику їбню, треба тільки бачити посоловілі піки подружжя, коли вони їдуть у ресторані, вони жеруть і навіть не розмовляють, наче мумії (А. Ерно, Пристрасть).

ІБОШТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. Наполегливо й важко працювати. [Привид:] <...> підкарасів з дієспівів не любивши, що посылав на «хімію» їбошить

На благо Батьківщини. О, часи! О, Данія нещасная! (Лесь Подерв'янський, Гамлет); [Літр:] <...> Нехай вони внесуть корисний внесок В супільне будівництво, хай ібошать, А я це все ібу! (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

2. що. Інтенсивно виконувати що-небудь, трудитися над чимсь. [Альфред Юхимович:] Я знаю, бо я жіль прожив. Пиздуй, тобі кандидатську ібошить нада (Лесь Подерв'янський, Піздець); *П'ять тисяч людей ібошить на «Позитроні», всі знають, що вони там ібошать <...>* (Ю. Андрухович, Таємниця).

ІБОШИТИСЯ, недок., обсц., згруб.-просторозм. Важко працювати. <...> а тут ібошишся-ібошишся, гнеш хребет на цих гандонів жирних, які вчать тебе, як тобі жити <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

ІБУЧИЙ, а, е, обсц., згруб. 1. лайл. Те саме, що ЄБЛІВІЙ. [Пророк Микола:] А ти що робиш тут, змія ібуча? (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Йорік (несамовито верещить):] Рятуйте, се-ри добри! Підараса Із мене хоче Літр зробить ібучий! (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

2. Поганий, мерзлий. [Генерал Власов:] А юбаний Канаріс, мудрозвон, Пиздить в своїй ібучій шифрограмі, Шо Філіну заливного хреста присвоїв фюрер <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).
3. Противний, остиглий. [Сука:] Хотіла б я пацанчиків красивих Зустріти в цім ібучім турбоході <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).
4. Пекучий на дотик. [Василь:] Він був би там завклубом, і дівчатам Спіав би він про крапиву ібучу, Шо нею був колись відпиздженій в дитинстві, I з того часу

він забутий не може, Бо срака ще йому болить і досі <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

ІБУЧКА, ж., обсц., згруб. Обличча.

- ◆ **Дати в ібучку** – вдарити по обличчю.

ІДРІТИ (єдріти), кого, недок., евфем., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь; виконувати роль активного статевого партнера.

- З рос.: *едрить* – «здійснювати статевий акт з кимсь»; *едри* (*едрит*) – у складі лайки *едрит твою* (в дышло).

◆ **Їдріт** (єдріть, єдріт) твою качалку, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); **Їдріт твою** чéрез корóмисло – те саме, що Їдріт твою качалку; **Єдріт** та в дріт та в коліочу – те саме, що Їдріт твою качалку. [Троммель:] *I забрали німці пропор, а я сиджу припухлий, думаю, єдріт та в дріт та в коліочу* (П. Сололько, Четверта революція).

ІЖАЧОК, ч., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, <...> Ситко, Іжачок <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное). Синонім: ЙÓЖИК.

ІЗДÁ, ж.: ◆ **Їздá вéрхи**, евфем., книжн. – статевий акт з позою «жінка зверху». [Ольга:] <...> *Маєш на увазі їзду верхи?* [Грета:] Еге. [Ольга]: *Мені більше подобається робити це з моїм* (М. Гавран, Усе про жінок).

ІСТИ, недок.: ◆ **Істи солонину**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. **Ходіт, хлопці, до долини, мете істи солонини, Ходіт, дівки, догори, мете істи кубаси!** (Цит. за: Лесюк 2007).

■ Див. коментар до Скоромне слово (див. СЛОВО); Істи схотілося, евфем., фольк. – хто-небудь дійшов до стану сексуального збулення (про жінку). Взяв

кум куму за тіло, Аж ся їти схотіло; Завів куму в вишенки: «Відпочиньмо прощенки» (Українські сороміцькі пісні).

Й

ЙОБ, ч.: ◆ Йобу датися, обсц., вульг.-просторозм. – втратити здатність розумно мислити і адекватно оцінювати ситуацію; збожеволіти. Ти що, йобу дався? (А. Дністровий, Пацики).

Синонім: ЙОБНУТИСЯ.

ЙОБЕВЕГЕДЕ́, виг. Те саме, що ЙОКЕЛЕМЕНЕ.

ЙОБЕВЕГЕДЕ́ЙКА, ж., евфем., просторозм., жарт. Негативна, несприятлива ситуація.

ЙОБАНИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм.

1. З яким здійснено статевий акт; // який своєю поведінкою, вчинками або способом життя викликає неприязнь, вороже ставлення до себе. «Йобані міщани», – спокійно і зло думас Пашок. Точно що біомаса <...> (П. Вольвач, Кляса).

2. лайл. Який викликає огиду; поганий, нікудишній, мерзотний (про предмет, явище, подію і т. ін.). Я був щасливий у Празі, і мені геть не подобалося, що тепер там хазяйнують якісь йобані російські танки (Ю. Андрухович, Таємниця); Ти бачив заголовок до того йобаного фейлетону?!? (Ю. Андрухович, Таємниця); // Набридливий через те, що постійно є джерелом негативних емоцій; остогидлій. Надто багато було компромісів, йобаний соціум вже ховався десь поруч, він причайвся і чекав лише, коли

матиме на нас всі права (С. Жадан, Біг Мак).

◆ Йобане чудо, обсц., згруб.-просторозм., лайл. – незвичайне, дивне створіння. На екрані возникає гідкий силует саламандри. Грає Пінк Флойд. Раз по раз саламандра іздає звуки, ніби пилою взятий по шиферу. [Свирид Свиридович (сам до себе):] Хе-хе, йобане чудо!.. (Лесь Подерв'янський, Сноби); Йобаний в рот див. РОТ; Йобаний-смішний, обсц., згруб.-просторозм., ірон.-неважл. – дивакувата, химерна людина, яка викликає роздратування. <...> теж мені – моряк торгового флоту, йобаний-смішний, прийшли тут на все готове <...> (С. Жадан, Депеш Мод); Йобаний чéреп, обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. – нікчемна людина. [Савка:] А хочеш їбатися? [Ахванасій:] Г-и-и... [Савка:] Ги-ги, йобаний череп (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); Йобаний чурка, обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. – нікчемна людина; нікчесма. [Ахванасій:] Йобані чурки заїбали, нахуй (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Савка:] Чурка йобаний, блядь, через мінуту віжу борщ на столе, кругом всю блестіт-сверкаєт! Шо не ясно, бля? (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); Йобана чучундра, обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. –

те саме, що Йóбаний чýрка. [Голос Назара Сівухи:] Та не чавкай ти, чу-чундра йóбана (Лесь Подерв'янський, Піздець); Йóбані очі див. ОЧІ.

ЙÓБАР (ЙÓБАРЬ), ч., обсц., згруб.-просторозм., презирл. 1. Чоловік з високою сексуальною активністю і вправністю. Коли ми з Ольком заходимо до «Вавилону», наші очі професійних йóбарів в одну мить оцінюють панораму потенційного сексу (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); Мумріков – ні риба, ні м'ясо <...> – не йóбар (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуйляївцях).

2. Коханець; статевий партнер. [Ольга:] Дівчатка, як прекрасно, що ми кожної суботи кайфуємо без наших чоловіків, без наших занудних дітей. А де твій йóбартенер? (М. Гавран, Усе про жінок); [Валька (ображено):] А я тобі, дураку, і трезвому б не дала! Ходить цілий день весь в гамні і шо-то вообража. Йóбар найшовся! (Лесь Подерв'янський, Казка про репку...).

◆ Сúпер-йóбар з пухнастим хýсем, обсц., згруб.-просторозм., ірон. – чоловік, який любить хизуватися сексуальною силою.

ЙÓБАРЬ див. ЙÓБАР.

ЙÓБКАТИ, недок., кого, зах., обсц. Те саме, що ЇБÁТИ.

ЙÓБНУТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. кого. Ударити кого-небудь. – Якщо ти зараз не заткнешся і не почнеш збирати речі, – раптом наповнився Марко рівністю, – я тебе йóбну. Боляче (О. Криштопа, Жах на вулиці В'язнів).

2. Випити (про спиртне). [Пророк Микола:] <...> А згодом йóбнути горілки літ-рів зодва, блювать самозакохано і пизди-

ти сім'ю <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); Що інтересно – йóбнув грам 200–250 і відрубився. Відчуваю, що втрачаю форму (ІБТ-Жадан).

3. що. Украсти що-небудь у когось.

ЙÓБНУТИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм.

1. презирл. або лайл. Недоумкуватий, пришелепуватий. <...> вона вибігла в одному халаті, під яким все видно, в мене відразу ж встав, ну, думаю, мама в Боба, що ж він з такою мамою такий йóбнутий росте <...> (С. Жадан, Біг Мак); <...> Вона те в жильті не дасъть, а я буду її грати, скільки захочю, і коли захочю, поняв, ти, балбес йóбнутий? (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

2. ірон.-зневажл. Дивакуватий, нестандартний, непередбачуваний у своїх діях, вчинках і т. ін. Іваненко – химерний тип, якщо не сказати йóбнутий, і, власне, це все, що про нього можна сказати (С. Жадан, Депеш Мод).

3. лайл. Нікчемний, нікудишній. [Гонерілья:] Ти, йóбнутий папаша! Скіки ждати Тебе ми будем, поки ти склопосуд Здавати будеш? (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

4. Розбитий; розтрощений. Чути шипіння, рипіння та інші радіоглюки, а також звук йóбнутих стъюкол і падающей арматури, визвані тим, що коли Гришу тянули за руки і за ноги, він ухопився зубами за шнур мікрофона і потянув всю апаратуру (Перець Червоний, Армагандон ілі Пиздець світу (Апокаліптична п'еса)).

Синонім: РОЗЙÓБАНИЙ 2.

ЙÓБНУТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Сильно вдаритися, забитися.

2. Упасти. А дівочка Раг йóбнулась з сарай. Який тебе хрен заньос Туди, до-

рогая! (Українські сороміцькі пісні); Я подумав: ну от, мудило, зараз ти злетиш високо-високо, а потім йобнешся з небес об землю <...> (Ю. Андрухович, Таємниця).

3. Почати поводити себе як божевільний; збожеволіти. – *Ти що – йобнувся?* – ображається Вася. – *Що ти несеш?* (С. Жадан, Депеш Мод).

◆ **Йобнутися можна**, у ролі виг. Уживається для вираження емоційного потрясіння від почутого, побаченого. Я його лікар, між нами немає таємниць. <...> Йобнутися можна (С. Жадан, Біг Мак).

ЙОГУРТ, ч., евфем. Сперма.

ЙОЖИК, ч., евфем., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ЙОКЕЛЕМЕНЕ, виг., евфем., просторозм., жарт., лайл. Те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). «Йокелемене» – тільки й думав я, а вона забігала..., змушуючи мене до маневру (Б. Жолдак, Спокуси); – Йокелемене <...> – вжахнувся Петро, «наздоганяючи» сказане дитиною: – так це ж мене в селі малі діти за божевільного мають! <...> (Г. Тарасюк, Новели).

■ З рос.: «Уживалось школлярами, які цитували алфавіт (повна назва лайки ЕКАЛАМЕНЕ КУПОРЕСЕТЕ) як найвнішній алібі у разі звинувачення у лихослів'ї». Флегон 1973: 105.

ЙОЛКИ: ◆ **Йолки-палки**, у ролі виг., евфем., просторозм., – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). Нніт, не була мазохісткою – була, йолки-палки, нормальнюю жінкою, чиє тіло тішилося, даруючи радість іншому <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

ЙОМА-ЙО (ЙО-МАЙО), у ролі виг., евфем., просторозм. Те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). [Вовка:] Да-а, на Донбасе нормально можно пожрать тільки на похоронах. Вітъюк, йо-майо, сорок три братана за один раз <...> (О. Росич, Останній забій); Я випив літрів три. Прокинувсь – йома-йо! Невже я оженивсь?! (Ю. Позаяк, Шедеври).

ЙО-МАЙО див. ЙОМА-ЙО.

ЙОПЕР, ч.: ◆ **Йобпер метр**, у ролі виг., евфем., просторозм.: а) уживається для вираження досади або нерозуміння; б) уживається для вираження захвату, захоплення, задоволення.

ЙОПЕРЕСЕТЕ, виг., жарг. (мол.). Те саме, що **ЙОКЕЛЕМЕНЕ**. – Йопересете! Та скоро вже буде ранок! Давай, допивай, пора додому (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

ЙОПКАТИСЯ, недок., діял. (зах.-поліськ.). Лаятися матірними словами.

ЙОРШИК, ч.: ◆ **Чищення пляшки йоршиком**, евфем., жарт. – статевий акт. Бо ей запхав – то набагато важливіше, аніж тупе механічне чищення пляшки йоршиком! (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ЙОСИП, ч.: ◆ **Йосип голий** (дрáний), у ролі виг., евфем., жарг. (мол.) – вислів, який замінює лайку **Йоб твою мать** (див. МАТЬ); **Йосип Кобзón**; **Йосип та Марінка**, у ролі виг., евфем., жарг. (мол.) – те саме, що **Йосип голий**; **Йосип на коблі (на волáх)!** Йосип твій дід; **Йосип твою раз**; **Йосип тебé робíв**, у ролі виг., евфем., просторозм. – те саме, що **Йосип голий**; **Плащ у шафу повісь – мmm, а що це так пахне?.. Йо-о-осип-**

на-кобилі, оце так так!.. (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

ЙОХАНИЙ, а, е, евфем., жарг. (мол.), презирл. Те саме, що ЙОБАНИЙ. Наприклад, не виходячи з цього автобуса, не рипаючись нікуди, преспокійно дотриматися до пам'ятника йоханому Дзережинському <...> (Ю. Андрухович, Москвіада); <...> він устиг уважно роздивитися і врешті вирішив, що йоханий ключ мусить бути не інакше як в унітазі <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять об-

ручів); Їх не настільки цікавила доля всіх тих йоханих саперних машин, аби ще й мерзнути коло них ночами з «калашем» навперевис (Ю. Андрухович, Таємниця).

◆ **Йоханий** (йокарний, йофаний) бабай, у ролі виг., евфем., лайл. – уживається для вираження досади, незадоволення з приводу чого-небудь. Йоханий бабай! Я зовсім забув про Катерину! (А. Мухарський, Попса для еліти); Та йофаний бабай! Куди подівся май знаменитий словниковий запас? (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

K

КАБАКА, ч. 1. евфем., діял. (наддніпр.), фольк. Чоловічий статевий орган. Баба діда сповадила, За кабаку погладила (Цит. за: Виженко 2005).

■ Первісно: нюхальний тютюн. Див. коментар до ТАБАКА.

2. Жіночий статевий орган.

КАБАН, ч., згруб.-просторозм. Хтивий і грубий у сексуальних устремліннях чоловік. Да, трахнути можуть, особливо цей кабан у залізничному картузі, який мене тут зачинив (С. Жадан, Депеш Мод).

КАБАНЮРА, ч. Згруб. до КАБАН. <...> Ну-у-у! М-м-м! Та добре з тобою, добре, і стрижень подобається, кабанюра ти такий! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

КАБЕЛЬ див. КОБЕЛЬ.

КАБЗДЕЦЬ, виг., евфем., жарг. (мол.). Не вдале завершення; слово, яке замінює ПИЗДЕЦЬ – крах, кінець.

◆ Кабздець кошеняті, у ролі виг. – те саме, що кабздечка.

КАБІНЕТ, ч.: ◆ Кабінэт задумливості, евфем., жарт.-ірон. Туалет; Сотий кабінэт – те саме, що Кабінэт задумливості.

■ Від англ. double «00». Див. ДАБЛ.

КАДР, ч., жрм. Чоловік як об'єкт можливого статевого зв'язку.

КАДРА, ж., жрм. Жінка як об'єкт можливого статевого зв'язку.

КАЗАНОВА, ч. Успішний спокусник багатьох жінок.

■ Від імені Джовані Джакомо Казанова (1725–1798). У дванадцяти томах спогадів він навів список понад ста коханок і оповів про набагато більшу кількість спокушень. Уважають, що, на противагу Дон Жуану, походеньки Казанова не «спортивні», а відображають його душевну потребу.

КАЙРИСИ, мн., арг. Чоловічі яєчка.

КАКА, ж., евфем., дит. 1. Кал, кізяк; бруд.

2. Що-небудь погане, паскудне.

3. Погана, гидка, мерзенна людина.

◆ **Кáка-бéка**, дит., жарт.-ірон.: а) що-небудь неякісне, негодяче; б) погана,

негідна людина. В науці недотепа, В марксизмі недопека. Що не скажу про кепа – Він просто кака-бека (М. Лукаш, Шпигачки).

КАКАДЕМІЯ, ж., вульг.-просторозм., ірон. Академія.

■ Контамінація **кака і академія**.

КАКАЛО, ч. і с., діял. (наддніпр.). Людина, яка часто випорожнюється.

КАКАТИ, недок. 1. евфем., дит. Випорожнюватися. – Сидять, так, ніби на горщицях какають, спльовують і попивають водяну з пластиикових горнятк (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

■ Звуконаслідуване утворення, відоме в індоєвропейських і неіндоєвропейських мовах. ЕСУМ, 2, 344.

2. жарт. Говорити по-російськи. ■ Від рос. слова-питання *как*.

КАКАШКА, ж. 1. евфем., дит. Кавалок екскрементів. [Вовка:] Дивись, хоч не обкайся, бо це буде неопровергнута уліка в руках правосудія. Ідентифікують твої какашки... Ти знову?! (О. Росич, Останній забій).

2. евфем., дит., зменш.-пестил. Погана людина.

3. жарг.(мол.), жарт.-ірон. Кіноконцертний комплекс.

КАЛ, ч. 1. Екскременти. Усюди мертвота. Тільки мухи. Люди де? Тільки купи несвіжого калу (І. Окунєвський, Чиряк).

2. Бруд, нечистоти.

3. жарг. (мол.). Що-небудь бридке, відразливе.

◆ **Жити як свиня в калу**, народн., зневажл.: а) перебувати, мешкати в неприбраному, брудному приміщенні; б) жити у важких, нестерпних умовах.

■ Від праслов. *kalъ*.

КАЛАБАНЬКА, ж., евфем., фольк. Піхва. Жінка плаче, руки ломить: «Яйці мої, яйці! Не раз ви ся викупали в моїй калабаньці» (Коломийки.Прикарпаття).

КАЛАМАЖ, ч., евфем., зах. Вагіна.

■ Первісно: каламар, чорнильниця.

КАЛІНА, ж., фольк.-поет. 1. Сорочка нарешеної після втрати цнотливості.

■ Калина – символ дівоцтва; через яскраво-червоні ягоди асоціюється з кров'ю. Войтович 2002: 433. «Калина широко представлена у весільному обряді <...> якщо після першої шлюбної ночі на сорочці молодої не було слідів, присутні на весіллі викидали з коровою калину, топтали її, а замість неї вstromляли гілку сосни або рути». Жайворонок 2006: 270.

2. Незаймана дівчина. *П'ємо чай, розмовляємо, обнімаємося. Проти більшого вона страйкує, бо начеб ще калина <...>* (П. Федотюк, Єва).

◆ **Зламана калина**, евфем. – дівчина, яка втратила цнотливість. *I вже замічено: як кіт валиєця в ногах у хазяйки – значить, її дочка вже зламана калина (спорчена, значить)...* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); **Ламати / зламати** (згубити, стратити) червону калину, фольк.-поет.: а) позбавляти дівчину цнотливості. *Повів її у долину, Під червону калину. Став калину ламати, Стала Настя плакати* (Цит. за: Виженко 2005); б) (*тільки з ламати*) одружуватися з цнотливою (незайманою) дівчиною. – *Чи ружу рвати, чи ружу рвати, чи калину ламати?* Чи замуж *їти*, чи замуж *їти*, чи дівкою гуляти? (Нар. пісні в записах І. Франка); **Сікти калину**, евфем., фольк. – позбавляти дівчину цнотливості; дефлорувати.

КАЛІТКА, ж. Шкірно-м'язове утворення, мішечок, де знаходяться чоловічі статеві залози. Часом мене охоплює страх, що <...> вона виведе моого прутнія, мов коња з конюшні, сяде верхи й чкурне, лишивши мені лише калитку з яйцями <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

Синоніми: МІШЕЧОК, ТОРБОЧКА.

■ Первісно: торбина для грошей; гаманець.

КАЛІНИ, мн., евфем., діял. (поліськ.). Менструація.

КАЛЯТИ, недок., розм., заст. Випорожнюватися.

КАМАСҮТРА, ж., жарг. (мол.), жарт. Презерватив.

■ Від назви давньоіндійського трактату про кохання та статеві стосунки (V ст. н. е.).

КАМЕРА, ж.: ◆ Гáзова кáмера, евфем., жарг. (мол.), жарт. або зневажл. – туалет.

КАМІКАДЗЕ, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

КАПАЛО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

КАПЛІЦЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Ой там за байраком там стояла баба раком. Москаль думав, що каплиця, Скинув штани да став молитися* (Бандурка).

◆ **Вýставити капліцю**, просторозм., зневажл. – зробити непристойний жест (показати зад) або спати голим (про жінку).

КАПНУТИ, док. Запліднити жінку в результаті нетривалих статевих стосунків з чоловіком.

◆ **На п'ятку кáпне – і вагітна** (з яйцем), жарт. – дуже легко завагітніти від якого-небудь чоловіка (з мови жінок).

КАПУСТА, ж. 1. евфем., фольк. Вагіна. Чогось хлопці потрухли, бо їм носи попухли, Дайте, дівки, капусти, най їм трохи попустить (Українська народня творчість).

■ За подібністю вагіни до розрізаної капусти. «У багатьох пісенних текстах зайця б'ють за те, що він ламає у городі капусту. Є підстави вважати, що мотив ламання капусти символізує шлюбний акт, де заяць втілює чоловіче, а капуста – жіноче начало. Українська шлюбна пісня («Біжить заяць дорогою та й скаче, Обтирається лапочками та й плаче: – А всі ж бо я городи обшустав, Ніде ж бо я капусти не кушав») не випадково виконується у післяшлюбному обряді «перезви», в якому беруть участь тільки заміжні жінки і співають пісні нескромного змісту. Образ зайця у фольклорі, співвіднесений з темою шлюбу, служить шлюбним, а точніше – еротичним символом. Зазвичай заяць осмислюється як чоловічий образ. З шлюбом і еротикою пов'язані також такі елементи сюжету пісень про зайця, як поцілунок і пастка (втрата холостяцької свободи і пов'язаність шлюбними узами). На Україні дітям пояснюють, що їх приносять зайці». Гура 1978: 170–173.

Пор. в Amer. сленгу: *cabbage* «вульва», *cabbage field (garden, patch)* «жіночі геніталії».

◆ **Капусту сіктí**, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. *Ой дід та капусту січе, А у баби з пизди юшка тече, Дід ту юшечку збирає Та в капустку вливав* (Українські сороміцькі пісні).

2. евфем. Статеві стосунки. Та з доброго харчу, ледачу й тлусту, тебе потягло на таку капусту?! (Л. Костенко, Берестечко).

КАПУСТЕНЬКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до КАПУСТА 1. Розложиста у мене... Розложиста капустенька На вгороді у мене (Українські сороміцькі пісні).

КАПУСТИЦЯ, ж., евфем., фольк. Те саме, що КАПУСТЕНЬКА. Ходіть, хлопці, до мене – Широкая у мене, Широкая капустиця У городі у мене (Бандурка).

■ Пор. еротичний підтекст: Яка добра капустиця з шафраном, з шафраном, Яка нічка солоденька з молодим Штефаном (Бандурка).

КАПУСТИЧКА, ж., евфем., фольк. Те саме, що КАПУСТЕНЬКА. Капустичко лопущиста. <...> Уєбали ня голодну – Нараз стала м сита! (Русинський ерос).

КАПУЦІН, ч., евфем., зах. Онанізм.

◆ Капуціна рубати – займатися онанізмом

■ З пол.: *goniē karisupa* <*karacio* (*karisup*) «монах» (Dąmbrowska 2005: 126; Lewinson 1999: 64).

КАПУЦЙНА, ж., евфем., зах. Сперма.

КАПУЦИНЯР, ч., зах. Онаніст.

КАРАСИК, ч.: ◆ Карасиків ловити [в кроваті], евфем., дит. – мочитися уві сні (перев. про дітей). Синонім: Ловити рибу (див. РІБА).

КАСТРАТ, ч. Особа чоловічої статі, у якої видалені статеві залози (тестикули). Такого кольору мусив би бути член у Кена, друга Барбі, якби дизайнери не змоделювали його кастратом (І. Карпа, Перламутрове порно).

■ З лат.: *castratio* «оскоплення, кастрація».

КАФНÓ, с., евфем., жарг. (мол.). Лайно.

КАЦАМОНІЯ, ж., зах. (львів.), вульг.-просторозм. Жіночий статевий орган.

■ О. Горбач пов'язує з лат. *castimonia* «чистота, чесність». Горбач 2006: 513.

КАЦАТИ, недок., **КАЦНУТИ**, док., також однокр., евфем., діял. (наддніпр.). Випорожнюватися.

КАЦНУТИ див. КАЦАТИ.

КАЧАЛКА, ж., евфем., просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган.

КАЧАН, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Ой качан-качаночку, Качай мене щораночку <...> (Цит. за: Виженко 2005).

КАЧЕЛЬ, ж., евфем., вульг.-просторозм. Жіночий статевий орган.

◆ [Ну його все] в качель, уролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження незадоволення, роздратування, злоби і т. ін. Ні курсу, ні групи. Ні де цей пед знаходиться, Орко не знав. В качель його все (Я. Івченко, Синдром наутого імунітету).

КАЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой дайте ми тиріжка, Ой дайте ми качки... (Українські сороміцькі пісні); Ой Іване, Іванюно, Іване соколе, Дала-м качки навстоячки, Аж мі в боці коле (Лель, 1994, № 5).

КАШКА, ж.: ◆ Манна кашка, жарг. (мол.), жарт. – сперма.

КБТ (Кебете), абрев., жарг. (мол.). Кого Б Трахнути.

КВІТКА, ж., евфем., народн. Жіночий статевий орган.

КВІТНИК, ч.: ◆ Столбчений квітник, евфем., книжн. – дівчина, позбавлена цнотливості. <...> улкобленець жіноцтва і серцеїд, мандрівний музика і тесля, що в кожному селі й містечку залишає після себе столочені квітники, безсонні ночі – виплакані очі і позашлюбних дітей <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

КЕТЧУП, ч., евфем., книжн. Кров під час дефлорації. *Бо щось у мене «бутербродиком» не вийшло. Хутше – «гамбургером».* Кетчупу було явно забагато (Поступ, 20.06.1998).

КИЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.
■ Первісно: палица.

КИЙОК, ч., евфем. Те саме, що КИЙ.

КИСІЛЬ, ч.: ◆ Варити кисіль, фольк. – здійснювати статевий акт; злягатися.

КИСЛОБЗДІЙ, ч., згруб.-просторозм., презирл., заст. Росіянин.

■ Контамінація кислий (натяк на щі – російську національну м'ясну страву з посіченої квашеної капусти) і бздіти.

КИЦЬКА, ж., евфем. 1. Жіночий статевий орган.

2. Волосся на жіночих геніталіях.

КИЦЯ, ж., евфем. Жіночий статевий орган. *Міліметр за міліметром, його руки повзли по моєму животі, як мінним полем, подовгу вивчаючи його складки і заглибини, намацуєчи й відтягаючи впадину від пупа й короткі жорсткі волоски моєї зомлілої киці* (М. Матіос, Бульварний роман).

КІШКА, ж., фольк., розм. Чоловічий статевий орган. Як упустив кишку, Витяг з дірки шишку (Українські сороміцькі пісні).

КІЗЯК, ч.: ◆ Метнути кізяк, жарг. (мол.), жарт. – справити велику нужду.

КІЛ, ч., жарг. (бурс.-сем.). Чоловічий статевий орган.

КІЛОК, ч., евфем., просторозм., фольк. Чоловічий статевий орган. В млі ока став межи нами, вистромивши того страшного кілка, котрого сам вид потрясав мною і заставляв моє серце ся бити, як зайця в сильці (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

◆ Осіковий кілóк, евфем., фольк. – те саме, що кілóк; В такій дірі кілóк не зогніє, а ще й нарости́ дів. ДІРÁ; Для жіночок булá би бідка, щоб Адám народівся без кілка (прислів'я) – про важливість статевого життя для жінки; Як кілóк усé в одній дірі, то й зогніти може дів. ДІРÁ.

■ Дів. Фалічні симболи (див. ФАЛІЧНИЙ).

КІЛОЧОК, ч., фольк. Пестл. до КІЛОК.

◆ Де подолóчок – там долóчок, де долóчок – треба кілóчок (прислів'я) – кожна жінка мусить мати статевого партнера.

КІНЕЦЬ (КОНÉЦЬ), ч., просторозм. Чоловічий статевий орган. Він крутив і м'яв свій кінець, далі намагаючись з'ясувати, де ж це, як і чим він так притулився до ліжка, що дістав такі приємні відчуття (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ Дістáти капустки на кінèць, жарг. (вояк.) – заразитися венеричною недугою.

■ Пов'язане з пол. *каприст* «кисле молоко». Горбач 2006: 218; I з малýм кінцем можна радість велику зробити (приказка) – чоловічий статевий орган малого розміру може бути приємним для жінки; **Мочіти / замочіти (помочіти) кінèць**, згруб.-просторозм. – здійснювати статевий акт; **Настáвили кінців – наробили**

(наплоділи) старців (приказка), згруб.-
просторозм., ірон. – про бідну бага-
тодітну сім'ю; **Піймáти (повісити чай-
ник) на кінέць**, згруб.-просторозм. –
заразитися венеричною недугою; **Хотіла
конéць – утрáтила вінéць** (прислів'я) –
дівчина, яка утратила цноту і можливість
вийти заміж через свою статеву хіть.

◊ – мовна гра (матеріалізація метафори):

*В одному купе поїзда їдуть кавказець,
росіянин і дві пані. Кавказець почухав
коліно. Росіянин вирішив над ним по-
жартувати: – Що, кінєць засвербів? –
Hi, – відповів супутник, – середина* (Аnekdot).

КІНОЗАЛ, ж.: ◆ **Катрýсин кінозал**, жарг.
(мол.), жарт. – груповий секс.

■ На назвою дитячої телепередачі, в якій
демонструвались мультфільми.

КІНЧАТИ, недок., **КІНЧИТИ**, док., жрм.

Відчувати оргазм. <...> емпірично во-
на виявила, що зазвичай не кінчає із
чоловіками, до яких ставиться бай-
дуже <...> (Я. Івченко, Синдром на-
бутого імунітету); <...> вона востаннє
затягується і передає мені свою цигарку,
я теж тягну, відчуваю смак її помади і
ледь не кінчаю <...> (С. Жадан, Біг Мак);
Я кохався й кохався, я кінчав і кінчав, я
кінчав у піхви й вуста, в простирадла
й подушки, в долоні й перса, в листя і в
квіти, в хустинки і серветки, в майки
і сорочки, у вуха і волосся, в повітря і
небеса, у ріки і моря, у пісок і траву, в
газети і рукописи (Ю. Винничук, Весняні
ігри в осінніх садах); Вона скочила в
ліжко. Лизались. А потім, поки я скидав
все – одно за другим – і клав рівно на
крісло, як перед сном, малий Качик встиг
вже кінчити і випити трохи «чорнила»

(Р. Кухарук, Любити хлопчика); **Член
немилосердно садило**, Пашок відчував,
що скоро кінчить, але йому страшно про
це було навіть подумати (П. Вольвач,
Кляса).

■ Дієслово, на думку О. Флегона, є фемінно
маркованим, уживається стосовно жінки;
«чоловічий» відповідник – **СПУСТИТИ**.
Флегон 1973: 155.

◊ – лексична субституція і матеріалізація
метафори: Чорні починають і не закін-
чують. Білі жінки від них без тями
(Лель, 1993, № 2).

КІНЧИК, ч., евфем., фольк. Чоловічий ста-
тевий орган; // Чоловічий статевий орган
малого розміру. А я ішла дорогою, здира-
ла Андрія, Подивилася на кінчик – то
плоха надія (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Кінчик замочити** – здійснити статевий
акт. Дала би-м ти, мій миленький, кінчик
замочити, Коби-с пішов день орати, два
дні волочити (Коломийки Прикарпаття).

КІНЧИТИ див. **КІНЧАТИ**.

КІНЬ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

◆ **Кінь дібки стає**, евфем. – починається
ерекція у чоловіка. – Ну, то як, доро-
генький? Чи боїшся, що кінь дібки ста-
не? (Я. Івченко, Синдром набутого іму-
нітету); **Напоїти коня**, фольк.-поет. –
здійснити статевий акт. ■ «Напувати
коня – у народних піснях символічний
образ любовного задоволення, бажання
кохання: “Дівчино моя, напій же коня! –
Не напою, бо ся бою, бо щем не твоя”;
давати пити чужому чоловікові – знач-
ить зраджувати свого; Т. Шевченко
використав цей образ у поемі “Великий
льох”: дівчина напуває коня Петра I,
що вертався з-під Полтави, де загинула
воля України». Жайворонок 2006: 385.

Напр.: «*А я над ярами і степами козацькими і досі літаю! І за що мене карають, Я й сама не знаю! Мабуть, за те, що всякому Служила, годила... Що цареві московському Коня напоїла!*» (Т. Шевченко, Великий лъх).

Пор.: «Представлення чоловічого статевого органа як коня, а жіночого – як джерела, звідки кінь тамує спрагу, очевидно, дуже архаїчне: воно зустрічається також в інших іndoєвропейських народів, наприклад, у італійців». Успенський 1996: 163.

Пор. **Між яругами є студник**, де б напівся і мій кόник (див. КÓНИК). Див. також коментар до КРИНÍЦЯ; **Осідлати коня, жарг.** – здійснити статевий акт; **Прив'язати коня, жарг.** (мол.) – справити малу нужду.

◆ **Їбись конем, обси., лайл.** – уживається для вираження запевнення, підтвердження висловлюваного. [Корделія:] *Їбись конем всі хахалі противні! Це коні з яйцями, ці хижі до мінству губаті кажани!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Кінь з яйцями, обси., згруб.-просторозм.** – сильна чоловікоподібна, владна жінка. *Пантера, котру тобі до біса подобалося годувати собою і робити з неї ангела, коня з яйцями і велосипеда з сімома передачами <...>* (І. Окунєвський, Зандвору); **Кінь педальний, жарг.** (мол.), **презирл.** – дурна, шкідлива або дивна людина. *Задля досягнення всіх можливих гараздів «кінь» має бути таки Конем, а не «конем педальним»* (ПіК, 2002, № 47–48); **Коніо під хвіст, вульг.** – даремно, марно, без позитивних наслідків. Пор.: **Коту під хвіст** (див. КІТ).

Синонім: КÓНИК.

КІТ, ч., просторозм. або жарг., презирл. 1. Сутенер; чоловік, який живе на утриманні повій.

2. Чоловік, якого утримує коханка.
3. Співмешканець, коханець.

◆ **Блищасти як у кота яйця, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – дуже сяяти; **Був (побував) кіт на салі, евфем., діял.** (зах.-поліськ.) – здійснити статевий акт (про чоловіка); **Коту під хвіст – даремно.**

КІТКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Любив мене молодець, Купив мені гребінець; Купив мені щітку Розчесати кітку* (Цит. за: Виженко 2005).

КІШКА, ж., жарг. Жінка легкої поведінки.

◆ **Блудлива (дрáна) кішка, просторозм.** – сексуально активна жінка, нерозбірлива у зв'язках. *Висить голісінка, ще теплісінка, блудлива кішка.* Зелений гріх (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

КЛАСТИ, недок.: ◆ **Класти маяк на кого, що, жрм., заст.** – зневажати кого-небудь або гребувати чимсь.

■ В одеському сленгу **маяк – penis**. (Горбач 1963: 34).

КЛЕІТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Знайомитися з ким-небудь, фліртувати; схиляти до статевого контакту. *Проминув дочку від котрогоє із ранніх шлюбів, яку явно клéїв тупувати тип нового українця, розбагатілого на торгівлі бензином <...>* (Г. Тарасюк, Новели).

Пор. СКЛÉІТИ.

КЛЕОПАТРА, ж., евфем. Жіночий статевий орган. – <...> *А я тим часом поголю і своє рильце, щоби, борони Боже, не подряпати пішину твою kleopatru* (М. Матіос, Бульварний роман).

■ Від імені Клеопатри – останньої цариці Єгипту, коханки Юлія Цезаря, дружини Марка Антонія.

КЛЕПАТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

◆ Клепати / наклепати дітей, вульг.-просторозм., жарт. – запліднювати жінку. – Ніж розказувати вам усяке, ліпше був би вам май діточок більше наклепав, кумко, то не думали би съте тепер, хто вам має очі закрити, коли ваш час прийде... (М. Матіос, Солодка Даруся); Клепати косу, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. Війди, війди, файна любко, на студену росу, Та розложи білі ніжки – я клепаю косу. – Та не клепай до коліна, бо в коліні кости, Але клепай трохи вище – там самі радості (Українські сороміцькі пісні).

КЛИН, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, <...> Клин, Швач <...> (Ю. Винничук, Житє гаремноє).

КЛІЄНТ, ч., жарг. (пов.). Чоловік, який користується послугами повії. Підскакував [вагон] на стиках, як стара курва на клієнтові, задихаючись, слинячись, метляючи цицьками, з останніх намагаючись довести, що гроші взяті недарма (Іздрик, АМTM).

КЛІЗМА, ж. 1. жрм. Догана.

- ◆ Ставити (вставити) клізму – грубо лаяти кого-небудь або винести догану комусь; Як клізма в жопі див. ЖОПА.
- 2. жарг. (мол.). Пуста пластяна пляшка з під прохолодних напоїв.
- 3. жрм. Неприваблива жінка; // Набридлива жінка.
- 4. жарг. (крим.). Повія.

КЛІТОР, ч. Жіночий еректальний орган, розташований перед вульвою, який уважається аналогом пеніса. Клітор – це

та ж сама червона коробка для запуску ядерної зброї у валізі президента, лише без належної охорони (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

■ Від гр. χλύτις «схил, пагорб».

КЛУМБА, ж.: ◆ Опілювати клумбу, жарг. (мол.) – мати численні статеві контакти з жінками (про чоловіка).

КЛЮЧ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

◆ До жінчої колбки кóжен ключ пасує (приказка) – фізіологічно для жінки підходить кожен чоловік; І великий багач хóдить лише з однім ключом (прислів'я), жарт. – навіть у багатого чоловіка один статевий орган.

КЛЯП, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: ганчірка, якою затикають жертві рота.

КНИЖКА, ж.: ◆ Зазирати в чорну книжку, евфем., фольк. – мати статеві стосунки з жінкою; Чорна книжка, евфем., народн. – жіночий статевий орган. ■ У ГРНП І. Франко наводить вислів: О, я також чорнокнижник, бо вмію в чорну книжку зазирати. Про парубка, який часто мав статеві зносини з дівками.

КНОПКА, ж.: ◆ Вибухова кнібпка, евфем.. жарт. – клітор.

КНУР, ч. 1. згруб.-просторозм., презирл. Надмірно хтивий чоловік.

■ Кнур – самець свині. У наддніпрянському говорі кнурувати «виявляти статеву охочту (про свиню)».

◆ Кнурефіопський, лайл.– уживается для вираження зневаги до кого-небудь, осуду когось (перев. у звертанні). <...> подастъ твоя на аліментики і припаяють за не-

виплату строк; розпозіхається і мовчить, кнур ефіопський <...> (Є. Пашковський, Безодня).

2. жарг. (бурс.-сем.). Сутенер.

КНУРИК, ч., просторозм. Зменш.-пестл. до КНУР. <...> іноді я заздрю вузьколобому кнуриску, який щовечора закидає в пельку сорок вареників, спроквола запихає у жінку свою <...> (А. Морговський, Салаїха, нера...).

КНУРЯЧИЙ, просторозм., зневажл. Притаманий, властивий кнурові. Кнуряча звичка.

КОБЕЛИК, ч. Зменш.-пестл. до КОБЕЛЬ. Імовірно, що Єтна розмірковувала над тим, що зрілі коханці несказанно цінніші за молоденьких кобеліків (І. Карпа, 50 хвилин трави).

КОБЕЛИНО, ч., просторозм., жарт. Чоловік, який любить жінок, який веде активне статеве життя. – Я в захопленні! Моя дружина так мене кохає, навіть називає лагідним італійським іменням. – Це яким же? – А зараз сам почуєш – вона мене завжди зустрічає. Відчиняються двері і на порозі – молода дружина. – З ким це ти розмовляєш, кобелино? (Аnekdot).

КОБЕЛЬ (КАБЕЛЬ; КОБИЛЬ; КОБЕЛЬ), ч., вульг.-просторозм., несхвалнь. Хтивий чоловік. <...> але там [в очах] застигла якась невесела <...> втома, котра міняла свої відтінкові барви залежно від того, на кого жінка дивилася: коли ж на чоловіків, згущувалися, інколи до чорноти, особливо як зустрічала той не зовсім делікатний тип, що його іменують «жеребець», чи «кобель», чи по-новішому «козел» (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька); // лайл.

[Мальвіна:] Отстаньте от меня, кобеля противні, я этого не винесу (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізменіть нізяз).

■ З рос.: кобель – первісно: «пес, самець собаки».
◆ Якщо сучка не схоче, то кобель не скоче (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт.. ірон. – якщо жінка не захоче, то статевий акт не відбудеться.

КОБЕЛЯКА, ч. Згруб. до КОБЕЛЬ. – Вперше чую, щоб відмовлялися від «дівчинки», жодним кобелякою не чіпаної (А. Морговський, Салаїха, нера...); Можна було б подумати, що жінка <...> так згущувала барву очей щодо згаданого типу чоловіків [жеребців, кобелів] через їхній специфічний запах, що його неодмінно розпоширювали від себе ці кобеляки <...> (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

КОБЕЛЯЧИЙ, а, е. Притаманий, властивий кобелю. Пригода з Мар'яною зараз повнила його трохи ще й кобелячою пухною (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

КОБЕЛЬ див. КОБЕЛЬ.

КОБІЛА, ж.: ◆ Пішов (пішли) ти (ви) кобілі в тріщину, у ролі виг., просторозм., лайл. – уживається для вираження обурення, незадоволення, роздратування і т. ін. з приводу чого-небудь, небажання бачити когось; йди геть! не заважай (робити щось)! Ну й пішли ви кобілі в тріщину, рагулихи дурні, – подумав у відповідь Пепа і закурив цілком бруталальну «прилуцьку», від якої очікував ще сильнішого запаморочення, чи, іншими словами, розширення свідомості (Ю. Андрушович, Дванадцять обручів); Поцілуй (поцілуйте) кобілі зад (кобілу в тріщі-

ну), у ролі виг., жарг. (мол.), вульг. – уживається для вираження неввічливої відмови робити, виконувати що-небудь недоцільне. Синонім: **Поцілуй в срáку** (див. СРАКА).

КОБІЛЬ див. КОБÉЛЬ.

КОБІТА, ж.: ◆ Зайвáнити кобíту, зах. (львів.), вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт з жінкою.

- Первісно: **зайванити «вкрасти»;**
- ◆ **Закалáтати (покалáтати, перекалáтати) кобíту, зах.**, вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт; **Перерíзати кобíту, зах.** (львів.) – здійснити статевий акт; **Шмбидати кобíту** див. ШМОНДАТИ; **Шмúляти кобíту** див. ШМУЛЯТИ.

КОВБАСÁ, ж., евфем., фольк., просторозм., ірон. Чоловічий статевий орган.

- ◆ **Живá ковбасá, фольк.** – чоловічий статевий орган. *Святий Понеділку, Іспортiv нам дівку: Ноги розкарячiv, Вовну покулачив, Не пилою, не косою, А живою ковбасою* (Українські сороміцькі пісні); **Ковбасá, що спéреду, фольк.** – чоловічий статевий орган; **Ковбасу їсти, евфем., фольк.** – здійснювати статевий акт. *Ой ти, поцю, хлепчи воду, Бось ковбасу їла* (Українські сороміцькі пісні).

КОВБÁСИНА, ж., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. Уяви собі: приїжджає сім'я – він і вона йдуть загоряті на цей пляж – навколо голі попки, жіночі груди, чоловічі ковбасини (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

КОВБÁСКА, ж., фольк., просторозм. Пестл. до КОВБАСÁ. Прийшов Кличко Під віконечко Та й кличе <...> Підняв запаску, Вийняв ковбаску Та й тиче! (Бандурка); *Обіцяє їй, що вона, тобто*

вони обое, можуть зробити це значно краще, і пояснює, що готовий. Його ковбаска здригається й синіє (Е. Єлінек, Піаністка); *Не та в нього ковбаска, що нада* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

КОГУТ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

- У сороміцькому фольклорі (записи В. Гнатюка) є жарт «**Когут на продаж**»: шляхтич виніс молоко продавати і сів навпочіпки, поставивши бутлі з молоком біля ніг, а портки мав роздерті між ніг. Жінка, яка проходила повз нього, запитує: **когута поїш чи продаеш?**

Синонім: ПІВНИК I.

КОГУТИК, ч., евфем., фольк. Пестл. до КОГУТ. – *Ну, тоді, якщо хочеш, хай буде когутик* (М. Матіос, Бульварний роман).

КОЗÁ, ж.: ◆ **Козá дráна, згруб.** – дівчина (жінка) легкої поведінки. – *На всьому кутку знали, що вона одного не дергиться. Коза драна!* (Усна мова).

КОЗÁК, ч.: ◆ **Козák із штанів, евфем., просторозм., жарт.** – чоловічий статевий орган.

КОЗÉЛ, ч., вульг.-просторозм. Хтивий чоловік. А воно, це дурне дівчесько, і справді кізка нівроку, позиркують в її бік і безбороді козлики, і рогаті одружені козли, та й навіть цапи, яким вже давно пора на цвинтарі тліти, а не жінок очима мацати (В. Врублевський, Текля з Марією...).

- ◆ **Водíти козлá за рóги, діял.** (схомб.). – зраджувати чоловікові (про жінку).

КОЗУВ, ч., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

- Первісно: ручний кошик із лубу або лози.

КОЗУБЕНЬКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до КОЗУБ.

КОЙКА, ж., евфем., просторозм. Статеві стосунки. <...> трахали місцевих селянок, які нас, хлопців, розбирали одразу після приїзду по хатах, і вчили простої сільської руської моралі – водка, сельодка, хліб, картопля, ще водка і – в койку. А ще простіше – на піч і поїхали, і пої... (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

Синонім: ЛІЖКО.

КОЇТИСЯ, недок., жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт.

■ Жартівливе зближення *коїтися* з КОЇТУС «статевий акт» і КОЙКА «статеві стосунки».

КОЇТУС, ч. Статевий акт. Кров наказує бути направду учасницею *коїтусу* і карає за інтелігентськіекс-пародії чи засюсюкані чверть-любощи (С. Процюк, Тотем).

■ З лат.: *coitus* «статевий зв'язок, злягання» <*coitio* «з'єднання, союз».

КОКИ, мн. Чоловічі яєчка; тестики. Аж до самісінького ранку Тебе тримав я, наче бранку. Крутів тобою на всі боки, Допоки не попухли коки (Лель, 1998, № 4).

КОЛГОСП, ч., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Груповийекс.

КОЛЕСА, мн.: ◆ Крутіти колеса, евфем., розм. – перебувати в інтимних стосунках з кимсь або фліртувати. <...> не з одною нею крутів колеса, та купилася вона (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря). ■ Трансформація крутити любов.

КОЛІНО, с.: ◆ Танцювати у чотири коліна [кадріль], евфем., фольк. – здійснювати

статевий акт. Він скинув штани і сорочку, а вони теж розділася догола і начали танцювати у чотири коліна кадріль (Сором, фольк., зап. В. Гнатюка); Сягнути під коліна, евфем. Здійснити статевий акт з жінкою. Сягни під коліна, буде дитина (приказка).

КОЛІСНИЦЯ, ж.: ◆ Заїхати в біду колісницю (зах. колісницев), евфем., фольк. – здійснити статевий акт (тільки про чоловіка). Ой дівчино, дівчинонько, не приси спідницев, Не я буду, а зайду в біду колісницев (Коломийки Прикарпаття).

КОЛОДА, ж., жрм. Фригідна жінка. [Генерал Власов:] Совсем не в кайф їбать таку колоду Бездчувственну! (Лесь Погрів'янський, Павлік Морозов).

◆ Дубобва колобда, евфем., просторозм. – чоловічий статевий орган. <...> я й схаменуця не вспіла, як він забив мені поміж ніг свою чисто дубову колоду, то єсть своє грішне тело (Л. Клименко, Великийекс у Малих Підгуляївцях).

КОЛУПАТИСЯ, недок., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт між двома жінками (про лесбіянок). Дві приятельки скромні зі Сміли З парубками гудяти не сміли. Вдвох у ванні купались Й піжно так колупались Одна одній в заглибинах тіла (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

Синонім: СИКИЛЯТИСЯ.

КОЛЬБА, ж., арг. Жінка легкої поведінки.

КОМБІНАЦІЯ, ж.: ◆ Комбінація з трьох пальців, просторозм., жарт. – дуля.

КОМЕДІЯ, ж., фольк., жарт. Жіночий статевий орган. Поляга ... Полягали вони спать, Спав коме ... Спав комедію шукати (Українські жартівливі пісні).

КОМІРКА, ж.: ◆ Золота комірка, фольк.-поет. – піхва.

КОМІРЧИНА, ж.: ◆ Інтимна комірчина, евфем., інд.-авт. – піхва. – Царице моя! Відкривай свою таємну інтимну комірчину для свого царя! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

КОНЕЦЬ див. КІНЕЦЬ.

КОНДÓМ, ч., жарг. (мол.), зневажл. 1. Те саме, що ГОНДÓН 1. Уламки бетону. Банки з-під пива. Помада, туш і кров. Не сумніваюсь у використаннях кондомах (Ю. Андрухович, Таємниця); Дівчинку хлопчик у кущик попер, там згвалтувати хотів її смачно. Пильний спинив його міліціонер: «Ви про кондома забули, юначе!» (Ю. Луканов, Козульки).

- Від англ. *condom*, запозиченого з французької. Існують дві версії французького походження слова: 1) від назви міста Кондом, де було винайдено гондон; 2) поєднання фр. *con* «пизда» із суфіксом *dom* «домінування». Richter 1993: 51.
- 2. Те саме, що ГОНДÓН 2. <...> він мій колега а в житті кондом <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

КОНДÓМНИЦЯ, ж., жарг. (мол.), зневажл. Коханка. Іноді моя колишня кондомниця бавилася такими делікатесами. І жива (О. Ульяненко, Kviti Sodomy).

КОНДÓНОК, ч., зах., жрм. Те саме, що КОНДÓМ.

КОНИК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Він красивий, він пестливий, шепче лагідненько, А вже коником керує неспішно, ладненько. То дріблює, то танцює, то йде у розхитку <...> (Цит. за: Виженко 2005); Не довго здумавши, вийняв з штанів свого коника і на неї (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ Між ярутами є студник, де б напівся і мій коник (прислів'я) – про статевий потяг чоловіка до жінки; На коника, вульг.-просторозм. – у позиції зверху під час статевого акту.

КОНКУБÍНА, ж. Коханка.

- Від лат. *concubina* < *concubatio* «лежання». Лежати – біблійний евфемізм на позначення статевого акту. Див. коментар до ЛЕЖАТИ.

КОНКУБÍНАТ, ч. Незаконне співжиття чоловіка з жінкою.

- Від лат. *concubinatus*. Первісно: тривале позашлюбне співжиття з незаміжньою жінкою, яке допускалось давньоримським правом.

КОНОВОЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

- Первісно: висока, здебільшого звужена вгорі посудина.

КОНÓПЛІ, мн., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. Орав мицій цілий день Та посіяв конопель. Вродилася горстка, Ні мала, ні шорстка (Цит. за: Виженко 2005).

◆ Терти / потерти коноплі, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. Кум до куми залищається, Потерти коноплі обіщається – Кумко, голубко, сопілко моя, Хто б тобі потер, якби не я? (Українські сороміцькі пісні).

- «Процес обробки конопель в еротичному фольклорі містить супереротичний підтекст: Хто б тобі [голубко] виорав, якби не я? Хто б тобі посіяв, якби не я? Хто б тобі витяг, якби не я? Хто б тобі потінав, якби не я?». Красиков 2003: 5–6. Коноплі належать до рослин-афро-

дизіяків, здатних викликати або посилювати статевий потяг.

КОНСЕРВА, ж.: ◆ Консерву відкрити зіпсуючи, жарг. (мол.) – зіпсувати повітря; насмердіти.

КОНСТРУКЦІЯ, ж.: ◆ Триповерхова конструкція, евфем., розм., жарт.-ірон. – багатослівна матірна лайка.

КОНТОРА, ж., жарг. (пов.). Те саме, що Куббл розплусти (див. РОЗПУСТА).

КОНТРОПОЦ, ч., жарг. (муз.), вульг. Контрабас.

КОНЧА, ж., жарг. (мол.). Сперма.

КОПАНКА, ж.: ◆ Глибокая копанка, ефем., фольк. – піхва. Глибокая копанка На вгороді у мене (Українські сороміцькі пісні).

■ Копанка – криниця без зрубу.

Синоніми: КРИНІЦЯ, КРИНІЧЕНЬКА.

КОПРОЛАЛІЯ, ж. Бажання публічно висловлюватися нецензурними словами для шокування присутніх.

КОПРОС, ч.: ◆ І ти, Боже мій, копрос, жарг. (бурс.-сем.) – Боже мій, яке ти гівно.

■ Від гр. κόπρος «лайно, кал».

КОПРОФІЛІЯ, ж. Збочення, при якому еротичним об'єктом є кал, екскременти.

КОПУЛЯЦІЯ, ж. Статевий акт; злягання. <...> поринає у неспішне дочитування вміщеної на передостанній сторінці статті «Що мусить знати кожна українка, щоби не зйти в небажаний тяж» – якраз від слів «Копуляції в час місячного циклу аж ніяк не є стовідсотковою гарантією щодо <...>» (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); Мудачка безпосередня, більше того – вона природна. Приходячи до

тебе затемна, вона й гадки не має, що справа йде до копуляції – куди там! (Іздрік, Воцек).

■ Від лат. copulatio «з'єднання, зв'язок» < copula «мотузка».

КОРЕНЕВИЩЕ, с., евфем. Чоловічий статевий орган великого розміру. Висмоктуючи з ошилінням мої вуста і перса, же їх ставила на шляху моя цнота, роздираю і розшарпував м'я на частки, але врешті нагле оточення наших тіл ознайомило, же ціле тое жахне кореневище заглибилося ве мні (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

Синонім: КОРІНЬ.

КОРИСТУВАТИ, недок., кого, просторозм., зневажл. Здійснювати статевий акт з жінкою (грубо або насильно).

КОРИСТУВАТИСЯ, недок., ким, просторозм., зневажл. Перебувати з жінкою у статевому зв'язку протягом нетривалого періоду. – <...> таких, як ти, чоловіки не люблять. Користуються і кидають. А ти впевнена, що сама ними користуєшся! (М. Гримич, Магдалинки).

КОРИНЕЦЬ, ч., евфем. Пестл. до КОРІНЬ. Маєш коханку – дружина має задоволення сім разів на тиждень. Нема коханки – раз на місяць. Душа сохне, корінець в'яне, і душа огорнута суцільною депресією (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

КОРІНЬ, ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. На його ослабленому, але ще повному, жилавому корені теж були ослизлі червоно-руді сліди моєї місячної «цноти» <...> (В. Шклляр, Кров кажана).

■ Семантична універсалія; в амер. сексуальному сленгу root «пеніс»; в Австралії слово уживається у значенні «здійснювати статевий акт». The Wordsworth

Dictionary of Sex 1994: 216. *Man-root* – літературний євфемізм, уживаний У. Йітменом у «Листі трави»; відсилає до рослини мандрагори, яка за зовнішнім виглядом була названа «фалосом поля». Richter 1993: 137. Пор. також семантику слова *rooty*: *he was feeling pretty rooty* «він відчував, як у нього встає», *that jerk is always sort of rooty* «цей придурок завжди сексуально стурбований». Глазунов 2001: 551.

◆ Все у кірінь пішлó, просторозм., жарт. – низький на зрист чоловік; Живий кірінь, евфем., схвалн. – чоловічий статевий орган; Кірінь життя – те саме, що Живий кірінь. Я припідняла свою сраку, аби не промахнутися і точніше насадити себе на живий кірінь, на кірінь життя (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); Кірінь попарити (запарити), евфем., фольк., жарт. – здійснити статевий акт (про чоловіка). Ішов гуцул з полонини Та встрічає *Мар'ю*. Легай, *Мар'є*, під смереку, Най кірінь попарю (Українські сороміцькі пісні); Червоний кірінь, евфем. – чоловічий статевий орган. Еріка починає місити між пальцями червоний кірінь (Е. Єлінек, Піаністка).

КОРОВІЦЯ, ж.: ◆ Чорненька коровіця, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. Гопці-хлопці домене: Чорненька у мене – Чорненька коровіця На оборі у мене (Цит. за: Виженко 2005).

КОРОЛЁВА, ж. 1. жарг. (крим.). Простиутка, яка користується успіхом. 2. жарг. (гом.). Жінкоподібний чоловік-гомосексуал, який підкреслює жіночість своїх манер та способу мовлення.

■ Від викривленого англ. *quean* «жінка легкої поведінки, розпусна жінка, проститутка». Слово спочатку застосовувалося до жінок, а потім було запозичене жіночними чоловіками як самоназва. Все-редині й назовні 2004: 11.

КОРОЛЬОК, ч., жарг. (мол.). Жінка з високо розташованою піхвою.

КОСТЮМ, ч.: ◆ Резйновий костюм, жарг. (мол.) – презерватив.

КОТИК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас <...> (Ю. Винничук, Житіє гарем-ноє).

КОХАНЕЦЬ, ч. Чоловік, який перебуває у позашлюбному зв'язку з жінкою.

КОХАНКА, ж. Жінка, яка перебуває у позашлюбному зв'язку з чоловіком.

КОХАННЯ, с. 1. Інтимні, статеві стосунки.

◆ Вільне кохання – статевий акт без соціоетичних обмежень, напр. шлюб.

■ Вислів поширився у 60-х роках ХХ ст. під час сексуальної революції; Гречке кохання, евфем.– анальний статевий акт.

■ Гомосексуальні практики у Давній Греції; Французьке кохання, евфем. – оральний секс.

2. Статевий акт.

◆ Займáтися коханням (любоб'ю) – здійснювати статевий акт. Втім, я пішла на те, чим ми невдовзі зайнялися, зентузіазмом. Ми займалися тим, що називається чомуусь «коханням», незалежно від того, чи має воно до кохання відношення, чи ні... (С. Пиркало, Не думай про червоне); Пили з одноразових пластикових стаканчиків, їли з таких самих тарілок. Але переважно займалися коханням. Але

коханням таке дійство назвати було важко. На думку Бабовала, це скоріше були сексуальні орієї (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

■ Від англ. *make love* < фр. *faire l'amur*. Англійський вислів набув популярності завдяки творчості В. Шекспіра, який уживав його на позначення здійснення статевого акту. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 144. Пор. кальку з англ. у п'єсі Леся Пader'янського «Павлік Морозов»: *К хуям війну, робіть любов, дебіли!*, що становить собою алюзію на лозунг американських хіпі *make love, not war*. Пор. Зайнітися сексом див. СЕКС; Мишаче кохання – швидкий статевий акт, який здійснюється перев. стоячи, у не призначенному для цього місці. Синонім: Швидка любов (див. ЛЮБОВЬ); Швидкий секс (див. СЕКС); Плітське кохання – статеве кохання; Птах кохання, евфем., інд.-авт. – чоловічий статевий орган. I хоч був змучений вчорашиною пиятикою, його птах кохання вже прокинувся, стрепенувся і забажав пурхнути до її гніздечка, що було ледь приховане під крилом благенької сорочини (М. Кондратенко, Уроки сексу). ■ «Чоловічий» елемент семантичної універсалії статевий орган – *p̄taх*. Пор. загадку про *penis*: *Крил не має, а до гніздечка пхає*, приказку: *В такім гнізді і мій пташок переночував би*. Див. коментар до ПОТКА.

КОХАТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. – <...> Ніколи не повірю, що тебе чоловік не кохає. – Кохає, та не так часто, як би мені хотілося. Аби так кохав, як пив, то я б найщасливішою жінкою на світі була (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

КОХАТИСЯ, недок. Здійснювати статевий акт. Якщо і кохатися, виконуючи роль рабині-мазохістки, то з Микитою (С. Процок, Тотем); Якщо тобі колись захотілося б зневажати своїх друзів, то ти просто уяві собі, як вони кохануться – з будь-ким: власними дружинами, випадковими жінками або – найкраще – з твоєю (О. Криштопа, А я яй!).

КОЧЕРГÁ, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Ходе дід по току, Baba по вгороду; Носе дід кочергу, Baba сковороду (Українські сороміцькі пісні).

КОШÁК, ч. Те саме, що КІТ 3. Ти живеш із маленькою донечкою у Москві. Твій кошак стогне по телефону, як йому погано без милої кішечки (Є. Кононенко, Без мужика).

КПЗ, невідм., абр., евфем. Кабінет Попереднього Затримання (туалет).

КРАН, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган. Він тоді забіг за сортим, вихватив з штанів свій кран і почав одливати (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

КРАНИК, ч., евфем., жарт. Пестл. до КРАН. Інколи йому ставало аж мотошно, коли коханець після закінчення сексуальних вправ <...> спрямовував свій «кранік» прямо на курінь (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

◆ Відкрити країник, евфем., жарт. – справити малу нужду; Країник розкрутівся у кого, евфем., жарт. – хто-небудь часто справляє малу нужду.

КРАСКІ, мн.: ◆ Краскі йдуть у кого, евфем., діял. (поліськ.) – у кого-небудь менструація.

КРАСНОЖОПІЙ, а, е, жарг. (бурс.-сем.), вульг. Який веде активне статеве по-зашлюбне життя (про чоловіка).

КРАСНОСЛІВА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтіята, Хтива, Гребеняста, <...> Краснослива, Цьмакаюча <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

КРИВОСЦІЙШКА, ж., вульг.-просторозм., жарт.-ірон. Жінка (дівчина).

КРИНІЦЯ, ж., фольк.-поет. Піхва. Рано на руно клали Й у середині дірки шукали; Тицю-тицю у чорну вовницю, Утрапили червону криницю (Цит. за: Виженко 2005).

■ Води, за первісним уявленням, поділяються на чоловічі і жіночі. Чоловічі – це дощові й снігові, «небесні» води, а жіночі – «земні», води криниць, колодязів, джерел. Войтович 2002: 83.

◆ І коли тепло, жіноча криниця не висохне (приказка) – про фізіологічні особливості жіночого копуляторного органа.

КРИНІЧЕНЬКА, ж., фольк.-поет. Пестл. до КРИНІЦЯ. Летів павук попід стелю Та впав на постелю, На чорную вовну, В криниченку повну (Українські сороміцькі пісні).

КРОВ, ж.: ◆ Кров заграла у кого, народн. – хто-небудь готовий до статевого акту (про жінку або чоловіка); Кров з носа тече див. НІС.

КРОЛІТЬСЯ, недок., жарг.(мол.). Здійснювати статевий акт.

■ За здатністю кролів до частотної копуляції.

КРОПІВНИК, ч., діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що БАЙСТРІОК.

КСП, невідм., абр., жарг. (мол.), жарт. Кабінет Стратегічного Призначення (туалет).

КСЕРНЯ, ж., жарг. (мол.), вульг. Процес ксерокопіювання.

■ Зближення з обсценізмом ХЕРНЯ.

КУЗИНКА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Коханка. Синонім: СЕСТРЯ.

КУЙ, ч., евфем., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган; хуй. <...> частіше ми стали уживати ковальське слово куй <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

■ Пор. радянську частівку про серп і молот: Хочешь жни, а хочешь куй, Все равно получишь хуй.

КУКУРУДЗА, ж., фольк., жарг. (крим., мол.). Чоловічий статевий орган. Ой я тебе колихав, ворушив, Кукурудзу біленьку садив. Зійшла кукурудза моя – Струнка й головатая; Зерно солоденьке і тобі любеньке (Цит. за: Виженко 2005); Ой чи чула, чи не чула, Як я тебе кликав, Як я тобі кукурудзу Попід ніс тикав (Бандурка).

◆ Кукурудзу сирӯ Істи, евфем., фольк. – оральний секс (по відношенню до чоловіка). Кукурудзу сиру іла, Кукурудза набубніла (Цит. за: Виженко 2005).

КУКУРУЗКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до КУКУРУДЗА. Де я тебе посаджу, Моя кукурузка? Бо на печі гаряче, На припічку вузько (Цит. за: Виженко 2005).

КУЛЬБАЧИТИ, кого, діял. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. А я бачив! – Шо ти бачив? – Як дід бабу кульбачив (Усна мова).

○ – мовна гра (римування).

КУНА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Попадали під бороню Догори куною... (Українські сороміцькі пісні).

■ «Куниця – пухнастий звір, пов’язаний з еротичною символікою. <...> У весільних обрядах і піснях молоду називали ласицею, а найпотаємнішу жіночу принаду – куною, кункою, куночкою». Войтович 2002: 528. У пол. секսуальному сленгу kuna «повія». Lewinson 1999: 107.

◆ Чорна куна, евфем., фольк. – те саме, що куна. Не седи, дружку, на лаві, Сядь собі на ослоні, Да поглядай до комори, Чи грає соболе з чорною куною? (Українські сороміцькі пісні).

КУНКА, ж., евфем., фольк. Те саме, що КУНА. – Чтобі, чоловіче, може, горілки принести? – Еге, бісова дочка, тут і без горілки на душі гірко; в кунку собі налий (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ Чорна кунка – те саме, що Чорна куна (див. КУНА). Коли мені батько велів, коли мені казала мати Сивому голубку дати чорну кунку мотати! (Українські сороміцькі пісні).

КУНІЛІНГ'УС, ч. Оральна стимуляція жіночих геніталій. А можливо, тоді почалася би оральна епідемія? Пандемія міньєту чи кунілінгусу? засилля панексуалізму? <...> (С. Процюк, Тотем).

■ Від лат. *cinnus* «жіночий статевий орган» і *lingere* «лизати».

Синонім: Оральний секс (див. ОРАЛЬНИЙ).

КУРВА, ж., вульг.-просторозм. 1. Повія. <...> кілька разів навіть зупиняється біля курвів, які стояли на кожному перехресті в білих панчохах, шкіряній амуніції та високих grenaderських чоботях, тримаючи в руках великі парасольки (С. Жадан, Біг Мак).

■ З пол. *kurwa*, де побутує з 1304 р. і вживается як експресивна лайка з широким значенням. Увійшло практично в усі слов'янські мови (рос., біл., болг. курва, влуж., нлуж. *kurwa*, словацьк., чеськ. *kurva*, серб. курва, словен. *kúrva* та ін.) і запозичене, як стверджує Я. Левінсон, деякими неслов'янськими: німецькою, угорською, їдиш, англійською. Поширена

версія походження: прасл. **kury* <*kur*> «півень» з початковим значенням «курка», пізніше «розпусница». ЕСУМ, 3, 151–152. Не менш переконливо, на думку Я. Левінсона, є версія походження слова від лат. *curvus* «кривий». Lewinson 1999: 108–109.

2. зневажл. або лайл. Жінка легкої поведінки; розпусница. – Ой матусю, що я чула? Кажуть люди, що я курва. А я би ся забожила, що я дівка справедлива (Бандурка).

◆ Громадська курва, вульг.-просторозм., презирл.-людина, яка любить пліткувати, наговорювати на кого-небудь, бігаючи від хати до хати; За грбіш з дівки курву зроббіш (приказка), вульг.-просторозм. – матеріальні винагороди за кохання деморалізують дівчат, перетворюють їх на повій; Курва дубельтова, зах., згруб.-просторозм., презирл. – жінка, яка здійснює статевий акт одразу з двома чоловіками. Ой у свата на подвір'ю новенька стодола. А то мені заспівала курва дубельтова (Коломийки Прикарпаття).

■ Полонізм дупельтовий «подвійний»; рос. відповідник – двустволка; Курва каратова, зах., вульг.-просторозм., лайл. – найгірша повія; Курві плюй в очі, а воня каже, що дощ іде (прислів'я), дисфем., вульг.-просторозм., презирл. – про аморальну, продажну жінку, яка втратила почуття власної гідності. ■ Замість йому плюй в очі, а він каже – «Божа роса». Синонім: Йому сци в очі, він каже – Божа роса (див. ОЧІ).

3. жрм. Коханка, співмешканка. – Чого ти там ліжком рипиш, крутишся? – Та оце ж рахую, скільки у мене за жисть курв було, – відповідаю скоренько <...> (В. Дрозд, Життя як життя).

4. зневажл. або презирл. Жінка. Входить Митродора Пилипівна, вже пожила, але гарна курва (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); // лайл. Уживається у звертанні. [Адам Жоржевич (сам до себе):] *Ето піздець, яка у меня харя!*.. (до Василіса Єгоровни). Ти, курва, куди кепку мою поклала? (Лесь Подерв'янський, Васіліса Єгоровна і мужичкі).

5. ч., зневажл., лайл. Корислива, аморальна людина. Скрізь курви-чиновники доларовою стружкою знімають (В. Сичевський, У кожного); *Ой кувала зозуленька в лісі, на галузі. Добре курві, злодіїв в Радянськім Союзі* (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Ляграбва курва, зах., вульг.-просторозм., лайл.** – дуже погана людина; негідник.

■ Пол. *lagrowy* «табірний». Вислів побутував серед в'язнів – поляків, українців – німецького концентраційного табору в Освенцімі (Польща) під час Другої світової війни. Горбач 2006: 90.

6. жарг. (вояж.), заст. Рушниця.

7. у ролі виг., лайл. Уживається для вираження незадоволення, роздратування, гніву і т. ін. – *Можливо, це і є одна з моїх найфатальніших помилок, – відповідаєш, аби він, курва, відчепився* (Ю. Андрухович, Московіада).

◆ **Йді (іді) до курви ненди, у ролі виг., зах., лайл.:** а) уживається для вираження бажання позбутися кого-небудь; йди геть; вимога до когось негайно піти геть; б) уживається для вираження зневаги, презирства до кого-небудь. ■ *Ненди* «нужда, злідні» < пол.: *nędza*; **Курва буду, вульг.-просторозм.** – уживається як клятва для вираження запевнення в істинності сказаного. [Савка:] *Ти в це діло не мішайся. Бо я тобі залупу відріжу і натягну на їбальника, бля буду, поїняв?* [Ахванасій:] *Поїняв.* [Савка:]

Курва буду. (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **Курва вáша матъ п'яна була в патрóнташ, у ролі виг., зах., вульг.-просторозм., лайл., заст.** – те саме, що **Курва вáша мама була;** **Курва вáша (твой i т. ін.) мама (мати) [срáна] була, у ролі виг., зах., вульг.-просторозм., лайл.** – уживається як проклін з вираженням незадоволення, обурення. ◆ **Курва мама** (мать); **Курва [ж] твой матъ, у ролі виг.:** а) уживається для вираження незадоволення, роздратування, обурення і т. ін. **Курва мама, вже скоро тиждень, як гнию під землею, аж сигарети відсиріли!** (Ю. Андрухович, Московіада); – <...> **Решта все у Швейцарії, скинути б туди атомну бомбу, курва матъ!** (В. Солодко, Четверта революція); – **О курва ж твоя матъ!** – у дещо театральному екстазі вигукнув він (Іздрик, АМ™); б) уживається для вираження щирості, перевонливості висловлюваного. – *Я готовий подати руку кожному на цій землі. Бо всі люди створені, курва матъ, для щастя, хоча розуміють його кожен по-своєму* (Ю. Андрухович, Московіада); **Курва твоя ма́ти і ти син сімбх батьків, щоб тобі сімдесят дрючків, у ролі виг.. вульг.-просторозм., лайл.** – уживається як проклін з побажанням кому-небудь всього недоброго, поганого. ■ **Див.** коментар до **Ляграбва курва;** **Нійка курва, вульг.-просторозм.** – ніхто. **Тепер, якщо найближчим часом ніяка курва не надумає стрибати з такого не такого вже й висотного будинку, за пару тижнів на стеблі з'являться пуп'янки... (Іздрик, АМ™).**

◆ – актуалізація прямого і метафоричного значення: <<...> виходить, як в анекдоті: «Перепрошу», чи пані курва? Не, то не, але спитати можна». Уряд, може,

й курва, але воліє ся не признавати, а Татусько, котрий користується послугами курви, воліє це не афішувати а про очі дозволяє собі навіть щось там цвиркнути на його (її?) адресу (Поступ, 2004, № 135);

— у функції об'єкта образного зіставлення: *А весна, взагалі, вже по нишпорках, курва, пішла* (О. Ільченко: Світовид, 1994, № 1); *Якби ж війна ця не була такою курвою!* (В. Слапчук, Навпроти течії трави).

Синоніми: КУРВЕГА, КУРВІДЛО, КУРДИБАЛЯНС, КУРДІМОЛЬ.

КУРВАВИТИ, недок., діял. (закарп.). Те саме, що КУРВИТИ 1. *Ой курва курвавила, Та й мене навчила <...>* (Русинський ерос).

Синоніми: КУРВАРИТИ, КУРВИТИ, КУРВИТИСЯ.

КУРВАЛЬ, ч., діял. (поліськ.), презирл. Розпусний, хтивий чоловік. *Він любив згадувати <...> самі знаєте, що люблять згадувати такі курвали, але на поштові штемпелі може глянути* (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

Синоніми: КУРВАНЬ, КУРВІЙ, КУРВІНЕЦЬ.

КУРВАЛЬСЬКИЙ, а, е, діял. (поліськ.), презирл. Властивий, притаманний курвалю. — *<...> Сама й закрила його курвальські очі* (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

КУРВАНЬ, ч., діял. (поліськ.), фольк., презирл. Те саме, що КУРВАЛЬ. — *Не веліла мати Зарані давати, Без скрипичок, без цимбал, Без дружочок, без бояр. І без короваку — Скурвий син, курваню!* (Лель, 1994, № 5).

КУРВАРИТИ, недок., зах., вульг.-просторозм. Вести розпусний спосіб життя.

З жонов, з дітьми я ни гварю — Хожу селом, пю, курварю (Русинський ерос); *Ой курва ся курварила та й мя научила* (Коломийки Прикарпаття).

КУРВАТОРША, ж., дисфем., жарг. (студ.). Жінка — куратор студентської групи.

■ Замість кураторша.

КУРВЕГА, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що КУРВА 1.

КУРВІДЛО, ж. і с. Згруб. до КУРВА. *<...> ця міжнародна лушпайка, курвидло, шалавінь, блядво, спірохетиця, втілена аморальність, ця преса...* (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

КУРВИТИ, недок., згруб.-просторозм.

1. Вести розпусний спосіб життя (про жінку).

◆ *I шйти, i прясти, i курвiti, i красти* (приказка), жарт. — жінка здатна до будь-якої роботи.

2. Часто уживати слово «курва» у розмові.

КУРВИТИСЯ, недок., вульг.-просторозм. Те саме, що КУРВИТИ.

КУРВІЙ, ч., згруб.-просторозм., презирл. Те саме, що КУРВАЛЬ.

КУРВІНЕЦЬ, ч., згруб.-просторозм., презирл. Те саме, що КУРВАЛЬ.

КУРВУВАТИ, недок., діял. (закарп.), вульг.-просторозм. Те саме, що КУРВИТИ 1. *Ой піду я данцувати, Голубці щіпати, Не кортит мі курвувати, Лише погуляти* (Українські сороміцькі пісні).

КУРВЧИЙ, а, е, вульг.-просторозм., лайл. Остогидлий, противний. *<...> у курвчому пеклі пекло і метало в металі <...>* (В. Цибулько, Книга застережень).

КУРВ'ЯЧИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Те саме, що КУРВЧИЙ. [Привид:] *О курв'яча сімейка!* (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

КУРÉВСТВО, с., зах. (львів.), вульг.-просторозм. Розпуста.

КУРÉВСЬКИЙ, а, е, зах. (львів.), згруб.-просторозм. Поганий, кепський; підлій.

◆ Курéвські часи, зах. (львів.), згруб.-просторозм. – погані часи.

■ З пол.: *kurewski*.

КУРДИБАЛЯНС, ч., евфем., зах. Те саме, що КУРВА.

КУРДИМОЛЬ, ч., евфем., зах. Те саме, що КУРВА.

КУРИТИ, недок., кому, кого, евфем., зах. (львів.). Лаяти кого-небудь, уживаючи «курва твоя мама була».

КУРИЦЯ, ж., евфем., фольк. Те саме, що КУРКА. Одна бариня була дуже чупарна і чистоплотна. Вона дуже слідила за своєю курицею, все боялась, щоб не попав сифіліс (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

КУРКА, ж. 1. евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Гоциці, гоциці! Коло курки косиці: Як будемо їбатися, Буде за що держатися (Бандурка); Солдат пішов до річки, набрав картуз води, приніс і начав мити курку бабі (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Пор. у біл. народній мові «Надзень спадніцу трошки даўжайши, а то курка відаць». Володзіна 2001: 38–39; фр. *poule* «проститутка» (букв. курка), рос. *курочка* «пасивна лесбіянка» СРБ 2003: 184, але болг. *кур*, *курчо*, серб. *курац*, хорв. *kurac* «penis». Див. ще коментар до КУРВА.

◆ Курка в шерстю (вохата) – те саме, що КУРКА 1. Він до мене прийшов з лестю, А я йому – курку в шерстю, матінко моя! (Бандурка); Ой їхав, їхав, їхав, Вчом до мене не заїхав? В мене сіни, в мене хата,

В мене курка вохата (Українські сороміцькі пісні).

2. зневажл. Жінка як сексуальний об'єкт чоловіка. Випатрошена курка із задертими лапами нагадувала мені жінку, готовенку до злягання (Л. Таран, Нижній скелет у шафі).

КУРНИК, ч.: ◆ Заглядати до курника, евфем., жарт.-ірон. – зраджувати дружині (чоловікові).

КУРТКА, ж.: ◆ Куртка на ваті, у ролі виг., евфем., зах., жарт.-ірон. – те саме, що КУРВА 5.

■ З пол.: *kurtka na wacie*.

КУРЧИЙ, а, е: ◆ Курча лімонада (лята, ма-ма, [йогб] мать), у ролі виг., евфем., зах. (львів.), лайл.–уживається для вираження будь-якої емоції, а також підтвердження сказаного. Мої розкидані по підлозі й журнальному столику манатки за ніч ніхто не зжер і навіть не пошматував, не кажучи вже про крадіжки. Швеція ж усе-таки, курча ляга (І. Карпа, 50 хвилин трави); <...> (звук!.. звук, курча ма-ма, от чого бракує цим знімкам, чого не може віддати жоден альбом! – цілодобового гулу мільйонного натовпу, ухаючого грому скандування, відбитого від міських мурів <...>) (О. Забужко, Let my people go); Насправді не хотів бути хірургом, просто пішов шляхом найменшого опору: так хотів мій батько – теж хірург, і, крім того, всі тоді навколо просто марили хірургією <...> Курча матъ!.. Але я був все-таки непоганим різником – зробив усього лише дві хірургічні помилки, і за кожну уже розплатився сповна (О. Криштопа, А я яй!); ■ Замість пол. *kurwa ci taś była*. Ляга «но-га», *limoniada* «лімонад»; Курча пáла – те саме, що Курча лімонада; Якóї

күрчої мами?, лайл. – чому, навіщо? А шлях би то трафив, та же з нового вже зовсім здоровенний жеребюра, іч як розслабувався, то якої ж курчої мами тут висиджує – жирує собі з медсестричкою <...> (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

КУРЯК, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

КУТАС, ч., зах., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган. Не дивітсі, дівчиночка, я малий не всюди. У мене є такий кутас – дивуютсі люди! (Цит. за: Лесюк 2007).

■ З пол.: *kutas*; первісно «кістка».

КУФЕР, ч., жарг. (мол.). Жіночі сідниці.

■ З нім.: *Koffer* «валізка, скринька» <гр. *kófinos* «кіш» через араб. *kuffa* «кошіль» та ісп. *cofa* з'являється у фр. мові як *coffer*, у 17–18 ст. запозичене до нім. мови як *Kuffer*. Горбач 2006: 467.

КУЦУПÉНЬКА, ж., ефем., фольк. Жіночий статевий орган.

КУЧЕРЯВИЙ, а, е: ◆ Кучерява вишенька (м'яточка, петрушечка, яблунька), ефем., фольк. – жіночий статевий орган. Кучерява вишенька На городі у мене; Кучерява м'яточка В огороді у мене; Кучерява петрушечка на городі в мене (Українські сороміцькі пісні); Гопці-хлопці, до мене: Кучерява у мене – Кучерява яблонька Та в садочку у мене (Цит. за: Виженко 2005); Кучерява ко-

рона (соромітница), ефем. – те саме, що Кучерява вишенька. Нізацо не повірю, що твоїй кучерявій короні не подобається такий марафон кохання, цей бенкет живої плоті! (М. Матіос, Бульварний роман); Та частокіл жорсткого волосся не витримував написку розчервонілого чоловічого повелителя й чорного розбійника, щойно він наблизявся до такої ж кучерявої моєї соромітниці, що ліниво дрімала між великими животими ромашками безрозмірного коловорового простиралла (М. Матіос, Бульварний роман); **Кучеряви кущик, ефем.**, книжн. – те саме, що Кучерява вишенька. Ale біда тих сотень довгоногих капельок була в тому, що своїми курячими мізками вони думали, нібіто лише під їхнім кучерявим кущиком рожеві медова, зваблива для чоловіка «полуничка», і страшно помилялись, а тому щезали з його життя, як мильні бульбашики (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); **Кучеряви бешкетники, ефем.** – статеві органи жінки і чоловіка. Поки ми шепталися одне з одним незаждженими словами, наші знетерпливлені кучеряви бешкетники давно розмовляли між собою лише їм зrozумілою мовою <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

КУЩ, ч.: ◆ Бігати по кущах, ефем., жарт.-ірон. – зраджувати в подружньому житті (перев. про чоловіка).

Л

ЛАБУЗНИК, ч., розм., заст. Ловелас; залицяльник.

ЛАЗИТИ, недок., на кого, по кому. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

◆ Пані ся покáзить, як пан по ній не лázити (прислів'я), зах. – відсутність статевого життя погано впливає на психіку жінки; **Лáзити з усіма підряд**, про-

сторозм., зневажл. — вести розпусний спосіб життя.

ЛАЙНО, с.. *просторозм.* 1. Кал, екскременти; гній. *Лайно пахне світом, а не на влаки* (Т. Антипович, Сутужності).

■ Від праслов. *laъjъlo, зіставляється з давнім. *leimo* «глина», англ. *loam* «глина і пісок з перегноєм», лат. *lino* «мажу, обмазую», інdevr. *lei- / *lēi- «мазати». ЕСУМ, 3, 185.

◆ **Життя коротке і все в лайні** (примовка), вульг.-*просторозм.*, згруб., несхвальн. — уживається як нарікання з приводу швидкоплинності невеселого життя. <...> письмо на кшталт симптоматичного лікування: *вгамовує біль і трохи продовжує життя, яке в тому постсовковому Станіславові по-ерофеєвськи схоже на дитячу сорочку — таке ж коротке і все в лайні* (І. Бондар-Терещенко, Ментальність шпани); **Нажеріся собачого лайнá, у ролі виг..**, вульг.-*просторозм.*, лайл. — уживається як груба відмова кому-небудь у чомусь; [Потонути], як **лайнó в унітазі**, вульг.-*просторозм.* — зникнути безслідно, на завжди. Ці вірші прочитавши раз — негайно киньте в унітаз. Там потоне все воно, як і будь-яке лайно (Ю. Луканов, Козульки).

2. Що-небудь неякісне, непридатне, погане. А до ранку у нього з дівками була розвага, з легкими варіаціями. У компах вони не шарять, та йому цього лайна ї на роботі вистачало <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

3. Що-небудь гидотне, мерзотне. Да, геніально, давай поговоримо про марноту марнот, світ — лайно і люди в ньому

актори <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

◆ **Вийти з лайнá** (з *гівнá*), вульг.-*просторозм.* — мати досвід проживання в прихильних, важких умовах <...> Я сам вийшов із бруду <...> *Із грязі в князі?* — навіщось запитала я. Вважай, із лайнá <...> (М. Матіос, Бульварний роман); **Витягувати / витягти з лайнá кого, вульг.-*просторозм.*** — допомогти кому-небудь у білі, позбавити когось від прихильних, важких умов існування або від неприємної ситуації; **Власне лайнó ні смердіть, ні пахне** (прислів'я), вульг.-*просторозм.* — людина не зважає на власні хиби, вони їй не дошкуляють; **Втопити у лайнí кого, вульг.-*просторозм.*:** а) жорстоко розправитися з ким-небудь, знищувати когось (перев. з погрозою); б) зіпсувати кому-небудь репутацію, ображити, зганьбити когось. — Ну що, добилися свого? Добилися? **Втопили мене в лайнí?** Втопили? Ну що, тепер задоволені? Святкуєте перемогу? Так? (М. Гримич, Магдалинки); **Ліпнути / приліпнути, як лайнó до штанів (до спіднів)** до кого, вульг.-*просторозм.* — дуже набридати кому-небудь, чіплятися, приставати до когось. Але ж воно, це чамрисько, цей Крутов, прилипло до неї, як лайно до спіднів, і тягне каменем на своє дно! (Г. Таракюк, «Лексикон сороміцький...»).

4. Незначна, ница людина.

5. Підла, мерзотна людина.

◆ **Кусок лайнá**, вульг.-*просторозм.* — нікчемна, ница, підлувата людина. Вам під силу взяти себе за патли, піднятись і подивитися на себе, як на кусок лайнá?.. (О. Ульяненко, Квіти Содому); **Лайнó собаче**, вульг.-*просторозм.*: а) що-не-

будь нічого не варте, те, що не заслуговує на увагу або має погану якість. Хочеться інколи сказати, що все це лайно собаче, що все це дурнуваті і безпідставні міркування на важливі теми, для яких не маю елементарного досвіду (А. Дністровий, Патетичний блуд); б) (лайл.) погана, мерзотна людина. — *От лайно собаче. Я знову не влучив, — застогнав Костя* (О. Ульяненко, Хрест на Сатурні); *Лантух з лайнобом, вульг.-просторозм, лайл.* — погана, мерзенна людина. *Світ прозорий, як бурштин. Я — гандж у тому бурштині. Або, по-простому, лантух із лайном* (І. Карпа, 50 хвилин трави); Я — всього лише лантух з лайном. Хоча, якщо подивитися на все це по правді, то наша система травлення — від стравоходу й аж до ануса — лежить поза нами, це така собі транзитна труба, прокладена територією нашого тіла, але, попри внутрішність — зовнішня (О. Криштопа, А я яй!); [По вуха] в лайні (в гівні), вульг.-просторозм. — у страшенно принизливих, нестерпних умовах існування або обставинах. «*Ми всі по вуха у лайні. Якщо народні обранці таке творять, що говорити про простих смертних?*» (С. Бортніков, Карателі); *Упав ся в доброб, як слівка в лайноб, зах., вульг.-просторозм.* — оженившись, потрапив у багату, але лиху сім'ю (про чоловіка); Як мухи над лайнобом, перев. з дієсл. кружляти, вульг.-просторозм. — дуже активно, з великим ентузіазмом. Усі вони палили, пили, закусювали і, мов мухи над лайном, кружляли в розмові довкола всякої срамоти (В. Діброва, Проект «Діброва»).

♦ — у функції об'єкта образного зіставлення: <...> «*Його дурнуватий мозок розлез-*

тівся на всі боки, ібі пташине лайно.» (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); — метафоричне переосмислення: *Міцна людина не копається у лайні само-рефлексії* (С. Процюк, Тотем).

ЛАЙНІОК, ч., зневажл., лайл. Те саме, що ГІВНІОК. — *Aх ти ж, лайнюку малий!* (В. Слапчук, Калюжа пізнання).

ЛАПАТИ, недок., кого, просторозм. Грубо, хтиво хапати руками (перев. за інтимні частини жіночого тіла). — *Ой козаче, ко-заченьку, де-с ся заталапав?* — Я в лісочку по пісочку дівчиноньку лапав (Бандурка); *Я на бочкі сидю, З бочки капає, Ніхто заміж не бере, Тільки лапає* (Українські сороміцькі пісні); Дрібний дощик іде, З стріхи капає, А мій милій не того, Тільки лапає <...> (В. Древлянський, «Ой, мамо...»); Захотіла мене дуже Молодиця Зіна I взялася научити Гратъ на піаніно. Але моїм пальцям Було не до гам, Лізли під спідницю I лапали там (С. Близнюк: В. Даниленко — Сучасна українська літературна містифікація).

Пор. ПОЛАПАТИ.

ЛАТАТИ кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Гоп, Сидір, латай мене, Вилатавши, пускай мене* (Українські сороміцькі пісні).

ЛАТКА, ж.: ♦ Чорна латка, евфем., фольк. — жіночий статевий орган. *Дала би-м ти, мій миленький, дала би-м ти, дала.* Та за тутору чорну латку била би мі мами (Коломийки Прикарпаття).

ЛАХУДРА, ж., вульг.-просторозм., презирл. або лайл. 1. Жінка легкої поведінки; повія. *Вибігав Гадан, <...> ліричних геройнь називав курвами й лахудрами...* (О. Яровий, Чекання несподіванки); —

Щось у ній є. Таке, що навіть переважає остріх. Скоро вже й Мулік вийде, а я все не відірвусь від цієї обманної лахудри (П. Вольвач, Кляса); <...> коли трахаєш, то не добереш, чи це затягнута у модні лахи студентка, чи плиснява, але з перцем, великосвітська лахудра (О. Ульяненко, Квіти Содому).

2. Неохайна жінка, яка опустилась.

■ Існує дві версії походження цього слова:

1) О. Горбач припускає, що «значення (“жінка”) виникло із переконання, що жінки нічого іншого й не роблять, що “зуби сушать”, сміються (*laxn*). Значення “неохайна жінка” викликане, мабуть, асоціацією слова лахудра зі словом лах(*ман*)». Горбач 2006: 359; 2) походження цього слова пов’язують з лахон «ганчірка». Вальтер, Мокиленко 2000: 98.

ЛÁЯТИ, недок.: ◆ Лáяти в бáтька, в мáтíр (по-московському) – лаятися нецензурними словами. Як позичає, то всі боги викладає; а як віддає, то в батька-матір лає (Усна мова).

ЛЕГКÁ, ж., у знач. ім., просторозм. Те саме, що **ЖÍНКА легкóї поведíнки** (див. **ЖÍНКА**). Вона була з легких, тобто легко велася, бо щоразу траплялася мені з іншим чуваю (Ю. Андрухович, Тамніца).

■ Слово виникло у результаті оказіональної еліптичної субстантивації тричленного словосполучення жінка легкоЯ поведінки.

ЛЕЖÁТИ, недок., з ким, евфем., заст. Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися.

■ Бере початок із «Старого завіту», де неодноразово вживається у цьому значенні, напр.: «І він [Амнон] був сильніший від

неї [Тамари], – і збезчестив її, і лежав із нею».

◆ **I попóва дíвка, колí з хлóпом лежíть, то не мóлиться** (прислів’я) – служителі релігійного культу, як і прості смертні, злягаються.

◊ – мовна гра (римування): У Горожінці лежить чоловік на жінці. Ой жаль мені і не жаль, Що з поганою лежав (Лель, 1994, № 5).

ЛЕЙТЕНÁНТ, ч., жарг., заст. Первінний сифіліс.

■ Див. коментар до Генерал сіфіліс (див. СІФІЛІС).

ЛЕНÓК, ч.: ◆ Простира́ти ленóк по долині, фольк.-поет. – здійснювати статевий акт; злягатися. Ходи, любко, до мені Та будемо простирати Ленок по долині (Цит. за: Виженко 2005).

ЛÉСБА, ж., жарг. (мол.). Лесбіянка.

ЛÉСБІ, ж., жарг. (мол.). Те саме, що **ЛÉСБА**.

ЛЕСБÍЙКА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що **ЛÉСБА**. Якби вони були лесбійками, то я, не задумуючись, класифікував би їх за сексо-культурними критеріями як «активна» і «пасивна». Але ці субстанції не могли бути лесбійками (М. Бриних, Голосіння з-під снігу); [Митчиня:] Годі про це. Ти лесбійка? [Настя:] Ні. [Митчиня:] Чому? [Настя:] А якби я сказала «так», то ти б також запитала: «чому?» (Б. Жолдак, Голодна кров).

ЛЕСБÍЙНКА, ж. Жінка, статевий потяг якої спрямований на жінок.

■ Від назви о. Лесбос у Стародавній Греції, де жила поетеса Сапфо (7 ст. до н. е.), якій приписують оспівування лесбійського кохання.

ЛÉСБО, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ЛÉСБОС. Лесбо не лесбо, гомо не гомо, кожен кохати хоче законно <...> (ПіК, 2002, № 37).

ЛÉСБОС, ч., жарг. (мол.). Лесбіянка. <...> чи тільки одні страждальники, – ніжні хутрові тварини, лесбоси і гомосеки, – прагнуть вашого милосердя і волають про захист? (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

ЛÉСБУХА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ЛÉСБОС. Ця думка серед цих білих стін так мене вразила, що я готовий був трахати цю лесбуху три дні підряд, що б вона мені не запропонувала <...> (О. Ульяненко, Ізгої).

ЛÉСЬКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що ЛÉСЯ.

ЛÉСЯ, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ЛÍБЛЯДЬ, ж., дисфем., обсц., згруб.-просторозм. Либідь – сестра легендарних засновників Києва – Кия, Щека, Хорива, Кий, Щек, Хорив. І сестра їхня. Либлядь (І. Окунєвський, Чиряк).

■ Контамінація Либідь і блядь.

ЛІГÁТИСЯ, недок., з ким, вульг. Вступати в інтимні, статеві стосунки з ким-небудь. Таким, як я, одиноким лигатися з ним за честь було (Г. Тарасюк, Новели).

Пор. ЗЛИГÁТИСЯ.

■ Лигати – накидати вірьовку на роги вола.

ЛІЗОДУПЕНКО, ч. Підлабузник, підліза; той, хто любить грубі лестощі. Хруньоподібних лизодупенків у нас ніколи не бракувало (Поступ, 2004, № 210).

ЛІЗОЖÓПСТВО, с., вульг.-просторозм. Підлабузництво.

ЛІМО́НИ, мн., жарг. (мол.). Жіночі груди. Синонім: ЦИТРИНИ.

ЛІНДÍК, ч., діял. (гуц.). Клітор. Заболіла головочка, засвербіли плечі Та й засвербів самий ліндик, як настане вечір (Коломийки Прикарпаття).

■ З рум.: *lindic* «клітор». ЕСУМ, 3, 235.

ЛІНВА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Він тоді взявся сам за свою лінву обома руками, і ще кінець залишився. Він тоді каже: – А що ж ви казали? Що нема за що взятися, а тут ще й зайве є! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: товстий канат.

ЛІСÍЧКА-ВЕРТИХВÍСТКА, ж., евфем. Жіночі геніталії. – Послухай, яка в тебе раз красива лисичка-вертихвістка! Як розтулена троянда. Ніби її щойно зробили цілющою водою (М. Матіос, Бульварний роман).

ЛÍТИ, недок., евфем., згруб.-просторозм. Мочитися.

Синонім: ВІДЛИВÁТИ.

ЛІХОВÁНЕЦЬ, ч., заст. Чоловік, який дуже упадає за жінками.

ЛІХОВÁНКА, ж., заст. Жінка легкої поведінки.

ЛІХОВÁНЬ, ж., заст. Розпуста; статева хтивість.

ЛІХОСЛОВІТИ, недок. Уживати лайліві нецензурні слова.

ЛÍЧКО, с., жарг. (бурс.-сем.), ірон. Зад; сідниці.

ЛІБІДО, с. Статеве бажання, хтивість або імпульс, який іде від біологічного секуального інстинкту.

■ Від лат. *libido* «бажання, потяг».

○ – мовна гра (паронімічне зближення слів): *Відлебеділо лібідо* (Ю. Позаяк, Шевдери).

ЛІЖКО, с., ефем., просторозм. Статеві стосунки. Досі ви спілкувались із жінками, маючи перед собою кінцеву мету – ліжко (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

■ Семантичне перенесення з місця сексу на секс. Пор. в amer.екс. сленгу фразеологізми із семантичним центром *bed* «ліжко»: *go to bed with* «злягатися», *bed sports* «статевий акт», *bed with somebody* «злягатися», *bed bunny* «жінка, яка швидко погоджується на статевий зв'язок (кролі часто вступають у статевий контакт)», *beddy* «жінка, з якою можливий статевий зв'язок», *beddable* «сексапільна жінка», *bed-ready* «готовий до злягання», *bedtime story* «секс». У мові У. Шекспіра: *bed-rite* «злягання», *bed-fellow* «сексуальний друг», «розпусний чоловік», *bed-swerver* «жінка, яка ухиляється від сексуальних обов'язків у ліжку». Richter 1993: 17. Пор. набуття сексуальної семантики назвами інших «постільних» аксесуарів: **ВИРІНЯ, КОЙКА, МАТРАЦ, ПОДУШКА, ПРОСТИРДЛО.**

◆ Затягнуті в ліжко, кого, згруб.-просторозм. – спокусити, змусити кого-небудь до статевих стосунків. Фраза «подивитися відео» поступово витіснила в побуті лондонської молоді більш звичну для мене фразу «випити кави», коли хтось когось приводить до себе додому з явним бажанням затягнути або бути затягнутим у ліжко (С. Пиркало, Не думай про червоне); –*Ex, якби мені довелося втірти сопельки такій красунечці –*

просто тобі зірці індіан муві – я би неодмінно затягла її собі до ліжка (І. Карпа, Перламутрове порно); Itý (йтý) в ліжко з ким, ефем. – бути готовим до злягання з ким-небудь. Чоловіки наші звикли: жінки – це власність. Просто зобов'язана в ліжко йти (Л. Таран, Ніжний скелет у шафи); У ліжку, ефем. – під час статевого злягання. Прости мене, Господи, я б жіночого щастя у ліжку ніколи і не звідала б, якби не Кирило (Л. Таран, Ніжний скелет у шафи).

ЛІЗТИ, недок., на кого і без дод., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з жінкою. Гарно було баранину їсти, Гарно було на Марусю лізти (Бандурка); Наварила, напекла, да нікому їсти, Розставила ручки, ніжки, да нікому лізти (Бандурка).

◆ Лізти між ноги див. **НОГА**; Про мéне лізь на мéне, але що мати скáже? (приказка), жарт.-ірон. – відповідь дівчини на відверто-цинічне залишення парубка.

ЛІКАРСТВО, ж., ефем., просторозм., жарт. Статевий акт. – Але психіатр сказав, що тобі потрібен мужчина!.. – *Мамо! Ну скільки можна! Який там мужчина! Тут жити не хочеться, а ти <...>.. – Ну не хочеш як мужчину – то хоч як лікарство!..* (Л. Тарнашинська, Клінічний випадок).

■ Метафоричне перенесення на основі того, що ліки є чимсь рятівним, життєво необхідним, корисним і т. ін. Пор. в amer.екс. сленгу *medicine* (медицина) «ліки». В українському еротичному фольклорі одним з поширеніших сюжетів є оповідь про вайлуватого, не дуже розумного чоловіка, який не хоче мати статевих

стосунків із своєю жінкою, а та вдає з себе смертельно хвору і хитрістю змушує чоловіка до злягання з нею, після чого між подружжям відбувається діялог: – *А що, жіночко, помогло тобі це лікарство?*

– *Ой, се то одиноке лікарство, яким ти мене урятував і лиш цим мене лічи.* Комізм цього сюжету полягає в тому, що нерозумний чоловік починає жалувати: – *Ото якби я був це лікарство вперед знов, то я би був поєбав свою маму і сестру, то вони би були не вмерли, а так пропало...* Пор. також лікувати, дохторувати «здійснювати статевий акт» Григораш 2007: 11; рос. прислів'я: живот на живот – все заживет «фізичне кохання вилікує все». Флегон 1973: 113.

ЛІКУВАТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт (тільки про чоловіка). Та як зачив мій миленький мене лікувати, То не могла-м три годині із постелі встали (Цит. за: Лесюк 2007).

ЛІНІЙВИЦЯ, ж. Жіночі геніталії. – *А як будеш? – ловила руки свого господаря й давала легеньких щиглів його нахабному месникові, який норовив нібито запокоїти, а насправді – розпалити лінійвицю, що показувала своє безсоромне рильце з-під прозорої нічної сорочки* (М. Матіос, Бульварний роман).

ЛОВЕЛАС, ч. Вправний спокусник жінок; джигун, гульвіса.

■ З англ.: *Lovelace* – прізвище героя роману англ. письменника С. Річардсона «Клариса» (1747–1748).

ЛÓЖЕ, с.: ◆ Непráвого лóжа, евфем., зах. – незаконнонароджена дитина.

ЛÓНО, с. 1. Тіло жінки: груди або утроба.

2. Жіночий статевий орган. *Облизую губи, на яких висох слиз її лона, заплющаю очі, повертаючись у пам'яті до Насті, до розкішного оголеного тіла, від якого ще півгодини тому втрачав розум* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ЛОСКОТАТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. Чи чуєш ти, чоловіче, *Що мій півень кукуріче!* Чому ти мене не лоскочеш, *Бо я бачу, що ти хочеш!* (Українські сороміцькі пісні).

ЛОСКОТУНЧИК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

ЛОТОС, ч.: ◆ Вершина подвійного лотоса – жіночі груди.

■ Даоський сексологічний термін.

ЛОТРА (ЛЬОТРА), ж., розм., зневажл. Розпуснича. Вона городська лотра (Сл. Гр., 2, 378). Спиши слова, татуйровку зроблю, грубо й розв'язливо підхоплює з неї зовсім інша жінка, цинічка з явно прибланьюнними, ніби з «зони вивезеними манерами, <...> якщо людина в цілому (кожна!) – одна велика в'язниця, то звичайно раніше та лотра мешкала в ній десь у найдальшій камері <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

◆ Швидкій як льбтра, народн., жарт. – швидка, жвава людина.

■ Знім.: нвнім. *Lotter* «ледар», *liederlich* «небдалий, безладний, розпусний». ЕСУМ, 3, 293. Пор. у днірус. лотыгство «розпуста» Срезневский И. Словарь древнерусского языка. – М., 1989, т. 2(1), с. 48.

ЛОШАК, ч., просторозм. Те саме, що ЖЕРЕБЕЦЬ. I, маючи в анамнезі кілька років тяжкої муки з трьома статевими

недоделками (одне одного краще!), ти йдеш на заклик того лошака, який віртуозно легко знаходить де, як і куди (Є. Кононенко, Без мужика).

ЛУПЕ́ЗДРИКИ, мн., згруб.-просторозм., жарт. Соняшникове насіння.

■ Контамінація *лупати* «дивитися» і *пиздити* «говорити, розмовляти».

ЛЬОРВА, ж., діял. (гуц.). Те саме, що ЛЯРВА 1.

ЛЬОТКА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Повія; жінка легкої поведінки.

■ Від ЛОТРА.

ЛЬОТРА див. ЛОТРА.

ЛЬОФА, ж., діял. (гуц., закарп.), згруб.-просторозм. Те саме, що ЛЬОХА. *Кой идетε, хлопцї, в таниць, Биріть в руки буки, Бо у льофи сусыдської зубы ги у сукы* (Русинський ерос).

ЛЬОХА, ж., зах., згруб.-просторозм. Повія.

■ Первісно: «свиня-самка, свиноматка». Асоціативний зв'язок *свиня* – жінка за соціостатевою ознакою є семантичною універсалією. У сленгу амер. гейв *pig* – застаріле слово на позначення жінки як суперниці чоловіка-гомосексуала, етимологія цього слова виводиться з гр. χοίρος «жіночі геніталії», «свиня». Richter 1993: 166.

Синоніми: ГУКЛЯ, МАЦЬОРА, СВИНЯ.

ЛІОБАС, ч., діял. Коханець.

ЛІОБАСКА, ж., діял. Коханка.

ЛЮБІТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. У цьому ж готелі ви курите траву <...> і любите осіб протилежної статі, якщо можете організувати так, щоб сусід із вашого

здвоєного номера кудись дівся на певний час (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ЛІОБКО, ч., діял. Те саме, що ЛІОБАС.

ЛЮБОВ, ж. 1. Статеві, інтимні стосунки.

Один раз на тиждень – із суботи на неділю – любов із рідним чоловіком, графік такий витворився (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

◆ **Податися на любов**, жарг. (бурс.-сем.): а) заливатися до кого-небудь; б) зрадити (про чоловіка або жінку).

2. Статевий акт.

◆ **Швидка любов** – те саме, що Швидкий секс (див. СЕКС). Тут можна за копійки купити <...> перуки, дешеві прикраси, марихуану, швидку й, знову ж таки, недорогу любов і таке інше (С. Пиркало, Не думай про червоне). Синонім: Мишаче кохання (див. КОХАННЯ).

ЛІОЕС, ч. Сифіліс.

■ Від лат. *lues* «зараза, пошестъ».

ЛІОІС, ч., розм. Те саме, що ЛІОЕС.

◊ – перехід у власну назву: Я загину раптом. А не уроочисто – Під трамвайним рухом, а не священодійно, Смертью вмру Верхарна, смертью вмру Люїса (В. Ярошенко, Луни);

– метафоризація: Скоромовка махновського «люїса» Мої видива, врешті, означить. І, негадано, ти намалюєшся, Під одяжею гола й гаряча (П. Вольвач, Бруки і стерні).

ЛІОЛЬКА, ж.: ◆ **Ліольку розкурити** – привести чоловіка у стан статевого збудження. Ти то ловка, ти й весела, у стану тоненька, Вмієш ліольку розкурити, віддатись гарненько (Цит. за: Виженко 2005); **Червона ліолька**, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган.

ЛЯЛЬКА, ж., евфем., фольк., розм. Чоловічий статевий орган. <...> *Ой, мамо, і штани спускає, Ой, мамо, таке, як качалка! – Не бійся, доню, бо то твоя лялька* (Українські сороміцькі пісні); Як тільки закрилися двері за нами в хлів, я зразу угледіла, що його лялька встала, як Ванька-встанька, як олов'яний солдатик! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгулляївцях).

ЛЯРВА, ж., презирл. або лайл., просторозм.

1. Розпусна жінка; повія. *Скільки навколо дівчат, як маківки добрих, роботящих, не, вперся в одне, в оту лярву задрипану і не знати, що витиваєш* (В. Шевчук, П'ятий номер); [Альфред Юхимович:] <...> *От вчора, після вечері, вам звонила якась лярва, мол так і так, кидай все, приїжжай ібати* <...> (Лесь Подерв'янський, Піздець); *Рожеві окуляри, і лярви за долари* (О. Забужко, Закон Архімеда); *Нема життя. Хоча б віднудешеву лярву для рядових. Знов ціни підняли «чекістки»* (В. Сlapчук, Навпроти течії трави).

2. жарг. (мол.). Жінка; дівчина. *Ми повертаємося назад. Спustoшені. Мені ще якась лярва запхнула до рота таблетку, і тепер не голова, а чавун* (Ю. Шинкаренко, Самовбивця); «Досить, – утом-

лено каже, – я давно все зрозуміла, ще тоді, коли почав раніше (як ніколи!) від мене повертатися, в тебе в общазі є якась лярва, я знаю це, Віталік, тільки не перебивай мене!» (А. Дністровий, Патетичний блуд).

■ З лат.: *larva* «злій дух, привид».

❖ – у ролі об'єкта образного зіставлення: *Дні й ночі надходили справа і зліва, пропонуючи себе, як наглі лярви* (І. Карпа, 50 хвилин трави); *Нема, нема, нема таких [слів] в лексикології, а з мішанини кривд і крихт, як з лярви голої*, – один хосен, що переспіши (Б. Щуравський, Західний вітер).

ЛЯРВИНА, ж., діял. (наддніпр.), лайл. Теж саме, що ЛЯРВА.

ЛЯС, ч.: ◆ *Morg лясу*, зах. (львів.), жрм., жарт. Волосся на жіночих геніталіях.

■ *Morg* «загін поля, сіножаті (прибл. 50 арів)» < нім. *Morgen* «те, що можна обробити за один день» (25,2 ара) [1 ар = 0,01 га]. Горбач 2006: 235. У пол. *las* (ліс) «жіночий статевий орган». Lewinson 1999: 115.

ЛЯФІРІНДА, ж., зах. Коханка.

■ З пол. секс. сленгу: *lafirynda* «повія» < фр. *la* і чеськ. *frnda* / *frinda* «кокетка». Lewinson 1999: 114.

M

МАГНІТНИЦЯ, ж., евфем. Жіночий статевий орган.

МАГНАТ, ч.: ◆ *Пограбований магнát-воєвода*, евфем., книжн. – чоловічий статевий орган.

МАДІСТКА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Повія.

■ З рос.: *модистка* «майстриня, яка виготовляє жіночі капелюшки; кравчиня».

МАЙКА, ж., арг. Жіночий статевий орган.

■ Про табуйованість цього слова свідчить той факт, що після 1939 р. [нащадки нововижвівських кожухарів] уникали, со-

ромилися вживати літературне українське майка «вид одягу». Дзендрівський 1996: 265.

МАЙОНÉЗ, ч., жарг. (мол.), жарт. Сперма. **МАЗНИЧКА**, ж., фольк. Жіночий статевий орган.

МАК, ч.: ◆ **Мак головатий**, фольк.-поет. – чоловічий статевий орган. *На городі мак головатий, Любив мене дяк бородатий* (Цит. за: Виженко 2005); *Тéрти мак див. тéрти; Товкти у ступі мак* – здійснювати статевий акт. *Передком, задком і так, Як товчуть у ступі мак*. З криком, з лементом, зі скликом, із підмахом, із підстрибом (Лель, 1999, № 2).

МАКАЧУЛА, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

МАКІТРА, ж., евфем., фольк. Піхва. *Ой звідки ти, дівчинонько, Чи не з Перешиля? В тебе така, як макітра, В мене – як півдишиля* (Українські сороміцькі пісні).

МАКОГІН (МАКОГОН), ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Ой дам тобі, мій миленький, горівки півлітри, Лиши принеси макогона до мої макітри* (Цит. за: Лесюк 2007); *Ревізор* питає: *Де, сину, та макітра, що тато табаку тре?* Хлопець: *у мами між ногами. – А макогін де? – У тата в штанях* (Анекдот).

МАКОГОН див. **МАКОГІН**.

МАКОДЗЬÓБ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ На основі оповідання «Макодзьоб» з сороміцького фольклору про дівчину, яка хвалилася тим, що може пересекти скирту сіна, а парубок позбавляє її цієї здатності: «Пішов він, натер маку, та й пішов до тієї дівки бавитися. Бавилися. Він їй

маку давав (вони сиділи), та й багато маку розсипав по її подолку. – Але той мак треба визбирати, гріх, щоб валився, – каже дівка. Збирають, але мак утікає, не можуть ради дати. Парубок каже: Знаєш, я маю спосіб. Взяв та й витяг свого, та й зачав ним збирати. Але мак залетів між ноги! Та як зачне шукати того маку, а далі як надибав волосся та дірку...» (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МАЛАКІЯ, ж., жарг. (бурс.-сем.). Онанізм.

■ У дніпрівськ. функціонувало у знач. «блуд ручний» (Срезневский И. Словарь древнерусского языка. – М., 1989, т. 2(1), с.102). < гр. μαλαχία «те саме, що “блуд ручний”». Пор.: **Малáхвію труси́ти** (див. **МАЛАФ'Я**).

МАЛАФ'Я (МАЛАФ'Я; МАЛАХВ'Я; МАЛАХВІЯ), ж., просторозм. 1. Сперма. [Корделія:] Дивись, татуню, я знайшла гандона. <...> З його сріблястих пелюстків, як перли, стікають слози, росяні, яскраві <...> [Літр:] Не перли то, а малахв'я вонюча! Це концентрація тих виблядків поганих, Шо повзають, як блядські мандавошки По аглицькій землі (Лесь Подерв'янський, Король Літтр).

◆ **Втопіти у малаф'я** кого, вульг.-просторозм. – учинити жорстоку фізичну розправузким-небудь (з прогрою). [Привид:] Чом не втопив я Тебе я у малаф'ї вонючій, як ти родився? (Лесь Подерв'янський, Король Літтр); **Малáхвію труси́ти, вульг.-просторозм.** – займатися онанізмом.

2. Полюція.

○ – у ролі метафоризованого слова, кононатація «щось відразливе, огидне»: [Літр:] Їбав <...> всю малахв'ю бенкетів і прийомів <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літтр).

МАЛАФЬЯ див. МАЛАФ'Я.

МАЛАХВІЯ див. МАЛАФ'Я.

МАЛАХВ'Я див. МАЛАФ'Я.

МАЛІНА, ж.: ◆ **Пересрāти малину, жарг.** (мол.), вульг. – завадити якій-небудь справі або дії; зіпсувати задоволення.

МАМА, ж.: ◆ **Насрāти твоїй мамі** (див. НАСРĀТИ); **Твою маму, у ролі виг., евфем., лайл.** – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). «Що ж ти так стукаєш по клавіатурі, <...> твою маму, мабуть, хочеш, щоб тебе хлопи так вистукували?», відповідний хлоп таки знайшовся <...> (Дзвінка Матіяш, Риби головою праворуч); **Тріста маму, у ролі виг., евфем., лайл.** – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). *Гандзю, Гандзю, триста маму! Через тебе впав у яму. Через твої гладкі циці Я не маю молодиці* (Українські сороміцькі пісні); **Хай тобі (твою) маму мордūє, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм.** – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ).

МАМАЛІГ'Я, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Як засунув мамалигу, потка сім раз трісла (Коломийки Прикарпаття).

МАНАТИ, недок., евфем. 1. кого. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

2. що. Ігнорувати що-небудь, нехтувати чимсь. [Борис:] Я манав оце повзання! Я істи хочу (Лесь Підерв'янський, Множення в умі).

МАНДА, ж., обсц., згруб.-просторозм.

1. Жіночий статевий орган. Проститутки буха в Кривім Розі Продавала себе на морозі. Але як на біду застудила манду і почла, небога, у бозі (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

■ Польські лінгвісти категорично зауважують польське походження слова: <...> meda, menda, ‘зоол. phithirius pubis a. pediculus pubis, owad polpkrywy waszowaty’ Słownik języka polskiego. Warszawa, 1902, t. II, s. 933. Проте пов’язане з назвою чоловічого статевого органа (першіно – тестикули; ядро, див. МУДО), є спільнослов’янським. Ковалев 2005; СРБ 2003: 194; Falowski 1996: 88. Висловлюється також думка, що походить це слово від дієслова *тапіти, тобто манда – це те, що заманює, приваблює, спокушає. Утворилось за тією ж моделлю, що й девербативи байди (*baſiti), кривда, правда (*kriviti, *praviti), Отин 2006: 100. На такий етимологічний зв’язок вказує зближення лексем в укр. сороміцькому фольклорі: *На кладці стояла, Манду вимивала <...> Чорна, як циганка, Хлопчача приманка. Приманула, не дала: От така-то я була!*.. (Бандурка).

◆ **Прати тудбю-сюдбю, щоб не смерділо мандбю, вульг.-просторозм., ірон.** – бути поганою господинею.

2. презирл., лайл. Жінка, перев. стара, негарна, вредна. *Ой за лугом, лугом Ходив кляп за плугом, А манда Уляна Волів поганяла, А манда Хведоська Усе волів хвища, А манда Марина Передніх водила* (Бандурка).

◆ **Мандá брусяловська (Івáновна)**, вульг.-просторозм. – стара, негарна і вредна жінка; **Мандá їбанута, обсц., лайл.** – стара, негарна і вредна жінка. Дитя індустріальної хімії, злісна вигадка зоотехніків і похмільний жарт таксiderмістів, істота з плексигласу, клізма в сраку на Івана Купала <...> Коротше, манда їбанута, по-іншому й не

скажеш (Л. Дереш, Архе); **Мандá -ля-ля**, вульг.-просторозм., жарт. – крах, кінець. <...> А як нога почорніла, ка-жуть, все – манда-ляля, одрізати треба ногу нахуй (П. Вольвач, Кляса). Синонім: ПИЗДÁ 3.

3. лайл. або презирл. Підла, мерзотна людина; негідник.

МАНДАВОШКА див. МАНДОВОШКА.

МАНДОВОШКА(МАНДАВОШКА), ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. Лобкова воша. – Ага, і в неї мандавошок підчепили всі троє (Ю. Покальчук, Те, що на споді); [Літр.]

A! Хай в пизду ідуть! Ще не хватало Мені лічить під старість мандавошки! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Зустрічаються два приятелі. Давно не бачилися. Один стойть і увесь час чухається. Потім питаете: – Слухай, ти чим своїх мандавошок лікуєш? – Нічим. – А як же? – А вони в мене не хворіють (Анекдот).

■ Лобкова воша. З пол.: *mədoweszka* «лобкова воша» <*mqdo* (споріднене з *мудо*), *weszka* (відповідає укр. *воша*)>. ЕСУМ, 3, 380.

◆ **Мандавошки розвóдити, обсц., згруб.-просторозм., зневажл.** – говорити що-небудь неправдоподібне, нісенітницю. – Який у хера дощ! <...> Ми вдосвіта вийшли на мисливство, целий день проседали в засідках і хоч би одна хмарина проб'єгла по небу. А ти тут мандавошки розводиш (В. Скуратівський, Жеребець).

2. презирл., лайл. Нікчемна жінка.

3. лайл. Мерзотна, підла людина.

4. зневажл. Надокучлива людина.

МАНДÍЦА див. МАНДÍЦЯ.

МАНДÍЦЯ (МАНДÍЦА), ж., обсц., згруб.

Те саме, що МАНДÁ 1. Ой зять тещу

взуває, Під сподницу заглядає, Чи широка сподница, Чи велика мандица <...> (Українські сороміцькі пісні).

МАНДÍТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм., презирл. Говорити нісенітницю. Синонім: ПИЗДÍТИ 1.

МАНДМУАЗÉЛЬ, ж., дисфем., жарг. (мол.), вульг. Дівчина, молода жінка.

■ Перекруч. мадмуазель на основі зближення з манда.

МАНДОЛÍНА, ж., евфем., просторозм. Жіночий статевий орган.

МАНДРЬÓХА, ж., просторозм., зневажл. Жінка легкої поведінки. Квартал єсть цілий волоцюг, моргух, мандрюх, ярижниць, п'яниць (І. Котляревський, Енеїда); I якщо буде, то лише з грудного дитиною і тою мандрюхою, яку він так необачно підчепив (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

■ У «ієрархії» жінок легкої поведінки, названих І. Котляревським в «Енеїді» (ДІЛТЯНКА, ХЛЬОРКА, ЯРИЖНИЦЯ), «мандрьюха» є найменш негативно коночтованою (у вищенаведеній цитаті вона йде за невинною «моргухою» – кокеткою, а І. Котляревський уживав подібні назви у переліку по низхідній). Мандрюхою називали одруженну жінку, яка залишила сім'ю і пішла блукати по людях. Так називали й тих, які з незаконнонародженою дитиною йшли з рідної домівки. Мандрюха не завжди була пропащаю жінкою, повією. Ставицький 1989: 248. У Словнику Б. Грінченка мандрюха тлумачиться як «бродяга, по-таскуха». Сл. Гр., 2, 404. Найточнішим синонімічним відповідником «мандрьюхи» можна уважати діял. ТЯГАНИА.

МАНТАЧИТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. <...> без рук.

*без ніг, а невтомний прутень денно і
ночно мантачив нев'янучі ерогени ко-
ханої* (А. Морговський, Салаїха, нера...).

■ Первісно: гостріти, направляти косу ман-
такою.

Пор. ВІДМАНТАЧИТИ.

МАНЬКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Тé саме,
що МАНДÁ 1.

МАНІОРКА, ж., евфем., зах. Жіночий ста-
тевий орган.

МАРУСЬКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіно-
чий статевий орган.

МАРУХА, ж. 1. жарг. (крим.). Повія. По-
мийника не надто любили дівчатка,
тому він щоразу, коли користувався по-
слугами «марух», під кінець нещадно бив
їх (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

2. жрм. Коханка. Шурка Кукса раптово
пригадав, що в тому районі, де жила
його остання маруха на Подолі, розби-
рають старі будинки і там цілком мо-
жуть лишитися якісь поганенькі двері
(В. Шевчук, Місяцева зозулька із ласті-
в'ячого гнізда).

3. жарг. (мол.), зневажл. Дівчина, жінка.
«Питал міня мусар, с-суга пазорная, –
підгигикують Пашок з Єгором, чуючи
магнітофонні схили якоїсь естрадної
марухи <...>» (П. Вольваch, Кляса).

МАРФУТКА, ж., евфем., фольк., просто-
розм. Жіночий статевий орган. – Ну, стій-
те же, свахо, і не рухайтесь, я три рази
обведу своїм кругом твоєї марфутки
<...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МАСЛО, с.: ◆ **Біти масло**, жарг. (бурс.-
сем.). – займатися онанізмом; **Збивати
масло**, евфем., фольк. – здійснювати
статевий акт; **Щасливе масло**, евфем. –

зволоження стінок піхви, яке полегшує
проковзування пеніса усередину.

Синонім: **Сік радості** (див. СІК).

МАСТИТИ, недок., кого, евфем., просто-
розм. Здійснювати статевий акт; зляга-
тися. *Дідо бабу так мастив, що відпала
потка* (Коломийки Прикарпаття).

МАСТИТИСЯ, недок., евфем., просторозм.
Здійснювати статевий акт; злягатися.

МАСТУРБАЦІЯ, ж. 1. Стимулювання ге-
ніталій, головним чином пеніса і клітора,
руками.

■ Від лат. *masturbor* < *manus* «рука» і *stur-
po* «оскверняти».

◆ Символічна мастурбація – різноманітні
рухи, які, як уважають, замінюють мані-
пулювання геніталійними органами (пе-
нісом або клітором): потирання носа,
смикання за мочку вуха, сплітання пасем
волосся, маніпулювання годинником або
поправлення галстука, оплески і т. ін.
The Wordsworth Dictionary of Sex 1994:
253–254; Плуцер-Сарно 2005: 23.

2. жарг. (мол.). Одноманітна, втомлива і
безрезультатна діяльність, яка дратує ви-
конавця і/або того, хто її спостерігає. –
Колективна мастурбація, – говорить
Гашпер до неї, ніби вітаючись... (С. Жа-
дан, Біг Мак).

МАСТУРБУВАТИ, недок. Стимулювати ге-
ніталій руками. – Леббенч, починай мас-
турбувати. *Світло! Камера! Мотор!*
Кадр перший, дубль перший, поїхали! (Із-
дрик, Павільон).

МАТ, ч., просторозм. Непристойна лайка,
лихослів'я.

■ Слово *мат* первісно мало значення «го-
лос» (рос. *благим матом*). Експресивної
семантики «непристойна лайка» воно на-

було вторинно – під впливом асоціації із словом *мать*, яке активно уживається у російській лайці. СРБ 2003: 197.

◆ **Гніти маті, просторозм.** – лаятися матірними словами; **Ноги матом у кого, згруб.-просторозм.** – дуже криві ноги; **Очі матом у кого, згруб.-просторозм.** – у кого-небудь косі очі, несфокусований погляд; **Стояти матом, згруб.-просторозм.** – бути у незgrabній позі.

МАТИ¹ (MÁTİP), ж.: ◆ В чому маті родила, *просторозм.*, ірон. – голий, без будь-якого одягу; **До йоббаної матері** (к єбній матері), *у ролі виг., евфем., обсц., згруб.-просторозм.*, лайл. або презирл. – уживається для вираження зlostі, бажання позбутися кого-, чого-небудь; геть! **Єбі [я] їх** (М і т. ін.) матір, *у ролі виг., обсц., лайл.* – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). **Заїхав галицький піп на гостину до угорського, та й почув, що там люди лихословлять. Та й каже до господаря:** «Як тут у селі люди погано лаються! Ви б їх учили, щоб покинули!» Той скрикнув з розпуккою: «Та чи я їх не вчу? Та вчу, єби я їх матір, вчу, але гадаєте, що тій породі то поможет?» (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Йобана маті**, *у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм.*, лайл.: а) (нечеснільн.) уживається для вираження незадоволення, злоби, роздратування; б) уживається як заклик до якої-небудь дії; в) уживається для вираження задоволення, захоплення і т. ін.; **Лаятися в батька, матір**, *просторозм.* – матюкатися; **Матері його (твоїй і т. ін.) ковінка** (перековінка, кбрінь), *у ролі виг., евфем., просторозм.*, жарт., лайл. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). – А на Лівому в них артилерія, –

недовисловив свою думку Ганджа і філософськи додав: – Матері твоїй перековінка (П. Солодько, Четверта революція); **Матері твоїй сто хуйв** (роздвбєніх, переламаних); **Матері твоїй хуй собачий, у ролі виг., обсц., лайл.** – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); **Насеру твоїй матері, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для вираження презирства, байдужості до кого-, чого-небудь; хай тобі гресь! Синоніми: **На середні міста** (див. МІСТО); **НАСЕРОМАТРЕ;** **Пиздá вáша маті**, *у ролі виг.* – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). [Данко:] **Шо поставали, пизда вáша маті?!** (Лесь Подерв'янський, Данко); **Посилати / послиати до йоббаної** (к єбній матері кого, обсц., згруб.-просторозм., лайл. – лаяти кого-небудь, виражаючи обурення, відсилаючи геть; **Япона маті**, *у ролі виг., евфем., просторозм.* – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). Япона маті! Хіба це «Тойота»? (З радіореклами).

МАТИ², недок., кого, *евфем., просторозм.*

1. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. – Ссука... Ззате тебе вже ма-ли! Отто мали – кому не лінь було <...> А я, дурень, підібрав <...> (Г. Тарасюк, Гаспид і Маргарита).

■ **Маскулінно марковане дієслово з семантикою володіння. Пор. у рос. поиметь «злягатися з жінкою, без кохання; можливе уживання із знущанням, зловтіхиою».**

◆ **Маті жінку, евфем.** – здійснювати статевий акт з жінкою. **По-перше, понад місяць не мав жінки, бо ж в Англії, у середовищі українців, це питання просто відпадало** (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

2. Залучати кого-небудь до будь-якої форми сексуальної активності. <...> *секс по телефону, мене також колись так мали – у дома, в себе в хаті, не де <...>* (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

◆ **Мáти секс з ким, евфем.** – здійснювати статевий акт з ким-небудь або бути залученим до будь-якої форми сексуальної активності; **Мáти в усіх (різних) пóзах кого**, згруб.-просторозм. – лаяти кого-небудь, принижуючи; **Мáти у зáдницí** див. ЗÁДНИЦЯ; **Мáти на со-бí, евфем., народн.** – мати менструацію.

○ – мовна гра, заснована на актуалізації двох значень дієслова: *Вип'ємо за те, що всі люблять, але... не завжди мають!* Тож вип'ємо за гроші, щоб ми їх завжди мали! (Тост).

МАТИР див. МАТИ¹.

МАТИРНИЙ, а, е, просторозм. Який містить непристойні слова і вислови, пов'язані з сексуальною сферою.

МАТКА, ж. Внутрішній орган жінки, в якому розвивається зародок.

◆ **Мáтка опустýлась (в труси провали-лась), вульг.-просторозм.** – уживається для вираження захоплення, здивування (у мові жінок); **Сказ мáтки**, згруб.-просторозм., несхвалн. – постійне прагнення жінки до злягання; німфоманія.

МАТНЯ, ж. 1. У грубо пошитих селянських портках місце між холощами.

■ Праслов. *tatica* «середня частина» <*mati* «мати»>. ЕСУМ, 3, 415.

◆ **Вýхопитися з матні**, згруб.-розм. – вийти з біди, неприємної і складної ситуації.

2. Чоловічі дітородні органи.

МАТРАС див. МАТРАЦІЛ.

МАТРАСИТИ див. МАТРАЦИТИ.

МАТРАСИТИСЯ див. МАТРАЦИТИСЯ.

МАТРАЦ (МАТРАС), ч. I. жарт.-ірон. Жінка як статева партнерка чоловіка. <...> *ти вже знаєш, що таке бути з мужи-ком: це значить щоночі бути матрасом* (Є. Кононенко, Без мужика).

2. зневажл. Жінка, яка охоче вступає у статевий зв'язок з випадковими чоловіками; розпусница.

МАТРАЦИТИ (МАТРАСИТИ), недок., кого, згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Ти щаслива відіспатися на самоті, коли ніхто не матрасить* (Є. Кононенко, Без мужика).

МАТРАЦИТИСЯ (МАТРАСИТИСЯ), недок., згруб.-просторозм. Злягатися з ким-небудь.

МАТУЛЬ, ч., діял. (наддніпр.). Статевий орган чоловіка.

МАТЬ, ж.: ◆ **Ібсен твою мать**; Ідрона мать; Йóкара мать; Йóпа мать; Йóрік твою мать, у ролі виг., евфем., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). <...> *краєм свідомості, тобто крайока побачив, як кучеряве дитинча тягнеться ручкою до його, Толянової сумки. «Ібсен твою мать!»* (Б. Жолдак, Шизотерапія); – Толю, здоров! «Йорік твою мать!» – мало не зірвалося в нього (Б. Жолдак, Шизотерапія);

◆ **Їдрі (їдрі, єдри) твою (вáшу, йогó і т. ін.) мать!**, у ролі виг., евфем., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). Швидко, їдри його мать, щоби ще встигнути до сусідки навпроти (С. Процюк, Тотем); ■ Калька з російської *едри* (*едрит, ядри*) **твою мать**; вислів активно варіюється у російській народній мові.

Йоб (їбати, їбатъ, їбі, діял. юб) твою (вáшу) [в Дарданéли] мать; Мать твою (вáшу) **йоб**, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а) уживається для привернення уваги кого-небудь до чогось; б) уживається для вираження великого незадоволення, роздратування, обурення і т. ін.; та що ж це таке? та що ж це робиться? **Та знала, їбать твою мать, Хлопцям піздки давать!** (Українські сороміцькі пісні); «**Йоб вишу мать! То це я приїхав зі своїм батьком аж із Західної, щоб ви мені цю істерику тут влаштовували? Пішли на хер! Я можу завтра поїхати!**» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); в) уживається для вираження здивування обставинами, які відкрилися і мають позитивну і негативну сторони; оце так! це ж треба!; **Я біг і думав: ѹоб твою мать – 8:0!!!** (С. Жадан, Біг Мак); г) уживається для підтвердження, переконливости чого-небудь висловленого. [Павлік Морозов (до дітей):] **Стояти всім, їбати вашу мать!** (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Савка:] **Шо не ясно, ѹоб твою в Дарданели мать?** (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу). ■ Натяк на Дарданельську битву під час російсько-турецької війни (1807 р.), у якій російські війська отримали перемогу. Лайка належить до військового соціолекту.

■ Вислів **йоб твою мать** відомий у багатьох слов'янських регіонах, насамперед там, де домінует сексуальна лайка: рос. єб твою мать, серб. *jevet ti tajku*, відома і тим мовам, де домінует «екскрементна» лайка: чеськ. *jevi tvouji mas*, словацьк. *jevet ti tvouji mat'*, укр. **йоб твою мать**. Пор. в інших мовах: англ. *mother-fucker*, ісп. (Мексика) *mentarle la madre*, угор. *baszom az anyadat*, рум. *futu-ji mama ta*.

Йоб (їбі) твою (їогó, й, їх) мать; Мать їогó ѹоб (вйоб), у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – уживається для вираження негативного, байдужого ставлення кого-небудь до сказаного. **Впав батько з гори – чорт його бери, батько здох – мать його ѹоб** (Усна мова); **А в нашого господаря Сивий лоб, Як не дастъ нам горілочки, Мать ѹого вйоб!** (Українські сороміцькі пісні); <...> сам факт існування десь у зоні впливу Кіївського РОВД міста Харкова такого чудесного чоловіка, як Валерій Євгенович Бондар, примушує щоразу направляти гімнастичорку, заправляти пасок і перевіряти ручні гранати. Школа жизні, їбі ѹого мать! (ІБТ-Жадан); **Метаболізм, їбі ѹого мать** (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); **Курчá [їогó] мать див. КУРЧÁ; Мать би твою пси єбáли**, у ролі виг. – уживається як грубе прокляття; **Мать вишу п'ять у вісім, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл.** – уживається як «багатоповерхова лайка»: те саме, що **Йоб твою мать** (див. МАТЬ). Про що б не говорив, сердито, насмішкувато, якось інакше, з його мови ніколи не зникає «японський город над Десной», зрідка – «мать вишу п'ять у вісім», а коли вже його дістануть, посилає «к Євгеній батьковній». Всі не просто здогадуються – твердо знають, куди посилає, але матюка від лукавого дядька ніхто ніколи не чув (В. Кашка, Житло); **Мать-[в] перемáть, невідм.**, у знач. ім., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – нецензурна лайка. Сам Віктор Ющенко вважає: «Настав час відходить від радянського „мать-перемать“». Якщо говорити про нашу державу, то логічніше вживати „бать-перебать“» (В3, 15.05.03; № 89); **Мать ѹого та-**

рабан, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); Мать твою (вашу, йогб і т. ін.) в пиздӯ, у ролі виг., евфем., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); Мать твою (вашу, йогб і т. ін.) за ногу (лапу), у ролі виг., евфем., просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). Ти що розлігся, ніби корови пасеш, мать твою за ногу! – мов з ланцюга зірвався ротний <...> (В. Слапчук, Навпроти течії трави); <...> романтика, мать його за ногу, забули чуваки маршала Жукова, він би їм показав руський рок і прощання слов'янки <...> (С. Жадан, Біг Мак); <...> все'дно що з одного табору кореша, скільки ж, мать його за лапу, справді років триває цьому спадку <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); Мать твою за вухо, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); Мать твою (йогб) ніщечком, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); Мать твою (вашу, йогб і т. ін.) туди; Туди твою (вашу, йогб і т. ін.) мать, евфем., вульг.-просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що Мать твою в пиздӯ. – Туди твою мать, ну якого ж хера! Водій вискочив зі свого боку, пасажир – зі свого (А. Кокотюха, Нейтральна територія); Об твою мать, у ролі виг., евфем., лайл. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); Пся ти мать засрана, у ролі виг., зах. (львів.), лайл. – уживається для вираження величного незадоволення, роздратування; Твою (вашу, йогб і т. ін.) мать [у кишкі]; Мать (маму) твою

(вашу, йогб і т. ін.) [так], у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). <...> коли вони куряте драп, вони вже не просто куряте драп, вони займають певну соціальну позицію, твою мать, і з ними треба рахуватися <...> (С. Жадан, Біг Мак); Твою мать, – сказала я пошепки, хоча, мабуть, і так би ніхто не зрозумів (С. Пиркало, Не думай про червоне); Допоможіть підвєстися, мать вашу! (А. Кокотюха, Шукачі скарбів); – Ану, таку вашу мать, вилазьте, бо подпалимо скірту й згорите, як рудіє міші! <...> (В. Скуратівський, Жеребець); Акуратніше, мать вашу так! Я за ними [коштовностями] на край світу мотався, цілий тиждень сала не бачив! (С. Бортніков, Карателі); Ну і деньчик, мать його, – лайнуся між двома кулеметними чергами земляк <...> (В. Слапчук, Навпроти течії трави); – Тож люди подумають, що ми довбані авангардисти, маму вашу! (Іздрик, Павільйон); Твою (вашу, йогб і т. ін.) у кишкі, у ролі виг., евфем., просторозм., лайл. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). [Арнольд:] Вже весь пліт обновз, твою мать у кишкі! (Лесь Подерв'янський, Множення в умі); Твою душу (діял. душашку) мать, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – те саме, що Йоб твою мать! (див. МАТЬ).

МАТЮЖИТИСЯ, недок., діял. (зах.-польськ.). Те саме, що МАТЮКАТИСЯ.

МАТЮК, ч., просторозм. Лихослів'я, груба лайка.

◆ Гнүти матюкі, просторозм. – лаятися матірними словами; Руки матюком стоять у кого, ірон.-звеважл. – хто-небудь не вміє нічого робити; у когось

нічого не виходить. – Зший обидві половини! – Не вмію: руки матюком стоять у мене (Усна мова); Як стук, так і грюк, як сліво, так і матюк (приказка), просторозм. – про мову, пересипану лихослів'ям.

○ – у структурі метафори: Зіпсоване повітря давить їх камінням, а матюки згинаються бичами... (Український футизм – М. Терещенко).

МАТЮКАЛЬНИК, ч., просторозм., жарт.-ірон. 1. Рот.

2. Гучномовець.

МАТЮКАТИ, недок., **МАТЮКНУТИ**, док., також однокр., кого, вульг.-просторозм. Лаяти кого-небудь непристойними словами. Відомий медзаклад він вважав свою вотчиною і нещадно матюкав всіх ліворуч і праворуч, особливо не розбираючи, хто перед ним: санітарка чи кандидат медичних наук (С. Бортніков, Карателі).

Пор. ОБМАТЮКАТИ.

МАТЮКАТИСЯ, недок., **МАТЮКНУТИСЯ**, док., також однокр., згруб.-просторозм. Лаятися непристойними словами.

◆ **Кишки матюкаються**, у кого, згруб.-просторозм., жарт. – хто-небудь дуже голодний.

МАТЮКНУТИ див. МАТЮКАТИ.

МАТЮКНУТИСЯ див. МАТЮКАТИСЯ.

МАТЮЧНИЙ, а, е, просторозм. Який стосується мату. Він не просто віртуозно матюкав усіх бандюг <...>, але й примудрявся будувати матючні тиради без жодного пристойного слова (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

МАТЮЧОК, ч. Пестл. до МАТ. Просто йому якось враз здитиніли дворові

хлопці, алейка і лавочка під липами, де вони збиралися вечорами, курили, зрідка пили і першопрохідницьким, але вже впевненим матючком приміряли себе до світу (П. Вольвач, Кляса); <...> у різних кінцях селища над напівзведеними огорожами періодично злітали в повітря густі крупини незлого матючка (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

МАТЮЧЧЯ, збірн. Те саме, що МАТ.. <...> так ти став непристойним автором, хоч і писав без матюччя, а ті, що пописували з геніталіями, з оральщиноко <...>, отримували право від блюзнірів, право на щось надмистецьке <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезд); <...> з усіх сторін наближаються голоси. Вона зосереджено вслухається у слова: це – матюччя (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).

МАХАТИ, недок., **МАХНУТИ**, док., також однокр., кого, евфем., вульг.-просторозм., жарг. (бурс.-сем., мол.). Здійснювати статевий акт з жінкою. Солдат зліз і почав махати молодицю (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Хороша жінщина, і людина класна, а почни махать – вона входить ув вібрацію, ув резонанс і од чого зараз повністю втрачає сознаніє... (Б. Жолдак, Шизотерапія).

Пор. ВІМАХАТИ, ВІДМАХАТИ.

МАХАТИСЯ, недок., евфем., вульг.-просторозм. або жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт; злягатися. [Єврей, який служив у війську, пішов до повії, заплатив скільки вона хотіла, впхав та]. Але та з того нічого. Мовить йому: та махайся! – Ну чого тобі бракує? Хай мое мокне, я заплатив! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МАХНУТИ див. МАХАТИ.

МАХУН, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

МАХУС, ч., арг. Жіночий статевий орган.

МАЦАТИ, недок., кого, згруб.-просторозм. Шупати, лапати жінку.

МАЦАТИСЯ, недок., згруб.-просторозм., жарт. Обніматися, пестити одне одного.

Пор. ПОМАЦАТИСЯ.

МАЦЬОРА, ж., зах., просторозм. 1. Стара повія.

2. Жінка, яка утримує дім розпусти.

■ З пол. секс. сленгу: *maciora* «мацьора» < «льоха, поросна свиня».

МАЦЬОРНИК, ч., зах., просторозм. 1. Чоловік, який любить впадати за жінками; бабій.

2. Сутенер.

МАЧО, ч. Чоловік, для якого сексуальні стосунки полягають лише у прагненні до статевого акту; сексапільний чоловік.

■ З ісп. *macho* «бик».

МАЧÓК, ч., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма. Де стояли кавалери Там посіяли мачок! (Цит. за: Виженко 2005).

МАШИНА, ж., евфем., просторозм., жарт.-ірон. Чоловічий статевий орган. Визди-хала б у хліві також і скотина, між ногами щоб кілок правив за машину (В. Жур-равський, Сучасні прокльони).

МАШИНКА, ж. Те саме, що МАШИНА. – <...> Я ж тут кілька днів, і все з батьками та друзями, а машинка хоче працювати. Ходімо! (Ю. Покальчук, Жовте листя); Це вже потім не терпиться, бо треба щоби машинка не ржавіла, так і лікарі говорять, та й узагалі десь є підсвідомий страх, що все це

може незабаром якось скінчтися, і треба брати своє! (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

МАШКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Менструація.

МЕД, ч., фольк.-поет. Любовна втіха. Ой подайте калача з медком, Я ж була під парубком. Все тримтіла: себе згублю <...> А тепер я той мед люблю! (Українські сороміцькі пісні).

◆ Мед, що спріду, евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Тумба, тумба, тумбаси, Ти казала, що даси Того меду, що спереду, А я тобі ковбаси (Українські сороміцькі пісні).

Синонім: МЕДОВИЦЯ.

МЕДОВИЦЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

МЕДÓК, ч.: ◆ Медóк солодéнький, фольк.-поет. – те саме, що Мед, що спріду (див. МЕД). Мама мені відповіла: «Ти, сину, маленький. А пото [межи ногами] сі назива – медок солоденький» (Коломийки Прикарпаття).

МÉНДА, ж., зах., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що МАНДАВОШКА 1.

2. Докучлива, набридлива людина.

МÉНДЕЛ, ч., діял. (гуц.), ірон. Чоловічий статевий орган великого розміру.

МÉНСТРА, ж., жарг. (мол.). Менструація.

МЕНСТРУАЦІЯ, ж. 1. Циклічний, зазвичай щомісячний вихід крові і тканини з матки невагітної жінки, яка досягла статевої зрілості. – Дорогий мій Карль, не забудь захватити в Ялту оце шмаття: це для менструації! (М. Хвильовий, Сині етюди).

■ Від лат. *menstruus* «щомісячний».

2. жарг. (мол.), жарт. Кров з носа. Зайхав йому в рило, аж менструація пішла (Усна мова).

◆ А скліночку менструації?, жарт.-ірон. – уживається у формі риторичного запитання як неввічлива відмова комусь у знач. «А ще чого захотів!».

МЕРСЕДЕС, ч.: ◆ Красний мерседес, жарг. (мол.), жарт. Менструація.

МЕСАЛІНА, ж. Розпусна жінка з рисами андроманії – хворобливого потягу до чоловіків.

■ Від прізвища Валерії Месаліни (25–48 pp. н. е.), третьої дружини римського імператора Клавдія, яка ввійшла в історію як неперевершена розпусниця.

МЕСНИК, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

МЕТЕЛИК, ч.: ◆ Денний метелик, жарг. (крим.). – порядна заміжня жінка, яка підробляє проституцією вденъ, поки чоловік на роботі; Дівчина-метелик, евфем. – повія; Нічний метелик, просторозм. – повія. Він сказав – я подумаю, й пішов далі, роздивляючись нічних метеликів у всіх вікнах, – повій здавались йому або занадто оглядними, або старими, або вульгарними, і понад усе хотілося йти геть і не мучити себе дурницями (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Коли уся сімка прибула на двох «моторах» під потрібну браму, нічне життя вирувало і багато всіляких «нічних метеликів» та «кольорових пташок» намагалися використати гарну ніч з користю для себе (СМ, 2.03.2001). ■ Калька з нім. *Nachtschwärmer*, що становить собою давню метафору, яка спершу позначала нічного гультяя, а згодом – повію. Вальтер, Мокиенко 2002: 101.

МЕШКАНЕЦЬ, ч.: ◆ Мешканець тэмряви, евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ти прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги <...> Мешканець Тэмряви, Таран, Смолоскип (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

МИНЬКА, ж., зах., просторозм. Жіночий статевий орган.

МИЦЬКА, ж., евфем., діял., фольк. Жіночий статевий орган. Ой стояла дівчинонька під біленьков хатов Задурила легінка мицьков пелехатов (Цит. за: Лесюк 2007).

Синонім: КИЦЬКА.

МИЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. <...> Позавчора мише вона так і сказала: та який з тебе чолов'єк, приайдеш п'яний й за мою мичку не поплатаєш, а Предко як попрацює, то тиждень не хочеца чолов'єков <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Первісно: пучок конопель або льону, підготовлений для прядіння. Метафоричне перенесення за зовнішнім виглядом.

МІЗЕРНИЦЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

МІЛІПІЗДРІЧНИЙ, а, е, жарг. (мол.), вульг. Маленький.

МІНЕТ (МІНЕТ, МІНЬЕТ), ч. Вид орально-генітального контакту; стимуляція ротом чоловічого статевого органа. Чому чоловіки так полюбляють мінет? – Тому що він дарує 15 хв. тиші (Анекдот); Це не зовсім те, що жити в Содомі: групівщина, збочення і міньєти тут зовсім не ти <...> (Ю. Андрухович, Москвіада).

■ Від фр. *minette* «кішечка».

◆ Робити / зробити мінет кому – стимулювати ротом чоловічий статевий ор-

ган. <...> за нашою спиною раз по раз оживала шахта ліфта, ти спробували навіть зробити мені мінет (фу, слово яке гайдке, коли ти так казала, мене всього аж пересмикувало, я натомість солодкаво просив: «візьми в ротик») <...> (О. Криштопа, А я яй!); Він пішов за ним у туалет, зайшов у кабінку, розстібнув Дмитрику штани, сказав, що його почуття хоча раптове, але дуже серйозне, і почав робити тому мінет (С. Пиркало, Не думай про червоне).

○ –розширення сполучуваності: [Гамлєт:] Навіщож Вам було родного брата, Слабкішого за Вас своїм здоров'ям, Примушувати лизати Вам мінета? (Лесь Пордерв'янський, Гамлєт).

МИНЕТКА, ж., зах., просторозм. Те саме, що МІНЕТ.

◆ Тягнути мінётку кому – те саме, що Робити мінет (див. МІНЕТ).

МИНЕТНИЦЯ, ж. Жінка, яка займається оральним сексом.

Синонім: СОСУЛЬКА.

МИНЕТ див. МІНЕТ.

МИНІСТЕРСТВО, с.: ◆ Міністерство зовнішніх знісін, евфем., жарт. Жіночий статевий орган; // Дівчина, жінка. Ерічине міністерство зовнішніх знісін носить куцу спідничку, на яку деякі перехожі обертаються з неприхованою посмішкою (Е. Єлінек, Піаністка).

МИНЬЕТ див. МІНЕТ.

МИНЯТИ, недок.: ◆ Міняти на дрібні, евфем., жарт. – голосно випускати гази з кишечнику.

МІСТО, с.: ◆ На середні міста, у ролі виг., евфем. – те саме, що Насеру твоїй мамі (див. МАТИ').

МІСЦЕ, с.: ◆ Вразливе місце, евфем. – чоловічий статевий орган. Пор. ВРАЗА; Грішне (однé) місце, евфем. – статевий орган чоловіка або жінки. Кася заперечно захищала головою, і він з бичачим стогоном вирвав своє грішне місце з іншого грішного місця і, затиснувши його в руках, направив його, мов шланг, на оголений Касин живіт (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані); *От тіко одна проблема: як оти грішне Осірісове місце, оти гадость запхати собі в рота?* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях); – *От козлище!* Таке казати жінці! Не міг сказати, що його застукала дружина й відбила «одне місце!» – сестричка висловилася грубіше (Є. Кононенко, Зустріч у Сан-Франциско). Синонім: Грішне тіло (див. ТІЛО); До одного місця, евфем. – абсолютно байдуже, все одно. А книжки не віддам, хоч вони мені усі до одного місця (Ю. Покальчук, Те, що на споді); <...> Я тебе не переварюю <...> Ти мені до одного місця <...> До дупи!.. (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»); В той момент категоричний імператив, екзистенціалізм і всі книжки Сімоні де Бовуар мені абсолютно до одного місця (А. Ерно, Пристрась); Думати заднім місцем [а не головою], просторозм., ірон. – допускати непродумані рішення, дії; Заднє (однé) місце, евфем. – зад; сідниці; Капустяне місце, евфем., фольк. – вагіна. Але він знов, нацо люди женяться, та коли хотів торкнутися «капустяного» місця – Настуня в крик (Лель, 1999, № 2). Синоніми: КАПУСТА, КАПУСТЕНЬКА, КАПУСТИЦЯ, КАПУСТИЧКА; Найсмачніше місце, евфем. – жіночий статевий орган. I вона

впускає вас у своє найсмачніше місце? Зрештою всі знають що Фортуну як відому курву (Іздрик, АМTM); **Посилати / послати в одне місце** кого, ефем., просторозм., жарт.-ірон. – лаяти непристойними словами кого-небудь, намагаючись позбутися його; **Поцілуй** (хай поцілує) менé в одне місце, в ролі виг., ефем., вульг.-просторозм., презирл.: а) груба відмова робити що-небудь; б) кому-небудь не вдастся домогтися чогось від когось; **Рвáти волбáсся в усіх місцях**, вульг.-просторозм., ірон. – дуже жалувати про втрачену нагоду, бурхливо виражати такий жаль; **Руки з одного місця ростуть / виросли** у кого, вульг.-просторозм., ірон. – хто-небудь невмілий і незgrabний (про людину). Усім винен! Дочкам, що повискаювали ще в школі заміж за недоумків, зяптям, яких ніхто на роботу не бере, бо в них руки ростуть з одного місця, дружині Галі <...> (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); **Соромне місце**, ефем., просторозм. – чоловічі і жіночі статеві органи. Твоє показування соромних місць побудило декотрих жінок і собі шальвари скинути і ластитися руками (Ю. Винничук, Житіє гаремое). Синонім: **СÓРОМ**; **Шукáти на одне місце пригóд**, ефем., згруб.-просторозм., жарт. – потрапляти у неприємні, складні ситуації через власну необачність або легковажність. Нині така біда кругом, а вона <...> в розкошах купається, як сир у маслі, і шукає собі на <...> одне місце пригод (Г. Тарасюк, Покоївка).

МІСЯЧКИ, мн., жарг. (мол.). Менструація, місячні. Літературні мадами вже давно й незакомплексовано розводяться про особливості своєї фізіології, порівнюючи тривання своїх місячок з тим же

процесом своїх матусь... (Kr, 2001, № 16).

МІСЯЧНІ, мн., розм. Те саме, що МЕНСТРУАЦІЯ. Він ніколи не бачив її без косметики. Ніколи не здав, коли в ней місячні (І. Карпа, Перламутрове порно).

МИШÉЧОК, ч., діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що КАЛІТКА.

МОДЖАХЕДИСЬКО, ч., ефем., згруб. Чоловічий статевий орган. – Питаси, як звати пустуну? – нібіто надовго задумалася. – А звати його <...> довготелесий моджахедисько. Ось як його звати! (М. Матіос, Бульварний роман).

■ **Моджахед** – у країнах мусульманського Сходу учасник різних соціальних і релігійних рухів.

МОЗГОЙÓБКА, ч. і ж., обсц., згруб.-просторозм., презирл. Надокучлива людина.

■ Пор. рос.мозгобитель, англ.brain-fucker.

МОКРОЩЬОЛКА, ж., вульг.-просторозм. Молода, недосвідчена дівчина. – Шо ви, блядь, пиздите, мокрощолькі гръбані <...> (Іздрик, АМTM).

МОЛОДЕЦЬ, ч., ефем. Чоловічий статевий орган. Тоді я похапцем прилаштувався біля її апетитного задка і ледве впхав свого набубнявілого, як весняні бруньки на деревах, молодця в її розтривожене лоно (М. Кондратенко, Уроки сексу).

МОЛОКО, с., ефем. Сперма. <...> вабив романтичний присмак вранішніх зустрічей, притягував прохолодний морок підвалного тибу, де ми злягалися за бар'єром, як за таємничуо ширмою, а потім я справді смалила з пістолета по мішенях, щоправда, не в «яблучко», а в «молоко» (В. Шкляр, Кров кажана).

МОЛОКОЗАВОД, ч., жарг. (мол.). Жіночі груди.

МОЛОТИТИ, недок., евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Прииди, прииди молотити, дам горівки, будеш пити* (Нар. пісні в записах І. Франка).

■ «...еротичні асоціації, пов'язані з невимолоченим снопом як ерегованим, готовим до запліднення фалосом, проявляються надто очевидно у весільній обрядовості українців і поляків. <...> Молотіння снопа як у весільній обрядовості, так і в контексті Святок могло символізувати статевий акт і запліднення, а також і магічно сприяти цій справі». Гаврилюк 1999: 34.

Пор.: ВІДМОЛОТИТИ.

◆ Молотити горошину див. ГОРОШИНА.

МОЛОТОК, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган.

МОЛОЧАРНЯ, ж., жарг. (вояк.), заст. Жіночі груди.

МОЛОЧКО, с., жарг. (мол.). Сперма.

МОЛОНЧИЙ, а, е: ◆ Молончі брати, жрм., ірон. Співжителі однієї жінки.

МОНДЗЯ, ж., зах., вульг.-просторозм. Вульва.

Синонім: ШМОНДЗЯ 1.

МОНОПЕНІСУАЛЬЕ, у ролі прис., жарг. (мол.), жарт. Байдуже, все одно.

■ Латиномовна імітація ОДНОХУЙСТВЕННО: *моно* (mono) «один» і *пеніс* (penis).

МОРКВА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Посходилися пані та й розказують про овочі в городах. Одна казала, що в ній великі буряки, друга – що файні капуста, а один підліток

вихопився та й каже: *А в моого вуйка у підштаниках така велика морква!* Всі в сміх (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ – матеріялізація метафори: *Стойть черга за морквою.* – Мені, будь ласка, найтовстішої, – просить одна жінка. – А мені тонкої. Але довгої, – просить інша. – А мені, будь ласка, на борщ (Аnekdot).

МОТОВИЛО, с., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган величого розміру.

МОТОРЧИК, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

МОТУЗЗЯ, с., збірн., жарг. (бурс.-сем.). Екскременти.

МОТУЗИТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Ой наш батько все тужить, Цілу нічку матір мотузить. Ой так же він старався, Що й на матері всрався* (Українські сороміцькі пісні).

■ Первісно: зв'язувати, скручувати.

МОТУЗОК, ч., фольк., просторозм. Чоловічий статевий орган у стані відсутності ерекції. *Вона може 10 разіннічій нічого, бо її скіко не пхай, все однаково ямка.* А мужикові як раз, два, а третій уже не підніметься, як мотузок зробиться (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

МОХНАНЬКА, ж., евфем., діял. (закарп.). Жіночий статевий орган. *Ой свербить мене мохнанька Тай меже ногами, Засунь, хлопче, туда пуцу – буде пуці амінь* (Русинський ерос).

МОХНАТЕ, у знач. ім., евфем., народн. Статеві стосунки з жінками.

◆ – мовна гра (римування): *Гнате, а любиш мохнате?* Вислів, яким дражнили чоловіка на ім'я Гнат.

МОХНАТКА, ж., евфем., просторозм. Жіночий статевий орган.

МОЧИТИСЯ, недок., просторозм. Випускати сечу. [Друга жінка:] <...> Ось вже два роки [мати] лежить і під себе мочиться. Від нього й жінка через те пішла, бо змучилася вже за свекруху ухажувати (О. Росич, Останній забій).

Пор. **ОБМОЧИТИСЯ, ПОМОЧИТИСЯ**.

МОШКО, ч.: ◆ **Позивати мшка**, евфем., народн. – випускати сечу, випорожнюватися.

МУДАК, ч. 1. згруб.-просторозм. Наївна, некмітлива людина.

■ Похідне від МУДО. Слово загальнослов'янське (*mōdo, *mōdē): ц слово, мждо, друськ. мудо, укр. мӯдо «калитка у чоловіка», «грубий чоловік, мужик», мӯдъо «дурень», біл. муды, болг. (діял.) мудъ, мъду, мънди, мъдэ, мъди «калитка», макед. маде, пол. mądo, серб. муѓдо, муда, чеськ. můd, můdie, чеськ. mud, moudi, moudy, словацьк. (діял.) mūdie, влуж. mud, mudo, mudže, muda, нлуж. Mud, полаб. mōdз̄ «те саме, що мудак» та ін. За однією з традиційних версій, слово походить від індевр. *mond-o-m «щось кругле, кулеподібне». Учені вказують на зв'язок з низкою слов'янських та індевр. слів, однокореневих з *mādr «мудрий» і *men- (лат. mens «розум», «дух»), які слугують для позначення особливого душевного руху, напруги, зусилля і виражают поняття, пов'язані з різними сферами життя людини, в тому числі і сексуальною. За архаїчними уявленнями, *māndo і є зосередженням чоловічого начала, чоловічої сили, енергії, яка виявляється в розумовій та сексуальній сферах. Кінцеву етимологію, однак, не

встановлено, бо слово, очевидно, – доіндоєвропейське, ностратичне і відоме таким мовам, як уральсько-алтайські, дравідські і ескімоська. СРБ 2003: 213–214. Спершу уживалося на позначення чоловіка з дуже великою калиткою, яка заважала йому поратись по господарству. Ковалев 2005: 187.

2. згруб.-просторозм., лайл. Дурна, тупоголова, нікчемна, шкідлива людина. Бузок палає на вікні Мудак маює мертвє тіло (Нова дегенерація – С. Процюк); – Як добре, що усе це є: жінки, вино і спека! (Хоч я насправді пив «Байкал» і думав – «мудаки...») (В. Неборак, Літаюча голова); *Мата Харі була в парі із якимось мудаком* (В. Цибулько, Майн кайф); Я просто вийду з «Арбатської» на Новий Арбат, себто на проспект імені мудака Калініна, і йтиму ним аж до кіноконцертного залу «Октябрь» (Ю. Андрухович, Московіада); <...> а ще кажуть – розумна нація, батьківщина мислителів, читав я іхнього Фіхте – мудак з мудаків (А. Дністровий, Невідомий за вікном); [Руслан:] <...> я – не здара! Повне ніщо! Пшик! Смердючий, дрібний і пихатий.. Шмаркля! Нікчема! Мудак! (В. Діброва, Поетика застілля).
- ◆ **Дешевий мудак** – те саме, що МУДАК 2. <...> тепер він міг <...> встомисячне вилаяти дешевим мудаком... (Є. Пашковський, Щоденний жезл); **Емоційний мудак**, ірон.-звеважл. – чоловік, якому притаманна неадекватна емоційно-психологічна поведінка в інтимних стосунках з жінкою (з мови жінок); **Мудак гнійний** (дóвбаний) – те саме, що Дешевий мудак. – <...> Таку вечірку зіпсував! «Я оголошу тобі війну». Мудак гнійний <...> (С. Бортніков, Чистильник).

- 3.** Нудна людина; зануда.
4. діял. (бук.). Волоцюга. Таких має мудаків, що молодицям проходу нема.
5. Статевий орган імпотента. <...> нікого не хочу вже трахати, бо мій член розлінувався – не встає; не розуміє, мудак, хто його господар (С. Процюк, Тотем).

МУДАКУВÁТИЙ, а, е, згруб.-просторозм., зневажл. Дурний; нікчемний. Є кілька способів більш-менш безболісно проїхати <...> до цього маленького міста, славного тим, що в ньому свого часу Володимира Миколайовича Сосюру, майбутнього поета-лавреата, не взяли в полон і не порубали на дрібні неприглядні шматки, позбавивши тим самим українську радянську літературу чогось важливого, наприклад – його ж таки мудакуватих мемуарів <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

МУДАКУВÁТЬСТЬ, ж., згруб.-просторозм., зневажл. Нікчемність, простакуватість. <...> у мене все гаразд у моїх стосунках із життям, навіть попри його клінічну мудакуватість (С. Жадан, Депеш Мод).

МУДÁЦЬКИЙ, а, е, згруб.-просторозм., зневажл. Недосконалій, поганий. <...> все ніби в поганих вестернах з їхньою мудацькою системою кінопрокату що вибиває суглоби твоїм снам <...> (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

МУДАЧÍСЬКО, ч., згруб.-просторозм., лайл. Те саме, що МУДÁК 2. Треба бути обережним із цією кралею, нічого зайвого, – вирішив хлопець, – от гад, мудачисько! Таку жінку відхопив, козел! (О. Криштопа, Жах на вулиці В'язнів).

МУДÁЧКА, ж., згруб.-просторозм., зневажл. або лайл. Жін. до МУДÁК.

<...> Дзвінка ніколи б не одягла міні-спіднички. Це, як і шашлик з музикою і дівчатами, було таланом мудачок (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Мудачки <...> щедро наквацьовують посуд незмивними слідами своєї водо-газо-ацептонерозчинної шмінки (Іздрик, Воцек).

МУДЕЛЬ, ч., згруб.-просторозм., зневажл. або лайл. Те саме, що МУДÁК 2. Зранку цей мудель, наш капітан, пригрібався: збираї, каже, матеріал (В. Діброва, Проект «Діброва»).

МУДЕНЬ, ч., згруб.-просторозм., зневажл. або лайл. Те саме, що МУДÍЛО. – Ах ти, мудень дрімучий! (А. Мухарський, Попса для еліти).

■ Від мудак за аналогією до дурень.

МУДÍЛА див. МУДÍЛО.

МУДÍЛО (МУДÍЛА), ч. 1. обсц., лайл. Те саме, що МУДÁК 1, 2. Таке мудило, сівии на лавці поїзда метро, обов'язково розкине свої ножиці – мало матня не репне <...> (О. Яровий, Чекання несподіванки); Мудилозоднію звивиною, і та до акумулятора не під'єднана! (В. Яворівський, Вовча ферма); Як останній мудила, гризеш посторонки й вудила (О. Ірванець, Любіть!).

МУДÍСТИКА, ж., згруб.-просторозм., зневажл. Те саме, що МУДНЯ. – Слава богу! Ти щодня перевіряєш машину на наявність жучків і іншої вашої мудистики? (С. Бортніков, Чистильник).

МУДЛО, с., обсц., згруб.-просторозм., лайл. Те саме, що МУДÁК 2.

◆ Мудло рéпане, обсц., лайл. – тупа, незграбна, некмітлива людина.

МУДНЯ, ж., жарг. (крим.). Дурниця, нісенітниця. І яка б то не була мудня, але

ось воно, перше суфле в моєму житті з цієї плити, все вийшло, браво, і він також дуже задоволений (А. Ерно, Пристрастя).

МУДО, с., обсц., згруб.-просторозм. 1. мн. муді. Ядро (у чоловіка, самця). Схватити за муді.

◆ Мудрями трястій, обсц., згруб.-просторозм. Байдикувати, нічого не робити. [Привид:] Ха-ха-ха-ха! Гадали, що я мертвий, Трясу мудрями в пеклі потайбічним?! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Державу вести – не мудрями трястій (прислів'я), обсц., жарт.-ірон. – керування державою – складна справа, яка вимагає неабиякого хисту і вміння.

2. Неотесана, груба людина.

3. Дурень, телепень.

МУДОВИЙ, а, е, згруб.-просторозм. Поганий; низької якості; // Нудний.

МУДОДЗВІН, ч., обсц., згруб.-просторозм., лайл. 1. Людина, схильна до довгих, беззмістовних розмов; пустодзвін.–Гей, замкайтесь, мудодзвони! Усі слухають! – перекриваючи баритоном шум дощу і ревище у долі, виголошує один із присутніх священиків (Ю. Андрухович, Москівіада).

2. Людина, яка морочить голову кому-небудь; збиває з толку когось теревенями.

МУДОЛЬ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що МУДАК 2. – Справжні поети, чувак, завжди пишуть для самих себе. Тому вони справжні. А такі мудолі, як ти й Андрухович, пишете для відстотків, і тому <...> (К. Москалець, Вечірній мед).

МУДЬ, ч., обсц., згруб.-просторозм., лайл. 1. Груба, невихована людина.

2. Те саме, що МУДАК 1. <...> ти Єву трахнув ще по телефону доки мудь-Адам лішив їй рай <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

3. Те саме, що МУДАК 2. – Ну шо, зашив? – Но. – У. А чо такий мудь? (Р. Кухарук, Любити хлопчика).

4. жарг. (бурс.-сем.). Селянин.

◆ Здорбівій як мудь, обсц., згруб.-просторозм. – сильний в інтимному плані чоловік; Мудь недолгій, обсц., згруб.-просторозм., презирл. – імпонтент.

МУДЬО, ч., обсц., згруб.-просторозм. 1. Дурень.

2. Мерзотник.

3. зах. Селюк, неотеса.

МУЖІК, ч., просторозм. Коханець, статевий партнер.

МУЖЖОП, ч., обсц., жарг. (мол.). Магазин, де продається музичне обладнання.

МУСОЛІТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. Вийняв хуя і начав її мусолити (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: змочувати або бруднити слизою.

МУХА, ж.: ◆ **Муха-бліха**, у ролі виг., жарг. (мол.) – те саме, що БЛІХА-муха (див. БЛІХА); **Муха-металістка**, у ролі виг., жарг. (мол.) – те саме, що БЛІХА-муха (див. БЛІХА).

МУХОСРÁНСЬК, ч., вульг.-просторозм., ірон. Віддалена місцевість; провінція.

МУШНÁ, ч., діял. (гуц.). Чоловічий статевий орган.

М'ЯЗ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Вона спустила руку далі, перед його ноги, і віднайшла вагарі, ось тут, де рухався

шалено напруженій м'яз (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ Чоловічий м'яз – те саме, що М'ЯЗ.

М'ЯКУШ, ч., *евфем.*, жарт. Зад; сідниці.

М'ЯСО, с., жарг. (мол.), жарт. Жінка як сексуальний об'єкт. *O Господи, скільки прекрасного м'яса! Такого близького й доступного!* (А. Морговський, Смерть у Золотих Пісках).

■ На основі асоціативної співвіднесеності у жаргонному слововживанні багатьох мов між м'яском і особою жіночої статі. У рос. обсценному слововживитку: *не пизда, а говядина* «про несексуальну жінку», пор.: *«Ты – деревянная, каменная говядина! Ты...ты – дура! Плачь, несчастная, переваренная, немецкая колбаса!..»* (А. П. Чехов, цит. за: Павлович Н. Словарь поэтических образов в 2 т. Т. 1, 1999, с. 65); у пол. мол. жарг. *męso*, чеськ. розм. *maso*, *kotleta*, *flaksa* (від *flkota* – великий шматок м'яса) «жінка», нім. *Blutwurst* «ковбаса (тovста жінка)»; в amer. та британському сленгу слова *flesh* і *meat* розвивають також значення «геніталій»: *flesh*, *fleshy idol* «жіночі геніталії», *meat* «жіночі геніталії», «жінка як сексуальний об'єкт», *meat and two vegetables* «чоловічі геніталії», *meat* «пеніс», *two vegetables* «яєчка». (Оскільки

м'ясо і овочі уважаються за «серйозну» йжу, вислів надає чоловічим геніталіям першорядного значення). Пор. також: *flesh factory (market)* «бордель», *flesh excrescence* (букв. – наріст м'яса) «клітор», *easy meat* (легке м'ясо) «легко-доступна жінка», *sweet meat* (солодке м'ясо) «жінка», *bit of meat* «повія», *dark meat* «чорношкіра жінка як сексуальний об'єкт», *fresh meat* «нова жінка для злягання», *beef* «жіночі геніталії» «жінка», *beefsteak* «повія, яка живе з сутенером». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 253; Richter 1993: 139. Див. також ГІГА, СВІЖИНÁ, СКОРОМНИНА, ТУХЕС 2. Секс. елемент «м'яса» виявляється у розвитку семантики лат. *caro, carnis* «м'ясо» → *вульг.* «плоть, тіло». На думку феміністок, асоціація жінка – м'ясо передбачає погляд на жінку як мертвий шматок м'яса, призначений виключно для поглинання чоловіками. Mills 1993: 127. Пор. психолого-гінійний ракурс взаємозв'язку м'яса з сексуальністю: «Існує химерна форма гіперсексуальності, пов'язана з пошкодженням скроневих ділянок мозку. Хворі з такою патологією схильні до орального пізнання об'єктів навколошнього світу та мають незвичайний апетит до м'яса». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 133.

Н

НАБЗДІТИ, док., *вульг.-просторозм.* 1. Випустити (безшумно) повітря з заднього проходу. За столом сиділа, Кріпко набзділа: *Оце тобі, моя матінко!* (Бандурка).

2. чим., безос. Поширюватися (про ідеї, думки і т. ін.). [Філін:] *Ти може раз-*

пиздівся на весь ліс, Начальнику, ну просто романтизмом Повіяло і Байроном набзділо трохи <...> (Лесь Пондерв'янський, Павлік Морозов).

НАБІГАТИ, док.: ◆ **Набігати** [дитину], *народн.*, жарт. – завагітніти поза шлюбом.

— Дивно мені тільки, — де така поганка набігала [дитину]! (Панас Мирний, Палійка).

НАБЛОЧТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт.

НАВАЛІТЬ, док., згруб.-просторозм. Випорожнитися (про велику кількість).

■ Від вал «насип, гребля».

НАВАРІТЬ, док., жарг. (крим., мол.). Захворіти на венеричне захворювання.

НАВЕРНУТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з жінкою.

НАВІРНИКИ, мн., діял. (бук.). Подружжя, яке живе на віру.

■ Див. Жити на віру (див. ЖИТИ).

НАВКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

НАГАДИТИ, док., евфем., просторозм. 1. Випорожнитися.

2. кому. Зробити кому-небудь капость, приховано нашкодити комусь.

НАГАН, ч., народн., жарт. Чоловічий статевий орган у стані ерекції. Якось дід замрівся, почав згадувати свою молодість і каже бабці з жalem: — Раніше в тебе такі були груди як подушечки, а тепер — порожні наволочки <...> — У тебе теж раніше був наган, а тепер — порожня кобура! (Аnekdot).

■ Пор. побажання при обдаровуванні молодого і молодої на весіллі: Дарую молодому пістолет, щоб... до ста літ!

НАГОПАТИ, док., кого, евфем., фольк. У результаті тривалого злягання запліднити жінку. Гопав в стайні і в хатині, Гопав вчора, гопав нині та й нагопав дві дитині (Коломийки Прикарпаття).

НАГОРОДИТИ, кого чим, евфем., зниж., розм., ірон. Заразити кого-небудь якоюсь

(звичайно венеричною) хворобою. Повертається [до батьківської домівки], пізнавши <...> божевільну студентку слов'янської філології Риту, яка нагородила його трьома різними грибками <...> (А. Жураківський, Об'єкти симпатій).

НАГОДУВАТИ, док., кого, евфем., ірон.

1. Здійснити статевий акт з жінкою.

■ Пор. гендерну диференціацію слова в амер. сленгу: *feed one's pussy* — у мові жінок, *feed someone's monkey* «нагодувати чиось мавпу», *feed the dump glutton* «нагодувати глуху ненажеру», *feed the dumty* «нагодувати манекена» — у мові чоловіків. Richter 1993: 78. Див. коментар до Давати юсти (див. ДАВАТИ).

2. Запліднити жінку. Хто її нагодував? (Усна мова).

НАГУЛЯНЕЦЬ, ч., діял. (зах.-поліськ.). Теж саме, що БАЙСТРЮК.

НАГУЛЯНИЙ, а, е, згруб.-просторозм. Який народився поза шлюбом. — <...> Кажуть, десь тут онучка його живим бачила <...> Того, нагуляного, з Любкою (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

НАГУЛЯТИ, кого, згруб.-просторозм. Народити поза шлюбом дитину. — <...> Нагуляла мене, а від кого — й не знає. І при мені гуляла (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

НАДІТИ, док., кого, вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою.

НАДУЛО, док., безос. Народитися від невідомого батька.

■ Див. Вітром надуло (див. ВІТЕР).

НАДУПНИЙ, а, е: ◆ Надупна кишенья — задня кишенья. Друга з кишень — так звана надупна — якраз і містила в собі касету, заради якої все затівалося (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

■ Див. ДУПА.

- НАЖÓПНИК**, ч. 1. вульг.-просторозм.
Брюки.
2. жарг. (байк.). Те саме, що ЗАЖÓПНИК.
3. жарг. (мол.). Те саме, що Надúпна кишéня (див. НАДУПНИЙ).

НАСБÁТИСЯ див. НАЇБÁТИСЯ.

НАСБНУТИСЯ див. НАЇБНУТИСЯ.

- НАЇБÁТИ**, док., обсц., згруб.-просторозм.
1. кого. Обдурити, ошукати кого-небудь. [Цицькін (кричить до Вені):] Веня! Катай скуда! Подроши – дам десять копійок. [Веня:] Не наїбеш? (Лесь Подерв'янський, Утопія).
2. кого. Набити кого-небудь.

3. що. Здійснити які-небудь швидкі та інтенсивні дії (з чимсь). Наїбати бутерброд.

НАЇБÁТИСЯ (НАСБÁТИСЯ), док., обсц., згруб.-просторозм. 1. з ким. Здійснити з ким-небудь тривалий та інтенсивний статевий акт до повного сексуального задоволення. Як ззаду добереться, То і вволю наїбеться! (Бандурка); Кой огинь кладуть у шпорі, Дым из комина густый. Йван ся нигда ни уженить – Наєався холостий (Русинський ерос).

2. Заспокоїтися завдяки спільному статевому співжиттю з ким-небудь.
3. з чим. Напрацюватися, намучитися з чим-небудь. Наїбатися з комп'ютером.

НАЇБНУТИСЯ (НАСБНУТИСЯ), док., обсц., згруб.-просторозм. Зазнати краху, невдачі у здійсненні планів, виконанні чого-небудь. [Гаврюша Обізянов:] По нашим даним, якщо будівництво не наїбнеться зараз, воно обов'язково наєбнеться в наступному кварталі (Лесь Подерв'янський, Піздець).

НАЇЗНИЦЯ, ж., жарг. (крим., мол.). Жінка, яка віддає перевагу здійсненню статевого акту, сидячи на партнері, який лежить. Люблились у всіх позах, лишень достуших людському розумінню, починаючи класичною і «наїзницею», і завершуючи поами «Кельтський дракон» та «радість капуцина», яка вимагає спеціальної багатоденної підготовки, тому що непідготовлені партнери вмирають у титанічних муках оргазму на тридцять перший секунді любощів <...> (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Вона була маленька і тендітна, проте в ліжку могла виявитися справжньою наїзницею (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

НАЇДУХ, ч., просторозм. Дитина, яка народилась поза шлюбом.

НАЙÓБОК, ч. Те саме, що УЙÓБОК. <...> всі ці штатівські найобки на зразок бройлерного типу білоzубих серфінгістів або пришелепуватих скаутів, котрі так ніколи і не дізнаються, що таке комсомол і карієс <...> (С. Жадан, Біг Мак).

НАЙÓБКА, ж., обсц., згруб.-просторозм. Обман, шахрайство. <...> ти не просто якийсь мудак, котрий змирився із існуочим несправедливим станом речей і з повсякденними найобками з його боку <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

НАЙÓБУВАТИ, недок., кого, обсц., згруб.-просторозм. Обдурувати кого-небудь.

НАКАКАТИ, док., дит. Випорожнитися.

◆ **Жук накáкав**, розм. – що-небудь незначне, мізерне. А ви знаєте, що у Донецьку є вулиця імені Юхима Звягільського. Слід очікувати відкриття будинку-музею Віктора Януковича. Це вам не жук накакав, це – Донбас (Поступ, 2004, № 234).

НАКАЦУВАТИ, недок., ефем., діял. (наддніпр.). Лишати сліди від випорожнення.

НАКЛАСТИ, док., просторозм. Випорожнитися. Віття-Вітюнчик наклав у чаюнчик, Плаче-голосиль – не хоче виносить (примовка).

◆ **В (у) ріжок накласти**, просторозм. – злякатися; **Накласти повні штані**, згруб.-просторозм. – те саме, що **В ріжок накласти**. [Перший сер:] *То – Літр Четвертий, Шо заснував парламент двопалатний, Дав Конституцію англійському народу і на спір вийбав скаженого собаку. Такого страшного, що люті каскадери, На нього дивлячись, наклали повні штані!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Накласти у штані** – те саме, що **В ріжок накласти**. – *А де Лопух? – поцікавився ватажок. – Дідько його знає. Може, наклав у штані і змився?* – припустив Клаповухий (С. Бортніков, Карателі); *Зайшла цікава балачка, типу, завтра всі пойдемо до Криму, і наш військовий десант із протигазами та автоматами заставити накласти у штані тамтешніх росієлюбів* (С. Процюк, Тотем); **Ходить (хобе) як у штані наклав**, згруб.-просторозм. – має незграбну ходу.

НАЛОЖНИЦЯ, ж., заст. Коханка.

НАЛЮРИТИ, док., згруб.-просторозм. Насцяти (про п'яних). – Треба ж так обратися, щоб аж у штані налюрити! (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

НАМИСТИНА, ж., ефем., фольк. Клітор. Кожній дівчині по намистині (Цит. за: Виженко 2005).

НАПАСТЬ, ж., ефем., діял. (наддніпр.). Менструація.

НАПЕРДІТИ, док., вульг.-просторозм. Зіпсувати повітря (голосно).

◆ **На чоловіка насрести, на діти напердіти, треба себе глядіти** (приказка), жарт. – власні інтереси переважають інтереси сім'ї (у мові жінок); **Хто напердів?** – Невістка. [– А їй нема в хаті. – А он куфайка висіть], вульг.-просторозм. – уживається для констатації того, що кого-небудь несправедливо вважають винним. Синонім: – **Хто всравсь?** – Невістка (див. ВСРАТИСЯ).

■ Первісно: невістка у всьому винна і все повинна зробити.

НАПІЗДІТИ, док., кому, обсц., згруб.-просторозм. Розказати кому-небудь про щось; розкрити чиюсь таемницю. [Гурвінок:] *Блядъ дає йому поліно, чуєш, каже: «Це твій кінь, і давай пиздуй, щоб тебе не виділи. Тільки не пизди нікому, бо помреш».* Він прилетів і зразу ж куму напіздів, а той мені (Лесь Подерв'янський, Место встречі ізмініть нізяз).

НАПІЗДНИК, ч.1. обсц., згруб.-просторозм. Фартух.

Синонім: ПРИПІНДА.

2. мн. **напіздники**. Жіночі труси. <...> два золотисті напіздники трикутної форми зі сріблястими зав'язками, орендовані для зйомок на тій же фірмі (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

НАПІЗДЯЧИТИ, док., що, обсц., згруб.-просторозм. Здійснити якісь швидкі й інтенсивні дії (з чимсь); швидко зробити, виконати що-небудь. [Іван Опанасович:] *А що? Щас дісертацію напіздячу і в Броварах дом куплю за 20 тисяч* (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеньє).

НАПУДИТИ, док., просторозм. Справити малу нужду.

◆ **Напудити у штані**, згруб.-просторозм. – дуже злякатися чого-, кого-небудь. Я почув, як Василько тримтить від жаху, але й сам я був у такому стані, що можна й у штані напудити від побаченого (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

Синонім: **Наклăсти у штані** (див. НАКЛАСТИ).

НАРЕБРІТИ, док., евфем., зах., просторозм. Насцяти.

НАРОБИТИ, док., просторозм. 1. Випорожнитися.

2. Помочитися.

◆ **Крутиться як у штані наробів**, просторозм., жарт.-ірон.– робити незграбні рухи; **Як дам, то й у штані наробиш**, просторозм.– погроза фізичної розправи над ким-небудь.

НАСЕРОМАТРЕ, у ролі виг., зах., просторозм., жарт. Те саме, що **Насеру твоїй матері** (див. МАТИ).

НАСИРАТЕЛЬ, ч., дисфем., жарг. (бурс.-сем.). Наглядач.

■ Замість надзирателів.

НАСІДАТИ, недок., кого, згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з жінкою. **Зійшов місяць хлопців вішати**, А дівчат минати, Щоб не вчились ти хлопці Дівчат насідати (Українські сороміцькі пісні).

НАСІННЯ, с. Сперма. <...> штучними роздраженнями своєї плоті полової перед тим він проливав на землю насіння свого біло-мутний струмінь <...> (В. Поліщук, Онан).

◆ **Насіння життя**, евфем., книжн. – те саме, що **насіння**. I ото кгди врешті

король намірився проламати остатні куж опори, раптово насінє житя пірснуло єму і затонило м'я, як паводок (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

НАСРАНО: ◆ **Голова як маківка**, а розуму як насрano у кого, обсц., згруб.-просторозм., ірон.– хто-небудь вродливий, дотепний, жартівлівий; **Як насрano, обсц.**, згруб.-просторозм. – багато, велика кількість.

НАСРАТИ, док., вульг.-просторозм. 1. Випорожнитися. З-за стола йдучи, Перднула двічі: **Оце тобі, мій батеньку!** А вийшла надвір, Насала, як віл: **Оце тобі, мій родоньку!** (Бандурка).

◆ **Ішбó хохóл, насрáв на пол, ішбó кацáп, зубáми – цап, народн., вульг.** – відповідь росіянинові, коли він українця називає хохлом; **Загніваний, наче йому хто в кишеню насрáв**, вульг., жарт. – який гнівається з невідомих причин; **Насрати у штані**, вульг.-просторозм.– те саме, що **Наклăсти у штані** (див. НАКЛАСТИ); **Пан Бог високо, кому схоче на голову насерé, вульг.-просторозм.** – уживается для підкреслення всемогутності Бога; **Хвальбí побні тóрби, а в ті тóрби хоч насерí, народн., вульг., зневажл.** – про бідного чоловіка, який хвалиться своїми достатками.

2. **на кого, що**. Виявити повну байдужість до кого-, чого-небудь; зігнорувати когось, щось. Ясно, що він таки й змінився, але тільки на гірше. Йому вже було насрati, Полю, на всіх – на мене, на своїх батьків і так далі (С. Пиркало, Не думай про червоне); А. кривиться й каже, що вони надто ліві, а всі ліві письменники неуважні до деталей, неуважні до людини, їм, козлам, на це насрati, вони завжди дбають лише за

схеми, модель і дурнувату глобалістику <...> (А. Дністровий, Патетичний блуд); **Мені насправді насрести, де я живу, головне – як я живу** (С. Жадан, Біг Мак); // кому. Виявити презирство, зневагу до кого-небудь. Скаяв горобейко по точку, Насеру сваточку за дочку – За його не червону калину, За його нечесну дитину (Бандурка).

◆ [Ей,] жиді **наші**, **насеру я мамі вашій**, вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження обурення з приводу того, що обдурили євреї когось; **Насрости в душу дів.** СРАТИ; **Насрости на голову кому**, вульг.-просторозм. – скривдити, образити кого-небудь; **Насрости на кумовство, коли дитина вмерла**, вульг.-просторозм. – коли дитина вмерла, то й кум не потрібен; **Насрости на твою голову!**, вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження нетямущості, дурості співрозмовника; **Насрости твоїй** (вашій, його і т. ін.) **мамі** (мáтері) [у великолінний очіпок (пóвен глóчик, гíвна пóвну пíздý)], вульг.-просторозм., лайл.: а) виявити абсолютне презирство, зневагу до кого-небудь. *Ой ти мене не зачіпай, Бо я собі пані, Насеру я мамі твоїй За таке кохання* (Українські сороміцькі пісні); б) виявити повну байдужість до кого-, чого-небудь.

◆ **Не сказати наївіть «насеру ти»,** вульг.-просторозм. – не подякувати й словом.

○ – мовна гра (римування): – **Будь другом!** – **Насери кругом.** – **Будь братом!** – **Насери квадратом.** Казали **наші:** **насеру мамі вашій** – уживається для перекликання сусідів-ворогів. **Насеру Петру і гузицю втру** – уживається як лайка.

НАСТИРЛИВА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви:

– **Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива <...>** (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

НАСТОЇБÉНИТИ, док., кому, обсц., згруб.-просторозм. Набриднути кому-небудь, втомити, вимучити когось. [Король Літр:] <...> о, як мені Це все настоїбенило, піздец! (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

НАСТОМБУРЧИТИСЯ, док., жарг. (бурс.-сем.). Бути у стані ерекції (про чоловічий статевий орган).

НАСТОПÍЗДІЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що ОСТОПИЗДІЙ. <...> опинившись на безпечній відстані і – головне – висоті від настопіздиого фізруцького існування <...>, новопризначений директор інтернату приголомшиливо швидко перестрибнув у чергове втілення (Ю. Андрухович, Двадцять обручів).

НАСТОПÍЗДІТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що ОСТОПИЗДІТИ.

НАСТОПОРЧИТИСЯ, док., жарг. (бурс.-сем.). Те саме, що НАСТОМБУРЧИТИСЯ.

НАСТРОМÍТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт (тільки про чоловіка).

НАСТЯ, ж., народн. Пронос.

◆ **Тъотка Настя**, діял. (поліськ.) – пронос; **Швидкá Настя**, діял. (наддніпр.) – пронос; **Щоб тебе «швидкóю Настею» носíло**, у ролі виг., лайл.. жарт. – уживається як проклін.

НАСЦІЯ, док., вульг.-просторозм. 1. Помочитися. На підвіконні кружка стояла,

В ту кружку киця насцяла. Дайте мені тую кружку, Напою старшу дружку (Весільна пісня).

2. на кого, на що. Те саме, що НАСРÁТИ 2. «Господи, якщо тобі на нас насцять. Так зроби це швидше!...» (Ю. Курай, Ме густат ту...); <...> ми насцяли на вічний вогонь, себто не поїхали до нього з квітами (Ю. Андрухович, Таємниця).

НАТРАХАТИСЯ, док., евфем., вульг.-просторозм. Мати статевих контактів доволі, досхочу, до повного задоволення. Він, щойно виросло в нього бажання, дістав сексу, скільки хотів, натрахався до армії по самі вуха, і секс відтоді не був для нього ні таємницею, ні свинським тупим бажанням <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

НАТРУБИТИ, док.: ◆ Най вам натрубить ззаду, у ролі виг., діял. (гуц.), вульг., лайл. – уживається як проклін.

НАТУРА, ж.: ◆ Брàти / взяти натùрою, жрм. – примушувати розплачуватися здійсненням статевого акту.

НАТЯГНУТИ див. НАТЯГУВАТИ.

НАТЯГУВАТИ, недок., **НАТЯГНУТИ**, док., кого, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з жінкою. Треба звалювати, каже переляканій Сава, бо Агнешку тут натягує тільки один Аналіз, а з ним краще не з'язуватися, він і так на нас криво дивиться (А. Дністровий, Пацки); Оглядаю ментелепу: струнка, у відверто-коротенькій спідничці; при нагоді можна було б її натягнути, але кілька гнійних прищів на лобі змушують про це забути (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); <...> – легенько покусюю Вишеньку за вухо і намагаюся пристрас-

но поцілувати, мені дуже хочеться вивести зараз її надвір і натягнути по повній програмі (Л. Дереш, Намір!).

Синонім: Натягáти пòтку (див. Пòтка).

НАХÁБА, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Змокрілій нахаба залишився задоволений: він ледь здригнувся, обпечений незвичною для нього рідиною, й раптово скрутися, мов равлик, у моїй долоні (М. Матіос, Бульварний роман).

НАХÁБНИК, ч., евфем. Статевий орган жінки або чоловіка. Саме ці двоє нахабників ставали законодавцями наших нічних ігор, як визначні дизайнери стають законодавцями моди (М. Матіос, Бульварний роман).

НАХЕРАЧИТИСЯ, док., вульг.-просторозм. Напитися доп'яну.

НАХÝТУВАТИ, недок., кого і без дод. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). Трохи згодом став до неї лащитися – потихеньку, помаленьку і забрався на неї, і став нахитувати (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

НАХУЯРИТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Набити, сильно побити кого-небудь.

2. Наробити біди, нашкодити.

НАХУЯЧИТИСЯ, док., обсц. Напитися доп'яну. – Серйозно. Не п'ю. Взагалі. – А що ж ти так нахуячився? (С. Жадан, Депеш Мод).

НАЦІЦЬНИК, ч., згруб.-просторозм. Бюстгалтер. Славка мала перса, як у третьюокласниці, я не знаю навіщо вона взагалі вбирала нацицьника <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

НАЦІОНІОРНИК, ч., евфем. Презерватив.

НАЯБУВАТИ, недок., обсц., згруб. 1. *кого.*

Обдурювати кого-небудь, брехати комусь. [Павлік Морозов:] *Він нас наявував, казав, нема чортів* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

Пор. **НАЇБАТИ**.

2. *що.* Здійснювати які-небудь швидкі й інтенсивні рухи, які повторюються (напр. їсти, пити, працювати, йти). [Савка (грізно):] *Анжела, тебе две мінuty на размишленіє. Наябуї кохве і пиздуй за мной* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Цицькін (застюбуючи штани):] *Та разведка щас до пизди, щоб ви знали. Щас хто перший нажмъют кнопку, той і буде кашу наявуватъ* (Лесь Подерв'янський, Утопія).

НАЯРІВАТИ див. **НАЯРЮВАТИ**.**НАЯРЮВАТИ (НАЯРІВАТИ)**, недок., *кого, евфем., фольк.* Здійснювати статевий акт. *Бабуся була уже готова, солдат зліз на неї і ну її наярюватъ* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Коли дивиться: там двоє голих – молодий парубок дівчину наярює через гену* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).**НЕБОРÁК**, ч., *евфем., фольк., жарт.* Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: бідолаха.

НЕВІЛЬНИК, ч., *евфем., фольк.* Чоловічий статевий орган.

■ Див. **НЕВОЛЯ**.

НЕВ'ІБÉННИЙ, а, е, *обсц.* 1. *схвалън.* Гарний, відмінної якості.

2. *Дуже великий розмірами, кількістю. «Тоді я, це саме, ну там конверт, бабло – от така була нев'ібенна пачка, і всю зеленими <...!>* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

3. *Надзвичайно сильний інтенсивністю або ступенем свого вияву. Тож невідомі відчайдухи в невідомих науково-дослідних установах з нев'ібенним кримінальним ризиком для себе відтворювали <...> усілякі таємні тексти* (Ю. Андрухович, Таємниця).

Синонім: **ОХУЄННИЙ**.

НЕВ'ІБÉННО, *обсц.* 1. Прислівник до **НЕВ'ІБÉННИЙ** 3. <...> лисина, сива борідка-еспаньйолка, нев'ібенно товсті окуляри (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. *Великою мірою, надто. Тобто як – жодних еротичних поривів? З цим було нев'ібенно складно* (Ю. Андрухович, Таємниця); *Чого мені має снитися, як хтось у дворі спального району пробив мені нев'ібенно дороге колесо, і тепер я парю собі мозги питанням, де ж тут вставляється домкрат* (І. Карпа, Перламутрове порно).

Синонім: **ОХУЄННО**.

НЕВОЛЯ, ж., *евфем., фольк.* Жіночий статевий орган.Пор. **НЕВІЛЬНИК**.

- У [*“Заповітних казках”* О. Афанасьєва] *vulva* метафорично іменується тюрмою. Цим користується батрак: він надягає чужі шкарпетки на *penis*, заявляє, що спіймав злочинця, і добивається того, щоб “*злочинець*” (*penis*) потрапив до тюреми (*vulva*). Сюжет казки визначається загадкою, в якій статевий акт інакомовно представлений як *ув’язнення злочинця в тюрму*. Успенский 1996: 152.

НЕГОДНИЙ, ч., *діял. (поліськ.)*. Імпотент.**НЕГОДЯЙ**, ч., *діял. (поліськ.)*. Те саме, що **НЕГОДНИЙ**.**НЕДОЙОБАНИЙ**, а, е, *обсц.* згруб.-просторозм., презирл. 1. Придуркуватий, несповна розуму.

2. Нікчемний. <...> всі ці недойовані інтелектуали, працівники муніципалітету, туристи і почесні громадяни міста Лінц наполохано й заворожено дивляться вгору... (С. Жадан, Біг Мак).

3. лайл. Мерзотний, підлій.

НЕДОНБОСК (НЕДОНОСОК, НЕДАНОСОК), ч., згруб.-просторозм. 1. Недонощена дитина, яка народилася до кінця нормальногого строку вагітності.

2. лайл. Розумово відсталий, дурний чоловік.

3. зневажл. Людина, яку зневажають; нікчена. <...> медсестри кидаються телефонувати сержантові, говорять, що, мовляв, біда, товаришу сержант, в нас тут лежить обріганий недоносок <...> (С. Жадан, Депеш Мод); [Василь:] Ми не бажали більше брати участь У змаганні всіх тих недоносків, Що цілий день тільки і думають про те, Яким би робом їм залізти в телевізор <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і нішчата підараців); // лайл. Виродок. [Привид:] Сучий сину, Хуйовий неданосок – так на батька, Таку хуйню казать? (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

НЕДОНОШЕНИЙ, а, е, просторозм., лайл. 1. Тупий, нікчемний. Знову повертаємося до розмови про Юлю і її недоношеного математика (А. Дністровий, Патетичний блуд); *От сука недонощена! – злиться малий Машталір* <...> (А. Дністровий, Пацики).

2. Поганий, не вартий доброго слова. «Найкраще помирати вдома». «Мабуть, лише тому, що в цій недоношенній країні смерть – особливо спокуслива штука <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).

НЕДОПІЗДОК, ч., обсц., вульг.-просторозм., лайл. Те саме, що НЕДОНБОСК 3.

НЕДОРÓБЛЕНИЙ, а, е, просторозм., лайл. Те саме, що НЕДОНОШЕНИЙ. Так дивно – встановлюєши ти, скажімо, встановлюєш, керуєшся, можна сказати, найкращими побажаннями, гинеш у нерівній боротьбі з капіталом, і що – на твоїй могилі встановлюють недороблену вазу і називають тебе при цьому каменярем <...> (С. Жадан, Апагчы in the UKR).

НЕЗÁЙМАНА, ж., розм. Цнотлива дівчина. Та я ж йому, дівчинки, поверла! Я ж йому пошити незайманкою oddalaś! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгугляївцях).

НЕЗÁЙМАНКА, ж., розм. Те саме, що НЕЗАЙМАНА.

НЕЗДÁЛІЙ, ч., евфем., фольк. Чоловік із слабкою статевою потенцією; імпотент. Йа ти, діде, ѿ старий, Ти до мене не здалій, Іди на піч, виспися, Не до мене берися (Нар. пісні в записах І. Франка).

НЕЗДÁТНИЙ, ч., діял. (поліськ.). Те саме, що НЕЗДÁЛИЙ.

НЕЗДÓЛЬНИЙ, ч. Те саме, що НЕЗДАЛИЙ.

◆ Нездольний до гріха – те саме, що нездáлий. Я ж думав так: як до меча нездатне, то, певно ж, і нездольне до гріха (Л. Костенко, Берестечко).

НЕНТЕР, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Від нéнтер «самець, у якого одне ядро або обидва ядра містяться всередині, а не в мошонці» < пол. *inpter* ЕСУМ, 4, 71.

НЕПЕРЕМОЖНИЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Я тi прочитаю. Пру-

тень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, <...> Пливак, Вламувач, <...> Непереможний <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

НЕРÓЗНАК, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Можливо, від нéрезень «самець сірої качки, який своїм оперенням (особливо літнім) майже не відрізняється від качки». ЕСУМ, 4, 75; або від нерóззнака «людина, яка не обізнана у чомусь». Сл. Гр., 2, 557.

НЕРУХÓМІСТЬ, ж., евфем., жарг. (мол.), жарт.-ірон. Відсутність ерекції у чоловіка.

◊ – матеріалізація метафори: *Після першої шлюбної ночі молода дружина зустріла подругу.*

- Вітаю! Чула, що ти вийшла заміж...
- Вийшла. Але вітати ні з чим. Мій чоловік – імпотент!
- Який жах! Він що, не попередив тебе про це до шлюбу?
- Він щось казав про нерухомість, але я думала, що він мав на увазі інше... (Анекдот).

НЕСПОСÓБНИЙ, ч., діял. (поліськ.). Те саме, що НЕЗДÁЛИЙ.

НЕСТОЯЧКА, ж., вульг.-просторозм. Відсутність ерекції.

НЕХУЙÓВИЙ, а, е, обсц., вульг.-просторозм. Гарний, якісний. Клавдій гидотно плямка, ізображая вкусний, нехуйовий «Тузік» (Лесь Подерв'янський, Гамлет).

НÉЧТА (НÉШТА), ж., діял. (бук.), згруб., заст. Повія.

■ Очевидно, пов'язане з *чтити* ([штýти]) «шанувати». ЕСУМ, 4, 83.

НÉШТА див. НÉЧТА.

НЕЩÁСТЯ, с., евфем., зневажл. Чоловічий статевий орган малого розміру. Я ще раз зиркнула на його нещастя і подумала: «О-о-ой! Дак тут роботи невпроворот! Попробуй оце-о нещастя та й поставити!» (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

НЕЩÍМНИЙ, ч., діял. (поліськ.). Імпотент.

■ Первісно: «такий, що вариться без м'яса»; «про м'ясо без жирних шматків». Аркушин 2000, 1, 346. Скоріш за все пов'язане з сексуальною семантикою жирної скромної їжі. Див. коментар до Скоромне слово (див. СЛÓВО).

НЕДАНÓСОК див. НЕДОНÓСОК.

НЕДОНÓСОК див. НЕДОНÓСОК.

НІМФÉТКА, ж. Сексуально приваблива молода жінка або дівчина. <...> твоє лице, Лізо, над першою партою – місце відмінниці, комплекс відмінниці, – таке ж тихате і всезнакче, як у твоїх друзів-підлітків, німфетко <...> (О. Криштопа, А яй!).

■ Від гр. νύμφη «молода жінка, наречена».

НІМФОМАНІЯ, ж. Хворобливо нестремний статевий потяг у жінок.

НІРКА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розяття, Хтива, Щілина, <...> Нірка <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

НІС, ч.: ◆ Кров з носа течé, жарг. (мол.), жарт. – розстебнулася ширінка.

НІХТÓ, с., діял. (гуч.). Повія.

НІХТÓЛИЦЯ, ж., діял. (бук.), згруб. Повія.

■ Первісно «нікчема, ледаща» < ніхтониця «підла, негідна жінка» < ніхто. ЕСУМ, 4, 103.

НОГÁ, ж.: ◆ **Аж ногáми засóвати, фольк., просторозм.** – виявити сексуальне збудження (про жінку). *Іван приходе, вийма свого та як засунув попаді так, що вона аж ногами засовала* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); **Бúти між ногáми, евфем., фольк.** – здійснювати статевий акт (про чоловіка). ■ **З анекдоту.** – *Куме, були між ногами?* – *Там був! – каже той.* – *А як там?* – *Товсті ноги дорожчі, а тонші – дешевші. Загáдити нбги, евфем., фольк.* – втратити дівочу цнотливість. *Бігла коза од вовченька, Позбивала роги. А чия то дівчинонька Загадила ноги* (Бандурка); **Задéрти ногу див. ЗАДéРТИ;** **Лíзти між ноги кому, згруб.-просторозм.** – здійснювати статевий акт. – *Що ж у вас, чоловіків, за така псяча звичка: спочатку лізти жінці між ноги, і тільки потім заглядати в лицé, щоб з'ясувати, хто тaka!* (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція); **Синонім:** **Бúти між ногáми; Між ногáми, евфем., фольк.** – статеві органи людини. ■ **З цим евфемізмом по-в'язані «нездійсненні завдання»;** відсилення якогось лиха нечистій силі «між ноги»; наказ вистригти шерсть «між ногами» у магічного барана тощо. *«Тілесний низ» – особливо пильнована зона, куди не можна дістатися, і невиконання завдання тягне за собою зникнення лихих істот, що напали на людину.* Войтович 2002: 338. **Похóдиш зле, як підéш дорóгами, що кінчáються між ногáми** (прислів'я) – надмірна хтивість може мати згубні наслідки; **П'ята корóтка ногá, евфем., фольк.** – чоловічий статевий орган. Положили чотири ноги, *А п'яту корóтку На горілку солодку* (Бандурка); **Серéдня ногá, народн.** – те саме, що **П'ята корóтка ногá; Тréтя ногá, жарг. (буурс.-**

сем.), фольк., народн. – те саме, що **П'ята корóтка ногá.** Хазяїка все його щипала то за бік, то за ногу, то за третю ногу і все йому баяла різні штуки, учила як з дівчатами спать <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

НОЖИК, ч., фольк.-поет. Чоловічий статевий орган. *«Ой мамцю, вже й ножик виймає!..»* – Цить, доною, він Боже думає! (Бандурка).

НОЧУВÁТИ, недок., з ким, разм. Те саме, що **СПÁТИ.** *Танцювали, топотіла, Но-чувала з ким хотіла* (Українські сороміцькі пісні).

НУЖДÁ, ж.: ◆ **Веліка нуждá (потрéба), евфем.** – випорожнення, звільнення кишечнику; **Малá (малéнька) нуждá (потрéба), евфем.** – випускання сечі; **Справ-ляти [велику, малу] нуждú (потрéбу), евфем.** – задовольняти фізіологічні потреби у дефекації або сечовипусканні. *Загальновідомо, що хірургиправляють малупотребуврукомийник* <...> (О. Криштопа, А я яй!).

НУЖНИК, ч., просторозм. Туалет.

НУЛЬ-НУЛЬ, ч., жарг. (мол.). Туалет.

НУМЕР, ч., зах. (львів.), жрм. Статевий акт.

■ **Первісно:** діял. «число». Очевидно, по-в'язане з фалічною символікою числа. Маковский 1996: 377.

◆ **Вдáрити нúmer** – здійснити статевий акт.

НУМÉРОК, ч., зах. (львів.), жрм. Те саме, що **НУМЕР.**

◆ **Постáвити нумéрок** – те саме, що **Вдáрити нúmer** (див. **НУМЕР**).

НІОРКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

O

ОББУДЬОРИТИ, док., ефем., діял. Те саме, що ОБІСЦЯТИ. [Наді́ка:] *Hi, ну подивись, знову ця заразюка оббудьорила всі двері! Щоб йому, падлюці, повіназило <...> Кожнісінський божий день ходе [кіт] до мене срати <...> Це ж вход у житлощадь, а не кошачій туалет!..* (О. Росич, Останній забій).

ОБЕРПÓЦ, ч., жарг. (мол.), вульг. Те саме, що ПОЦ.

ОБІЗЯНКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Жіночий статевий орган.

ОБІСРАНЕЦЬ, ч., вульг.-просторозм., презирл. Брудна, нікчемна, підла людина. <...> хлопець не алкоголь, можна і зранку <...> Привези першого-ліпшого, хто підебе спинити – але хлопця, а не старого обісранця, ми гарно побавимось <...> (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»).

Синонім: ЗАСРАНЕЦЬ.

ОБІСРАНИЙ, а, е, вульг.-просторозм., несхвальн. Забруднений калом.

◆ **Ніби обісраний**, перев. зі сл. піти, сидіти: а) у приниженному становищі. Тома сидить, ніби обісрана, не наважується зі мною зустрітися поглядами (А. Дністровий, Патетичний блуд); б) принижений, зневажений. *Обісраний пішов.*

ОБІСРАТИ див. ОБСИРАТИ.

ОБІСРАТИСЯ, док., вульг.-просторозм., несхвальн. 1. Випорожнитися на себе, забруднитися калом.

2. Дуже злякатися.

3. Зробити грубу помилку.

4. Зробити що-небудь дуже погано, не виконати завдання. <...> а якщо ти обісрешся то заставлю зжерти своє лайно да я тобі гадъониш всі ребра пломаю <...> (А. Дністровий, Пацики).

5. Потрапити в неприємну і важку ситуацію.

6. наказ. сп. Те саме, що ЗАЇБІСЬ. Боже, ніколи такого сонця більше не було, обсерися (О. Ульяненко, Квіти Содому).

ОБІСЦЯТИ, док., кого, що, вульг.-просторозм. Забруднити сечею; обмочити кого, що-небудь. [Привид:] *От бач, злякався, ѹбаний сцикун! Він обісцяв мене на полюванні, Коли я міцно спав (Лесь Подер'янський, Гамлет); <...> навіть пелошок не обісцяли Ti, нами не зачаті діточки <...>* (О. Ірванець, Любіть!).

◆ Як два пальці обісцяти, вульг.-просторозм. – дуже легко зробити що-небудь, впоратися з чимсь. Пояснюю, чому не можу прийти, хочу, щоб вона заспокілася й нічого поганого не думала. Намагаюся їй це пояснити, це ж те саме, що два пальці обісцяти: з потоків свідомості треба вичавити неприємну лабуду – і все буде добре (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ОБІСЦЯТИСЯ, док., вульг.-просторозм. Забруднити сечею, обмочитися. *Обісцяється кілька разів – це було. А блював рідко. Організм такий* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

ОБ'ЇАТИ, кого, обсц., згруб.-просторозм. Грубо вилаяти когось.

◆ **Об'їати як свéнти Міхал дýбла**, зах. – грубо вилаяти кого-небудь.

ОБІЙБАНИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм., лайл. Принижений, упослідженний. <...> нас ростили мужики обйобані як-тільки-можна з усіх кінців, <...> потім такі самі мужики нас трахали <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

ОБКАКАТИ, док., евфем., просторозм., дит. Те саме, що ОБІСРÁТИ. Цілу годину Татусько пашталакав про те, які він добре справи зробив за цей період, і зробив би нам ще краще, якби не клята опозиція, яка обкакала нас перед Заходом (Поступ, 2004, № 192).

ОБКАКАТИСЯ, док., просторозм., перев. дит. Те саме, що ОБІСРÁТИСЯ. Але після замаху на життя заступника директора ринку наші менти як води до писка набрали. Обкакалися як має бути (Поступ, 2004, № 204).

ОБКІНЧÁТИСЯ, док., жарг. (мол.). Відчути еякуляцію (про чоловіка). Уночі юнакові з Глевахи Понаснились оголені махи. Від картини такої (Та куди вже там Гой) Обкінчався юнак із Глевахи (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

Синонім: КІНЧИТИ.

ОБМАТЮКАТИ, док., кого. Вилаяти кого-небудь матірними словами. [Генерал Власов:] Стоять [клікуші] на цвинтарі, простягши загрібайла, А як не даш їм грошей, то січас обматюкають <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ОБМÍЛОК, ч., евфем., вульг.-просторозм., ірон.-звеважл. Чоловічий статевий орган малого розміру. <...> Сутенер! Сибарит! Тоді ти торгував своїм <...> обмилком, тепер – совістю! (Г. Тарасюк, Гаспід і Маргарита).

ОБМОЧÝТИСЯ, док., евфем. Випустити сечу на себе. Зранку прокинувся із дивним відчуттям у роті і ще більш дивним – у грудях та внизу живота. Він подумав: – Невже я обмочився вві спі? (А. Жураківський, Об’єкти симпатій). Синонім: ПОМОЧÝТИСЯ.

ОБПУДИТИ, док., кого, що, евфем., діял. (наддніпр.). Те саме, що ОБІСЦЯТИ.

ОБПУДИТИСЯ, док., евфем., діял. (наддніпр.). Те саме, що ОБІСЦЯТИСЯ.

ОБРОБИТИ, док., кого, евфем., народн. Здійснити статевий акт з жінкою. Пла-
кав півень на тину: – Маю курочку одну.
Раз уранці, два в обід, Що ж мені тепер
робить? – А в сусіда п'ять самок, Без
когута ні на крок, Оброби їх, якгодиться,
– Так порадила синиця (В. Древлянський,
«Ой, мамо, в комору ведуть»).

ОБСИРАТИ, недок., **ОБІСРÁТИ**, док. 1. кого, що. Забруднювати калом (у різних місцях). [Сіръожа:] Вовк підскочив вверх метрів на двадцять, ні, на двадцять п'ять! І всього діда обіслав (Лесь Подерв'янський, Діана).

◆ **Лицé як мухи обісрáли**, вульг.-просторозм., зневажл. – негарне, з фізичними вадами обличчя; **Обісрáли як мухи драбину**, кого, вульг.-просторозм., жарт. – хто-небудь зазнав багато невдач.

2. кого. Наговорювати на кого-небудь. А от «ЗВУ плюс» обсирає нашого Президента на чім світ стоїть (Поступ, 2005, № 256); І треба також не забувати про позірну політкоректність, хоча, за умов дотримання формальної політкоректності, насправді можна обірати всіх (С. Пиркало, Не думай про червоне).

◆ **Обсирати / обісрáти гóрдістъ (гідність)**

цик – принижувати кого-небудь. <...> а ти терпши де твоя гордість, чи її вже обісрали (А. Дністровий, Пацики).

◦ – мовна гра (римування): *Микола обісрав хату довкола, наказали йому лизати, а він втік до хати* (Вислів, яким дражнили чоловіка на ім'я Микола).

ОБСЛУГОВУВАТИ, недок., кого, евфем.

Здійснювати статевий акт з ким-небудь (про жінку або чоловіка), як правило, за матеріальну винагороду.

ОБСЦÉННИЙ, ч. Непристойний, сороміцький (про слова, жести, графіті та ін.).

■ З лат.: *ob* «поза», *scenus* «сцена» (букально – «поза сценою», «поза лашунками життя»).

◆ **Обсцéнний телефонний дзвінок** – неадекватна поведінка чоловіка, який телефонує незнайомій дівчині або жінці, говорячи непристойні вислови.

Синонім: **Телефонна скатоло́гія** (див. СКАТОЛОГІЯ).

ОВОЛОДІТИ, док., ким, евфем. Здійснити з кимсь статевий акт.

ÓВОЧ, ч.: ◆ **Достиглий бóвоч**, евфем., книжн. – чоловічий статевий орган у стані ерекції. <...> рука її постійно намагається пірнути вам до кишені і, на маючи достиглий овоч, м'яти його в якомусь солодійному самозабутті <...> (Ю. Винничук, Обід).

ОГІРÓК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Пчілко моя яграя, ловкая, Принав до твого сліду. Попав на грядочку, А там – ба! – зацвів огірок, Невже ми йому не дамо толок* (Цит. за: Виженко 2005).

■ Огірок – фалічний символ, який позначився на магічній примовці при посадці

огірків, поширеній у леяких регіонах України: щоб стільки було огірочків, як в селі хуйочків. Еротична символіка огірка ґрунтуються не тільки на формі, а й на семантиці завивання: городина, яка обплітає своїми стеблами інші рослини, – яскравий образ для позначення любовного єднання. Гаврилюк 1999: 44. Див. ФАЛІЧНИЙ СИМВОЛ (див. ФАЛІЧНИЙ).

ОГЛÓБЛЯ, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган великого розміру.

ОДДÍЛАТИ, док., згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт. *Одділав її разів з три, піднявсь і подивився на пизду* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Див. ДІЛО.

ОДÍН, ч.: ◆ **Одін сéред чотирьох**, евфем. – дуля.

ОДНОÓКИЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч, Пливак, Вlamувач, Одноокий <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Семантична універсалія, напр. в амер. сексуальному сленгу: *cyclops* «циклоп», *one-eyed monster* «одноокий монстр», *Polyphemus* «Поліфем» – репіс.

ОДНОХУЙСТВЕННО (ОДНОХУЙСТВЕННО), уролі прис., обси., згруб. Абсолютно байдуже, все одне.

ОДНОХУЙСТВЕННО див. ОДНОХУЙСТВЕННО.

ОДОРÓБЛО, с., вульг.-просторозм., зневажл. Чоловічий статевий орган. Як я в'явила собі, що це золоте одоробло щас може мені встремиця помежду ног і надавить на мій мочовий пузир, а ті золоті яйця начнуть шльопати мене

по сраці, то я собі не позавидувала <...> (Л. Клименко, Великийекс у Малих Підгуляттях); // Неерегований чоловічий статевий орган. Її руки мали в собі стільки ніжності, що я плакав щоразу, як тільки після всього вона лягала на мене, утишеноого, цілуvalа запалі піпки, пуп, моє дочасно вмерле від алкоголю одоробло, стегна <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ОДРОБІНКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

■ Від одробінка «крихта, крапля, частка».

ОДХÓЖЕ, с., евфем., нар. Туалет.

◆ Ніколи й в одхóже збігать, кому – хто небудь дуже зайнятий, не має вільного часу.

ОНАНІЗМ, ч. 1. Перерваний статевий акт.

■ У цьому значенні слово бере початок з «Книги Буття» (Старий завіт), історії Онана і його брата Ера. Після смерті Ера «сказав Юда до Онана: “Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, – і встанови насіння для брата свого”. А Онан зінав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові».

2. Отримання сексуального задоволення стимуляцією власних статевих органів; мастурбація.

3. жарг. (мол.). Те саме, що МАСТУРБАЦІЯ 2. [Зоя Жорівна:] Одна думка, що Бог є, – це вже хуйня, Мирон Опанасович. [Мирон Опанасович:] Звичайно, хуйня, Зоя Жорівна, ще й яка хуйня – це ідеалістичний онанізм (Лесь Подерв'янський, Цікаві досліди).

ОНАНІСТ, ч. Той, хто займається онанізмом. <...> оглянувши вас, не один

гімнастик ішов рецидивом в спарі онаністи <...> (Український футуризм – Олена Влизько).

ОНКА, ж., евфем., діял. Жіночі геніталії. ■ Від оник «нуль».

ОПА-ОПА, невідм., вульг.-просторозм. Статевий акт. – <...> Покоротше тільки опона буває (К. Москалець, Вечірній мед).

ОГÉРДОЛЬ, ч., зах., вульг.-просторозм. Догана.

ОПИЗДІННЯ, с.: ◆ До опиздіння, обсц., жарг. (мол., крим.). 1. Сильно, найвищою мірою. [Савва Морозов:] / всюди Руссю пахнет! Человек Здесь вольно нюхает тот запах до опиздіння (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. Багато, у великій кількості.

ОПИЗДІТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. несхвальн. Одуріти, втратити здатність адекватно мислити (від люті, пиятиki і т. ін.).

2. схвальн. Дуже здивуватися, захопитися.

◆ Опиздіти мòжна, обсц., згруб.-просторозм. – уживається для вираження сильного здивування або захоплення.

Пор.: Охрініти мòжна (див. ОХРІНІТИ); Охуїти мòжна (див. ОХУЇТИ).

ОПИЗДЯЧУВАТИ, недок., кого, обсц. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ОПОЛОНКА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розятта, Хтива, <...> Ополонка, <...> Криниця <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ОПУЗАТИ, док., вульг., згруб. Запліднити жінку, зробити її вагітною. – Я не змогла від нього понести. Але він все одно тримався мене, а не тих, кого опузатив (В. Шевчук, Чорна кішка, яка шукала батька).

ОРА́Л, ч. Оральний секс. *Ні, досить з мене! Чerez вас я збожеволів! Повторю: від-съогодні тільки орал!* (Іздрик, Павільйон).

ОРАЛЬНИЙ, а, е: ◆ Оральний секс – сексуальна активність, що проявляється у застосуванні губ, рота, язика, гортані у процесі сексуальної стимуляції та задоволення.

Синоніми: **Кукурудзу сиру їсти** (див. КУКУРУДЗА); **КУННІЛІНГУС**; **Оральний характер** – риси характеру особистості, засновані на досвіді оральної стадії психосексуального розвитку.

■ Оральний еротизм передбачає такі дії, що приносять задоволення, як смоктання грудей немовлям, приймання їжі, куріння, ціluвання, кусання, смоктання великого пальця, говоріння і оральний секс. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 173–174. Дитина, яка дістає задоволення від смоктання грудей і отримує в цей період материнську увагу, буде розвивати дружній, велиcodушний і оптимістичний погляд на світ. Але якщо не дістає задоволення в цей період, людина виросте агресивною, критичною, змагальною.

■ Фр. *oral* < лат. *os (oris)* «рот».

ОРАТИ, недок., евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Ой мамунько, мамунько, маю таке горе! Вийшла заміж за дурного – цілу нічку оре* (Коломийки Прикарпаття).

Пор. ВІЮРАТИ.

◆ Орати нівку, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт з жінкою; Орати своє поле, евфем., фольк. – те саме, що Орати нівку; Хто пérший там оráв, там другий не сáдить (прислів'я) – про необхідність збереження дівочої цноти

до одруження; Цілину орати, евфем., фольк.– позбавляти дівчину цнотливості. *Що в нашого да Федора Воли половії, А в нашої да Химочки Чепіги новії. Будем запрягати, Цілину орати* (Українські сороміцькі пісні).

ОРГÁЗМ, ч., Найвищий ступінь насолоди, що виникає в момент піку статевого збудження, і виражається у відчутті фізичного і психічного задоволення (не завжди пов’язаний зі статевим актом). <...> чи може недурна жінка насправді полюбити порожнього красунчика? *Хіба його тіло на час інтиму <...> Але фізіологічне шаленство завжди закінчується, і ти бачиш побіля себе само-закоханого лялькаря, пересиченого енним оргазмом* (С. Процюк, Тотем); <...> все це вельми скидалося на панічну втечу з місця ганьби й неслави, однаке головамоя, проясніла після оргазму, працювала зосереджено й чітко, як телетайп, вистукуючи команди <...> (О. Забужко, Музей покинутих секретів); Я усії свої найвищі оргазми пам’ятаю. Приємно згадати, бо в цьому сила життя, піднесення, вихід за межі будня <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

■ Від фр. *orgasme* < гр. *orgas* «пристрасно бажаю, палаю бажанням».

ОРГАН, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган. Вона намацала міцний пружний орган, хлонець затремтів від її дотику, і вона потягла його до себе (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ Діторóдний брган, евфем., розм. – чоловічий статевий орган. Вона дивиться на твій дітородний орган, захищаючись відъмацьким реготом, і <...> (С. Процюк, Тотем); Робóчий брган,

евфем., жарт. – чоловічий статевий орган. *А те, за допомогою чого це робиться, є звичайним робочим органом, який має такі ж права й обов'язки, як і всі інші, що допомагають нам заробляти гроши (руки, ноги, мозок тощо)* (ПіК, 2004, № 15); Статеві органи – чоловічі або жіночі геніталії. Якби у мене не було братахто б тоді мені розповів у чому відмінність між жіночими та чоловічими статевими органами? (А. Бондар, Псалом братерству).

ОРГІЯ, ж. Гулянка, яка характеризується груповою пияцю, співом, танцями і нестримною сексуальною активністю. *Пили з одноразових пластикових стаканчиків, їли з таких самих тарілок. Але переважно займалися коханням. Але коханням таке дійство назвати було важко. На думку Бабовала, це скоріше були сексуальні оргії* (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

■ Від гр. γυρτή «таємні обряди, містерії; свята». Слово поширилося з часів, коли давні греки влаштовували церемонії на честь Діоніса – бога рослинництва, виноградарства і виноробства.

ОСІДЛÁТИ, док., кого, вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт з жінкою. *А він, батяр бескоромний, мене осідав, як кобилу вже жеребну, а сватати не збирається!* (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб).

Синонім: Осідлати коня (див. КІНЬ).

ОСКОМА, ж.: ◆ Оскома берé (взяла) на кого, з інф. – хто-небудь хтиво поглядає на когось; у кого-небудь виникає статевий потяг до когось. *Його часто скома брала на жідівочку, та ніяк не придумав, як до неї підлабузнитися* (Сором. фольк.,

зап. В. Гнатюка); *Попадя вислухала все і намотала собі на усі; скома то її взяла одробувати Іванового* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Оскому зігнати [з зубів] – задоволити статеве бажання. А зараз всі і потаскались, Чого хотілося шукати: Якому меду та горілки, Кому – молодиці, дівки, Оскому щоб з зубів зігнати* (І. Котляревський, Енейда); *Адам ззів кислічку, а у нас скома на зубах* (прислів'я) – первородний гріх завдає чимало неприємностей людині.

■ Це прислів'я, наведене Номисом, зазнало лексичних варіацій *Хто кислиці поїв, а кого скома напала* = «в чужом пиру похмелье» (Сл. Гр., 3, 68). ■ У літературній мові фігурує значення слова «відчуття в'язкості в роті, а також неприємні бальові відчуття на зубах від споживання чого-небудь кислого, терпкого» < друськ. скомина «скома»; неприємний спогад, неприємний наслідок>, русько-цслов. скомина, скомина «зубний біль» < праслов. skoma < *skemiti «щеміти» < індевр. *skem- / *skom- «нити, боліти». Мотиваційний зв'язок слова з душевними болісними відчуттями зумовив реконструкцію у слові дуалістичної метафоричної семантики «неприємне відчуття від перенасичення чимсь» (*набити скому*), «неприємне відчуття від браку чогось». Актуалізація останнього значення проступає у загальному фразеологізмі *скома* бере «хтось заздрісно або хтиво поглядає на кого-, що-небудь». Закономірно, що сема хтивості, наявна в семантиці фразеологізму, гіпертрофується в еротично зорієнтованому контексті – «статеве бажання», а також зумовлює семантичну переорієнтацію літ. фразеологізму *збити*

оскому «втратити потяг до чого-небудь» → «задоволи́ти статеве бажання». Іншими словами, рух семантики слова **оско́ма**: «насититися кислім» – «вдовольни́ти сексуальний голод». Сема кислого смаку на рівні буденної свідомості пов’язує оскому з «яблуком», яке в еротичній картині світу постає символом сексу, гріховності, але у фольклорі при збереженні символічної семантики замінююється народним кисличка «яблуко з дикої яблуні».

ОСЛОБОНІТЬСЯ див. ОСЛОБОНЯТЬСЯ.

ОСЛОБОНЯТЬСЯ, недок., **ОСЛОБОНІТЬСЯ**, док., діял. (наддніпр.). Випорожнятися.

ОСТОЄБÉНИТИ (ОСТОЙÓБНУТИ), док., кому, обсц., згруб.-просторозм., презирл. Дуже набриднути кому-небудь, вимучити когось. [Клім Моїсєйович Кац:] Ваш план уже мене остойоб (Лесь Подерв’янський, Пацавата історія).

ОСТОЙÓБНУТИ див. ОСТОЄБÉНИТИ.

ОСТОПÍЗДИТИ (ОСТОПÍЗДІТИ), док., кому, обсц., згруб.-просторозм., презирл. Набриднути комусь, втомити когось; остоgidіти. [Гамлет:] Як остоопіздило купатися мен! Чи може іскупатися? Купатись, Чи не купатись? (Лесь Подерв’янський, Гамлет).

ОСТОПІЗДІЛИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм., лайл. Обридлий, остоgidлий. <...> але бабок нема й доводиться робити на остоопізду рекламу <...> (Іздрик, АМ™).

ОСТОПІЗДІТИ див. ОСТОПІЗДИТИ.

ОТВІР, ч.: ◆ **Аналі́ний бтвір**, вульг.-просторозм. Рот. Закрій свій анальний

отвір і не пизди! Бо зуби повибиваю! (А. Дністровий, Пацики).

ОТЕ, с., зайн., евфем., просторозм. 1. Статевий акт; злягання.

◆ **Робіти отé**, евфем., просторозм. – здійснювати статевий акт. [Ольга:] Ці мужчини – вони найкращі, як дивляться телевізор. [Грета:] А я думала – найкращі, як роблять оте (М. Гавран, Усе про жінок); **Даже в'явити собі не міг, що можна ОТЕ робить на свіжому воздуху** (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

2. Секс, статеве життя.

ОТРУКІЙ, мн., арг. Чоловічі яечка.

ОТСОСАЛІЗМ, ч., дисфем., вульг. Соціалізм. <...> не було дня в соціалізмі, щоб не народився новий анекдот про Леоніда Ілліча. – Отсосалізм, – сказав Подя. Бо він ще н’єс не писав, але вже матюковався (Б. Жолдак, Антиклімакс).

ОФОРМИТИ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. 1. Здійснити статевий акт з ким-небудь.

2. Домогтися статевого зв’язку з ким-небудь. Сергій так і не оформив її, бо вона, як і більшість молодих, виїхала з України (Синопсис станіславський необов’язковий).

◆ **Офірмити біксу**, жарг. (крим.) – здійснити статевий акт з молодою вродливою дівчиною.

ОХЛЯ́ЛИЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Охлялий, Відкривач, Звідун, Ворохобник, Мешканець Темряви, Таран <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

ОХРІНÉЗНИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Теж саме, що **ОХУÉННИЙ**. Будинок теж мі.

би стати втіленням гасла «Сучасний будинок з дерева в невисоких горах», здається мені, що з нього б вийшла охрінезна ідея (М. Нагач, Вісім чотири).

ОХРІНІТИ, док., вульг.-просторозм. 1. несхвальн. Одуріти, втратити здоровий глузд <...> підбирає погнуту піонерську сурму, в яку до цього дув хтось із його полеглих друзів, і раптом починає пронизливо свистіти в ней, плаксиво і відчайдушно, так що аж всі охрініли <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

2. схвальн. Дуже сильно здивуватися або захопитися.

◆ Охрініти можна – уживається для вираження сильного здивування або захоплення.

ОХУЄВАТИ див. ОХУЇВАТИ.

ОХУЄННИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм.

1. Надзвичайно високий за ступенем вияву ознаки (розмір, звук і т. ін.); страшений. [Філін:] В хмізі тім скульптури охуєнних розмірів Лежать, розкидані, і дивляться незрячими очима В безодню неба <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Василь:] Він не звернув, він впертим чорним лобом Хуйнув об ту стіну і розлетілися Із охуєнним вибухом мозги його [телевізора] японські (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підараців); [Привид:] Я цапа вашого пиздячив по дорозі, Я мордував і в ніс його, і в рота! Тортuri охуєнні придумав для вас я <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літpr).

2. Гарний, чудовий; відмінної якости. Шкода, що ми не зустрілися раніше, тоді я й справді був охуєнним коханцем. Тепер руїна (І. Карпа, 50 хвилин трави); Щас-

ливими в ці дні були не тільки охуєнні чуваки з наметового містечка чи лобуряки типу нас із Аскольдом (І. Карпа, Перламутрове порно); – Старий, у тебе, звичайно, охуєнний прихід, – сказав я, – але, не повіриш, ми цю телегу вже чули (Іздрик, АМ™).

ОХУЄННО, присл., обсц., згруб.-просторозм. Великою мірою, надто. Я побрів назад додому і всю дорогу думав про те, як охуєнно все з усім збігається (Ю. Андрухович, Таємниця).

ОХУЇВАТИ (ОХУЄВАТИ), недок., ОХУІТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. несхвальн. Дуріти, втрачати здоровий глузд. Вітя, пригадуючи пророцтво Лазаря, охуїває до такої степені, що падас на асфальт мов мішок з гавном (Вяцек Славів, Яйця Гамлета).

2. схвальн. Дуже сильно дивуватися або захоплюватися. <...> вибачте, говорить йому скін тим таки гугнявим голосом, допоможіть хоча б парою монет, Берні починає охуївати з цього молодого чоловіка, але добре нутро в ньому знову бере гору <...> (С. Жадан, Біг Мак); <...> іх на радіо, мабуть, за цим принципом і на роботу беруть, так щоби вони врубали і народ охуївав на п'ятій секунді їхніх музичних композицій <...> (С. Жадан, Депеш Мод); Ніким не поміченій до тронного залу тихо крадеться Привид. Книгу “Тімур і його команда” він держить в зубах, а руками тягне за роги старого вонючого цапа. Він нишком підкрадається до Літpr і з усієї сили пиздить його книгою “Тімур і його команда” по голові. Від несподіваного удару всі охуєвають (Лесь Подерв'янський, Король Літpr).

◆ **Охуїти можна**, у ролі виг. – уживається для вираження сильного здивування або захоплення; Пробсто охуїти – те саме, що **Охуїти можна**. У мене є теорія, що він курить план тому, що тоді йому легше розмовляти, <...> а на тверезу голову справа погана, може, за пару років він узагалі перестане говорити, буде навіть кумедно, всі думатимуть, що він німий, а тут він на тобі, просто охуїти, майстер риторики, еристики й монологу (М. Нагач, Вісім чотири).

ОХУІЛІЙ, а, е, обсц., зневажл. Який тимчасово втратив самоконтроль (про людину). Відтак у привокзальному сквері її на повному ходу збив якийсь охуїлій велосипедист (Ю. Андрухович, Таємниця).

ОХУІТИ див. ОХУЇВАТИ.

ОЧЕРÉТ, ч.: ◆ Сягáти в очерéт, евфем., жарт.-ірон.– зраджувати в подружньому житті (перев. про чоловіка).

ОЧІ, мн.: ◆ Бодáй тобі очі з лóба вýбло, у ролі виг., дисфем., обсц., вульг.-просторозм., лайл.– уживається для висловлення недоброго побажання кому-небудь. ■ Замість щоб тобі очі повилазили!; До срáки кáрі бчí, у ролі виг., вульг.-просторозм. – уживається для вираження презирства, байдужості до яких-небудь умовностей. Вже підходячи до ньюз-руму, я в'яло подумала, що треба б пожувати якусь жуйку, щоб колеги не здогадалися про мій стан. Але ця думка сама собою померла. До сраки карі очі, подумала я (С. Пиркало, Не думай про червоне); Сци (насці) в бчí, він кáже – «бóжа росá» (дощ ідé) (прислів'я), кому, дисфем., вульг.-просторозм., презирл. –

про вперту, наївну, готову на приниження людину. ■ Замість йому плюй в очі, а він каже – «бóжа росá»; Йобані бчі, у ролі виг., евфем., обсц.–те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). – Блядь! – кричить він. – Йобані очі! – підтримую я (І. Карпа, Перламутрове порно); Очима їбé, а ібсом спускáє, обсц., жарт. – хтиво оглядати жінку (про чоловіка).

ОЧКО, с. 1. вульг.-просторозм. або жарг. (крим., мол.). Аналний отвір; задній прохід.

◆ Гráти / зігráти в очко кому, жарг. (крим.) – вступати з ким-небудь у гомосексуальний контакт; Дúти в очко кого, жарг. (крим.) – здійснювати гомосексуальний контакт з ким-небудь; Очко зліплóсь у кого, жарг. (крим., мол.) – хто-небудь злякався (про людину); Рváти / порváти очкó, жарг. (крим.): а) здійснювати насильний гомосексуальний акт, насилувати кого-небудь у задній прохід (перев. з погрозою); б) (тільки док., перед ким) вислужуватися перед адміністрацією колонії або взагалі перед ким-небудь; в) погоджуватися на акт мужолозтва за недокурок цигарки, начиненої гашишем; Щоб тобі очко зліплóсь, у ролі виг., лайл. – уживається як проклін з недобрими побажаннями.

2. жарг. (мол.). Унітаз. Зайшов я в кабінку: на очко в смислі. Налив дікалону в мильницю. Хекнув. Заїв канфетою. Чую – куранти б'ють... (О. Яровий, Чекання несподіванки); Одного разу був вижбурнув якийсь антишизофреничний порошок, то санітар, за вказівкою основного, заставляв мене злизувати очко язиком і дуже боляче закручував руку (С. Процюк, Тотем).

П

ПÁГІН, ч., *евфем.* Чоловічий статевий орган.

ПÁЗУХА, ж., *евфем.* Жіночі груди.

◆ Пóвна пáзуха – великі груди.

ПÁЛЕЦЬ, ч.: ◆ Двáдцять пéрший пáлець, *евфем.*, *просторозм.*, *жарт.* – чоловічий статевий орган; Слúшний пáлець, *фольк.* – те саме, що Двáдцать пéрший пáлець; Чóртів пáлець, *фольк.*, згруб. – те саме, що Двáдцать пéрший пáлець.

■ «У міфopoетичній традиції палець – це символ буття, символ усього сущого, уособлюваного словом і світлом, життям і смертю, символ вищої небесної сили і сексуальної потенції, символ небесного Розуму». Маковский 1996: 258. Майже всі культури світу фіксують палець як фалічний символ. Середній і вказівний пальці слугували знаком статевого акту у єгипетську еру. Схрещення пальців було талісманом для відвернення покарання за злягання. Метонімічне позначення [великий] палець – пеніс характерне для слов'янських і не слов'янських мов: у чеськ.: *palec*, пол. *palec dwudziesty pierwszy* «двадцять перший палець», *palec bez kostki* «палець без кістки», *palec bez rozpokcia* «палець без нігтя», в нім. *elfte Finger* «одинадцятий палець»; в amer.екс. сленгу дієслово *finger* «сексуальні маніпуляції пальцями», «мастурбувати». Richter 1993: 80.

◆ Не пáльцем рóблений (зроблений), *просторозм.*, *жарт.-ірон.*, *схвальн.* – який розбирається у чому-небудь, уміє робити щось не гірше за інших; Пáльцем рóблений (зроблений), *просторозм.*, *жарт.-ірон.* або презирл.: а) наївний,

простодушно-довірливий; б) дурний, не-догадливий; в) який робить що-небудь невміло, незgrabno, повільно; г) нíк-чесний, нí на що не здатний; Як два пáльці об асфáльт, *евфем.* – те same, що Як два пáльці обісцяти (див. ОБІСЦЯТИ). – Одружимося за нé фíг. Як два пáльці об асфáльт (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ПÁЛИЦЯ, ч., *евфем.*, *просторозм.* 1. Чоловічий статевий орган.

■ Асоціація загостреня палици, кілок – *penis* поширена у сфері лайльової та обсценної лексики і відома у багатьох мовах: пол. (вульг.) *pał* «дерев'яний стовп», *pała*, *pałka*, *pałeczka* «пеніс», *kót*, *kołek* «кіл», «пеніс»; чеськ. *palice* «чоловічий статевий орган у стані ерекції», *pálka* «пеніс» (жарг.), *balda*, *hůlka*, *klacek*, *prut*, *rákoska*, *kláda*; серб. *тојога*, *палица*, *батина*, *топуз*; рос. *кур* «пеніс» і *курик* «палица з товстим кінцем», алб. *hi* «кіл» і «пеніс».

Див. Фалічні сýмволи (див. ФАЛІЧНИЙ). Синоніми: ДРУК, ДРЮЧОК, КИЙ, ПÁЛКА, ПАТИК 1.

◆ Поліцéйська пáлиция, *евфем.* – статевий орган великого розміру. Це була не безвольна маленька ганчірочка, і це був навіть не стійкий олов'яний солдатик. <...> Це була поліцeйська палиция. Велика, тверда і дуже бойова (Л. Клименко, Пo'ядна львівська пані).

ПÁЛКА, ж., *евфем.*, *просторозм.* Те same, що ПАТИК 1. – <...> Уявляєш, я молодий, здоровий, палка ще стоїть, а баби немає (Іздрик, АМ™).

◆ Кідати (вкінути) палку – здійснювати статевий акт з жінкою; Поставити палку – те саме, що Вкінути палку.

ПАЛЯНІЦЯ, ж., фольк. Жіночий статевий орган. *Коб то мені до неділі, Буду танцювати, Дам музиці паляниці, Буде добрі гратеги* (Українські сороміцькі пісні).

■ Асоціювання жіночого статевого органа з борошняним виробом традиційне для українського еротичного фольклору (див. ПАМПУШКА, ПІРІЖОК), про що свідчить також семіотика коржа як символу дівчини, її лона в українській обрядовості. Гаврилюк 1999: 37.

ПАЛЯНІЧКА, ж., фольк. Пестл. до ПАЛЯНІЦЯ. *Гопці-хлопці, до мене: Гарячая у мене – Гарячая паляничка На полиці у мене* (Цит. за: Виженко 2005).

ПАМПУШКА, ж., фольк. Жіночий статевий орган.

ПАМПУШЕЧКА, ж.: ◆ Смачнєнька пампушечка – жіночий статевий орган. *Гопці-хлопці, до мене: Смачненька у мене – Смачненська пампушечка Десь скована у мене* (Цит. за: Виженко 2005).

ПАН, ч.: ◆ Ясновельмбжний пан, евфем. – чоловічий статевий орган. – Чого хотуєтъ пані сьогодні? – пальцями лівої руки чоловік куйовдив спочатку кучері свого набухлого ясновельможного пана, а потім діставався кучерів все іще лінивої моїї крихітки <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ПАНÁС, ч.: ◆ Дядько Панáс, народн., жарт. Пронос.

ПÁНІ, ж.: ◆ Стара пánі, евфем., народн. Зад, сідниці.

ПАНІСТАРА, ж.: ◆ Митець гбою паністарю їжаків бить (приказка), ірон. –

про боязку, нерішучу у своїх діях, учинках людину; Сиротá – ні паністарбі, ні животá (приказка), народн., жарт. – про дуже худу, виснажену людину.

ПАПЛЮГА, ж., вульг. Жінка легкої поведінки; повія. Енеєм кинута я бідна, Як сама паплюга послідня, Еней злив змій, – не чоловік! (І. Котляревський, Енеїда).

ПАПЛЮЖТИ, недок., кого. Лаяти брутальними непристойними словами.

ПАРАСÓЛЬКА, ж.: ◆ Парасолька в чохлі, евфем. – чоловічий статевий орган.

ПАРАСТАС, ч.: ◆ Відправити парастас, евфем., фольк. – здійснити статевий акт. Завів мне в будяки та й казав лягати. Як відправив парастас, я не могла встати (Коломийки Прикарпаття).

ПАРАША, ж. 1. жарг. (тиор.). Посудина для нечистот у камері.

2. жрм. Відхоже місце. [Пророк Микола:] <...> Я б краще п'єтухом Ламбаду танцював би на параші! (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); <...> Був час перед самісінським дзвінком. Вони обійдоючи затягнули мене в хлопчу парашу (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

3. жарг. (мол.). Менструація.

ПАРАШКА, ж., зах., жарг. (тиор.). Те саме, що ПАРАША 1.

◆ Піті на парашку, жрм. Випорожнитися.

ПАРАШУТ, ч., жарг. (мол.), жарт. Презерватив.

ПАРИТИ, недок., кого, евфем., просторозм. Здійснювати статевий акт. Ще відсиджу рік за тебе та й буду сидіти <...> Та так буду курву парив, аж буде пердіти (Коломийки Прикарпаття).

ПАРТНЕР, ч. Чоловік, з яким вступають у сексуальні стосунки або здійснюють

статевий акт. Він опам'ятався першим, завмер, потім повів далі вже у темні дорослого мужчина, котрий знає, чого хоче, і вимагає від жінки того ж самого. Вона прийняла його умови, якийсь час рухаючись чисто механічно, підтримуючи партнера (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

◆ Сексуальний (статевий) партнёр – те саме, що партнёр. Коли проходять роки і вони просто коханці чи там сексуальні партнери, то витворяють таке, що позеленів би од заздроців маркіз де Сад (О. Ульяненко, Ангели помсти); Наступного дня я вийшла на станції метро Нотінг Хілл, розширяючись у пошуках свого майбутнього статевого партнера і одночасно дивуючись власному цинізму (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ПАРТНЕРКА, ж. Жін. до ПАРТНЕР. Вона вирішила, що я мав свій секс і раніше, але з невправними партнерками. І вона показала мені, що таке секс насправді (Ю. Покальчук, Те, що на споді); І саме тому останньої миті він здогадався крутнутися штопором, вирватися з обіймів чергової партнерки <...> (Ю. Андрюхович, Дванадцять обручів).

◆ Сексуальна (статева) партнёрка – те саме, що партнёрка.

ПАРУБОК, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

ПАСКУДА, ж., просторозм. 1. фольк., превирл. Жіночий статевий орган. Цілу нічку я не спала – паскуду чесала (Коломийки Прикарпаття).

2. лайл. Жінка легкої поведінки. [Романич:] <...> коли оце та ільондра в Турцію танцювати їхала, то залишила доньку в Одесі, у дитдомі. Паскуда така...

(О. Росич, Останній забій); <...> за щупку махорки нахвалився походеньками по паскудах <...> (Є. Пашковський, Бездня).

ПАСКУДИТИ, недок., згруб.-просторозм. Випорожнятися. Отож, Спиридон Спиридонович, доведений до відчаю, почав паскудити на все, що пахло психованним Жекою: на смердючі черевики, давно не прану куртку (Г. Таракюк, Дама останнього лицаря).

ПАСТА, ж.: ◆ Немá пастi в тюбiku, жарт. – хто-небудь імпотент (про чоловіка); **Подавйтi пастu**, жарт. (мол.), жарт. – сходити в туалет (про дефекацію).

ПАСТКА, ж., евфем. Жіночі геніталії. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розятта, Хтива, <...> Ну, а тепер продовжуй. – І я вповіла: – Дупельце, <...> Нірка, <...> Пастка <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ПАТИК, ч., зах. (львів.), просторозм. 1. Чоловічий статевий орган.

◆ **Стáвити / постáвити патик**, зах. (львів.), просторозм. – здійснювати статевий акт. Пор.: Патиковий рух (див. РУХ).

2. Ерекція.

3. ірон. Імпотент.

■ Від літ. *patiuk* «палиця».

ПАТИЧТИ, недок., кого, зах. (львів.), жrm. Здійснювати статевий акт.

Синонім: Стáвити патик (див. ПАТИК).

ПАТИЧÓК, ч. Пестл. до ПАТИК. <...> вона сміялася тільки кориль дратувався бо в нього мудака ніяк не міг встати патичок <...> (А. Дністровий, Пацики).

ПАТРОНТАШІ, мн., жарт. (вояк.). Жіночі груди.

ПАХАТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою.

ПАШКО́, с., арг. Лайно, людський кал.

ПАШКОВНИК, ч., арг. Туалет.

ПАШЧИТИ, недок., арг. Випорожнятися.

ПАЩÉКА, ж., евфем., фольк. Піхва.

ПЕДЕРАСТ, ч., просторозм. 1. Чоловік, який здійснює анальний статевий акт з іншим чоловіком або хлопчиком. ■ Від гр. παιδί «дитина» і εραστής «коханець».

2. Гомосексуаліст. Пацана не можна згвалтувати – він цього хотів і мав від цього крупний кайф, а тих бідних баб судять судді – або педерасти, або цілковиті імпотенти (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

3. лайл. Негідна, підла, мерзенна людина.

4. презирл. Нікчемна і/або жалюгідна людина. На третьому курсі ліричний Слава вже нагадує розтоптаного долею педераста з болючим тілом і вичерпаною душою (Ю. Андрухович, Московіада).

ПЕДИК, ч., зменш. 1. просторозм. Гомосексуаліст. Колись трахались цілий день, і то мало було? А тепер що? Раз на кілька днів? Тыху! Ви що, може, педики? (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

2. Зневажл. Те саме, що ПЕДЕРАСТ 3. [Самітник:] Подумайте логічно: ви відпочиваєте у могилі, а зверху якісь субчики-педики кидають на вас недопалки, напірці, презервативи <...> (А. Дністровський, Учитель).

ПЕДОФІЛ, ч. Людина (перев. чоловік), яка відчуває статевий потяг до дітей. Естествуючий педофіл, він кохався на Брамсі та Гекторі Берліозі, успішно скленючи всі частини світу в одне (О. Ульяненко, Ангели помсти).

ПЕДОФІЛІЯ, ж. Сексуальна любов до дітей.

■ Від гр. παιδί «дитина» і φιλό «люблю».

ПÉДРАТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт з жінкою.

ПЕДРЙЛО, ч., жарг. (мол.), презирл. 1. Пасивний гомосексуаліст.

2. лайл. Нікчемна людина, дії і вчинки якої викликають роздратування, обурення. [Буратіно (до Петрушки):] *Ти, педрйло, Ану катай, відкрий* (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізмініть нізяз).

ПÉЖИТИ див. ПÍЖИТИ.

ПÉКЛО, с., евфем., фольк. Вагіна. «А що маєш нижче пупа, Чернице-сестрице <...> «Пекло маю, отче Дмитріє <...>» (Бандурка).

■ Пор. у пол.екс. сленгу *zagadzianie diabla do piekła* «про статевий акт».

ПЕКТЬ, недок., кого, жарг. (мол.), вульг. Інтенсивно здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Бо що єднає тебе з узбеком за стіною, крім стіни?* З узбеком, котрий вічно готове плов і потім замакує на його пустий запах не одну голодну студентку. I напихає її пловом, набиває її пловом, як опудало тирсоко, і вона ціпнє, робиться опудалом, і тоді він пече її, а в неї з рота, із вух, із носа сиплетися плов (Ю. Андрухович, Московіада).

◆ Рібу пектý див. РÝБА.

Пор. СПЕКТЬ.

ПЕЛЕНÁ, ж.: ◆ Пéлену (пéлинку) покраснити, евфем., фольк.– позбавити дівчину цнотливості. Він дівку у нас украв, Він калину поламав, Він ягоди потрусив, Він пелинку покраснів (Українські сороміцькі пісні); Принести в пéлені

[дитину], евфем. – народити дитину поза шлюбом. *Ой послала мене мати У ліс по калину. А я їй принесу В пелені дитину* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ПЕЛЕСІЙТИ, недок., діял. Розпусно залишатись до особи протилежної статі.

■ Первісно: мандрувати.

ПÉНІС, ч. 1. Чоловічий статевий орган. *Тепер він повзе додому, ніч, порожнє місто, він п'яний, розчавлений, нікому не потрібний зі своїм пенісом і самотній* (Ю. Андрющович, Таємниця).

■ Від лат. *rēnīs* «чоловічий статевий орган» < «хвіст». Пор.: Покласти хвіст (див. ХВІСТ).

2. жарг. (бурс.-сем.), жарт. Хліб. ■ Зближення з лат. *panis* «хліб».

◆ **Забити (покласти) пénіс на кого, що, жарг. (мол.):** а) поставитися до кого, чого-небудь байдуже, зігнорувати; б) рішуче покінчити з чим-небудь, перестати займатися чимсь. <...> Який це кайф – покласти на все пеніс. Змести всі питання до купи, до брудної смердючої купи і накласти на них ще більшу купу (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо та інші»).

ПЕПЕЖÉ, ж., просторозм., абр. Коханка. <...> колись цю квартирку у невеликому особнячку облюбовали, повертаючись після перемоги в 45-му з Європи додому, батьки Крутова, бойовий командир і його пепеже – медсестра Тоня (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький...»).

■ Скороч. рос. «походно-полевая жена».

ПЕРДÁН, ч., жарг. (мол.), вульг. Зад, сідниці.

ПЕРДÉЛА, ж., обсц., згруб.-просторозм. Зад. Я на свалбі мойїв любії Ипно (гарно. – Л. С.) замузичив. А потім через

переделу Фест им загузичив (Русинський ерос).

ПЕРДÍК, ч. Те саме, що ПЕРДЬ.

○ – мовна гра (римування): *Сик без пердик, як весілля без музик.*

ПЕРДÍЛО, с., діял. (закарп.). Зад, заднє місце. *Їбав мене Герасим, а потім Гаврило. Так ми потку розпороли – по саме пердило* (Коломийки Прикарпаття).

ПЕРДÍЖ, ч., вульг.-просторозм. 1. Голосне випускання газів через задній прохід.

◆ **Гімнó пердіжéм не збудеш**, вульг.-просторозм. Менші дії і зусилля не можуть замінити більших дій або зусиль.

2. презира. Беззмістовні теревені, нісенітниця.

ПЕРДÍННЯ, с., вульг.-просторозм. Те саме, що ПЕРДÍЖ. *В ту ж мить із кабінки почулося довге і смачне пердіння, ніби на сніданок хтось об'ївся бобів на тості, і тепер його дме* (С. Пиркало, Не думай про червоне); З сортіру чути огидливе пердіння (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеньє); *Струсили з себе ту тишу, бо Муко перднув*. Дійсність любить бути гротесковою. Та й добре, якби не те пердіння, невідомо, скільки часу ми б іще отак провалювались у себе

(М. Нагач, Вісім чотири).

ПЕРДÍТИ, недок., **ПÉРДНУТИ**, док., також однокр., вульг.-просторозм. 1. Голосно випускати гази з кишечнику. *Ой летіла баба з неба, Бо там її не потреба. Як летіла, то перділа, А як впала – Пизду всрала* (Бандурка); *Наша мати добре зробила, – Вона собі сина вродила. А ваша дулась та пер..ла, I не знає, де дочку діла* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); [Літр:] *Рахував і плакав, пердів беззахисно*. <...> (Лесь

Подер'янський, Король Літр); <...> а свита грає короля а король пердить і крекче <...> (В. Цибулько, Майн кайф); Світив місяць, як полтинник, Тепер світе, як п'ятак. Дівка пердне, як кобила – Жеребець не пердне так! (Українські жартівліві пісні); Він на-пружився і соковито перднув, одразу ж трохи посіяв (О. Криштона, Жах на вулиці В'язнів).

■ Зводиться до індевр. *perd- «голосно випускати гази». ЕСУМ, 4, 338.

◆ За грбші в церкві пéрдне, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – дуже скупий; Краще чесно пéрднути, ніж по-шлібнськи бзднүти (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт. – краще сказати не-приємне в очі, ніж позаочі; Муку сіє і пердить, мука в строну летить, палляніці качає, в срáку пúчки вмочає (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт. – про процес випікання хліба; Навчі срáку пердіти, то вонá все буде хотіти (прислів'я), вульг.-просторозм. – про стійкість поганої звички; Не зві-кáй вдóма пердіти, тодí не буде в гостях кортіти (прислів'я), вульг.-просторозм. – не слід культивувати погані звички вдома, щоб подолати їх поза домом; Ні бзднүти, ні пéрднути, вульг.-просторозм. – дуже тісно через велике скучення народу; Пéрднути в калюжу, вульг.-просторозм. – виявити себе дурнем у якій-небудь ситуації; Сів срáти, надувся, лéдві пéрднув, вульг.-просторозм., жарт. – про людину, яка хоче зробити що-небудь значне, але виходить щось дрібне й мізерне; Срáка перділа, ма́ку не їла (приказка), вульг.-просторозм.– про голосне випускання газів з кишечнику; Сціть, пердить, трісکи збирає і Бóгу молиться (приказка),

вульг.-просторозм. – про людину, яка любить виконувати кілька справ одночасно; Хто навчиться пердіти, не може і в цéркві терпіти (прислів'я), вульг.-просторозм. – про силу звички.

■ презирл. Говорити яку-небудь дурницю, щось недоречне.

◆ Не віл пердítъ, а чоловíк говорить, вульг.-просторозм.– уживається як докір тому, хто обертає на кпини чиєсь слова; Пердіти губáми, вульг.-просторозм.: а) говорити дурниці; б) (презирл.) говорити; Пéрднути як тráктор, вульг.-просторозм. – збрехати; Сказáти як [у бóчку, вáзу, калюжу, муку, трубу і т. ін.] пéрднути; Сказáти як у бóду пéрднути (і бóльки не пíшли), вульг.-просторозм.– сказати яку-небудь дурницю, щось недоречне; Срав, пердів і ще хотів (примовка), вульг.-просторозм. – про балакуна, базíку, який викликає презирство; Як дам, то будеш летіти, пердіти і дим пускáти, вульг.-просторозм., лайл. – уживається як заперечна відповідь на прохання «Дай мені»; відмова у чому-небудь.

Пор. НАПЕРДІТИ.

○ – мовна гра (паронімічне зближення лексем): – Пардон! – Перди своїй матері, не моїй.

ПÉРДНУТИ див. ПЕРДІТИ.

ПЕРДОЛА, ч. і ж., зах., вульг.-просторозм.

Поганий ремісник або кравець, швець.

ПЕРДОЛІТИ (ПЕРДОЛІТИ), недок., кого, зах., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. Пиля шпора на землю. Дідо бабу пердолитъ, Баба йойкатъ: «Йой, болитъ!» Дідо й дале пердолитъ (Русинський ерос).

■ З пол.: pierdolać «здійснювати статевий акт» < «пускати гази» Lewinson 1999: 171.

Пор. ВІДПЕРДОЛІТИ, ПРОПЕРДОЛІТИ.

ПЕРДОЛІТИСЯ (ПЕРДОЛІТИСЯ), недок., кого, зах., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ПЕРДОЛЬНИК (ПЕРДОЛЬНІК), ч., зах., вульг.-просторозм. Квартира для розпustи; притон.

ПЕРДОЛЬНУТИ, док., зах., вульг.-просторозм. Вдарити кого-небудь.

ПЕРДУЛА, ч.: ◆ Старій пердула, зах., вульг.-просторозм. – старий чоловік.

ПЕРДУЛЬКИ (ПЕРДУЛЬКІ), мн., зах., вульг.-просторозм. Дурниці.

◆ За пердулькі кіблювати – сидіти в тюрмі за згвалтування жінки. ■ Пол. *kiblować* «відбувати строк тюремного покарання», букв. «сидіти на параші».

ПЕРДУН, ч., вульг.-просторозм. 1. Людина, яка часто псує повітря.

2. Нікчемна людина.

3. Нероба, ледар.

◆ Старій пердун, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – чоловік похилого віку. Цей старій пердун три місяці упирався показати бункер свого сина (М. Матіос, Солодка Даруся); Довкола Геника напилють старі пердуни і пердунки, що на обід навіть не виходять навіть просмердітися... (І. Карпа, Перламутрове порно).

❖ – мовна гра (паронімічне зближення лексем): *Наступив пан хлопові на ногу та й каже: «O, пардон!»* – *«Ти сам пердун!»*, – відказав хлоп (Фольклор).

– у функції об'єкта образного зіставлення: Чкурайте ж з Богом, любі діти [вірші], Мої маленькі пердуни (Ю. Позаяк, Шедеври).

ПЕРДУШКА, ж. Жін. до ПЕРДУН. Ой батько пердун Усе пір'ї роздув, А мати пердушка роздула подушку (Весільна пісня).

ПЕРДЬ, невідм., вульг.-просторозм. Звуконаслідуване слово; однокр. до ПЕРДТИ. – Я думала, що то Хведь – Він до мене, а я [пердь] (Бандурка).

◆ Нагадай козі смерть, а вона пердь і пердь (приказка), дисфем., вульг.-просторозм. – примусити кого-небудь згадати те, що для нього дуже важливе і болюче, а всім іншим уже набридло.

■ Замість нагадай козі смерть, а вона все біжить вперед; Прыйде смерть – срা�ка пердь (примовка), вульг.-просторозм., жарт. – про передсмертний страх; Прийшлá смерть, а дужечка пердь (примовка), вульг.-просторозм., жарт. – те саме, що Прыйде смерть – срा�ка пердь; Сказати як пердь у бочку, народн., вульг.-просторозм. – висловити яку-небудь дурніцю, недоречність.

ПЕРЕБЗДІТИ, док., кого, вульг.-просторозм. 1. Зіпсувати повітря інтенсивніше за всіх.

2. Злякатися. Вінтаки, здається, перебздів, бо тільки розвів руками і сказав, що зведе мене з генералом, але обіцянки не виконав і надовго зник (Ю. Андрухович, Московіада).

Синонім: ПЕРЕСРÁТИ 2.

ПЕРÉДНИЦЯ, ж., просторозм. Те саме, що ПЕРЕДОК.

ПЕРЕДÓК, ч., просторозм., жарт.-ірон. Статеві органи жінки, жіноче «переднє місце». Думаєш, що передком усі двері повисаджуєш! Думаєш, переспала раздругий із генеральним директором каналу і тепер можеш качати права?

(А. Мухарський, Попса для еліти); Тупцюємо попід своїм садком / тулимось задком і передком (І. Лучук, Пісень пісня).

◆ П'яна жінка передкு (пизді) не хазяйка (прислів'я), просторозм., ірон.-неважл. – жінка у стані алкогольного сп'яніння легко погоджується на статевий акт; Слаба (слабенька) на передок, просторозм., жарт.-ірон. – яка легко погоджується на статевий акт (про жінку). Помічницями собі брав дипломованих економісток і бухгалтерок, переважно жінок спритних, ризикованих і, як казали в селі, « slabих на передок », яких тримав в узді, мюв норогистих кобилиць (Г. Тарасюк, Покоївка); – Ти не догнав, – перебиває мене, – вона справді добра людина, лише на передок слабенька, але в цьому нічого поганого нема – гарні дівахи всі на передок слабенькі (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ПЕРЕДОЧОК, ч. Пестл. до ПЕРЕДОК. А я своїм передочком « Волгу » заробила (Коломийки Прикарпаття).

ПЕРЕДРЮЧИТИ, док., кого, евфем., вульг.-просторозм. Те саме, що ПЕРЕЙБАТИ.

ПЕРЕЙБАТИ, док., кого, обсц., згруб.-просторозм. 1. Здійснити статеві акти з кількома жінками. Пор. ПОПЕРЕЙОВУВАТИ.

2. що. Дуже сильно вдарити по чому-небудь; розбити щось. [Гамлєт:] Ви, батьку, Пиздуйте в ваше море, та хутчіше, Бо я дрючком перейбіу ѹбалник <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

ПЕРЕЙБАТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Втомитися від інтенсивного заняття сексом, втратити смак до нього через численні і часті статеві акти.

2. з ким. Здійснити інтенсивні статеві акти з багатьма жінками.

ПЕРЕКИНУТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт з жінкою (про чоловіка). Сухий дуб, сухий дуб, Що й листу не кинув. Такий всю ніч ночував, Що й не перекинув (Українські жартівливі пісні).

ПЕРЕЛЮБ, ч. Порушення подружньої вірності; перебування у позашлюбному любовному зв'язку.

◆ Перелюб чинити, книжн. – порушувати подружню вірність; перебувати у позашлюбному любовному зв'язку.

ПЕРЕЛЮБЕЦЬ, ч., заст. Те саме, що ПЕРЕЛЮБНИК.

ПЕРЕЛЮБКА, ж., заст. Жін. до ПЕРЕЛЮБЕЦЬ.

ПЕРЕЛЮБНИК, ч., заст. Той, хто перелюбствує.

ПЕРЕЛЮБНИЦЯ, ж., заст. Жін. до ПЕРЕЛЮБНИКА. Та було ж її прикопати за тисячу верст від святого християнського цвинтаря! Оту перелюбницю, ту брешачку <...> (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

ПЕРЕЛЮБСТВО, с. Те саме, що ПЕРЕЛЮБ. <...> а інші подейкували, буцімто голова сільради поставив перед Жеребцем умову: або він геть вийде з села, або ж його притягнуть до відповідальності за перелюбство (В. Скуратівський, Жеребець).

ПЕРЕЛЮБСТВУВАТИ, недок., заст. Порушувати подружню вірність; перебувати у позашлюбному любовному зв'язку.

ПЕРЕМОТЛОШІТИ, док., кого, евфем., вульг.-просторозм. Те саме, що

ПЕРЕЇБАТИ. За лічені тижні перемот-
лошиви кількох нещасних і безборонних
учительок <...>, він перекинувся було
на майже шістдесятлітню пропахлу
комбіжирами глухоніму кухарку <...>
(Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ПЕРЕПІХ, ч., жарг. (мол.). Статевий акт;
злягання. Але ж виникає величезна спо-
куса відзначити буржуїське «свято ко-
хання» повальним «перепихом», як це
зараз називається (ПiК, 2003, № 5).

ПЕРЕПІХОН, ч., вульг.-просторозм.,
жарт.-ірон. Одноразовий статевий акт.

ПЕРЕПІХНУТИСЯ див. ПЕРЕПХАТИСЯ.

ПЕРЕПІХОНЧИК, ч. Пестл. до ПЕРЕПИ-
ХОН. <...> були панночки, з якими б ра-
до втамував свою хіть, такий, знаєте,
перепіхончик – дві-три пляшки вина,
розвома ні про що, телевізор, ліжко
<...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осін-
ніх садах).

ПЕРЕПІЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий
статевий орган. А далі підняла пелену
i каже: На тобі перепічку з секелем
(Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПЕРЕПУДИТИ див. ПЕРЕПУДЮВАТИ.

ПЕРЕПУДЮВАТИ, недок., ПЕРЕПУДИТИ,
док., евфем., діял. (наддніпр.). Перемо-
чувати сечею (про багато чого-небудь).

ПЕРЕПХАТИСЯ, ПЕРЕПІХНУТИСЯ, док.,
також однокр., з ким, евфем., вульг.-про-
сторозм. Здійснити з ким-небудь ста-
тевий акт. Ну, чоловік і жінка хочуть
перепіхнутися, а тому <...> беруть та
її роздягаються (А. Дністровий, Міс-
то уповільненої дії); <...> ми злягли
разом, перепіхнулися, переспали, трах-
нулись, перепробували все, що тільки

підказувала нам наша хвороблива уя-
ва та ілюстроване видання «Кама-
Сутри» у суперобкладинці з кольоровим
додатком для гомосексуалів! (Л. Дереш,
Поклоніння ящірці).

Пор. ПРОПІХНУТИСЯ.

ПЕРЕСІП, ч., просторозм. Статевий акт.

■ Від СПАТИ.

ПЕРЕСПАНЕЦЬ, ч., просторозм. Чоловік
для задоволення сексуальних потреб
жінки (з мови жінок).

ПЕРЕСПАТИ, док., з ким, евфем. Побувати
у ліжку із статевим партнером; здійснити
статевий акт. – Тату, я хочу женитися
на Галі. – Ти що, здурув?! Та вона ж пе-
респала з усім селом. – Усе одно хочу.
<...> Вийшов я на пагорб, глянув на
наше село – не таке воно вже й велике
(Аnekdot); Надокучила ж мені Ти зі своїм
«ні» та «ні». Все життя мені чекати
– Щоби разом переспати (Лель, 1996,
№ 4); Поки я йшла на роботу, я встигла
побачити десятки гарних чоловіків,
із якими можна було б переспати
(С. Пиркало, Не думай про червоне);
Де була? З ким пила? Чи пощастило з
кимось переспати, чи ні? Нічого не па-
м'ятаю (М. Гримич, Магдалинки).

ПЕРЕСРĀТИ, док., вульг.-просторозм.

1. що. Зіпсувати що-небудь, викривити
суть чогось. <...> воно, висмикнувши
з твого речення ключових три слова,
злемзає бездарну пісеньку – і весь твій
 дух пересере <...> (Є. Пашковський, Що-
денний жезл).

2. Дуже налякатися. – Підпанок страшно
пересрав! Сказав, що та робота всіляких
нявок-мавок та мольфарів-сатаністів
(Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

◆ **Пересрāв дідъко дорбгу, вульг.-просторозм., жарт.** – виникла якась дивна перешкода на шляху завершення справи.

ПЕРЕТРАХ, ч., ефем., вульг.-просторозм. Втомливе, виснажливе, інтенсивне статеве злягання. Сексуальний гігант із Черкас Був в коханні атас, Але мир його праху – Він помер з перетраху, Так яскраво горів й рано згас (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

ПЕРЕТРАХАТИ, док., кого, ефем., вульг.-просторозм. Здійснити багато статевих актів з різними особами. Баб хіба мало? Всіх не перетрахати. А школа... (А. Кокотюха, Повернення сентиментального гангстера).

ПЕРЕТРАХАТИСЯ, док., ефем., вульг.-просторозм. Здійснити статеві акти (про багатьох). Чоловіки і жінки <...> поперепивались, перетрахались – на душі весело, бо вдавили літру коняку (О. Ульяненко, Богемна рапсодія).

ПÉРЕЦЬ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. Мала юна мрії Молодого серця. Прийшов Грайсовило – Застромив їй перця (Лель, 1999, № 1).

◆ **Товктí пéрець**, ефем., фольк. – здійснювати статевий акт. Мовчи, бабуню, мовчи, Будемо перець товчи (Нар. пісні в записах І. Франка); **Утовктí пéрцю**, ефем., фольк. – здійснити статевий акт (про жінку). Ішла баба по перець, Пріпера ті дід до дверець. – Ой ти, діду, цить, сиди, Нашо тобі ще біди? – Ой бабуню, цить, мовчи, Давай перцю утовчи! (Нар. пісні в записах І. Франка).

ПЕРÍЩИТИ, недок., кого, ефем., фольк. Здійснювати статевий акт. <...> Вибирала собі зятя: Щоб і чуб кучерявий,

Щоб і сам був не млявий, Щоб і сажу чистив, Щоб і тещу періщив (Українські сороміцькі пісні).

■ Первісно – «сильно бити, сікти, шматати» < пéрти < праслов. *perti «відбивати, боротися, заперечувати», пов'язане з «тиснути», споріднене з лит. «бити, хльоскати вінником», латиськ. «лупцювати». ЕСУМ, 4, 356.

ПЕРЛÍНИ, мн., ефем., фольк. Сперма. Скільки перлинок Я вклад у кохану – Не полічити. Це капітал моого духу, Снаги і натхнення (Цит. за: Виженко 2005).

ПЕРО, с.: ◆ **Три перá**, жарг. (мол.) – горноря.

ПЕРОЖÓК див. ПІРІЖÓК.

ПÉРТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. Йшла баба по перець, Здібав її дід-старець. Та як узяв її перти, то не дав її перцю втерти (Українські сороміцькі пісні); Він її пер, а вона іще підмахувала і не догадалась, що її вправду ібуть (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Див. коментар до ПЕРÍЩИТИ.

ПÉРЧИТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт з жінкою. Хлопці дівок перчать. *Ti скажено кричатъ – Не стихає всю ніч гвалт в Козельці* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

■ Первісно «запліднювати самицю» (про цапів) < праслов. *ryfkatí «паруватися, злягатися (про тварин)», пов'язане з *porse «порося». ЕСУМ, 4, 358.

ПЕС, ч.: ◆ **Чорний пес**, ефем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой Семене, Семене, не иди ввечір до мене, Бо в мене є чорний пес, як укусить, то умреш (Українська народня творчість).

ПЕТИНГ, ч. Любовна гра, пестощі для досягнення оргазму без статевого акту. Замолоду вони вирішили ніколи не ставати дорослими. Звідси й той привсюдний петинг над озером. <...> *Hi, все було б нічого, якби не облізла сивина генітальних зон* (Ю. Андрухович, Таємниця).

■ З англ.: *petting* < *pet* «пестити, голубити, обійматися, цілуватися».

ПЕЦІК, ч., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

ПЕЧЕРÀ, ж., евфем., мол. Жіночі геніталії.

Врешті вона втомуилась і просто сіла на мене, вже не рухаючись вгору – вниз, а тільки тручинсь об мене, тримаючи мій м'яз усередині, тручи його об стінки своєї печери (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

■ Глибока печера – один з найбільш поширених жіночих символів. Жельвис 2001: 26.

ПЕЧЕРКА, ж. Зменш.-пестл. до ПЕЧЕРÀ.

Згадую наш перший раз, коли півдня мудохався, аби вставити в її незайману печерку свій болт (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

ПЕЧІНКА, ж.: ◆ Чорна печінка, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. Талляп-таляп по болоті до чужкої жінки, Аби дала з-під черева чорної печінки (Коломийки Прикарпаття).

ПЕРДОЛЕНÈ, с.: ◆ Пердолене в бáмбус, зах., вульг.-просторозм., заст. – безглазда й безцільна балаканина. ■ Пол. *bambus* «бамбук»; Пердолене грéка в бáмбус, зах., жарг. (крим.) – нездарна робота.

■ Див. коментар до ПЕРДОЛИТИ.

ПЕРДОЛИТИ див. ПЕРДОЛИТИ.

ПЕРДОЛИТИСЯ див. ПЕРДОЛИТИСЯ.

ПЕРДОЛЬНИК див. ПЕРДОЛЬНИК.

ПЕРДУЛЬКІ див. ПЕРДУЛЬКИ.

ПЕРОГ, ч., зах., жрм. Те саме, що ПИРІГ.

■ З пол.: *pieróg* «жіночий статевий орган» < «вареник»>. Lewinson 1999: 173.

◆ По перогу вдáрити, зах., згруб.-просторозм. – здійснити статевий акт.

ПИЗДÀ (ПІЗДÀ), ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. Геніталії жінки або самки тварини. На припічку сидла – Сова в пизду влетіла. А ще буду сидіти; Друга буде летіти (Бандурка); Одна баба в бубон била, Друга баба в х... трубила, Одна баба другої бабі Засадила в п... граблі (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»);

■ Слово відоме усім слов'янським мовам: рос., біл. *пизда*, пол. *piżda*, нлуж. *piżda*, полаб. *paizdā*, *paizd'a*, чеськ. *pižda*, серб. *pižda*, словен. *pižda*, болг. (діял.) і макед. *пизда* «заднє місце». Пор. табуїстичні номінації: пол. *piczka*, *picza*, *pica*, чеськ. *piča*, *pička*, хорв. *pica*, *pička*, болг. (діял.). *пица*, *пичка*. Етимологія слова спірна. Існує кілька версій походження: 1) з дитячої мови, від звуконаслідуваного діеслова **pisati* (пор. укр. *пісати* «мочитися»); 2) пов'язане з діндеvr. *pidáyati* «давить, жме, тисне, мучить»; 3) від діеслова **bvzděti* (бздіти) «випускати гази». Древнім значенням слов'янських і балтійських мов було «задньопрохідний отвір»; 4) від літ. *pistu*, латиськ. *pīst*, *pīsu* «здійснювати статевий акт». СРБ 2003: 251. «Можливо, що слов'янський вульгаризм **piž-da* походить від діеслова **pīsti* (літ. *pīsti*); на слов'янському ґрунті відбулася зміна індоєвропейського - *s-* в

- *x-*; корінь індоєвропейського походження – пасивний дієприкметник минулого часу **pīxati*, яке на рос. ґрунті дало *пихать*, діял. *пхать*, яке уживається в сексуальному значенні в рос. сленгу». Cooper 2005: 19.

- ◆ **На хуй мені здалося на пизді чужé волбсся?**, у ролі *виг.*, *обсц.*, *згруб.-просторозм.* – про цілковиту байдужість до певних подій, справ і т. ін.; мене це зовсім не стосується; **Пиздú чухать, дисфем., обсц., згруб.-просторозм.** – нічого не робити; байдикувати. [Іван Опанасович:] <...> Я ото квартири ті блядські не понімаю, ну що тут такого? Ото меблі купують, позвуть у гості і сидять, і цілий день пиздять. А жінка пизду собі чуха <...> (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеньє); *Обидві бляді сидять, розкарячившиесь, поклавши голі хвости на стола, чухаютъ себѣ пизди. Матюкаются і плюютъ на підлогу* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов). ■ Замість чухати голову; **Хохóл без лички, як пиздá без затычки** (приказка), *обсц.*, *ірон.-зневажл.* – про прагнення українців здобувати високі військові звання.

- Від рос. *хохол без лички* – что пизда без затычки < *солдат без бирки*, как пизда без дырки < *пизда без дырки* (затычки) «ні для чого непридатний об'єкт». Приказка виникла в армійському середовищі (за радянських часів). «Цей вислів висміює прагнення хлопців з України отримати якесь звання вище рядового заради підняття на батьківщині свого авторитету» (Кузьміч 2000, Цит. за: Плуцер-Сарно 2005: 184). Пор. спогади Ю. Андруховича про армійську службу: «<...> у радянській армії сол-

*дати-українці були для начальників за щастя – слухняні, старанні, переважно неконфліктні, з нахилом до вислужування» (Ю. Андрухович, Таємниця); **Торчати як палець у пизді, обсц., жарт.** (мол.) – про стан здивування, емоційного потрясіння.*

- 1.1. Жіночі геніталії, що слугують для сексуальних контактів.
- ◆ **Аж дим з пизді ідé, фольк., жарт.** – нацзвичайно інтенсивно (про статеве злягання); **Аж іскри з пизді сиплються, фольк., жарт.** – те саме, що **Аж дим з пизді ідé; Аж пиздá трясеться, фольк., жарт.** – те саме, що **Аж дим з пизді ідé. Ой там, за байраком, Їбе мужик бабу раком, Аж пизда трясеться** (Бандурка); **З зашіткою пиздою, обсц., згруб.-просторозм., жарт.** – без статевих контактів (у жінки). **Два місяці в Америці з зашіткою пиздою була** (Усна мова); **Ключі від пизді укрáсти, евфем., фольк.** – здійснити статевий акт потайки, користуючись тим, що жінка перебуває у фізіологічному стані сну. *Дівка спала і не чула, Як им спереду зайшов: Од пизди ключі украв им, Наєбався и – пішов* (Русинський ерос); **Нині дівчá лéдвє порíг перелíзе, а вже їй у пиздú слíвка влізе** (прислів'я), *жарт.* – про ранній статевий досвід дівчини. ■ У ГРНП І. Франко дає такий коментар: цинічний жарт на тему зіпсуття дівчат, поширений в селях біля великих міст. **Пиздá горíть, у кого, обсц., згруб.-просторозм.** – те саме, що **Пиздá свербить; Пиздá мóхом заросла у кого, обсц., згруб.-просторозм.** – хто-небудь довгий час не мав статевого життя (про жінку); **Пиздá – не мýло, не змíлиться** (прислів'я), *обсц., згруб.-*

просторозм., жарт. – про можливість жінки часто і неодноразово злягатися і про безглуздість сексуальних обмежень для неї; **Пиздá свербítъ (чéшеться)** у кого, обсц., згруб.-просторозм. – хто-небудь відчуває сильне сексуальне збудження (про жінку); **Пиздá свербúча у кого, обсц., згруб.-просторозм., жарт.** – хто-небудь перебуває у стані постійного сексуального збудження (про жінку). У жоны пизда свербуча – Дітій повна куча (Русинський ерос); **Пиздí зажítи, у кого, обсц., фольк.** – використати жінку як сексуальну партнерику (про чоловіка). *Ой треба Марусі просити. Щоб дала пизди зажити* (Бандурка); **Пиздú на єші натягáти собí, обсц., згруб.-просторозм.** – жалувати з приводу того, що вчасно не погодилася на статевий акт з чоловіком (з мовижінок); **П'яна жінка передкý(пиздí) не хазяйка дiв.** ПЕРЕДÓК; Урочиста здáча пиздí в експлуатацію, обсц., ірон.-жарт. – весілля; // Жіночі геніталії, що слугують для сексуальних контактів як засобу отримання матеріальної винагороди або збагачення. Вýратиця з голою пиздю на ярмарок (приказка), дiял. (гал.-бук.) – кепкують з жінки, що приходить на ярмарок упорожні або з наміром торгувати своїм тілом; **У людéй пíзди стóять їзби, а я своё зносíла – нí випýла, нí закусíла** (прислів'я), обсц., дiял. (сх.-поліськ.), жарт. – про жінку, позбавлену матеріальних вигод від статевих стосунків із чоловіками.

1.2. Геніталії жінки або самки тварини як вмістилище-простір. Та мала му жона пизду Велику, ги відро (Русинський ерос); **Туши, туши, тутиченьки, пiшов хуй до криниченьки. Аж там пизди сидять і сокири держать: Хочутъ хуя зарубать.**

А хуй догадався Да в пизду сховався <...> (Бандурка); <...> до побачення, Чарлi, ти влiп як муха, тебе з головою затягнуло в чиюсь пизду, як тобi в нiй, Чарлi? (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

◆ **В пизді сховáтися, обсц., згруб.-просторозм.: а)** причаїтися, відчуваючи сильний страх; б) уживається як зневажлива дошкаульна репліка на попередню репліку співрозмовника, з яким не бажають підтримувати розмову. *Озвався? В пизді сховався!* ■ Фіксується рос. словниками з імітацією укр. вимови. Кузьміч 2000; Плуцер-Сарно 2005: 244; **В пиздú, обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а)** (кого, що) уживається для вираження сильного бажання припинити розмову з ким-небудь про щось. [Голос Альфреда Юхимовича:] *На чьом мi зупинились, господа?* [Назар Сівуха:] *На сiмfonii Брамса.* [Альфред Юхимович:] *В пизду тiого Брамса!* (Лесь Подер'янський, Піздець); б) (уролі частк.) уживається для вираження високого ступеня виявлення чого-небудь. <...> все справдi вдалося – мене не розмазало в пизду й не покалiчило <...> (Іздрик, АМTM); – <...> задушити, зарiзати, на крайняк скинути в пизду зi схiдnoї вежi <...> (Іздрик, АМTM); в) (уролі частк.) уживається для запевнення в iстинностi висловлюваного, переконання в чому-небудь. Яке там в пизду служiння слову! Ішлося про куди реальнiшi й вагомiшi речi! (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); Яка ще в пизду ABBA, я не навидiв цю лискучу шведську родину! (Ю. Андрухович, Таємниця); **Ідi (ідiть) в пиздú, у наказ. сп., обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а)** уживається для вираження недоречності прохань, вимог,

пропозицій або претензій від кого-небудь; б) уживається для вираження сильного бажання позбутися кого-небудь, припинити розмову; йди геть! [Клім Моісейович Кац:] *Ну, ладно, щас в пизду ідіть* (Лесь Подерв'янський, Пацавата історія); **Посилати / послати в пиздú кого, що, обсц., згруб.-просторозм., лайл.** – грубо вилявши, відмовитися від когось, чогось, будь-яких стосунків з кимсь. [Пелагея Нилівна:] *Хотілося б, усе в пизду пославши, Вдвох милуватися у бані на полиці <...>* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов). Пор.: **Посилати на хуй** (див. ХУЙ). Там тобі пизді – хоч вбозом заїзді (приказка), обсц., вульг.-просторозм. – про розпусну жінку, яка провадить активне статеве життя; **Усімеблі в пизді порозтручувати, зах., обсц., згруб.-просторозм., жарт.** – здійснити статевий акт грубо, насильно і/або інтенсивно; **У пизді, у ролі частк., обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для запевнення в істинності висловленого, переконання в чому-небудь. Який у пизді «за кордон»! – у мене ж навіть паспорта нема, хто мене туди випустить, хто? (А. Дністровий, Пацки).

1.3. Волосяне покриття геніталій жінки або тварини.

◆ **Голосок, як на пизді (у жопі) волосок у кого, вульг.-просторозм.** – хто-небудь має тонкий і фальшивий голос. ■ Йдеться про тонке, але нечисте волосся. Пор. рос.: *Бабий голос, что волос: тонок да долог; Голос, что в жопе волос, тонок и нечист.*

2. презирл. Будь-яка жінка. [Василь Гнатович:] *А ми випить хочемо. Жора, хорош лежать, як стерво, катай лишень*

за двері, подивись, чи та пизда сігодні діжурить (Лесь Подерв'янський, Діана); *Дожени ту пизду!* – кричить Рина до Дефіцита. **Кобітатікає, як ненормальна <...>** (А. Дністровий, Пацки).

2.1. презирл., лайл. Жінка, яка легко вступає у сексуальні контакти з різними чоловіками.

◆ **Пиздá рвáна, обсц., згруб.-просторозм., презирл., лайл.** – розпусна, продажна, нерозбірлива у статевих стосунках жінка; **Щéдрой пíзде хорош везdé** (приказка), діял. (сх.-поліськ.) – жінка, яка охоче погоджується на статевий акт, скрізь користується успіхом у чоловіків.

2.2. Жінка, чий зовнішній вигляд викликає вкрай негативні емоції.

◆ **Пиздá собáча, обсц., згруб.-просторозм.** – жінка з відразливою зовнішністю. Увечері прийдуть хлопці – Пю, спіяваву, скачу. Рано встану, на ся пíздрю – Ги пизда м собача! (Русинський ерос).

2.3. Надмірно балакуча або сварлива жінка.

◆ **Пиздá язиkáta, обсц., згруб.-просторозм.** – жінка, яка багато говорить, любить пліткувати.

◆ **Пиздá з вúхами, дисfem., обсц., згруб.-просторозм.** – нерозторопна жінка. ■ Замість голова з вухами; **Старá пиздá, обсц., згруб.-просторозм.:** а) (презирл.) літня жінка; б) (лайл.) вредна, неприємна жінка (перев. у звертанні). [Єбічеська сила:] *А, попалась, стара пизда* (Лесь Подерв'янський, Жан Маре та його друзі).

3. Сексуальна сфера життя людини; секс. *На пизді ся світ держить* (приказка).

4. кому, чому. Втратя, зникнення, кінець. – *Вам усім пíзда, поц. Я тобі базарю* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

◆ **Пиздю́ гáвкнути** – те саме, що Пиздю́ накрýтися, обсц.: а) перестати нормально функціонувати; зламатися, стати непридатним для користування; б) перестати існувати; загинути, померти, зникнути, не реалізуватися. [Йорік:] Накрилася пиздою та епоха, Шо взад тягнула нас (Лесь Подерв'янський, Король Літр); [Блядь:] Шоб ми про пацанів не сміли думати! Та я ібала жизнь таку, подружка! У дике лігво це я раком щас полізу, I хай весь світ накриється пиздою <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

5. Дуже неприємна ситуація.

◆ **Пиздá з зúб'ям, обсц., презирл.** – жіноча піхва, персоніфікована у вигляді живої істоти як уособлення дуже неприємної ситуації: А у нашого свата Луб'яна хата, А за тим луб'ям пизда з зуб'ям; Я б її узяв, Так боюся приступити, Хоче вона укусити (Українські сороміцькі пісні).

■ В основі фразеологізму лежить архаїчний образ *vagina dentata* – «зубасте лоно (загрожує чоловікові кастрацією, поглинає чоловічу життєву силу)». На цьому образі базується серія оповідань українського сороміцького фольклору (записи В. Гнатюка), одне з яких називається «Чи має поця зуби?».

Пор. приказку: Страх мати думати, ніби вона зуби має.

◆ **Без пиздí, у ролі вставн. сл., обсц., презирл.** – уживається для підкреслення істинності чого-небудь; дійсно. *Iти на вибори чи не iти туди?* Блядські перегони ці залябують Кількох недоумків, що стали, без пизди, Багаті за народний кошт й іще наябують (Перець Червоний, Вибори-2004); **Дáти пиздí, кому, обсц., згруб.-просторозм.:** а) сильно вдарити,

побити кого-небудь кулаком і/або ногою; б) висловити кому-небудь претензії в образливій формі, вилаяти когось. **До пиздí, кому, чому, що, обсц., згруб.-просторозм.:** а) не потрібно. [Цицькін (застьобує штані):] Хуйня, діду. Зараз B-52 пустять, і до пизди ти здоров'я (Лесь Подерв'янський, Утопія); б) нічого не дасть. [Жора:] Тобі милом треба було голову перед тим вимити. [Сірьожа:] Та! Те мило до пизди (Лесь Подерв'янський, Діана); **Нí в пиздú, нí в Красну армíю, обсц., згруб.-просторозм., ірон., презирл.:** а) нікчемна, ні на що не здатна людина; б) абсолютно непідходящий, не відповідає певним потребам; **Пиздá будú, у ролі виг., обсц.** – уживається для вираження запевнення в чому-небудь (у мові жінок); **Пиздá вáша матí див. МÁТИ¹; Пíздí лопáтою вигрíбати, обсц., згруб.-просторозм.** – виконувати яку-небудь нецікаву і безрезультаційну роботу. **Начальство бабки заробляє, а ми тут пизди лопатою вигрібаєм** (Усна мова); **Пиздí отрýмати, обсц., згруб.-просторозм.** – бути дуже побитим. Степан Срака і Гаврюша Обізянов штурмом беруть вагон, але негайно отримують пизди і відкочуються назад (Лесь Подерв'янський, Піздець); **Промінáти гíрку правду на солóдку пиздú, дисфем., обсц., вульг.-просторозм.** – не зважити на реальний, справжній стан речей; свідомо сприйняти оманливе за справжнє, дійсне. **Спíтатися за чаркою – якого хрена проміняли гíрку правду на солодку пизду?** (І. Окунєвський, Знадвору). ■ Замість промінáти гíрку правду на солодку брехню; **Розплати́лися: три пиздí пóпелу одмíряли, обсц., згруб.-просторозм..**

ірон. – хто-небудь не розрахувався з кимсь належним чином або нічого не дав; **Три пиздитвоїй матері**, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – уживається як проклін.

○ – мовна гра (нагромадження оказіональних словотвірних неологізмів): – *А які то є різні у всього функції: пизда пиздить, піздіє, опіздіває, запіздячується, розпіздячується* (О. Кайська, Письмо).

ПИЗДАНУТИ див. ПИЗДОНУТИ.

ПИЗДАТИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм.

1. Дуже великий. *Визивно-вусаті, нахабно-бюстматі, безпardonно-задаті, бездонно-п..дані предстванниці прекрасної статі* (М. Лукаш, Шпигачки).
2. Гарний, якісний. – *До речі, іще одна пиздата штука*, – сказав він (Іздрік, АМ™).

ПИЗДЕЛЬ, ч.: ◆ **Старій пиздель**, лайл. – чоловік зі слабкою статевою потенцією. *А я сноччи пряла клочі, на лаві куделю. Заберися мені з хати ти, старий пизделю* (Коломийки Прикарпаття).

ПИЗДЕЦЬ (ПІЗДЕЦЬ), ч., обсц., згруб.-просторозм. 1. у ролі ім. або виг. Кінець, крах. *Ще сто років після смерті Лібляді (народжуєчи мінотавра, порваламатку – кровотеча і пиздець), причвалав туди скажений собака* (І. Окунєвський, Чиряк); *Зойки стихають, на морі гуде шалений штурм, кругом лежать побиті тіла кацапів*. [Толя:] *Пана, кажись, піздець!*.. (Лесь Подерв'янський, Кацапи).

2. чому. Що-небудь перестало працювати, зіпсувалося, стало непридатним для користування. *Холодильнику піздець*.
3. чому. Що-небудь перестало існувати, зникло. [Гамлет:] *Ex, блайдська Данія! Піздець всім сподіванням!*.. (Лесь Поп-

дерв'янський, Гамлет); *Якщо людина – це світ, то світу – піздець* (С. Поваляєва: з інтерв'ю).

◆ **Піздець (піздець) крадеться (підкрадається) / підкрівся [непомітно], обсц., згруб.-просторозм., жарт.** – загрозлива ситуація, крах застають зіпсацька, несподівано. [Літр (сумно):] *Усі перевороти, юний друже, Одне начало мають і кінець: Спочатку розбивається склопара, А потім підкрадається піздець <...>* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **Піздець (піздець) усьому, у ролі виг.** – уживається для вираження захоплення чим-небудь, схвалення чогось. [Адам Жоржевіч:] *А профіль, ето вообще, піздець усьому!* (Лесь Подерв'янський, Васіліса Єгоровна і мужичкі); **[Це] повний (справжній) піздець (піздець), у ролі ім. або виг.: а) кінець, крах.** – *Заманюю тебе на Вкраїну <...>, декадентно змальовую тобі наше можливе помешкання на найубитішій станції метро Лісова. <...> Повний піздець, як летальний наслідок музики 24 год. на добу* (І. Карпа, 50 хвилин трави); **– Піздець повний**, – розпочав звернення Глухий, звично перекрикуючи свою музику, – *Київ оточено* (В. Солодько, Четверта революція); б) уживається для вираження захоплення чим-небудь незвичайним, неймовірним. – *Не хвiliюся, це ще не все. Зараз він покаже ще одну іграшку. Це справжній піздець* (Іздрік, АМ™); <...> **Я приїжджаю.** Це молоді дівчата, чеченки, а прямо посередині лоба у них дірки від куль. Я бачив багато, але такого ще ніколи не бачив. Це просто піздець (С. Пиркало, Не думай про червоне); в) (у ролі ім.) те саме, що **ПІЗДЕЦЬ 1.** *Через декілька хвилин озеро чорніє та стає схожим на повний піздець* (Вяцек Славів, Яйця Гамлета).

ПІЗДИТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. *кого, що.* Дуже сильно бити кого-небудь. [Туз:] <...> *Ти краще скажи, де ти дівся, коли нас з Бліном ракітнянські піздили?* (Лесь Подерв'янський, Нірвана); <...> *а гопники <...> вже не піздитимуть неформалів, а обіймутися, як рідні сестри, і заплачут на могилі надій молодої Української держави...* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

Пор. ВПІЗДИТИ.

2. Красти у кого-небудь щось. [Літр:] Я *роздав на хуй все. Все, що роками піздив І пер, згиняючись, до себе у комору <...>* (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

ПІЗДИТИСЯ, недок., обсц., згруб.-просторозм. Битися з ким-небудь. [Стовогнів:] <...> *Тільки шукають фашистів, щоб піздитись з ними на Першотравень, поки поліція дозволяє...* (В. Сололько, Четверта революція); <...> *брати вирішили, що досить їм піздитись із неграми на футбольному майданчику, тим більше, що он їх скільки – негрів цілий континент <...>* (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків).

ПІЗДИЦЯ, ж., фольк., обсц. Те саме, що ПІЗДА 1. *Візьму бика за рога, А телицю за піздицю, Та й поведу на базар <...>* (Українські сороміцькі пісні); *I батькові, і матері, і молодому, і молодій, I вам, добрий люде, Усім по піздиці буде* (Українські сороміцькі пісні).

ПІЗДІТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм., презирл. 1. Говорити нісенітниці, дурниці. *Раз сказала баба деду: «Я в Америку поїду!» А дед бабі: «Не п...ди – Туди не ходять поїзди».* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

◆ **Піздіти на радість** – те саме, що ПІЗДІТИ 1; **Піздіти про хуйнашо** – те саме, що ПІЗДІТИ 1. [Василь:] Ось подивись на тъолку дурнувату, *Що з пацаном на шкірянім дівані Піздять про хуйнашо.* Вона йому: «Гиги», а він їй: «Гии». Так півтори години Вони спілкуються (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підараєві).

2. Говорити про що-небудь незначне; төрвенити. За столом сидять два дебіла, *Буратіно і Гурвінок, п'ють і піздять* (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізменіть нізяз).

◆ **Пізді, пізді та не запіжджуйся, обсц.**, згруб.-просторозм.–застерігання від зайвої пустопорожньої балаканини.

3. Вводити кого-небудь в оману; обдурювати. – *Піздить він багато, – знайшлися з відповідлю Марлена. – Ти що, йому віриш? Він же придурак!* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); – *Я колись контролерку в трамваї зустрів, так вона зі своїм компостером ходила. – Не пізди. – Шо – не пізди? Серйозно – йде баба, п'яна сто пудів, я їй свій малончик даю, а вона звідкись із кишені дістає компостер, уявляєте?* (С. Жадан, Депеш Мод).

Пор. ПІЗДОНУТИ, СПІЗДІТИ.

ПІЗДКА, ж., фольк., обсц. Те саме, що ПІЗДА 1. А знала, їбать твою матір, Хлопцям піздки давать! (Українські сороміцькі пісні).

ПІЗДЛІВИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм., презирл. Який говорити нісенітницю. *I от знову тікаю в гори, до піздливих богів питатися поради, шукати шляху* (І. Окунєвський, Знадвору).

ПІЗДОБОЛ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Людина, схильна до довгих, беззмістовних

розмов. [Пєлагея Нилівна:] А замість цього у тебе разведка, Філін, Пиздобол Канаріс <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Йорік:] Замовки, пиздоболе, Це – провокація! (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

ПИЗДОГРАЙ, ч., обсц., згруб.-просторозм., зневажл. 1. Чоловік, який упадає за жінками; бабій.

2. Недотепа.

ПИЗДОВАТИЙ див. ПИЗДУВАТИЙ.

ПИЗДОВАТИЗМ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Відсутність будь-яких соціоетичних норм, здорового глузду; нікудишність, нікчемність. [Філін:] <...> Рантово зглянувся і швидко осліпив Миколу стрілами, щоб той не бачив Більш пиздоватізму і не страждав Безсмисленно <..> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ПИЗДОЙÓБ, ч., обсц., згруб.-просторозм., зневажл. Те саме, що ПИЗДОГРАЙ 1. На осійськім танитові Сів гузицив на свій гроб: Нашто м жив на сьому світі, Хлібодї і пиздойоб?! (Русинський ерос).

ПИЗДОЛОМ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

ПИЗДОНУТИ (ПИЗДАНУТИ), док., обсц., згруб.-просторозм. 1. презирл. Сказати яку-небудь дурницю або щось недоречне. [Едгар:] <...> – Де правда? – запитав він. <...> Тоді один із нас сказав: «В народі!» <...> Учитель удруге грізно запитує... «У серці!» – хтось здуру пизданув (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

2. що. Сильно вдарити по чому-небудь. [Василь:] Я йобаний цей ящик [телефівізор] Запяг в мішку на гору, звідки

видно Лани широкополі, забудовані потворними Будинками для бідних <..>. Там я посцяв і трохи покурив, А потім пизданув його безжалісно носаком Американського важкого черевика (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підрасів).

3. Упасти згори. [Морфей (стоячи вже на даху височенного будинку поруч із Нео):] Пизданеш і узнаєш. [Нео (радісно):] Правду? [Морфей (хитро):] Ага. Стрибай (Лесь Подерв'янський, Матріца).

ПИЗДОНУТИСЯ, док., обсц., згруб.-просторозм. Почати поводити себе як божевільний; збожеволіти.

ПИЗДОНЬКА, ж., обсц., згруб.-просторозм., пестл. Те саме, що ПИЗДÁ 1–2. Та як були ми на вловах, То піймали пиздоньку (Українські сороміцькі пісні).

ПИЗДОРÁЙ, ч., обсц., жарт. Жіночий статевий орган. Ты русинку кладь на спинку, Будюговы ни глядай, Бо она гати ни носить – Провіває пиздорай (Русинський ерос).

ПИЗДОСТРАДАТЕЛЬ (ПІЗДОСТРАДАТЕЛЬ), ч., обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. 1. Чоловік, який тужить за статевим життям, романтично мріє про жінок (перев. безуспішно).

2. Чоловік, який страждає через жінок.

ПИЗДОХЛЯПА (ПІЗДОХЛЯПА), ж., зах. (львів.), обсц., вульг.-просторозм. 1. Дівчина; жінка.

2. Жінка, яка багато говорить; пліткарка.

■ Від *хлянати* (язиком) «пліткувати».

ПИЗДОХУЙ, ч., обсц., зневажл. Людина, суть якої незрозуміла.

ПІЗДОЧКА, ж. Те саме, що ПІЗДОНЬКА. *Подивітесь, вороги, Чи в тонкій сорочці, чи немає дирочки, Чи не видно піздочки* (Українські сороміцькі пісні); *Ой наша дівчина мала, навстоячки жита жала, Навлежачки хлопцям Піздочки давала* (Українські сороміцькі пісні).

ПІЗДЬОЖ, ч., обсц., згруб.-просторозм. Базікання, дурниці.

ПІЗДУВАТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. Іти, прямувати куди-небудь. *Комиші. По комишам піздую самурай Сімамура* (Лесь Подерв'янський, Йоко і самураї); [Буратіно:] *От воно стало біля клуні і мигає. Той мудак піздую туда* (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеніє).

2. наказ. сп., куди. Іти за наказом або пропозицією кого-небудь. [Бруно Адольфович:] *Бистро піздуй в магазин <...>* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Гамлєт:] *<...> Ви, батьку, Піздуйте в ваше море, та хутчіше <...>* (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

ПІЗДУВАТИЙ (ПІЗДОВАТИЙ), а, е, обсц., згруб.-просторозм., презирл. 1. Розумово обмежений, тупий; нерозумний. *<...> одягалися піздуватими казковими гномами і роздавали зомівцям цукрову вату* (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. Який виражає розумову обмеженість, тупість; дурнуватий. *Бачу Іздрика 20 хвилин на львівському вокзалі, він упізнає мене за шизофренічним поєднанням кольорів на шалику і піздоватим виразом обличчя* (І. Карпа, 50 хвилин трапив); // *Позбавлений розумного змісту; нікудишній*. [Генерал Власов:] *<...> немає смисла нікакого, Шо він піздячить ліс і розриває Навпіл шатунів, і греблі*

рве <...> Діяльність піздувата! (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); *А може, хотів, аби я таки ознайомився з його піздуватою газеткою* (Іздрик, АМ^{ІМ}).

ПІЗДУЛЁТ, ч., жарг. (бурс.-сем.). Пістоль.

ПІЗДУН, ч., обсц., вульг.-просторозм.

1. Той, хто багато говорить; балакун.

◆ **Солобдкий піздун**, обсц., вульг.-просторозм., ірон.-звеважл. – людина, яка красномовно говорить.

2. Дурень.

ПІЗДЮК (ПІЗДЮК), ч., обсц., згруб.-просторозм., лайл. 1. Негідник, мерзотник.

2. Ница, нікчемна людина. [Перец Мойсєєвіч (шуткує):] *Шо, піздюкі, доігравлісь?* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

3. Те саме, що ПІЗДУН 1.

ПІЗДЯЧИТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого. Дуже сильно бити кого, що-небудь. [Гамлєт:] *піздячить герба з ведмедем, потім заливає шампанське в рояль і широти запускає туди ж* (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

2. Їхати, йти куди-небудь. У принципі, в цьому районі таксі не водяться, тут водяться екскаватори, та й то рідко, тому ми піздячимо аж до цирку <...> (С. Жадан, Депеш Мод); *Без питань. Чи в когось вони знайдуться? Якщо ні, то можете піздячити до дідька* (О. Ульяненко, Квіти Содому).

3. Істи, пiti. [Чорт:] *А хто казав: «Покину це село хуйове, а буду ананаси і бургундське піздячить із манекенізаціями в Парижі...»* (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеніє).

4. жарг. (бурс.-сем.). Докучати, набридати кому-небудь.

ПІЛА, ж., жарг. (мол.). Секс; усе, що стосується сексу. «Ні, ну правда, я підрахував, вісімдесят – дев'яносто процентів усіх розмов – про пилу! Це – нечесно! Скрізь мусить бути пропорція. Хоча, як можна боротися з цим, якщо людство не знає гострішої насолоди!» (В. Діброва, Збіговиська).

ПІЛКА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що ПІЛА.

ПІЛОСОСИТИ, недок., кого, жарг. (мол.), жарт. Здійснювати статевий акт з жінкою.

ПІЛУВАТИ, недок., кого, евфем., згруб.-просторозм. Те саме, що ПІЛЯТИ. Дідо бабу так пилує, що гора трясеться (Коломийки Прикарпаття).

ПІЛЯТИ, недок., кого, евфем., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. Він тоді зліз на неї і ну її пильять (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПІПТИК, ч., розм. Сосок жіночих грудей. «... ліва моя рука опинилася в неї під головою, а права гладила її спочатку спину, потім перемандрувала на перса, тверді й ідеально округлені, далі вона розстібнула її блузку і, вивільнивши одне персо зі станика, узяла його в жменю, але воно не вміщалося, воно билося в жмені і пульсувало, як спіймана пташка, а піптик під долонею пучнявів, наливався...» (Ю. Винничук, Троянда Орисі). Синонім: ПІМПОЧКА.

ПІРІГ, ч., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Якби ми ся такий трафив додому довести, Я би такий пиріг дала – не міг би донести (Коломийки Прикарпаття).

ПІРЖОК(ПІРОЖОК, ПЕРОЖОК), ч., просторозм. Те саме, що ПІРІГ. Припадь

тещеньці до ніжок За той тепленький пиріжок. Не за той печений, А за той прирожений (Цит. за: Виженко 2005); Чи бачили, люди добре, диво? В боярина борода сива <...>. Бородою труसить – Пиріжка не вкусить <...> (Українські сороміцькі пісні); Там, поміж ногами, був такий апетитненький пирожок, що захотілося його цап! – і з'їсти (Л. Клименко, Великийекс у Малих Підгуляївцях); Ой узяли стару бабу, поставили раком, Дивилися в перожок, чи з сиром, чи з маком (Коломийки Прикарпаття).

ПІРКА, ж., заст., презирл. Жінка легкої поведінки; хвойда.

ПІРОЖОК див. ПІРЖОК.

ПІСТЕЦЬ, ч., евфем. Те саме, що ПІЗДЕЦЬ. – Щоб не втекла [прив'язана]. Бо їй ось-ось настане пистець. Повний пистець поезії, чувак, це катастрофа! (К. Москалець, Вечірній мед).

ПІСТИТИ, недок., евфем. Те саме, що ПІЗДІТИ. – <...> Львівська жовта преса – це, блін, щоб ти знов <...> – Читай, не писти (К. Москалець, Вечірній мед).

ПІХАТИ, недок., евфем., народн. Здійснювати статевий акт. Де будемо ночувати, Там будемо пихати (Бандурка).

ПІЧА (ПІЧА), ж., діял. (закарп., зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган. Моя пуца не для тебе, Мар'ко хмуролиця, Бо яка у тебе піча – Вижу по гузиці (Русинський ерос).

◆ Піча мόхом заросла – те саме, що Пиздá мόхом заросла (див. ПІЗДÁ). <...> В старів хыжчині за селом Жила єдна стара. Вже й пічі в ній ни было – Вся мόхом заросла (Русинський ерос).

ПИЧИНА, ж., діял. (закарп.). Те саме, що ПІЧА. Судили на молодого За малює діло – За пичину кучиряву, За біле тіло (Русинський ерос).

ПИЧИТИ, недок., кого, діял. (закарп.). Здійснювати статевий акт.

Пор. ЗАПІЧИТИ.

ПИЧИТИСЯ, недок., діял. (закарп.). Здійснювати статевий акт; злягатися. Гоп, динь, більш динь, Пичилися цілый динь! (Русинський ерос).

ПІЧКА (ПІЧКА), ж., діял. (закарп.). Те саме, що ПІЧА.

■ Пол. *riczka* < праслов. *ritati* «живити, годувати». Lewinson 1999: 177.

ПИЧКУВАТИСЯ, недок., діял. (закарп.), згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт.

ПИЧОДАЙКА, ж., діял. (закарп.), жарт. Жінка, яка легко погоджується на статевий акт, усім «дає». Котра дівка чорнобривка, Тото пичодайка (Русинський ерос).

ПІВЕНЬ, ч., жарг. (крим.). Пасивний гомосексуаліст. Ну, а що таке півень – пояснювати не треба: це й на волі знають – чоловік з нестандартною сексуальною орієнтацією (А. Кудін, Як вижити у в'язниці); – <...> Штатні півні за пачку «Прими» такий мінет збацають... (С. Бортніков, Чистильник).

◆ Півень закукурікав, діял. (зах.-поліськ.) – менструація.

ПІВНИК, ч. 1. евфем. Чоловічий статевий орган. – Ха-ха! Піка – жіночого роду. Не вийде. Так що змирися з півником (М. Матіос, Бульварний роман).

2. жарг. (мол.). Гомосексуаліст.

ПІВХУЙЧИК, ч., обсц., згруб.-просторозм., презирл. Нікчемний чоловік. Справа була в ньому. Я зиркнула на нього – і мені стало гайдко. Таки півхуйчик, моя подруга мала рацію. З ним далеко не зайдеш (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ Гнилий півхуйчик – те саме, що півхуйчик. В подальших контактах з'ясувалося, що Андрій – мудак із позірно аристократичним прикілом, всередині – гнилий півхуйчик (Синопсис станіславський необов'язковий).

ПІВШОСТЯ, ж.: ◆ Покáзувати на півшостії, у кого, жарг. (крим., мол.) – у кого-небудь відсутня ерекція (про чоловіка). Гукає Риню, але той лається, що в нього показує на «півшостії» (А. Дністровий, Пацки).

ПІДАР (ПІДЕР, ПІДОР), ч., вульг.-просторозм. або жарг., лайл. 1. Гомосексуаліст. <...> Але ти дав мені того підара перечитати. – Лорда Уайлдда? (Р. Кухарук, Любити хлопчика); Олег з варягами <...> перебив авторитетів хозарських, мечами й секірами постинав їхні голови, а тих, що лишилися живими, сраками на гострі палі повстромлював – «підерами» (сексуальними менишинами) зробив (М. Марк, Хохляцький апокаліпсис).

2. Нікчемна людина, негідник. – Gorky був сифілітиком? – Підаром він був (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); <...> слухав, а тоді тикав прокуреним пальцем: ти мужик, а ти підар, пишол вон! (Є. Пашковський, Безодня); Скільки разів ударив його ножем, не пам'ятє. Зате точно знає – наглухо цього підора замочив (А. Кокотюха, Шукачі скарбів); – Не, – знову засмія вся наркоман. – Ти

не казъол. Ти підер, поняв? Я тебе знаю, ти з восьмого училища. Підер! (Ю. Андрухович, Рекреації).

◆ **Підар вошивий (рваний)**—негідник. <...> але ж пацанам по барабану, Леонтьєв ти чи підар вошивий <...> (А. Дністровий, Пацики); – Ще ѹ тиняється, диви! Та ти в мене потанцюєш, підер ти рваний! (Л. Кононович, Мертві грамоти).

ПІДАРАС, ч., вульг.-просторозм. 1. презирл. Гомосексуаліст.

◆ Одін раз – не підарас – одиничний досвід участі в чому-небудь не змінює особистості і не потребує радикальної зміни ставлення до неї.

2. презирл. Нікчемна людина. Зібрались в лазні міністри, паряться, пиво п'ють. От один хвалииться, що його син такий крутій, добре забезпечений, колезі своєму авто подарував. А другий: «А мій теж крутій пацан, колезі квартиру подарував». Третій: «А мій своєму колезі мобілку подарував». А четвертий слухав-слухав і зітхає: «Вам добре, у вас сини круті, а мій – підарас! Правда, колеги йому і авто, і квартиру, і золоту мобілку подарували» (Анекдот); [Василь:] У порівнянні з смертю кожен з нас Всього лиши м'ялкій і труслівий підарас (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

3. презирл., лайл. Негідник, мерзотник. Моя б воля – я побудував би яку-небудь ідеальну Китайську народну республіку, так щоб Китай, але без підараса Мао <...> (С. Жадан, Біг Мак); [Сінеглазка (ікаючі):] Вже всю штукатурку оббив, підарас <...> (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізмініть нізя).

4. жарг. (мол.), вульг. Кросівки Adidas.

ПІДАРАСКА, ж., жарг. (мол.). 1. Чоловічий головний убір з козирком.

2. Маленька чоловіча сумочка для грошей, документів і т. ін., яку носять на руші; барсетка. Тим часом у загратоване вікно залязає Жан Маре і Фантомас. В руках у них підараски (Лесь Подерв'янський, Жан Маре та його друзі).

ПІДАРСЬКИЙ, а, е, зневажл. Який належить гомосексуалам або має відношення до них. <...> Какао – чи не єдиний із моїх знайомих ходить до перукарні, користується якимось підарським гелем <...> (С. Жадан, Депеш Мод); У ніч перед тим, як Дмитрик мав їхати додому, ми пішли пitiти на коня в черговий підарський бар (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ПІДАРКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Маленька плетена шапочка; // Будь-який головний убір, який щільно облягає голову. Ти з'являєшся на узбережжі з ідіотською сумкою «спорт», на тобі літній картуз-«підарка»... (Б. Жолдак, Шиготерапія).

ПІДАРМОН, ч., жарг. (мол.), презирл. Те саме, що ПІДАР. <...> підармонові педіка дозволено педрити до впаду й СНДУ <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

ПІДАРАСТИЧНИЙ, а, е, зневажл. Який має відношення до стилю життя, одягу гомосексуалів; кумедний, смішний, неоковирний. <...> чувахи в сірих підарастичних формах свою справу зробили... (С. Жадан, Біг Мак); <...> стойть не хто інший, як мій друг Карбюратор, власною персоною, майже такий, яким я його пам'ятаю – в якихось коротких підарастичних шортах <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

ПІДАРЮГА, ч., презирл., лайл. Те саме, що ПІДАРАС. «Ну ясно, що не складається [з жінками], — подумав я вивільняючись, — підарюга довбаний» (Іздрик, АМТМ).

ПІДБІЧНИЦЯ, ж., евфем., фольк. Коханка одруженого чоловіка. Там мій милийходить, підбічницю водить, мід, вино купує, кармазин торгує. Ци собі, чи мині, чи нашій дитині? (Нар. пісні в записах І. Франка).

ПІДВЕСТИСЯ, док., евфем. Бути здатним до здійснення статевого акту (про чоловіка). Поет запитав водія, скільки разів той може підвести ся на таке. Поспіль. За ніч. У середньому (В. Діброва, Проект «Діброва»).

ПІДЕР див. ПІДАР.

ПІДЕРАЛ, ч., жарг. (мол.), презирл. Те саме, що ПІДАР 2. Особливо стурбувалися підерали, які люто ненавідали одну шосту суші за тверду мораль, яка базувалась на «домострії» (Б. Жолдак, Топінамбур, сину).

ПІДЖЕНОВАТИСЯ, недок., на кому, жрм., жарт.-ірон. Бути у статевих стосунках з коханкою (про чоловіка).

ПІДЖИВАТИ, недок., просторозм. Те саме, що ПІДЖЕНОВАТИСЯ. Останніми роками Крутов взагалі рідко спливав на поверхню, переважно жив по майстернях художників та бомжацьких притонах або підживав у якоїсь «сестри по розуму» <...> (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький...»).

ПІДЗАЛЕТИ (ПОДЗАЛЕТЬ), док., жарг. (мол.). Завагітніти (про небажану вагітність). Гінеколог зразу сказав: — Ви, гражданочка, подзалетелі! (В. Врублевський, Тріщини).

ПІДІБАТИ див. ПІДІБУВАТИ.

ПІДІОБ, ч., обсц. Піддражнювання кого-небудь, підсміювання з когось. А відтак цілком щиро, без усілякого підійобу питию: — А як вас звати? (І. Карпа, 50 хвилин трави); А я ненавіділа твої підійоби щодо моого неробства, бо сам ти також ні чорта не робив, окрім малювання своїх бездарних картинок (І. Карпа, Перламутрове порно).

ПІДІОБУВАТИ, недок., ПІДІБАТИ, док., кого, обсц., згруб.-просторозм. 1. Піддражнювати когось. <...> нахилявся до її вуха: «Перестань мене підіобувати!» <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

2. Підсміюватися з кого-небудь, розігрувати когось. <...> «ви сідайте, до вас підійдуть». Карл-Йозеф ще деякий час обдумував, чи добре він усе розчув (<vas pіd'ibutъ?>), але єдино можливе тлумачення казало йому врешті відступити і впасти за першим-ліпшим вільним столиком (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ПІДЛОЖНИЦЯ, ж., заст. Те саме, що НАЛОЖНИЦЯ.

ПІДМАХНУТИ див. ПІДМАХУВАТИ.

ПІДМАХУВАТИ, недок., ПІДМАХНУТИ, док., також однокр. 1. кому. Допомагати партнеру рухами стегон під час статевого акту (про жінку).

2. кому. Здійснювати статевий акт (про жінку).

3. кого. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). <...> скільки би я удовольняв сам себе у дитинстві і не уявляв би собі, як я підмахую якихось гарних кругозадих блондинок з великими цицьками, все

зі мною сталося лише у сімнадцять (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

ПІДМАШКА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий жар при зляганні.

ПІДМЕТКИ, мн.: ◆ У заміжніх погубити підметки, просторозм., ірон. – упадати за заміжніми жінками. – Ви, мама, зневажлива, отаку нецинуто, чого тоді ж не розлучили їх? – Щоб у заміжніх погубив підметки? (Л. Костенко, Маруся Чурай).

ПІДОР див. ПІДАР.

ПІДОРА, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ПІДОР.

ПІДРАХУЙ, ч., вульг.-просторозм. 1. превирл. Прізвисько Голови лічильної комісії ЦВК С. Ківалова, з мовчазної згоди якого відбувалась фальсифікація результатів виборів Президента України у 2004 р. Сміх і слози викликає обрання ректором Одеської національної юридичної академії С. Ківалова на прізвисько Ківалов-підрахуй (Поступ, 2005, № 4).

2. ірон.-жарт. Людина, яка вправно рахує. Зараз уже ніхто не полічить, хіба що якийсь феноменальний Підрахуй (Ю. Андрухович, Таємниця).

❖ – гра слів (паронімічне зближення лексем): <...> Одеський міжнародний гуманітарний університет (МГУ), заснований Юридичною академією, президентом якої є незабутній Ківалов-Підар... перепрошую, Підрахуй, звернувся до Віктора Ющенка за дозволом присвоїти його ім'я своєму закладу (Поступ, 2005, № 173). ■ Контамінація підрахувати і хуй.

ПІДСРÁЧ, ч., вульг.-просторозм. Стусан під заднє місце. Кому не подобається, як я співаю, той може отримати підсрач (Усна мова).

ПІДСРÁЧНИК, ч., вульг.-просторозм. Те саме, що ПІДСРÁЧ.

◆ **Давати / дати підерачника кому**, вульг.-просторозм. Завдавати кому-небудь удара ногою під заднє місце. Попсяче лайно отруює душі дітей, які навіть не підохрюють про існування культури іншої якості. Хтось має публічно усе це вистібати, обматюкати, дати підерачника і викинути на помийку (П. Солодко, Четверта революція).

ПІДСТИЛКА, ж., згруб.-просторозм. 1. превирл. Жінка легкої поведінки; повія. Владислава не телефонує, продажна сука, підстилка, вона покинула його тоді, коли йому найбільше потрібно уваги і співчуття (С. Процюк, Тотем); Вона два місяці тому волочилася з Петром Григоровичем, і він зробив з неї звичайну підстилку (А. Дністровий, Пацики).

2. зневажл. Коханка.

ПІДТІПАНКА, ж., просторозм., зневажл. Розпусна жінка; повія. Де ся підтіпанка вмішалась, там верб'я золоте росло (І. Котляревський, Енеїда).

■ Первісно: неохайна жінка з забрудненою пеленою. Результат контамінації форм типу *потіпáха* «розпусниця» і *нетіпáха* (*нетіпанка*) «неохайна жінка». ЕСУМ, 4, 397.

ПІДФАРТУШНИЦЯ, ж., евфем., народн. Жіночий статевий орган.

ПІДЧЕПІТИ, док., просторозм. 1. кого. Познайомитися з ким-небудь (з метою залицяння і здіслення статевого акту). Чому я не можу просто забути про всю цю маячню, піти в бар і підчепити собі гарного хлопця. На філ мені цей Джим, хай собі живе спокійно зі своєю дружиною (С. Пиркало, Не думай про

чорвоне); <...> *пху!* Твою мати! І треба було ж таке чювирло підчепити? <...> (А. Дністровий, Пацики).

2. що. Заразитися венеричною хворобою.

ПІЖИТИ (ПÉЖИТИ), недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. <...> він її поставив раком і ну піжить (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: «бити; лупцювати» < праслов. *režiti «бити, лупцювати; дуже лити (про дощ); давити, душити». Сема «душити» домінує в однозвучному слові ПÉЖИТИ. Пор. рос. *пежить* «натискати, притискати; давити за горло». ЕСУМ, 4, 399.

ПІЗДÁ див. ПІЗДÁ.

ПІЗДÁРІКІ, мн., обсц., згруб.-просторозм.

Те саме, що ПІЗДÉЦЬ 1. [Миша:] *Танк лучше. По пулем'юту раз пиздане і піздарікі* (Лесь Подерв'янський, Кацапи).

ПІЗДÉЦ див. ПІЗДÉЦЬ.

ПІЗДОСТРАДÁТЕЛЬ див. ПІЗДОСТРАДÁТЕЛЬ.

ПІЗДОХЛЯПА див. ПІЗДОХЛЯПА.

ПІЗДЮК див. ПІЗДЮК.

ПІЗДЮЛЬ, ч., обсц., згруб.-просторозм.

Удар при побитті кого-небудь. <...> і тут я розумію, що ось зараз Мойсей Фішбейн <...> отримає від болівійців піздюль, і на цій радісній ноті я прокинувся <...> (ІБТ-Жадан...).

◆ **Піздюлéй** дáти (навішати, накýдати, наклáсти, понакидáти, понакладáти) кому – сильно побити, відлупцювати кого-небудь. [Пророк Микола:] <...> не люблю я Тих блядських теревенів, бо не вірю У силу слова я, а вірю У силу

піздюлeй! (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Пророк Микола:] <...> Пророчество мудрих ви від мене ждете? Так я вам дам моїх піздюлeй страшних, Ніякая Кассандра вас по яйцях Ногой не впізде влучно так, как я!.. (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Савва Морозов (повчально):] Якби з'явивсь щас світливий Аполлон, То не прийшлося б нам піздіть багато. Він піздюлeй би нам понакидав фігурних <...> (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Гамлeт:] <...> ми з ним [дядьком] разом Таких піздюлeй вам понакладаєм, Шо Данія здригнеться!.. (Лесь Подерв'янський, Гамлeт).

2. Вилаяти, насварити кого-небудь.

ПІЗНАТИ, кого, евфем. Здійснити статевий акт з ким-небудь. Коли Онан пішов до жінки брата Іра, її пізнати й запліднити з наказу батька <...> (В. Поліщук, Онан).

■ Див. Не знати жінки (див. ЗНАТИ).

ПІЗНАТИСЯ, док., евфем. Здійснити статевий акт з кимсь.

ПІК, ч.: ◆ **Досягти пíку, евфем.** – відчути оргазм. <...> він досяг свого пíку раніше, намагався створити ілюзію продовження, але вона знала – більше зараз нічого не буде, та це не важливо – їй не досить, та вона мужчину не відпустить, поки не підкорить своєї вершини, адже вона довго сиділа біля підніжжя, чекала, чекала, тепер недовго, тепер трошки лишилося... (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

ПІКА, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. – Тоді краще піка. Гостра піка, що влучає в саме серце (М. Матіос, Бульварний роман).

ПІКТІСЯ, недок., жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт.

ПІЛОТКА, ж., евфем. Жіночий статевий орган.

ПІМПОЧКА, ж., розм. Сосок жіночих грудей.

ПІНГ-ПОНГ, ч., жарг. (мол.), жарт. Статевий акт. <...> але ти, мала, любиш цю справу! Я – теж люблю, от у нас і виходить! Пінг і понг! (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ПІНЦЕТ, у ролі виг., евфем., жарг. (мол.), жарт. Тесаме, що ПІЗДÉЦЬ! Скажімо, стосунки між солдатом першого і двадцять п'ятого року служби. Це ж уже як батько і син! Повний пінцет!.. (Ю. Андрухович, Таємниця).

ПІНЧУК, ч., евфем. Статевий орган чоловіка великого розміру. Не кожен читач знає, що означає слово «пінчук». Зрештою я й сам його нещодавно почув, вибачайте, в лазні. Компанія захмелілих чоловіків кепкувала над своїм приятелем: «Ну й пінчука ти викохав! З таким можна і політичну кар'єру зробити і мільярд доларів заробити! Головне стати зятем найкрутішого тестя» (Свобода, 2002, № 47).

■ Можливо, від прізвища Віктора Пінчука – впливового українського олігарха, зятя Л. М. Кучми – другого Президента України (1994–2004).

ПІНЬКА, ж., зах., розм. Чоловічий статевий орган.

ПІОНÉРИ, мн., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ПІПА, ж., зах. (львів.), жрм. Чоловічий статевий орган.

■ З пол.: *pira* «чоловічий статевий орган» < фр. *ripe* «пищалка». Lewinson 1999: 176.

◆ **Піпа** змі́кла кому, зах. (львів.), просторозм., жарт.-ірон.– хто-небудь перевстав бути гордим; **Фурчít** піпа кому, зах. (львів.), жрм. – хто-небудь хоче здійснити статевий акт. ■ **Фурчáти** – про звук від тріпоту крил. Горбач 2006: 285.

ПІПÉТКА (ПІПÉТКА), ж., жарг. (мол.), ірон.-зневажл. 1. Чоловічий статевий орган невеликого розміру. – <...> Я ні разу не відчула з тобою оргазму! Ні разу! Тобі з твоєю піпеткою в аптекі працювати, а не одружуватися з жінкою! (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

2. Дівчина для тимчасового задоволення сексуальних потреб чоловіка.

◆ **Піпéтка** трíперна див. ТРÍПЕРНИЙ.

ПІПÉЦЬ, ч., евфем. Те саме, що ПІЗДÉЦЬ.

ПІПÉТКА див. ПІПÉТКА.

ПІ-ПІ, невідм., евфем., дим. 1. Мала нужда, сечовипускання.

2. Сеча.

◆ **Робіти** / зробіти пі-пі – справити малу нужду; мочитися.

ПІПКА, ж., евфем. Піхва.

ПІРГÍЛИ, мн., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий статевий орган.

■ Можливо, мн. від пол. *piróg* «вареник, пиріжок». Див. коментар до ПЕРÓГ.

ПІРІТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). А той півень, півень, півень Нашу курку пірив, пірив <...> (Українські сороміцькі пісні).

■ Первісно: «бити, луплювати» < «перти»>. Див. коментар до ПЕРÍЩИТИ.

ПІСЕЦЬ (ПІСЕЦІ), ч., евфем. Те саме, що ПІЗДЕЦЬ. – Кияни обіцяють нам підмогу, тільки свисни, і вам – «пісець» (С. Бортніков, Карателі).

ПІСЕЦ див. ПІСЕЦЬ.

ПІСІ, невідм., дит. Мочитися.

ПІСТ, ч., евфем. Утримання від статевих стосунків. Я сам ось уже півроку пошу. Півроку? Який жах! Шість місяців без оргазму! Не може бути! Але віднині я не маю жодних причин, аби цей піст продовжився (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

ПІСТОЛЬ, ч., просторозм. Чоловічий статевий орган. Пістоль поставити – здійснити статевий акт.

ПІСТОН, ч., жарг. (мол.). 1. Чоловічий статевий орган.

2. Статевий акт.

◆ Вставляти / вставити пістон, кому, евфем., вульг.-просторозм.: а) бити, лупциювати кого-небудь; б) лаяти, сварити кого-небудь; в) вступати з ким-небудь у статеві стосунки; злягатися. – Та перестань комизитися! Вульгарно! Ти мені чесно скажи: вставив пістон? (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

ПІСЮК, ч., жарг. (комп'ют.), вульг. Персональний комп'ютер. – Пришов розвіятись, в мене од цього «пісюка» голова вже: о! (Б. Жолдак, Шиготерапія).

ПІСЬКА, ж., евфем., дит. Чоловічий або жіночий статевий орган.

■ Утворене від дієслова *пісяти*. Пор. пол. *pisia*, *pisiulka*, чеськ. *pisa* «жіночий статевий орган», пол. *pisiak*, *pisor*, *pisiaczek*, *pisiach*, *piś*, *pisiorek*, чеськ. *pist* «penis». СРБ 2003: 259.

◆ Змірощитися як в старобі баби піська, вульг.-просторозм., жарт. – виявити зо-

внішнім виглядом своє незадоволення, роздратування, обурення і т. ін.; Піська дать, вульг.-просторозм. – погодитися на статевий акт з чоловіком (про жінку). *Ex*, юб твою мати З тою Катериною: Обіщала піськи дать – замостила глиною (Українські сороміцькі пісні).

ПІСЬОХА, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що ПІСЬКА.

ПІСІОН, ч., просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган. «Малий, давай, ти ж, мабуть, девок ще не трахав, правда не трахав? У тебе пісон є?» – сміються за моєю спиною (А. Дністровий, Пацки).

◆ Гулій рука, балдій пісон, вульг.-просторозм., ірон.-жарт. – мастурбувати (прочоловіка); Заквасити пісоня, вульг.-просторозм., жарт. – здійснити статевий акт; Мочити / замочити пісоня, вульг.-просторозм. – здійснювати статевий акт; Пестити / попестити пісоня, жарг. (мол.) – займатися оральним сексом. <...> він просить попестити піsonя, але вона опирається і відмовляє (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); Пісон газобуваний, евфем., вульг.-просторозм. – сечовипускання у собаки, що нагадує газований напій); Тіпун тобі на пісон!, дисфем., просторозм., жарт. – уживається для вираження побажання кому-небудь з приводу недоречних висловлювань.

■ Замість *тіпун тобі на язик*.

ПІСЯ, ж., просторозм. Те саме, що ПІСЬКА. – Дядьку, га, чому у вас така велика піся, а в моого тата набагато менша? (В. Скуратівський, Жеребець).

◆ Грати в штрики-пісі, евфем., жарт. – здійснювати статевий акт. <...> люди

мовчатъ, юхні діти граються в штрики-*nici*, дорослі вже <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

ПІСЯТИ, недок., дит. Випускати сечу; мочитися. Добре бути кішкою, а також собакою: де захочу пісяю, де захочу какаю <...> або трахаюсь <...> (Міський фольклор).

■ Запозичення з германських мов < стфр. *pissier* «мочитися; випускати рідину, текти». ЕСУМ, 4, 417.

◆ Після кип'ятком, згруб.-просторозм., ірон.-звеважл. – боятися.

Синонім: Сціти по ногах [кип'ятком] (див. СЦІТИ).

ПІТАШОК, ч., зах. (львів.). Чоловічий статевий орган.

■ Від «пташок» < «птах». Горбач 2006: 313. Пор. Птах кохання (див. КОХАННЯ). Проте не виключено, що походить від пол. *rīt* «чоловічий статевий орган» < *rita* «жіночий статевий орган», походження невідоме. Lewinson 1999: 177.

ПІТЬ, док.: ◆ А пішбі ти далéко, у ролі виг., евфем., вульг.-просторозм., лайл. – уживається для вираження бажання по-збутися кого-небудь: іди звідси! Геть! Не заважай!; Іді (ти) / пішбі (би ти) знáеш кудí?, евфем., просторозм., лайл. – те саме, що Іді в зад (див. ЗАД); Іді в жóпу (див. ЖÓПА); Іді в пиздú (див. ПИЗДÁ); Іді на хуй (див. ХУЙ); Піті на стéжку (в корчі), жарг. (вояк.) – справити велику або малу нужду.

ПІХВА, ж. Кінцева частина статевих провідних шляхів у жінок і самок ссавців; вагіна. Усвідомлення того, що є щось для мене важливіше й цінніше за юхні піхву, дуну, перса, коханоче серце, за юхні вуста із краплями сперми <...>,

викликає у них агресію, спрямовану саме на те найцінніше і найдорожче, чим живе письменник (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

■ Можливо, від праслов. роъва, по-в'язаного з роšiti «пошити, обшити», яке пізніше зазнало зближення з (ро-)хovati «(за)ховати». ЕСУМ, 4, 419. Вілісти на голову і [свою] піхву натягнуть, дисфем., вульг.-просторозм. – поводитися цинічно, нахабно й зухвало відносно чоловіка (про жінку). ■ Замість вилісти на голову і ноги звісити. <...> якщо курка багато кудкудаче – один раз по балді – і в Багдаді всю спокійно; по-іншому з ними не можна, бо на голову вилізуть. Да, вони такі, що вилізуть і свою піхву натягнуть, аж в очах потемніє (А. Дністровий, Пацики).

○ – гра на прямому і переносному значенні слова піхва: Чоловік без жінки, як смичок без скрипки. А з жінкою, як меч у піхві – до бою непридатний (В. Слапчук, Кенгуру завбільшки з цвіркуна); Сиджу я, мастиурбую, любий пане, аж входить Роз – а член, як меч без піхов, – розхристаний, в панчохах, що сповзають, немов презерватив, увесь тримтить (Іздрик, Павільйон). – метафоричне переосмислення, засноване на метафізичному уявленні про жіночий копуляторний орган як пекло, яке приховує загрозу небуття. (Див. ПЕКЛО): Ми помираєм не від сміху, Ми помираєм не в Парижі. Я гину в кльовій твоїй піхві, а ти – під моїм фейсом рижим (Лель, 1993, № 2);

– у ролі об'єкта образного порівняння: Під ногами хлюпало, мов у гвалтований колективом піхві (Лель, 1995, № 3).

ПІХВОЧКА, ж. Пестл. до ПІХВА. Любий мій Івасику, розкажи мені, де ти бував, що чував, у якій піхвочці ночував (Українські сороміцькі пісні).

ПІЦА, ж., зах., діял. (гуц.). Чоловічий статевий орган.

ПІЦІК, ч., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган малого розміру.

ПІЦКА, ж., діял. (гуц.). Чоловічий статевий орган невеликого розміру.

ПІЦУРІНА (ПІЦЮРІНА), ж., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган. *Мати ж моя старенька, Дай за мене дочку, Бо вже мені піцурина Подерла сорочку* (Українські сороміцькі пісні).

◆ На твою діру шкода глину, ліпше піцюрину (прислів'я), жарт. – про жіночий статевий орган.

ПІЦЬ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

ПІЦЬОК, ч. Те саме, що ПІЦЬ. *Коб ви знали, дівчатонька, Що мені ся стало: Сів я собі на лавчині – Теля піцька ссало* (Українські сороміцькі пісні).

ПІЦЮРІНА див. ПІЦУРІНА.

ПІЧА див. ПІЧА.

ПІЧКА див. ПІЧКА.

ПЛАХТА, ж.: ◆ Робити в плахті перебори, евфем., народн. – здійснювати статевий акт.

■ Як ЗАПАСКА, СПІДНІЙЦЯ, ФАРТУХ, плахта пов'язана з жіночим тілесним низом. Пор. *Плахта виновата, що дівка черевата, бо її легко розв'язати*.

ПЛАЩ, ч., евфем., жарг. (мол.). Презерватив.

ПЛЕЙБОЙ, ч. Багатий чоловік, який постійно з'являється з різними жінками

у дорогих ресторанах, нічних клубах, казино.

ПЛИВАК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Ви-крутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ПЛІД, ч. Чоловічий або жіночий статевий орган. Еріка особливо ненавидить розкислий, прогірклій плід у себе між ногами (Е. Єлінек, Піаністка).

◆ Заборонений плід –екс. ■ Вислів пов'язаний з біблійним Едемським садом.

ПЛІТ, ч.: ◆ Палити пліт, зах., жрм. – справляти малу нужду під пліт.

ПЛОМБА, ж., ірон.-звеважл. Дівчина або жінка, яка не перебувала у статевих зв'язках з чоловіком.

Синонім: ЦІЛКА.

ПЛОТЬ, ж. Людське тіло (включно із статевими органами) як носій, джерело чуттєвості, хіті, тілесних насолод. *Примала, млюсна і пашиста, важкої плоті хіть тугу. Як незагнуздана лошиця, несла крізь ніч мою жагу* (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); *Любов трептильва й обережна, Я входжу в плот твою бентежну* (Лель, 1993, № 11–12).

Синонім: ТІЛО 2.

◆ Крайня плоть – складка шкіри на кінці чоловічого статевого органа; Пáкосник плоті, жарг. (бурс.-сем.), жарт. – чоловічий статевий орган.

ПЛУГ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ На основі паралелізму життя поля і тілесного життя людини, який виник на основі уявлення про землеробство з його

ідею родючості Землі-матері, від якої залежить життя і добробут селянина. «Саме з появою плуга чоловіки стають хазяями на полі, і черезесло замислювалось як статевий член у стані ерекції, що виконує стосовно землі злягальні рухи і заглибується в неї» Ліндсей 1995: 101.

Синонім: РÁЛО (див. ОРАТИ).

ПЛЯМКАЛКА, ж., вульг., ірон.-звеважл. Жінка, яка часто мастурбує.

ПОБÉДА, ж., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ПОБЛÍКА, ж., діял. (бук..), зневажл. Жінка легкої поведінки.

■ Від діял. поблічний «безстыдний, аморальний» < поблічити «прилюдно соромити».

ПОБЛЯДУШКА, ж., обсц., зневажл. 1. Легкодоступна, розпутна жінка. – Знаєш що, хіпарь? Вони пішли з твоєю поблядушкою їбатися! Федя вже її в десятій позі грає! (Л. Дереш, Поклоніння ящирці).

2. Молода повія.

ПÓВБЗЮХ, ч.: ◆ Дівчачий поббзюх, згруб.-просторозм. – дівчачур.

ПОВЕЛИТЕЛЬ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Та частокіл жорсткого волосся не витримував натиску розчервонілого чоловічого повелителя й чорного розбійника, щойно він наблизався до кучерявої моєї соромітниці <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ПОВИННІСТЬ, ж.: ◆ Виконувати жіночу повинність, жарт. – погоджуватися на статевий акт (про жінку).

ПОВІЙНИЦЯ, ж. Те саме, що ПОВІЯ.

ПОВІЯ, ж. 1. Жінка, яка займається простицією; проститутка. Тільки-но з'явилася повія, і ще не знала вона, що повія, як

мусив з'явитися хтось, хто б про це сказав вголос і сформував громадську думку (О. Криштопа, Жах на вулиці В'язнів).

■ Пов'язане з завійний «який любить гуляти», віяти «бродити, тягатися» < «провіватися вітром»>. ЕСУМ, 1, 408.

2. Жінка легкої поведінки, розпусница.

3. лайл. Мерзотна, ненадійна, продажна людина.

◆ **Повія** А́ртмане, дисфем. – латвійська актриса Вія Артмане.

○ – у функції об'єкта зіставлення: **Повія-нич** звела весь сенс до ліжка (В. Сlapчук, Навпроти течії трави).

ПОВОЛОКА, ж., діял. (наддніпр.). Дівчина, жінка легкої поведінки; повія. Прожени оту поволоку, щоб хлопця з ума не звела (Усна мова).

■ Від ВОЛОЧИТИСЯ.

ПОГÁНИЙ, а, е: ◆ Погáна хворóба, евфем.. заст. – венерична хвороба.

ПОГАНКА (ПУГАНКА), ж., діял. (зах.-польськ.). Сифіліс.

■ Від **ПОГÁНА ХВОРÓБА** (див. ХВОРÓБА).

ПОГИЛÝТИСЯ, док., фольк. Здійснити статевий акт. Заманулося дівиці До весілля погилиться. Її припав до серця я Поглажить за бугая (Лель, 1999, № 2).

ПОГНАТИ, док., кого і без дод. Почати здійснювати статевий акт з великою інтенсивністю. От він зліз на дівчину і зразу як погнав! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПОГОЙДАТИСЯ, док., з ким, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт; злягтися.

◆ Сім раз на тýкден погойдатися – щоденно злягатися.

ПОГРІМАТИ, док., евфем., зах., просторозм. Здійснити статевий акт.

ПОДІЛКОК, ч.: ◆ Допускати до поділка, евфем., фольк. – мати статеві зв’язки з чоловіками (про дівчину). *Ой не дівка, товаришу, не дівка, не дівка, Котра хлопців допускає до свого поділка* (Коломийки Прикарпаття).

ПОДОЛ, ч.: ◆ Принісити / принести в подоблі, просторозм., несхальн. – народити від кого-небудь дитину, не оформивши офіційного шлюбу. <...> гонорові газдівські дівки без вінка і батьківського благословення приносили у подолах нагуляних дітей. <...> (М. Матіос, Солодка Даруся).

ПОДЗАЛЕТІТЬ див. ПІДЗАЛЕТІТИ.

ПОДЗВОНІТИ, док.: ◆ Подзвоніти на Батьківщину, жарг. (мол.), жарт. – справити малу нужду.

ПОДРОЧИТИ, док., вульг.-просторозм. Помастурбувати. [Цицькін (кричить до Вені):] *Веня! Катай сюда! Подро- чиш – дам десять копійок* (Лесь Пондерв’янський, Герой нашого часу); *Саме в юності можна з горя і подро- чити, і почекати, чи перечекати, бо відчуття, що попереду у тебе ще безмір часу і ти все встигнеш, домінует над усім твоїм еством* (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

ПОДРУГА, ж.: ◆ Лініва підруга, евфем. Жіночий статевий орган. Які струми підключаються цієї миті під високовольтні лінії бажання й хотіння бути любленим завжди і тільки цим чоловіком? Чоловіком з чорним волоссям свого найближчого друга і приятеля, який посилає запашні флюїди зголоднілій, але

все іще лінівій своїй подругі з такими ж запашними кучерями?! <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ПОДРУЖКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ПОДУШКА, ж., жарг. (мол.), зневажл. Жінка легкої поведінки.

◆ Волбсся обтірти об чужі подушки, просторозм., ірон.–вести розпусний спосіб життя (про лисого чоловіка).

ПОЄБАТИ, недок., **ПОЄБТИ**, док., діял. (поліськ.), обсц., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. *Она на горі на високій Корова з телетьом. Поки тещу не поєбеш, Не назве ті зетьом* (Українські сороміцькі пісні); *Ой пошла я по гриби На самого Спаса, Хотів мене поєти, А я не далася* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

◆ – мовна гра (римування): *Ні проїхать, ні пройти, нема кого поєбти. Після ломоти охота поєбти.*

ПОЄБТИ див. ПОЄБАТИ.

ПОЗА, ж. Певна техніка злягання, взаємне положення тіл партнерів під час койтусу.

◆ **Місіонерська поза** – статевий акт пари «обличчям до обличчя», коли чоловік перебуває зверху.

■ Словосполучення виникло наприкінці 19 ст., вказує на позу, яка була улюбленою у захоплених місіонерами землях як протилежна до тієї, що панувала у тубільців, які практикували інший спосіб злягання.

ПОЗАБАВИТИСЯ, док., з ким, евфем., просторозм. Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Серед ночі ми спати пішли. Там з ним ще трохи позабавились, ну, вранці поспідали, все чудово* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ПОЗАКАЦУВАТЬ, док., ефем., діял. (наддніпр.). Позабруднювати калом.

ПОЗИЧАТИ, недок.: ◆ **Позичати чоловіка**, жарт. – перебувати з одруженим чоловіком у статевому зв'язку (про жінку). <...> з Оксаною спали чимало чоловіків з їхнього інституту та ще деяких з них вона охоче б «позичала» в їхніх дружин (Лель, 1993, № 4).

ПОЇДАНЕЦЬ, ч., обсц. Людина, перейнята байдужістю до загальноприйнятих цінностей.

■ **Пор. ПОЇБАТИ 2.**

Синонім: **ПОХУІСТ**.

ПОЇБАТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

1. кого. Здійснити статевий акт з ким-небудь.

2. кому. Хто-небудь відчув байдужість до всього непотрібного для нього; комусь все одно, байдуже. [Філін:] <...> А прівіденія – безстыдні проститутки, Які за руб залізуть в склеп сімейний. Їм поїбати, що там жмури лежать <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); Тож лицар скидає лати, і лицарю перед богом глибоко поїбати щодо наслідків цього (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

ПОЇБАТИСЯ, док., з ким, обсц., згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт з кимсь. [Блядъ:] <...> нещасні молодиці, Які купили льготніє путьовки, Шоб поїбатись трохи у поході Спортивному, лікуються від нервів і клімаксу вонючою водою <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ПОЇБЕНЬ, ж., обсц., згруб.-просторозм.

1. Статевий акт.

2. презирл. Те, що викликає огиду, роздратування, досаду своєю незначущістю

або нікчемністю. Ви можете скільки завгодно <...> говорити в так званій прогресивній пресі та на незалежних ефемках про тотальний тіві-контроль, про <...> вироблення інформаційних рефлексів і тому подібну поїбень <...> (С. Жадан, Біг Мак); [Генерал Власов:] Як остоцидили мені Кістляви атеїстки, Шо лекції читають кугутам про Марс і іншу поїбень <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); Скіни сунуть по Михайлівській. Вони йдуть, розвернувши плечі, з градинами поту на чолі. Вони голомозими хробаками риють прекрасний полудень. Протектори підкованих бутс крешуть бруківку, впевнено ведуть їх на БЖ, Велику Житомирську. Замочимо цю жидівську срану поїбень! (О. Ульяненко, Ангели помсти).

3. зневажл. Що-небудь дрібне, незначне. Просто скочується з насипу, рве праву штанину, але навіть водяру – котру він весь час судомно притискає до серця – не випускає і не б'є. Не кажучи вже про всілякі там ребра, гомілки і тому подібну анатомічну поїбень (С. Жадан, Депеш Мод); [Саломон Самсонович:] <...> Так от, взгляніте шире: спочатку у нас все мале, ну там раковини, спірохети разні. Вобщем, що я вам розказую, та поїбень, що з моря вилізла. Так? (Лесь Подерв'янський, Казка про репку).

ПОЇБЕНЬКИ, мн., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що **ПОЇБЕНЬ 1**.

ПОЇДІННЯ, а, е, чим. Який зазнав згубного впливу; зруйнований, пошкоджений. Їхня [жителів Відня] свідомість поїбана тисячкою взаємно суперечливих комплексів, тому вони й досі не знають,

хто вони: австрійці чи нацисти (Ю. Андрухович, Таємниця).

Пор. РОЗЙОБАНИЙ 2.

ПОІХАТИ, док., евфем., фольк. Здійснити статевий акт. Я з своїм дідом Коли схожу, то поїду: Чи пізнеренько, чи ранеренько Тюрю, тюрю помаленьку (Бандурка).

ПОЇДА, ж., діял. (наддніпр.), зневажл. Жінка легкої поведінки; розпусница.

■ Зближення з побігайка (первісно: дівчина (жінка), яка бігає з дому). Сл. Гр., 3, 202.

ПОЙОБУВАТИ, недок., кого, обсц., згруб.-просторозм. Час від часу мати статеві стосунки з жінкою.

Пор. ПОЇБАТИ 1.

ПОКАЦАТЬ, док., евфем., діял. (наддніпр.). Випорожнитися.

ПОКЛАСТИ, док., вульг.-просторозм. 1. на кого. Порвати з ким-небудь будь-які стосунки, виразити до когось цілковиту байдужість, зневагу.

2. на кого. Не боятися кого-небудь.

3. на що. Перестати цікавитися чим-небудь, кинути щось.

◆ Покласти болт див. БОЛТ; Покласти пе́ніс див. ПЕ́НІС.

ПОКЛЮЖНИК, ч., арг., зневажл. Бабій.

ПОКЛЮЖНИЦЯ, ж., арг., зневажл. Повія.

ПОКОЛОТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт. Завів мене в околоти, хотів мене поколоти, А я йому не далася, бо-м скоботалася (Коломийки Прикарпаття).

ПОКРАЯТИ, док.: ◆ Печéню покраяти, евфем., фольк. – здійснити статевий акт з жінкою. Наш дружбонько чорнобривий, Не жаль йому дати, печено покраяти (Українські сороміцькі пісні).

ПОКРОПИТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт (про чоловіка). Їхав, їхав. Чом до мене не вступив? Мого нема вдома, був би-сь мене покропив (Бандурка).

ПОКУШТУВАТИ, док. Почати статеве життя.

◆ Дівка яка покуштує, то спáти вдóма не бúде (прислів'я) – про принаду статевого життя для молодої жінки.

ПОЛА, ж. 1. діял. (гуц.). Жіночі геніталії.

2. заст. Менструація. ■ Можливо, з пра-слов. *pola* «розлив». ЕСУМ, 4, 485.

ПОЛАПАТИ, док., кого. Хтиво хватонути руками (зазвичай за інтимні частини жіночого тіла). Вийшов сват із саду Да полапав сваху ззаду, А сваха регоче Ще й спреду хоче (Весільна пісня).

ПОЛІНО, с., жарг. (бурс.-сем.). Чоловічий статевий орган.

ПОЛУНИЧКА, ж., просторозм. Що-небудь непристойне, пов'язане із сексом, еротикою або порнографією. У невеликому газетному дописі <...> п. Земляний при-мудрився зібрати більше «полунички», ніж п. Забужко у мемуарах, названих романом (М. Рябчук, Критика за п'ятою графою).

ПОЛЮБОВНИК, ч., просторозм. Те саме, що КОХÁНЕЦЬ.

ПОЛЮБОВНИЦЯ, ж., просторозм. Те са-ме, що КОХÁНКА.

ПОЛЮСІЯ, ж. Мимовільне сім'явилиття у чоловіка, не пов'язане зі статевим актом або мастурбацією. <...> тепер Рево-люція!!! Навіщо ж Щодня Поляція? Ко-ли в душі Смітник I насіння налущено <...> (Український футуризм – Юліан

Шпол); З травневих верлібрів, дощів і полуцюї ми завжди виходимо якось міршаво (С. Жадан, Капітал).

■ Від лат. *pollutio* «осквернення».

◊ – метафоризація: Слава потайки висилає вірші з жіночими іменнями, ці душевні полуцюї, на конкурс до московського інституту (Ю. Андрухович, Московіада).

ПОМАЦАТИСЯ, док., просторозм. Здійснити петинг. <...> вчора ще до полуночі набрався пива разом із однією шльондрою з кафедри прикладних наук і ми заснули просто на підлозі помацавшихся для годиться <...> (А. Попідоха, Yesterday).

ПОМІЙНИЦЯ, ж., діял. (гуч.). Повія.

■ Первісно «помийний (брудний) посуд».

ПОМІДОРИ, мн., евфем., вульг.-просторозм. Чоловічі яєчка. Ой музики, музыченки, та як вам не встидно, Розщепилися штани – помідори видно (Коломийки Прикарпаття).

◆ Відірвати помідори – те саме, що Відірвати яйця (див. ЯЙЦЯ). Я втихомирюю його, що нас можуть почути, а тоді <...> тоді просто відірвуть помідори (А. Дністровий, Пацики); Морочити помідори, жарг. (бурс.-сем.) – тесаме, що Морочити яйця (див. ЯЙЦЯ); По самі помідори – великою мірою, дуже сильно. Да, нічого не скажеш, я влив <...> по самі помідори (А. Дністровий, Пацики); <...> бюджет-99 – найжорстокіший у порівнянні з по-переднім, тобто обрізаний по самі помідори (УМ, 20.02.1999).

ПОМОЧИТСЯ, док., просторозм. Випустити сечу. – Та він же просто спить, ге-хм, алкаш! – Дивіться, люди, та він помочився!.. (А. Жураківський, Об'єкти симпатій).

ПÓМСТА, ж.: ◆ Кривáва пóмста, евфем.. жарт. – менструація як привід для жінки відмовитися від статевого акту.

ПОНАПÚДЮВАТИ, док., діял. (наддніпр.). Поналивати сечі.

ПÓПА, ж., евфем., дит. Сідниці.

◆ Тréба як чýрка на попí, народн., ірон. – зовсім не треба.

◊ – гра слів (народна етимологія): Для особистого іміджу та професійної репутації журналіста така співпраця також не є, як правило, чимось фатальним – якщо він, ясна річ, не перетворюється на відвертого популіста (од слова «*póna*») (А. Окара: www.telekritika.kiev.ua).

ПОПÁРИТИ, док.: ◆ Кóрінь попáрити див. КÓРІНЬ; Попáрити животíну, евфем., фольк. злягтися (про жінку).

ПОПÁСТИ, док., під кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт з чоловіком (про жінку). Од села до села Конопельки терла, Під солдатика попала, Трохи я не вмерла (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ПОПÁСЬКА, ж., жарг. (мол.). Зад; сідниці.

ПОПЕНГÁГЕН, ч., жарг. (мол.), жарт. Сідниці; анальний отвір.

ПОПЕРЕЙÓБУВАТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Багатократно здійснювати статеві акти з кількома жінками.

2. Багатократно порозбивати що-небудь. Та це ж можна було <...> поперейобувати всі можливі картини разом із фотографіями всіх пиздуватих родичів усіх мешканців вашого кварталу <...> (Іздрик, АМ™).

Пор. **ПЕРЕЙÁТИ**.

ПОПÍЗДИТИ, док., що, обсц., згруб.-просторозм. Знищити, зруйнувати, зламати

що-небудь. [Гамлєт:] Попіздив мебель ценную, герба Национального хуйнув, усюди смерть, розруха <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

ПОПІЗДІТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. Поговорити про що-небудь не дуже важливе; потеревенити. [Василь:] Там [у парламенті] про духовність трохи попіздів – і знов біжить співати в телевізор (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підараців).

ПОПИХАНІЄ, с., жарг. (бурс.-сем.). Статевий акт. Всякое диханіє любить попиханіє (Бурсацький фольклор).

■ Пародія біблійного вислову «Всякое диханіє да хвалить Господа». Гра значень: попиханіє «те, що пхається в рот, їжа» та «статевий акт».

ПОПИХАТИ, недок., кого, жарг. (бурс.-сем.). Здійснювати статевий акт.

◆ Попихати дівчát – здійснювати статевий акт.

Пор. ПИХÁТИ.

ПОПІКАТИ, док., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт.

◆ Попікати дівчát, жарг. (бурс.-сем.) – те саме, що Попихати дівчát (див. ПОПИХАТИ).

ПÓПІНС, ч., жарг. (мол.). Зад; сідниці.

ПОПÍСЯТИ, док., дит. Справити малу нужду.

◆ Попісяв – і на душі лéгше (примовка), жарт. – сечовипускання приносить фізичне полегшення.

ПÓПКА, ж., дит. Пестл. до ПÓПА. Принаймні на неї приємно дивитися – на мокрих дівок майже завжди приємно дивитися – вологий блиск її очей, вологий блиск її плечей, з її грудей тече ручей, і попка,

попка теж дуже нічогенька (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Хоча вона [Віка] не відповідала французьким стандартам (невисокий зріст, маленькі груди і помітна попка), проте йому дуже імпонували її зріст і довгі ноги (М. Гримич, Магдалинки).

ПОПСÓВАНА, ж., просторозм., зневажл. Дівчина, яка втратила цнотливість. От зауваж: усі бодай чогось варти дівчата потрапляють до нас уже попсовані. От я і думаю: то хто ж ті мудаки, що по-збавляють їх незайманості? (Іздрик, АМ™).

ПОПРИПІЗДЯЧУВАТИ, док., обсц., вульг.-просторозм. Поприєднувати які-небудь поверхні до інших; поприбивати. Та це ж уже можна було поприпіздячувати всі наявні в природі плінтуси <...> (Іздрик, АМ™).

ПÓРАТИ, недок., кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт. Свєтка Кисіль сидить на бочечці, закинувши свої око-рочка на Лопату, а той хвацько порає її (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

ПÓРАТИСЯ, недок., біля кого, евфем., розм. Здійснювати статевий акт; злягатися. Коли, навшпиньки, повернувся до своєї кабіни, Лунін ще порався біля моєї дружини, і я подумав із зловтіхою: «Не така то проста задача ублажити мою Зою...» (М. Кондратенко, Уроки сексу).

ПОРНОГРАФІЯ, ж. 1. Відверта презентація сексуальних матеріалів (органи, пози, дії) у картинах, фото, писемній формі, покликана викликати сексуальне збудження або задоволити сексуальну цікавість.

2. Що-небудь поганої якості, низькосортне або непотрібне. Вмер [Жміль] від передозу, передозування наркотика, настанок прохрипівши лікарям, що метушилися довкола нього з крапельницею: — Приберіть цю порнографію, дайте спокійно крякнуть, — мужнім, до речі, був жміль «насекомим» (П. Вольвач, Кляса).

■ Від гр. λόρυος «повія (як правило, з найнижчого стану рабів у Греції)» і γράφω «пишу». «У давньому світі слово стосувалось зображеній статевого акту, що прикрашали стіни публічного дому в Помпеях (і не тільки там) і покликані були викликати збудження». Гоцило 2000: 121.

ПОРÓЖНІЙ, ч., народн., зневажл. Чоловік зі слабкою статевою потенцією.

ПОРÓТИ, недок., кого, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. — Цей Жеребець не тільки твою, а й других жонок поре, — злісно виматювався Левон <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

■ Первісно «роздирати шви» і «бити різками, шмагати кого-небудь» < праслов. *portī, пов'язане з *pertī «іти, просуватися; проникати»>. ЕСУМ, 4, 526.

ПОРÓТИСЯ, недок., з ким, евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися. <...> ми хочем кушать і поротися! Поротися й кушать <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

ПÓРШЕНЬ, ч., жарг. (мол.). Чоловічий статевий орган. <...> він виникав у своєму помешканні в незліченні години Артурової відсутності і по-хазяйськи брав її просто на кухонному столі, доводячи до знеможених вересків усе навальніши-

ми поштовхами безжалісно холодного і твердого поріння (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ПОСÍКУВАТИ, недок.:♦ Хотіти заміж [від-датися], аж посíкувати, жарг. (бурсы-сем.) — дуже хотіти вийти заміж (про дівчину).

■ Від СЦЯТИ.

ПОСЛАТИ, док., кого, що, евфем. Слово, яке замінює посили з обсценними словами ПИЗДÁ, ХУЙ, ЖÓПА і т. ін. Закохався, виграв, розчарувався, пограв, послав (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Останню він послав кілька місяців тому, бо спати з нею стало нецікаво, але це можна було ще віправити різними засобами <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); На той час я вже знат, що спробую вступати до поліграфічного на так звану журналістику, тому я просто послав усі ці хімії, фізики й геометрії (Ю. Андрухович, Таємниця).

◆ Посласти в жóпу дів. ЖÓПА; Посласти в пиздú дів. ПИЗДÁ; Посласти [кудý] подалі кого, евфем., вульг.-просторозм. — грубо вилаяти когось, виражаючи цілковите небажання спілкуватися, мати справу з кимсь. Тиждень тому я б послала його подалі (С. Пиркало, Не думай про червоне); <...> він запропонував «колесо» замінєт, і мені нічого не залишалося, як послати його куди подалі, навіть якщо він пригостив мене травою (С. Сорокін, Щоденник наркомана); Посласти кудý трéба кого, евфем., вульг.-просторозм. — те саме, що Посласти [кудý] подалі; Посласти на хуй дів. ХУЙ; Посилáти / послáти на три бўкви (літери): а) (евфем.) те саме, що Посилáти на хуй.

Комуністи знову послали Кабмін на три літери (УМ, 16.11.2005); б) (жарг. (комп'ют.), жарт.) повідомляти адресу веб-сайту: <http://www>; **Посилати / послати на фіг кого, евфем., вульг.-просторозм., лайл.** – лаяти кого-небудь, виражуючи незадоволення, обурення і т. ін. <...> Якщо хто інший присунеться, посилає на фіг (С. Бортніков, Карателі); **Послати по факсу кого, евфем., жарт.** – те саме, що **Послати на хуй**.

ПОСМИК, ч., народн. Чоловічий статевий орган.

Синонім: СМИК.

ПОСБОЛИНА, ж., діял. (бойк.). Менструація.

■ Походження неясне. ЕСУМ, 4, 536.

ПОСРÁТИ, док., вульг.-просторозм. Випорожнитися. [Саломон Самсонович:] <...> Розумієте, Мурзік Васильович, кал – дуже цікава штука. Ви помітили, що людина, коли поспре, завжди оглядається, щоб побачити, скіки вона насрала і якої якості кал (Лесь Подерв'янський, Цікаві досліди).

◆ **Іті / піті як бик посрáв**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – ходити нерівно, кривою ходою; **Посрáти як кіт на гліні**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – полінуватися виконати, зробити що-небудь як слід; **Як гусь посрáв, кого**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – хто-небудь горбатий або кривий; **Як мухи посрáли, кого**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – хто-небудь зовні негарний. Синонім: **Як у Давіда: ні срáки, ні вýда** (див. СРАКА).

ПОСРÁТИСЯ, док., з ким, вульг.-просторозм. Посваритися. Головне, щоб тобою було цікаво і вона не хотіла <...>

ну, посрратися з тобою (А. Дністровий, Пацики).

ПОСТАВИТИ, док., кому, вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт.

◆ **Поставити палку див. ПÁЛКА; Поставити патíк див. ПАТИК.**

ПОСТИТИ, недок., евфем., жарт. Утримуватися від сексуальних стосунків. Я й сам півроку постив. Півроку? Який жах! Шість місяців без оргазму! (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ПОСЦІКАЙЛО, с., вульг.-просторозм. Випускання сечі. З кавунів наїдку нема, тільки посцикайло (Сл. Гр., 3, 375).

ПОСЦЯТИ, док., вульг.-просторозм. Випустити сечу; помочитися. «Надворі посциши. Треба йти» (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); – Та посциять захотілось. Ну що, карманні гроші єсть? – відгукнувся інший знайомий голос <...> (П. Солодько, Четверта революція); [Едгар (побожно):] <...> – Де правда? – запитав він.<...> Тоді один із нас сказав: “В народі!” Учитель наказав йому лягати і широко розкрити пащу. Потім, ставши у позу ритуальну, Просто в рота сенсей посцияв янтарною мочеко <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

◆ **Як бик посців**, зі сл. писати, написати, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – нерівно, погано (про почерк); **Як віл (п'янний) посців**, зі сл. піти, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.–нерівною, кривою ходою; **Як собáка посцяла**, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – кривий, вигнутий.

ПÓТАК, ч. Чоловічий статевий орган.

ПОТАСКУН, ч., просторозм., презирл. Чоловік, який упадає за жінками.

ПОТАСКУХА, ч., просторозм., презирл. Жінка, яка легко вступає в інтимні стосунки; розпусниця.

ПОТАСКУШКА, ж., просторозм., презирл. Дівчина з розпушною поведінкою. На цю нікчемну тварюку, дешеву потаскушку навіть не хочу дивитися (А. Дністровий, Пацки).

ПОТЕБÉНЬ, ж., евфем. Те саме, що ПОЇБÉНЬ 3. Колись у часи професійно-творчих пошуків я розробляв його підставний фірмі стиль: логотипчики, бланки і всяку таку потебень (О. Довженко, Я кохаю музику).

ПОТЕПÀ, ж., презирл., лайл. Повія.

ПОТЕРУХА (ПОТЕРЮХА), ж., просторозм. Сифліс.

■ Походження неясне. ЕСУМ, 4, 541.

ПОТЕРУШКА, ж., просторозм., зневажл. Жіночий статевий орган. Ой просив у дружки дружба тої потерушки, А молодий в молодої тої золотої (Коломийки Прикарпаття).

■ Можливе зближення з терти «здійснювати статевий акт». Але не виключено зв'язок з *pótruh* у знач. пітрох – «частина нутрощів тварини». Пор. у рос.: *потроха* – жін. статеві органи; оголене тіло і *потрашки* – статевий акт. СРБ 2003: 271.

ПОТЕРЮХА див. ПОТЕРУХА.

ПОТИЧКА, ж. Те саме, що ПÓТКА.

ПОТИПÁКА. 1. ж., просторозм. Жіночий статевий орган.

2. ч. і ж., зневажл., перев. лайл. Людина розпушної поведінки.

ПОТИПÁХА, ж. 1. просторозм., зневажл., лайл. Жінка розпушної поведінки. Сечесній, не *potinaxi*, були тендітні при людях (І. Котляревський, Енейда).

■ Походження слова до кінця не з'ясоване. Існує три версії: а) з нім. арг. *tippeln dappeln* «статевий акт». Горбач 1966: 16; б) через первинне значення «жіночий статевий орган» слово пов'язане з нім. *Potz*. Горбач 2006: 472; в) пов'язане з *mínta* «смикати, трясти»; первісно, мабуть, стосувалось лише жінок легкої поведінки. ЕСУМ, 4, 542.

2. просторозм., презирл. Чоловік, який користується послугами повій.

3. жарг., заст. Повія.

ПОТИПÓВИЩЕ, с., зневажл., лайл. Повія.

ПÓТКА, ж., зах. 1. Геніталії жінки.

■ Зникле укр. **potyka* < днірус. **pótytъka* (пташка; (перен.) статевий орган переважно жіночий) <праслов. дериват-демінутив **rtytъka* <* *rtyta*. Слово та його похідне струк. *poty* у прямому і переносному значеннях активно побутують в карпатському і закарпатському діалектах. ЕСУМ, 4, 545; Німчук 1992: 170–171. Біл. *potka*, серб. *patka*, пол. *potka* «жін. стат. орган», рос. *потка* «чол. статевий орган», але О. Флегон фіксує функціонування *potka* «оленяча сумка». Флегон 1993: 274. Припускають, що пол. *potka* (замість закономірного **petka*) – запозичення із східнослов'янських мов. На польському ґрунті трансформувалось у *rośka* і перейшло в українську як *поцька*. ЕСУМ, 4, 539. Елемент семантичної універсалії статевий орган – *ptak*.

Синоніми: КУРИЦЯ, КУРКА, ПÓЦЬКА.

1.1. Жіночі геніталії, що слугують для сексуальних контактів.

◆ **Дáти потки, кому**, просторозм. – погодитися на статевий акт (про жінку). Сей ночі, опівночі, згоріли колготки,

Не купив-с ми чукуляду – не дам тобі потки (Українські жартівліві пісні); **Потку натягати, вульг.-просторозм.** – здійснювати статевий акт з жінкою. Та нікому так не добрє, як тому музиці – А він потку натягає замість рукавиці (Коломийки Прикарпаття); **Потку попарити, евфем., фольк.** – здійснити статевий акт. Лягла баба на піч спати та й не постелила. Та й так потку попарила, що ся облупила (Коломийки Прикарпаття).

1.2. Жіночі геніталії як простір-вмістилище. Як у бочці, так і в потці дна не досігаю (Коломийки Прикарпаття).

2. Дівчина.

3. Секс; мрії про секс. Ішов гуцул з полонини та й собі тралляче. А так бідний потки хоче, що мало не плаче (Коломийки Прикарпаття).

❖ – мовна гра (римування): Чи це місто чи село? – Та село. – То поцілуй потку в чоло! Куме Гнате, та потки вам нате!

ПОТОЛОЧИТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт. Ой дідуно, дідунику, Я твоя бабочка. Кобис мене потолочив, Бом така, як бочка (Лель, 1994, № 5); Кажуть люди, що я нероб – Робити ни хочу, Та я за ніч по сїм жїн Ваших потолочу! (Русинський ерос).

ПОТОП, ч., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

ПОТОПТАТИ, док., кого, просторозм.

1. Згвалтувати.
2. Здійснити статевий акт грубо і/або насильно.

ПОТРЕБА, ж.: ◆ За великою потребою, евфем. – для випорожнення, справляння великої нужди; За малою потребою,

евфем. – для сечовипускання, справляння малої нужди.

ПОТРІБ, ж.: ◆ Своя потріб, евфем., народн. – випорожнення.

ПОТРОХ, ч., фольк. Чоловічі геніталії. А так як у нього штані без матні, то весь його потрох вивалювавсь із штанів <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПОТЧИНА, ж., зах., фольк. Те саме, що ПОТКА 1. Я дівчину за потчину – дівка потки дала (Коломийки Прикарпаття).

ПОТЯ, ж., зах. Жіночий статевий орган.

■ Див. коментар до ПОТКА.

ПОТЯГУХА, ж., діял. (поліськ.), зневажл. Жінка легкої поведінки; проститутка.

ПОТЯТКО, с., діял. (гуц.). Дівочий статевий орган. В Аннычкы-золотятка Меже ногами потятко (Русинський ерос).

ПОХ, кому що, евфем. Те саме, що По хуй (похуй) (див. ХУЙ).

ПОХВА, ж., діял. (бук.). Те саме, що ПІХВА.

ПОХІТНИК, ч., евфем. Клітор.

ПОХОДЕНЬКИ, мн., евфем., розм. Численні статеві контакти, сексуальні пригоди (зазвичай стосовно чоловіка). Щойно поховала матір – ще й не встигла до пуття усвідомити, що лишилася на білім світі одна-однісінька (мати через вічні батькові походеньки не схопіла більше мати дітей) <...> (Л. Тарнашинська, Флорентина); Іноді згадую свої кавальєрські походеньки – не йму віри. Колекціонувати не колекціонував, навіть для «внутрішнього вживання» списків не складав. Як дякі, але чимало їх, женщин, різних-прерізних, перейшло через життя мое (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

◆ Сексуальні походе́ньки – те саме, що походе́ньки.

похуїзм, ч., обсц., жарг. (мол.). Байдужість до чогось неприємного, нецікавого або непотрібного. <...> у себе на приальпійських верховинах вирощують [фермери] коноплі, користаючись з вічного туману та поліцейського похуїзму <...> (С. Жадан, Біг Мак); Змінилась пам'ять – вона стала довшою, але не стала кращою. Сподіваюсь, її вистачить ще років так на 60 привалого побутового похуїзму й незламної душевної рівноваги (С. Жадан, Депеш Мод). // Байдужість щодо загальноприйнятих стереотипів, цінностей.

похуїст, ч., обсц., жарг. (мол.). Людина, яка культивує байдужість до чого-небудь неприємного, нецікавого або непотрібного <...> мій друг Вася Комуніст, хороший хлопець, рідкісної душі похуїст, в якийсь момент заламався жити на водці з чаєм <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

похуїстичний, а, е. Який виражає байдужість до чого-небудь нецікавого, непотрібного або до загальноприйнятих цінностей. <...> він показав мені з кілька десятків загалом похуїстичних віршиків (Ю. Андрухович, Таємниця).

похуя́рити, док., куди, обсц., згруб.-просторозм. Піти, поїхати куди-небудь. [Чорт:] А ми і міліції пизди дамо, а потім похуярим у «Дубки» і все там нахуй рознесем (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

поц, ч., жарг. 1. Чоловічий статевий орган.

■ Див. коментар до ПУЦА.

2. несхвалюн. Дурень. Проживати написане – це не бути поцом, посміховиськом, а жити, як кожному Бог виділив у житті (Кр, 2001, № 7).

3. презирл., лайл. Дуже погана й нешанована людина. [Едгар (побожно):] Тоді хутчіше, Ніж кролик вздрочить, наш дідусь сивенький Прийомами кунхфу виймає серце в поца із грудей (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Такий думає, як у нього стоять, то він вже король. А він – поц, і все тут, просто козел! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **віспляний поц**, жарг. (мол.) – те саме, що ПОЦ 2, 3. Пензлюй, віспляний поц, і не показуйся, поки не наберешся розуму (А. Морговський, Смерть у Золотих Пісках).

поцень, ч., жарг. (мол.), зневажл. Те саме, що ПОЦ 2.

■ Контамінація поц і дурень.

поцидрикало, с., жарг. (мол.), зневажл. Те саме, що ПОЦ.

поцік, ч., жарг., зневажл. або ірон.-жарт. Пестл. до ПОЦ. Я збагнула вже доволі пізно, що в чоловікові повинна також бути жіночність, я маю на увазі не жіноподібних поціків, а сильного чоловіка, який може собі дозволити бути м'яким і слабким. Але – дозволити! (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

поцилінок, ч., жарг. (мол.), жарт.-ірон., зневажл. Те саме, що ПОЦ.

■ Жарт. зближення з літературним поцілунок.

поціна, ч., жарг. (мол.), жарт. Те саме, що ПОЦ.

поцка див. ПÓЦЬКА.

пóцман, ч. Те саме, що ПОЦ 1.

ПÓЦЬКА (ПÓЦКА), ж., діял., фольк. Жіночий статевий орган. *Хоть їдь, родоньку, хоть не їдь, Роздер Івасю поцьку, як ведмідь; Ніхто мені не докучив, як той соцький, Даю йому обідати, А він просить поцьки* (Бандурка); *Хай люди й плескали, що поцькою должностъ здобула <...>* *Може, їй поцькою, але ще Чехов казав, що в людини все має бути красивим, – поцьку також мав на увазі класик літератури* (Ю. Ключ, Біс в ребро); *Ще ніхто не ціluвав, Ще ніхто не милував Мою поцьку <...>.* *А так хочу, щоб її попестив хлопчик* (Лель, 1996, № 4).

■ Див. коментар до ПÓТКА.

◆ **Пóцьку** всратъ кому, фольк., вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт з ким-небудь. *Через греблю, через став Козак дівці поцьку всрав, Друга біжить та плаче: Всеримені, козаче!* (Українські сороміцькі пісні).

ПÓЦЯ, ж., діял., фольк. Те саме, що ПÓЦЬКА. *«Дівчино біла, Де ти поцю діла?» – «Дала шевцям на виправу, щоби ся не засмерділа!»* (Бандурка); *А в нашої цьо<...>, ой цьоці* *Просив москаль по<...>, Ой покришки накрити горня* (В. Древлянський, «Ой, мамо...»).

◆ **Щирій побі** не висихають нігді бці (приказка), діял. (наддністр.) – про сексуально активну жінку.

○ – у структурі неофразеології: *десь на тому боці, там живе Марічка* → *десь на тому боці захотів я поці.*

ПОЧÁТА, ж., евфем., фольк. Дівчина, яка втратила цнотливість. Сорок щоб синів було, і усі – дівчата: *як не товста, то крива, кожна щоб почата* (В. Журавський, Сучасні прокльони).

◆ **Не почáта, фольк.** – незаймана дівчина, яка зберегла цнотливість. *<...> Дала б тобі, серце мое, Да ще не почата* (Бандурка); *Вискочила з лободи: – Драстуйте, дівчата! Сім день була в лободі, Та ще й не почата!* (Українські сороміцькі пісні).

ПОШМОРГАТИ, док., кого і бездод., фольк. Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Признавайся, Марусенько: Хто пошморгав спершу?* (Бандурка).

ПОШМУЛЯТИ, док., кого, зах., вульг.-просторозм. Здійснити статевий акт.

Пор. ШМУЛЯТИ.

ПОШОЛОПАТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Здійснити статевий акт. *Ой дідуню, дідунику, я твоя бабинка. Якби-с мене пошолопав, була би дитинка* (Коломийки Прикарпаття); *Пріпер мене до лавиці – грішні мої кости!* Та так мене пошолопав – Боже, його прости!

(Коломийки Прикарпаття).

■ Шолопати – човгати по чому-небудь, утворюючи шелесткі звуки.

ПОШТРИКАТИСЯ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з ким-небудь. *Поштрикалися хвиликунку, як кролики, вона сказала, що було добре, я навіть тоді не повірив, але не став з'ясовувати* (С. Протюк, Love story).

ПОЩУГÁТИ, док.: ◆ **Пощугáти в пиздú**, кого, діял. (закарп.) – здійснити статевий акт. *Хотів бысь на молоду Пощугати у пизду!* (Русинський ерос).

ПРАВИЛО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Часто буває, що у малого чоловіка здоровий правило; не дурно кажутъ, що паршиве дерево в сук росте, а хто погоне в рост, у того хуй малий (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: частина колодки чобота, яка вставляється в халюву.

ПРАВІЧКА, ж., зах., просторозм. Незаймана дівчина. *А Шешори, Прокурава, а Брустори, Річка. Штири з мене, п'ять за мене, а я ще правічка* (Коломийки Прикарпаття).

■ З пол.: *prawiczka* «незаймана дівчина».

◆ Правічка на вухо, зах., просторозм., жарт.-ірон. – дівчина легкої поведінки.

ПРАЗНИКИ, мн., евфем., просторозм. Менструація.

ПРАНЦІ, мн., народн. Те саме, що СИФІЛІС.

■ Хвороба «занесена в Європу матросами з Гайті і звана з XV ст. “французькою”»; у народі ця назва набула варіантної – франці, але у вимові – пранці». Жайворонок 2006: 478.

Пор. ФРАНЦА, ФРАНЦУВАТИЙ.

◆ А праңцей таббे мérkí дв€, у ролі виг., діял. (сх.-поліськ.), вульг.-просторозм., лайл. – уживається як проклін з недобрими побажаннями; Бодай тебé (йогó, вас і т. ін.) праңці [та болічки] з'їли, лайл. – уживається як прокляття з недобрими побажаннями.

ПРАПОР, ч.: ◆ Червоний праپор, евфем., жарт. Менструація.

ПРАЦЮВАТИ, недок., евфем. Здійснювати статевий акт.

ПРЕЗ, ч., жарг. (крим., мол.). Презерватив.

ПРЕЗЕРВАТИВ, ч. 1. Тонкий гумовий мішечок, який одягають на ерегованій пеніс під час статевого акту для запобігання вагітності або венеричної інфекції. *Вона, як і я, зневажає безпечний секс. Це просто здорово! Це мене заводить, бо кохатися з презервативом – це те же*

саме, що говорити правду закритим ротом чи брехати з заплющеними очима (А. Дністровий, Патетичний блуд).

2. жарг. (мол.), презирл. Нікчемна людина; // Людина, яку використовують з корисливою метою. *Москва плекає різних маріонеток зовсім не для того, щоб із ними «решать вопросы». Доля презервативів завше та сама – бути одноразово використаним, а потім потрапити у смітник. Бувають, правда, трафунки в особливо економних людей, що презерватив використовують двічі. В цьому сенсі Януковичу пофортнуило* (Поступ, 2006, № 4).

3. жарг. (мол.). Плетена шапка.

◆ Лічить як щúці презерватів, згруб.-просторозм., ірон. – зовсім не личить; Треба як бобрú презерватів, згруб.-просторозм., ірон. – зовсім не треба; Як у презерватіві, зі сл. жити, згруб.-просторозм., несхвалн. – безбарвно, нудно, з обмеженими можливостями.

Синонім: Як сперматозід у презерватіві (див. СПЕРМАТОЗОЇД).

◆ – у функції об’єкта образного зіставлення: – Сам ти зносився ще раніше, ніж твій костюм, – і так на мене подивилася, мовби я взагалі якийсь презерватив одноразовий (В. Слапчук, Крихти хліба у бороді Конфуція).

■ Від лат. *praeservare* «запобігати» < *prae-servare* «який захищає, охороняє».

ПРЕЗИДЕНТКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Наїлам-сі, на-пилам-сі та ї поміж панами Та за тою президентку, що межи ногами* (Коломийки Прикарпаття).

ПРЕЗІК, ч., жарг. (мол.). Те саме, що ПРЕЗЕРВАТИВ 1, 3.

❖ – гра слів (паронімічне зближення лексем): *Газета «Президентський вісник», яку видає за наші з вами гроши Державне управління справами і яка визнана Кучмою виданням органу влади, взялася за нове відмивання Дона.* <...> I от сесей «Презик» забідкався, що «ніхто чомусь не згадав, що ця донедавна російськомовна людина з переважно російськомовного регіону за короткий час досить пристойно опанувала українську <...>» (Поступ, 2004, № 182).

ПРИВІТАТИ, док.: ◆ **Привітати** з Восьмим березня, жарг. (мол.), ірон. – позбавити дівчину цнотливості.

ПРИГУЛЯТИ, док., кого, просторозм., зневажл. Народити поза шлюбом дитину.

ПРИДЗИГЛЯНКА, ж., заст. Розпусна жінка.

■ Від дзига.

ПРИДИБЕНЦЯ, ж., ефем., просторозм. Статевий акт.

■ Первісно: пригода.

ПРИЖИЛИТИСЯ, док., просторозм. Здійснити статевий акт.

■ Пор. ЖІЛА.

ПРИЖИТИ, док., кого, просторозм. Народити поза шлюбом дитину.

Синонім: ПРИГУЛЯТИ.

ПРИБАТИСЯ, док., до кого, обси., згруб.-просторозм. Причепитися, присікатися до когось. [Йонатан:] Ми з Людкою осінню в Київ їздили, нашого собаку в'язати. То Людка прибалає: «Пайдьом в тіатр, да пайдьом в тіатр». То пішли (Лесь Подерв'янський, Нірвана).

ПРИЙМАТИ, недок., **ПРИЙНЯТИ**, док., кого, що. Здійснювати статевий акт; віддаватися чоловікові. Ой на городі липух,

липух, А у Килини живіт підпух! Ой нехай пухне, нехай знає, Нехай Івана не приймає (Українські сороміцькі пісні); Жінки Іспанії, Італії, Німеччини, Великобританії та ще деяких країн полюбляють приймати чоловіків іззаду <...> (Лель, 1996, № 2–3); Приймала, млюсна і пашиста, важкої плаоті хіть тугу. Як незагнуздана лошиця, несла крізь ніч мою жагу (Л. Костенко, Зелена пані Гелена).

◆ **Приймати / прийніти** мужчину (чоловіка), ефем., книжн. – здійснювати статевий акт з чоловіком (про жінку). Раз прийнявши мужчину, жінка неминуче переходить ув іншу зону притягання – просто впадає в час сама, як у грузький потік, всією ваготою свого земного тіла, з маткою й придатками, цим живим хронометром включно... (О. Забужко, Музей покинутих секретів); **Прийніти** прутня див. ПРУТЕНЬ.

ПРИЙНЯТИ див. ПРИЙМАТИ.

ПРИЙТИ, док.: ◆ **Нáші прийшли**, жарг. (мол.), жарт. – почалася менструація.

ПРИК див. ПРІК.

ПРИМУДЬКАТИСЯ, док., згруб.-просторозм. Злягтися з чоловіком (про жінку); // Дати себе запліднити.

■ Пор. МУДО.

ПРИНАДА, ж., ефем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой, наша дівчина мала, Настоячки жито жала, Навлежачки хлонцям П<...> підставляла <...>, стала підростати, Стала усім хлонцям принаду давати (П. Чубинський 1994).

ПРИНАДОНЬКА, ж., ефем., фольк. Пестл. до ПРИНАДА. Не орано, не сіяно, Не буде родити. Не дай хлонцям

принадоњькі – Не будуть ходити (Українські сороміцькі пісні).

ПРИПÉНДА див. ПРИПÍНДА.

ПРИПЕРДОЛІТИСЯ, док., до кого, вульг.-*просторозм.* Причепитися до кого-небудь.

ПРИПÍЗДЯНИЙ, а, е, обсц., згруб.-*просторозм.* Дурнуватий; нікчемний.

ПРИПÍЗДОК, ч., обсц., згруб.-*просторозм.* Нікчемна людина; придурок.

ПРИПІЗДЯЧИТИ, док., що, обсц., згруб.-*просторозм.* 1. Приєднати, прикріпити що-небудь кудись, до чогось.

2. Сильно вдарити кого-небудь.

ПРИПІЗДАТИ, док., вульг.-*просторозм.* Запізнатися куди-небудь.

■ Контамінація *припізнатися і пизда*.

ПРИПÍНДА (ПРИПÉНДА), ж., діял. (зах.-польськ.). Фартух.

■ Так, як і у словах ЗАПÁСКА, СПІДНÍЦЯ, ПЛАХТА, наявний зв'язок поясного одягу з жіночим тілесним низом. Пор.: «Така назва використовувалась для номінації хвартуха для роботи біля печі, але в більшості говірок вона несла емоційно забарвлений відтінок: так “на сміх” називали звичайний хвартух, про що свідчить поширене в говірках примовляння *А за тою припіндою ходять хлонці чередою*». Пономар 1997: 27. Етимологічний зв'язок з ПІЗДÁ. Маєрчик 2003: 71; у польському сексуальному сленгу *pinda* «жіночий статевий орган, повія». Lewinson 1999: 175; у львівському сленгу *пінда* «дівчина». Горбач 2006: 333.

ПРИРОДА, діял. (польськ.). Статеві органи людини.

ПРИРОДЖÍНІ, с., діял. (гуц.), фольк. Те same, що ПРИРОЖÉНЄ. Полюбила баба діда через природжіні (Коломийки Прикарпаття).

ПРИРОДЖÍННЯ, с., діял. (гуц.). Статеві органи людини.

ПРИРОЖÉНЄ, с., діял. (гуц.). Чоловічий статевий орган.

■ З пол.: *przyrodzenie* «чоловічий статевий орган» < зовнішні статеві органи людини. Lewinson 1999: 201.

ПРИРОЖÍНІ, с., діял. (гуц.). Te same, що ПРИРОДЖÍННЯ.

ПРИСЛÍВ'Я, мн., діял. (гуц.). Статеві органи людини.

ПРИХÍД, ч.: ◆ Прихід прийшов, жарг. (мол.) – настав оргазм.

ПРИХУЯЧИТИ, док., обсц., згруб.-*просторозм.* Te same, що ПРИПІЗДЯЧИТИ.

ПРИЧАНДÁЛИ, мн., евфем. Чоловічі геніталії. Коли я бавився маленьким зі своїми родичами, то навчив їх показувати одне одному статеві органи. Я разом з іншими дітьми грався в садку, в якому демонстрували свої причандали, пока нас не застукала тітка Ілона (А. Дністровий, Пацики).

ПРИЧАНДÁЛЛЯ, с., евфем. Te same, що ПРИЧАНДÁЛИ. Я вперше бачив Суфій голим і здивувався прямому, як і на голові, волоссю на лобку над його чоловічим причандаллям і під пахвами (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів); Чоловік повернувся з вечірки з пляшкою французького коньяку. – Прийтій мене, люба, – гордо сказав він. – Я одержав приз за найдовший член у

нашій компанії. – Який жах! – скрикнула дружина. – Ти що, демонстрував на людях усе своє причандалля?! – Заспокойся. Я показав не більше, ніж було досить для перемоги! (Анекдот).

ПРІЩИК, ч.; перев. мн. пріщики. Жіночі

груди малого розміру. Але в ту пору мала тільки якісь нещасні гульки («Пріщики! – казали хлопці в школі. – Їх зеленкою треба мазати») (Л. Таран, Ніжний скелет у шафі).

ПРИК (ПРИК), ч., жарг. (мол.), вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

■ Від англ. *prick* «чол. стат. орган» <«шип, колючка, голка».

◆ Старий прик, зах., вульг.-просторозм. Старий чоловік зі слабкою статевою потенцією.

ПРІРВА, ж., ефем. Жіночий статевий орган. А бабі все равно, вали як у прірву (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Він відчув запах жінки, яка давно на нього чекає, його щоку залоскотало жорстке волосся паху, а ніс і губи занурилися в слизьку і надзвичайно теплу прірву (М. Ткачук, Гра з тінню).

ПРОБЗДІТИСЯ, док., вульг.-просторозм. Набути поганого запаху; провонятися. – Та, блін, не впоймеш, чи воно з перцем, чи пробзділося (Б. Жолдак, Шиготерапія); [Привид:] Пробзділось щось у Датському князівстві (Лесь Подерв'янський, Гамлєт). // Провітритися. [Клавдій:] Відкрийте хвіртку, хами, щоб пробзділось!.. (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

ПРОБИВАТИ, недок., **ПРОБІТИ**, док., просторозм. 1. Свідомо здійснювати статевий акт для зриву небажаної вагітності у жінки.

2. Позбавляти дівчину цнотливості; дефлювати. – Ой ти, тещо, моя тещо, я її пробив гладко, Буде рости черев'ятко, як то гарбузяtko (Коломийки Прикарпаття).

ПРОБИТИ див. ПРОБИВАТИ.

ПРОБЛЯДЬ, ж., обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. 1. ж. Вкрай розпусна жінка; повія. Проблядь – це та блядь, яку вигнали за розпусту з борделю (Усна мова); <...> вони тоді [знімалися] в кіно під Москвою, з Любов'ю Орловою чи ще з якоюсь пробляддю, я їх завжди плутаю (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиків); <...> щось в полі роблять пані проблядь мабуть вирощають туї <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

◆ Проблядь, на якій ніде ставити пробу, обсц., згруб.-просторозм., презирл.: а) вкрай розпусна жінка; повія; б) (ж. і ч.) дуже підла, мерзотна, непорядна людина.

ПРОБОЙЧИК, ч., жарг. (бурс.-сем.). Чоловічий статевий орган.

ПРОВЕРТИЛО, ч. і с., жарг. (бурс.-сем.). Те саме, що ПРОБОЙЧИК.

■ Пов'язане з Провертіти дірку (див. ДІРКА).

ПРОДІРЯВИТИ, док., кого, ефем., фольк. Позбавити дівчину цнотливості. Мене мамка породила Чистеньку, ги папір, А ти мене продірявив, Дірявив бысь матір! (Русинський ерос).

ПРОЇДАТИ див. ПРОЙДУВАТИ.

ПРОЙДА, ж.: ◆ Вульгарна пройда, ефем. – жіночий статевий орган. – Хай твоя вульгарна пройда вміє після оргії писочок, а вже потім покажеться на мої ясні очі (М. Матіос, Бульварний роман).

ПРОЙОБУВАТИ, недок., **ПРОЇБАТИ**, док., обсц., згруб.-просторозм. 1. Нерозумно, без користі витрачати гроші, майно і т. ін.; // Даремно, без користі губити (про життя, силу і т. ін.); марнувати. <...> інше питання – мій сьогоднішній спосіб життя і те, як я пройобую своє здоров'я (А. Бондар: ШО, 2006, № 12).

2. Пропускати, прогавлювати слішний момент, сприятливу нагоду; позбавлятися чого-небудь через помилки, недогляди. <...> великістернові проївали найголовніше, як на мене, адже як не крути, а в Союзі були дві речі, котрими можна було пишатись, – футбольний чемпіонат і ядерна зброя <...> (С. Жадан, Депеш Мод); // Втрачати у державних масштабах те, що становить історико-політичну, культурну і под. цінність. Як ми втратили Європу або просто: «Як ми проївали Європу» (І. Карпа, 50 хвилин трави).

Синонім: ПРОСИРАТИ.

ПРОКЛАДКА, ж. ◆ Прокладки вручену праці, ірон.-жарт. – бути страшенно бідним, злidenним; Як прокладка (тампакс) під час менструації – у депресивному стані з негативними емоціями, викликаними несприятливим перебігом подій.

ПРОКОЛОТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Позбавити дівчину цнотливости. Щоб зробить з барині бариню, треба її проколоти! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ПРОКУРВАВИТИ (ПРОКУРВАТИТИ), док., вульг.-просторозм. Витратити гроші на повій. А п'янічка що не проп'є, то все прокурвавити (Сл. Гр., 3, 470).

ПРОКУРВАТИТИ див. ПРОКУРВАВИТИ.

ПРОМЕТИЛО, ч. і с., жарг. (бурс.-сем.). Те саме, що ПРОБОЙЧИК.

ПРОМОКАШКА, ж. I. жарг. (крим.), ірон. Молода і недосвідчена повія.

2. жарг. (мол.), ірон. Жінка для коротко-часного задоволення сексуальних потреб чоловіка.. <...> не всі ми «промокашки» або, в кращому разі, «мишачі кохання», вибачай, але я вмію грati – тільки по-крупному, і коли вже не коханням – немишачим: справжнім! – то в усякому будь разі, ніколи й ні в чим – не «промокашкою»: волію бути наждаком-с <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

ПРОНОС, ч. Розлад функції травного тракту, який характеризується частими позивами до випорожнення і рідким калом.

◆ **Словесний пронос**, просторозм., ірон. – чийсь змістовно порожні, але емоційні і рясні слововиливи. Коли Княжицького почують з Кісельовим, чомусь не пробирає нас мороз. Невже і справді за свободу слова словесний той приймаємо пронос? (Ю. Луканов, Козульки).

ПРОПАСТЬ, ж., евфем. Жіночі геніталії.

ПРОПЕРДОЛТИ, док., кого, зах., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з ким-небудь.

■ Від пол. *przepierdzieć* «те саме, що ПРОПЕРДОЛТИ».

ПРОПИЗДЯЧКА, ж.: ◆ Дати пропиздячки, вульг.-просторозм. Побити, відлупцювати кого-небудь. Чорти бабу розірвали, і сорочку зняли, Пропиздячки дали (Українські сороміцькі пісні). Пор. Дати пизді (див. ПИЗДА).

ПРОПІХАЧ, ч., жарг. (мол.), жарт. Презерватив.

ПРОПИХНУТИСЯ, док., з ким, вульг.-
просторозм. Те саме, що ПЕРЕПИХНУ-
ТИСЯ.

ПРОПІДАР, ч., жарг. (мол.). Те саме, що
ПІДЕР 2. <...> читати вірша про хлоп-
чечя з розумними очима і чолом високим
та ясним, – про того лисого пропідара,
трупоїда <...> (Є. Пашковський, Щоден-
ний жезл).

ПРОПОЛОТИ, док.: ◆ Прополоти руту-
м'яту, фольк.-поет. – здійснити статевий
акт. Обізвався старий дід з бородою:
«Я ж тую руту-м'яту та й прополю»
(Українські сороміцькі пісні).

ПРОСИРАТИ, недок., **ПРОСРÁТИ**, док.,
вульг.-просторозм. Те саме, що ПРОЙÓ-
БУВАТИ. <...> Собака успішно й без-
турботно просирав свої молоді роки
<...> (С. Жадан, Депеш Мод); <...> лукаві
діти в цю лиху годину забули встид,
просрали Україну <...> (С. Жадан, Ба-
лади про війну і відбудову).

ПРОСÍТИ, док., ефем., фольк. Добиватися
у жінки (дівчини) згоди на статевий акт.
– Якби-с знала, матусенько, Як він про-
сив хорошенсько, Якби-с, мати, знала,
Сама би-с му дала (Нар. пісні в записах
І. Франка).

Пор. ВІЙПРОСИТИ.

ПРОСО, с.: ◆ Товктí просо, ефем.,
фольк. – здійснювати статевий акт (про
жінку). Поглядає дружко скоса, Чи не-
має на печі проса; Коли б як утекти,
Щоб проса не товкти (Цит. за: Виженко
2005); Прийди, прийди уночи, Маю просо
утовчи. Мое просо рудое, Будем товчи
обое (Нар. пісні в записах І. Франка).

■ «Прoso, як гречка і коноплі, здавна мало
для народу сексуальне значення (І. Огієн-

ко); гаряче просо на печі манило до себе
чоловіків і жінок, звідси й приказка:
“Не пхай носа до чужого проса”; одне з
наймень Венери – просяна богиня». Жай-
вононок 2006: 487.

ПРОСРÁТИ див. ПРОСИРАТИ.

ПРОСРÁТИСЬ, док.: ◆ Дати просрáтись
кому – насварити, вилаяти кого-небудь.
Їх [мазохістів] потрібно принижувати,
матюкатися, просто змішувати з бруд-
дом – вони отримують від цього кайф.
Розпізнати їх легко за тоном і голосом,
вони приниженні одразу, готові на все.
Ну, ми інколи даємо їм «просратись»
так, що аж самим стає страшно (ПіК,
2003, № 4).

ПРОСТИРАДЛО, перев. мн. простирадла.
Місце, де відбувається статевий акт.

■ Узвичаєна метонімія, що вказує на зв'язок
постільних аксесуарів та статевого акту.
Пор. в amer. сленгу: *between the sheets*,
dance the sheets, *shaking of the sheets*,
posses a woman's sheets «статевий акт».
Richter 1993:17.

Пор. перенесення простирадло → жінка
(див. ВІРІНЯ).

ПРОСТИТУТКА, ж. 1. Жінка, яка займається
проституцією. Тамара виховувала сина
сама, працювала в готелі «Харків»,
<...> завідуючи поверхом і відповідаючи
в основному за готельних проституток
(С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких нар-
котиків).

- З фр.: *prostituée* < лат. *prōstītūta* < *prōstītuō* < [pro+statuo] – букв. «ставати попереду», «виставляти на продаж».
- 2. Жінка легкої поведінки; розпусниця.
- 3. лайл. Мерзотна, ненадійна, продажна лю-
дина.

◆ **Політична проститутка, презирл.** – продажний, безпринципний політик, який легко змінює переконання та орієнтацію.

ПРОСТИТУЦІЯ, ж. 1. Продаж жінками своєї тіла, щоб добути засоби для існування або для збагачення. Здається, вже від Кронштадта почалася зона відвертої готельної проституції, що є обов'язковим супутником мафії (Ю. Андрухович, Диявол ховається в сирі).

2. Відмова від своїх переконань, принципів заради матеріальних або політичних вигод.

◆ **Політична проституція** – безпринципна зміна політичних переконань та орієнтація заради матеріальних вигод. *Пошукаюмо плюралізму деінде, серед людей, не заплямованих інформаційним кілерством і політичною проституцією* <...> (Критика, 2005, № 1).

ПРОСЦЯТИ, док., що, вульг.-просторозм.

1. Зрозуміти що-небудь. [Гамлєт:] <...> Щось піздите таке, що не просцити За цілий тиждень <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

◆ **Просцити собі хуя, обсц.** – зрозуміти що-небудь. [Африкан Свиридович:] <...> А дракони катастрофічно поменшиали, так що тут і Дарвін ваш не просцить собі хуя, не те що ми з вами (Лесь Подерв'янський, Цікаві досліди); Хрін (хуй) просциш, обсц. – нічого неможливо зрозуміти. Така херня, то зразу й не поймеш, що то таке – наувик, осьминог чи якийсь дракон, хрін просциш (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); А потім почалось рубалово направо й напіво, хуй просциш, хто з ким (П. Вольвач, Кляса).

2. Змарнувати час; прогавити щось. Як хязяйка добра, Літа не проспить, А

зими не просцитъ, То за нею і курчата, і каченята ходять <...> (Українські сороміцькі пісні).

Синонім: ПРОСРÁТИ I.

ПРОФЕСІОНÁЛКА, ж. Повія.

ПРОФÉСІЯ, ж.: ◆ Найдревніша (найдавніша) професія, евфем., публ., жарт. – проституція. За Януковича агітують <...> Каріна Плай, Віктор Павлік і «Соколи». Ці останні, за давньою традицією найдавнішої професії, готові агітувати хоч за чертага, аби від влади (Поступ, 2004, № 264); **Представніця найдревнішої професії, евфем., публ., жарт.** – повія; **Сумнá професія, евфем., книжн., жарт.** – проституція. Коло столовка навпроти <...> виросла жіноча постать у капелюшку з великими крисами, з усіма прикметами сумнї професії (М. Могилянський, Честь).

■ Вислів відомий багатьом європейським мовам, напр.: нім. *das älteste Geverbe der Welt*. Містить жартівливий натяк на «прапорительку» Єву, яка согрішила з Адамом.

ПРОФУРА, ж., жарг. (крим., мол.), презирл. Легкодоступна жінка, низькопробна повія. Отак поступово ти входиш у дійсність, пам'ятаючи, що гарячої води може й не бути, що профура з 303-ї почувала не в 727-й, як було помилково заявлено в коридорі, а в 729-й <...> (Ю. Андрухович, Московіада); <...> Це ота-таки профура? – Ага. Закохала його в себе, він і спіл розпустив. – З нею вся вулиця спала (А. Кокотюха, Шлюбні ігрища жаб); Клімакс бере в кожну руку по товстій змії і зміями піздить нещасних профур, які від жаху виуть і лазять рака (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

■ Контамінація слів *проститутка* і *фура*. *Фурами* «їхати, пересуватись». Профура – повія, яка пересувається по панелі без попередніх телефонних погоджень з клієнтами. Смирнов 2002: 178.

ПРОЦЕС, ч. 1. жарг. (крим.). Групове злягання.

2. жарг. (мол.). Статевий акт.

ПРОЧИЩАТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Солдат <...> зліз на Параску і ну її прочищать* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

Синонім: ПУЦУВАТИ 1.

ПРОШМАНДОВКА, ж., жрм. 1. зневажл.

Повія, яка опустилася, втратила колишню привабливість, красу.

2. презирл., лайл. Жінка легкої поведінки. *Бела забігла до кімнати, перевірила туалет, кухню та ванну, обдивилася балкон, не забула і про кладовку. «Де його прошмандовка?»* – накинулася вона на господарів. Колись Михайло зняв її п'яненського чоловіка разом з макенницею і, мабуть, фотографія та потрапила до Бели (В. Діброва, Збіговицька).

ПРУТЕНІТИ, недок., жарг. (мол.), схвальн. Дуже сильно дивуватися, захоплюватися. А я від неї просто «прутенію». Це від слова «прутень». Хоча сказати по правді, жодного разу у трамваю не чув цього слова. Все більше х...ми обкладають (Українська традиція лайки).

ПРУТЕНЬ, ч., просторозм. Чоловічий статевий орган. <...> ото догола роздягнеться, прутень як пам'ятник Леніну стоять, а ця фігурка на ший... ну краса та й годі! (Л. Кононович, Феміністка); «Наконец-то», – зойкнув

Юра, вивільнившись із майтків, і було незрозуміло, що саме він має на увазі: нашу зустріч наодинці, закінчення процесу роздягання чи зацікавлення, що, напевно, відбилося на моєму обличчі під час розглядання його вайовниче відстовбурченого прутня (Н. Сняданко, Колекція пристрастей); Мій прутень геройчно пульсував у Лідиній долоні, відчуваючи те саме, що відчуває курча, коли йому скручують шию (Ю. Винничук, Обід).

■ Первісно: тонкий, довгий металевий стрижень.

◆ **ПРИЙМАТИ / ПРИЙНЯТИ ПРУТНЯ**, евфем. Здійснювати статевий акт з чоловіком (про жінку). Для мене Леся так і залишалася загадкою, а точніше не вона, а її піхва, готова у будь-яку хвилину прийняти мого прутня і дістати порцію сперми (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ПРУТИК, ч. Пестл. до ПРУТЕНЬ. – Таке скажеш! Хай уже буде прутик (М. Матіос, Бульварний роман).

ПСУВАТИ, недок., кого, фольк., просторозм. Зваблювати дівчину, позбавляти її цнотливості. *Нащо мені два ковалі на літо, на зиму?* Єден кує, другий псує молоду дівчину (Бандурка); Як же ти ковалъ, ковалъ, То ти мене поваль, поваль Та й підкуй! А як ти не зумієш Та й не розумієш – То й не псуй! (Лель, 1994, № 5); <...> розпорядник сипонув новими звинуваченнями: «З жінкою спиш, дівок псуєш, горілку дудлиши?» (Ю. Андрушович, Дванадцять обручів).

Пор. ЗІПСУВАТИ.

ПСУЛ, ч., арг. Чоловічий статевий орган.

ПСЮХА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ПТАШЕЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Ой то мене покарали за дурну дурницю, Що помацав за пташечку одну молодицю* (Цит. за: Лесюк 2007).

ПТАШКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Полюбила тракториста модела кухарка, Дві неділі пташку мила, бо текла солярка* (Коломийки Прикарпаття).

ПТИЧКА, ж., діял. (закарп.). Жіночий статевий орган. «Як хочеш, щоб хлопці до тебе липли, то треба взяти той мід, що стояв на свят-вечері, і помастити собі коси на голові і на «птичці»... (записано в с. Кваси Рахівського р-ну Закарпатської області від Бойчука Василя Федоровича 1949 р. н. в 2001 р.)» (Цит. за: Бондаренко 2003).

ПТОХÁ (ПТУХÁ), ж., арг. Жіночий статевий орган.

ПТУХÁ див. ПТОХÁ.

ПУГАНКА див. ПОГАНКА.

ПУДИТЬ, недок., евфем., діял. (наддніпр.). Випускати сечу.

ПУКАТИ, недок., **ПУКНУТИ**, док., також однокр., дим. Голосно випускати гази з заднього проходу. [Вовка:] <...> *Tихо! Що це? <...> Чуеш?* [Вітъка:] *Не дрейфь, це я пукаю*(О. Росич, Останній забій); А як він заражував до опозиціонерів Вітренко, то я мало не пукнув зі сміху (Поступ, 2004, № 264).

○ – метафоричне переосмислення: *Кажуть, є така технологія в піарі. Називається «випустити пару». А по-нашому, польовському, – «пукнути»* (Поступ, 2005, № 250).

ПУКНУТИ див. ПУКАТИ.

ПУЛА, ж., жарг.(бурс.-сем.). Чоловічий статевий орган.

ПУПÓК, ч.: ◆ **Заголити пупок**, евфем., фольк. Погодитися на статевий акт (про жінку). Заголи пупок – буде синок (прислів'я).

ПУП'ЯНОК, ч., евфем. Клітор.

ПУСКАТИСЯ, з ким, просторозм. Зраджувати чоловікові (про жінку).

ПУСТИТИ, док., кого, просторозм. Погодитися на статевий акт (про жінку). *Вона опиралась, а він скинув з неї одежду, розтібнувся сам <...> мусила б пустити його тоді, натомість вкусила за вухо і за щоку <...>* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Пустити п'ятку**, евфем., просторозм. – випустити гази з кишечнику; **Пустити своякá** (смел; англ. smell – запах), жарг. (мол.) – те саме, що **Пустити п'ятку**; **Пустити тіхона**, евфем., просторозм. – те саме, що **Пустити п'ятку**. *Один чоловік «пустив тихона», другий стояв поряд і розреготався* (М. Лукаш, Шпигачки).

ПУСТУН, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – *Тоді скажи, як звати моого пустуна?* Якщо переплюнеш мене у кількості назв до нього – дам спокій до завтрашнього ранку (М. Матіос, Бульварний роман).

ПУТАНА, ж. Повія.

■ З фр.: *putain* «повія».

ПУТО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Питаєсі старий зъить, ци він має віно, А той йому показуй путо по коліно* (Цит. за: Лесюк 2007).

■ Див. коментар до **ПУЦЬКА**.

ПУЦ, ч., зах. Чоловічий статевий орган.

ПУЦА, ж., зах. 1. Те саме, що ПУЦ. В мого
Луця довга пуца, Волочут сі яйца (Українські сороміцькі пісні).

■ О. Горбач вказував на німецьке походження цього слова і спорідненіх з ним: *Potz* (діял. *Fotze, Fott*) «жіночий статевий орган, чоловічий статевий орган». Пуца, поц, поцман, піцько, піцик, піцюрина, пуцька, пурто, путас «penis»; поцька, потьпака «жіночий статевий орган», потка, пічка «дівчина». Назва чоловічого статевого органа поставала мотиваційною основою інших лексем: піцус «елегант», піцькатися «довго возитися біля чогось», пацан «хлопчик». Горбач 2006: 472; пуц «чоловік малого зросту» (жарг., бурс.-сем.), пуцак «добре розвинутий парубок», пуцьо «ласкаве звертання до хлопчиків» (у буковинських говірках). СБГ, 2005: 447. Проте в іншій праці О. Горбач стверджував рум. походження слова пуца <*riță* «repis»>. Горбач 1966, 44. О. Флегонував, що «поц» прийшло з їдиш, і разом з тим відзначав, що поцка функціонує в Україні і Молдавії. Флемон 1993: 276. Див. коментар до ПОТКА.

2. Статевий контакт; // Думки про сексуальні контакти. Сидить Анця на траві – Єдна пуца в голлові (Русинський ерос).

◆ Неєбаній бабці лиш пуца на гáдці (приказка), зах. – жінка, яка не має статевого партнера, думає (мріє) тільки про секс.

ПУЦÁК, ч., зах. Те саме, що ПУЦ. Ліг на лавицю дітвак, До зимлі му звис пуцак (Русинський ерос).

ПУЦАЛІН, ч., жарг. (мол.), жарт. Те саме, що ПУЦ. Пішов до умивальника помити пуцалін, а там, глядь, уже води нема (Синопсис станіславський небов'язковий).

ПУЦИЛІНА, ж., зах. Те саме, що ПУЦ.

ПУЦІВКА, ж., жарг. (вояк.). Догана.

ПУЦКА див. ПУЦЬКА.

ПУЦЛИК, ч., зах. Статевий орган хлопця. *Ни е хлопця без пуцлика, А дійвки без пички* (Русинський ерос).

ПУЦМАЙСТЕР, ч., дисфем., жарг. (бурс.-сем.). Поштмейстер.

ПУЦУВАТИ, недок., зах., жарг. (бурс.-сем.). 1. Здійснювати статевий акт з жінкою.

■ З пол.: *рисошаć* «здійснювати статевий акт» < «ретельно чистити»>. Lewinson 1999: 203.

2. жарг. (вояк.). Лаяти.

ПУЦЬКА (ПУЦКА), ж., зах. 1. Чоловічий статевий орган. Тут можна розглядати дівчат, їхню легку ходу, розкішні форми і думати про багато пріємних речей, пов'язаних із цим. Недарма ж біля гоголівського корпусу товчиться ціла зграя ексгібіціоністів, які ховаються в навколошніх кущах і чекають слушної нагоди показати першій-крацій самотній дівчині свою пуцьку (А. Дністровий, Патетичний блуд); В кавалера палкого із Луцька Зразу видно, душа не з лопуцька. Він і вдень, і перед ніччю До любові охочий. То дарма, що мала в нього пуцька (Ю. Позаяк, Українські лімерики); Вона [Еріка] сама видобуває його пуцьку, яка давно вже перевбуває в стані повної готовності (Е. Єлінек, Піаністка); Ой ішов я з полонини, Повернув до шавба, А у шавба така пуцка, Ік у коня лаба (Українські сороміцькі пісні).

◆ Яйця й пуцька – біда людська (приказка), жарт. – секс, статеве життя спричиняють чимало клопоту в житті чоловіка.

■ Слово відоме південноросійським діялектом. «Ідуть отець и сын мимо памятника

Пушкину. И сын спрашивает: – Папоцка, это Пуцкин? По-моему, гениально» (В. Катаев, Горох в стенку). Цит. за: Флегон 1993: 291.

2. Нікчемний чоловік.

◆ **Пуцька волобва** (граббва, злобмана, ліповава), зах., просторозм., презирл. – нікчемна людина.

3. Клітор. – Чого дівка віддається, чого йде до шлюбу? Через потку кучеряву, через пуцьку грубу (Коломийки Прикарпаття).

■ Уявлення про клітор як жіночий ерекціальний орган підтримане наявністю у семантичній структурі прототипу Potz значення «жіночий статевий орган».

Див. коментар до ПУЦА. Груба пуцька – ознака статової зрілості дівчини.

○ – римована приповідка: *Не кажи «Єбу твою маму!», Іване, бо не знаєш, чи пуцька встане.*

ПУЦЬКО, с., зах. Те саме, що ПУЦЬКА. <...> ще дурний, але вже пуцько в нього стирчить, і він кричить: я сам усе знаю і вмію! (Ю. Покальчук, Заборонені ігри).

ПУЦЬОЧКА, ж., зах., жарг. (бурс.-сем.). Зменш.-пестл. до ПУЦ.

ПУЦЬОР, ч., зах., просторозм. Те саме, що ПУЦ.

ПУЦЮРЙНА, ж., зах., жарг. (бурс.-сем.). Те саме, що ПУЦ. В нашого вокомана [економа] пуцюрина закювана, а в нашого професора пуцюрина затесана (дражнилка, адресована економові і учителеві, ГРНПІ).

ПУЦЮРЙНКА, ж., зах. Зменш.-пестл. до ПУЦЮРЙНА. Сузdal'ський поет Костя Сєроштанов <...> навіть вірша написав про те, як розлучені дівки облили його

хлоп'ячу пуцюринку окропом за те, що підглядав, як вони шубовтаються у сільській лазні (Ю. Андрухович, Москвиада).

ПУЦЯ, ж., зах., дит. Чоловічий статевий орган.

ПХАТИ, док., що, народн., просторозм. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). Як стоять, то його пхають, а як ляже, то тягають (загадка про статевий орган чоловіка); Так ніхто не кохав через тисячі літ, Вже куди я не пхав – ти холодна, як лід (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

◆ За коралі пхай ще далі, народн. – уживається як репліка дівчини парубкові, який за статевий акт обіцяв подарувати коралі; Пхати залупу див. ЗАЛУПА.

Пор. ВПХАТИ, ЗАПХАТИ.

ПХАТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

ПХАЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, <...> Волохач, Пхач <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ПЦЬОХА, ж., діял., просторозм. Жіночий статевий орган. Ходи, стара, до стодоли, Дай ми трохи пъюхи (Українські сороміцькі пісні).

ПШЕНИЦЯ, ж., фольк.-поет. Чоловіче сім'я; сперма.

ПШЕНИЧЕНЬКА, ж., фольк.-поет. Пестл. до ПШЕНИЦЯ. – Дівчинонько! Несе тебе дідько! Розсіяв пшениченьку рідко. – Козаченьку, буде твоє слово пусто – Зійде твоя пшениченька густо (Цит. за: Виженко 2005).

◆ Козачéнькова пшениченька зійшлá, фольк., народн. – жінка завагітніла.

ПШЕСЯТКА, ж., зах., просторозм., жарт.

Перерва під час статевого акту.

■ З пол.: *przesiadka* «пересадка».

П'ЯТА, ж.: ◆ На п'ятú кáпне – і вагітна, жарт. – можна дуже швидко завагітніти від кого-небудь (з мови жінок).

П'ЯТКА, ж.: ◆ Пустити п'ятку див. пустити.

P

РÁДІСТЬ, ж.: ◆ Жіноча рáдість, евфем., жарт. – менструація.

РАК, ч.: ◆ На рака, зах., просторозм. – поза з заднього боку під час статевого акту; Продавáти сухí раки, фольк. – здійснювати статевий акт; злягатися. *На пропічку, на краю Сухі раки продаю. А хто буде раки їсти, Той буде рачки лізти* (Цит. за: Виженко 2005).

РАК-НЕБОРÁК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Як зараз видю: стóйти навкарачки Черепок ну <...> в чому мати родила <...> і держе свого рака-неборака <...> (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

РАКОМ, присл. 1. Задом наперед.

■ За характерною для рака «ходою» задом наперед.

2. З заднього боку, зі спини.

◆ Давáти / дáти раком, згрub.-просторозм. – погоджуватися на злягання з заднього боку.

3. На чотирьох ногах.

◆ Ставáти (стояти) / стáти раком, згрub.-просторозм.: а) стояти, нахилившись вперед і виставивши догори заднє місце (особливо при зляганні). Била мене мати арматурним гаком, Жеби-м не стояла на порозі раком (Українські жартівливі пісні); Знаєш що, мудак? Твоя

тьола в мене буде по десять разів на день раком ставати (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); б) стояти, нахилившись вперед і виставивши догори заднє місце, виконуючи фізично важку роботу; в) (перед ким) принижено підпорядковуватися, додгожати кому-небудь. Над ними стояли вищі офіцери, командування полку, перед якими наші офіцери – ротні – абсолютно безсромнно прогиналися, тобто стояли раком і виляли задницями (Ю. Андрухович, Таємниця). Стáвити / поставити раком кого, згрub.-просторозм.: а) ставити партнєру на ноги й на руки одночасно для здійснення статевого акту; б) гвалтувати кого-небудь; здійснювати насильницький статевий акт з ким-небудь; в) здійснювати акт мужолозтва; г) примушувати кого-небудь підпорядкуватися, змиритися; г) ставити кого-небудь в неприємне, складне становище; робити комусь неприємність. – Поїхали. Я вам зараз влаштую Кобо Абе і Йоко Оно. Я вас там усіх раком поставлю, разом з японцями, філіппінцями і коринфянами (К. Москалець, Зірка на ім'я Марія); В такому віці завжди подобається різна туфта, гормони грають, висипають прищі, хочеться поставити цілий світ раком <...> (С. Жадан, Біг Мак).

4. Погано, невміло, невдало. ◆ **Робіти / зробити раком що-небудь, просторозм.** – виконати що-небудь погано, невміло, невдало.

◆ **Доля стала раком, згруб.-просторозм.** – не щастить кому-небудь; **До Москви раком не переставиш кого, просторозм., презирл.** – надлишкова кількість кого-небудь. <...> за цупку махорки нахвалявся походеньками по паскудах, так іменував жінок, яких мав: «до Москви раком не переставиш» <...> (Є. Пашковський, Безодня); **Кишкі раком стафть, дисфем., жарг. (мол.), жарт.** – дуже хочеться їсти. – Я спрашенно голодна. Кишкі раком стафть (А. Дністровий, Місто уповільненої дії). ■ Замість кишкі сваряться.

На безриб'ї і сама раком станеш (прислів'я), згруб.-просторозм., жарт. – коли бракує чоловіків, не можна бути перебірливою (з мови жінок). Доводиться з ним спати. **На безриб'ї і сама раком станеш** (Усна мова). ■ **Контамінація фразеологізмів на безриб'ї і рак риба і стати раком. Навіки раком, дисфем., жарг. (мол.), назва монументу Возз'єднання України з Росією у м. Києві.**

■ **Замість навіки разом.**

○ – макаронічне змішування української і англійської (*stand, you, very, please*) мов: Стенд ю раком вέрі пліз.

РАКОМДАШ, ч., жарг. (мол.). Олівець.

■ **Перекручення рос. карандаш.**

РАЛО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Вин'ємо за те рало, щоб іще 150 років орало* (Тост).

РАЧИТИ, недок., кого, вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт з жінкою у позі раком.

РЕВОЛЮЦІЯ, ж., жарг. (мол.), жарт. Менструація.

РЕГУЛИ, мн., евфем., заст. Менструація.

■ Від лат. *regula* «норма, правило».

РЕГУЛЯЦІЯ, ж., жарг. (бурс.-сем.). Те саме, що РЕГУЛИ.

РЕЗІНКА, ж., жарг. (мол.). Презерватив.

◆ **Резінка для нарбду – презерватив.**

РЕКРЕАЦІЯ, ж., евфем., ірон. Туалет. *Ми ще довго говоримо про Деку, про те, що він страждає <...> й намагається подолати власні страждання, особливо тоді, коли надто довго не пише, напивається й тижнями ходить синій, нерухомо валяється в рекреації й ні на кого не звертає уваги* (А. Дністровий, Патетичний блуд).

РЕМЕСЛО, с.: ◆ **Жіноцьке (жіноче) ремеслоб:** а) психофізіологічні якості жінки як статевої партнерики чоловіка; ступінь обдарованості у сфері сексу. *Ласуло моя до любовної ярости! Ніяк не забуду очей твоїх карости, твоїх колінць, твоїого лона, згадаю – досі душа холоне. Щоб ти так знала букву і число, як знала жіноцьке своє ремесло!* (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); б) жіночий статевий орган. **Жіноцьке ремесло** около обросло, посередині дірка (Загадка про жіночий статевий орган); **Жіноче ремесло** кругом обросло (Бурсацький фольклор).

РЕНДЖІГЛО (РЕНДЖІТЛО), с., заст.

Зад. Одвернув, як циган ренджигло (Сл. Гр., 4, 12).

■ **Походження неясне.** ЕСУМ, 5, 58.

РЕНДЖІТЛО див. РЕНДЖІГЛО.

РЕШЕТО, с.: ◆ **Ночувати під рéшетом, фольк., зневажл.** – вступати у статеві

стосунки (про жінку). Гандзю, Гандзю кучерява! Під решетом почувала, Як решето подереться, Гандзя лиха набереться! (Жартівліві пісні).

РІБА, ж., евфем., фольк. Вагіна.

■ Ця асоціація має тривалу історію: світовий символ Великої Матері становив собою загострено овальний знак йоні (вагіни) у вигляді посудини з рибою. Він асоціювався з рибним знаком, що його індуси атрибутували йонічній богині, боуважали, що жіноча вагіна пахне рибою. Асоціація передбачає подібність не тільки за запахом, а й за вологістю. Фемінна репрезентація символу (означає вагіну і жінку) прочитується в застарілих англомовних сленгових номінаціях: *a bit of fish* (шматок риби), *to go fishing* (йти на риболалю) «злягання з жінкою», *fish market* (рибний базар) «бордель», і в сучасних: *fishing rod* (вудка) «пеніс», *fish pond* (ставок з рибою) «вагіна», *fish* «американська повія». У сленгу американських гейв: *fish* «гетеросексуальна жінка, в т. ч. з відтінком презирства і зневаги», *to have a fish dinner* (мати рибний обід з жінкою) «злягатися», *fishwife* «законна дружина гомосексуаліста». Близькість у французькій мові *mer* (море) та *mère* (мати), на думку Е. Річтера, пояснює, чому у багатьох культурах риба уважається афродизіяком. Проте, з феміністичної точки зору, хоча устриці й уважаються афродизіяком, що передбачає позитивне чоловіче сприйняття вагіни на запах, смак і дотик, проте жіноче прагнення маскувати природний запах за допомогою гігієнічних спріїв, що виробляються парфумерною промисловістю, сленгізм *риба* з іманентно притаманними одоративними конотаціями пе-

редає вікове уявлення про жінку як істоту брудну, нечисту. У християнській теології риба постає фалічним символом у зв'язку з тим, що гр. *ichthys* (риба) було акронімом для Ісуса Христа. Richter 1993: 81; Womenwords 1989: 89.

- ◆ **Давати рибу, евфем., фольк.** – погоджуватися на статевий акт (про жінку). Таки ходив, таки просив, Таки його мара носив: – Ой дівчино, рибчино моя, Дівчино, любе серце, Дай же мені риби, Що давала перше (Бандурка); Забыти рибу, евфем., фольк. – здійснити статевий акт з жінкою (про чоловіка). Кукуріку, кудкудак, «Забив рибу», – хвастав рак. Коби б риба не дурна, То б ся раку не дала (Цит. за: Виженко 2005); Рибу варити (пектій), евфем., фольк. – здійснювати статевий акт (тільки про жінку). А я рибку варила, По кусочку ділила: В'кого чорний вусок, Тому рибки кусок, В кого руда борода, Тому юшки шкода (Українські сороміцькі пісні); Сковорода тепла: Баба рибу пекла (Українські сороміцькі пісні).
- ◆ **[Живá] риба наснілась кому, евфем.** – хто-небудь завагітнів; **З рибалки носіти копченоу рибу, евфем., жарт.-ірон.** – зраджувати в подружньому житті (про чоловіка); **Ловити рибу** [в кроваті], евфем., дит.–мочитися уві сні; **Помінити рибам вбду, жарг. (мол.)** – справити малу нужду.

РИМУНДА, ж., зах., жарг. Дівчина або жінка легкої поведінки.

- Від нім. *Rettente* «невишколена шкапа».

РІНКА, ж., фольк. Жіночий статевий орган. *Маринка, Маринка, в мене – яйці, в тебе – ринка.* Ой підемо на долинку:

будем бити яїці в ринку (Українські сороміцькі пісні).

■ Ринка – глиняна кастрюля.

РІПАТИ, недок., зах., просторозм. Здійснювати статевий акт.

■ Від рипнути «вдарити».

РІГ, ч., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Походження цього вислову має три версії: 1) Пов'язується зі звичаєм давніх германців: проводжаючи чоловіків на війну, дружини одягали їм на голову шолом з рогами, і первісно надіти роги чоловікові означало «спорядити його у похід і залишитися вільною»; 2) Зворот з'явився в Німеччині після імператорського указу 1427 р., який забороняв перебування в армії з дружиною: той, хто порушив цю заборону, повинен був носити роги; 3) Вислів пов'язується з візантійським імператором Андроником Комніном (1183–1185), який дозволяв чоловікам жінок, з якими у нього був любовний зв'язок, полювати в його звіринці: на комірі таких «щасливчиків» вивішувалися оленячі роги, а жартома про них говорили, що роги у них ростуть на лобі. Однак ці версії – всього лише історико-етимологічні анекдоти. В основі звороту лежить уявлення про рогатих тварин (напр., козла) як втілення чорта (у грецькій і римській традиції – Пана, Сатира), наділених особливою сексуальною потенцією. СРБ 2003: 288–289.

◆ Водіти козлá за рóги (див. КОЗÉЛ); Волбóвий ríг, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган. Волові роги Дівчатам між ноги (Цит. за: Виженко 2005); Настáвити / наставляти рóги кому, просторозм., жарт.-ірон.: а) зрадити чоловікові; б) стати коханцем чиєї-небудь

дружини. <...> це ж бо вперше, та ще така симпатична молода жінка, та ще «чиясь» дружина, це ж я такий модерато, комусь роги наставляю, ого! (Ю. Покальчук, Те, що на споді); **Носити рóги**, просторозм., жарт.-ірон. – бути обдуреним (про чоловіка, якому зрадила дружина).

РІЖЕННЯ, с., розм., заст. Сперма. На сорочці у неї я бачила ріження – такі п'ятна, що бувають після гріха з чоловіком (Сл. Гр., 4, 21).

РІЖÓК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

◆ Хоч старий баран, але ріжок твердий (приказка), – попри старий вік, чоловік має добру статеву потенцію.

РІЗАТИ, недок.; ◆ **Різати / перерізати кóбіту**, зах., згруб.-просторозм. – здійснювати статевий акт; **Різати січку**, евфем.. фольк. – здійснювати статевий акт. На припічку, на запічку Різав тато з мамов січку. Ой нарізав півміщата: «Давай, стара, пиріжчата!» (Нар. пісні в записах І. Франка).

РІЧ, ж.: ◆ **Річ для дам**, евфем., жарт. – чоловічий статевий орган.

РОБИТИ, недок., евфем. 1. Здійснювати статевий акт.

◆ **Робити іменини**, фольк., жарт. – здійснювати статевий акт. Ішов гуцул з полонини, гуцулка – з долини. Сили собі під смереку, роблять іменини. Ідуть люди, питаютися, що за іменини. Ой що виліз гуцул зверхи, гуцулка – з долини (Коломийки Прикарпаття); **Робити тілесний гріх**, евфем. – злягатися. Було не любити – а я полюбив. Було не хотіти – а я дуже хотів. Було не робити тілесних

гrixів Я маю надію ти ся вернеш домів
(з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»):
Бу-ло не любити); Робіти тью роботу,
евфем. – здійснювати статевий акт; Робіти це, евфем. – здійснювати статевий
акт; Робіти чоловічу роботу, евфем. –
здійснювати статевий акт (про чоловіка).

2. кого. Запліднювати жінку, робити її ва-
гітною. Під грушою цією Мене робив мій
батько Тепер тут песик сцить (Ю. Поза-
як, Шедеври).

◆ **Майстер чужим свінням поросята ро-
бить див. СВІНЯ;** Нас тато як робили,
то хуť сажею мастили (прислів'я), обсц.,
жарт. – самохарактеристика чорнявих
людей; Робіти / наробыти дітей – заплід-
нювати жінку.

РОБОТА, ж., евфем., фольк., просторозм.,
жарт. Статевий акт. «У “Волзі” було най-
краще, – міркував він.– Широка, просто-
ра...» Клали партнершу на заднє сидіння,
тільки її черевички під час «роботи»
миготіли перед очима Бабовала (О. Чор-
ногуз, Міністр без портфеля); Чи в хівшу,
а чи в оборі, В хаті, в сінях чи в коморі.
Тишком-нишком, аж до поту. Ох, і
славна ж то робота! (Лель, 1999, № 2).

◆ **Нічна робота** – статевий акт. Все від ніч-
ної роботи залежить. «Попрацюєш» як
слід другу зміну, у першу відгодовувати-
муть, як жеребця <...> (О. Чорногуз,
Міністр без портфеля).

РОГОНОСЕЦЬ, ч., презирл. Чоловік, якому
зраджує дружина.

Пор. **Носити робги** (див. РІГ).

РОЗБІЙНИК, ч., евфем., жарт. Чоловічий
статевий орган. Мій розбійник давно вже
отверд знову, і ота хмарка бажання
знову ковзали по наших тілах (Лель,
1998, № 5–6).

РОЗВЕРА, ж., діял. (поліськ.). Жінка легкої
поведінки.

■ Від **розверзати** «широко розкривати,
розсувати, утворюючи отвір». ЕСУМ, 5,
106.

РОЗВОЛОЧИТИ, док., кого, просторозм.,
несхвальн. Розбестити кого-небудь. –
Свої жінки не позичу, хоч ти брат мій
рідний, Бо ти жінку розволочиш, а я бу-
ду бідний (Коломийки Прикарпаття).

РОЗВОЛОЧИТИСЯ, док., просторозм., не-
схвальн. Те саме, що РОЗГУЛЯТИСЯ.
Пора, мати, жити жати – Колос похи-
лився; Жени, мати, свого сина, Бо розво-
личився (Бандурка).

РОЗГУЛЯНИЙ, а, е, просторозм., несхвальн.
Розбещений у статевих стосунках (про
жінку або чоловіка легкої поведінки).

РОЗГУЛЯТИСЯ, док., просторозм., не-
схвальн. Стати нерозбірливим, вкрай роз-
бещеним у статевих стосунках.

РОЗЕТКА, ж., жарг. (мол.). Легкодоступна,
ропзусна жінка.

РОЗ'ЄБАТИ див. РОЗ'ЇАТИ..

РОЗЗВІДДАНИЙ, а, е, евфем., згруб.-про-
сторозм. Який зазнав інтенсивної руй-
нівної дії; розбитий, розтрощений. Внизу,
на відстані півтора метра, було що-
небудь на кшталт оглядової тераси, а на
ній, весь роззвідданий – Евзубій (М. Нага-
ч, Вісім чотири).

■ Від ЗВІЗДА «жіночий статевий орган».

РОЗ'ЇАЙ, ч., обсц., презирл. або лайл.

1. Невправна, невміла людина; недотепа.
В Кубку, вже починаючи від однієї вось-
мої, гралі професіонали, і те, що наші
роз'їбай дійшли так далеко, стало сюр-
призом для них самих (С. Жадан, Біг
Мак).

2. Розпусний чоловік, хлопець; лобур. – У вас же діти є? – Є <...> Син. Такий самий роз'їбай, як ти <...>. – Клей ось почав нюхати, зараза така (С. Жадан, Депеш Мод).

Синонім: РОЗПИЗДЯЙ.

РОЗ'ІАТИ (РОЗ'ЄБАТИ), док., обсц., згруб.-просторозм. **1.** кого. Здійснити з ким-небудь інтенсивний статевий акт.

2. кого. Прищепити кому-небудь охоту до злягання завдяки активним статевим контактам; // Розбестити. Таке було кучеряве, Таке було ладне, А теперка роз'єбали, Як колесо задне (Українські сороміцькі пісні). Синоніми: ЗВОЛОЧИТИ, РОЗВОЛОЧИТИ, РОЗОХОТИТИ.

3. що. Розвалити, знищити що-небудь. Перші два [літаки] роз'їбали World Trade Center, ще два врізались у будівлю Пентагону (Ю. Андрухович, Seven-eleven).

РОЗ'ІБОШТИ, док., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що РОЗ'ІАТИ 3. Головне – не роз'ібошити чорно-блій телевізор на тумбочці позаду тебе (І. Карпа, Перламутрове порно).

РОЗЙОБАНИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм. **1.** Який став об'єктом частого і тривалого у часі злягання. Синонім: РОЗГУЛЯНИЙ.

2. Розбитий, пошкоджений, знищений. Гурвінок підбира з полу красівий, важкий шуз Незнайки і пиздить ним у телевізор. Роздається страшний вибух. Чорний дим повзе з розйобаної вєщі на дівчат і хлопців (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізмініть нізязя); Тепер ось знову старий-добрий Суми-Луганськ, із квітками до Сватового, розйобаний загальний вагон <...> (С. Жадан, Anarchy

in the UKR); <...> Ваха <...> розглядає <...> недороблену дев'ятиповерхівку, яку мурують зеки, розйобаний соціалізмом універсам <...> (С. Жадан, Депеш Мод); // Який втратив сутнісні риси; який перестав існувати для мовця. <...> оця закритість, самоізольованість, гадаю, саме й виховує фашистів, лібералів, гакерів та інших відморозків, які заправляють усім у нашій вкінець розйобаний реальності (С. Жадан, Біг Мак).

РОЗКІШ, ж. **1.** Сексуальна насолода. Тілом розливалася містість, ущерть виповнюючи його солодко-болючим відчуттям незнаної досі розкоші буття, ствердженої у насолоді (Ю. Покальчук, Теща, що на споді).

◆ **Найбільша розкіш, евфем.** – оргазм. Король був розімлій і безвольний, тіло его ся здригало і було в чеканні найбільшої розкоші (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

2. Жіночий статевий орган. През хвилю король ся бавив м'ягеньким пушечком, який вінчав узгірок розкоші <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

РОЗКІШНИЦЯ, ж. Те саме, що РОЗКІШ 2. Я підняв очі вгору – й просто на стелі побачив картину в золоченій рамі: гола дівчина лежить горілиць на білому простирадлі, цнотливо прикриваючи долонькою свою розкішницю (Л. Кононович, Феміністка); Ось вона вертается, гордо несучи свою кучеряву розкішницю на крутих стегнах. Крапелинки води виблискують на волосинках діамантами (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

РОЗКУРВИТИСЯ, док., вульг.-просторозм. Стати розпусною людиною. Пор. СКУРВИТИСЯ 1.

РОЗМОВЛЯТИ, недок., евфем., фольк. Здій-
снювати статевий акт; злягатися. Люблю
ляшка! – Люби, доню, Люби. Серце, не
бороню; Зостаєшся сама в хаті, Сте-
режися розмовляти (Жартівліві пісні).

Синонім: ГОВОРІТИ.

РОЗМАНДЯЧИТИ, док., що, обсц., згруб.-
просторозм. Ущент зламати, знищити
що-небудь. <...> життя грунтовно роз-
мандячило наші веселі піонерські загони
<...> (С. Жадан, Біг Мак).

РОЗОХОТИТИ, док., кого, просторозм.
Прищепити жінці смак до статевого
злягання. Я нікому не давала, Лиши раз
москалеви. Москаль мене розохотив –
Дала би-м коневи (Українські сороміцькі
пісні).

РОЗПІЗДІТИСЯ, док., обсц., згруб.-про-
сторозм. Захопитися базіканням, без-
змістовою балаканиною. [Едгар:] У
вухах ще звінить від ахінєї, яку я май-
же три години слухав. Як на базарі,
серги розпізділись! (Лесь Подерв'ян-
ський, Король Літр); – Я щасливий, –
сказав Крапля, встав і застрелив
довговолосого. – Ти теж, батьку <...>
Розпіздівся (П. Солодко, Четверта ре-
волюція).

РОЗПІЗДЯЙ (РОЗПІЗДЯЙ), ч., обсц.,
згруб., презирл. або лайл. Ненадійна, не-
зібрана, недбайлива у справах людина;
неклюй. На краю болота, в позі мисливців
на привалі художника Перова, сидять
два розпіздяї: Савва Морозов і його
друг Щукін (Лесь Подерв'янський, Герой
нашого часу); За мною в школі вже давно
ходила слава грубіяна та розпіздяя,
і взагалі, персони вкрай несерйозної
(Л. Дереш, Намір!); Михал дивиться на

мене, як на повного придурука, і каже, що
він також розпіздяй, але краще тримай
язик за зубами <...> (А. Дністровий,
Пащики).

РОЗПІЗДЯЙСТВО (РОЗПІЗДЯЙСТВО), с.,
обсц., згруб., презирл. Недбалство, не-
зібраність, неклюйство. Автор висловлює
сердечну подяку <...> решті музикантів
світу за їхне вроджене розпіздяйство
(С. Жадан, Балади про війну і відбудову);
<...> тільки ї маєш виконувати, що там
від тебе вимагається, і не займатись
розп..дяйством наробочому місці (С. Жа-
дан, Депеш Мод).

РОЗПІЗДЯЙ див. РОЗПІЗДЯЙ.

РОЗПІЗДЯЙСТВО див. РОЗПІЗДЯЙСТВО.

РОЗПРАВІЧИТИ, док., кого, евфем., зах.,
просторозм. Позбавити дівчину цнотли-
вости.

■ Див. ПРАВІЧКА.

РОЗПУСТА, ж. Статева розпущеність.

◆ Будинок (дім, притулок) розпусті – те
саме, що Публічний дім (див. ДІМ);
Кублі розпусті – місце, де панує роз-
пуста.

РОЗПУТНИК, ч. Чоловік, який відається
розвасті.

РОЗПУТНИЦЯ, ж. Жін. до РОЗПУТНИК.

РОЗСЛАБИТИСЯ, док., з ким, жарг. (крим.,
мол.). Здійснити статевий акт з ким-
небудь.

РОЗТИПÁХА, ж., просторозм., зневажл.,
лайл. Жінка легкої поведінки; повія.

РОЗТРУХА, ж., просторозм., заст. Повія.

■ Від літ. розтрушувати.

РОЗТУДÍ, евфем., просторозм.: ◆ Розтуді
його – те саме, що Йоб твою матір (див.

МАТЬ). <...> надто взявиши під увагу ціле мое, ах розтуди ж його, каторжанске життя <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

РОЗТЯТА, ж., ефем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропастъ, Варгана, Ситко, Іжачок, Настирлива, Тужлива <...> Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цъмакаюча <...> Ну, а тепер продовжуй. І я вповіла: – Дупельце, Нірка, Пастка, Ружа, Макітра, Ступна, Свічкогас, Ополонка, Криниця (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

РОЗХУЯРТИ, док., що, згруб.-просторозм. Ущент розбити, зламати, знищити що-небудь. Та це ж уже можна було <...> розхуярти всю місцеву плитку <...> (Іздрик, АМTM).

РОЗХУЯЧТИ, док., що. 1. Те саме, що РОЗХУЯРТИ. Маруся навчалася в крутій школі, мала купу бабок, ледь не народила рік тому, в свої 15, татогенерал ледве умовив її зробити аборт, подарував їй за це Жигулі, Маруся на диво легко погодилася – аборт зробила, жигуль розхуячила і далі жила собі своїм життям <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

2. Завдати тілесних ушкоджень; порізати, розрізати. <...> обов'язково розхуячить собі писок яким-небудь станком, перестріне тебе на вулиці і давай вантажити нікому не потрібними речами <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

РОЗЧЕПІРА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

РОПНУТИ, док., просторозм. Перднути. Старість – не радість: що кашлянеш, то й ропнеш (Сл. Гр., 4, 65).

РОСА, ж.: ◆ Збліти росу, народн.-зідіснити статевий акт з жінкою (про чоловіка).

РОТ, ч.: ◆ Брати / взяти хуя в рота див. ХУЙ; Брати в рот – займатися оральним сексом. Либлядь брала в рот в кожного по черзі. Але не ковтала. Тримала за щоками (І. Окуневський, Чиряк); <...> я в курсах, <...> хто на Київській з бабаськом бере в рот <...> (А. Дністро-вий, Пацики); В рот ментá (мінтá) довбáть, у ролі виг.– те саме, що Їбати в рот. – Щас [бікса] підійде. Вона за мной, шопашня заколхозом. Таналивай давай, в рот мінта довбать! (П. Вольвач, Кляса); І в рот, і в сраку, зі сл. бити, Їбати, дисфем., згруб.-просторозм., лайл. – дуже сильно, інтенсивно. Синонім: і в хвіст, і в гріву; Їбати / війбати тебé, йогб, вас і т. ін. в рот [і в носа], у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – уживається для вираження крайнього презирства до кого-, чого-небудь. [Гамлєт:] Такіє варіанти йбав я в рот і в носа! (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); Йоббаний в рот, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а) уживається для вираження крайнього презирства; б) уживається для вираження незадоволення, обурення, роздратування, розчарування з приводу кого-, чого-небудь; **Ні в рот, ні в сраку, згруб.-просторозм., несхвальн.** – абсолютно непридатний; У робті як коті (мухи) насрáли (насцяли), народн., згруб. – у кого-небудь поганий запах з рота (перев. після похмілля).

◦ – нестандартна заміна компонентів фразеологізму. [Гамлєт:] Піти би випити у барі шампаньйоли, **Бо в сурлі мов коти понасцикали** <...> (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу);

— матеріалізація метафори: Завалюють му-
жики в трамвай. Одному чоловікові на-
ступили на ногу, він вигукує: «Йобана в
рот!» Одна жінка делікатно витирає
пальчиками кутики губ і питає: «Що,
так помітно?» (Анекдот).

РУБЕЦЬ, ч.: ◆ Вдáрити (пройтися) по
рубцю, евфем., згруб.-просторозм. —
здійснити статевий акт.

РУЖА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся
і зачав читати імена піхви: — Розяття,
Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з
борідкою, Пропастъ, Варгана, Ситко,
Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смок-
тачка, Пекло, Смаколик, Краснослива,
Цьмакаюча <...>. Ну, а тепер продовжуй.
І я вповіла: — Дупельце, Нірка, Пастка,
Ружа, Макітра, Ступа, Свічкогас, Опо-
лонка, Криниця <...> (Ю. Винничук, Жи-
тіє гаремное).

РУКА, ж.: ◆ З дрúгих (інших) рук, розм.,
жарт.— жінка або чоловік зі шлюбним або
багатим сексуальним досвідом порівняно
з черговим партнером (партнеркою). Він
мріяв зараз опинитися у Києві у себе в
майстерні, і забути цю ніч <...>, ці хвилі
іншого сексу і це відчуття, що усе набуте
її пережите ним тут було з других рук, і
сам він був тут — з других рук! А вона — й
поготів! (Ю. Покальчук, Те, що на споді);
<...> заміжні жінки почали викликати
відразу, як комісійні крамниці. Не люблю
речей з інших рук. Хай і після хімчистки
<...> (П. Федотюк, Єва). Синонім: СÉ-
КОНД ХЕНД (див. СÉКОНД); Пішлá
душá по рукáх, народн., несхвальн.
— про зbezчещену дівчину; Пустити по
рукáх кого, просторозм. — позбавити
дівчину цнотливості, зbezчестити її. А як

від чоловіка прийде охота на тебе, то
можуть пустити по рукáх <...> нí, ліп-
ше тобі не знати чоловіка <...> (М. Ма-
тіос, Солодка Даруся); Руки з жоби (з
одного місця, срáки) ростуть / вирошли
див. ЖÓПА, МÍСЦЕ, СРАКÁ; Руки
помýти, евфем., жарт. — справити ма-
лу нужду; Ходити / піті по рукáх, про-
сторозм., презирл.: а) змінювати чоло-
віків, легко вступати з ними у статеві
стосунки (про жінку, яка не є повію);
б) стати розпусним чоловіком. <...> всі
мужики — самодоволайні свині. Вони всю
вину за неудачі скидають на нас. І він,
падло, пішов порукам <...> (Л. Клименко,
Великий секс у Малих Підгуляївцях).

РУКОБЛУДСТВО, с., згруб.-просторозм.,
несхвальн. Онанізм, мастурбація. <...>
а може Владислава теж мастурбує уяв-
ляючи ваші любоці адже жіноча мастур-
бація не видається тобі ні смішно ні
гайдою ні вульгарною хоча знайдуться
такі що думають наవпаки хирляві одо-
писці рукоблудства... (С. Процюк, То-
тем).

РУНО; с.: ◆ Класти руно на руно, евфем.,
фольк. — здійснювати статевий акт; зля-
гатися.

РУПА, ж.: ◆ Чóрна рúпа, евфем., фольк.
Піхва. Нижче пупа чорна рупа — по чотири
пхайте (Коломийки Прикарпаття).
■ Рупа — яма, в якій тримають взимку кар-
топлю.

РУТА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий
орган.

РУТОНЬКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до
РУТА. Жоно моя, та жонусенько, Дивно,
дивно, мое серденько. Усе в нас до
втіхи-забави: Тобі хрін кучерявий, Мені
рутонька яра (Цит. за: Виженко 2005).

РУХ, ч.: ◆ **Патíковий рух**, жарг. (мол.)

— статевий акт.

■ **Див. ПАТÍК, РУХАТИСЯ.**

РУХАТИСЯ, недок., у кому. Здійснювати статевий акт з жінкою. <...> якусь мить

так тримався, кайфуючи від першого відчуття піхви, а потім почав швидко рухатися в ній, вкрай напруженій первово і щасливий від гострого блаженства (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

C

САДÓЧОК, ч., фольк.-поет. Жіночі геніталії. Солоденька яблунька У садочку у мене! (Українські сороміцькі пісні).

■ Метафора пов'язана з Едемським садом як раєм і місцем, де почався секс.

САМÉЦЬ, ч. Чоловік як носій чоловічих статевих ознак; хтивий, сластолюбний чоловік. <...> Ось він проходиться із ранковою ерекцією двадцятилітнього бичка; такий лискучий, огорнутий пурпуром здорової фізіології розбещеного самця (С. Процюк, Тотем); На загал чоловік — просто кобель, бик, самець, точніше сказати, просто хуй (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

САМЕЧИЙ, а, е. Який стосується самиці або належить їй. — *Ви!* — Міліони Підведених очей / широких Самечих задниць <...> (Український футуризм — Юліан Шпол).

САМÍЦЯ, ж. Те саме, що СÁМКА. <...> поки він чекає на сполучення, його американська дружина — нелегалка і ревна християнка — і не менш хтива самиця — готове обід <...> (В. Махно, Weekend американської родини).

СÁМКА, ж. Жінка як носій жіночих статевих ознак; хтива, сластолюбна жінка. Може, цей нікчема несвідомо відкрив мені одну із зашпакльованих цивілізаційною мораллю іпостасей жіночого

ества — розгнузданої самки, яка відчуває радість первісного поклику крові (С. Процюк, Тотем).

САМОВÁР, ч. Жінка або чоловік, з якими партнер перебуває у шлюбному чи позашлюбному статевому зв'язку.

◆ **Приїхати (прийті) зі своїм самовáром**, жрм.—з'явитися де-небудь разом зі своєю супутницею або своїм супутником. <...> на свій дебютний бал приходьте зі своїм «самоваром» — тобто з партнером, якого ви добре знаєте і з яким у вас добре налагоджені сексуальні стосунки (ПiК, 2003, № 28–29).

САМОГОНЩИК, ч., вульг.-просторозм., ірон. Онаніст.

САМОСÍЙНИЙ, а, е, розм., жарт. Який народився поза шлюбом (про дитину).

САМОТИК, ч., жарг. (мол.), жарт. Вібратор.

САМУРАЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Жеребчик? А я думаю, що самурай (М. Матіос, Бульварний роман).

СÁНКИ, мн.: ◆ **Гнúти сáнки кому**, евфем.. фольк.—здійснювати статевий акт з ким-небудь. Дід бабі санки гне, По чотири клинки б'є: — Постій, бабко, Бо ще слабко, Заб'ю п'ятир — Буде сладко (Цит. за: Виженко 2005).

СÁПА, ж., арг. Заднє місце; сідниці.

САПЕТИВКА, ж., арг. Те саме, що СÁПА.

САТАНА, ж.: ◆ Сатана вусата, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. *Ох, юбка ж моя, Юбка волосата, А з-під юбки вигляда Сатана вусата* (Українські сороміцькі пісні).

САФОН, ч., просторозм., фольк. Те саме, що СИФОН I.

СВЕРБИГУЗ, ч., просторозм., зневажл. Людина, яка часто чухає зад.

СВЕРБІТИ, безос. З'являтися (про фізіологічно зумовлене статеве бажання, перев. у жінки). *Ой дівчата, кайтесь, Молодиці, кайтесь, Свербить часом під поясом, Почухати дайтесь* (Бандурка); *Юнії пані із селища Ічні Допікають проблеми одвічні: Як його далі жити – Вже ж воно так свербить, Та цінується цнота у Ічні* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

Пор. ЗАСВЕРБІТЬ.

◆ Там, де заростає, там і свербить (прислів'я) – про статеве бажання жінки, позбавленої статевих контактів з чоловіками.

СВÉРДЛИК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.–Е, ні. Краще свердлик (М. Матіос, Бульварний роман).

СВИНЯ, ж., жарг. (мол.), зневажл. Дівчина, жінка для задоволення сексуальних потреб чоловіка. *Риня дивиться на мене потухлого й каже: тобі, Толян, на сьогодні нада свиню. Здивовано підвожу голову. Да, да, сьогодні на ніч, вохи, курви, заспокоюють – це як ліки* (А. Дністровий, Пацики).

Мáйстер чужим свíням поросята рóбить, народн., зневажл.-ірон. – гулящий

чоловік, який шукає втіхи з чужими жінками.

СВИСТУН, ч.: ◆ Пустити свистунá, евфем. – зіпсувати повітря; бзднути.

СВІЖИНА, ж., жарг. (мол.), ірон.-зневажл. – дівчина, жінка як нова сексуальна партнерка або цнотливиця. – *На свіжину летиш, Максе, може, захочеш? <...> Ось там лежить за шторкою. Може, хочеї?* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

■ Пор. в амер. сленгу: *fresh meat* «те саме, що свіжина».

СВІНГ, ч., жарг. (мол.). Груповий секс. Кохання, а точніше, секс на чотирьох, свінг, набуває все більшої популярності у США і Європi (ВЗ, 15.08.2001).

■ Від англ. розм. *to swing* «проводити безладне статеве життя».

СВІНГЕР, ч., жарг. (мол.). Учасник групового сексу. До клубу «свінгерів» допускаються лише перевірені подружні або постійні пари, що виключає ризик заражень венеричними хворобами чи СНІДом (ВЗ, 15.08.2001).

СВІТОЧ, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. *Саме так, це була не поліцейська палиця, а факел, тобто, пардон, світоч* (адже дія відбувалася у славному місті Львові) <...>. Ось світоч занурився до печери, і вхід закрився: *Кася стисла губки* (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

СВІЧКА, ж.: ◆ Тримати свічку, розм.. жарт. – спостерігати за статевим актом. *Ой сидів я, малій, в хаті, в хаті, на припічку. Татомамутам ібав, а я тримав свічку* (Коломийки Прикарпаття).

СВІЧКОГÁС, ч., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: –

Розпята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгана, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснотливі, Цъмакаюча <...>. Ну, а тепер продовжуй. І я вповіла: – Дупельце, Нірка, Пастка, Ружа, Макітра, Ступна, Свічкогас, Ополонка, Криниця <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

СВІЧКУВАТИСЯ, недок., зах. (львів.), просторозм. Онанувати себе свічкою (про жінку).

СВОРІНЬ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Ой, родила мене мати на самого Спаса Та ѹ ми дала такий сворінь, як смичок від баса* (Цит. за: Лесюк 2007).

■ Первісно: залізний болт, який прикріплює передню вісь до воза.

СВЯЩЕННОДІЙСТВО, с., ірон. Секс; статевий акт. <...> її лукава рученька розщіпнула мені штані і проникла у звичні для неї місціни. Але це священнодійство тривало лічені секунди (Ю. Винничук, Обід).

СÉКЕЛЬ див. СÍКЕЛЬ.

СÉКОНД, невідм.: ◆ Сéконд хенд, ч., жрм., жарт. – те саме, що З дрúгих рук (див. РУКА).

СЕКС, ч. 1. Сукупність психічних реакцій, переживань, учинків, які пов'язані з виявом і задоволенням статевого потягу і включені в статевий акт та розмноження. Я думаю, що вже тоді – саме в Індонезії – в мене виробилося ставлення до сексу, як до небезпечної подорожі в іншу країну, у позасвітній простір, в якому забуття має інше значення (Ю. Покальчук, Паморочливий запах джунглів).

■ Англ. sex < лат. *sexus* «стать» < *secare* «різати або розділяти». The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 225.

2. Статевий акт.

◆ **Аналійний секс** див. АНАЛЬНИЙ; Безпечний секс – статевий акт із застосуванням презерватива, насамперед для захисту від венеричних хвороб і СНІДу; **Груповий секс** – будь-яка сексуальна активність, до якої залучено більше двох людей; **Займатися / зайнятися сексом** – здійснювати статевий акт. – **Займатися сексом із займатися коханням** – цедварізні фізіологічні акти (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Мáти секс** див. МÁТИ; **Оральний секс** див. ОРАЛЬНИЙ; **Секс-бомба**, публ. – сексуально приваблива, гарна жінка. – **Хто його запрошує на «яєвочну квартиру», граючи роль секс-бомби? Хто?** (М. Гримич, Магдалинки); <...> я попросив, щоб ця гарна, зваблива дівчина, ця секс-бомба сезону, ця розрада мого серця попрямувала до мене <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); **Секс на біс**, евфем., жарт. – секс на світанні, після спільно проведеної ночі; **Секс по телефону** – послуга, коли додзвонювач слухає або обговорює відверті сексуальні теми або фантазії; **Ходячий секс**, жарт. – сексуально активна жінка або чоловік. Ліда мене приваблює тим, що вона просто ходячий секс. Вона готова віддатися будь-де <...> (Ю. Винничук, Обід); **Холодний секс** – статеве життя, що має на меті виключно задоволення сексуальних потреб без почуттєвого зв'язку з партнером; **Швидкий секс** – швидкий статевий акт, який зазвичай здійснюється стоячи, у не призначенному для цього місці. А Валентині, щоб вона не думала,

ніби вона вже зовсім нічого не значить для нього, він зрідка пропонував швидкий хуліганський секс десь у громадській вбиральні (Є. Кононенко, Зустріч у Сан-Франциско).

■ Калька з амер.ексуального сленгізму: *fust-fuck*. Richter 1993: 78.

СЕКСАПІЛЬНИЙ, а, е. Привабливий у статевому розумінні; той, що збуджує статеві інстинкти. <...> якіс у міру сексапільні дівчатка ніби за чимось режисерським помахом одалісково закрутися навколо популярного віденського фотографа <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

■ Від англ.: *sex «стать»*, *appeal «заклик»*.

СЕКС-СІМВОЛ, ч. Відома людина (жінка або чоловік), перев. кіноірка, яка має значну привабливість, притягальність і мати секс з якою стає сексуальною фантазією багатьох людей.

СЕКСУАЛЬНИЙ, а, е. Сексуально притягальний, або еротичний.

◆ Сексуальна заклопотаність (стурбованість) – стан сексуально незадоволеної людини, коли думки постійно зайняті статевими проблемами.. <...> мало того, що зобразив мене ледачим, то тепер ще й грубо пальцем вказує на мою сексуальну заклопотаність (В. Слапчук, Крихи хліба у бороді Конфуція); – Тебе тільки кава і гріє, – Сухова промовляла подібні фрази автоматично, з віком таким активним жінкам важко приховувати сексуальну стурбованість (А. Кокотюха, Нейтральна територія); Сексуальний об'єкт – людина (перев. жінка), яку розглядають не як особистість, а тільки як об'єкт, що може дати сексуальне задоволення.

СЕКСІ, невідм., у знач. прикм. Сексуально привабливий, або еротичний.

СЕКСОДРОМ, ч., жарг. (мол.), жарт. Широке ліжко. На її ліжку, такому собі потужному «сексодромі», смачненько спало двійко дітлахів (СМ, 28.05.1999).

СЕКСОМАШІНА, ж. Чоловік або жінка з високою сексуальною потенцією. Молода удова з Ярославки Вже три ночі ночує у Савки. Савка гарний мужчина – Справжня сексомашіна. Був би лиши самогон для заправки (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

СЕКСУВАТИСЯ, недок., жарг. (мол.), жарт. Займатися сексом; злягатися.

СЕМЕН, ч., фольк., народн. Клітор. Нема в пизді косточок, ні костей, ні ребер, Посередині «семен» (Бандурка); У дівки зачухався семен, далі більше: розгорілася шмонька <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Молодий я оженився та й не придивився. Якась біда потіку з'їла, лиши семен лишився (Коломийки Прикарпаття).

СЕРЕДИНА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

СЕРЛІВИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який часто випорожнюється (про людину або тварину).

◆ Викинути, як серлівого кота, вульг.-просторозм. – вигнати кого-небудь звідкись. – <...> Ви його полюбите, потім він нап'ється, і ви його, як серлівого кота, викинете під дощ! (О. Ульяненко, Хрест на Сатурні).

СЕРНУТИ, док., вульг.-просторозм. 1. Випорожнитися. [Свирид Опанасович] <...> Коли їх главний серне, то і осталъни

може. Бува, цілі села гімном засиплять (Лесь Подерв'янський, Казка про репку).

◆ Сернүти як горобéць, вульг.-просторозм. – недоречно висловитися, сказати що-небудь.

2. жарг. (бурс.-сем.). Злякатися.

СЕРУН, ч. 1. Людина, яка часто випорожнюється.

◆ Вбрáтися як серун на Велíкденъ, вульг.-просторозм. – негарно, неестетично вдягтися.

2. Боягуз.

3. народн. Пронос.

СЕСТРА, ж.: ◆ Прибічна (боковá) сестра, евфем., народн.: а) жінка легкої поведінки; б) коханка, яку видають за сестру; Сестра з Острá, евфем., народн., жарт. – коханка.

СЕСТРИЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *To ввечері, як лягли спати, він узяв грубий мотуз, зсукав з нього джгут та ну чухати жінці поміж ніг, по її «сестричці»* (Лель, 1999, № 2).

СÉТРА див. **СÍТРА**.

СÉЧА, ж. Рідина, що виділяється нирками як продукт обміну речовин.

◆ Сéча (мочá) в голову вдáрила (стукнула) кому, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь перебуває в такому психічному стані, коли втрачається контроль над своїми діями. Повинен визнати, що серед них фактично не було садюг. Трохи армійської сечі вдарило в голову, не більше того (Ю. Андрухович, Таємниця).

■ Праслов. *ъсьć < *sycati* «сцятити».

СÉКІЛЬ див. **СÍКЕЛЬ**.

СИГÁРА, ж.: ◆ Сигáра з червóним фільтром, жарг. (мол.) – чоловічий зауплений статевий орган з відтягнутою шкіркою.

СÍКЕЛЬ (СÉКЕЛЬ, СÉКІЛЬ), ч., вульг.-просторозм. 1. Клітор. *A в свахи як загорілась марфутка, засвербів секель...* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Мужики, виручить, ламає, бля. Бабло, копа, бабло. Бізнес. Або піді посмокчи секель у Жирної Лізки (О. Ульяненко, Ангели помсті).

■ «Кісточка сливи (у загадці); клітор»; основним є друге значення, пов'язане, можливо, із сикати – “мочитися, випускати сечу”». ЕСУМ, 5, 228.

2. діял. (наддніпр.) Піхва старої жінки. Ходить тупта й секелем трусить.

■ О. Горбач подає як «одеське» і пов'язує з османським *sigil* «бородавка». Горбач 2006: 107.

3. жарт.-ірон. Відзнака на комірі радянських підстаршин.

СИКЛÍЯТИСЯ, недок., евфем., фольк. Злягатися (про двох жінок).

■ Пов'язане з **СÍКЕЛЬ**.

СИКЛÍНИ, мн., діял. (бук.). Те саме, що СЦІКЛІННЯ.

СИМОНЬКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

■ Можливо, від **СЕМЕН**.

СИН, ч.: ◆ Сýкин (сучий) син, просторозм.: а) (лайл.) підла, мерзотна людина; негідник; б) (згруб., фам.) грубий молодий чоловік або хлопець (перев. при звертанні). – Лишегу – не чіпай! В мене по ньому залишився добрий спомин. Хоча сучий син ще той! (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Коли я впав на дерев'яну

зашмульгану лаву всередині її червоного вагона, я насклав до найщасливіших сучих синів цього світу (Ю. Андрухович, Таємниця).

СИФ, ч., жарг. (мол.). Сифіліс.

◆ **Дістáти** (злáпати) сýфа – заразитися сифілісом.

СИФІЛІС (SÍPHILIS), ч. Заразна венерична хвороба.

■ З іт. або пізньолатинської мови; іт. *Syphilis* походить від імені персонажа лат. поеми італійського лікаря Джіроламо Фракасторо «Сифіліс, або хвороба французька» (1530), в якій описувалась відповідна хвороба легендарного пастуха на ім'я Сифілус (*Syphilus*). Уперше зафікована під час французько-неаполітанської війни 1495 р.; була відома як «французька хвороба» італійцям і як «італійська хвороба» французам. ЕСУМ, 5, 247; Lewinson 1999: 239; Mills 1993: 195.

◆ **Генерál** сýфіліс, жарг. (бурс.-сем.) – те саме, що сýфіліс. *Трипі, шанькri, бобонi, Стройтесь в колони! Трипер!* Чого вперед випер? *Мандавошки! Назад трошки! Смирно!* Іде генерал сýфіліс (Широцький 1998). ■ **Слова лейтенант, полковник i генерал** уважають давніми номінаціями на позначення людей, хворих на сифіліс 1, 2 і 3 ступенів. Флегон 1993: 172; Сýфіліс ходячий, вульг.-просторозм., лайл. – негідна, мерзотна людина. <...> біля паразії твоє місце, зараза, сифіліс ходячий, чмо, та як же ти скуди прobraвся... (Іздрик, АМ™); **Щоб тобі сýфіліс мóзок (мозг) роз'їв**, у функц. виг., лайл. – уживається як проклін з недоброми побажаннями. Попадися тільки мені під гарячу руку, старий

пердун! Затичка минулорічна! Лайно зіпсутого носорога! Щоб тобі сифіліс мозги роз'їв! (А. Дністровий, Пацики).

СИФÓN, ч. 1. евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

2. жарг. (мол.). Сифіліс.

СІДАЛО, с., жарг. (вояк.). Зад; сідниці.

СІДЛАТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

Пор. ОСІДЛÁТИ.

СІДНÍЦЯ, ж. 1. Зад. Чиясь смачна сідниця блищала на сторінці «Дейлі Спорт» (С. Пиркало, Не думай про червоне).

◆ **Лизáти сіднíцю чию** – підлабузнюватися; підлизуватися до кого-небудь. Чи лизав я, як чимало галицьких достойників, сідницю Кучми? *Hi* (Поступ, 2005, № 256).

2. Жінка як предмет сексуального зацікавлення чоловіка. Синонім: ДУПА 3.

СІДNÍЧКА, ж. Пестл. до СІДNÍЦЯ. <...> я мусив сьогодні добратися до чиєїсь сіднички, то був єдиний ефективний засіб проти хандри <....> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); <...> критичним оком обстежив усі присутні сіднички, але тієї, з котрою б я прагнув пережити нове велике кохання, не побачив <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

СІК, ч. 1. Сперма.

2. Волога на стінках жіночої піхви. Ляяна стає вологою й гарячою, злегка скрикує від незначних конвульсій, що пронизують її, третиться об мене, стікає гарячими соками й склипує (А. Дністровий, Пацики); Вдихаю морозяне повітря, й здається, що з ним у мене проникає запах моєї ніжної маленької дівчинки,

її гарячих соків, які потрапили мені на губи, ніс, щоки, підборіддя, вій, що прозороко, непомітною плівкою вкрили обличчя (А. Дністровий, Патетичний блуд).

◆ **Сік радості** – волога на стінках піхви, яка полегшує проковзування пеніса усередину.

СІМ'Я, с. Те саме, що СПÉРМА. <...> вона тримала у вустах його стрижень, ще мокрий від її власної вологи і ще повний кількох краплин його сімені, на смак воно було солодкувате і якесь вибухово зачільче (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

СІНО, с.: ◆ **Сіно громáдити**, ефем., фольк. – здійснювати статевий акт. Та я сіно громадила, аж була я мокра, Лиш запаска трохи суха, спідниця вільготна (Цит. за: Григораш 2007).

■ Пор.еротичні імплікації «сіна» у ВІДГРО-МАДИТИ, а також: У жін піч ідять сіно, А в мої – солому (Русинський ерос).

СІТРА (СÉТРА), ж., діял. Розпусна жінка. А та сітра вже знову попленталась гуляти (Усна мова).

■ Значення походить від «хитра людина, прогноза, наклепник». Походження неясне. ЕСУМ, 5, 258.

Сіфіліс див. СІФІЛІС.

Січка, ж.: ◆ **Врізати січку**, фольк. – здійснити статевий акт.

СКАРБОНКА, ж., зах., просторозм. Вагіна.

■ Первісно: скринька для грошей.

СКАТОЛАЛІЯ, ж. Те саме, що КОПРОЛАЛІЯ.

СКАТОЛОГІЯ, ж. Вивчення екскрементів, розпусти, непристойностей або інтерес до них.

■ Від гр.σκάτο «кал».

◆ **Телефонна скатологія** – ситуація, коли чоловік досягає сексуального задоволення, роблячи непристойні, провокативні дзвінки жінкам, перев. вибраним випадково.

СКАЧКИ, мн., жарг. (мол.). Статевий акт.

Прилягла я рядом на кровать і стала помаленьку відходить від тих скачок (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

СКВОЗНЯК, ч.: ◆ **Сквозняком** продуло, просторозм., жарт. – дівчина, жінка, яка завагітніла і народила дитину поза шлюбом.

СКІНЧИТИ, док. Те саме, що КІНЧИТИ. «А ти можеш раніше за мене скінчити?» – засміялася, переповнена шумомінням сил, як бутель молодого вина (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); Джентельмен з Кароліну-Бугазу В стриптиз-барі дійшов до екстазу, Вибігати облом – Він скінчив під столом В спеціально принесену вазу (Ю. Позаяк, Українські лімерики); На хвильку я замислився, чи слід мені аж так тісно тулитися до неї, бо ось уже і прутень прокинувся, в тузі за жіночим тілом напнув мені джинси і вперся їй якраз у низ животика. Вона відчула його і стала злегка потиратися, крутичи стегнами. О блін! Зараз скінчу! Але музика закінчилася раніше (Ю. Винничук, Троянда Орисі).

СКЛÉІТИ, док., жарг. (крим., мол.). 1. кого з ким. Познайомити когось з ким-небудь (перев. з метою статевої близькості).

2. кого. Умовити, переконати кого-небудь вступити з ним у статевий зв'язок. – А я скажу, що ти мене склеїла в

автобусі, що завела додому і сама відтрахала! (Ю. Покальчук, *Те, що на споді*); *Офіціантка, вихляючи стегнами, обтягнутими чорною спідницею, з грудьми, де червоними вишнями проступали соски під білою майкою*, світлячи замаглив животом, з вічком пупа, уквітчаного пірсингом, підійшла до нас. З цього важко було зробити висновок: чи вона хотіла склеїти дівчину, чи мене (О. Ульяненко, *Ангели помсти*).

СКОВАТИ див. СКУВАТИ.

СКОВОРІДКА, ж., евфем., фольк. *Те саме, що СКОВОРОДА*. Баба рибу пекла, *Сковорідка текла* (Українські сороміцькі пісні).

СКОВОРОДА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Сковорода тепла: Баба рибу пекла* (Українські сороміцькі пісні).

■ Пор. загадку: *Чорна манда по печі гайдя* (Сковорода).

СКОРОМНИЙ, а, е, фольк. Сороміцький; непристойний. <...> у його од скоромної мислі хуй став дрючком (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ Скоромнє слово див. СЛОВО; Скоромні слова – лайлівий або непристойний вираз.

СКОРОМНИНА, ж., евфем., фольк. Жіноче тіло як інструмент сексуальної насолоди чоловіка. *У тої вдови був син жонатий; невістка була красива і здорована баба. Солдатові захотілось одвідати скоромнини. Часто він завилював коло неї...* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Першіно: молочна і м'ясна їжа. Див. коментар до М'ЯСО; Скоромнє слово (див. СЛОВО 1).

СКОСОПІЗДИТИ, док., що, обсц., згруб.-просторозм. Пошкодити, зіпсувати що-

небудь. [Привид:] *Підступною рукою він в вухо спрямував брудного хуя, і скосопіздила мое прекрасне тіло Смертельная гангрена* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

СКОТОЙНА, ж., жарг. (мол.), презирл. Дівчина легкої поведінки; повія. Знімає скотину за 5 грн. *I потрахує жадібно, жадібно* (Синопсис станіславський необов'язковий).

СКУВАТИ (СКОВАТИ), док.: ◆ Скувати (діял. сковати) дитину, фольк. – за-пліднити жінку, зробити її вагітною. *Ой спасибі тому ковалю, що сковав дитину Під сюю годину. I ковав, і хотів, I, куючи, не впомів <...>* (Українські сороміцькі пісні).

СКУРВАЙ, ч., презирл., лайл. Син розпусної жінки.

Синонім: Скурвий син (див. СКУРВИЙ).

СКУРВИЙ, вульг.-просторозм. Розпусний (тільки про чоловіка).

◆ Скурвий син: а) (презирл., лайл.) син розпусної жінки; б) (лайл.) мерзенна, підла людина. – *Знову, скурвий сину, за школярками волочинся?* (В. Сlapчук, Навпроти течії трави).

СКУРВИТИСЯ, док., жарг. (крим.), вульг.-просторозм., несхвалюн.. 1. Стати нерозбірливою у статевих зв'язках, жінкою легкої поведінки, курвою.

2. Виказати спільніків; порушити злодійські закони.

3. Розлюбити кого-небудь.

4. Змінитися в гірший бік (стати ненадійним, необов'язковим). <...> *старий Перебендея коло тину ячитъ соби, що, скурвившись на пню, лукаві діти <...> просрали Україну* (С. Жадан, Балади про війну)

відбудову); <...> взагалі Середа остерігається писати пісні на слова нині живих, побоюючись, що вони в майбутньому скуряляться (Кг, 2001, № 12).

5. зах. (львів.). Народити нешлюбну дитину.

СЛАВЕНЬ, ч., діял. (гуц.). Чоловічий статевий орган.

СЛИМАК, ч., ефем., зневажл. 1. Чоловічий статевий орган після статевого акту, еякуляції. Не пізнала того, що він вийняв з мене, не могла-м повірити, же ціле мое нутро ся стрясало від ударів цього нещасного, тлустого слимака, котрому слина стікала на постіль (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

2. Статевий орган імпотента. Одного старого чоловіка спитали: – Що од тво-го гріховиння чоловіцького тобі по-зосталося? – А такеє мені позостало-ся, – одказав старий, – немов ото слимак скочуврблений (Лель, 1994, № 1).

СЛІНОДУПСТВО, с., вульг.-просторозм., зневажл. Приниження перед ким-небудь, догоджання комусь. Політехнічний університет, 2006 р. (!), візит пана Єха-нурова. Тé саме слінодупство, яке було й колись (Поступ, 2006, № 49).

■ Див. Лизати дýпу (див. ДУПА).

СЛОВО, ч.: ◆ Брудні (гнилі) слова – лайліві, непристойні слова; Масні слова – те саме, що Скоромні слова (див. СКОРОМНИЙ); Міцнє слово – лайлівий або непристойний вислів; Поганé слово – нецензурне слово; вульгарна лайка; Скоромнє слово – непристойне слово сек-суальної сфери. У одного багатого поміщика був син, один, як палець. Він його з дітства воспитував так скромно, що він не знати ні одного скоромного слова;

даже не знати, як називається те, зі чого він сціть (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ У днірус'к. жировати «пастись, добувати їжу (про диких тварин); поїdatи; жити; жити у достатку». Асоціювання жирного з секսуальною сферою людини, опосередковане приблизним мотиваційним зв'язком їжа – життя – достаток – веселощи, насолоди – розпуста – непри-стойність (одна з версій походження слова жир: від праслов. *žirъ*, яке зіставляється з праслов. *žitī* «жити»). ЕСУМ, 2, 198). На поч. ХХ ст. в укр. дієслові жиравати, крім основного, вже фіксуються значення «жартувати, гратися», «загравати, залицятися» (жирун – пустун, жируха – пустуха, жировий – незаконнонароджений). Пор. актуалізацію семантики «жиру» в номінації сало з виразними еротичними конотаціями: Зірвав запаску, всунув ковбаску. Як мало, мало – Давай ще й сало! (Українські сороміцькі пісні); побував кіт на салі «здійснити статевий акт». Аркушин 2005: 80. Пор. Істи солонійну (див. ІСТИ).

Пор. рос. жиреха «коханка», жирнозадий «непристойний (про анекдот)», сальний «непристойний».

СМАКОЛІК, ч., ефем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розяття, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропастъ, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

■ Первісно: смачна страва, продукт харчування.

Синонім: Найсмачніше місце (див. МІСЦЕ).

СМАЛІТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт грубо і/або інтенсивно.

Пор. ВІСМАЛИТИ.

СМЕРДІТИ, недок.: ◆ Смердіть, а смак має (приказка) – про жіночу піхву.

■ Концептуалізація запаху жіночого статевого органа (приємного і неприємного) визначає природу деяких його номінації у сексуальному сленгу. Наприклад, асоціацією *риба – вагіна* Е. Річтер кваліфікує як подібність за запахом і вологістю. Richter 1993: 81. У польському сексуальному сленгу: *pachnidło* «те, що міцно і приємно пахне» – повія; жіночий статевий орган; *smródka* «поганий запах» – жіночий статевий орган. Пор. наведений ¹¹ негативний одоративний образ і *пичка* чорнява, кучерява, гаряча, *пахняча* (Русинський ерос). Російські ідіоми *пизда вонючая, пизда воняет* учени схильні пояснювати метафізичним зв'язком «пизди» зі смертю (трупний запах) Руднев 2005: 501, проте, на наш погляд, в цьому разі превалують фізіологічні характеристики копуляторного органа, притаманний йому ольфакторний еротизм. Якщо концептуалізація запаху жіночої піхви передбачає негативну оцінку, то за смаковими властивостями в українській еротичній картині світу вона оцінюється виключно позитивно (вона і нецукреня, і несолена – а все смакує; див. МЕД, СМАКОЛІЙ та ін.) в ракурсі метафоричної універсалії *секс – іжа*, проте «смак риби» концептуалізується відповідно до семантичної домінанти символу «риба»: *Ой та ни є смаку в раку, Гикой в тої*

рибы. Таку, дівко, пізду маєш, Ги в здохлої гиби (Русинський ерос). Див. коментар до РИБА, ФЕРОМОНИ.

СМЕТАНКА, ж., евфем., фольк. Сперма. На тім боці, при толоці, паслася Каштанка. Дідо бабі як запхав – потекла сметанка (Коломийки Прикарпаття).

СМИК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Один чоловік отим-о смиком, що нам Бог дав, потішав зимою стару жінку. Та нараз він урвав любоці. – Шо се ти виробляєш? – невдоволено спитала стара. – Та от, роздивляюсь я, – одрік той, – чи в тебе холодніше, чи надворі? (Анекдот).

◆ **Бабин смик** – парубок, який одружується зі старою багатою жінкою.

СМІКАТИСЯ, недок., евфем. Здійснювати статевий акт. А Валька, знай, й «ізображеня», як тьоті і дяді лягають у ліжко і смікаються (Л. Таран, Ніжний скелет у шафи).

СМИЧОК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Ой грай, коли граєш, Коли добрий смичок маєш. Як не будеш добре грати, Скажу тобі смичка впяти (Українські сороміцькі пісні).

СМОКТАЧКА, ж., евфем., жарт. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропастъ, Варгата, Ситко, Іжачок, Настирлива, Тужлива, Смоクトачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СМОЛА, ж., просторозм. Менструація.

СМОЛОСКІП, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ти прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги,

Викрутас, Спис і Меч, Смолоскип <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СМОРІД, ч.: ◆ Смбрід підзалупний, вульг.-просторозм., презирл. – нікчемна людина.

■ Див. коментар до ЗАЛУПА.

СНАЙПЕР, ч., жарг. (мол.), ірон. – хлопець, чоловік, який при сечовипусканні не попадає в унітаз.

СНÁСТЬ, ж., евфем., просторозм., фольк. Чоловічі геніталії. Чому, діти, не плачете, що в мами є рана? Мама д'рани просить масти, як кавалюк снасти (Коломийки Прикарпаття).

■ Див. коментар до РИБА.

СÓВАТИ, недок.: ◆ Сóвати колбóку, евфем., просторозм. – здійснювати статевий акт.

СÓВАТИСЯ, недок., діял. (зах.-поліськ.). Вести розпусне життя.

СОВОКНУТИСЯ, док., жарг. (мол.). Здійснити статевий акт.

СОВОКУПЛЕННЯ, с., просторозм. Статевий акт; злягання.

СОГРІШТИ, док. 1. Здійснити статевий акт; злягтися.

2. Порушити подружню вірність. Яраз з Оханасієм Іннокентійовичем согрішила. Послі замужества (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

СОДОМІЯ, ж. Аналічний статевий акт з чоловіком або жінкою; порочні сексуальні практики, які передбачають злягання з тваринами, оральний секс.

■ Від назви міста Содом, яке називається у Біблії містом диявола.

СОЛДАТИК, ч.: ◆ Стійкий олов'янний солдатик, евфем., жарт. – ерегований

чоловічий статевий орган. Тоді чоловік улігся на неї і запрацював своїм стійким олов'янним солдатиком (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

СОЛОВÉЙ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. <...> так управляє у мене свого словов'я і так віртуозно управляє мною: і раком, і стоячи, і лежачи, і сидячи <...> (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

СОЛОДÍЙ, ч. Онаніст.

СОЛОДÍСТВО, с. Онанізм. Правда, хлопчиком себе не вважав, бо ще з дванадцяти літ день у день займався солодійством, і то були особливі хвили натхнення, яких він чекав, можна сказати, весь день (Ю. Винничук, Мальва Ланда); – До речі, мені не дуже подобається оце слово «онанізм». Є таке прекрасне українське слово – «солодійство» (А. Захарченко, Шелест).

СОЛÓДКЕ, с. Чоловічий статевий орган. Та давайте отого – Ой як бо його, – Солодкого отого, Що стирчить од його (Українські сороміцькі пісні).

СÓЛОДОЩІ, мн. Любовні утіхи. А котра наважувалася перервати свою сиротинську судьбу Іваном, чи вкусити солодощів а хоч би й з дурнуватим, а все ж – чоловіком, надовго удостоювалася насмішкуватих кринів більш уdatливих і щасливих (М. Матіос, Солодка Даруся).

СОН, ч.: ◆ Хербовий сон, жарг. (мол.), вульг. – місто Херсон.

СÓПЛІ, мн., евфем. Сперма.

◆ Розпустити соплі, жарт.-ірон. – еякулювати.

СОНЦЕ, с., жарг. (мол.), ірон.-звеважл. Жінка легкої поведінки; повія. Сон-

це – окончательна курва, повія, міньєтчиця, звідница, стерва (Синопсис станіславський необов'язковий).

СОРАТНИЦЯ, ж., жарт. або зневажл. Жінка для задоволення сексуальних потреб чоловіка. *Бо ти для нього не соратниця – посудина, щоб зливати сперму, а хокана* (С. Процик, Тотем).

СÓРОМ, ч., просторозм. Зовнішній статевий орган чоловіка або жінки.

СОРОМІЦЬКИЙ, а, е. Непристойний, пов'язаний з сексом, еротикою і т. ін. *Сороміцькі пісні; Сороміцька лайка; Сороміцькі картички*.

СОРОМОК, ч., просторозм., фольк. Статевий орган у дитини.

СОРОМОТА, ж., збірн., діял. (гуц.). Те саме, що СÓРОМ.

СОРОЧКА, ж.: ◆ На одéжі (на рубашці, на сорочці), евфем., діял. (поліськ.) – менструація.

СОСÁЛЬНИК, ч., вульг. Рот (жіночий). *Тъолки в салоні «таврії» відкрили сосальники: люди! хто-небудь! рятуйте!* (А. Дністровий, Пацики).

СОСÍСКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

СÓСКА, ж. 1. жарг. (крим., мол.). Те саме, що МІНЕТНИЦЯ.

2. жарг. (мол.), зневажл. Дуже молода дівчина, яка має вульгарний вигляд. *Драгош, масажист, який постачав чоловікам його віку і становища молоденьких сосок, цього разу явно перестарався* (Г. Тарасюк, Покоївка); *«Може, нічого не втрачено?» – «Пізно, – кажу йому, – такі жінки якщо вирішують, то це назавжди. Це ж не соска нашого віку,*

якій можна за вушко почесати і вона поведеться» (А. Дністровий, Патетичний блуд).

3. жарг. (мол.). Неохайна вокзальна повія.

СОСУЛЬКА, ж., жарг. (мол., крим.). Те саме, що МІНЕТНИЦЯ.

СОСЮРА, ч. 1. жарг. (крим.), жарт. Мінет.

◆ Сосюру читати [болтү] – робити мінет. 2. Те саме, що МІНЕТНИЦЯ. <...> розхваливатимуть дві сосюри-співачки, і всі вони, такі грайливі, розкуті, впевнені, заробляють на перецьвірінських трьох словах більше, ніж ти на трьох романах <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

СОСЮРКА, ж., жарг. (мол.). Те саме, що СОСЮРА 2. <...> за сценарієм спецслужби, мали сидіти й вип'ялювати губки бантиком юні підлікі і сосюрки, коли хто там промерседеситься, розімліє оком, накаже дати назад і водій запопадливо відчинить двері <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

СПАЛАХУЙКА, ж., обсц., жарт. Запальнічка. *Пацани внизу присіли під деревом, запалили по цигарці* (Ігорич із захватом дав Феді припалти від своєї одноразової, даруйте, спалахуйки)... (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

■ Контамінація спалахувати і хуй.

СПÁРЮВАННЯ, с. Статевий акт; злягання. *Чуже завжди набридає, швидше, ніж спарювання з незнайомкою десь на курорті* (О. Ульяненко, Ангели помсти).

СПÁРЮВАТИСЯ, недок. Вступати у статевий зв'язок як сuto фізіологічний акт.

СПАСКУДИТИ, док., кого, просторозм. Завбити дівчину; позбавити її цнотливості. *Та гуцуле, гуцулику, Коби-с не гуцулів,*

Була в мене єдна дівка, Та й ти є-с спаскудив (Бандурка); І не дай старому, і не дай малому, Бо старий не буде, а малий спаскудить, Бо старий не сміє, а малий не вміє (Лель, 1994, № 5); Якось то був так спаскудив тюдівську молодіжю, що біданка до Кутів ходить пішки, аби лиши на Цвичка не втрапити (М. Матіос, Солодка Даруся).

СПАТИ, недок., з ким, розм. Бути в ста- тевих зносинах з ким-небудь. А ще ка- жуть інакше: він з нею спить. Але то вже дурниця. Спробуй з нею заснути (Л. Костенко, Зелена пані Гелена); Любити я через тебе нікого не можу, але спати з ким попало мені це, дивним чином, не заважає. А може, навіть на- впаки, я роблю це зі злости (С. Пиркало, Не думай про червоне).

Пор. **ПЕРЕСПАТИ**.

◆ **Щоб з тоббю (з нею) чоловік не спав, у ролі виг.** – уживається як проклін або недоброзичливе побажання жінці. <...> шоб із нею, курва, чоловік її не спав, шоб вона [продавець, яка не продала горілки], жаба, все життя тільки самих алкашів бачила! (А. Дністровий, Пацики).

○ – мовна гра, заснована на актуалізації двох значень дієслова: *На жінці лежати – не значить спати*.

СПЕКТІ, док., кого, евфем., фольк. Здій- снити статевий акт. Коледа-леда, Дід бабу глєда, Найшов ї в печі, Хотів ї спечи (Нар. пісні в записах І. Франка).

СПЕРЕДУ, присл., фольк. Поза при статевому зляганні. Ішов батько садом, Попер матір задом, А мати регоче, *Бо спереду хоче* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

◆ **Ковбаса**, що спереду, евфем., фольк. – чоловічий статевий орган; Мед, що спé-

реду див. МЕД; **Штось** (щось) спé-реду, евфем., фольк., діял. (закарп.) – чоловічий статевий орган. *Ни неси ми подарунків, Лем неси штось спереду* (Ру-синський ерос).

СПЕРМА, ж. Сім'яна рідина, яка містить сперматозоїди, чоловічі репродуктивні клітини. – *Ти в мене кінчив, свинтус <...> – Її погляд падає на коц – там сліди моєї сперми.* – *Оба-на!* (Ю. Винничук, Троянда Орисі); <...> а потім спробував на смак, яке воно, ота сперма. Вона була солодкава і якась приторно-сли-зька (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Життя і так заплямоване, що кров'ю, що спермою. Ніякої різниці й ніякої користі від пролитого на землі, ніякої (О. Ульяненко, Квіти Содому).

■ Від гр. *σπέρμα* < *σπέρω* «зернина, сім'я».

◆ **Банк спéрми** – місце збереження сперми, яка застосовується для штучного за- пліднення; **Спéрма давить / вдáрила в мізкі** (в мозгі) у кого і без дод. – хто-не- будь починає поводитися психічно не- адекватно (про чоловіка). – Сили береже? Для боксу? – регоче Риня, – ну хай береже, тільки щоб сперма в мозги не вдарила (А. Дністровий, Пацики).

○ – метафоричне переосмислення: Я за- пліднюю мову *Спермами сміливих об-разів* (Український футуризм – О. Слі- саренко).

СПЕРМАКОЛА, ж., жарт. Безалкогольний напій «Живчик».

■ **Жартівліве** переосмислення значення слова *живчик* «чоловіча статева клі-тина».

СПЕРМАТОЗАВР, ч., жарт. 1. Сперма- тозоїд.

2. Чоловік з високою статевою потенцією.
Так, це було передусім згасання його сексуальності, хоч іноді принагідно заважене миготіння всіляких вуличних стегон і сідниць ще могло розворушити в ньому колишнього сперматозавра (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

■ **Контамінація сперматозоїд і динозавр.**

❖ – одночасна актуалізація двох значень слова: Тим часом із фалоса кримінальної демократії повискакували нові сперматозаври, котрі поперши одні потеред одного до виживання, а згодом і на цвінтари стали змагатися між собою за краще місце у царстві тіней (В. Шкляр, Кров кажана).

СПЕРМАТОЗОЇД, ч. 1. Чоловіча статева клітіна. – <...> Він мріяв про таку любов! А ти звела все до яйцеклітини, гормонів, сперматозоїдів, абортів<...> (М. Гримич, Магдалинки).

■ Зфр. *spermatozoide* <гр. отέροματόζειδος «те саме, що сперматозоїд».

2. ірон.-звеважл. Хлопець, чоловік. [Літр:] I той потворний мій сперматозоїд, Розрішившися в горбатого урода, Зробив-таки кар'єру нехуйову! (Лесь Пондерв'янський, Король Літр).

◆ Як сперматозоїд у презерватіві – безперспективно, нудно (про життя).

СПЕЦÓДЯГ, ч., евфем., жарт. Презерватив.

СПІЗДІТИ, док., що, обсц. Украсти щонебудь. [Сіръожа:] Я колись у школі працював, учителем труда. Така робота, що нема що спіздить (Лесь Пондерв'янський, Герой нашого часу); – Поки я спав, и-и... е-е ... спіздив у мене сигарети, да! (П. Вольвач, Кляса).

СПІЗДІТИ, док., обсц. Обдурити кого-небудь; увести в оману. *Ni, не розташовується* [Прага західніше від Берліна] – я згодом перевірю за мапою. Яхимек Тополь навмисне спіздів (Ю. Андрухович, Таємниця).

СПІС, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Ти любиш розглядати шкіру, Яка формує тіло панни, Ти цю пантеру взяв на віру. Встромляєш в неї спис тульпанний <...> (В. Неборак, Квітка з панteroю).

◆ Спис і меч – чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є <...> Спис і Меч, Смолоскип <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремного).

СПІДНІЦЯ, ж., розм., зневажл. Жінка як об'єкт сексуального зацікавлення чоловіка. У відділ, де я працюю, прийшла досить симпатична жіночка моїх літ. <...> Закоханий по самісінкі вуха у Мадонну, я не звертав увагу на нову «спідницю» <...> (С. Лис, Моя Мадонна).

■ Спідниця – поясний одяг, як і ЗАПÁСКА, ПЛАХТА, ФАРТУХ, для чоловіків – ШТАНÍЙ, наближений до статевих органів, а отже, пов'язаний зі статевим життям жінки або чоловіка. «Заміжні жінки можуть носити плахти повсякденно, для дівчини ж це вважається неприпустимим. Дівчина, поки не ви сватана, не носить спідниці. Бувало, що і до 25 років дівчина ходила в сорочці з поясом (мотузочкою)». Маєчик 2003: 75.

◆ Волочітися за кóжною спідніцею, просторозм., жарт. – дуже упадати за жінками. <...> я зеленого поняття не мав, що я бабій, що волочуся за кожною спідніцею, що переспав з усіма

її колежанками <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); **Не пропустити жбдної спідніці** – те саме, що **Волочитися за кожною спідніцею**. **Жбдної спідніці не пропустив у селі – ні самотньої**, ні **шлюбної** (Г. Тарасюк, Новели); **Дві подруги**. – **Порадь, за якого з двох женихів мені вийти: один – крадій, а другий – жбдної спідніці не пропустить** <...> – Як на мене, хай краще двічі згвалтують, ніж один раз обкрадуть (Анекдот).

СПІДНИЧНИК, ч., просторозм., зневажл.

Чоловік, який дуже упадає за жінками. – **А окрім всього, я – п'янця, алкоголік, як спадковий, так і благонабутий, бабій, спідничник, аліментник** (Перець, 1989, № 8).

СПІТКАННЯ, с.: ◆ **Амурне спіткання, евфем.** – статевий акт; злягання.

СПЛАВНЯ, ж.: ◆ **Сплавня** червбона, евфем., просторозм. – менструація.

■ Первісно: «цвітіння води».

СПЛУТАТИСЯ, з ким, розм., несхвальн. Зав'язати любовні стосунки з ким-небудь. <...> з ким це ти, Лізко, сплуталась, з яким-небудь викопним доistorичним ящуром, педофілом <...> (О. Криштопа, А я яй!).

СПЛЮХ, ч., евфем., жарт. – чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є <...> Викрутас, Спис і Меч, Смолоскип, Сплюх <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремного).

СПОКУСНИЦЯ, ж., евфем. Жіночий статевий орган.

СПОЛУЧАТИСЯ, недок., розм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

СПОНСОР, ч., жарг. (мол.). Багатий ханець, який утримує, матеріально підтримує дівчину. – Я знат, як вона жила по тому, як ми розбіглися: шлюбні й нешлюбні чоловіки, бойфренди, спонсори. Я жив приблизно так само <...> (Є. Кононенко, Зустріч у Сан-Франциско).

СПОРТ, ч., евфем. Статеві стосунки. Вона ніяк не могла зрозуміти: невже це такий спорт – секс? Такі, розумієте, специфічні вправи для здоров'я? (Л. Таран, Ніжний скелет у шафи).

СПРАВА, ж. 1. **фольк.** Чоловічий статевий орган. Він налагодив свою справу, як слідус, і потихеньку підкрався до кроваті (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

2. Статевий акт. В один з останніх разів, коли я її відвідував, вона поклала мене голого на ліжку і якусь мить дивилася на мене вже готового до справи, а потім лягла на мене сама, гладячи мої груди <...> (Ю. Покальчук, Паморочливий за пах джунглів).

СПРАВИТИ, док., кого, кому. Те саме, що **ЗРОБИТИ**. На припічку під кожухом Справив хлопця з одним ухом; – Чоловіче, що ти робиш, Чому хлопця не доробиш? (Нар. пісні в записах І. Франка).

СПУСКАТИ, недок., **СПУСТИТИ**, док.; вульг.-просторозм. Виливати сім'я під час статевого акту. [Іван Опанасович] <...> Я не люблю ото на простиню спускати чи на живіт <...> (Лесь Подерв'янський, Остановіс, мгновеньє); – Ти б бачив його, коли він спускає! – Ти з ним спиш? – У мене тимчасовий творчий штиль. (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); Хтось мав сім'явлиття. Серий емоційно, ніби сам був свідком

того, доповів, як тьола «брала в рот», «давала в зад» і як вони їй «стустили на рило» (Л. Дереш, Намір!).

◆ Очіма єбé, а носом спускає див. ОЧІ.

СПУСКАТИСЯ, недок., безос., зах., просторозм. Настає ерекція у чоловіка.

СПУСКАЧКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Сперма.

СПУСТИТИ див. СПУСКАТИ.

СРÁЙДА, ж., зах., вульг.-просторозм.

1. Зад, заднє місце.

2. Дівчина.

СРÁЙКА, ж., вульг.-просторозм. Сливи, які викликають пронос.

СРÁЙНИК, ч., вульг.-просторозм. Туалет.

СРÁКА, ж. 1. вульг.-просторозм., згруб.

Заднє місце людини або тварини. Сидить козак на стерні Та штани латає: Стерня його в сраку коле, а він штани лає! (Бандурка).

◆ Не бачити, як власної сräки без дзёргала, вульг.-просторозм. – не отримати, не мати чого-небудь жаданого, бажаного.

1.1. Задній отвір, через який відбувається випорожнення кишечнику.

◆ В сräці був – гівнó бáчiv (відів), вульг.-просторозм. а) ірон. Про людину, яка безпідставно вихваляється тим, що бува-ла у багатьох місцях і багато бачила; б) уживається для емоційного вираження незадоволення, обурення і т. ін.; Гівнó менí в сräці гrimítъ див. ГІВНО.

1.2. Заднє місце, що має неестетичний вигляд.

◆ Виглядати, як небіжчика сräка, вульг.-просторозм., зневажл. – бути дуже змарнілим; Гárний як сräка навíворіт, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – зо-

всім негарний (про людину); Гárний як три сräки за кущами (з-за куща, навíворіт) – те саме, що Гárний як сräка навíворіт; Мóрда як сräка у кого, вульг.-просторозм., презирл. – хто-небудь має негарне обличчя, яке викликає відразу, огиду. В тебе морда, як та сräка, сам недобрий, як собака (Бурсацький фольклор); Як сräка навíворіт у кого, вульг., зневажл. – хто-небудь дуже негарний. Як три сräки за кущами – те саме, що Як сräка навíворіт; Як у Давида: ні сräки, ні вýда, вульг.-просторозм., зневажл. – дуже негарний, непривабливий чоловік.

1.3. Заднє місце людини як непристойне місце, яке соромно показувати.

◆ Без мýла (вазелíна, зах. вазелíни) в сräку лíзти / залíзти кому, дисфем., вульг.-просторозм., презирл. – вміти вдало підлабузнюватися, знаходити підхід до кого-небудь. Взагалі, якщо подумати, наш Президент – дуже добра людина, коли б не пив та не тримав коло себе всяку шушуваль, що лізе без мýла в сräку, а поза спиною таке робить, таке робить... (М. Матіос, Бульварний роман).

■ Замість без мýла в душу лíзе. Бодай тебе жидí в сräку цíлуvali, у ролі виг. – уживається для вираження грубій відмови на чиє-небудь прохання зробити або дати що-небудь; До сräки кому, вульг.-просторозм. – кому-небудь абсолютно байдуже, все одно. <...> знаю я ваші вітаміни, таблеток накопівався, от йому тепер будь-яка революція і до сräки (С. Жадан, Біг Мак); [Свирид Опанасович:] Те здоров'я зараз зйшло на пси. Колись люди ніколи не умивались і їли сало. А захоче помідора чи диню, то отак зірве і навіть не міє.

оттаки у всіх пики були! А зараз Б-52 як пустять, і – до сраки те здоров'я (Лесь Подерв'янський, Кривенька качечка); **До сräки кärі бçі див. ОЧІ; До сräки такá сräка, вульг.-просторозм.** – ні для чого не годиться що-небудь; **До сräки такá сräка, якá не сéре** (приказка), *вульг.-просторозм.* – не треба говорити цілком очевидну дурницю, недоречність; **Лизати сräку кому, вульг.-просторозм.** – принижуватися перед ким-небудь, догоджати комусь, підлабузнюватися до когось. <...> Якби ж то <...> хоча б сто тисяч баксів... Він би вже показав, що вміє не лише сräки багатим лизати <...> (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря); **Налякáти їжакá гóлою сräкою, вульг.-просторозм., ірон.** – зовсім не злякатися; **Показáти сräку кому, вульг.-просторозм.: а)** відмовити кому-небудь у чомусь; б) виявити невдячність; **Посвистí менí в сräку, у ролі виг., вульг.-просторозм.** – те саме, що **Поцíлý в сräку; У (в) сräку дùти кому, вульг.-просторозм.: а)** панькаться з ким-небудь, запопадати перед ким-небудь. – Що то є, кумко, коли чоловік не знає другої жінки, – то ладен своїй у сräку дуті! (М. Матіос, Солодка Даруся); б) бути приниженим; перебувати у невигідному становищі. *Наші гребці граблі носять, А чужій хліба просять. Наші гребці вербу гнутуть, А чужій в сräку дмуть* (Українські сороміцькі пісні); **Цíлý (цилýте) / поцíлý (поцилýте) в сräку; Хай поцíлúє в сräку кого, у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл.: а)** уживається для вираження презирства, зневаги, зверхнього ставлення до когось. *А в городі дві грядки кукурудзи, А третя маку, Любив мя, не взяв мене, Тепер*

поцíлуй в сräку (Бандурка); **Чужим гребцім Ой чуйте, чуйте, Да й не дивуйте, Рябу собаку В сräку цілуйте** (Українські сороміцькі пісні). ■ Тричі вимовлений вислів використовувався в деяких регіонах України як оберіг від небіжчиків: щоб той не ходив, його лаяли. Толстая 2001: 183; б) уживається як груба відмова зробити, дати кому-небудь що-небудь. *При цьому він гукав перекладачу «Скажи йому, хай поцíлє мене в сräку»* (П. Солодько, Четверта революція).

1.4. Заднє місце людини для побиття, покарання.

◆ **Бий в сräку, аби головá розумна булá** (примовка), *вульг.-просторозм.* – про необхідність застосування методів фізичного покарання у вихованні; **Бùде сräка в роботі, вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як погроза побити кого-небудь; **Всíплю так, що аж будé сräка вогніо давáти, вульг.-просторозм.** – уживається як погроза дуже сильно побити кого-небудь; **В сräку бýто, не в голову кого, вульг.-просторозм.** – хто-небудь добре вихований; **Дáти по сräці кому, вульг.-просторозм.-насварити, покарати кого-небудь; Заскучáти як сräка за вíхтем, вульг.-просторозм., ірон.** – зовсім не заскучата; **Під сräку датí / надавáти – сварити або карати кого-небудь. Вона крутила Boney M I я від того звар'ював Нагнав її із хати Ще й під сräку надавав** (з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»: Файнє місто Тернопіль); **Свербítъ тобí сräка?, вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як погроза побити кого-небудь; **Сräка болítъ – головí лéгше** (приказка), *вульг.-просторозм.* – фізичне покарання дитини примушує її швидше і краще мислити; **Так вчíли, що й дóсі**

срáка свербíть (приказка), *вульг.-просторозм.* – кого-небудь дуже били у процесі навчання і виховання.

1.5. Заднє місце людини як обмежений простір, в який можна входити, в якому можна перебувати, або вмістилище. *Ой їхали жиди з гори та й не гальмували. Вони в сраці шабаш мали, в потіці очували* (Коломийки Прикарпаття).

◆ **Вліз би йому в сраку, аби міг, вульг.-просторозм., презирл.** – хто-небудь дуже заприятлював з ким-небудь і всіляко догоджає йому; **В сраці:** а) (частк.) уживається для запевнення в істинності, обґрунтованості сказаного. <...> на той бізнес потрібна ого як розвинена мережа професійних арт-ділерів, а, як каже наш оператор, і добре каже, де їх в сраці взяти? (О. Забужко, Музей покинутих секретів); <...> який в сраці анатом буде вам копирватися в мертвеці у Святу Неділю, та й понеділок під величким сумнівом <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); б) уживається як відповідь на питання «Де?». *Іде це взяти?*, питаетесься заклонотане людство. «В сраці!» є відповідь (Іда Ворс, Орган шостого чуття); **В сраці мати що, кого – бути** абсолютно байдужим до кого-, чого-небудь; повністю ігнорувати когось, щось. *Кажуть люди, що я курва – мені потом в сраці. Буду давати хлопцям потки, бо то моя праця* (Коломийки Прикарпаття); **В сраці мені ріпу за-пáлить, вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як відповідь на питання «Що мені можна зробити?» (нічого лихого не можна зробити); **Засунути в сраку що, вульг.-просторозм., презирл.** – те, що абсолютно не потрібне, від чого треба категорично відмовитися; **Лізти нéгру в**

срáку, вульг.-просторозм. – опускатися в шахту.

1.6. Заднє місце людини як метонімічне уособлення її психосоціальних рис вдачі, соціальних характеристик («срака соціальна»). [Василь:] Не хочу більше я дивитись на блядей, На тлі яких опецькуватий недоумок Викручує фігури рітуальні Свою сракою колгостною, в перерви Між засіданням в парламенті (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

◆ **З гóлою сракою, перев. з ісл. залишитися, бути, вульг.-просторозм., несхвалън.** – ні з чим; без грошей, без майна і т. ін. До Канади саком-паком, а з Канади з голов сраков (кепкування з емігрантів, які поверталися в Україну). Срака гола у кого і без додатка, *вульг.-просторозм.* – те саме, що **З гóлою сракою. Наша лінія така – обираєм Кравчука.** А за те, що срака гола, проклинаєм Чорновола (Фольклор перебудовних часів); **Хлопова срака до бúка, а панська до крісла** (приказка) – про мужика як представника соціально нижчого класу.

2. вульг.-просторозм., презирл. або лайл. Людина як носій негативних рис; // Недотепа. Грай, музико, бо ти звик, Дери лика, роби смік. Як не зробиш з лика сміка, То ти срака – не музика (Українські сороміцькі пісні).

◆ **П'яна срака, вульг.-просторозм., зневажл.** – п'яна людина. [Пророк Микола:] Сказала це тобі та срака п'яна, Шо єсть її Альонушка тепер (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Стара срака, вульг.-просторозм., зневажл.** – літня людина; **Хлоп-срáка-мотика, зах., вульг.-просторозм., презирл.** – недотепа; **Хлоп-срáка нóмер шість, а воберні**

буде дів'ять (приказка) – те саме, що Хлоп-срáка-мотíка.

3. Заднє місце людини як уособлення сексуального «тілесного низу» («срáка сексуальна»).

3.1. Заднє місце людини як об'єкт сексуальної агресії. [Юлу:] *Мальчикі, не скучайте! Я вам поібатися прінесла!* [Лукаш (лініво):] *А що, в срaku даси?* (Вяцек Славів, Яцьця Гамлета).

◆ В срáку вийбати дів. ВÍЙБАТИ; Штуцер тобі в срaku, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл. – уживається як відмова у чиєму-небудь проханні; ніхто нічого не одержить; [Як] в срáку вийбаний – те саме, що [Як] в жóпу вийбаний (див. ЖÓПА).

3.2. Заднє місце жінки як фактор її вроди, сексуальної привабливості для протилежної статі. *Пишні коси до самої сраки У Марини з села Кобеляки. Хоч дівоча краса То є довга коса, Та не менша заслуга і в сраки* (Ю. Позаяк, Українські лімерики); *Котилася торба з горба, а в тій торбі раки. А хто мене, музиканта, пригорне до сраки?* (Коломийки Прикарпаття).

◆ За чужу срáку завбóдять дráку (приказка), вульг.-просторозм. – ситуація, коли чоловіки стають суперниками у здобутті прихильності жінки; Пóвна пázуха цицьбóк і обéромок срáки, згруб.-просторозм. – пишнотіла жінка.

3.3. Жінка як об'єкт зацікавлення або сексуального бажання чоловіка.

◆ Цицькáта срáка, вульг.-просторозм. – сексуально приваблива дівчина, жінка з великими грудьми.

3.4. Заднє місце чоловіка як уособлення його сексуального «тілесного низу».

◆ Головá сивіє, а срáка дурíє у кого – хто-небудь старий, але ще має сексуальну зацікавленість і може допускати фриольні чи сороміцькі речі.

4. Дуже складна, безвихідна і неприємна ситуація. Було ясно, що винаймати квартиру не вийде <...>. Мені здається, то був час нашої найглибшої сраки (Ю. Андрушович, Таємниця).

◆ Вíлісти з срáки, вульг.-просторозм. – вийти зі скрутної ситуації, поліпшити своє становище. – <...> Тут дурному понятно: чим вищі оберти, тим більша продуктивність праці, «мо тоді ми вилізemo з сраки» (Б. Жолдак, Шизотерапія).

◆ Балáкала (зустрілася) срáка з штанáми (приказка), вульг.-просторозм., ірон.-звеважл.– про пересуди, пліткування; Бéрі срáку в жмéню та й тікáй, вульг.-просторозм., жарт. – уживається як порада кому-небудь визнати свою провину, по-разку і т. ін. в чомусь, а не продовжувати сваритися, виправдовуватися тощо; Бíжýть, аж ногáми в срáку б'є, вульг.-просторозм. – швидко тікає хто-небудь звідкись; Близький як п'яте ребро від срáки, вульг.-просторозм. – зовсім не близький, чужий, далекий (про людину); Варí, срáко, борщ, а я пішлá до хлóпців (приказка), вульг.-просторозм. – нехтування господинею господарськими обов'язками заради гульни; Вдáрити язиkóм по срáci, вульг.-просторозм. – сказати що-небудь різке, недоречне або смішне; [В душí] срáка-мотíка, вульг.-просторозм.: а) (у кого і без дод.) хто-небудь відчуває незадоволення, роздратування. Мені на сценуйти, в душі срaka-мотика, як він говорить, а тут ще ти лíзеш (Л. Дереш, Культ); б) велике

захоплення. Любов – це ж ого-го, джихат, срака-мотика (Л. Дереш, Культ); **Вербá тобі в сраці вýросте.** вульг.-просторозм. – уживається як пересторога для дітей, які люблять купатися. ■ Верба росте над водою; [Виглядати / вýглянути] як срáка з-за корчá – раптово десь з'являється; Відкрýти (розкрýти) рóта як шпак срáку, вульг.-просторозм. – голосно лаятися, сваритися з ким-небудь або почати говорити голосно та багато; **Вмреш і срáки не зобачиш,** вульг.-просторозм., жарт. – уживається як засторога тому, на кого очікує небезпека; **В срáку:** а) (частк.) уживається для підтвердження істинності, обґрунтованости сказаного. – *Hi, звичайно, в якому в сраку Афганістані, – сердито каже Террі.* – Я в Москві, на Дубровці (С. Пиркало, Не думай про червоне); б) (зі сл. п'яний, напитись і т. ін.), вульг.-просторозм., зневажл. – дуже, надзвичайно, смертельнно. *Входить Гамлет. Він у сраку п'яний. В одній руці у нього дрючик, в другій – шампанське* (Лесь Подерв'янський, Гамлет); <...> одного разу він, будучи в сраку готовим, вхопив малого Радика – мого сусіда з третього поверху, підняв угору, тримаючи на двох руках, розкручував над собою, наче довбню, й несподівано кинув <...> (А. Дністровий, Пацики). Пор.: У жóпу (див. ЖÓПА), У задницю (див. ЗÁДНИЦЯ); в) (жарг. (карт.). – вигук гравця в карти, коли партнер викидає таку карту, яка унеможливлює впевнено вести гру (протилежне – в лист); **В сраці більше рóзуmu маю, нíж ти в голові,** вульг.-просторозм., презирл. – хто-небудь уважає себе розумнішим за інших; **Головá болítъ, сраці лéгше** (прислів'я),

вульг.-просторозм. – кепкування з того, хто скаржиться на головний біль; **Головá – ходíм, а срáка – сидíм,** вульг.-просторозм. – не мати бажання підніматися з місця ійти, хоча зрозуміло, що треба; **Грúбі штанí срáку деруть** (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт. – кепкування з чоловіка, який носить штані з грубого полотна; **Держáтися як клíщ срáки,** вульг.-просторозм. – триматися кого-небудь заради власної вигоди, користі; **Догоджáти, як стрúпові на сраці,** вульг.-просторозм. – запобігти перед ким-небудь, догоджаючи, виконуючи усілякі забаганки; **Заганýти сви-стунá в срáку,** вульг.-просторозм., жарт. – стримувати випускання газів з кишечнику; **За москалá, за совíта повíділа срáка свíта** (приказка) – за радянської влади чимало українців із Західної України були заслані до Сибіру або змушені були емігрувати за кордон; **Зашити ротáку по сáму срáку,** вульг.-просторозм., презирл. – примусити кого-небудь перестати пліткувати, обмовляти, зводити наклеп на когось; **Знáти як срáка бáчить,** вульг.-просторозм., ірон. – бути дурним або необізнаним з чим-небудь; **З нóса пливé як з лихóї срáки у кого,** вульг.-просторозм. – у кого-небудь нехжити; **З однóю срáкою на два прázники,** вульг.-просторозм., жарт. – про людину, яка одночасно розпочинає дві абсолютно різні справи; **Зустрíтися (пí-знáтися)** як срáка з вíхтем, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – мати не дуже приємне знайомство; **I в рот, і в срáку,** дисфем., вульг.-просторозм., лайл. – дуже сильно, інтенсивно (пробиття або здійснення статевого акту).

■ Замість *i в хвіст, i в грибу; Іті / піті в сräку [по раки], вульг.-просторозм., лайл.* – уживається для вираження несприйняття кого-небудь, незгоди з кимсь; бажання не мати справи з ким-небудь, чимсь. Тримаю пістолет, як найбільшу цінність у своєму житті. *Pantom я розумію: нехай іде до сräку буддизм із його запереченням зброї <...>* (А. Дністровий, Патетичний блуд); **Іті (ходіти) як з мотörчиком у сräці, вульг.-просторозм., жарт.** – бути швидким у рухах і при ході вихляти стегнами (перев. про дівчину, молоду жінку); **Кобиляча сräка, вульг.-просторозм., лайл.** – негідна, мерзотна людина. <...> свиняча морда, кобиляча сräка, різницька собака, нехрещений лоб, хай би побрав тебе чорт! (В. Колісник, Мазепагетьман); **Крутити сräки кому, зах., вульг.-просторозм.** – уводити в оману когось балачками; обманювати; **Крутитися наче хто в сräку перцю насіпав, вульг.-просторозм.** – бути неспокійним, вертлявим (про людину); **Крутиться як обрік у сräці гräе, вульг.-просторозм., жарт.** – бути швидким у рухах і при ході; вихляти стегнами (перев. про дівчину). Синонім: **Іті (ходіти) як з мотörчиком у сräці; Крутити як кобиля сräкою, вульг.-просторозм.** – хитрувати, лукавити, лицемірити; **Мав бісь кишкі в голові, а у сräці рбзум** (приказка), зах., **вульг.-просторозм., презирл.** – про дурного, нерозважливого чоловіка; **Мáти в сräці кого, що, вульг.-просторозм.** – ігнорувати кого, що-небудь, байдуже або зневажливо ставитися до когось, чогось. *Ти – злочинець. Це через таких, як ти, вони знущаються над нами і взагалі мають нас в сräці* (Ю. Винничук,

Весняні ігри в осінніх садах); <...> в своїй комуналці читати стіхи комунаці *i мати у сраці режим і вождя і ціну на водяру а решта ніштяк* (В. Цибулько, Майн кайф); **Мáти шíло в сräці, вульг.-просторозм., жарт.** – бути надзвичайно рухливим, непосидючим; **Мовчáти наче сräка в гостях** (наче сräка язикá з'їла), **вульг.-просторозм., зневажл.** – бути мовчазним, нічого не говорити; **На сräку впáсти, вульг.-просторозм., жарт.** – бути дуже приголомшеним, здивованим. У жовтні в Києві двіжухи були, ну там студенти голодували, палатки розбили, Гебельс на це підписався, а здоров'я – не вистачило, помер у реанімації. Я в натурі, без «б», коли почув – мало на сräку не впав (А. Дністровий, Пащики); **Ненáче серпом по сräці рíже** – те саме, що Серпом по яйцях (див. ЯЙЦÉ); **Не шукáй в сräці зубів** (прислів'я), **вульг.-просторозм.** – про марність, безрезультатність зусиль; **Нí в рот, нí в сräку, вульг.-просторозм., несхвалын.** – абсолютно негодний, непридатний; **Нíкому із сräки не вíпасти, вульг.-просторозм.** – належати до доброго, чесного роду; **Одíн, як в сräці дíрочка, вульг.-просторозм., жарт.** – самотній, одинак у батьків; **Перó в сräку – лéгше йтí, вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як побажання щасливої дороги; **Підпérтися як сräкою об лíд, вульг.-просторозм.** – мати неприємну або безвихідну життєву ситуацію; **Поїхати як сräкою по лáвці, вульг.-просторозм., жарт.** – зазнати невдачі, краху; **Помóже як сухíй сräці попíл, вульг.-просторозм., ірон.** – зовсім не поможе; **Попáсти пáльцем в сräку, жарг.** (бурс.-сем.), **вульг.** – не вгадати; **Попрóбуй сúчку в сräку, там більше**

смаку, у ролі виг., вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – груба відмова кому-небудь у зляганні; **Потрібен як зуб у сраці, вульг.-просторозм., ірон.** – абсолютно, зовсім не потрібний; **Потрібний як сухій сраці попіл, вульг.-просторозм., жарт., ірон.** – зовсім не потрібний. – **Бляха, та хай він тобі не подобається хоч сто років, потрібна мені твоя думка, як сухій сраці попіл!** – завершив дискусію *Мартофляк <...>* (Ю. Андрухович, Рекреації); **Приліпнути, як сорочка до сраки, вульг.-просторозм.** – нав'язатися, пристати, причепитися до кого-небудь (перев. з власними проблемами); **Притули вухо до моєї (діял. мії) сраки – почуєш** (приказка), **вульг.-просторозм., жарт., зневажл.** – уживається як відповідь на нарікання співрозмовника, який не почув сказаного; **Причепитися, як кліщ до сраки, вульг.-просторозм.** – дуже приставати до кого-небудь, допікати когось власними проблемами; **Простій, як срака, вульг.-просторозм., зневажл.** – примітивний, недалекий (про людину); **П'ятами в сраку біти, вульг.-просторозм.** – байдикувати, нічого не робити; **Риби не хочу і сраку не вмочу, вульг.-просторозм., жарт.** – відмовитися від будь-якої користі, аби нічого не робити; **Робити з гóрла (пýска, рóта) сраку, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – блювати; **Робити як срака дíвиться** (чéрез сраку) у кого, **вульг.-просторозм., зневажл.** – не докладати потрібних зусиль до роботи; бути ледачим; **Роздéр сраку на ломáку, сидítъ та й латаe** (примовка), **вульг.-просторозм., народн., жарт.** – уживається як кепкування з того, хто безрезультатно намагається вийти з неприємного становища; **Руки**

з сраќи ростутъ / виросли, вульг.-просторозм., ірон. – хто-небудь невмілій, незgrabний; **Руки ростутъ не зі сраќи у кого, вульг.-просторозм., схвальн.** – хто-небудь вправний, вмілій. **Ви думаєте, що ви газдиня, то й я не перечу, але й у мене руки ростуть не зі сраки <...>** (М. Матіос, Солодка Даруся); **Свербіти як неміта сраќа, вульг.-просторозм.** – відчувати сильний свербіж, лоскотливе подразнення на шкірі; **Свой сорочки близче до сраќи** (приказка), **дисфем., вульг.-просторозм.** – людина завжди дбає насамперед про власні інтереси. ■ **Замість своя сорочка близче до тила; Сері, пердї, грýся** (примовка), **вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як відповідь на запитання «Що робити?»; **Сідати сраќою на розпечений асфальт, вульг.-просторозм.** – впадати у стан відчаю, безсиля; намагатися знайти вихід з небезпечної або безвиходної ситуації. А коли ні хріна не виходить, коли ти сідаеш сракою на розпечений асфальт, тоді твої мізки починають вишукувати що-небудь таке, чого не можна роз'яснити... (О. Ульяненко, Квіти Содому); **Сісти на сраќу, вульг.-просторозм.** – упасти від удару; **Склáсти руки як мéртвий сраќу – те саме, що Робить як сраќа дíвиться;** **Сníлось, що порося в сраці рýлось** (приказка), **вульг.-просторозм., жарт.** – уживається як відповідь на питання «Що снілось?»; **Спíймати сраќу, жарт. (мол.), вульг., жарт.** – послизнутися і впасти; **Сраќа – бáнька (дóшка, мотика, пердýка), у ролі виг., жарт. (мол.): а)** крах; кінець. Це мала бути одна з тих гулянок, напередодні яких <...> кажуть: «але ж я, курва, нахляюсь»; «наберуся до всирачки»; <...> «срака-дошка, я

все виблюю» (М. Нагач, Вісім чотири); б) емоційна реакція на ситуацію, коли хтось говорить дурниці; Сräка горїла, киселю не єла, як наблася, то розслалася (прислів'я), жарт. – про людину, яка була голодною, а потім наблася і заспокоїлася; Сräка свербіть – свекруха борщ сблить, вульг.-просторозм., жарт. – народна прикмета; Сräки крутити кому, вульг.-просторозм. – набридати комусь розмовами; Сräку віпнути кому, вульг.-просторозм. – за добро відплатити кому-небудь невдячністю; Сräку порвáти кому, вульг.-просторозм. – жорстоко розправитися з ким-небудь (з погрозою). – Вали звідси. Попадешся, то сраку на німецький хрест порву (О. Ульяненко, Ангели помсти); Так плачу, так плачу, аж по сräці слізи течуть у кого, вульг.-просторозм., ірон. – зовсім не плачу, бо нема за чим шкодувати; Такий старій, що грибій зі сräки ростуть у кого, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь дуже старий; [Так] хочеться, як голідному сräти, вульг.-просторозм., ірон. – зовсім не хочеться; Тёмно як [у негра] в сräці, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – дуже темно; Уміти сräкою цвяхи витягáти, вульг.-просторозм., схвалн. – могти досягти успіху у дуже складних ситуаціях; У сräку (зі сл. напитися, п'яний і т. ін.), жарг. (мол.), вульг. – дуже сильно, надзвичайно, до смерті. [Блядь:] <...> блядь командрівочна вночі Приходить і сідає в умивальник У сракуп'яна, і тепер дранку Ви слухаєте, як вона ікає <...> (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Літр:] Колись, у сräку п'яний, Я вийбав стару дебильну хуну <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Учепíвся, як кліщ до сräки,

вульг.-просторозм., жарт. – дуже прічепитися, пристати до кого-небудь; Хоч сräка гóла, так кáша з молоком, вульг.-просторозм. – хоч голий, бідний, але в поясі (в підв'язках); Хоч сräкою їж, вульг.-просторозм. – чого-небудь дуже багато, велика кількість; Хоч сräку витри, вульг.-просторозм., зневажл. – поступливий, безкорисливий (перев. про дівчину). До Дмитра дівка хитра, а потім – хоч сräку витри; Хуй тобі (йому, вам) в сräку див. ХУЙ; Чоловікові всієї сräки не покáзуй і всієї правди не кажі (приказка), вульг.-просторозм. – жінка не повинна бути до кінця щирою і відвертою з чоловіком; Чухáти (діял. чіхрати) сräку на дивані (канапі), вульг.-просторозм. – байдикувати, нічого не робити. Багато чим воно [змінення духу] схоже до перемоги над лінню, напр., коли, замість того, щоб іпохондрично чіхрати сräку на канапі, людина зривається і іде в гори (Л. Дереш, АРХЕ); Шáпка сýва, та сräка періста (приказка), вульг.-просторозм., заст. – про злодія, битого різками у волості; Шкrebé як деркачém по сräці, вульг.-просторозм. – неприємно діє своєю на в'язливістю, прискіпливістю (про людину); [Щe] телé в сräці, а вже продаєть (бáба добрінью лáгодить) (прислів'я), вульг.-просторозм. – про ситуацію, коли розраховують на те, чого ще нема зараз; Щоб (щóби) бідá нас у сräку ціluvala, у ролі виг., вульг.-просторозм., жарт. – уживається як тост з побажанням усього доброго. Потім я дістав з-за холодильника почату пляшку коньяку, і ми випили першу за нас, бо ми того варти, другу за Павла Антоновича і за те, щоби біда ціluvala нас у сräку, а

третю, ну третю, звичайно, за любов <...> («Львівське метро № 4»); Язик би тобі в сраку забіг, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл. – уживається як недобре побажання балакучій людині або тій, яка обмовляє інших, пліткує; Язик відрізати та й до сраки пхнути (запхати), вульг.-просторозм. – уживається як погроза фізичної розправи над ким-небудь з приводу недоречних висловлювань. Ти такої не співай, бо не маєш нутри, Тобі язик відрізати та й до сраки пхнути (Бандурка); Язик у срaku забіжкити, вульг.-просторозм., жарт. – уживається як пересторога для надто цікавих; Яка коробва телі мала, то бика срака боліла (прислів'я), вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – уживається як кепкування з людини, яка надто переймається чужим лихом; Як на сраці прищ, вульг.-просторозм., жарт. – дуже, надзвичайно, занадто (про кого-небудь надокучливого, неприємного). То проклятий Сидір [Ковпак] Наступав як кліщ. Докучав нам дуже, Як на сраці прищ (В. Даниленко, Сучасна українська літературна містифікація – С. Близнюк); Якобі сраки?, вульг.-просторозм. – чому, навіщо? По-друге, якої сраки вони крутяться саме навколо нього – їм що, своїх беззубих любасів не вистачає (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); [Як] серпом по сраці, вульг.-просторозм. – те саме, що Як серпом по яйцях (див. ЯЙЦЯ).

○ – мовна гра:

- римування:
- А ти спрос? – Спрос! – То втикни в сраку нос.
- Га? – В сраці нога.
- Де? – В сраці гуде.

– Коли? – Як тебе з сраки вели.

– Липа – Поцілуй в сраку Пилипа.

– Скажи «телебачення». – Телебачення.

– Поцілуй у сраку і попроси пробачення.

– Три – Носом срaku втри.

– Хто вмер? – Петриха. – Котра? – Поцілуй в сраку Петра!

Без праці не буде і в сраці. Не буде праці – не буде в сраці.

За кожний обід даю Богу душу, а попові срaku (жартівливе дякування Богу за обід).

Лютий буде добре в срaku дути.

Поцілуй себе в срaku, щоб не боявся переляку.

Жили, жили, поки їм не порвалися в сраці жили (жартівлива форма закінчення казок, які завершуються весіллям, а потім щасливим життям).

Мадзури – в сраці дзюри (вислів, яким дражнили мазурів).

Василь-куркусиль курці срaku одкусив. Митер, срaku би ним витер.

Ой Миколо чого в тебе срака гола? (вислови, якими дражнять чоловіків на ім'я Василь, Дмитро, Микола).

Оба Митри, хоч ними срaku витри (про двох ледачих чоловіків).

Срака – мака, дупа – ляка (неясний вислів, яким перебивають чиось недоречну мову).

Так про жінку дбаєш, що навіть сраки її не знаєш (вислів з сороміцького фольклору, запис В. Гнатюка: «Якийсь чоловік наказав позганяти жінок і чоловіків з усього села до двора. Та й наказав жінкам стати в ряд, та й заголити срaku»).

– А ви, – каже до чоловіків, – пізнайте, котра ваша жінка. А то було смерком. Та й деякі пізнали своїх жінок по сраці.

– Дайте їм двадцять п'ять нагайів! То

замість працювати пильнуєш жінчиної сраки? А другі не пізнали! – Дайте їм, каже, двадцять п'ять нагайв. То ти, каже, так про жінку дбаєш, що навіть сраки її не знаєш?»).

Танцювала, дроботіла, поки срати захотіла; а як срати захотіла: «Ой пустіть мене, бо впріла» (про завзяту, запальну танцюристку).

Умерла та й сраку заперла (про померлу жінку).

—омофони: *Тепер-діти, тепер-діти вранці юшки с-раками варила. Тепер-діти, тепер-діти, вставайте, юшки с-раками їсти!*

СРАКАТИ, недок., вульг.-просторозм. Випорожнюватися.

СРАКАТИЙ, а, е, вульг.-просторозм. Який має товстий зад.

СРАКОБІЙ, ч., жарг. (вояк.), вульг., заст. Сідло.

СРАКОЛІЗ, ч., вульг.-просторозм. Підлабузник, підліза; той, хто любить грубі лестощі. Звідки він [громадянський патріотизм] у того, хто продає гуртом і вроздріб усе, що можна продати? У того, хто їде за наші гроши з півсвіту до Баден-Бадена чи відправляє на Олімпіаду зграню чиновників із дружинами та коханками (Поступ, 2004, № 192).

СРАКОПАД, ж., вульг.-просторозм. Ожеледиця.

СРАКОТЛУК, ч., зах., вульг.-просторозм., заст. Учитель гімназії.

СРАКУЛА, ч., зах., вульг.-просторозм. Опецькуватий чоловік, перев. з села.

СРАЛЬНИК, ч., вульг.-просторозм. Туалет, який знаходиться поза межами по-

мешкання, надворі. *Туалет, а точніше сказати дерев'яний сральник, знаходився у глибині двору <...>* (Ю. Андрухович, Таємниця); // Дуже брудний або естетично непривабливий туалет. – Ну, Діл зі своїм трансформером. Бачиш, усі сральники позабивав. Усе – ці кляті кульки (Іздрик, АМ™); *Nіхто не забутий, відгукнулося <...> в ньому далеке піонерське дитинство з груповим онанізмом у хлоркою засипаних сральниках* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

СРАЛЬНЯ, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що СРАЛЬНИК. У нерозривній діалектичній єдності з голосами перебувають і запахи – букет гуртожитського існування, аура кухонь і сралень з подальшими міазмами загаченого сміттєпроводу, перегарів і сперми (Ю. Андрухович, Московіада); [Буратіно:] *Мальвіна, вони в сральню пішли, а ми давай в ванну пойдьом* (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізменіть нізяз).

СРАМОТА, ж., просторозм. Те саме, що СОРОМОТА. <...> Цвичок, роздягнувшись наголо, але прикривши свою срамоту долонею, шубовснув у теплу, як молоко з-під корови, воду (М. Матіос, Солодка Даруся); Боже, як давно я не була зігріта ласкою, коли тепер, у найголоднішу свою годину, дерева з високими білими свічками, схожими на головічу срамоту, привиджалися мені потенційними коханцями! (М. Матіос, Бульварний роман).

СРАНИЙ, а, е, вульг.-просторозм. 1. Забруднений випорожненнями.

2. Дуже брудний.

3. лайл. Дуже поганий, нікудишній. – Ну, добре, – говорю я, – а як же я ці срані

консерви відкрию? (С. Жадан, Біг Мак); [Дмитро Стус:] Видавництво «Дніпро» має намір розпочати видання української класики в адаптованому стилому переказі. Я знаю, що в Америці такі книжки видаються. Виправдано це чи не виправдано в сучасних умовах, коли примусити прочитати всі твори зі шкільної програми сучасну дитину майже неможливо? [Григорій Грабович:] Це фантастична ідея, але вона є абсолютно срана. Це страшно. По суті, це є бастардизація літератури (Кр, 2003, № 14).

◆ Сра́ною мітлобю виганяти кого, лайл. – насильно випроваджувати кого-небудь звідкись.

СРАННЯ, с., вульг.-просторозм. Процес випорожнення.

◆ Такé вчéння, як з голóдного срання з кого, вульг.-просторозм., зневажл. – хто-небудь не хоче вчитися або не має здібностей.

СРАНЬ, ж., вульг.-просторозм. 1. Випорожнення, кал.

2. що-небудь погане, нікудишнє.

3. у ролі виг. Уживається для вираження по-диву, нетерпіння, досади і т. ін. Маршал вгризається Дракулою в груди Алли. Вода буряковіє. – От срань (О. Ульяненко, Квіти Содому).

◆ Срань господня, у ролі виг., жарг. (мол.), вульг. – те саме, що СРАНЬ 3. <...> Риня витягує ключ до дверей. Але, срань господня! – ключ не підходить, змінили замок (А. Дністровий, Пацики); <...> він склонив її <...> чи за *tommy hilfiger* <...> чи той же *donna karan of new york*, срань господня, і він підійняв Аліну Ігорівну з офісного крісла <...>

(А. Жураківський, Кінець відпустки). Синонім: О Господи!

СРАТВÓ, с., вульг.-просторозм. Процес випорожнення.

СРАТИ, недок., вульг.-просторозм. 1. Вивільнити кишечник; випорожнюватися (про людей і тварин). Й кружлятиме нас до нестями Богненна танцю благодать, Аж поки знов (даруйте, дами!) Добродій не захоче сратъ (Ю. Позаяк, Шедеври).

■ Від праслов. *sъratи*; очевидно, споріднене з латиськ. *sārpī* (мн.) «покідьки, бруд», перськ. *sargīn* «гній, кал», дінdevр. *śárd-hatē* «випускати гази». Пор.: рос. *срать*, біл. *сраць*, пол. *srać*, чеськ. *sráti*, словацьк. *srat'*, болг. *серá*. ЕСУМ, 5, 387.

◆ Бодáй ти срав дálі як бáчиш, вульг.-просторозм. – уживається як прокляття; Бодáй ти срав тóнше вблоса і далі голоса, вульг.-просторозм. – уживається як прокляття з недобрими побажаннями; Вандробний [той, хто любить мандрувати] чоловік – усе то з пéчí на двíр срати, тоздбóру на пíч спáти (прислів'я), жарт. – насміхання з лінівого чоловіка; Вибиráється як [соня] за мóре срати, вульг.-просторозм. – який не вміє швидко діяти, робити що-небудь; дуже повільний; Вýтріщив бчí, начé срати хóче, вульг.-просторозм. – надутися, широко розплющивши очі (про людину); Він до її хáти як пíд пень срати, вульг.-просторозм., зневажл. – про чоловіка, який немилій жінці, але вчащає до неї; Живé як мóха, а сéре як вíл (приказка), ірон.-зневажл. – про людину, яка вдає з себе слабу, проте єсть добре і багато; I місця не знати, де ходíли срати, вульг.-просторозм. – усе заросло бур'яном; I не серí, і не лижí, вульг.-просторозм.

— не роби нічого поганого, щоб потім не каєтися; **Ісралі, й мázали, три дні іхали** (приказка), **вульг.-просторозм.** — про тривалу, копітку, перев. безрезультатну роботу; **Крутитися як Сérка срать,** **вульг.-просторозм., ірон.-жарт.** — бути метушливим (про людину); **Мáло єсть, багáто сéре, вульг.-просторозм.** — уживається як кепкування з дівчини, яка при людях соромиться багато їсти; **Молодé — золотé: сíло срati та й не мóже встáти** (приказка), **народн., вульг., жарт.** — насміхання старих з молодих; **Не мав вовк чим срati, то лíкami** (приказка) — про кого-небудь пущено якусь брехню; **Не мав вовк чим срati, то пíшоб до лíсу лíка дратi** (приказка), **вульг.-просторозм.** — про необдуману, безглазду справу; **Не серí вíще, як срáка вíросла** (прислів'я), **вульг.-просторозм.** — не берися за непосильну справу; **Одін без дру́гого й срati не пíде,** **вульг.-просторозм., жарт.** — дуже пристрасні, дружні і бувають завжди разом; **Пíзно срati, жарг. (мол.), вульг.** — страх, кінець. Це ж треба так нахерачитись, сука <...> А потім дивись — і все, пізно срати, викликай міліцію для опознання (М. Бриних, Голосіння з-під снігу); **Пітý як за мóbre срati,** **вульг.-просторозм.** — дуже довго не повернатися; **Сам серí, сам їж, дисфем., жарг. (бурс.-сем.), вульг.** — уживається як пародіювання вислову, яким керівник хору задавав тони співцям: соль, сі, ре, соль; **Серí, пердí, грýся** (примовка), **вульг.-просторозм., жарт.** — емоційна реакція на висловлену ким-небудь дурницю; **Серí, серí, мáра тебé берí,** **вульг.-просторозм.** — кажуть тому, кого застали при випорожненні; **Серý / насерý твоїй мáмі, у ролi виг.,**

вульг.-просторозм., лайл. — уживається для вираження презирства, зневаги до кого-небудь. **Серу твоїй мамi!** — Я твоїй не серу, бо твоя би з'їла (Усна мова); **Серý на твою ѓолову, у ролi виг., лайл..** — те саме, що Серý / насерý твоїй мáмі!; **Срав би ти крб'ю, у ролi виг., лайл..** — уживається як проклін з недобрими побажаннями — захворіти на дизентерію; **Срав, пердів, з горí летів, а як упáв, то ся всрав** (примовка), **вульг.-просторозм., жарт.** — кепкування з чоловіка, який упав з висоти; **Срав, пердів і ще хотів** (примовка), **вульг.-просторозм., зневажл.** — про людину, яка багато й беззмістово говорить. — Ну що там на зборах наш голова? — Срав, пердів і ще хотів (Усна мова); **Сráла Вárка на Зáхárka, вульг.-просторозм.** — репліка на чиесь недоречне висловлювання; **Сráли — мázали, та гlíни не стáло** (приказка), **вульг.-просторозм.** — про марність, безрезультатність чиїх-небудь зусиль; **Сráли мúхи — веснá будé** (прислів'я), **вульг.-просторозм., ірон.** — уживається для вираження недовіри; **Сráло-пердíло, у ролi виг.** — уживається як емоційна реакція на сказану ким-небудь дурницю; **Срати в штанí і по-мéрти на унітází, вульг.-просторозм.** — дожити до глибокої старости. <...> такi, як ти, так не вмирають. Нема чьо боятися, доживеш до старости, будеш срати в штанi і помреш на унітазi <...> (А. Дністровий, Пацики); **Срати запéрло,** **вульг.-просторозм.** — важко або неможливо випорожнитися; **Срати і срати до кого, чого, вульг.-просторозм.** — дуже важко досягти рівня кого-, чого-небудь. [Щукін:] Нет, всьо-такi нам до Європи Сратъ і сратъ єцьо! (Лесь

Подерв'янський, Герой нашого часу); – Розуміє, що до втілення ідеї вільного суспільства ще срать і срать <...> (П. Солодко, Четверта революція); Сräти кбксом, жарг. (крим.), вульг.-просторозм.– говорити нісенітні. ■ Кокс – хліб у тюромі; Сräти, сräти в одін глечик, та й розбити, вульг.-просторозм. – бути добрими друзями, але посваритися; Сräти тонко, вульг.-просторозм. – дуже бідувати; Срать не можу без тебе, жарг. (бурс.-сем.), жарт. – не можу без тебе жити; То віл у вбоду сёре чи я говорю?, вульг.-просторозм. – уживається для вираження обурення, незадоволення з природу того, що хтось говорить правду, а його звинувачують у брехні; То чиста саранчá: одній кінцем єсть, а другим сёре (прислів'я) – про ненажерливих людей; Тяжко сräти не ївши (прислів'я), вульг.-просторозм.: а) про голодну людину; б) (зневажл.) про бідного чоловіка, який за браком грошей не може розпочати власну справу; Хоче робити як голбдний сräти, вульг.-просторозм., ірон. – не хотіти працювати; бути ледачим; Я з тобою срать ніколи не піду (не сяду), вульг.-просторозм., презирл. – уживається для вираження зневаги, презирства до кого-небудь. Синонім: Я з тобою до однієї дірки не сцятиму (див. СЦЯТИ); Якби був вовк не срав, то був би барана піймáв (прислів'я), вульг.-просторозм. – кепкування з людини, яка прогавила добру нагоду; Як дідько сräти поїхав – те саме, що Пішоб як за мбрэ сräти.

2. Дуже боятися.

◆ У ріжкó сräти, вульг.-просторозм. – боятися. Пор. У ріжкó накласти (див. НАКЛАСТИ).

Пор. ПЕРЕСräТИ 2.

3. на кого, що. Зневажати кого-, що-небудь, з презирством ставитися до когось, чогось. Да я срав на тебе, на твого брата і на його прокуратуру! (А. Дністровий, Пацики); Коли ти надто туманний і нетривкий для того, щоби твоя public persona змогла обітертися об тебе і зайняти свою звичну позицію «Сру я на всіх без розбору». Хм. Починаєш так щемливо сумувати. Дивно, нє? (І. Карпа, Перламутрове порно).

◆ Сräти / насräти в дûшу кому – псувати кому-небудь настрій. Ти ім шматок хліба даєш і до хліба, а воно, бидло, сере тобі в душу! (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб); [Літр:] <...> I дикий сморід, цей дух гівна на вільних білих крилах Впovзav мені у серце, як гадюка, I люто в душу срав <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літpr); Сräти я хотів з високого дέрева, у ролі виг., на кого, що, вульг., лайл. – уживається для вираження презирства, байдужості до кого-, чого-небудь. <...> і срати хотіли б на кризу духовності і падіння валового продукту <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

○ – римовані вислови: Як були комуністи, було що пти й їсти, як прийшли демократи – немає чим срати.

Стара баба срала, трави ся тримала, трава ся урвала, баба в говно впала.

– Серу матері твоїй! – Моя мати в гробі та насере тобі, а ти вилізеш на гріб та й подъобаєш як біб.

СräТИСЯ, недок., з ким, до кого, на кого, вульг.-просторозм. – сварити кого-небудь, лаятися з кимсь.

Пор. ПОСCRÄТИСЯ.

СРАЧ, ч., вульг.-просторозм. 1. Безлад, бруд у приміщені. Мовчки відпарювалися

у гарячій ванні, оклигував, съорбаючи її борці та супи, а оклигавши, відбичував за її янгольське терпіння і милосердя репризами, які він називав «поезами» або «віршиками», на кшталт: Приходжу додому – В хаті – срач. Жінка на дивані, В руках – Драч (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький»).

2. народн. Пронос.

3. зах., заст. Недотепа, нездара.

4. Туалет за межами будинку.

◆ Срач-папір – туалетний папір.

СРАЧКА¹, ж. Зменш.-пестл. до СРАКА.

Стойть на річці прачка, А я тую прачку хуєм під срачку! (Бандурка); *Молодий параноїк з Херсона Був надиво первертна персона: Спокушав він собачок / впихав їм до срачок – За таким гівнюком плаче зона* (Ю. Позаяк, Українські лімерики).

◆ В срачку, зі сл. напитися, п'яний і т. ін., вульг.-просторозм. – дуже, надзвичайно, до смерті. *Може, напитися в срачку? / про все забути?* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); *Той заперечливо киває головою і гнівно каже, що вони готові в срачку і дуже важко розуміють те, що відбувається* (А. Дністровий, Місто уповільненої дії).

СРАЧКА², ж., вульг.-просторозм. Пронос.

Мене злегка морозить, хоча я ковтнув цілу купу таблеток, накидав усього потрохи: чотири штуки активованого вугілля, анальгін, і навіть від срачки, бо з п'ятої ранку бігаю, як ненормальний (А. Дністровий, Пацюки).

◆ Бістрий як срачка після олів’є, вульг.-просторозм., жарт. – занадто метушливий, жвавий (про людину); *Бігати / бігти як на срачку* – дуже метушитися, бути занадто рухливим або дуже по-

спішати; *Срачку зривати, жарг. (бурс.-сем.)* – обурювати, дратувати, злити кого-небудь; *Срачку мати, вульг.-просторозм.* – дуже поспішати; *Як не срачка, то дристачка* (приказка), *вульг.-просторозм., жарт.* – як не одна біда, то інша.

◆ – у функції об’єкта образного порівняння: *<...> в нього вже перші приступи Божого одкровення, в нього це як срачка, його просто розриває, і все тут <...>* (С. Жадан, Депеш Мод).

СРІОНДЕЛЬ, ч., вульг.-просторозм. Сідниці.

СТАДІОН, ч., жарг. (мол.), жарт. Двоє або більше ліжок, зсунутих разом для статевого злягання.

СТАНÓК, ч., жарг. (крим., мол.), жарт. Сідниці, стегна жінки.

СТАРПÉР, ч., вульг.-просторозм., жарт.

Чоловік похилого віку. Старий козел... Мав би знати золоте правило старперів: не годен – не берись до жінки <..> (Г. Тарасюк, Новели).

■ Від Старий передун (див. ПЕРДУН).

СТАТИ, док. Те саме, що ВСТАТИ.

◆ Стати дубом див. ДУБ.

СТАТЬ, ж.: ◆ Протилéжна стать – чоловік з жіночої точки зору або жінка – з чоловічої; *Сильна стать* – чоловік; *Слабка стать* – жінка; *Третя стать*, жарт.-ірон. – гомосексуаліст.

СТЕГНОБЛУДІЄ, с., згруб.-просторозм., несхвалюн. Онанізм, мастурбація.

СТЕЖИНОЧКА, ч., евфем., фольк. Вагіна.

Семене, Семене, вузесенька в мене... Вузесенька стежиночка на городі в мене (Українські сороміцькі пісні).

СТЕЛІТИСЯ, недок., під кого. Погоджуватися на статевий акт з ким-небудь (про жінку). *I стелилася гуцульська дівка під кревняка і чужинця, і лунали горами загасні стогони* (С. Процюк, Тотем).

СТИГА, ж., арг. Зад.

СТИРЧÁК (СТОРЧÁК), ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. *Параско моя, Коли ласка твоя, – вистав свого ровчака Протів моого сторчака* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

СТОРОНА́, ж..: ◆ **Ходити / піті на стóро-ну** – спроявляти малу або велику нужду просто неба.

СТОРЧÁК див. СТИРЧÁК.

СТОСУНКИ, мн.: ◆ **Статéві стосунки**, евфем. – статевий акт.

СТОЯК, ч., евфем., схвальн. Статевий орган чоловіка з високою статевою потенцією. <...> *Брігадір такого стояка мав, що ним можна було гвіздики забивати!* (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгuliaївцях).

СТОЯТИ, недок., просторозм. 1. у кого. Хто-небудь здатний до ерекції (про чоловіка). *Дарую тобі гриневъ, Аби у тебе стояло, як бивень. А тобі, молодій, дарую ніж – Як у нього не стоятиме, то відріж* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); У тебе що, не стоїть? – скалить він свої зуби в неприємній, тупій посмішці, ніби показує, який він нафарширований штемп, і що всім цей галімий цирк подобається (А. Дністровий, Пацики).

◆ **Хуй стоїть** див. ХУЙ.

2. на кого. Відчувати сексуальне бажання стосовно особи протилежної статі.

◦ – актуалізація фразеологічно зв'язаного і «еротичного» значення: *Як у хлопа стоїть, то й робота стоятиме* (прислів'я);

– Яка різниця між злодієм і коханцем?

– Злодій шукає, де погано лежить, а коханець – де погано стоїть.

Пор. СТАТИ.

СТОЯЧИЙ, а, е, просторозм. Який стоїть; випрямлений, твердий (про чоловічий статевий член).

СТРИБАТИ, недок., евфем. Здійснювати статевий акт (про чоловіка).

СТРИЖЕНЬ, ч.. жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган. <...> *його стрижень майже боляче тиснув їй на живіт* <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

◆ **Ганяти стрижня** див. ГАНЯТИ.

СТРИПТИЗ, ч. 1. Видовище, в якому повільно й еротично роздягаються.

■ З англ.: *strip* «роздягати себе», *tease* «дражнити».

2. Відверта розмова з ким-небудь про інтимні питання.

СТРУГАТИ, недок., кого. Запліднювати жінку, яка народжує дітей. *Дядя Федір в містечку Судак Що не робить, то зробить не так. Вже три роки підряд Він струга негритят. Що тут скажеш – мудак є мудак* (Ю. Позаяк, Українські лімерики); <...> *квасив, стругав байстрюків, бре-хав, держава ж вимагала достойних кадрів* <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

◆ **Стругати дітей** – те саме, що стругати.

СТРУК, ч., евфем., фольк. Те саме, що СТРУЧÓК. *Зрана свербить голова, Упогудне – пича. А мий милый з свойым струком Прийде лем пуд вичір* (Русинський ерос).

СТРУМЕНТ див. ІНСТРУМЕНТ.

СТРУЧОК (СТРЮЧОК), ч., евфем. Чоловічий статевий орган. *Настає певний час – і все на світі зненацька починає обертатися навколо твого стручка* (Ю. Андрухович, Таємниця); *Я сіла на ліжку і відвернула ковдру. Він був голий, і стрючок у нього стирчав прямовисно, як антена* (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

СТРЮЧОК див. СТРУЧОК.

СТУДІЇ, мн.: ◆ Гéндерні стúдїї, евфем., жарт. – туалет.

СТУДНИК, ч., евфем., фольк. Піхва.

◆ Між ярùгами є стúдник, де б напíвся і мій кóник див. КÓНИК.

СТУПА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розтіята, Хтиева, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжацок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цьмакаюча <...>. Ну, а тепер продовжуй. І я вповіла: – Дупельце, Нірка, Пастка, Ружа, Макітра, Ступна, Свічкогас, Ополонка, Криниця <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

СТУПКА, ж., евфем., фольк. Пестл. до СТУПА. *Ой мельничко-круподерочко, Позич ступку обдирати крупки. – Моя ступка непорожня, Обдирає шляхта подорожня* (Цит. за: Виженко 2005).

СУК, ч.: ◆ Паршиве дéрево в сук ростé, (приказка), жарт. – про чоловіка з великим статевим органом.

СУКА, ж., просторозм., лайл. Жінка легкої поведінки; повія. *Давай, виїбі цю суку, діставай свого пеніса, дай їй, щоб запам'ятала, вівіця, горланить Артур, хочеш, я тобі допоможу <...>*

(А. Дністровий, Пацики). // Уживається як лайливе слово щодо жінки. *Ой втратив я літо, втратив я весну, втратив дівчину, як суку облесну* (Бандурка); *Артур зневажливо каже, щоб на цю суку не звертали уваги, сама доповзе додому* (А. Дністровий, Пацики).

■ Первісно: самка домашнього собаки або тварин з родини собачих. Зв'язок самки собаки і пса з еротикою відомий міфології і фольклору багатьох народів. Звідси – велика кількість лайливих слів і висловів, які виникли на основі цієї асоціації.

◆ Як сúка не схóче, то й пес не вскóче (то пес не зáйме) (прислів'я), народн., вульг. – без власної волі жінки статевий акт не відбудеться.

СУНÍЦI, мн., жарг. (бурс.-сем.). Подружня зрада.

СУНУТИ, недок., зах., вульг.-просторозм., заст. Здійснювати статевий акт.

СУНУТИСЯ, недок., зах., вульг.-просторозм., заст. Здійснювати статевий акт.

СУРА, ж., діял. (поліськ.), зневажл. Розпушна жінка. *Суро! Не переймай моого чоловіка, бо коси вирву!* (Усна мова).

■ Первісно «сміття» < біл. сур < рос. сор, пов'язане з чергуванням голосних із серу, срати. ЕСУМ, 5, 478.

СУРЛЯТИ, недок., вульг.-просторозм. Справляти малу нужду.

СУСТАВ, ч., фольк. Чоловічий статевий орган. *А я хлопець жвавий, жвавий, Хиттаються в мене жили; Не так жили, як сустав, Бо межи дівками став* (Цит. за: Виженко 2005).

СУТЕНЕР, ч. Коханець повії, що живе на її кошти.

■ З фр.: *souteneur* «той, хто живе за рахунок повії» < *soutenir* «підтримувати, утримувати».

СУФЛЬБРА, ж., згруб.-просторозм., заст. Повія.

■ Слово з рос. тюремно-арештантського жаргону, датується XIX ст. Фемінатив від *суфльор* «чоловік, який вступає в орогенітальний контакт з іншим чоловіком». ЯБМ, 2, 397.

СУХÁР, ч.: ◆ Розмочити сухáр, евфем., жарт. – мати випадкове статеве злягання з жінкою.

СУХОДРОЧКА, ж., вульг., зневажл. 1. Мастурбaciя, онанiзм або здiйснення статевого акту без досягнення оргазму.

2. Втомливо нудна, неприємна, довготрива-ла, але непродуктивна справа, заняття.

◆ Суходрочка мiршава, вульг., лайл. – негарна і неприємна жінка. <...> молоденька карга, яка веде цей предмет, гнies на мене по страшній силi, суходрочка мiршава <...> (А. Дністровий, Пацьки).

СУХТЯ, ж., арг. 1. Жіночий статевий орган. 2. лайл. Жінка.

СУХЧÁ, ж. Те саме, що СУХТЯ.

СУЧКА, ж., просторозм., лайл. Жінка легкої поведінки, повія.

■ Див. СУКА.

◆ Сучку чéрез каблúчку, жарг. (бурс.-сем.) – уживається як відповідь на матірну лайку.

СЦІК, ч. Звуконаслідуване слово; однокр. до СЦЯТИ. А собаки з Маківок Сцик, пердь на дівок (Українські сороміцькі пісні).

◆ Сцик без пердик, як весілля без музик див. ПЕРДІК.

СЦІКЛÍВИЙ, а, е, вульг.-просторозм.

1. Який часто справляє малу нужду.
2. Боязкий, ляклivий (про людину). <...>
якщо «воно» таке циклiве вiд початку,
– і в подальшому нiчого хорошого не
ждi. *Бо перед кожним статевим актом*
вимагатиме довiдку вiд венеролога і
розгорнутий аналiз кровi (ПiК, 2004,
№ 10).

СЦІКЛÍННЯ, с., вульг.-просторозм. Сечча. Це був багатий дiм, де нiколи не смердiло помиями, не дралo горло дешевим тютюном, сциклинням <...> (О. Ульяненко, Хрест на Сатурнi).

СЦІКОЙДА, ж., дiял. (найднiпр.), зневажл. Неакуратна дiвчина. *O, уже й Настина* сцикoida на танцi прийшла (Усна мова).

СЦІКУН, ч., вульг.-просторозм. 1. Чоловiк, який часто справляє малу нужду. 26 травня 2004 року журналiсти зустрiлися з колишнiм головою парткомiї при Донецькому обкомi КПУ Олександром Медяником, який розбирav численнi скарги на Януковича i ознайомився з матерiалами суду. Наприкiнцi здiбанки Медяник сказав: «Якщо людина в дитинствi мочилася, то що, iї все життя сцикуном дражнити?» (Поступ, 2004, № 135).

2. Боягуз. Трапляються серед студентiв i «сцикунi». Тобто тi, хто уникають сексу через панiчний страх перед венеричними хворобами та СНДом <...> (ПiК, 2004, № 10).

3. Про молодого, недосвiдченого чоловiка. А мужик, що їх у матерi було десятки, тандичився, намагаючись iще раз зазирнути в очi очi – зовсiм чистi, такi, якi вiн знав ще кiлька рокiв тому, коли

її тендітні коліна не розставляли сцикуні <...> (О. Ульяненко, Седой); – А ти старших людей не собач, сцикун безбожний! (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

СЦІКУХА, ж., вульг.-просторозм. Жін. до СЦІКУН 1, 3.

СЦІКУШКА, ж., вульг.-просторозм. Зменш. до СЦІКУХА. – <...> Знаєш, скільки зараз коштує «сінявка» в парку? Ну? – Ну... п'ять гривень. – Гривня!!! Тринадцятирічні сцикушки за гривню віддануться без усіляких презервативів (ПіК, 2003, № 37).

СЦІОН, ч., вульг.-просторозм., жарт. Чоловічий статевий орган.

СЦЯКИ, мн., вульг.-просторозм. 1. Сеча.

2. Поганий чай або компот.

3. Алкогольний напій поганої якості. Я відчув, що коли не вип'ю, то в якийсь момент зірвуся і завию. <...> Адже тих інших напоїв я пити не міг. У мене є принцип: сцяків не п'ю (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

СЦЯННЯ, с., вульг.-просторозм. Сечовипускання. От тільки в жодному разі не казати про те сцяння – вони обов'язково скористаються і тоді вже спаді нікуди не випустять (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

СЦЯТИ, недок., вульг.-просторозм. 1. Справляти малу нужду; мочитися. Полюбила тракториста, Одну нічку стала – Цілий тиждень цицьки мила, Соляркою сця...а (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); [Опанас:] На, тіки сцять не проси (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

Пор. ПОСЦЯТИ.

■ Від праслов. *sъscati, пов'язане з чергуванням голосних з ітеративом sikati; спо-

ріднене з діндеєвр. siēcāti «виливає», лат. siat «випускає сечу», давнім. seih «сеча». Пор.: дніпрськ. съць (сець) «сеча», рос. сцать, біл. сцаць, пол. szczać, чеськ. scáti, нлуж. Ȣсаѣ, Ȣсаѣ «випускати сечу». ЕСУМ, 5, 492.

◆ Абі ти густо сцяв, а рідко срав, вульг.-просторозм., лайл. – уживається як проклін, адресований п'яниці або ненажері; **Вміти сцяти на вітер**, вульг.-просторозм., жарт. – докучати комусь, наражатися на прикрість; **До однієї дірки не сцяти з ким**, вульг.-просторозм., презирл.– уживається для вираження зневаги, презирства до кого-небудь; **Сци (насци)** в бчі, а він кáже – «Бóжа росá» див. ОЧІ; **Сцяти пробти вітру**, вульг.-просторозм., несхвалинь. – розпочинати яку-небудь зарані ризиковану, приречену на невдачу справу проти того, хто має владу, вплив; **Сцяти як корóба**, вульг.-просторозм., жарт. – голосно мочитися.

2. **Боятися**. – Ну що – сции? – про всяк перепитав у мене пахран, спинившиесь. – Сам сциш... – процидив я, намагаючись надати третячому голосу впевненості (О. Криштопа, А я яй!).

◆ **Бóдеш (застáвлю) кроб'ю сцяти**, вульг.-просторозм. – уживається як погроза фізичної розправи над ким-небудь. – Ну, бля, якщо найду шота, то я базарю, я тебе тута поломаю, будеш кров'ю сцяти (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); **Сцяти компóтом**, жарг. (мол.), вульг. – боятися. Тільки вікна повідкривайте, кажу їм, бо не буде чим дихати. Не сци компотом, відповідає Коновал, бере мене за руку й виводить у коридор перетерти по кілька слів (А. Дністровий, Пацики); **Сцяти по ногáх [кіп'яткóм]** – те саме,

що Сцяти компотом. Я сіяв по ногах не менше Хіппі (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); – Ну та... Але ти не сциши чомусь! Бо в тебе нервів нема і зроду-віку не було... А я тут сцию по ногах кип'ятком (Л. Дереш, Поклоніння ящірці).

3. Виявляти сексуальне збудження. В мене тут був друг, що мене хотів, аж сіяв, і це не заважало нам кататися на його машині... (І. Карпа, Перламутрове порно).

◆ **Вже не могті так високо сцяти, вульг.-просторозм., жарт.** – постаріти; **Сцяти** (пріскати, пісяти / попісяти(ся) і т. ін.) **кип'ятком** (окропом), **вульг.-просторозм., жарт.-ірон.:** а) дуже бурхливо й демонстративно захоплюватися чим-небудь. **Микола** відшліфував свій дар словоблуда-жінколюба в таке довершене ораторське мистецтво, що жіночтво – ця суперактивна більшість пробудженого електорату – просто-таки окропом пісяло від захвату (Г. Тарасюк, Гаспід і Маргарита); Особливо кип'ятком попісявся я, коли прочитав на одних дверях третього поверху профспілок, що за «службу безпеки» відповідає Вінський (Поступ, 2005, № 274); Навіть Банзай стало не по собі;

полохливі ж англійки ладні були пісяти кип'ятком (Л. Дереш, Культ); б) те саме, що **СЦЯТИ** 3. **Ти** що ж – справді вважаєш, що коли у тебе – стойть, і не зразу кінчаєш, то ти вже й князь, і жінка мусить сукати ніжками й прискати окропом, іно ти зволиш до неї доторкнутися <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); в) (на кого, що, вульг.-просторозм., зневажл.) зневажати кого-небудь, ставитися з презирством до когось, чогось.

◆ – трансформація фразеологізму **сцяти кип'ятком:** А коли четверть десятка «професійних» критиків, себто людей, що гендлюють «крапками зору» на розсип, люрають кип'ятком на зацукрену ширінку соцреалістичного монстра, як от «літукарінний» Кухарчук, мовляв, усіх троюрідних людей з вітчизняного літдіямату він би ввів до анналів історії, а «ерзац-прозайкам» типу А. (Андрюхович) та І. (Іздріку?) по-хазійськи б відказав сакраментальне «vas тут не стояло», я сумую в інший степ (Кр, 2003, № 2 – І. Бондар-Терещенко).

СЦЯТОНЬКИ, пестл. Те саме, що **СЦЯТИ**. **Танцювала, топотіла, Поки сцятоньки скотіла** (Українські жартівліві пісні).

T

ТАБАКА, ж., фольк. 1. **евфем.** Жіночий статевий орган. **Мала** жінка дівчину, і тая дівчина ходила до пасіки і там сорочку шила. **I** вона сиділа собі на порозі, і їй залетіла бджола і вкусила її в табаку, між ноги (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

- Очевидно, результат перенесення (спотяту на жіночий орган) назви табака «нюхальний тютюн». ЕСУМ, 5, 498.
- ◆ **Попахати табаки**, **евфем.**, фольк. – здійснити статевий акт. **A** музичі із гузиці, а кухарці з сраки, **Що** не дала попахати музикам табаки (Коломийки Прикарпаття).

2. евфем. Чоловічий статевий орган. – *Ой старий ти, старий ти, Ой що тобі зварити?* – Бараболі, старая, Шоб табака стояла (Українські сороміцькі пісні).

ТАБАЧКА, ж. Пестл. до ТАБАКА I. Ой ходив я до дівчини та й до одиначки, Стара дає єсти-пити, молода табачки (Коломийки Прикарпаття).

ТАБАЧЕНЦІЯ, ж., евфем., фольк. Те саме, що ТАБАКА I.

ТАЛОТНИЦЯ, ж., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

■ Від *тaluвати* «стоптати, витоптувати» < тюрк. *tala* «терзати, роздирати, нищити» < монг. *tala* «грабувати»). ЕСУМ, 5, 509.

ТАМАНДА, ж., дисфем., обсц., вульг.-просторозм. Тамада.

ТАРАН, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч, <...> Таран, Смолоскип (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

◆ Брутальний таран – те саме, що таран. Як я смів проникати скуди своїм тупоголовим прутнем, цим брутальним тараном, який створений для руйнування варварських фортець, проривання дубових брам – скуди. У цю країну марев, у це тендітне полохливе літепло? (Ю. Винничук, Обід).

ТАРАХНУТИ, док., кого, згруб.-просторозм. Грубо здійснити статевий акт з ким-небудь. Ой то, мамо, тарах, тарах, що в червоних штанах. Ой то мене тарахнув, що в червоних штанах був (Коломийки Прикарпаття).

ТАСКАТИСЯ, недок. Те саме, що ТЯГАТИСЯ.

ТАЯ, зайд., ж., евфем., просторозм. Жіночий статевий орган. Ішов медвідь, Здібав бабу, Роздер тую, встромив лабу (Українські сороміцькі пісні).

◆ **ТÁЯ золотáя, евфем., фольк.** – те саме, що тáя. Ой просив у дружки дружба той потрушки, А молодий в молодої той золотої (Коломийки Прикарпаття).

ТВЕРДОЛÓБИЙ, у ролі ім., ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас, Спис і Меч, Пливак, Вламувач, <...> Пхач, Твердолобий <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ТЕ, зайд., с., евфем., просторозм. 1. Чоловічий або жіночий статевий орган.

◆ **Те, з чого водá течé, евфем., фольк.** – жіночий статевий орган. – Ой, Маріко, дай ми того, Што ти тече вода з нього (Русинський ерос). Синонім: Тіло, з якого водá дзюркоче (див. ТІЛО); Те, що сцит, жарг. (бурс.-сем.) – чоловічий або жіночий статевий орган.

2. Секс, статеве життя.

◆ **Всього б треба вийтися, а того – ні** (прислів'я) – про статевий акт, який є природною функцією організму; До того, під час того і після того, евфем., просторозм., жарт.-ірон. – до, під час і після здійснення статевого акту. З жінкою повинно бути приемно до того, під час того і не гайдко після того (О. Отченко, Думки про все); **Те робити** – здійснювати статевий акт; Якби то гріх був, то того б попій не робили (прислів'я), жарт. – про «плотський», з церковного погляду, гріх злягання.

ТЕАТР, ч.: ◆ **Йóперний театр (балéт), у ролі виг., евфем., жарг. (мол.), лайл.** –

вислів, який замінює лайку Йоб твою мати (див. МАТЬ).

ТЕЄ, займ., с., евфем., просторозм. 1. Те same, що ТЕ 1. Один хлопець просив у дівчини тес (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ Слабовата на тєє, фольк. – те same, що Слаба на передбік (див. ПЕРЕДОК). *Ти на вроду красовата, Так кажу чи не, А на тее слабовата, Так кажу чи не* (Весільна пісня).

2. Те same, що ТЕ 2. Солдат недовго думавши почав підлабузниуватися до баби на щот тєє (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Слухайте, а скажіть мені таки по правді. Ви вже мою Лідку тєє? (Ю. Винничук, Обід).

◆ Робити тую роботу див. РОБИТИ.

ТЕЛІПОН, ч., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

ТЕРОРИСТ, ч., евфем., книжн. Чоловічий статевий орган. – Нічого собі пруттик! Це цілий терорист, а не пруттик (М. Матіос, Бульварний роман).

ТЕРТИ, недок., кого, кому, фольк., просторозм. Здійснювати статевий акт. Один кацап снохач зліз на сноху (невістку) і ну її терти (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); Картопельку терти – Гречаники їсти; Дівчиноңці терти – Як на небо злізти! (загадка про коїтус. Цит. за: Виженко 2005).

◆ Терти крӯпи (мак) [на животі] ким, евфем., фольк. – здійснювати статевий акт. Там-то круподерник, На животі крупи тре, А мірочки не бере (Українські сороміцькі пісні); Оженився біснуватий, Та взяв собі жінку яку; Пріпєр її до припічка, Та ѹ тре нею маку (Бандурка); Терти коноплі див. КОНОПЛІ.

ТЕРТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ТЕСТИКУЛИ, мн. Чоловічі статеві залози. <...> зараз у їхньому середовищі престижно повторювати <...>, що слово поет не має жіночого роду, у зв'язку з чим я, старий збоченець, уявляю всю цю бабноту з добрячими пенісами й – головне – тестикулами у відповідному місці (Ю. Андрухович, Московіада).

■ Від лат. *testiculus* «яєчка».

ТЕТА, ж.: ◆ Тета з Америці, евфем., зах. – менструація.

■ Пор.: у британському сленгу вислів *to have (to see) an aunt from Reading*, що передає значення «менструація» і заснований на грі *aunt* «тітка», *Reading* «місто в околицях Лондона» та *red* «червоний (колір менструації)».

Пор.: ТЬОТКА, ЦЬОТКА.

ТЕЩА, ж.: ◆ Загальносéлицяна тёща, народн., ірон. – мати дівчини з непристойною поведінкою.

ТЕЧКА, ж., діял. (зах.-поліськ.). Менструація.

ТИКАЛО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. У весняних іграх знаходимо легенький намік на фалоса у грі «Тикало», де одна дівчина кидає тихенько паличку в пелену котрійсь дівчині, а інша дівчина повинна одгадувати (Цит. за: Виженко 2005).

■ Первісно: паличка.

ТИКАТИ, недок., кого, фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. А дід бабу тикав-тикав, Аж із баби кіндох випав (Українські сороміцькі пісні); Прасватали одну дівчину. Вона, бідна, сидить і думає, як це я буду зі своїм

чоловіком спати, звідкіля це він буде мене тикати – чи спереду, чи ззаду? Якщо спереду, то ноги заважатимуть (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: утикати тички, ставити віхи. У словнику П. Білецького-Носенката *ти «тягатися, упадати за жінками»*. Б–Н, 351.

ТИКАТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

ТІНДИ-РІНДИ, виг.: ◆*Тінди-рінди в кожушанці, жарг. (бурс.-сем.)* – жіночий статевий орган.

■ Первісно слово *тінди-ринди* уживалось на позначення пустої балаканини.

ТИНДІРЛИЧКА, ж., народн., жарт. Жіночий статевий орган.

ТИРЛИК, ч., народн. Чоловічий статевий орган. *А я тому тирлику тиндирлички дала* (Усна мова).

ТИСНУТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Посідали під смереков, зробили снідані. Ой яке то сніданічко та смачне, та пишне, Виліз гуцул на гуцулку та й тисне, та й тисне* (Цит. за: Лесюк 2007).

ТИЦЬ-ПИЗДІЙЦЬ, виг., вульг.-просторозм. Уживається для вираження незадоволення, обурення, здивування. *Тиць-пиздійць, – несподівано відреагував на це Пепа і пирхнув над своєю тарілкою* (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

◆ *Тиць-пиздійць у кіпанку раком, народн., вульг., ірон.-звеважл.* – уживається як репліка на чиєсь недоречне висловлювання.

ТИЧИНА, ж., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. *Ой Марусю, не ховайся, не ховайся, Вже сьогодні ти не будеш*

дівчиною, Бо до тебе прийде бугай і сколе тичиною (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

■ Первісно: палиця, кілок, увіткнутий у землю (для витких рослин). Як жердина (зрубане й очищене дерево), якій поклонялись язичники, співвідноситься з символом Світового дерева. Маковский 1996: 387.

Див. коментар до ДУБ.

ТИЧИТИ, недок., евфем., фольк. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). *Їбалася соя, На припічку стоя. Дивися ти, сичу, Чи приемно я тичу?* (Бандурка).

ТІЛО, с. 1. Тіло людини як інструмент сексуального бажання і чуттєвої насолоди. *<...> до тебе прийшла поетка, одна з тих молодих поеток, що завжди перед тим, як вручити тіло, вручають вам конспект із власними віршами <...>* (Іздрик, Воцек).

◆ **Брати / взяти тіло**, евфем. – здійснювати статевий акт з жінкою. *<...> це якраз те, що мені тоді було потрібно: мати поруч тепле й покірне тіло і брати його, коли заманеться* (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); *А далі почалося любовне божевілля: Андрій повністю розпоряджався Дзвінчиним тілом, коли хотів входив туди, коли хотів брав його безцеремонно, наливачи спермою* (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); *Віддати тіло кому*, евфем. – погодитися на статевий акт з ким-небудь (про дівчину, жінку). *I після многая літа Ти своє тіло віддала Тому, для кого довго так Свою дівочість берегла* (з репертуару гурту «Брати Гадюкіни»: Мертвий півень); **Вхідити / ввійті (увійті) в тіло**, евфем. – починати статевий акт (стосовно

чоловіка). **Та ніхто не впав до ніг, Не ввійшов у тіло** (Іздрик – Гендер, ерос, порно); **Грішне тіло закортіло, евфем., народн.** – з'явився сексуальний потяг до особи протилежної статі. ■ I. Франко у ГРНП потрактовує як «бажання зазвичай чоловіка до жінки»; **Не слівом, а тілом, дисфем., жарт.** – уживається як натяк на статеву близькість. ■ **Замість не словом, а ділом.** Вислів функціонував як жартівливе перекручення лозунгу блоку В. Ющенка «Наша Україна» «Не словом, а ділом» під час президентської виборчої кампанії 2004 року; **Продавати тіло, евфем., публ. або книжн., несхальн.** – займатися проституцією. <...> є люди, які живуть, продаючи тіло, є ті, що живуть, проданочи мозок, а є ті, що продають почуття і себе <...> (Ю. Покальчук, Тє, що на споді); **Тіло до тіла, евфем., народн.** – статевий акт; **Тіло хоче / схотіло (скортіло) тіла, евфем.** – з'являється сексуальний потяг до особи протилежної статі. Чи заплющені душі пестять на впомачки, чи однаково їм, чиє тіло скортіло тіла, І чи є в тому тілі хоч стілочки ніжності? (Л. Костенко, Берестечко); **Торгувати своїм тілом** – займатися проституцією. Пор. **Продавати тіло.**

2. Статевий орган чоловіка або жінки.

◆ **Грішне тіло, евфем., народн.** – статевий орган чоловіка. – *Тобі добре? Пенелопа була дещо здивована. Зазвичай він таким не цікавився. <...>* – Добре, – сказала вона і вперше в житті подивилася на чоловікове грішне тіло (Л. Кліменко, Пор'ядна львівська пані); **Грішним тілом, дисфем., жарт.** – треба признатися, немає потреби приховувати. ■ **Замість**

грішним ділом; Грішним тілом світити, евфем., народн. – мати дірявий одяг; **Знахобдити (шукати) / знайти пригобди на різні частини тіла, евфем.** – необережно поводитися, втягуючись у ризиковані справи. **Весела така дівчинка, яка на порожньому місці примудрялася знайти пригоди на різні частини тіла <...>** (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); **Тіло, з якого вода дзюркоче, евфем., фольк.** – статевий орган жінки. А ти хочеш того тіла, звідки вода дзюркотила (Коломийки Прикарпаття).

ТІЧКА, ж. 1. ірон. Період підвищеної статевої збудженості у жінок.

- **Первісно:** період статевої активності у самиць ссавців.
- 2. **евфем.** Груповий секс. *Увечері [дивимось] – кіно про монстрів, а вночі – оту закордонну гидоту, коли дівки й мужики всі на купі...* Як тічка (Г. Тараєв, Но-вели).
- **Первісно:** зграя собак із сукою або зграя вовків з вовчицею.

ТОБАРНО, с., діял. Чоловічий статевий орган. – Позаманював з усього кутка дітлашню, виманюєш у них яйця та ще й тобарно своє їм показуєш, хвалячись, що воно в тебе велике <...> (В. Скуратівський, Жеребець).

ТОВАР, ч.. ◆ **Живий товар, жрм.** – повія або будь-яка жінка, яку схилията (при-мушують) до проституції.

ТОВКАЧІК, ч., евфем. Чоловічий статевий орган.

ТОВКАЧ, ч., евфем., фольк. Чоловічий ста-тевий орган. Товкачики дубовій, сосновій Сім літ они валялись, Поки ступки ді-ждались (Цит. за: Виженко 2005).

ТОВКАЧКА, ж. Те саме, що ТОВКАЧ. Тим часом прутень в Андрія збільшився і зробився схожий на товкачуку, якою ото затовкують сало (Ю. Ключ, Біс в ребро).

ТОВКТИ, недок., кого, фольк., просторозм.

Здійснювати статевий акт. Прийди, серце, уночі, — Будем товкти на печі, Прийди, серце, у пору — Будем товкти на полу, Прийди, серце, вранці — Будем товкти на лавці, Будем, будем, будем Товкти обое (Бандурка); А в міжчасі я знову товчу свою «швидку допомогу», її вже під сорок, вона без претензій на одруження, у неї дорослі діти (Ю. Покальчук, Заборонені ігри); Без пестощів і поцілунків увігнається в неї, мов роз'юшений бик, і почав товкти з таким завзяттям, начеб поклав за мету розчавити дівчину (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

Пор. ВІТОВКТИ.

◆ **Товкті** пéрець див. ПЕРЕЦЬ; **Товкті** прóбо див. ПРОСО; **Товкті** пшонб, евфем., фольк. — здійснювати статевий акт; **Товкті** у стúпі мак, евфем., фольк. — здійснювати статевий акт.

ТОЙ, займ., ч., евфем., народн. Чоловічий статевий орган. Щаблями розкоші мчило ми, і той веде нас у світи. I тут лунають хмароломи, Їх чуємо лиши я і ти (Лель, 1997, № 2–3); Аби вам так життя пливло, Як Вісла до Гданська! Аби вам так Той стояв, Як піка уланська! (Гост).

◆ **Той**, що між ногáми — статевий орган чоловіка; **Той**, що висійт (встає, на «х» починається) — чоловічий статевий орган.

ТОНКОХУЙ, а, е. Статево немічний через фізичне виснаження (про чоловіка). Ни опстало хлопа в селі — Лем самі же-

бракы, Хромі, Сліні, тонкохуй, Ги восени раки (Русинський ерос).

ТОПТАТИ, недок., кого, евфем., фольк., просторозм. Здійснювати статевий акт. Ой топтав же, топтав да і запечатав, Щоб нашої Уляноньки ніхто не посватав (Цит. за: Виженко 2005); Сиділа б у цьому кріслечку його городська жіночка в завивці та перстенцях, а він і далі б топтав по фермах та лісосмугах молодих репанок, що попідростали у колгоспному раю <...> (Г. Тарасюк, Дама останнього лицаря).

■ Першісно: запліднювати курей, спарюватися з курми (про півня).

Пор. ПОТОПТАТИ.

ТОРБА, ж., розм. 1. Жінка легкої поведінки.

2. діял. (зах.-поліськ.). Те саме, що КАЛІТКА.

ТОРБÍНКА, ж., народн. Шкірно-м'язове утворення — мішечок, де містяться чоловічі статеві органи.

Синонім: КАЛІТКА.

ТОРБОЧКА, ж. Те саме, що ТОРБÍНКА.

ТОРКАТИ, недок., **ТОРКНУТИ**, док., а також однокр., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. Ой сип сирівець Та криши опеньки, А дід бабу торка ззаду, I діти раденьки (Лель, 1994, № 5). А та грудка невеличка, Я її не їла. Як ми торкнув навстоячки, Мало не зомліла; Ой ти, стара, стружжи моркву, А я прийду та й си торкну (Українські сороміцькі пісні).

ТОРКНУТИ див. ТОРКАТИ.

ТОРПЕДА, ж., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

◆ **Полірувати торпеду:** а) здійснювати статевий акт з ким-небудь. Ця мантелепа ще кілька разів приходила до мене посеред дня, і я добряче полірував у її розкішному тілі свою торпеду (А. Дністровий, Місто уповільненої дії); б) мастурбувати; в) (наказ. сп.) уживається як неввічлива відмова чоловікові у статевому акті (з мови жінок).

ТОТО, займ. Те саме, що ТЕ.

◆ **Десь підбірша вітреється, а тóто ні** (приказка), жарт.. – про жіночу вагіну.

ТОЧКА, ж.: ◆ **П'ята тóчка, евфем.**, жарт.. – зад, сідниці.

ТРАЛІ-ВÁЛІ, невідм., у ролі ім., жарт.. (мол.). Менструація.

ТРАНДÁ, ж., фольк. Жіночий статевий орган. Снохач закотив юбку і тіко хотів узятися за транду, підтриматися та як цапне за хуяку і рукою не обхватити! (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ **Можливо, від трандифіль.**

Див. ТРОЯНДА.

ТРАХ, ч., жарг. (мол.). Статевий акт. <...> який-небудь безкінечний трах із сестрами-жалібницями та відповіdalnimi по-літпрацівницями (ок, із політпрацівницями, ясна річ, нічого такого за Володимиром Миколайовичем, здається, не спостерігалось) <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR); <...> секс – це коли ви трахаєтесь, і ти після цього хочеш, аби вона якомога скоріше пішла. А любов, відповідно, – це коли ви трахаєтесь, і після траху ти хочеш, аби вона якомога надовше залишилась (С. Жадан, Власник найкращого клубу для гейв).

ТРАХАЛКА, ч., жарг. (мол.). Секс, статеве життя.

◆ **Трахалка на колесах, жарг. (авт.)** – легковий автомобіль. Деякі мої знайомі-приятелі, котрі мають тачки, вважають, що вони володіють трахалками на колесах, перетрахали в них всіх львівських курвів (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»).

ТРÁХАЛЬ, ч., жарг. (мол.), жарт.., несхвалн. Ловелас, чоловік з великою статевою потенцією. Такі бабки викидала, аби купити собі молодого трахала (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ТРАХАЛЬНИК (ТРАХАЛЬЩИК), ч., жарг. (мол.). Те саме, що ТРÁХАЛЬ. – Неправда, мабуть посварилася із тим своїм кудлатим трахальніком? (Ю. Покальчук, Те, що на споді); – Ти просто механічний апельсин. Ти вічний трахальщик. Ти не знаєш, що таке любов (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ТРАХАЛЬЩИК див. ТРАХАЛЬНИК.

ТРАХАНИЙ, а, е, евфем., жарг. (мол.). 1. З яким здійснили статевий акт.

2. лайл. Огидний; негідний. <...> раз він сам увіткав туди [у рекламний ролик] тих траханих бобрів, то хай сам звідти й витягує (С. Жадан, Біг Мак); Трахані екзистенціалісти – концептуалісти (О. Ульяненко, Богненне око).

ТРАХАНИНА, ж., вульг.-просторозм. Статевий акт; злягання. <...> припускається, що для «доброй траханини» їй потрібен «чоловік, який її берє», що є небезпечно близько до традиційних пояснень згальтувань <...> (Всередині й назовні, 2004, 57).

ТРАХАННЯ, с. 1. вульг.-просторозм. Те саме, що ТРАХАНИНА. <...> кретиня дванадцятковий, квазімодо кохання,

лицар для серенад, а не для трахання (С. Процюк, Love story).

2. жарг. (мол.), жарт.-ірон. Зайняття якою-небудь копіткою справою, яке вимагає напруження сил.

ТРАХАТИ, недок., ТРАХНУТИ, ТРАХОНУТИ, док., також однокр. або під сил., евфем., вульг.-просторозм.

1. кого. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. – Трахати безперестанку, хоч би й королеву, нещікаво: приїдаються і вельможні пані, і ясночолі, і вирлоокі <...> (А. Морговський, Фіфті-фіфті); – Ти що, вже і сестру свою трахати почав? – спитала Віра <...> (Ю. Винничук, Обід); Підчепила чергового малъчка і принципово його не трахнула. Настрій не той був (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Невже не діждешся ти ранку? Та трахну, трахну на світанку! (Лель, 1998, № 4); Отой мене трахнуй, Шо в червоних штанях був. Іще маю надію, що трахнє в неділю (Фольклор).

◆ Трахала б тебе рота національних гвардійців, у ролі виг., лайл. – уживається як проклін, адресований дівчині, жінці; Трахати в усі дірки див. ДІРКА; Трахнути по самі бакенбарди (на повну шишку, по самі помідори), кого, жарг. (мол.) – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю; Щоб тебе (йогоб) кбжного дня в жопу трахали, у ролі виг., лайл. – уживається як недоброзичливе побажання, проклін, адресований чоловікові.

2. кого, жарг. (мол.), жарт.-ірон. Фізично й морально виснажувати кого-небудь; знущатися з когось. А ми, дурні і нещасні, завжди мудохаемся, ніби кури на смітнику, у своєму минулому, скиглимо, що нам влаштовують голodomори, масові репресії, геноцид, переслідування, тра-

хають по повній програмі (А. Дністро-вій, Патетичний блуд).

3. що, жарг. (мол.), жарт.-ірон. Намагатися полагодити який-небудь прилад, механізм і т. ін. Трахати комп’ютер.

4. тільки док. Випити спиртного.

ТРАХАТИСЯ, недок., ТРАХНУТИСЯ, док., з ким.

1. евфем., вульг.-просторозм. Вступати у статевий контакт, здійснювати статевий акт з кимсь. <...> чи то я так влаштована, чи то мое «гостро трагічне світовідчуття», як антена комашиного вусика, всюди виловлює запах горя, і я крекучи повзу на нього, замість велосипеда трахатися з молодим здоровим бичечком <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу); Що ж, з одного боку, без неї буде трохи тяжко в плані фізіологічному, трахаетися вона дуже добре, щодо легких звочень не комплексує <...> (В. Кожелянко, Чайна ейфорія); – Ти мені дуже сподобався, і я пропоную тобі зі мною трахнутись (Ю. Покальчук, Те, що на споді); Правду кажучи, я хотів з нею трахнутись, але не тут, де було повно підглядачів (А. Мухарський, Попса для еліти).

◆ Трахатися в усі дірки див. ДІРКА.

2. жарг. (мол.), жарт.-ірон. Займатися якою-небудь копіткою справою, яка вимагає напруження сил. Реальність Альми така ж аксіоматична, як і сон, що приснився вам, ліг на папір, на полотно, на музику. Спробуй згадати сон. Ми живемо цим сном, але боїмся, щоб він таки не став реальністю. Краще нехай трахаетися в наших головах (О. Ульяненко, Ангели помсти).

ТРАХІ-ТРАХІ, невідм., у ролі дієсл. Те саме, що ТРАХАТИСЯ.

ТРАХКАТИСЯ, недок., вульг.-просторозм.

Те саме, що ТРАХАТИСЯ. Все було б добре, якби не згадка про СНД, бо у Максима на мить майнуло в голові, що ось він трахався зараз без презерватива <...> (Ю. Покальчук, *Те, що на споді*).

ТРАХНУТИ див. ТРАХАТИ.**ТРАХНУТИЙ**, а, е, вульг.-просторозм. 1. З

яким здійснили статевий акт. – А я вже п'яна в дим, тричі трахнута власним продюсером, проте теж весела і щаслива (А. Мухарський, *Попса для еліти*).

2. лайл. Нікчемний, ненормальний або дивний (про людину).

◆ Трахнутий в голову – божевільний, ненормальний. Теж мені новини. Трахнутий у голову правдоборець. У наркоманів це все умовності (О. Ульяненко, *Ангели помсти*).

○ – метафоричне переосмислення: *Моя віра в доброту і порядність трахнута як сирітка* (В. Цибулько, *Ангели і тексти*).

ТРАХНУТИСЯ див. ТРАХАТИСЯ.**ТРАХОДРОМ**, ч., жарг. (мол.). Місце, де зазвичай здійснюють статевий акт.**ТРАХОНУТИ** див. ТРАХАТИ.**ТРАХТЕР**, ч.: ◆ Чотирибáльний землетрус за шкалою Трахтера, евфем., жарт. – статевий акт, злягання з великою інтенсивністю, шумовими ефектами і т. ін.**ТРАХ-ТРАХ**, ч. Те саме, що ТРАХ.**ТРАЧ**, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я ті прочитаю. Прутень – то є Голуб, Котик, Погашувач жаги, Викрутас <...>, Одноокий, Волохач, <...> Безрукий, Трач <...> (Ю. Винничук, *Житіє гаремного*).

■ Трач – піляр «той, хто пиляє що-небудь пилкою; пилка для двох».

ТРЕБА: ◆ Посилати / послати куди трéба кого – висловлювати кому-небудь у досить різкій формі своє незадоволення, небажання спілкуватися; лаятися з кимсь.

ТРИНЯ, ж., зах. (львів.), просторозм. Те саме, що ТРИПЕР.

ТРИПÁК, ч., вульг.-просторозм. Трипер, гонорея. – У неї *трипак!*! (А. Дністровий, *Місто уповільненої дії*).

■ У рос. мові *трепак* утворене каламбурною контамінацією слів *триппер* і *трепак* «російський народний танок з притоптуванням». СРБ 2003: 327.

ТРИПЕЛЬ, ч., зах. (львів.), просторозм. Те саме, що ТРИПЕР.

ТРИПЕР (ТРИПЕР), ч., просторозм. Гонорея. [Іван Опанасович:] *Ха*, та воно можна, але ж у цих блядей, я думаю, і *tripper* є <...> (Лесь Подерв'янський, *Остановісь, мгновеньє*).

■ З нім.: *Tripper* «трипер» < *trappen* «капати, текти» < двнім. *troplo* «крапля». Горбач 2006: 487; ЕСУМ, 5, 640.

◆ Треба як зáйцю трипер, згруб.-просторозм., ірон. – зовсім не треба; Трип-дáча (трипер-дáча), жарг. (крим., мол.), жарт.-ірон. – шкірно-венерологічна лікарня закритого типу.

ТРИПЕРЕНОСЕЦЬ. 1. ч., жарг. (мол.), ірон. Хворий на трипер. <...> Чапай показав йому, як, але строго наказав із колиби не пити, мовляв, негігієнічно, ти б мовчав уже, – каже йому Собака, – трипереносець хрінів <...> (С. Жадан, *Депеш Мод*).

2. мн. трипереносці, дисфем., ірон.-зневажл. Назва роману О. Гончара «Прародоносці». *Ти послухай, Тосю, прежде чим говорить: тута недавно позбиралися умнікі й балакали про свою літературу. Не про цих «Трипереносців» чи «Прародоносців», ні. А про таку, якої нема* (Б. Жолдак, Топінамбур, сину).

ТРИПЕРНИЙ, а, е: ◆ Піпетка (ропуха) триперна, лайл. – дівчина легкої поведінки. <...> молоденька карга <...> гнєє на мене по страшній силі, <...> піпетка триперна (А. Дністровий, Пацики); Бля, да ти – ропуха триперна! – встигаю крикнути їй у слухавку <...> (А. Дністровий, Пацики).

ТРІПЕР див. ТРІПЕР.

ТРІСНУТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт з жінкою.

ТРІЩИНА, ж., згруб.-просторозм. Жіночий статевий орган.

ТРОЯНДА, ж., евфем. Вульва. <...> сміялася у відповідь на домагання – укотре! – спокусити мою троянду, розпашилу від ситості й багатства, як попова жінка (М. Матіос, Бульварний роман).

■ Троянда – символ жіночого лона в мистецтві. Пуп'янок, який не розпустився, символізує незайманість, цнотливість.

◆ Діка троянда – те саме, що троянда. Усі скіпілі ї застиглі в моєму тілі бажання вирвалися на волю, немовби вода із великої загати, як тільки гострий ніж різко зрізав жмут волосся поміж зів'ялих моїх ніг, ніби й справді стесав стебло дикої троянди <...> (М. Матіос, Бульварний роман).

ТРУДІВНІЦЯ, ж.: ◆ Трудівніця секс-фронту, публ., жарт.-ірон. Повія.

ТРУСІЙ, мн.: ◆ Аж з трусів виска́кує, просторозм., жарт. – дуже хоче злягання (про жінку, охоплену статевою хіттю); Аж трусій мокрі у кого, просторозм., жарт.: а) хто-небудь дуже боїться. – Я просто боюся, дорога! Я боюся так, що у мене труси мокрі, – визвірилася Стасі (О. Ульяненко, Хрест на Сатурні); б) те саме, що Аж з трусів виска́кує; Голова в трусій падає у кого, просторозм., жарт. – хто-небудь відчуває втому, виснаження, сильне бажання спати; Не шубу в трусій запиха́ти, просторозм., жарт. – уживається для підкреслення великої складності чого-небудь. Це вам не шубу в труси запихати; Трусій на-мочи́ти, просторозм., жарт. – дуже злякатися. «Не лякай, вона труси на-мочить» (А. Кокотюха, Нейтральна територія).

○ – мовна гра (омонімія): Як не трусій, а остання крапля – в трусій (про особливості сечовипускання у чоловіків) (Міський фольклор).

ТРЯПОЧКА, ж.: ◆ В тряпочку, евфем. – з перерваним статевим актом.

ТУБЗАСАДА, ж. Те саме, що ТУБЗИК.

ТУБЗИК, ч., жарг. (шк.). Туалет.

ТУДІЙ: ◆ Тудій твою мать, у ролі виг., евфем., вульв.-просторозм., лайл., жарт.-ірон. – те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ); Тудій його наліво – те саме, що Тудій твою мать! – А який же воно прaporщик та вже скине оту червону ганчірку, туди його наліво, а? <...> (П. Вольвач, Кляса); Тудій його перетудій (так), у ролі виг., евфем., просторозм., лайл. – уживається для вираження обурення, роздратування і т. ін.

ТУЖЛІВА, ж., евфем. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена піхви: –

Розтіята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цъмакаюча <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

ТУЛІТЬСЯ, недок., коло кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт. *Ця тобі не казала, файній мій Іване, Не тульшися коло мене, бо буде погано! А ти мене не послухав, добре-с притулився, Тепер мене не питайся, де Гаврило в'зився* (Цит. за: Лесюк 2007).

ТУХА, ж., арг. Жіночий статевий орган.

ТУХЕС, ч. 1. жарг., вульг. Сідниці.

2. Жіноче тіло.

■ Наближення з туша.

ТХОРІТЬ, недок., евфем., діял. (наддніпр.). Псувати повітря газами з кишечнику. *Не тхори у хаті!* (Усна мова).

ТЬОТКА, ж., евфем., зах. Менструація.

ТЬОТЯ, ж.: ◆ Прихала тьотя з Краснодара, жарг. (мол.), жарт. – настала менструація; Тьотя Ася, жарг. (мол.), жарт. – менструація; Червона тьотя, жарг. (мол.), жарт. – менструація.

ТЮНДЯ, ж. Жіночий статевий орган. *Трохи мені гарман Тюнді не вирвав!..* (Українські сороміцькі пісні).

ТЮТЯ, ж., арг. Чоловічий статевий орган.

ТЯГАЙЛО, ч., діял. (наддніпр.), зневажл. Чоловік (хлопець) розпусної поведінки.

ТЯГАННА, ж., діял. (наддніпр.), зневажл. Жінка розпусної поведінки.

ТЯГАННЯ, с., просторозм. Розпусна поведінка. *Що в такому разі мав би зарахувати святий Петро до активу Сосюри Володимира Миколайовича? Оце його тягання із сестрами-жалібницями по санітарних вагонах?* Навряд чи (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

ТЯГАТИ, недок., **ТЯГНУТИ**, док., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ТЯГАТИСЯ, недок., просторозм. Вести аморальний спосіб життя, мати інсигнії стосунки з ким-небудь; волочитися. – Ви, мами, знавши отаку неценоту, чого тоді ж не розлучили їх? – Щоб у заміжніх погубив підметки? ...Чи щоб пішов до Таці Кисломедки, котра тягалаась бознаде і з ким! (Л. Костенко, Маруся Чурай).

ТЯГНУТИ див. **ТЯГАТИ**.

У

УВИХАТИСЯ див. УВИХУВАТИСЯ.

УВИХУВАТИСЯ, недок., **УВИХАТИСЯ**, док., біля кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з жінкою. *Відправила чоловіка калину ламати, Взяла хлопця за рученьку, завела до хати. Та й дивиться у віконце, старого не видко, Увихайся,*

мій миленький, коло мене швидко

(Українська народна творчість).

УВІЙТИ див. ВВІЙТИ.

УВІХÓДИТИ див. ВХÓДИТИ.

УДÁРИТИ, док., жарг. (крим.), кого. Здійснити статевий акт.

УЗНУТИ, док., кого, діял. (гуц.). Здійснити статевий акт.

◆ Узний мене, у ролі виг., діял. (гук.), вульг.-просторозм., презирл. – уживається для вираження презирства, зневаги до кого-небудь.

УЄБАТИ, док., кого, обсц. Здійснити статевий акт з ким-небудь. Гий, дівки тко без роботи Йдуть робити в куперай: Там напоять, нагодувутъ, А щи й уебуть каммай! (Русинський ерос).

УЇБАТИ див. УЙОБУВАТИ.

УЙОБИЩЕ, с., обсц., згруб., лайл. Те саме, що УЙОБОК.

УЙОБОК, ч., обсц., згруб., лайл. 1. Людина, дії якої викликають осуд, роздратування, обурення. І кожна воша дає оцінки, як той жлоб в заводській ідалні <...>. Уйобки (П. Вольвач, Кляса); <...> я уявлю собі, що зі мною було б, якби я був яким-небудь неврівноваженим уйобком, зі схильністю до істерик і параної <...> (С. Жадан, Біг Мак); Нещодавно кілька уйобків приїхали до моого будинку і без найменшого приводу покалічили клени, що ростуть просто перед моїми вікнами (О. Соловей, Танок, який виконують всі дівчатка).

2. Нікчемна, погана людина; нікчема. <...> ну що, уйобки, кричить хтось із них, давайте, підходьте... (С. Жадан, Біг Мак); Зараз усі сидять на дешевій барбітурі. Люмінал приносять контужені уйобки за досить помірну ціну (О. Ульяненко, Ангели помсти).

3. Мерзотна, підла людина.

4. Негарний, з відразливою зовнішністю чоловік.

УЙОБУВАТИ, недок., **УЇБАТИ**, док. 1. кого. Втомлювати кого-небудь інтенсивним статевим актом.

2. Іти звідкись. [Савва Морозов:] Піздять, що ти пророк, – пророчествуй,

що знаєш, Або уйобуй! Шось одне із двух (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); <...> а другий піддар вошивий кинув свого кента і уїбав <...> (А. Дністровий, Пацики).

УКАЦАТЬ див. УКАЦУВАТЬ.

УКАЦУВАТЬ, недок., **УКАЦАТЬ**, док., евфем., діял. (нааддніп). Забруднювати випорожненнями.

УКОІТИСЯ, док., евфем., просторозм. Те саме, що УПІСЯТИСЯ (про дітей).

УЛЮРИТИСЯ, док., евфем., просторозм. Те саме, що УПІСЯТИСЯ.

УНІТАЗ, ч.. ◆ Давати клятву унітазу, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – блювати; Крішка унітаза, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – широка пласка кепка; Лякати унітаз – те саме, що Давати клятву унітазу. <...> Васько Мейдик, зачинившись в туалеті, «лякав унітаза», звільняючи шлунок від смердоті, якою його пригощали петешиники з сусіднього гуртожитку <...> (В. Врублевський, Замах на генсека); Обійтматися з унітазом, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – блювати, перебуваючи у стані сильного алкогольного сп'яніння; Працовати на унітаз, жрм. – витрачати усі зароблені гроші на продукти харчування. Синонім: Працовати на че-рёво; Прожити, як в унітаз спустити, згруб.-просторозм. – змарнувати життя, яке швидко проминуло і було позбавлене яскравих вражень, спогадів. Г'ятідесят років прожила – як в унітаз спустила (Усна мова); Унітаз з їдає / з їв грбші – те саме, що Працовати на унітаз. Грошей майже не було ніколи, а їхню левову пайку з'їли речі та унітаз <...> (С. Процюк, Тотем); Спуститися в

унітáz, жарг. (мол.), жарт.-ірон. – виблюватися (про їжу). У результаті кулинарні старання Анечки спустилися в унітаз, не встигнувши перетравитися в шлунку рудого практиканта (А. Кокотюха, Нейтральна територія); Чоловікі, як унітази (громадські туалети): або зайняті, або засрані – згруб.-просторозм. Мужчина може бути або одруженим, або таким нікчемним, що не становить жодного інтересу ні для кого (з мови жінок). На прощання вона сказала мені комплімент: – Чоловіки, як унітази: або зайняті, або засрані. Ти, на жаль, зайнятий (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

УПІЗДЕНЬ, ч., обсц., згруб. Чоловік кремезної статури; здоровань. Джек представляє собою здоровеного упіздня у піджаку, штанях, чоботах, але з собачою головою (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

УПІЗДИТИ, док., обсц. 1. по кому, чому. Ударити по кому, чому-небудь. [Сука:] Вони [студенти-першокурсники красіві] із нами шуткувати хочуть, А ти ломакою упіздила по ним!.. (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

2. кого. Убити кого-небудь. [Гамлєт (потихеньку починає тверезітись):] Ітогі падведьом: упіздив тата <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

УПІСЯНИЙ, а, е: ◆ Бігати як упісяня миша (упісяний таракан), просторозм., жарт.-ірон. – відчувати сильний переляк.

УСІ-ПУСІ, невідм., у ролі ім., евфем. Статевий акт; злягання. <...> пацани за стільки часу вже просікли, що коли усі-пусі з якою-небудь знайомою, то вранці

геморой на голову (М. Нагач, Вісім чотири).

УСТІЛКА, ж., презирл. Жінка легкої поведінки. Така красуня, вінчана жона! Чи вже себе ї за устілку не мала, – чим уподобавсь, смуток тебе зна (Л. Коценко, Берестечко).

■ Первісно: підстилка у взуття.

УСЦІКАТИ, недок., що. Обмочувати сечою.

УСЦІКАТИСЯ, недок., **УСЦЯТИСЯ**, док., згруб.-просторозм. 1. Не втримувати сечу; мимовільно випускати сечу. Друга блядь з жаху сховалася в домовину і неприємно там усцялась (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

2. Лякатися. Ale тут він явно усцяється, наче задріпаний початківець (Ю. Андрухович, Таємниця).

УСЦЯТИСЯ див. УСЦІКАТИСЯ.

УТНУТИ, док., кому. Здійснити статевий акт з ким-небудь. Пісня вся, пісня вся, Пісня кончилася. А дід бабі як утнув – Баба й згорбилася (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); Забув стежку дідо Під поділ бабусі. Прийшов Грайсовило – Та й утнув бабусі (Лель, 1999, № 1).

■ Первісно: ударити, врубати, врізати чим-небудь гострим.

УТРОБА, ж., евфем. Пронос.

■ Первісно: живіт.

УЩЕЛИНА, ж.: ◆ Ущелина втіхи (прістрасті), евфем., книжн. – вагіна. <...> мені здалося, ніби ущелина втіхи в моєї коханої така велика, як ото в гуляшої дівки, що віддається наліво й направо кожному, хто її забажає (С. Лис, Моя Мадонна).

ФАЙДА (ФОЙДА), ж., зах., вульг.-просторозм., лайл. Повія; жінка легкої поведінки.

■ Очевидно, від **ФАЙДАТИ**; елемент семантичної універсалії жінка легкої поведінки – бруд. Див. коментар до **ВІВАЛЯНКА, ПОМІЙНИЦЯ**.

ФАЙДАТИ, недок., зах., вульг.-просторозм. Випорожнятися.

ФАЙДОЛІТИ, недок., кого, зах., просторозм. Здійснювати статевий акт.

I що сильніше він пригнічував її, що брутальніше файдолив, то усе в глибшу екстазу Фрузя входила (Ю. Винничук, Мальва Ланда).

Пор. **ВІДФАЙДОЛІТИ**.

ФАК, ч., жарг. (мол.). 1. Статевий акт. [Зайбуня:] <...> всі чоловіки – то є тварюки, Ім тільки факу хочеться від жінки, А в мене є душа, і я люблю співати. Ще вірші я пишу про Україну <...> (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підпасів).

◆ **Хоти за фáком?**, дисфем., жарг. (мол.) – яка в тебе професія? ■ Замість *хто ти за фахом?*

2. Невербалний обсценний жест: піднятий додги середній палець руки. <...> а крізь білі хмарі виднівся маленький закіплюжений силует Центуріона, який матюкався, молився, співав-плакав і тикав факи <...> (П. Солодко, Четверта революція). ■ В amer. сленгу жест називається *bird* і означає *fuck off* «иди геть».

○ – гра слів (паронімічне зближення лексем):

Навіки я рідному вдячний філфаку За те, що навчився духовного факу! (Ю. Позаяк, Шедеври). Пор. **ФІЛФУСК**, жарг. (студ.). – філфак. ССУС, 306.

Ющенку – так, Януковичу – фак. Лозунг періоду президентської виборчої кампанії 2004 р.

■ Від англ. *to fuck* «здійснювати статевий акт».

ФАКАТИСЯ, недок., з ким, жарг. (мол., крим.). Вступати у статеві зносини з ким-небудь; злягатися.

ФАКЕР, ч., жарг. (мол.). Людина, яка веде дуже активне статеве життя. [Ольга:] <...> А де твій йобар тепер? [Дубравка:] Культурні люди кажуть факер (М. Гавран, Усе про жінок).

ФАКТ, ч., жарг. (крим.), жарт. Статевий акт.

■ Контамінація факт і факт.

ФАКУША, ж., жарг. (крим.), жарт. Жінка (як об'єкт злягання).

ФАЛІЧНИЙ, а, е: ◆ **Фалічна жінка** – у психоаналізі: жінка, яка марить мати пеніс або уявляє себе особою, наділеною фалічною силою.

■ «Красиво розмальована і ефектно одягнена жінка означає собою фалос, форму його, “чоловіка” існування. ... У цьому сенсі жінка заміщує фалос як об'єкт бажання. Вона означає бажання». Плуцер-Сарно 2005: 28. Цей образ фігурує у багатьох кінофільмах: жінка носить плаття, які щільно облягають фігуру (її тіло виглядає як ерегований пеніс); **Фалічний симбол** – будь-який предмет, який натякає на пеніс або репрезентує його в уяві або реальному спогляданні.

■ До фалічних символів у різних культурах зараховують такі об'єкти, як вежа дзвіниці, високі камені, вогонь (свічка, СМОЛОСКІП, купальське вогнище), ГРИБ, дерево, ДУБ, мандрагора (форма кореня (КОРІНЬ), яка нагадує людське тіло), меч, молот, ніж (ножик), ОГІРОК, ПАЛЕЦЬ, ПАЛИЦЯ, пальма, парасолька, піраміdalний дах, плющ (потрійна форма листка), промінь, свічка каштана, сигарета, сосна, список, стовбур дерева, стовп, тверде каміння, фігове дерево, фонтан та ін. Бахтин 1990: 344; Гаврилюк 2002: 49; Жельвис 2001: 26; Miłość i sex 1999: 69; The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 187 і т. ін. Деякі символи пов'язані з конкретною культурою: у культурі Заходу, наприклад, – меч, який розділяв Трістана та Ізольду, і змій (мотив біблійний). У японців: рило свині, черепаха. Жельвис 2001: 26. В українців: ЧЕРВ'ЯК, дзьоб, журавель (з цією фалічною символікою пов'язане уявлення про стосунок журавля до дітонародження), КІЛОК, БУРЯК, МОРКВА. Войтович 2002: 55; Фалічний характер – характер, який виявляється в недбалості, рішучості, самовпевненості, агресивній манері поведінки, великому марнославстві, підвищенні чутливості.

ФАЛОС, ч. 1. Чоловічий статевий орган. Коли моя правиця, немов жона, мені віддається, і потече із фалоса мій сік Білясто-мутний і гарячий, і на свіжі пелюстки фіалки упаде (В. Поліщук, Онан).

■ У грецькій мові означає «пеніс» і «те, що схоже на пеніс або символічно його репрезентує». У деяких мовах «пеніс» уживається в значенні «статевий орган»,

а фалос – символ органа; зображення пеніса обожнювалося деякими народами як символ начала, яке запліднює або народжує. Лат. відповідник – *fascinum* «наслання, замовляння», «фалічний амулет» <*fascino*> «задаровувати, заворожувати»; «навроцити». Від *fascinum* походить англ. слово *fascinate* «зачаровувати; захоплювати; полонити». Mills 1993: 154; Richter 1993: 165. Див. Фалічний символ (див. ФАЛІЧНИЙ).

2. Символічна репрезентація чоловічого статевого органа. *A от зараз сиджу, їм морозиво, озираю святкових людей і думаю, який же це мені, як законний дружині, шлюбній жінці, пам'ятник звести на могилі свого третього чоловіка – чи не у формі збудженого фалоса?* (Г. Тарасюк, Мій третій і останній шлюб); <...> кожна жінка повинна плакати свій садок із гордо стоячим фалосом, з мексиканським фалосом посередині, бо інакше фалос в'яне і зачахає <...> (О. Забужко, Музей покинутих секретів).

◆ До фалоса – абсолютно байдуже, все одно. <...> ті твої ідеї <...> до лампадки. – До фароса <...> – До фалоса <...> – До дельти дверці! (М. Лукаш, Шпигачки).

○ – метафоричне переосмислення: [Едгар:] Не згледівся, як дідуганів фалос Вже танцював мазурку старовинну В моєму анусі <...> (Лесь Подер'янський, Король Літр).

ФАЛУВАТИ, недок., кого, жарг. (крим). Схильяти кого-небудь до статевого зв'язку.

ФАНТАЗІЯ, ж.: ◆ Сексуальні фантазії – еротичні денні марення, які усвідомлюються як нереальні, які важко або неможливо здійснити.

ФÁРБА, ж.. ◆ **Пускати фáрбу, просторозм.** – зраджувати кому-небудь (про жінку).

ФАРТУХ (ХВАРТУХ), ч.. ◆ **Фартух раздéрти кому, евфем., фольк.** – позбавити дівчину цнотливості; дефлорувати. *Хлопці, як ведмеди, Та роздерли дівчиноньці фартух напереді* (Цит. за: Лесюк 2007); **Фартух (хвартух) замочити, евфем., фольк.** – втратити дівочу цноту. *Наша Маланка на Дністрі була Дністрову воду, водутила, Накамені ноги мила, Гасріний перстень упостила. Я срібний перстень доставала, То тонкий хвартух замочила <...>* (Цит. за: Гаврилюк 1999: 40).

■ Як і ЗАПÁСКА, ПЛÁХТА, СПÍДНÍЦЯ, фартух є поясним одягом, пов'язаним із жіночим тілесним низом: *Прийди, прийди – сама буду! Я з спідниці зроблю путь, А з хвартуха зроблю двері, – Щоб ходили кавалери* (Лель, 1994, № 5); <...> *Це капуста учорашия: Вона мене да напушила, Хвартушину розворушила!* (Українські сороміцькі пісні). Пор. ПІД-ФАРТУШНИЦЯ, ПРИПÍНДА.

Пор.: «Серед жінок африканських племен використання фартуха було знаком того, що вона недоторканна для стороннього мужчини». Ильин 2003: 202.

ФÁЧИК, ч., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

ФÁЧИТИ, недок., кого, жарг. (мол.). 1. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

2. Принижувати кого-небудь, знущатися з когось.

ФÁЧИТИСЯ, недок., з ким, жарг. (мол.). Злягатися, здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ФÁЧКА, ж., жарг. (мол.). Жінка, доступна для статевих заносин.

ФÉМА, гом. Лесбійка, яка обирає соціо-статеву роль жінки або має більш жіночний вигляд.

■ З англомовного сексуального сленгу: *femme* < фр. *femme* «жінка, особа жіночої статі».

ФÉРМА, ж.. ◆ **Молочна фéрма, евфем.** – жіночі груди.

ФЕРОМОНИ, мн. Хімічні речовини, які передають біологічну інформацію у вигляді сексуальних подразників, пов'язаних із запаховою привабливістю представників обох статей.

■ Чоловічі феромони називаються андростеронами (містяться у поті, шкірі, волоссі), жіночі – копулінами (містяться у поті і вагінальній рідині). Див. коментар до СМЕРДІТИ.

ФЕСТИВÁЛИТИ, недок., жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт.

ФÍТЯ-МÍТЯ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. *Ой якби ти, дівчинонько, Та моторна була – То ти б нам фитюмитю Й на соломці дала!* (Бандурка).

ФÍГ, ч., евфем., просторозм. 1. Те саме, що ДУЛЯ.

■ «Уживається як евфемізм обсценізму хуй; з античних часів (у греків, римлян) і в середньовічній Європі фрукт фігового дерева був фалічним символом, що використовувався у комедіях, народних сатирических сценках і т. ін. І рос. слово виконує функцію “дитячого мату”» СРБ 2003: 339. «Походить або від обсценного жесту – фіг, – при якому великий палець висовується між пальцями кулака, уособлюючи злягання, або від назви м’ясистого фрукта. Фіг – давньогрецький евфемізм для вагіни. Забороненим плодом в Едем-

ському саду був фіг, а не яблуко. У британському сексуальному сленгу фіг (fig) – жіночі геніталії, фігове листя (*fig leaf*) – колоквіалізм на позначення жіночого лобкового волосся, який виник від репрезентації в образотворчому мистецтві фігового листя навколо геніталій». Richter 1993: 80. У вимові і на письмі літери *f*, *g* для евфемізації можуть замінятися на *k* під впливом нім. *ficken* «здійснювати статевий акт».

2. Ніщо. ◆ *Ні фігá:* а) (зі сл. не вийшло, не чутно, нема і т. ін.), вульг.-просторозм. – нічого. *Ні фіга не віліло!* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); б) (у ролі виг.), вульг.-просторозм. – нічого поїбного! зовсім ні!

3. у ролі заперечн. займ. Ніхто.

◆ **Фіг (його) знає, згруб.-просторозм. – невідомо.**

4. у ролі частк. або виг. Зовсім ні; не. <...> була в неї, бозна-звідкіль, ота природна, жіночка-грудна – колодязним провалом углиб – етнічна інтонація, яку фіг підробиш <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українського сексу).

◆ **Іді (пішоб) ти на фіг, у ролі виг., з чим, вульг.-просторозм., лайл.: а) йди геть!; б) не чіпляйся, відчепись!; *Нá фіг:* а) (кого, що, евфем., просторозм.) геть кого-, що-небудь!; б) (у ролі частк.) уживається для впевнености, переконаності своїх слів. <...> навперебій, як п'яні, сміялись і говорили, що які ж ми мудаки, які салабони, шнурки кінчені на фіг, це ж треба отак лоханутися, га? (О. Забужко, *Let my people go*). Синонім: **Нá хуй** (див. ХУЙ 2); **На фігá, вульг.-просторозм.** – для чого, навіщо; **Нá фіг потрібен (потрібно, здалбся) хто, що кому, вульг.-просторозм.** – абсолютно**

не треба; **Нí фігá собі, у ролі виг., вульг.-просторозм.: а) (несхвальн.) уживається для вираження обурення; б) (схвальн.) уживається для вираження здивування, захоплення ким-, чим-небудь; *Посилáти / послáти на фіг кого, евфем., вульг.-просторозм., лайл.* – лаяти кого-небудь, виражаючи обурення, категоричну відмову у якомусь проханні і т. ін.; **Пb фіг кому, вульг.-просторозм., презирл.** – абсолютно байдуже, нецікаво кому-небудь щось; **Фіг з тобю** (з ним, з вáми і т. ін.), вульг.-просторозм.: а) уживається для вираження повної, абсолютної втрати інтересу до кого-, чого-небудь; б) уживається для вираження примирення, згоди з ким-, чим-небудь.**

ФІГА, ж., евфем., просторозм. Те саме, що ФІГ.

◆ **Покáзувати / показáти фігу в кармáni кому, просторозм., ірон.** – боязко і приховано виражати незгоду з ким-небудь, маскувати свої погрози комусь; **Фіга в кармáni, просторозм., жарт..** а) повна відсутність грошей, матеріальних засобів; б) боязка, перев. не висловлена погроза, заперечення кому-небудь або незгода з кимсь. Пор. **Дúля в кармáni** (див. ДУЛЯ); **Фіга з мáком, просторозм.** – ніщо. А потім виявляється, що то все фіга з маком і ніхто справи не збирається розглядати. І такво завис бідний чоловік – ні мер, ні вмер (Поступ, 2005, № 238); **Фігу з мáслом, у ролі виг., кому, просторозм., презирл.** – уживається для вираження категоричної відмови, заперечення, незгоди; ні, зовсім ні; **Фігу під нíс кому, просторозм., презирл.** – уживається для вираження категоричної відмови кому-небудь у чомусь. Пор. **Дúля.** Синонім: ФАК 2.

ФІГЛІ-МІГЛІ, невідм., розм. Статеві стосунки поза шлюбом.

ФІНДІОРКА, ж., діял. (буков.). Те саме, що ШЛЬОНДРА.

ФІРДЗЯ, ч., діял. (поліськ.). Дівчина легкої поведінки.

ФІТІЛЬ, ч.: ◆ Вставляти / встáвити фітіль у задницю (жобу) кому, вульг.: а) здійснювати з ким-небудь акт мужолозства, насилувати когось у задній прохід; б) улаштовувати кому-небудь прочуханку, дуже лаяти когось; Отримати фітіль в задницю, вульг.-просторозм. – дістати прочуханку, бути виляяним, розкритикованим ким-небудь. Хоча це карного розшуку не зовсім стосується, криміналу нема, зняти своїх працівників для прочісування району Соболь не має права – знову фітіля в задницю отримає (А. Кокотюха, Шукачі скарбів).

ФЛЬОНДРА, ж., згруб.-просторозм., зневажл. Жінка легкої поведінки; повія. Моя сестра повія <...> Вечоріє. – Беріть мене всі – для вас фльондра я (М. Хвильовий, Твори).

■ Існує дві версії походження слова: 1) з пол.: *flqdra* «повія» < «сорт риби» (Lewinson 1999: 54); 2) нім. *Plunder* < «безвартісні, зужиті речі» (Горбач 2006: 471).

ФЛЯВОРА, ж., заст. Жінка, яка говорить непристойні слова.

ФЛЯШЕЧКА, ж., евфем., діял., фольк. Вагіна. – Ой, Анничко, що ти маш, що віганом прикрываш? – Маву я там фляшечку, Треба на ню затычку! (Русинський ерос).

ФОЙДА див. ФÁЙДА.

ФОНТАН, ч.: ◆ Фонтан зробити кому – здійснити статевий акт з великою інтен-

сивністю (про чоловіка). А ти далеко. Певно, вже у ліжку. Ти гола й тепла. Твої груди й твої ніжки <...> Який би я фонтан зробив тобі! Він зародився у ніжній боротьбі і порснув би на тебе й стелю трішки (С. П'ятаченко, Із книги «Кораблик та інші»).

ФÓЦА, ж., зах., згруб.-просторозм. Жіночий статевий орган.

■ З пол. *foca* «жін. стат. орган» < лат. *fossa* «жін. стат. орган» < «рів, яма, канава».

ФРАГМÉНТ, ч., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган.

ФРАСÉР, ч., зах., просторозм. 1. Залицяльник; коханець. ■ Від пол. діял. *frayer* «залицяльник» < нім. *Freier* «жених».

2. Бабій.

ФРАСÉРКА (ФРАІРКА), ж., зах. 1. просторозм. Коханка.

2. фольк. Жінка як статева партнерка чоловіка.

ФРАЗÍР, ч., діял. (гуч.), зневажл. Чоловік, що перебуває у позашлюбному зв'язку з жінкою або дівчиною; коханець.

ФРАІРКА див. ФРАСÉРКА.

ФРАНЦÁ, ж., заст. Венерична хвороба.

■ Див. коментар до ПРАНЦІ.

ФРАНЦУВАТИЙ (ФРАНЦЮВАТИЙ, ФРАНЦЬОВАТИЙ), а, е, просторозм., заст. 1. Заражений сифілісом.

◆ Мóрда францува́та, зневажл., лайл. – негідник або негідниця. 2. лайл. Поганий, мерзеньний. Ти дівка ба́гата, Курва францювата (Українські сороміцькі пісні); Лайдак францюва́тий! – прогарчала вона. – Пойхали звідси! (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ФРАНЦУЗ, ч., жарг., заст. Те саме, що ФРАНЦА.

ФРАНЦУЗЬКИЙ, а, е: ◆ Французька робота, евфем. – оральний секс; Французький аборт, евфем. – випльовування сперми після орального сексу; Французький насморк, просторозм., жарт. – гонорея.

■ Див. коментар до ТРИПЕР; Французький поцілунок: а) поцілунок, при якому язик глибоко проникає в рот партнера; б) (евфем.) оральний секс.

■ Існує думка, що прикметник французький у перифразах на позначення орального сексу постав на основі асоціювання з Францією сексуальності як такої, проте Д. Мілз зауважує: «Невідомо, чому французів уважають за експертів у царині орального сексу». Mills 1993: 81.

ФРАНЦЮВАТИЙ див. ФРАНЦУВАТИЙ.

ФРАНЦЬОВАТИЙ див. ФРАНЦУВАТИЙ.

ФРИГІДНИЙ, а, е. Нездатний до сексуального збудження або відчуття оргазму (тільки про жінок).

■ Від лат. *frigidus* «холодний».

ФРИГІДНІСТЬ, ж. Нездатність до сексуального збудження або відчуття оргазму. Усі його спроби спокусити тверду в переконаннях панку передчасною інтимою близькістю розбивались об її незворушну добropорядність і гідність на межі з фригідністю <...> (Ю. Андрюхович, Дванадцять обручів).

ФРОЙДА(ФРОЙДРА), ж., діял.(бойк.), зневажл. Повія.

■ З пол. *frauja* «повія» < «радість», «утіха» < нім. *Freude* «радість», *rajda* «повія». Горбач 2006: 558; Lewinson 1999: 56.

ФРОЙДРА див. ФРОЙДА.

ФУЙО-МУЙО див. ХУЙО-МУЙО.

ФУЯРА, ж., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: сопілка, флояра < рум. *fluerigă* «флюра». Зближення з ХУЯРА. Горбач 2006: 432–433.

X

ХАБАЛИЦЯ, ж. Жінка, яка любить кокетувати, вступати в інтимні стосунки; коханка.

■ З рос.: *хабалка* < *хабальный* «нахабний, лайливий, непристойний».

ХАБАЛЬЧИК, ч., фольк. Чоловічий статевий орган. Така в мене кумася, Щодень, щоніч – все б ї...я. Вона, наче пташка – Мальовані крильця; Хабальчика вищілує, задира спідницю (Цит. за: Виженко 2005).

ХАЗЯЙСТВО, с., жрм., жарт. Чоловічий статевий орган. Ляня тепер грузить

нас обох, що, *tina*, всі мужики суки останні, вам вірити не можна, і взагалі – вам треба повідрювати «хазяйство» (А. Дністровий, Пацики); *I* як ото мужики з тим хазяйством ходять?! (Л. Клименко, Великий секс у Малих Підгуйяївцях).

ХАЙДА, ж., арг. Жіночий статевий орган.

ХАЛЯВА, ж., жарг., презирл. 1. Повія, яка опустилася.

■ Первісно: верхня трубчаста частина чобота, що прикриває літку. Елемент метафоричної універсалії жінка – взуття.

Див. коментар до ВЗУТИ.

2. Розпусна жінка, готова до безладних статевих зв'язків. *Пійди лиш ти к чортам, плюгава, невірна, пакосна халява* (І. Котляревський, Енеїда); *Ти, Параско, черна халяво, У весь рід покаляла* (Українські сороміцькі пісні).

ХАМАЙДÁ, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ХАРАХÓНЬКА, ж.., діял. (зах.-поліськ.). Жіночий статевий орган.

ХÁРИТИ, недок., кого. Здійснювати статевий акт з кимсь. – <...> *I більш-менш достойні тьотки на тому зробили нефілове промо. Кортні Лав...* Та зрештою і до неї добігати не треба. Згадаймо лишень, як харили Мадонну <...> (І. Карпа, Перламутрове порно).

Пор. ВÍХАРИТИ, ВÍДХÁРИТИ.

■ Від циг. *xar* «чоловічий статевий орган».

ХÁРІУС, ч., жарг. (крим.). Жінка як статева партнерка.

ХÁРКА, ж., жарг. (крим.). Коханка, співмешканка.

ХÁТА, ж., жарг. (мол.). Помешкання, в якому можна зустрітися для статевого злягання. *Ми танцюємо ще багато разів, бо це єдине, що в нас є – Танець, і жодної вільної хати на сьогодні* (Ю. Андрухович, Таємниця).

■ Первісно: конспіративна квартира; сковох.

◆ Курнá хáта – те саме, що Кýртка на вáті (див. КÝРТКА); Лíвий (лéвий) в хáті, жарг. (мол.) – те саме, що БАЙСТРóК.

ХАТИНОЧКА, ж.: ◆ Чепурненька хатиничка, евфем., фольк. – вагіна. *Гопці-хлопці, до мене: Чепурненька у мене –*

Чепурненька хатиничка Край ярочку у мене

(Цит. за: Виженко 2005).

ХÁХЕЛЬ, ч., просторозм. Чоловік легкої поведінки; розпусник.

ХВÁЙДА, ж., зах., вульг.-просторозм., лайл. Те саме, що ФÁЙДА.

ХВАЛЬКО, с., евфем., жарт. Чоловічий статевий орган, який в ерегованому стані майже зовсім не збільшується у розмірах. [Хвалько] постійно заповнений певною масою крові й завдяки цьому виглядає солідно, гарантуючи господареві захоплені погляди жінок. Але нерідко на них чекає розчарування: ерекція зовсім не набагато збільшує його розміри (Лель, 1996, № 4).

ХВАРТУХ див. ФАРТУХ.

ХВІСТ, ч. Чоловічий статевий орган. *Моя жінка, коли спить, завше хвіст між ногами має* (приказка).

■ Див. коментар до ПÉНІС.

◆ Велíкого хвостá маті – зраджувати чоловікові (про дружину); Іба́ти в хвіст і в гриву див. ІБÁТИ; Хвіст поклáсти на кого, жарг. (мол.). – схилити дівчину до статевого акту.

ХВÓЙДА, ж., зневажл., лайл. Жінка легкої поведінки; повія. А бувало ж в походах – зголоднію *Oй да як захочеться жінки, аж тісно мені в кунтуші. Бо похід то похід*. А підвернеться, гляну – хвойда (Л. Костенко, Берестечко); *I доки вона дерлася до викладацької кафедри, достойні її руки хлопці благополучно переженилися на хвойдах* (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький»); *Хвойдо русява у світлому плащiku, Светрик під горло застебнеш на защіпку* (О. Ірванець, Любитъ!); *Мені подумалось, що весело б*

зара з заколотись виделкою. Прямо тут, де філіжанки, фіранки, витинанки, куртизанки і просто хвойди (О. Довженко, Я кохаю музику); *Я думав як хворий, що сам шукає порятунку, і зрозумів, що сьогодні краще напитися, зняти гарну хвойду на Хрестатику і пропіндрити ці п'ять сотень* (О. Ульяненко, Ангели помсти).

■ Від ФÁЙДА (ХВÁЙДА).

ХВÓЙДИТИ, недок., діял. (зах.-поліськ.). Вести розпусне життя (про жінку).

ХВОРÓБА, ж.: ◆ Погáна хворóба, евфем., несхвальн. – венерична хвороба.

ХÉЗАЛЬНИК, ч., жарг. (крим.). Туалет.

ХÉЗАТИ, недок., жарг. (крим., мол.). Справляти велику нужду.

ХÉЗНИК, ч., жарг. (крим., мол.). Те саме, що ХÉЗАЛЬНИК.

ХЕНДÓЖИТИ, недок., кого, зах. (львів.), згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт.

■ З пол.: *чéдоžуć* здійснювати статевий акт «чистити».

ХЕНДÓЖНІК, ч., зах., згруб.-просторозм. Чоловік, який любить впадати за жінками.

ХЕНДОЛЬÓГІЯ, ж.: ◆ Студіювати хендольгію, зах. (львів.), жарг. (студ.), жарт. – дуже упадати за жінками.

ХЕР (ХЕР), ч., обсц., вульг.-просторозм.

1. Чоловічий статевий орган.

◆ На вас (тебе і т. ін.) ще хер дрочіли, а на мене шинель шіли, обсц., ірон.-звеважл. – уживається як кепкування з людини, яка значно молодша за адресанта. – На вас єщо хер дрочіл, а на меня шинель шілі, – носок хромового чобота

притупує в такт словам (П. Вольвач, Кляса).

■ Із солдатсько-армійського гумору; Підстругати олівець як комаріний хер, вульг.-просторозм., жарт. – підстругати олівець дуже тонко.

2. жарг. (мол.), вульг. Поганий хор.

◆ В хéра (хéра), частк. – уживається для вираження підтвердження істинності сказаного. *Біда? Якатам вхерабіда* (О. Ульяненко, Квіти Содому); *Іді (ідіть) / пішоб (пішлі) на хер, у ролі виг.*, вульг.-просторозм., лайл.: а) уживається для вираження недоречності чиїх-небудь прохань, вимог, пропозицій або претензій; б) уживається для вираження сильно-го бажання позбутися кого-небудь, перервати будь-які зв'язки; *На херá та хáта?*, вульг.-просторозм. – немає сенсу, абсолютно непотрібно. *Будеш купувати нову машину? На хера та хата?* (Усна мова). ■ Імітація японської мови; Нá хер з пляжу, у ролі виг., вульг.-просторозм., жарт. – йди (ідіть геть!); *Нá хер (хéр) (херá, херá), вульг., лайл.: а)* навіщо, для чого. <...> «*Тименіскажи – нахераясюди їхав, вдома таких самих прибамбасів мав – отак-о!*» <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українськогоексу); «*На хера я повернуся з війни, – казав Igor, – щоб сьогодні нікому не бути потрібним?* <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); б) геть. «<...> Дивися, де моя жінка сьогодні, коли в мене день народження? Пішла на хер! Йї не подобається, що я говорю про Афганістан<...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); Чому його, цього сопця, так багато, коли на хер все остогніло (О. Ульяненко, Квіти Содому); *Посилати / послати на хер кого*, вульг.-просторозм.

— грубо проганяти, відправляти кого-небудь, відмовляючи в чомусь. — <...> Словом, його трахав Георгій, трахав, а потім послав на хер. Сказав, що тепер любить там одного шведа (С. Пиркало, Не думай про червоне); Якого хéра?, вульг.-просторозм., лайл. — навіщо, для чого? <...> дівчата співали їм хором «Червону руту» й клали бутерброди на виду, — якого хера ви це робите, вони не собаки! — матюкається до Вовчика по мобільному його літньоха-однокласник... (О. Забужко, Let my people go). Синоніми: Якого хріна (див. ХРІН); Якого хýя (див. ХУЙ).

ХЕРАЧТИ, недок., вульг.-просторозм. Те саме, що ХУЯРИТИ 2. I всі херачать у напрямку вокзалу, де їх потім вантажать на такі спеціальні платформи (Ю. Андрухович, Таємниця).

Синонім: ХУЯЧТИ 2.

ХÉРИ, мн., обсц., вульг.-просторозм. Жителі м. Херсона.

ХЕРНЯ, ж., вульг.-просторозм. 1. Те саме, що ХУЙНЯ 1.

2. Нікудишня, мерзотна справа. У цій борні, у цій херні — Чим ти допомогти мені? (О. Ірванець, Любіть!).

◆ Херня собача — те саме, що ХЕРНЯ. До того ж мешканці цього притулку побоювалися навіженої вдачі свого сусіда й навряд чи комусь забрела в голову самовбивча думка підставитись за херню собачу (Г. Цимбалюк, Останні проводи).

3. Дурниця; нісенітниця, маячня. Але за інформацію дякую — обов'язково вишишу пістонів кому слід з підвідділу прослуховування — зауважте, про слуховування, а не під-, як ви оце щойно назвали, уже не вперше з'ясовується,

що вони охоче додають від себе всіляку романтичну херню (Ю. Андрухович, Московіада); <...> вічне промивання мізків усілякою ідеологічною хернею на кишталт атеїстичного виховання або ленінського заліку (Ю. Андрухович, Таємниця).

ХЕРÓВИЙ, а, е, вульг.-просторозм., несхвальн. Поганий, неякісний.

Синоніми: ХРІНОВИЙ, ХУЙОВИЙ.

ХЕРÓВО, присл., вульг.-просторозм., несхвальн. Погано або невдало, неякісно. — Словом, він мені написав, що не приїде в Париж. — Що таке — його дружина не пускає? — Ой замовкни. I без того херово (С. Пиркало, Не думай про червоне).

Синоніми: ХРІНОВО, ХУЙОВО.

ХЕРЩÁТИК, ч., дисфем., вульг.-просторозм. Хрестатик — головна вулиця м. Києва.

ХЕТЕЗÉ, невідм., евфем., абр. Хуй Тут Зробиш; нічого не можна вдіяти.

ХЕР див. ХЕР.

ХИТАТИ, недок., ◆ Хитати (шатати) юрту, жарг. (мол.). — здійснювати статевий акт з кимсь. Приходжу красіво, а в моїй хілядці який-небудь гнійний хаун шатає юрту (О. Яровий, Квартали ностальгій).

ХИТАТИСЯ, недок., на кому, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). Отак чернець спасається — На черниці хитається (Бандурка).

ХИТРОЖÓПІЙ, а, е, вульг.-просторозм.. несхвальн. 1. Який намагається перевітрити інших нечесними прийомами; спритний, хитрий.

2. Брехливий.

3. Дуже обережний.

4. Який вміє пристосовуватися.

○ – метафоричне переосмислення:

[Сфінкс:] <...> як мені ти не відповіси
На три мої загадки хитрохопі, То з'їм
тебе негайно!.. (Лесь Подерв'янський,
Герой нашого часу).

ХИТРОСРÁКІЙ, а, е. Те саме, що ХИТРОЖÓПІЙ. [Назар Сівуха:] Жиди такі
хитросракі, заждіть, вони не тіки що
макарони, вони й сайри дістануть (Лесь
Подерв'янський, Герой нашого часу).

ХИХЛЯТИ, недок., жарг. (вояк., тюр.,
львів.). Випорожнюватися.

■ Від пол. *chechkać* «різати тупим ножем».

ХЛЬОРКА, ж., презирл. або лайл. Те саме,
що ПОВÍЯ. З обстриженими головами,
з підрізаними пеленами, стояли хльорки
наголо (І. Котляревський, Енеїда); Хай
не святенниця, недоторка, а так ша-
латися в глупу ніч! – Ти ж не якась там
хльорка, самій гетьманіш не подоба-річ
(Л. Костенко, Берестечко).

◆ Що двірка, то хльорка (приказка), заст.
– дівчата, які служили при дворах, мали
погану славу на сели.

○ – новотвір на базі фонетично модифіко-
ваного слова: *Псевдофльорки* розкри-
вають вульви, Щоб скоріш ми їх запіз-
нали (Ю. Позаяк, Шедеври).

■ Стукр. флібрка < «произведено от статуи
Флоры, богини цветов и похабства»
Б-Н, 371. Пор.: «На свято в честь рим-
ської богині Флори флоралії на її олтар
принесли квітуче колосся. З якоїсь
причини свято пішло в небуття і було
поновлене у зв'язку з неврожаями у
173 до н. е. В іграх на честь богині, які
супроводжувалися веселою розбеще-
ністю, брали участь прості люди і повій».
МС, 574.

ХМÉЛІ-ЗАСУНÉПІ, с., дисфем., вульг.
Приправа «хмелі-сунелі».

ХМІЛЬ, ч., фольк.-поет. Чоловіче сім'я;
сперма. Наберу я хмелю в жменю Та
посію над водою (Цит. за: Виженко
2005).

ХÓБОТ, ч., вульг.-просторозм. Чоловічий
орган великого розміру.

◆ Кінський хббот, фольк. – те саме, що
хббот.

ХОДÍТИ, недок., евфем., фольк. Здій-
сновати статеве життя; злягатися. Ой
ходила-м потихоньки, ой ходила-м
швидко, До того-м сі доходила, що колін
не видко (Коломийки Прикарпаття).

■ Сексуальну семантику дієслова «ходити»
актуалізує в наведеному прикладі пе-
рифраз колін не видко «про живіт ва-
гітної». Прикметно, що зазначена семан-
тика виявляється без узвичаєних конкрет-
изаторів до кого, з ким, у що. Доказом
символічного паралелізму між ходою,
пересуванням у просторі і сексуальною
сферою слугують такі одиниці, як: пол.
lazić (ходити) «здійснювати статевий
акт». Lewinson 1999: 121; заст. крим.
жаргонізм *алюра* (повія) походить від
фр. *allure* «швидка хода». БСРЖ, 34.
Очевидно, цей паралелізм закорінений у
природі людської тілесності: органи, що
забезпечують пересування у просторі і
репродуктивну функцію організму, роз-
міщені у нижній частині. Пор.: «Функції,
які виконує нижня половина тіла, особ-
ливо ті, які пов'язані з сексуальністю і
пересуванням, здатні давати нам пережи-
вання і відчуття, найвищою мірою радісні
і навіть екстатичні за своїм характером».
Лоуэн 1999: 36. Стосовно жіночого мо-
дусу згаданого паралелізму, то, згідно
з психоаналітичною теорією вагіни,

вона стає реальною, об'ємною саме у повторюваних рухах, серед яких хода як повторюваний рух постає в одному ряду з фрикціями, палінням, мовою як рухом губ, биттям серця та ін. Плуцер-Сарно 2005: 22. Можливо, це припущення пояснює семантику номінації на позначення розпусної поведінки або осіб, яким вона притаманна, у лексемах зі значенням «тривалий, безцільний рух» (блукати, броджити, мандрувати): БЛУДИТИ, ВОЛОЧИТИСЯ, ПОХОДЕНЬКИ, ТАСКАТИСЯ, ТЯГАТИСЯ; ПОВІЯ, ШЛЬОНДРА, ШЛІОХА та ін. У рос. крим. жаргоні функціонує слово *тына* на позначення повії, яке походить від укр. *тинятися* «бродити, блукати де-небудь». Вальтер, Мокиенко 2002: 98.

◆ **Ходити / піті на блядки, обсц., згруб.** – вирушати на пошук партнерів для сексу, як правило, у певне місце, де зазвичай проводять час подібні особи певної статі. [Чорт (спокусливо):] *На блядки підем сьогодні?* [Іван Опанасович:] *Та шо я, пацан? Я в армії так наїався, що противно згадувати* (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеньє); **Ходити / піті наліво, евфем., жарт.** – зраджувати чоловікові або дружині; **Ходити під сібе, евфем., просторозм.** – випорожнюватися на постіль або забруднювати білизну, одяг (про лежачого хворого, маразматика чи людину, позбавлену можливості користуватися туалетом); **Ходити / піті по бабах, просторозм., ірон.** – часто вступати в інтимні стосунки; поводити себе як бабій (про чоловіків). *«Ти моя любов, – говорив ій, – ти – моя єдина любов...» А сам – ходив «по бабах»* (Н. Зборовська, Українська Реконкіста);

Ходити / піті по блядях, обсц., згруб. – вести розпусний спосіб життя, шукати любовних пригод (про чоловіків); **Ходити по рукাখ див. РУКИ;** **Ходити у будякі, евфем., народн.** – здійснювати статевий акт; **Ходити у бузину див. БУЗИНА;** **Ходити у жіто див. ЖІТО;** **Ходити, як діти до школи до кого, евфем., фольк.** – учащати до розпусних жінок для злягання. *Я до тої Катерини не піду ніколи, Бо до неї хлопці ходять, як діти до школи* (Коломийки Прикарпаття).

ХОДКА, ж., жарг. (мол.), просторозм. Один статевий акт. *Баба затичку відкрила, дідо вляв нігролу. Як зробили штири ходки, зламали рейсору* (Коломийки Прикарпаття).

ХОЛОДИЛО, с., народн. Чоловічий статевий орган.

ХОМУТ, ч., жарг. (крим.). Венерична недуга.

◆ **Насадити хомут, жарг. (крим.), жарт.** – захворіти на сифіліс.

ХОР, ч., жарг. (крим., мол.). Групове статеве згвалтування.

◆ **Кинути (пустити, постівити) на хор кого, жарг. (мол.)** – здійснити групове згвалтування кого-небудь. *Два місяці тому ми тут кинули на хор одну викладачку-хвойду з педагогічного університету <...>* (А. Дністровий, Місто упільненої дії).

ХОТИТИ, недок., кого. Відчувати сексуальний потяг до кого-небудь. *Я хочу бути – як забути? – Я хочу знову – чорноброву?* – (П. Тичина, Закучерявилися хмари).

◆ **Я тебе (vas i t. ін.) хочу, розм.** – уживається для вираження сексуального

бажання. Юна пані засмагає на пляжі. Підходить парубок: – Дівчино, я вас хочу! – Та у відповідь: – Я соромлюся. – Хлопець, похюпившись, іде геть. А вона йому услід: – Хай тобі грець! То ти мене так хочеш, як я тебе соромлюся! (Анекдот).

ХОТІТИСЯ, недок.: ◆ **Хотітися баби, безос., кому, розм.** – відчувати сексуальний потяг до кого-небудь. Ішлося начебто передусім про те, щоб нікому з нас не хотілося баби (Ю. Андрухович, Таємниця).

ХОТІОНЧИК, ч., просторозм., ірон. – прищ, вугор на обличчі (у підлітка, при тривалому статевому стримуванні). То був молодик студентського віку, можливо, її однокурсник, високий, вайльватий, з прищиками-хотіончиками на мордяці і нахабним виразом там же (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ХРЕНОВО, присл., вульг., несхальн. Погано або невдало, неякісно. «Їм до сраки, Богдане, що ми повернулися з війни <...> Ти розказуеш їм, як тобі хреново, а вони ждуть не діжнуться, коли ти почнеш їх трахати <...>» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста).

Синонім: ХЕРОВО.

ХРЕН див. ХРІН.

ХРЕНОТЕНЬ, ж. Те саме, що ХРЕНЬ. Сьогодні купив червоного будильника-мобільника. І чого тільки не вигадало гестапо у цьому світі? Така собі хренотень, яка качає з тебе бабки, а користі нуль (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету).

ХРЕНЬ, ж., жарг. (мол.), жарт.-ірон. або несхальн. 1. Що-небудь недобрякісне, незначне, непотрібне.

2. Нісенітниця, маячня. А самопальних збірок у Пружиніна цілі стоси, дбайливо підібрані за тематикою. Є спорт, медицина, ще всяка хрень (П. Вольвач, Кляса).

3. Будь-яка річ.

ХРІН (ХРЕН), ч., вульг.-просторозм. 1. Чоловічий статевий орган. Жоно моя, жонусенько, Дивно, дивно мое серденъко. Усе в нас до втіхи-забави: Тобі хрін кучерявий, Мені рутонька яра (Цит. за: Виженко 2005); Груди повні, м'яка срака, Як всього багато! В мене хрін завжди стоїть, Щоб з тобою спати (Лель, 1996, № 4).

■ Первісно: трав'яниста овочева рослина з потовщенім кореневищем.

2. вульг.-просторозм., презирл. або лайл. Неавторитетна людина, яка не користується повагою.

◆ **Старий хрін**, просторозм., презирл. – літній чоловік; **Хрін собачий**, вульг.-просторозм., презирл. або лайл.: а) злувредна, підла людина. – У тебе що, хрін собачий, роботи немає? (С. Бортніков, Карателі); б) жалюгідна людина. Синонім: **Хуй собачий** (див. ХУЙ); **До хріна** кого, чого, вульг.-просторозм. – кого-, чого-небудь дуже багато, в надлишку. Синонім: **До хуя** (див. ХУЙ); **Задохріна**, кого, чого – те саме, що **До хріна**. <...> і так мали тих книжок аж задохріна, тисячі томів (Ю. Андрухович, Таємниця). ■ Префікс за- (уподібнення до літературного забагато) + лексикалізована одиниця **дохріна**; **За якімсь хріном**, з дієсл. – невідомо чого,

чомусь. Грузин, що за якимсь хріном опинився поруч, зажадав, щоб я їх [вуса] негайно зголосив (Ю. Андрухович, Таємниця); **Зніти з хріна (хрена), вульг.-просторозм.** – допомогти кому-небудь вийти зі складної і небезпечної ситуації; врятувати когось. Я от, в вісімдесят третьому, коли Супу од донецьких одмазав, з хрена, можна сказати, зняв <...> (П. Вольвач, Кляса); **Іді (ідіть) на хрін, у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл.**: а) уживається для вираження недоречності прохань, вимог, пропозицій або претензій кого-небудь; б) уживається для вираження сильного бажання позбутися кого-небудь, не бачити когось; **Мáтері твоїй хрін; Хай (нехáй) йому (їй, їм і т. ін.) хрін, лайл.** – уживається для вираження незадоволення, обурення, роздратування і т. ін. чим-небудь; **На хрін кого, що, вульг.-просторозм.** – уживається для вираження презирства, зневаги до кого-небудь, бажання позбутися когось, чогось. [Венік:] <...> Так двері відчинив і у двір кинув [жабу] на хрін (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу). Синонім: **Нá хуй (див. ХУЙ); На хріна?, вульг.-просторозм.** – навіщо? <...> на хріна тобі валовий продукт, якщо ти вже зранку заряджений і точно знаєш, що на вечір у тебе теж щось є <...> (С. Жадан, Депеш Мод); **Не один хрін?, вульг.-просторозм.** – хіба не те ж саме?; однаково. Де він зараз?.. У Бундесі. *Місто Баден...* Такого міста у Німеччині немає. Баден є в Швейцарії в Австрії <...> Точно в Бундесі <...> Там тільки Баден-Баден... Не один хрін? (С. Бортніков, Карапелі); **Ні (ані) хріна (ніхренá), вульг.-просторозм.** – зовсім,

абсолютно нічого. – Яке зізнання? Ані хріна ти не зрозумів! (Г. Цимбалюк, Останні проводи); – **Що пояснювати? Я ні хріна не розумію** (А. Кокотюха, Повернення сентиментального гангстера); **Ти ж ні хріна не знаєш про економіку, не відрізниш дебіту від кредиту і найменшого поняття не маєш, що таке котировка акцій** (С. Пиркало, Не думай про червоне); **Ні хріна собі, у ролі виг., вульг.-просторозм.: а)** (схвалюн.) уживається для вираження захоплення, здивування і т. ін.; б) (ірон.) уживається для вираження недовіри до кого, чого-небудь або несхвалення чогось; **Один хрін, вульг.-просторозм.** – все одно, байдуже, однаково. Це неподалік Бессарабського ринку, якщо повернути в місто з лівого боку – якого? – а якого захочете, один хрін спершу не втрапите <...> (О. Ульяненко, Ізгої). – **Один хрін, –** сказав «Сашко» і, взявши стільця з інвентарним номером на ніжці, вийшов із клітки (Ю. Андрухович, Московіада); **Хріна з два –** уживається для вираження заперечення чого-небудь, неможливості здійснення чогось; не буде так, не вийде так; ні за яких обставин. – **Хріна з два ми його приріжемо.** Він же здоровий, як бугай (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); **Хрін знає, згруб.-просторозм.** – зовсім невідомо, не знаю, не уявляю собі. <...> завтра ми пойдемо хрін знає куди і всім там наваляємо <...> (С. Жадан, Біг Мак); **Хрін з тоббю (з вáми, з нýми і т. ін.)** – уживається для вираження поступки, змушеного згоди з ким-, чим-небудь, втрати інтересу до когось, чогось; нехай буде так, як є. Це *Cami*. А як не *Cami*, то й хрін із ним. *Подумаєш. Яка*

різниця (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); Хрін його [батька] знає (зна), згруб.-
просторозм. – невідомо, незрозуміло чому, з якої причини, ніхто не знає. Хрін його батька знає: у багатого повна піч, та горить, а у мене одно по-
ліно, та й те не горить (прислів'я); – Хрін його знає, товаришу майоре... *Hi, це не до вас, Харченко, це приказка така е!* (А. Кокотюха, Шлюбні ігрища жаб); // Невідомо хто; Хрін проспіш див. ПРОСЦЯТИ; Хрін тобі (вам і т. ін.) [в зад, в рот, на ріло], у ролі виг., вульг.-просторозм., презирл. або лайл. – уживається для вираження грубої від-
мови в чому-небудь, заперечення чо-
гось; нічого не буде; нічого не вийде. Відібрати! Хрін вам усім! *Hate, вда-
вітесь!* (А. Кокотюха, Шлюбні ігрища жаб); Все воно буде світом, говорив же тоді Юра Мутний. Буде. Хрін вам всім, козлам, на рило (П. Вольвач, Кляса); Хрін (хріна) хто – ніхто. Намагалась на роботі перехопити у когось десятку-
другу доларів, хріна хто дав (ПіК, 2004, № 16–17).

■ Утворено еліпсисом звороту Хріна зدوا (див. ХРІН); Якого хріна, здісл., евфем., вульг.-просторозм.: а) чому, з якої причини. <...> чому так не можна жити завжди, якого хріна ми так паршиво все влаштували на цій землі, що не можна так жити завжди... (О. Забужко, Let me people go); б) що (перев. з питанням). Якого хріна вони тут роблять? Що це взагалі за діла? (Ю. Андрухович, Два-
надцять обручів).

○ – мовна гра:

– омонімія: Літак у повітрі зазнає аварії й починає падати. Пасажири панічно хапаються за парашути, але їх

бракує на всіх. Англієць, як справжній джентльмен, пропонує: – Добродій, всі парашути належить віддати жінкам! – Росіянин кричить: – А хрін їм у зад! – Француз: – А встигнемо? (Анекдот); – десемантизація ідіоми: За нас з вами і за хрін з ними! (Тост).

ХРІНІВ, нова, нове, вульг.-просторозм., лайл.–нікудишній, поганий. <...> до мене він поставився з симпатією, психолог хрінів <...> (С. Жадан, Біг Мак).

Синонім: ХУІВ.

◆ **Хрінова маті;** Хрінові діти, у ролі виг. – уживається як лайка; Що за хрінова маті, у ролі виг., лайл. – уживається для вираження незадоволення, обурення і т. ін.

ХРІНАТЕНЬ, ж., вульг.-просторозм., не-
схвалальн. Що-небудь недобрякісне, не-
значне, непотрібне. <...> розумієш, через
цию хрінатень – авангард завжди при-
речений, бо наприкінці своєї мети скочується до порожніх абстракцій, у
гіршому ж випадку до дурненьких агіток
(А. Дністровий, Патетичний блуд).

■ Гра слів хрін і тінь (тень).

ХРІНОВИЙ, а, е, вульг.-просторозм., не-
схвалальн. Поганий, кепський або неякіс-
ний. – Хрінові діла, *Машко*, що в тебе,
що в мене, – прорік Петро, – і прийшла
пора про це сказати відверто (Г. Та-
расюк, Новели); Потай від мами й бабусі
ти мерзнеш із тим хріновим «борцем»
по зимових скверах і парках, тиняєшся
по смердючих дешевих ідалнях, яких
в радянські часи було багато (Є. Ко-
ноненко, Без мужика).

ХРІНОВИНА, ж., вульг.-просторозм. 1. Яка-
небудь річ, деталь, який-небудь пред-
мет і т. ін. <...> Собака наступає на
якусь металеву хріновину, і та глухо

дзвенить <...> (С. Жадан, Депеш Мод); *Беру чайник, виходжу в темний блок, двері власної кімнати тримаю відчиненими, щоб бачити умивальники, відкручую кран, набираю воду й несу чайник на загальну кухню, але там, от падляна, вся комфорка зайнята чужими каструлями, з яких лине смачний запах борщу, фаршированого перцю, іншої хріновини* (А. Дністровий, Патетичний блуд); // Явище. Якщо ти уже в гробу, Спокійно лежи на горбі – Життя непогана хріновина: Тобі ще зіграють Бетховена (Ю. Позаяк, Шедеври); *Життя непогана хріновина, як виявляється* (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. несхвальн. Нісенітниця; маячня.

ХРІНОВО, вульг.-просторозм., несхвальн. Погано або невдало, неякісно. – Пані, вибачте, але мені і там, і там було так хріново, що про те не хочеться згадувати (Г. Тарасюк, Покоївка); <...> почувався я дуже хріново, і піти теж чомусь не можу <...> (С. Жадан, Біг Мак).

ХТИВА, ж., у ролі ім., евфем. Жіночі геніталії. Король засміявся і зачав читати імена піхви: – Розятта, Хтива, Щілина, Гребеняста <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремное).

ХУЄВ див. ХУЇВ.

ХУЄМОТИНА, ж., обсц., вульг.-просторозм. Що-небудь нудне, нецікаве, з претензією на мудрування. <...> ми просто мусимо триматися за ці роки, за роки, в яких нам випало мучитись і перемагати, і навіть якщо воно того не вартує (а воно того не вартує), ми з тобою мусимо добути до кінця сеансу <...> бодай для того, щоби наприкінці всіх прізвищ і всіх

подяк, після всієї господньої хуємотини, після року випуску і дати релізу прочитати таки, що під час зйомок цього блокбастера жодна жива душа не постраждала (С. Жадан, Біг Мак).

ХУЄНЬКО, ч., фольк., пестл. Те саме, що ХУЙ 3. Ти для мене – все у світі. Ти для мене – сонце й вітер. Я ж для тебе – місяченько! – Молодесенький хуєнько (Лель, 1999, № 4).

ХУЕСОС, ч., обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. 1. Гомосексуаліст, який займається оральним сексом.

2. Мерзотна, підла людина. <...> як проліз, хуесос гражданській, щас ми з тобою розберемся, посмотримо, хто ти і откуда <...> (Іздрик, АМ™).

ХУЄТА, ж., дисфем., обсц. Клопіт, неспокій; беззмістовна метушня.

ХУЄТЬ див. ХУЇТИ.

ХУЇВ (ХУЄВ), хуєва, хуєве, обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. Нікчемна, негідна людина. <...> затягнув мене в це осине гніздо і кудись зник, паціфіст хуїв <...> (С. Жадан, Біг Мак); – <...> Саша, гімнаст хуєв, під кінець знаєш, що одмочив? (П. Вольвач, Кляса); *Пашок перераховує і з подивом пересвідчується, що так, саме цієї купюри не вистачало до обумовленої суми. Не такою й простою виявилась Жорина квартирантка. Ломиця хуєва* (П. Вольвач, Кляса); [Савка (до Ахванасія):] *Підбери, синок хуїв* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу).

ХУЇНА, ж., обсц., фольк. Те саме, що ХУЙ 1.

ХУЇТИ (ХУЄТЬ), недок., обсц., згруб.-просторозм. Втрачати здоровий глузд, дуріти. [Мальвіна:] *От не люблю, када*

мужики таке піздять. І та любила, і та хуела. Та подивітесь на себе, кому ви нужні? (Лесь Подерв'янський, Место встречі ізмініть нізяз).

Пор. ОХУІТИ.

ХУЙ, ч., обсц., згруб.-просторозм. 1. Чоловічий статевий орган. – *Бідний ти, бідний, Хуй в тебе мідний, Срака деревляна, Яйці оливляні* (Бурсацький фольклор); [Учитель атеїзму:] *Скоріш за все, ексгібіціоніст забрався на сосну. Дівчаток недозрілих наших хоче він Злякать з сосни зненацька видом хуя* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

■ Етимологічно пов'язане з хвоя «голка хвойного дерева» і його інdevr. відповідниками (лит. *skuijā* «ялинкова голка», латиськ. *skuja* «ялинкова гілочка»). Прикметним є рефлекс цього слова в алб. *hi* «кілок», «membrum virile». Тут ми бачимо той самий семантичний розвиток, що й в ісп. *carajo* < гр. *χαράκιον*, демінутив від *χαράξ* «кіл». Це слово належить до групи слів, об'єднаних навколо інdevr. **skēu* «бути гострим», і узгоджується з пошириною семантичною моделлю *гострий, колючий предмет* → чоловічий статевий орган: *игла, кожаная игла, свайка (шило), шампур, ёлки-палки* (рос.), *prick* (вістря, голка, англ.), *tige* (стовбур, фр.). Слово відоме багатьом слов'янським мовам, напр. пол., словацьк. *chuj*, болг. *хуй*. Ковалев 1998; СРБ 2003: 364.

◆ **Бородá по коліна і хуй, як поліно** (приказка), обсц., жарт. – про чоловіка похилого віку; **Хуєм грúші збива́ть, обсц., згруб.-просторозм., жарт.-ірон.** – байдикувати або займатися нікчемними справами. [Ахванасій:] *А тепер що робить будемо? [Сава (шуткує):] А*

будем хуєм груші збива́ти (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); **Хуй і пиздá – брат і сестра** (приказка), обсц. – про людей, що мають багато спільногого у поведінці, способі мислення; **Хуй по коліна (по колінця), обсц., фольк.** – чоловічий статевий орган великого розміру; // *Про бідного чоловіка, єдиним достоїнством якого є статевий орган великого розміру. Й а у млині нема клина. Ані где поліна. А я того хлопця люблю. Що хуй по коліна* (Українські сороміцькі пісні); *А нашого свата Да з дерева хата, А дров не полінця, Тільки х... по колінця* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); **Щоб хуй відпáв у тéбе** (у нього і т. ін.), **у ролі виг., лайл.** – уживається як проклін з незичливими побажаннями чоловікові з приводу некоректної поведінки у статевих стосунках з жінкою (у мові жінок); **Щоб хуя я ніколи не побачила, у ролі виг., обсц.** – уживається для вираження клятвеного запевнення в істинності сказаного (у мові жінок). [Сука і Блядь:] *Нехай нам повиласе, щоб ніколи Ми хуя не побачили в житті, Якщо ми будем лізти к пацанам <...>* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

1.2. Чоловічий статевий орган, що слугує для сексуальних контактів.

◆ **Брати / взяти хуя в рóта, обсц.** – здійснювати орально-геніталійний контакт. [Генерал Власов:] *Як остоπишли мені містичні бляді, Обвішані восточною хуйнею, Шо перед тим, як взяти хуя в рота, Повинна привести себе у резонанс З ефіром світовим* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); **Вертіти (вертеть) на хую кого, обсц., згруб.-просторозм.** – мати з жінками статеві контакти, які оцінюються як незначні, непотрібні. [Ахванасій:] *Ди-*

ви, Савка, мамка нехуйова. [Савка:] Я таких мамок, Ваня, тоннами на хую вертел (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); Живіт свербіть, хуй стойти, хочеться сійти – буде світати (прислів'я), обсц., згруб.-просторозм., жарт.: а) з'являються вранішні фізіологічні відчуття, які для чоловіка є «прикметою» початку дня; б) відчувається бажання зробити що-небудь, виконати якусь роботу; Живого [хуя] в руках не тримати (не бачити), обсц., ірон.: а) бути сексуально недосвідченою дівчиною; б) не мати життєвого досвіду (про молоду дівчину); Зняти з хуй кого, обсц., згруб.-просторозм. – застукити на гарячому жінку, звинувативши у любовній невірності, подружній зраді і т. ін. Він мене з хуя не зняв; Нагостріти хуй, обсц., жарт. – бути готовим до здійснення статевого акту; Не віділа пиздя гвоздя, та й думає, що то хуй (прислів'я), обсц., ірон.-звеважл. – про насміхання з людини, яка дивується чому-небудь звичайному; Сісти на хуй, обсц., згруб.-просторозм.: а) отримати одразу два (або більше) бажаних об'єктів, непоєднуваних між собою. Пор. [Хотіти / захотіти] рібку з'їсти й на хуй сісти; б) знайти статевого партнера; розпочати статеве життя (про жінку). Котра з жінів двох май щаслива, Уповіши ми аттуй: Ота, што сіла на діету, А ци та, што – на хуй?! (Русинський ерос); Ссати (сосати) хуй, обсц., згруб.-просторозм., презирл.: а) здійснювати орально-геніталійне злягання; б) нічого не отримувати; в) перевувати в жалюгідному становищі. [Літр.] Сідайте же скоріш, мої дівчата, I можіть мені відкоркувати пляшки! Бо завтра на світанку я повинен Зайняти

чергу в пункті стеклотари. Інакше замість каші гарбузової Сосати хуй ми будемо напевно! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Сси (сосі) хуй [якщо дадуть], обсц., лайл. – уживається як груба відмова кому-небудь у чомусь; Стільки хуй з'їла, що німи цілий район обгородить мόжна (прислів'я), обсц., згруб.-просторозм., ірон.-жарт. – про розпусну жінку, яка мала багато статевих партнерів. ■ Пор. У «Галицько-руських народних приповідках»: Тота тільки хуй іззіла, що ними цілу Коломию обгородив. Метафора з'єсти хуй – вияв семантичної універсалії йжа – секс; [Хотіти / захотіти] рібку з'їсти й на хуй сісти, обсц., згруб.-просторозм., ірон. – бажати, щоб одночасно відбулися дві (або більше) несумісні події; бажати неможливого; Хуй не встає / не встає у кого, обсц., згруб.-просторозм., несхвалин.: а) (у кого і без дод.) хто-небудь позбавлений здатності до ерекції. Навприсядки не дала, Навстоячки не дістав, Навлежачки хуй не встав (Бандурка); б) (на кого) хто-небудь не відчуває сексуального потягу до певної жінки і не бажає злягатися з нею; в) (на кого) хто-небудь відчуває відразу до жінки через її непривабливість для нього; г) (на що) хто-небудь не бажає робити що-небудь; г) (на що) хто-небудь не готовий до чогось; Хуй стойти, обсц., згруб.-просторозм.: а) (у кого і без дод.) хто-небудь здатний до ерекції, не обов'язково зумовленої сексуальним бажанням (про чоловіка); б) (на кого) хто-небудь відчуває сексуальний потяг до жінки і готовий здійснити статевий акт з нею; Хуй (хуя) встреміти (застроміти), обсц., згруб. – бути готовим до здійснення

статевого акту (про чоловіка). [Літр:] <...> Людська заздрість, Та посмішки, та пілтки за спиною, Шо хуя вже не тільки що встремить, А й навіть винуть стало неможливо (Лесь Подерв'янський, Король Літр); Висватали, висватали В пана-свата дочку; Та постелим куль, куль, Та застромим хуй, хуй (Українські сороміцькі пісні).

1.3. Копуляторний орган самця тварини.

Купив бугая, А він із п...ою. Пішов дойти, А в нього х... стойти (В. Древлянський, «Ой, мамо...»).

◆ **Дурний як хуй волбій, обсц., згруб.-просторозм.** – зовсім дурний, непридатний для якої-небудь серйозної справи. ■ **Віл** – кастрований бик, нездатний запліднювати.

2. Статевий контакт. **Зайбуня** істерично сміється, виймає з пизди кульчики, застромлює їх собі у вуха, а потім гепається на газончик і викочується на ньому із дикими завиваннями. Людяний і дещо наївний Василь підбігає до Зайбуні, щоб допомогти. [Василь:] Дама, якщо у вас болить живіт, то я січас зганяю в аптеку за актівірованим углем. А так ви мені тут всіх муравійов подавите. [Микита:] Цій суці не угля треба, а хуя! (Лесь Подерв'янський, Блеск і ніщета підарасів).

◆ **Без хуя, як без рук, обсц.** – зовсім погано, не можна обйтися без статевого життя. **Без хуя, як без рук!** Як же ти будеш жити, коли я поїду <...> Я розбудив у тобі звіра! (Ю. Покальчук, Жовте листя). ■ Трансформація загальномовного фразеологізму як без рук.

2.1. Думки про сексуальні контакти.

◆ **[Тільки] хуй на умі у кого, обсц., згруб.-просторозм.** – хто-небудь постійно думає

лише про секс (про жінку). **Голодний кумі – Хліб на умі. Сытів кумі – хуй на умі** (Русинський ерос).

3. Особа чоловічої статі.

3.1. Чоловік з великим сексуальним досвідом; розпусник. **На загал чоловік – просто кобель, бик, самець, точніше сказати, просто хуй** (Ю. Покальчук, Тече на споді).

3.2. Чоловік як носій негативних морально-психологічних рис. [Пророк Микола:] Гроши їм дорожчі За храм святий! Мамоні, а не Богу Возносять ці хуй свої молитви! (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

◆ **Баб'ячий хуй, обсц., лайл., презирл.** – нікчемний чоловік; дурень; **Старий хуй, обсц., згруб.-просторозм.**, ірон.-зневажл.: а) чоловік похилого віку. – А, – говорить, – старий чех! Знаю-знаю, постійний клієнт. Передавайте вітання старому хуєві! (С. Жадан, Біг Мак); б) презирл. або лайл. – неприємний чоловік. ■ Як і в словосполученні **Старий хрін** (див. ХРІН), відбувається перенесення орган → людина. У спонтанному інвективному мовленні граматична модель синекдохи може зазнавати семантичних трансформацій: «старий» повністю або частково втрачає значення віку і передає суто чоловічу статеву ознаку «слабка статева потенція», напр. **Старі дұпа** (див. ДҮПА); **Хуй бічий, обсц., згруб.-просторозм.** Недотепа; **Хуй, в зомбек** (дзъбонсло) **рембáни, зах., лайл.** – уживається для вираження звертання до нікчемного або неприємного чоловіка. **Ти, хую, в зомбек рембáни.** ■ З пол.: букв. «хую, в зуб (лесну) виїбаний»; **Хуй залúплений** – те саме, що **Хуй бічий**;

Хуй собачий, обсц., згруб.-просторозм., презирл. або лайл.: а) зловредний, підлій чоловік; б) чоловік, якого зневажають через низьке соціальне становище або вдачу. Признавайся, Марусю, Кому давала спершу: Чи попові, чи дякові, Чи піддячому, А чи хуєві собачому? (Бандурка).

4. невідом., у ролі заперечн. займ. Нічого не. Хуй виграєш у ту лотерею (Усна мова).

◆ **Хуя лисого, дисфем., обсц., вульг.-просторозм.** – уживається для вираження заперечення; зовсім нічого не. ■ Замість батька лисого; Хуя тобі (йому, вам і т. ін.), обсц., вульг.-просторозм. – даремні, марні зусилля. [Сірьожа:] Кум його за вуха, давай тягти – хуя тобі, не витягне, отакенна щука вчепилася! (Лесь Подерв'янський, Діана).

5. у ролі заперечн. частк., з дієсл. Уживається для вираження сумніву у можливості здійснення чого-небудь. [Африкан Свиридович:] *Ні, це не природа. Такого Мурзіка – хуй розробиш* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); <...> *Хапанулі б по сотачке-другой. А то твая падельніца всюо попрятала, хуй найдьош* (П. Вольвач, Кляса); *I який же тобі піздець? – А такий, що скаже: інакше хуй підійде до дитини* (І. Карпа, Перламутрове порно); // у род. відм. Уживається для вираження категоричної заборони чого-небудь; ні в якому разі. – Запустили, значить, цех, зробили пробну партію, і тут держстандарт сказав: хуя – продукція не відповідає стандартам, надто високий вміст морфіну (С. Жадан, Власник найкращого клубу для гейві).

◆ **Намалювався (нарисувався) – хуй (хер, хер) зітреш (примовка), обсц., згруб.-**

просторозм. – десь з'явиться. Не запилились. Нарисувались – хуй зітреш. Ми од Жори, – багатозначно на-тискує на останньому слові Малий (П. Вольвач, Кляса); Тільки я стояв, чорний та зігнутий, відшукуючи терпку печаль пролітаючого даремного життя. Намалювався – хер зітреш (О. Ульяненко, Квіти Содому); Хуй просциш див. ПРОСЦЯТИ.

6. у ролі предик., із запереч. Нема, нічого. Як премію в кінці року, так хуй; // Не вийде. Двоє безіменних чуваків відразу вимагають все розділити, але Вася каже їм – хуй, робимо як домовились, чуваки наполягають (С. Жадан, Депеш Мод); Вони спробують ще який-небудь час дістати мене, але хуй – мої дамби скріплені моєю лімфою, моєю слинкою і кров'ю <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR); // з частк. там. Уживається як категоричне заперечення; зовсім ні. Геройчна жінка? Хуй там. Вона однаково йому набридла (І. Карпа, Перламутрове порно); Думаєш, Коновал має на все це силу волі? Хуй там (А. Дністровий, Пацюки); // Уживається для вираження незгоди з ким-небудь; нічого подібного. – Що, всі вісім ящиків [пробухаєм]? – Так! – Не подужаємо, – кажу. – Хуй, – говорить Вася Комуніст, – днів за три подужаємо, точно подужаємо. Я уявив собі ці три дні й відмовився (С. Жадан, Депеш Мод).

◆ **А хуй не хочеш?, обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для вираження категоричної відмови кому-небудь у чомусь.

7. у ролі заперечн. займ. Ніхто не. «Хуй нас хто піймає. А якщо й піймають, ба-

зато не дадуть – ми малолітки <...>» (П. Вольвач, Кляса).

◆ **Хуй (його) знає (зна), дисфем., обсц., згруб.-просторозм.:** а) невідомо або зовсім невідомо. [Саломон Самсонович:] *Кстati, яка в них середня швидкiсть?* [Африкан Свиридович:] *Хуй його зна, знаю тiки, що як летить, не видно* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); б) незрозуміло. [Африкан Свиридович:] *А щас чого не літають [дракони], діду?* [Свирид Опанасович:] *Хуй його зна. Колись порядок був, нахуй, не те, що сiчас!* (Лесь Подерв'янський, Казка про репку). ■ Замість чорт його знає.

8. у ролi пит. займ., род. відм. Для чого, навіщо. *Хуя так кричать?* (Усна мова).

9. зi сл. який, у ролi частк. Уживається для пiдсилення значення займенника.

–*Та якакхуйрiзниця, втопити, задушити, зарiзати <...>* (Іздрик, АМ™).

◆ **В хуй не дутi, дисфем., обсц., вульг.-просторозм.** – бути байдужим до всього, не турбуватися нi про що. *Мабуть, їхали в поїздi, в хуй не дули, дивилися на незнайомих людей, слухали їхню мову <...>* (А. Днiстровий, Пацiки). ■ Замість *в ус не дутi; До хуй (дохуя), кого, чого, обсц., згруб.-просторозм.* – дуже багато, у великiй кiлькостi кого-, чого-небудь (звичайно малоцiнного, незначного). Я журюся за сусiдку, *А сусiдка – ni хуя, Та тому що у сусiдки До хуя таких як я* (Мiський фольклор); [Гамлєт:] *Hi, не їсу я м'яса принципово. Я тiки випить iнодi люблю, Бо ми – народ широкий i гостинний, Випити ми можем дохуя <...>* (Лесь Подерв'янський, Гамлєт); **Іти (пїти) на хуй (нахуй), обсц., згруб.-просторозм., лайл.:** а) уживається для

вираження презирства до кого-небудь, прагнення принизити когось. ■ Буквально: примушувати до гомосексуального контакту, яке призводить до рiзкого зниження соцiяльного статусу кого-небудь; б) уживається як вимога пiти звiдкiсь, з поля зору кого-небудь; залишити певний простiр. *Iдiть вi всi нахуй. I ти, Талo, вiдпочивай, раз таке дiло* (П. Вольвач, Кляса); // *дiесл. в особ. формi. Iти; зникати.* [Карандаш:] *А зараз всi нахуй пойдуть* (Лесь Подерв'янський, Место встречi ізмiнiть нiззя); в) уживається для вираження бажання припинити стосунки або спiлкування з ким-небудь; розстatisя. *Сiнти, що зараз, либoнь, вечеряє десь на островi Ява, хочеться для мене станцювати. Або й не хочеться. Ну то пiшла на хуй* (І. Карпа, Перламутрове порно); *Ти конформiст, ображаетесь вiн, пiшов на хуй, вiдповiдаю я тiому i швидко їdu на вихiд* (С. Жадан, Бiг Мак); г) уживається для вираження категоричної вiдмови виконувати чиї-небудь вимоги, поради, прохання i т. iн. [Данко (невпевнено):] *Immitь.* [Голос з натовпу:] *А не пiшов би ти сам нахуй?!* (Лесь Подерв'янський, Данко); <...> *Богдане, говорить, не ходи, залишся тут, пiшла на хуй, повчально говорить Боб i виходить у ранковий пiд'їзд* (С. Жадан, Бiг Мак); г) уживається для вираження небажання мати спiльнi справи з ким-небудь; [Чорт:] *Ну, розказуй, як живеш, як жiнка?* [Іван Опанасович:] *Ta piшла вона на хуй!* [Чорт (спiвчутливо):] *Шо такое, Ваня?* [Іван Опанасович:] *Ta вже мiсяць менструацiї не було, мабуть забеременiла <...>* (Лесь Подерв'янський, Остано-

вісі, мгновеньє); **К хуям** – те саме, що **Нá хуй**. <...> *Сховай пушку, ідіот! Хочеш, щоб пів-міста к хуям вибухло?!* (П. Солдъко, Четверта революція); [Павлік Морозов:] <...> *а потім їх [кошенят] лопатою порубиш на шматочки Та й викинеш к хуям* (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); [Йорік:] *Це що за підараси, вас питую??!* [Едмунд:] *Mі-лорд! Це гуманісти.* [Йорік:] *Всіх – к хуям!* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); **На хуй (нахуй, на хуй), обсц., згруб.-просторозм., лайл.:** а) (у ролі присл.) *геть. Вийди на хуй!* (Усна мова); // Якомога далі, далеко. *Вийхав на хуй з того замок'я* (Усна мова); б) (у ролі присл.) *зовсім, повністю.* [Літр:] *Я роздав на хуй все. Все, що роками пиздив І пер, згинуючись, до себе у комору* (Лесь Подерв'янський, Король Літр); [Буратіно:] *I чувак той після цього все нахуй забув. Його питаютъ: «Як тебе зватъ?» А він: «Бе-е-е». Йому показують жінку, а він: «Бе-е-е»* (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізменіть нізяз); в) (у ролі присл.) *на смерть.* <...> *відвезу їх куди треба, повернусь назад, уб'ю цю суку на хуй...* (С. Жадан, Anarchy in the UKR); г) (що, кого, у ролі предик.) *уживається для вираження категоричного неприйняття чого-небудь, непотрібності чогось; не треба.* [Незнайка:] <...> *Піджак? Нахуй піджак!* <...> *Беріте, мене не нада!* (Дивиться на ноги). *Кальоса? Нахуй. Беріть, все беріть!* (Лесь Подерв'янський, Місто встречі ізменіть нізяз); *Леоніде Даниловичу, тут група «Ленінград», популярна в Росії, <...> хоче виступити з концертом у Києві. – Це та, що співає матом?* – Так. – *Та на х...*

ї! (Аnekdot); г) (у ролі птм. *займ.*) *для чого?, навіщо? <...> А нахуй мені ваш Рома?! Нахлебнік! Гавнюк!* (П. Вольвач, Кляса); – *На хуя ти побігла? Я ж <...>* (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); *До кормушки вчасно ти причалив, А мистецтво – справа не твоя. Є на світі конник-дзвоник Чалий, I ніхто не знає: на хуя?* (М. Лукаш, Шпигачки); *Ну, і на хуя, скажіть, був йому треба, гад, той інъсътум? Дурак-Горобець!* (П. Вольвач, Кляса); <...> *що йому принести? апельсинів? На хуя йому апельсини, якщо в нього біла гарячка?* <...> (С. Жадан, Біг Мак); *Дивлюся на п'яну Ірусю, на хуя мені ця корова, заперечливо хитаю головою, нє, не хочу* (А. Дністровий, Пацики); д) (у ролі частк.) *уживається для вираження впевненості, переконаності своїх слів. Та, блядь, що тут на хуй перевладати. Замочити підараса і з кінцями...* (Іздрик, АМ™); *Куди він, на хуй, дінеться?*; е) (у ролі присл.) *абсолютно, зовсім.* <...> *тут у нас теж аміак, на хуй нікому не потрібний – пояснив він Іванові – завезли і кинули <...>* (С. Жадан, Сорок вагонів узбецьких наркотиков); є) (у ролі виг.) *уживається для підсилення висловленого або вираження експресивного ставлення до чого-небудь.* [Перець Моїсєєвіч:] *Ха. Ну ви бачили такоє?* *Ну куди ж він, нахуй, дінеться?* (Лесь Подерв'янський, Сноби); [Жан Маре:] *Мені Віолетта часи подарила, нахуй* (Лесь Подерв'янський, Жан Маре та його друзі); [Савка:] *Пригай, нахуй!* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Нáче] *трьомá хуями зроблений, народн.. обсц.. – дуже розумний, зарозумілий, який багато із себе вдає (перев. про хлопця); **Ні хуй (ніхуй), обсц., згруб.-просторозм.:***

а) уживається для вираження цілковитої незгоди з чим-небудь. *Ні хуя подобного* (Усна мова); б) (у ролі предик.) зовсім нічого нема. *Ні хуя в гаманці*; в) уживається для вираження категоричного заперечення висловленого; зовсім ні. [Данко:] *Тепер вам всім піздец!* [Голос з натовпу:] *Ніхуя не піздец, ми тут з пустині сад зробимо!* (Лесь Подерв'янський, Данко); **Ні хуй собі, у ролі виг.., обсц., згруб.-просторозм.** – уживається для вираження сильного здивування якимсь фактом, певною подією, ситуацією і т. ін. або для підкреслення чиєї-небудь розгубленості. – *Ні хуй-яя собі!* – *сказав я собі!* Клима він кум, ширнь позорний! (П. Вольвач, Кляса); *Турок хитнув маленькою безмозкою голівкою і, не вагаючись, вліпив мені елегантний мат.* – *Ні хуй собі!* – вихопилося в мене (Іздрик, АМ™); *<...> і перед його затуманеним поглядом раптом чітко постає напис «ЧП ВАХА», ні хуй собі, думає він, це ж я, і тут його кінцево впирає <...>* (С. Жадан, Депеш Мод); *«Ні хуя-я собі! Мусора?! Чи хто?» Ніколи ще, мабуть, Пашок так повільно не застібав блискавку на джинсах* (П. Вольвач, Кляса); **Ну йогб [ї і т. ін.] на хуй** – уживається для вираження нездоволення, роздратування з приводу чого-небудь. *<...> лише тиша і якість прілі речі <...> прілі, бля, речі <...> ну його на хуй, це смерть <...>* (Іздрик, АМ™); **Обламати хуя кому, обсц.** – відмовити чоловікові у здійсненні статевого акту; **Одін хуй, дисфем., обсц., згруб.-просторозм.** – все одно, те ж саме, однаково. – Так це твой ваш чувак, у якого тато помер? – Вітчим. – Та один хуй, – цілковито прокідається Маруся (С. Жадан, Депеш Мод); [Йонатан:] *Та*

<...> Шо тіamp, шо гестапо – один хуй (Лесь Подерв'янський, Нірвана). ■ **Замість один чорт; Посилати / послати на хуй кого, обсц., згруб.-просторозм.:** а) грубо лаяти кого-небудь, виражаючи зневагу, прагнення принизити. Її можна носити, як горжетку, – для краси, а при нагоді вона кому треба і в морду дастъ, і на хуй пошиле <...> (І. Карпа, Перламутрове порно); б) грубо лаяти кого-небудь, виганяючи, вимагаючи, щоб хтось негайно пішов, зник з поля зору. *<...> вимкнути свій ящик, послати на хуй листоншу і не відповідати на повістки <...>* (С. Жадан, Біг Мак); в) грубо лаяти, повідомляючи про припинення стосунків з ким-небудь; г) грубо лаяти і тим самим категорично відмовляти у якому-небудь проханні; г) у грубій формі дати зрозуміти кому-небудь необґрунтованість його претензій, вимог, бажань. *Сучасники пошилють тебе на «х» <...> Лише тому, що ти їм заглибокий* (І. Павлюк: Якщо вірити серцем); **Поб хуй (по хую, побхуй), обсц., вульг.-просторозм.:** а) (кому) абсолютно байдуже, нецікаво. – *<...> два літри, його перемикає і йому вже не страшно. <...> – Ну, як йому, якщо не страшно? – Йому похуй. – І що? – Ну, і він далі валить за водярою. Падас, і йде* (С. Жадан, Депеш Мод); *<...> ми в пів фіналі, і все решта по хую <...>* (С. Жадан, Біг Мак); б) (кому і без дод.) хто-небудь абсолютно байдужий до чого-небудь або втратив інтерес до чогось. – *А тому, – говорить Чапай і щасливо посміхається до мене з-поза трансгалактичних променів, – що все по хуй: бабки – по хуй, система планування – по хуй, інвестори – по хуй* (С. Жадан, Депеш Мод); **Просіцти собі хуя див.**

ПРОСЦЯТИ; Скуштувати хуя, обсц., згруб.-просторозм. – зазнати невдачі; зазнати поразки, оскандалитися. [Африкан Свиридович:] *A от давайте, шоб у вас була така шия, як у лебедя, отакі лапи красні і пір'я кругом, може красиво, а? Шо мовчите, скуштували хуя?* (Лесь Пoderв'янський, Казка прорєпку); [Став] як хуй на веселі, обсц., народн., жарт: а) зненацька здивуватися, стати «ні в сих ні в тих»; б) бути нездатним поводитися відповідно до конкретної ситуації; Хуй пінати, обсц. – приємно, безтурботно проводити час. – Слухай, а що ти тут робиш серед ночі? – Хуй пінаю, – огризнулася Роська (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Хуй з тоббю (з ним, з вами і т. ін.)!, у ролі виг. обсц., згруб.-просторозм.: а) уживається для вираження примирення, згоди з чимнебудь; хай буде так. Ну та хуй з ним! *Хто хоче сладко піть і єсть, прошу за стол напротів сесть!* (П. Вольвач, Кляса); б) уживається для вираження незадоволення, досади, роздратування. <...> він непогано петрає у її рідній мові. Ав моїй погано. Моя складна. Варварська, чи що? А її синтетична. Хуй із неко, я не філолог (І. Карпа, Перламутрове порно); в) уживається для вираження байдужости, втрати інтересу до кого-, чого-небудь; Хуй ти в срaku як моя нога, у ролі виг., зах., обсц., лайл. – уживається для вираження незадоволення, обурення; Хуй (тобі, вам і т. ін.) в рот, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл. – те саме, що Хуй тобі в срaku! [Саломон Самсонович:] Африкан Свиридович, не теряйте человеческое лицо. Хуй їм в рот, тим блядям, лізьте в двері (Лесь Пoderв'янський, Казка прорєпку); Хуй (тобі,

вам і т. ін.) в срaku, у ролі виг., обсц., згруб.-просторозм., лайл.: а) уживається для вираження сильного обурення з приводу чого-небудь, незгоди з чимсь. – Українська мова – мертвa мова, – скав з якою на лекції викладач Конституційного права України в Державному університеті. – Хуй вам в срaku! – сказала я найближчому партовому оточенню, а з ним лише вступила у полеміку (І. Карпа, 50 хвилин трави); б) уживається для вираження грубої відмови кому-небудь у чомусь; Якого хуя, з дієсл., дисфем., обсц., згруб.-просторозм. – для чого, навіщо, чому, з якою метою. [Пелагея Нилівна:] Якого хуя ти в болоті гидком втопив красівого, усатого мужчину? (Лесь Пoderв'янський, Павлік Морозов); «А якого я хуя зараз тут з ними марную час?» – хвиля незадоволення раптом накочує на Павла (П. Вольвач, Кляса). ■ Замість якого чорта; Ясний хуй, дисфем., обсц., згруб.-просторозм. – звичайно, безумовно; зрозуміло. – Документів, ясний хуй, немає, шоб же ж додому сообщіть <...> (П. Вольвач, Кляса). ■ Замість ясна річ.

○ – мовна гра (римування):
 – Видів. – Оближи хуй жidів.
 – Не психуй. – Сам ти хуй.
Поцілуй мене в хуй, та більше не толкуй.
 – Шо? – Хуй в чоло!
Іван-хуйован. (Вислів, яким дражнять чоловіка на ім'я Іван). – евфемістична заміна (ефект обманутого очікування): *A у нашого ву..., ой вуя Тече вода з ху..., ой з хутора Прямо до стерня* (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ХУЙНУТИ, док., обсц., згруб.-просторозм.

Уживається на позначення будь-якої швидкої, різкої або інтенсивної дії чи процесу. [Жора:] *Та оръол взлетів, взяв камінь і як хуйне в пропор!* (Лесь Подерв'янський, Герой нашого часу); [Йонатан:] *Ну я того Голсурсі хуйнув про серів, вона мені Ніще* (Лесь Подерв'янський, Нірвана); <...> хуйнули туди [у великий культурний центр] купу бабок, тепер забавляються там, як собі хочуть <...> (С. Жадан, Біг Мак).

ХУЙНЯ, ж., обсц., згруб.-просторозм. 1. зневажл. або презирл. Що-небудь незначне, не варте уваги. Так, а це ще що? Хуйня якась, якісь календарики, чи що?.. (П. Вольвач, Кляса); [Вареник:] А зуби тобі хто вибив? [Венік:] Зуби – то хуйня (Лесь Подерв'янський, Нірвана); // Нецінні, не дуже потрібні речі, баражло. <...> там армія уряд гендерні штуки різна хуйня в бортприборах... (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

2. зневажл. Будь-що (предмет, одяг, страва і т. ін.) поганої якості. Вони багато чого казали. Вони мені і всім втирали про рівність і братство, і про те, що «кока-кола» – хуйня (П. Вольвач, Кляса).

3. зневажл. Що-небудь безглузде, негативне, погане (про дії, вчинки, висловлювання і т. ін.). <...> лукаві діти в цю лиху годину <...> забили на духовність і борню, і взагалі творять якусь хуйню (С. Жадан, Балади про війну і відбудову); <...> в голову лізла різна хуйня <...> (С. Жадан, Біг Мак); [Савва Морозов:] Покаявся б і гірко заридав би, бо наробив у жізні я багато Хуйні усякоІ!.. (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); // Дурниця, маячня. [Саломон Самсонович:] Які слони?

Ви їх коли-небудь бачили? <...> Хуйня це все! Басні дідуся Пана, не було ніяких слонів (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); [Гамлєт:] <...> А також многої Другої хуйні за вами замічав я (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

4. зневажл. Те, що має непривабливий, негарний вигляд. <...> терпіти не можу, коли в когось на обличчі різна хуйня, <...> просто якщо в когось обличчя порізане після гоління, або кров на губах <...> (С. Жадан, Депеш Мод).

◆ **Ось така хуйня, малята, обсц., ірон.-жарт.-ось такі справи; Хуйню вигрібати / вігребти (навигрібати), обсц., згруб.-просторозм.** – очищати, звільняти що-небудь від чогось поганого, вкрай негативного. [Філін:] За життя Хуйні він [сліпий пророк] різної навигрібав довкола <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов).

ХУЙОВИЙ, а, е, обсц., згруб.-просторозм., несхвальн. Поганий, негарний, бридкий або неякісний. – То просто прошлій раз дрожжі хуйові були, – виправдовується Вася (П. Вольвач, Кляса); «Хуйове місце», – сказав Душман (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); [Савва Морозов:] Пизділи мирно ми про нашу жізнь Хуйову, я нюхав тьоплий воздух <...> (Лесь Подерв'янський, Павлік Морозов); <...> в нього карма така, розумієш, розумію, кажу, хуйова в нього карма, що тут скажеш (С. Жадан, Біг Мак); [Валер'ян Валер'янович:] А от моя жена вродє і хуйовая, а я от неїо торчу, як пацан! (Лесь Подерв'янський, Васіліса Єгоровна і мужичкі).

ХУЙОВИНА, ж., обсц., згруб.-просторозм.

1. Річ, який-небудь предмет, деталь і т. ін.

2. **хххххальн.** Складний механізм і взагалі що-небудь незрозуміле.
3. Погана, нікудишня справа.
4. Нісенітниця.
5. Сперма.

ХУЙОВО, присл., обсц., згруб.-просторозм., несхвальн. 1. Погано або невдало. / з цими словами Африкан Свиридович хоче лізти в вікно. Він так бздить Вері і Надежди, що, очевидно, хуйово сображеня (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); «Хуйово службу начинаєш, зъома!» (П. Вольвач, Кляса); // кому, безос. Хто-небудь почуває себе недобре або має складне чи безвихідне становище. <...> сайгон – це коли тобі так хуйово, що хочеться здохнути або щонайменше більше нікого ніколи не бачити (О. Соловей, Конуси і дірижаблі).

2. Погані справи. – Він тобі нічого не казав? – Не казав. – Хуйово, – кажу я (С. Жадан, Депеш Мод).

ХУЙÓК, ч., обсц., згруб.-просторозм., зменш.-пестл. Чоловічий статевий орган.

◆ **Малéнький хуйóк у пизді як корольóк** (прислів'я), обсц., згруб.-просторозм. – невеликий статевий орган може бути приемним для жінки. Кожна жінка має смак, – Відповів їй свій родак, – Бо маленький той х...ок У п...ї як корольок (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

ХУЙОМÍЙКА, ж., дисфем., обсц. Коломийка еротичного змісту.

ХУЙÓ-МУЙÓ (ФУЙÓ-МУЙÓ), невідм., у ролі ім., обсц., згруб.-просторозм. Усяка всячина або і так далі, і тому подібне. <...> нагнали масу лохів на стадіон, феєрверки там, хуйо-муйо <...> (Іздрик,

АМ™); Відносно Заходу це був жахливий ортодокс [Андропов]. <...> Образ во-рога, протистояння систем, світове панування, хуйо-муйо (Ю. Андрухович, Таємниця); <...> далі говорилося про умови кількаденного перебування гостей у пансіонаті «Корчма «На місяці» (харч, джакузі, руці-бузі, окремі спальні, те се, фую-муйо) <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів). ■ З рос.: хуё-моё – вигук, який виражає незадоволення.

ХЮ-МУЮ (ХУЯ-МУЯ), невідм., у знач. ім., зах., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що ХУЙÓ-МУЙÓ.

ХУЛІ, обсц., згруб.-просторозм. 1. у ролі пит. зaim. Навіщо, для чого, чому. «А хулі ж ти так говориш?» – запитав той з татуйованими пальцями (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів); – В мене сусід є, так він зранку виходить і бере літри два водяри. <...> Я, каже, коли вип'ю, ну, там, перший пузир, вже боюсь кудись виходити. – А хулі він боиться? – Ну, не знаю, страшно йому (С. Жадан, Депеш Мод).

2. у знач. пит. зaim. Уживається для вираження несміливої згоди з ким-, чим-небудь; хай буде так; хай так. Ми їх спочатку розводили, а потім бачимо – ну, хулі, б'ються пацани і хай собі б'ються (С. Жадан, Депеш Мод).

3. Уживається для вираження байдужості (немає проблем через щось, хоча на них можна було очікувати). [Саломон Самсонович:] Хули зуби, зуби вставити можна <...> (Лесь Подерв'янський, Казка про репку).

■ З рос.: лексикалізована рос. одиниця хули < хуй ли (ж, же).

◆ А хулі, у ролі пит. зaim. – уживається як риторичне питання – «що». [Саломон

Самсонович:] А хулі тут непонятного?
 (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); [Саломон Самсонович:] А хулі ми, рядові аспіранти, наше діло – кал.
[Африкан Свиридович:] Ну, не скажите, Саломон Самсонович, наша праця прекрасна <...> (Лесь Подерв'янський, Казка про репку); Хулі нам кулі, як нас снаряди не беруть – те саме, що хулі З; Хулі там, дисфем.: а) не варто турбуватися про що-небудь, соромитися чогось. Він [Юрій Андрухович] велика людина, хулі там, я серйозно (С. Жадан, Маскульт); б) уживається для підсилення спонукання. <...> давайте, чуваки, відтягніться, хулі там, богослови, не зупиняйтесь <...> (С. Жадан, Біг Мак).

■ Замість що там.

ХУНА, ж., жарг. (крим.), зневажл. Жінка легкої поведінки. [Толян (до Штиря):] Ти гля, яка шмара <...> [Штир:] Ніштактакхуна. Іди, пощекочи (О. Ірванець, П'ять п'єс); [Іван Опанасович:] Та біс їх зрозуміє, тих хун, он краще – вино стоть, пий... (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновеніє).

ХУНОЧКА, ж. Пестл. до ХУНА. Хуночек з собою взяли б у багажнічек <...> (Лесь Подерв'янський, Пригоди хтивих павіанів).

ХУ-ХУ, невідм., евфем. Чоловічий статевий орган.

◆ **А ху-ху не хо-хоб?**, евфем. – ти багато хочеш, але ти не можеш мати те, чого хочеш. ■ Скорочення: а хуй не хочеш?

ХУЯК, виг., обсц., згруб.-просторозм. Швидка одноразова дія або звук, утворюваний щею дією. [Жора:] Ну Микола вилазить

з машини, бере монтіровку і його по жоті – хуяк!

■ Від дієсл. ХУЯКНУТИ.

ХУЯКНУТИ, док., кого, обсц. Дуже сильно вдарити. – <...> У нас там Нестор Іванович Махно лікував ногу. – А що у нього з ногою? – А його чекісти хуянули (С. Жадан, Балади про війну і відбудову).

ХУЯ-МУЯ див. ХУЮ-МУЮ.

ХУЯРА, ч., обсц., згруб.-просторозм. Те саме, що ХУЙ. А в нашого мужика І хуяра не така (Українські сороміцькі пісні).

ХУЯРТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. кого, що. Дуже сильно бити кого-небудь ногами; // Ударяти по чому-небудь або знищувати. [Гамлєт:] <...> А потім чаю Посьорбати і кидати сокиру В паралізовану бабуню, унітаза Хуярить чобітьми <...> (Лесь Подерв'янський, Гамлєт).

2. Енергійно й інтенсивно робити що-небудь (йті, бігти, їхати, їсти і т. ін.). [Привид:] Тремтіть, падлюкі, від пророчеств страшних! Вам всім піздец! Хоч їжте ананаси, Хоч рябчиків хуярти! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); <...> хуярить стакан компоту з бромом, вирубає світло в квартирі та й сам вирубається <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR).

3. Падати зверху, литися. Доц хуярив цілий день (Усна мова).

Пор. ПОХУЯРТИ, РОЗХУЯРТИ.

ХУЯТИЙ, діял. (закарп.), обсц. Який має статевий орган великого розміру. Пониже Нанкова Буки розсохаті. А в самім Нанкові Хлопы май хуяти! (Русинський епос).

ХУЯЧИТИ, недок., обсц., згруб.-просторозм. 1. Те саме, що ХУЯРИТИ 1. <...> і тут наш форвард виваляється сам на сам із воротарем і б'є, просто хуячить з усієї сили <...> (С. Жадан, Депеш Мод); <...> печальна березнева Австро-Угорщина, мабуть, саме такою її і

запам'ятали російські піхотинці навесні 45-го, депресивний доволі ландшафт, ось вони і хуячили наліво і направо елітні дивізії нещасних націонал-соціалістів (С. Жадан, Біг Мак); <...> чудесний вечір: дощ цілий день хуячить (С. Жадан, Депеш Мод).

Ц

ЦВЯШОК, ч.: ◆ Твердий цвяшок, евфем. – чоловічий статевий орган.

ЦЕ, займ., с., евфем., просторозм., фольк.

1. Статевий орган жінки або чоловіка.

2. Секс, статеве життя. Довелося з'ясовувати і з «цим». Із сексом моїм. Я сказала, що «це» мене вже не цікавить (Л. Таран, «Атол Мороруа»).

◆ Робити це, евфем. – здійснювати статевий акт; злягатися. [Ольга:] Мій це робить так, наче їде на велосипеді, з запаленою сигаретою в куточку рота – попіл падає на мене, а він тільки крутить і крутить педалі (М. Гавран, Усе про жінок); <<...> Я лежу в ліжку із справжньою голою жінкою, і роблю це! Я її ібу, ібу, ібу!!!>> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЦЕБРО, с., перев. мн. цібра, жарг. (мол.). Жіночі груди.

ЦЕС, займ., с., евфем., просторозм. Те саме, що ЦЕ. Я ж була Да під парубком; Я ж думала Умру, умру, А я ж цеєДавно люблю! (Бандурка).

Пор. ОТЕ, ТЕ, ТЕС, ЩОСЬ.

ЦЕЛКА, ж., вульг.-просторозм. 1. Дівоча пліва. – Ой, мамо, мамо, В комору ведуть <...> Ой іди, доню. Там меду дадуть <...> Пограєшся, покохаєшся I з цілкою

розпрощаєшся (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»).

2. Незаймана дівчина. – Отакі у нас діла, – Шо не день – новинка: Вчора це...ю була, А сьогодні жінка (В. Древлянський, «Ой, мамо, в комору ведуть»); [Літр.] Ні, юний друже, то звичайнє падло, Яке наділо грязне простирадло. На ньому целку хтось їбав <...> (Лесь Подерв'янський, Король Літр).

3. ірон. Людина, яка вдає з себе невинну.

■ Букв. – дівчина з «цілою» (нерозірваною) дівочою плівою.

ЦЕНТРИФУГА, ж., жарг. (вояк.), заст. Жіночі груди.

ЦИБУХ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Любко моя дорогенька, за паню ті маю. Коби-с дала файфурика – я свій цибух маю! (Цит. за: Лесюк 2007).

ЦІРКНУТИ, док., евфем. Те саме, що КІНЧИТИ. Я таких ненавижу – циркне тобі в дірку, а ти потім носись по гінекологах, щоб аборт зробить, і страдай за мінутне удовольствіє (Л. Кліменко, Великий секс у Малих Підгуляївцях).

■ Первісно: сплюннути крізь зуби.

ЦИТРИНИ, мн., зах., вульг.-просторозм. Жіночі груди.

ЦИЦАТА, ж., вульг.-просторозм. Яка має великі груди (про дівчину, жінку). *Перва дружка цицата, Друга черевата, Третя на днях ходе* (Бандурка).

ЦІЦКАТИСЯ, недок., з ким, зах., вульг.-просторозм. Панькатися з ким-небудь.

ЦИЦЬ: ◆ Циць, не гáвкай, у ролі виг., евфем., жарт. – жіночі груди.

■ Зближення цицька з циць «заклик до тиші».

ЦІЦЬКА, ж., перев., мн. цицькі, згруб.-просторозм. 1. Жіночі груди. *Ой грайте, музики, В мене цицьки великі, В мене цицьки трясуться, З мене хлопці сміються* (Бандурка); <...> Таким чином, праця ваша вільна. Що ви робите нею? *Пан Ромко стріпнув головою і мужньо прорік:* – Буду крутив цицьки (Ю. Винничук, Обід).

◆ Відпала цицька від рóта, згруб.-просторозм. – не стало чого-небудь дармового і нічим не заслуженого; Гарбузобі цицькі, фольк., згруб. – жіночі груди великого розміру. Любо моя солоденька, любко моя певна, Гарбузові цицьки маєш, смерекові стегна (Бандурка); Не однú цицьку ссáти, згруб.-просторозм., жарт. – бути досвідченим, мати велику практику сексуальних стосунків (про чоловіка); Під трактором цицьок шукáти, згруб.-просторозм., жарт. – бути трактористом або виконувати некваліфіковану фізичну роботу. *Вип'emo за те, аби наші діти під трактором цицьок не шукали* (Тост трактористів); Пóвна пáзуха цицьбк у кого і без дод., згруб.-просторозм., жарт. – хто-небудь пишногрудий (про жінку). *Ой дівчино, дівчинонько, яка ти баgата! Пóвна пазуха цицьок, бідка волохата*

(Коломийки Прикарпаття); Свинí по цицьки, згруб.-просторозм., жарт.-ірон. – низький на зріст (про людину); Солóдкий як мáмина цицька, згруб.-просторозм., жарт. – дуже пріємний (про чоловіка); Такá грúба, що на їднú цицьку ліг, а другóю вкрýвся (приказка), жарг. (бурс.-сем.), жарт. – масивний, пишнотілий (про жінку); У сиcьку (цицьку), зі сл. п'яний, вульг.-просторозм. – дуже, сильно, надзвичайно; Цицьки тобí не дам, у ролі виг., згруб.-просторозм. – уживається як материна погроза дорослій дитині, коли не може дати того, що дитина бажає; Щоб тобí цицькі посихáлися у ролі виг., вульг.-просторозм., лайл. – уживається як проклін, адресований дівчині, жінці.

2. жарг. (мол.). Пластяна пляшка місткістю 1,5 літра.

3. жарг. (гірн.). Опуклий, діаметром до 30–40 мм виступ на 25 см із покрівлі породи.

◊ – у структурі метафори: <...> з цицьки ма́тері-землі випивають падли все молоко <...> (В. Цибулько, Майн кайф).

ЦИЦЬКАТА, ж., згруб.-просторозм. З великими грудьми (про жінку або дівчину). Цицьката дівка.

ЦИЦЬКІВЩИНА, ж., ірон. Батьківщина. <...> там де закінчується твій язик тітківщино там закінчуєшся і ти дорога цицьківщино <...> (В. Цибулько, Книга застережень 999).

ЦИЦЯ, ж., мн. циці, евфем., дит. Жіночі груди. Губам треба дати спокій. Головне – це її циці! (В. Неборак, Увертюра до роману «Пан Базьо і решта»); Ади-во Чічоліна депутатом стала, то чо би пані Кусьпісьова в мери не попхалася? Але

Чічоліна не кричала, жи вона жінка, а йно показувала всім файну цицю і такво рукою робила цюмки (Поступ, 2006, № 17); – *Інтелектуальна цілка!* Повний абзац. Маючи такі циці й таку дупу, бути цілкою – злочин (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ЦІЛА, ж., просторозм. Незаймана дівчина. *Ни тулися пуцов до мині – Я ціла щи. Я ни дам* (Русинський ерос).

ЦІЛИЙ, а, е: ◆ *На цілого йті, евфем.* – здійснювати статевий акт без презерватива. ■ Первісно: відважуватися, ризикувати.

ЦІЛКА, ж., вульг.-просторозм. Те саме, що ЦЕЛКА. У Віри був інтелект. А дівчина з інтелектом трапляється ще рідше, ніж цілка (Ю. Винничук, Обід); *Невже цілка! – отерп я. Це ж треба отак понастися! А довкола ж було стільки гарненьких дівчат!* (Ю. Винничук, Із «Записок пройдисвіта»).

◆ *Ламати / зламати цілку кому*, вульг.-просторозм. – позбавляти дівчину цнотливости. Хлопець шуткуючи, шуткуючи повалив її і став націлятися, а сам бурмоче: *Благослови отець і мати десяту цілку ламати!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Прохватити цілку*, вульг.-просторозм. – те саме, що Зламати цілку. Потикав її трохи, не в середину, а так і прохватив зразу цілку (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка); *Цілка-патріотка*, вульг.-просторозм., ірон. – цнотливиця; *Цілка (цилочка) недобібана*, вульг.-просторозм., зневажл. – те саме, що Цілка-патріотка.

ЦІЛОЧКА, ж., вульг.-просторозм. Пестл. до ЦІЛКА. Пробивання цілочки – акт, сповнений драматизму (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах); *Цілочки*

бувають різні. Одна не дасть скинути з себе навіть мештів, інша скине все, але до істеричного стану буде боронити свої майтки. <...> Бувають і такі цілочки, які, не давши з себе зняти майточки, радо приймуть прутня в будь-які інші місця (Ю. Винничук, Обід).

ЦІЛУШКА, ж., вульг.-просторозм. Цнотлива дівчина. <...> Цілушкою була. Я й не думав, бо сама аж стрибала на коліна, і все прагнула на цю штуковину залізти (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЦІЦЕРОНИ, ів, мн., жарг. (бурс.-сем., мол.). Великі жіночі груди. Боже, які ціцерони, оце вже природа як зробить, так хоч темні окуляри надівай, щоб очі не вскочили (Б. Жолдак, Шиготерапія).

ЦІЦЬКИ-ПІСЬКИ, невідм., у ролі ім., вульг.-просторозм. Що-небудь незначне, неістотне; дрібниці. – <...> Це тобі, чувак, не ціцьки-піськи, це страшні речі (К. Москалець, Вечірній мед).

ЦНОТА, ж. Невинність, непорочність (стосовно жінки і чоловіка).

◆ *Загубити цноту* – втратити невинність.

ЦУРПАЛОК, ч., просторозм., фольк. Чоловічий статевий орган. <...> він просе в ней потикать своїм цурпалком у дірочку, куди вона сцить (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЦУРУПАЛОК, ч. Те саме, що ЦУРПАЛОК. А Харко як вийняв з штанів цурупалок, довгий та красний, а на кінці ще й брилик (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: відрубаний, відбитий або відламаний шматок деревини.

ЦЬМАКАЮЧА, ж., евфем., жарт. Піхва. Король засміявся і зачав читати імена

піхви: – Розтята, Хтива, Щілина, Гребеняста, Губки з борідкою, Пропасть, Варгата, Ситко, Їжачок, Настирлива, Тужлива, Смоктачка, Пекло, Смаколик, Краснослива, Цъмакаюча <...> (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

ЦЬМУНЧИК, ч. Те саме, що ЦІОРКА.

ЦЬОТКА, ж.: ◆ Цьотка приїхала, евфем. зах. – настала менструація.,

ЦЮЛЬ, ч., вульг.-просторозм., заст. 1. Чоловічий статевий орган.

2. Будь-який чоловік (звичайно як характеристика або звертання до чоловіка).

◆ Цюль зломаний, вульг.-просторозм. – нікчемний чоловік. *Ти, цюлю зломаний!*

ЦОНДРИК, ч., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

ЦОНКА, ж., фольк. Незаймана пліва (гімен) у дівчини або цнотлива дівчина.

Цюнка Марунка По крапиві ходила, Цюнку згубила. Кури сокочуть, Цюнку волочать (Цит. за: Виженко 2005).

ЦЮНЬКА, ж., зах., просторозм. Чоловічий статевий орган.

ЦЮНЯША, ж., зах., просторозм. Те саме, що ЦЮНЬКА.

ЦЮПЦЯТИ, недок., кого, зах., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ЦЮПТАТИСЯ, недок., зах., просторозм.

Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися. <...> якщо дієслово «трахатися» власне майже загально-вживане, то його синонім «циуптатися» зрозумілій лише спраглив до вскочення в гречку галичанам (ПіК, 2004, № 2).

ЦІОРКА, ж., діял. Чоловічий статевий орган.

ЦЮЦІОРКА, ж., діял. Те саме, що ЦІОРКА.

Ч

ЧАЙНИК, ч.: ◆ Чайника повісити, жарт. – зраджувати в подружньому житті (про жінку).

ЧАС, ч.: ◆ Свій час, евфем., діял. (поліськ.) – менструація; Час вампіра, евфем., жарт. – те саме, що Свій час.

ЧАСНИК, ч.: ◆ Зелений часник, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. А я тобі того дам, *Що ти зроду не видав: Зеленого часнику, Прийде тобі до смаку* (Українські сороміцькі пісні).

◆ Номінація актуалізується у зв'язку з концептуалізацією запаху жіночого статевого органа (Див. коментар до СМЕРДІТИ) відповідно до статусу часнику як АФРОДИЗІЙКА.

ЧЕПРІОГА, ж., діял. (гуц.). Повія.

ЧЕРВОНИЙ, а, е: ◆ Червона армія, жарт. (мол.) – менструація. А на полиці між книжками й конспектами лежать сім гандонів, як сім вередливих курвів з вічними бюлетенями, червоними арміями (Синопсис станіславський необов'язковий); Червоні числа, просторозм. – те саме, що Червона армія.

ЧЕРВ'ЯК, ч., фольк., жарт. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

■ У деяких весільних текстах представлено фалічну символіку черв'яка. Так, на Чернігівщині, коли вели молоду на шлюбне ложе, співали: «А мамочка, ба лазе, пов-

зе червяк на назе. А мамочка, баюся, йон же мяне укусе». Войтович 2002: 554.

ЧЕРВ'ЯЧОК, ч., жарг.(мол.), жарт. Зменш. від **ЧЕРВ'ЯК**. Він став перед мене, одноко рукою підтримуючи черево, а другою – мацаючи свій тоненький черв'ячок під ним (М. Матіос, Бульварний роман).

ЧЕРЕВІНА, ж.: ◆ Черевіну зробити – здійснити статевий акт з дівчиною або жінкою, запліднивши їх. А я браму пересочу, а віячку зломлю, А я твоїй одиначі черевину зроблю (Бандурка).

ЧЕРЕВО, с.: ◆ На чéрево злізти, фольк., згруб.-просторозм. – здійснити статевий акт (про чоловіка). – Ой ти, гуско моя, Ти голубко моя, На тобі колосок з'їсти, Пусти мене на чéрево злізти (Бандурка).

ЧЕРЕПÁХА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Через тих чортових чéрепах люди стріляють себе, ріжуть <...>, а все ще, як розібраться, із-за пизди (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

◆ Вíпустити чéрепáху, жарг.(мол.) – спра- вити велику нужду.

ЧЕРЕПÁШКА, ж., евфем. Зменш.-пестл. до **ЧЕРЕПÁХА**. Він подивився прямо в ту маленьку чéрепашку, яка була скована далеко за спідницями, колготами і нижньою білизною. Він побачив своїм рентгенівським поглядом, як та беззахисна чéрепашка поступово воложніє (Л. Клименко, Пор'ядна львівська пані).

ЧЕРЕШЕНЬКА, ж.: ◆ Солбдкая чéреше-нька, евфем., фольк. – жіночий статевий орган. Гопці-хлопці, до мене: Солодкая у мене – Солодкая чéрешенька Та в ярочку у мене (Цит. за: Виженко 2005).

ЧЕСÁТИСЯ, недок., просторозм. Здійсню- вати статевий акт; злягатися.

ЧÉСНА, ж. Дівчина, яка зберігає свою ді- вочу невинність, або жінка, яка не зра- джує чоловікові.

◦ – мовна гра (актуалізація двох значень прикметника):

– В тебе жінка чесна? – Не знаю, ще досі нічого не вкрала (Аnekdot).

ЧЕСТЬ, ж.: ◆ Дівбча честь – незайманість, невинність, цнотливість дівчини.

◆ Загубити честь – втратити цнотливість (про дівчину).

ЧЕЧИРКА, ж., евфем., зах. Чоловічий статевий орган.

ЧИК-ДРИКІ, невідом., жарг.(мол.). Статевий акт. – Він до тебе з траси сюди піде? I – чик-дрикі? (Б. Жолдак, Шизотерапія).

ЧИК-ЧИРÍКНУТИ, док., кого, жарг. (мол.). Здійснити статевий акт з кимсь.

ЧИСЛО(ЧІСЛО), с., евфем., діял. (поліськ.). Менструація.

ЧИСТИЛИЩЕ, с., евфем., книжн. Жіноча піхва. <...> торкнувся руками волосся, а далі вологих складок чистилища <...> (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЧІП, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: дерев'яна пробка для закупо- рювання отвору в якій-небудь посудині.

ЧІПÁТИ, недок., кого, евфем., фольк. Те саме, що **ЗАЧІПÁТИ**. Наша мати Зіна Вибирала зятя грузина: Щоб і чуб густий, Щоб і хуй товстий, Щоб і дрова рубав, Щоб і тещу чіпав (Українські со- роміцькі пісні).

Пор. **ЗАЧІПÁТИ**.

ЧИСЛО див. **ЧИСЛО**.

ЧІЧКА, ж.: ◆ Розвіннути чічку, евфем., фольк. – здійснити статевий акт.

ЧЛЕН, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. Пузко перекочується під шовком сорочки. Член бовтається у широких штанях (О. Ульяненко, Седой); Своїм членом я на декілька незабутніх хвилин поєднав далекі континенти, культури, цивілізації. Я привів їх до спільногого знаменника, тобто, перепрошую, сім'яника. І тому я не можу мати ненависті до Росії та росіян <...> (Ю. Андрухович, Московіада); Молоденька Олена із Ніжина Кожну ніч власноруч себе ніжила, Бо не знала Олена, що на те треба члена, О свята простота з міста Ніжина! (Ю. Позаяк, Українські лімерики); Член – мов зготовлений до бою кріс (В. Слапчук, Навпроти течії трави); <...> життя – штука сурова, можливо, я доживуся колись до такої старості, що доведеться іти в Сохо і купувати собі штучний член, щоб просто не забути, як він виглядає (С. Пиркало, Не думай про червоне).

■ Скорочення від чоловічий член. У лат. *membrum* уживався як евфемізм *membrum verile* «пеніс». За аналогією в лат. функціонував евфем. *membrum muliebre* «жіночий член» на позначення клітора.

◆ Взаємний член тіла, ірон. – те саме, що член. Романтичний юнак з міста Сум Найпохмурніших сповнений дум: Засихає без діла Взаємний член його тіла <...> (Ю. Позаяк, Українські лімерики); Дігорбдний член – те саме, що член; Ніби у дýпі гниє член див. ДУПА; Статéвий член – те саме, що член. Патріотизм є шовіністичним уже бодай тому, що називається так,

як називається, а не матріотизмом. Чому той Батько конче головніший від Матері? Чим він це заслужив? Статевим членом? (Ю. Андрухович, Диявол ховається в сірі).

◆ – актуалізація двох значень слова: Закнижкою бурильні роботи можна запустити. Ти ж знаєш, як у очах наших учених – членів-кореспондентів, академіків, докторів <...> То тільки назва «член-кореспондент». А насправді <...> Кореспондент – і не більше <...> (О. Чорногуз, Міністр без портфеля).

ЧМОНКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган.

ЧМУЛИТИ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ЧОЛОВІЧІСТЬ, ж., евфем. Чоловічий статевий орган. Вона торкнулась його чоловічості непевною рукою, і коли охопила його долонею, то м'яка і ніжна частина його тіла вміть напружилась знову, і вона побачила її в агресивній і гейбі потворній напруженості (Ю. Покальчук, Таксі Блюз).

■ Калька з англ.: *manhood* – літературний евфемізм пеніса. The Wordsworth Dictionary of Sex 1994: 146; Richter 1993: 136.

ЧОЛОВІЧОК, ч.: ◆ Мікроскопічний чоловічик, евфем., жарт. – сперматозоїд. <...> вона готова прийняти метких мікроскопічних чоловічків, які навипередки почнуть домагатися мікроскопічного тіла яйцеклітини (Л. Таран, Ніжний скелет у шафи).

ЧОРНОБУРКА, ж., просторозм. Жіночий статевий орган.

ЧОРНОЖОПІЙ, ч., вульг., зневажл. Смаглява, чорнява людина (кавказець, азіат) або негр.

ЧОРНОЗАДІЙ, ч., вульг., зневажл. Те саме, що ЧОРНОЖОПІЙ. – Прокляті злочинці, їх треба всіх посадити в тюрму. Ось оцей колись напав на якогось чорнозадого й привселюдно назав його чорнозадим! Расистська свиня! (С. Пиркало, Не думай про червоне).

ЧОРНЯВКА, ж., евфем. Жіночий статевий орган. <...> Леся розкидала ноги, зігнуті в колінах, так, що я побачив її чорнявку у всій красі, і я входив у неї відразу <...> (Ю. Винничук, Весняні ігри в осінніх садах).

ЧУБАТЕНЬКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой ішла я через воду, потка воду пила. Тютю, тютю,

чубатенька, би-с сі не втопила (Коломийки Прикарпаття).

ЧУБИТИ, кого, арг. Здійснювати статевий акт.

ЧУПА-ЧУПС, мн. чупа-чупси, жарг. (мол.), жарт. Чоловічі яєчка; тестики.

◆ Пáличка від чупа-чups – чоловічий статевий орган малого розміру.

ЧУХИСРÁКА, ч. і ж., просторозм., зневажл. Вайлувата, ледача людина. А в чужого пана Й обідять пора, Й а в нашого чухисраки Ще й думки нема (Українські сороміцькі пісні).

ЧУХРАТИ, недок., кого, евфем., фольк. Здійснювати статевий акт з ким-небудь. Він засадив її і ну чухратъ (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: сильно бити, шмагати когось.

Ш

ШАБАТУРА, ж., жарг. (бурс.-сем.). Жіночий статевий орган.

■ Первісно: торбина.

ШАБЛЯ, ж.: ◆ Брати до рук шаблю, жарг. (мол.) – здійснювати статевий акт. – Ось думаю, що якось давно не брав я до рук шаблі <...> – і він ліг на неї, зводячи її ноги догори і вбоки, а вона втомлено зітхнула і лиш протягнула: «Оце так-так! Ну-у-у...» (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ШАЙБА, ж.: ◆ Шайбу засадити (загнáти), жарг. (крим., жарт.) – здійснити статевий акт з ким-небудь.

ШАЛАВА, ж., жарг. (крим., мол.), презирл. або лайл. Жінка легкої поведінки; повія.

<...> той, якого по доброті душевній ти вирвав із богемної тічки пилососних шалав і зашмарканіх гоміків <...> (Є. Пашковський, Щоденний жезл).

■ З рос. мови: діял. шалава, шалавый «очманілій (шальной)»; «недоумок»; «навіжена жінка». Грачев, Мокиенко 2000: 183.

ШАЛАЛА, ж., жарг. (мол.), зневажл. Повія, яка опустилася. Шалала <...> дає за мінімальну плату. З шалалою асоціюється тупа рогульська морда, часто густо п'яна, на голові – дурдом, помада розмашена по писку, надмір туши на одній з вій, сигарета в зубах (Синопсис станіславський необов'язковий).

■ Можливо, від шалава.

ШАЛАШÓВКА, ж., жарг. (крим.). Жінка легкої поведінки; повія. <...> шалашовка, звичайно, трипетром нагородила, оце підлікуюсь, роздеру мотюгальника суці і на Жданов звало <...> (Є. Пашковський, Безодня).

■ З рос.: первісно: бездомна жінка, яка живе в гуртожитках. Флегон 1993: 390.

ШАНДÁ-МАНДÁ, ч., фольк. Жіночий статевий орган.

ШÁНКЕЛЬ, ч., діял. (поліськ.). Те саме, що ШАНКЕР.

ШÁНКЕР, ч., діял. (поліськ.). Сифіліс.

■ Від *шанкер твердий* «виразка, первинний прояв сифілісу».

ШÁПОЧКА, ж.: ◆ Красна шáпочка, діял. (зах.-поліськ.). Менструація.

ШАРИ, мн. 1. Чоловічі яєчка.

◆ Шарí ганяти – мастурбувати.

2. Жіночі груди.

ШÁРИКИ, мн., жарг. (мол.). Те саме, що ШАРИ 1.

◆ Крутіти шáрики, жарг. (мол.) – те саме, що Морбочити яйця (див. ЯЙЦЯ).

ШВÁНЕЦЬ, ч., фольк. Чоловічий статевий орган. Всунув козак шванця аж по самі яйця (Цит. за: Виженко 2005).

ШВÁРКНУТИ, док., кого, евфем., фольк. Здійснити статевий акт. Ци так у вас, гикой у нас По полю петрушка? Дідо бабу шваркнув ззаду Й закачурив ушка (Русинський ерос).

■ Первісно: ударити.

ШВАЧ, ч., евфем. Чоловічий статевий орган. – Я тi прочитаю. Прутень – то є Голуб, <...> Безрукий, Трач, Непереможний, Швач (Ю. Винничук, Житіє гаремноє).

ШВÉЦІЯ, ж.: ◆ Швéцію робіти / зробити – здійснювати статевий акт одночасно з двома чоловіками (про жінку). [Чорт:] Ваня, а може, вона щас прийде, та ми Швецію зробимо? [Іван Опанасович:] Яку це Швецію? [Чорт (спокусливо):] Ну, це коли один вафлями годує, а другий в сраку їбе. Інтересно! (Лесь Пoder-в'янський, Остановісь, мгновен'є).

ШВИДКА, ж., діял. (наддніпр.). Пронос.

ШВÓРИТИСЯ, недок., евфем., вульг.-просторозм. Здійснювати статевий акт. <...> і поки Карл-Йозеф щось несамовито темне виливав із себе в цементовану діру <...>, вони не переставали шворитися, випискаючи з себе всю свою тваринність (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів).

ШВÓРІНЬ, ч., евфем., просторозм. Чоловічий статевий орган. У солдата був здоровий шворінь, на чоловічий не похожий був, а такий, як у доброго лошака (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

■ Первісно: залізний гвинт, який прикріплює передню вісь до воза.

ШЕЛЕСТЬОХА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Ой п'ю, ой п'ю горівочку та й межи вуглами Та й за тому шелествоху, що межи ногами (Коломийки Прикарпаття).

ШÉЛЬМА, ж., просторозм., зневажл. Повія. Ой ішов я горі селом та й вступив до шельми. А у шельми штири хлони, А п'ятый за дверми (Коломийки Прикарпаття).

ШИВЛЮХА, ж., арг. Жіночий статевий орган.

ШÍЙКА, ж.: ◆ Гусяча шíйка, евфем.. фольк. – чоловічий статевий орган. Го-

рить коломийка. Нічо курві не поможет, лиши гусяча шийка (Коломийки Прикарпаття).

ШІЛО, с., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. — Коли в нього, мамочко, таке шило, Що й пухову перину перебило (Українські сороміцькі пісні).

◆ Шіло в жобі (в задниці) у кого, згруб.-просторозм., несхвалин. — хто-небудь дуже вертлявий, рухливий (перев. про дитину).

ШИПУН, ч.: ◆ Пускати шипунá, жарг. (мол.) — псувати повітря.

ШИЛЮХА, ж. Те саме, що ШИВЛЮХА.

ШІШЕНЬ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Нудилась без мужа Молодиця пишина. Прийшов Грайсовило — Та й загнав їй шишня (Лель, 1999, № 1).

ШІШКА, ж., евфем., фольк., просторозм. Чоловічий статевий орган. «Під сосною спала, Шишка в пизду впала: Семеро коней запрягали, З пизди шишку витягали»; «Під юкою спала, Не дівкою стала: З гори покотилася Да на шишку пробилася!» (Бандурка).

◆ Шишку мочити / помочити, фольк. — здійснювати статевий акт. І хочеться шишку помочити і в грязь неловко пхать (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШІТ, у ролі виг. Уживається для вираження роздратування, незадоволення. Невже? Шіт! Ні, тільки не це! Хто їх навчив цього гівна? (Ю. Андрухович, Таємниця); <...> особливо гарно вдавалося йому «Шшіт!» — котяче шипіння з дугасто вигнутою спиною <...> (О. Забужко, Польові дослідження з українськогоексу).

■ З англ.: *shit*, первісно: лайн. В amer. не-нормативному лексиконі передає багато

значень, відтінків, утворює чимало похідних.

ШКАТУЛОЧКА, ж., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Та й любив я дівчиночки, тепер молодиці Та й за тутор шкатулочку, що коло гуциці (Коломийки Прикарпаття).

ШКАФЧИК, ч.: ◆ Шкафчик з маленьким ключиком, розм., ірон.-зневажл. — чоловік зі статевим органом невеликого розміру.

ШКРУМАДИТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт.

ШКУРА, ж., лайл. Жінка легкої поведінки.

◆ [Аж] шкúра горіть, жарт. — сексуально стурбована або збуджена людина.

ШЛОЇБÉНЬ (ШЛОЯБОНЬ), ж., збірн., обсц., вульг.-просторозм., презирл. Спільнота, прошарок або група людей, соціальний статус яких оцінюється як низький, а спосіб життя, манери і т. ін. викликають глузування. Нашому шоферюзі довелося нестерпно довго сигналити і з усіх сил обдавати ту шлоїбень вихлопними газами <...> (Ю. Андрухович, Таємниця); Представники сильних професій мають по-миратори красиво, це лише різна інтелігентська шлоїбень може захлинатись у помиях і мучитись від геморою <...> (С. Жадан, Депеш Мод); Довкола жила зовсім незбагненим для мене життям — таким, що в ньому присутня насолода від просто сидіння за столом із чистими серветками, — публіка, яку я називав звучним слівцем «шлоябонь» (авторства Єшкілевича, якщо він десь не запозичив) (О. Довженко, Я кохаю музику).

■ Зближення з ПОЇБÉНЬ.

ШЛОЯБОНЬ див. ШЛОЇБÉНЬ.

ШЛЬОНДРА, ж., згруб.-просторозм., презирл. або лайл. Те саме, що ШЛЮХА. Й найостанніша шльондра мріє Про вірну і ніжну любов <...> (Ю. Позаяк, Шедеври); <...> шльонди не можуть бути мужніми, шльонди можуть бути ніжніми, обов'язково вульгарними і дурніми, або із сифілітично прогнутим носом <...> (О. Ульяненко, Седой); <...> далі йдуть культурні варіації на тему «гуляючих шльондр, які нічого не вміють, окрім того, щоб блукати вулицями, бухати й спати з усіма, кого бачать» (С. Сорокін, Щоденник наркомана); Там, ясна річ, буде купа всіляких мандрівних шльондр, що-що, а партнерку до ліжка на цьому святі Воскресаючого Духу знайти простіше всього <...> (Ю. Андрухович, Рекреації); <...> випадкова осіння шльондра сидить зовсім гола в моєму ліжку, притягливо хрестивши поголені ноги <...> (О. Соловей, Конуси і дирижаблі).

■ На основі асоціативного зв'язку між дієсловами зі значенням «ходити без певної мети» і розпусною поведінкою (пор. ТЯГАТИСЯ, ВОЛОЧИТИСЯ і т. ін.). Пор. у буквінських говірках: шльондри «ходити без певної мети», шльонди «стоптане взуття». СБГ 2005: 668.

◆ Як стара шльондра, зі сл. збиратися, вульг.-просторозм. – дуже повільно.

ШЛЬОХА, ж., просторозм., презирл. або лайл. Те саме, що ШЛЮХА. Венера, не послідня шльоха, проворна, враг її не взяв (І. Котляревський, Енеїда); – Батьку, я покараю оту шльоху! (Л. Костенко, Берестечко).

ШЛЮБ, ч.: ◆ У кропіві (на гною) шлюб брали, народн., ірон. – жити на віру (про подружжя).

ШЛЮНДРА, ж., просторозм., презирл. або лайл. Те саме, що ШЛЬОНДРА.

■ Очевидно, контамінація шльондра і шлю-ха.

ШЛЮХА, ж., просторозм., презирл. або лайл. Жінка легкої поведінки; розпуниця, рідко – повія. Це кажу я, колишня шлюха, вам, проститутки без формальної проституції, бо мої жиночі рухи причастились до нашого визволення революції (М. Хвильовий, Твори); І думала до сходу сонця, що завтра все кине і прийде сама до нього, зайде в його кабінет і віддастися йому, як остання шлюха, на столі, на стільці, на підлозі, в аудиторії, де завгодно <...> (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); А тебе вважають за шлюху, якій не треба навіть платити (О. Соловей, Танок).

■ Від шлятися «ходити без мети; бродити; тинятися».

ШЛЮШКА, ж., просторозм., зневажл. або презирл. Зменш. до ШЛЮХА. – Зара' прийде той твій друг-підарас і вона. Шлюшка (Л. Дереш, Поклоніння ящірці); – Увімкни телевізор, там твоя шлюшка говорить! (Є. Кононенко, Рубець на обличчі).

ШЛЯЙКА, ж., зневажл. або презирл. Розпусна людина. – Ти що тут на чужій території работаш? <...> – Работаю? Ти хочеш сказати, що я шляйка? (Б. Жолдак, Шиготерапія).

ШМАРЯ, ж., жарг. (крим., мол.), презирл. 1. Дівчина, жінка. Слухай, ну яким чином я міг здогадуватися, що ота шмаря з ідеально обтягнутими задніми півкулями виявиться росіянкою? (Ю. Андрухович, Таємниця).

2. Жінка легкої поведінки; повія.

■ Можливо, пов'язане з укр. *шмаря* «брудна людина» і рос. *шмаря* «ряська». СРБ 2003: 396. Ймовірний розвиток семантики на укр. основі: *шмаровоз* «брудно одягнена людина» < «той, хто підмазує колеса; має багато роботи з возами, а тому постійно забруднений смолою» <*шмарувати* «мазати; бруднити» <нім. *schmierren*. Б-Н, 400; Сл. Гр., 4, 505.

ШМІГНУТИ, док., однокр., фольк. Здійснити статевий акт. *Oх! Оцю так шмигнув би, як собака через сраку!* (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШМОНДАТИ, недок.: ◆ **Шмондати кобіту**, зах., вульг.-просторозм. – здійснювати статевий акт з жінкою.

ШМОНДЯ, ж., зах., вульг.-просторозм. Вульва.

ШМОНДЯ, ж., вульг.-просторозм. 1. Жіночий статевий орган.

2. Розпусна жінка.

■ Первісно: нечистоплотна людина. Сл. Гр., 4, 506.

ШМОНТОЛОХА, ж., зах., вульг.-просторозм. Повія найнижчого гатунку.

ШМОНЬКА, ж., вульг.-просторозм. Жіночий статевий орган. У неї розгорілась шмонька, що терпіть далі не можна було (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШМОРГАТИ, недок., **ШМОРГНУТИ**, док., також однокр. кого, фольк. Здійснювати статевий акт. *На притічку, на запічку Шморгав кацап кацапочку* <...> (Українські сороміцькі пісні); *Зажену я квочку у бочку, А курчатами узвершу. Скажимені, Оксеночко, Хтотебешморгнув спершу?* (Бандурка).

Пор. **ПОШМОРГАТИ**.

■ Первісно: ударяти.

ШМОРГАТИСЯ, недок..фольк. Здійснювати статевий акт; злягатися. Там, де кури порвались, *To там вони шмогались* (Українські сороміцькі пісні).

ШМОРГНУТИ див. **ШМОРГАТИ**.

ШМУЛЯТИ, недок., зах., згруб.-просторозм. Здійснювати статевий акт.

◆ **Шмуляти / пошмуляти кобіту**, зах.. згруб.-просторозм. – здійснювати статевий акт з жінкою.

ШМУНЬКА, ж., жарг. (крим.), просторозм. Жіночий статевий орган.

ШНЯГА, ж. 1. жарг. (крим.). Чоловічий статевий орган.

2. жарг. (мол.). Що-небудь не варте уваги. <...> *Цікаво, хто мені підсунув таку шнягу* (І. Карпа, 50 хвилин трави).

ШОЛОМ, ч., жарг. (мол.). Презерватив.

ШПАРИТИ, недок., кого, жарг. (крим.). Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ШПИЛІТИ, недок., кого, зах., жарг. (крим., мол.), просторозм. Здійснювати статевий акт з ким-небудь.

ШПИЛІТИСЯ, недок., зах., жарг. (крим., мол.). Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися.

ШПІЛЬКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган. ◆ *Рібку з'їсти й на шпільку сісти* – те саме, що *Рібку з'їсти й на хуй сісти* (див. ХУЙ). <...> чого, питається, заміж вискачувала, кортіло рибку з'їсти й на шпільку сісти <...> (Є. Пашковський, Безодня).

ШПІЧКА, ж., жарг. (мол.), жарт. Чоловічий статевий орган. *Отож, тільки трапився більш-менш годячий кущик, метнув спішно у траву піджачка, завалив Милоську, як колій свинку, – і «ввійшла у її тіло шпічка»* (В. Врублевський, Тріщини).

ШПІЛІНДРИКАТИСЯ, недок., ШПІЛІНДРІК-
НУТИСЯ, док., також однокр., жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт з ким-небудь; злягатися. – Чувак, а ти шпіліндрікнутись хочеш? (Б. Жолдак, Топінамбур, сину).

ШПІЛІНДРІКНУТИСЯ див. ШПІЛІНДРІ-
КАТИСЯ.

ШПІЛЯТИ, недок., кого, жарг. (мол.). Здій-
снювати статевий акт з ким-небудь.

■ Від нім. *spielen* «грати».

ШПІЦ, ч., зах., вульг.-просторозм. Пеніс.

■ З пол. *spric*, первісно: «гострий кінець».

◆ Злапа́ти на шпіц – заразитися венерич-
ною хворобою.

ШПОКАТИ, недок., ШПОКНУТИ, док., та-
кож однокр., кого, жарг. (крим., мол.). 1.
Здійснювати статевий акт з ким-небудь.
До мене дійшло справжнє значення слів
цих людей, які ото вирішилийти зараз
у школу шпокати малявок (Л. Дереш,
Намір!); Коги хлопець хоче дівку мо-
лоду шпокнути, він ій чого тільки не
наобіцяє, а потім зробить своє опівночі
під кущем і бувай здоровава, чорноброда! (Ю. Андрухович, Московіада); Один із
тих друзів навіть шпокнув одноклас-
ницю, котра починала мені подобатись
(Ю. Андрухович, Таємниця).

2. Гвалтувати.

ШПОКНУТИ див. ШПОКАТИ.

ШПРІЦУВАТИ, недок., кого, зах. (львів.),
жарг. (мол.). Здійснювати статевий акт.

■ З нім. *spritzen* «брязкати, впорскувати» <*Spritzer* «шприц; стрікавка»>. Горбач 2006:
484.

ШТАНІ¹, мн., просторозм. Мужчина як
сексуальний партнер або коханець жінки.

■ Метонімічне перенесення з характерної
деталі одягу на особу (синекдоха). Штані
тісно пов’язуються з уявленням про
чоловічий тілесний низ та його сексуальну
функцію. Див. МАТНЯ. У Закарпатті в перший день після весілля
молода повинна була пошити молодому
штані. Делікатність ситуації полягала в
загостреній увазі до викроєного молодою
клина (матні), величина якого повинна
була відповісти величині статевого
органів. Маєрчик 2003: 75. «Вважалося,
якщо мати починала шити своєму синові
вперше, то годилося зробити це в
один присід – “щоб потім хлопцеві бу-
ло легко знайти наречену”; якщо цього
не дотримуватися, то парубок бабнику-
ватиме». Войтович 2002: 602.

Номінація функціонально співвіднесена
з поясним одягом у жінок (ЗАПÁСКА,
ПЛАХТА, СПІДНІЦЯ, ФАРТУХ): – Ти,
Параско моя, Коли ласка твоя, Нехай
мої штані там, Де запаска твоя (Лель,
1994, № 5).

◆ **Малий, що в штáнях, евфем.**, фольк. –
чоловічий статевий орган; У штáнях
ужé діти пища́ть у кого – хто-небудь до-
сяг статевої зрілості (про хлопця). Пор.
Діти в яйцях пища́ть (див. ЯЙЦЯ); Шта-
ні з яйцями, просторозм., зневажл. –
нікчемний чоловік; Штанами накрýти
кого, згруб.-просторозм. – здійснити ста-
тевий акт (про чоловіка). Ой ловили та-
то маму, ловили, ловили Та й загнали
в кукурудзи, штанами накрили (Коло-
мийки Прикарпаття).

ШТАНІ², мн.: ◆ Випада́ти з штанів, про-
сторозм., жарт. – бути чим-небудь
враженим; Накла́сти у штані див. НА-
КЛАСТИ; Напúдити у штані див. НА-
ПУДИТИ; Радості побіні штані у кого,

просторозм., жарт.-ірон. – хто-небудь відчуває велику, нестремну радість. <...> Бедрило з повними штанами радості повідомив, що ті, жи проголосували за Куйбіду, – то є майбутній склад міської ради <...> (Поступ, 2006, № 17).

ШТАНОНОСІЙ, ч., згруб.-просторозм., презирл. Нікчемний мужчина. Коли однокашниці жили переважно інстинктами – «у своє удовольстві», гризла граніт науки, готовувалась до аспірантури <...> Але ці хлопи <...> ця мужва <...> ці штаноносії <...> хіба їм треба розумної порядної жінки? Їм треба грошей, квартир, заможного тестя <...> (Г. Тарасюк, «Лексикон сороміцький»).

ШТИК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

ШТРИКАТИ, недок., жарг. (мол.), жарт. Здійснювати статевий акт (про чоловіка). [Іван Опанасович:] <...> Я, вообще, ото їбаться не понімаю. Ну шо тут такого? Штрикаєш, штрикаєш, а спроси – нахуя? Я б краще вина ото випив <...> (Лесь Подерв'янський, Остановісь, мгновення).

Пор. ПОШТРИКАТИСЯ.

ШТРИХАЙЛО, ч., згруб.-просторозм. Чоловічий статевий орган.

ШТУКА, ж., евфем. 1. Жіночий статевий орган.

◆ Дамська штутка, евфем. – те саме, що штутка. О, люди розумні, коли кажуть, що один волосок з дамської штуки може більше, ніж десять пар волів... (М. Матіос, Бульварний роман).

2. Чоловічий статевий орган.

◆ Одéжа для тéї штукї, жарг. (мол.) – презерватив; Та (тáя) штукá, народн. –

чоловічий статевий орган. – <...> через те я йду за нього, що в нього грішне тіло надежне. – Тю, дура. Чепуху таку городиш. Та штука у кожного є, а хліб і гроши не всякий має <...> (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ШТУКÉНЦІЯ, ж.: ◆ Та штукéнція, народн., жарт. – те саме, що Та штутка (див. ШТУКА).

ШТУКОВИНА, ж., евфем. Те саме, що ШТУКА. Еріка вимагає, щоб він розглядав її, а не розмір своєї штуковини (Е. Єлінек, Піаністка).

ШТУРКАТИ, недок., кого, евфем., просторозм. Здійснювати статевий акт.

ШТУРПÁК, ч., народн. Чоловічий статевий орган.

■ Первісно: дурень < «пеньок від зрубаної рослини».

ШТУЦЕР, ч., жарг. (крим., мол.), жарт. Чоловічий статевий орган.

◆ Забити штучер: а) поставитися до кого, чого-небудь байдуже; зігнорувати; б) рішуче покінчити з чим-небудь, перестати займатися чимсь; Штучер тобі в срáку див. СРАКА.

ШТУЧКА, ж.: ◆ Францúзька штучка, жарг. (мол.) – презерватив.

ШУБКА, ж.: ◆ Чорнява шубка, евфем. – лобок. Вона міститься навсточки, я стаю на коліна й губами занурююся в чорняву шубку між ногами (А. Дністровий, Патетичний блуд).

ШУРДИГÁТИ, недок., кого, просторозм. Здійснювати статевий акт.

ШУРИ, мн.: ◆ Шури-мúри, просторозм., заст., жарт. – флірт, любовні пригоди. Хабарництво, пиятики з будь-якого

приводу і «просто так», розпуста – «шури-мури старих пердунів, гвалтування бутончиків-першокурсниць на заліках чи екзаменах, безкінечний оральний секс» <...> – ніщо не залишається поза увагою правдолюбця (А. Морговський, Тінь птеродактиля).

■ Етимологія цього слова лишається до кінця не з'ясованою. Існує кілька версій його походження: 1) від фр. *cher i amour* «дороге кохання» або від ту-

рецького *surtur* «сум'яття». Фасмер, 4, 490; 2) від давнім. арг. *Schory Mory* «статевий акт». Горбач 1966, 28; 3) вислів – каламбурний дублет, де *мури* – викривлене *амури* «любовні походеньки, флірт» (від фр. *amour* – любов), а *шури* – римоване додавання (пор. *шурувати* – «робити щось енергійно»). СРБ 2003: 400.

ШУРКАТИСЯ, недок., просторозм. Здійснювати статевий акт; злягатися.

■ Первісно: *шуркати* «штрикати».

Щ

ЩАСТЯ, с., жарг. (мол.), ірон. Венерична хвороба. ◆ **Венеричне щастя**, евфем. – те саме, що щастя. – Крім поширення венеричного щастя і бума молодих мам, ні до чого її колонії кохання не привели (І. Карпа, Перламутрове порно).

ЩІЛІНА, ж., евфем., вульг.-просторозм. Вагіна. Взявши стаканчик соку, вона присіла за третім столиком в першому ряду. Заклала ногу за ногу. Щілина між її ногами виходить просто по периметру перед Сергієвими очима (Синопсис ста-ніславський необов'язковий).

◆ Едемна щіліна, книжн. – те саме, що щіліна. Вона не пручалась, як не пру-

чалиась і його рукам, що побігли прожогом по її тілу, як не пручалась і рукам Славка, що роздягали її знизу, водночас масуючи пальцями її між ногами, торкаючись едемної щілини (Ю. Покальчук, Те, що на споді).

ЩОСЬ, займ., евфем., фольк. Жіночий статевий орган. Щось тобі дам, дам (Бандурка).

◆ Щось спереду див. СПЕРЕДУ.

ЩУПАК, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган. Животом, животом, Ще й воронкою. До тебе з щупаком, Ще й з головкою (Українські сороміцькі пісні).

Ю

ЮБАТИ, недок., діял., обсц. Те саме, що ІБАТИ.

ЮБКА, ж. Те саме, що СПІДНІЦЯ. ◆ Як-небудь юбка (юпка), а серце горить, як губка (прислів'я) – про чоловіка, який охоче залишається до жінок, упадає за ними.

ЮРКО, ч., , діял. (зах.-поліськ.). Чоловічий статевий орган.

ЮРНИЙ, а, е, зах., просторозм. Хтива людина (перев. чоловік).

■ З пол.: *jurność* «сексуальне піднесення, готовність до статевого акту».

Я

ЯБАТИ, недок., діял., обсц. Те саме, що ІБАТИ.

ЯГНИЧКА, ж.: ◆ Кудлатая ягнічка, евфем., фольк. Жіночий статевий орган. До мене, хлопці, до мене, кудлатая у мене, Кудлатая ягнічка На кошарці у мене (Бандурка).

ЯДРА, мн. Чоловічі яєчка. <...> і вона, як колись бувало, ухопила його однією рукою знизу за ядра, а другою за кінець і поволі всунула його собі в уста якнайглибше (Ю. Покальчук, Жовте листя).

ЯДЬ: ◆ Мою твою ядь, евфем., вульг.-просторозм. – те саме, що Йоб твою мати! – Ах ти мою твою ядь. Падла буду, коли в порошок не зітру (В. Тарнавський, Порожній п'єстайл).

■ Скорочення від рос. ядрить «здійснювати статевий акт з кимсь, виконуючи роль активного статевого партнера».

ЯЕШНЯ, ж.: ◆ Зробити яєшню кому, вульг.-просторозм., жарт.-ірон. – удари-ти кого-небудь по яйцях.

ЯЗІК, ч.: ◆ Язиком у жопі чесати, дисфем., вульг.-просторозм. – говорити про що-небудь незначне, несуттєве; теревенити. Брешете, дружечки, брешете, Язиками в жопі чешете (Українські сороміцькі пісні). ■ Замість язиком чесати. Язик у жопі (задниці) у кого, вульг.-просторозм., ірон. – хто-небудь відмовчується (перев. від страху заступитися за когось, сказати правду).

ЯЙЦЯ, мн., просторозм. Чоловічі яєчка, тестики. <...> – Я за те, аби Лъюїс йому дав коліном по яйцях і повибивав усі

зуби (С. Пиркало, Не думай про червоне); Танцювала, тупала, За яєчки щупала. Я думала – п'ятаки, А це яйця такі! Я ж думала, що то гроши, Аж то яйця прехороши! (Цит. за: Виженко 2005).

◆ [Аж] по самі яйця, вульг.-просторозм.: а) (з дієсл. на позначення статевого акту) з великою інтенсивністю; б) дуже великою мірою. [Йорік:] Це суче сім'я Альбіон туманний Ганьбою вкрило аж по самі яйця! (Лесь Подерв'янський, Король Літр); [Аж] яйця гудуть у кого, просторозм., ірон.– хто-небудь має якесь сильне бажання, прагнення. <...> кожен арабський мудак – доморощений терорист, у якого яйця гудуть від бажання зірватися на ім'я Алаха, міг би туди приїхати <...> (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету); Баба з яйцями див. **БАБА**; **Баранячі яйця**, жарт. (бурс.-сем.). – торбина для грошей або тютюну; **Блища́ть** бчі як собачі (у барана, у собаки) яйця у кого, просторозм., ірон.– хто-небудь веселий, у піднесеному настрої; **Брати за яйця кого**, вульг.-просторозм., жарт.: а) ставлячи кого-небудь у важкі умови, примушувати зробити щось; б) примушувати кого-небудь відповідати за здійснені ним вчинки, використовуючи прийоми, перед якими він беззахисний; **Вілупти** (вітріщити) бчі, як баран яйця, жарт. (бурс.-сем.) – дивитися широко розплющеними очима; **Відрива́ти** (рвáти, відрізува́ти, відкрúчывать) / **відірвáти**, **повідрива́ти**, **відрізати**, **відкрутити**) яйця кому, вульг.-просторозм., жарт. – завдати кому-небудь фізичних або моральних

збитків у вигляді принизливого покарання за що-небудь. <...> ми тебе спочатку відкачаем, а вже потім яйця рвати будемо <...> (С. Жадан, Депеш Мод); **Мавпа** сичить, що всіх нас повбиває, по одному буде ловити й відрізувати яйця (А. Дністровий, Пацики); А якщо ти, засранцю, ще будеш друкувати приватні листи, не змінившись бодай прізвища, то я тобі особисто яйця повідриваю... (Іздрик, АМ™); – Я готовий подати руку кожному на цій землі. Бо всі люди створені, курва мать, для щастя, хоча розуміють його кокжене по-своєму. І в цьому немає нічого страшного чи осудливого, і я відкручу останні яйця, хто думає, ніби в цьому є щось погане (Ю. Андрухович, Московіада); **Держатися купи, як яйця дупи, вульг.-просторозм.**, жарт. – бути нерозлучними товаришами; **Діти в яйцях пищать** (свійщуть) у кого, просторозм., жарт.: а) хто-небудь досяг статевої зрілості. [Василь:] Сусідка Галя. Має 19 років. Така файнана, що аж діти в яйцях пищат (А. Білецький, Усе геніальне – просто). Пор. **Діти в штánях пищать** (див. ШТАНÍЙ); б) уживається як дорікання парубкові за дитячі витівки; **Добти яйця, вульг.-просторозм.**, жарт. – здійснювати орально-геніталійний контакт; **Запхнути по сáмі яйця, вульг.-просторозм.** – здійснити статевий акт з великою інтенсивністю; **Засупонити по сáмі яйця** див. ЗАСУПÓНИТИ; **Кацап, за яйця цап** (примовка), просторозм., ірон.– дитяча дражнілка росіяніна; **Кінь з яйцями** див. КІНЬ; **Колі собаці** (псу) нічого робити, він яйця ліже (прислів'я), зневажл. – про людей, які нудьгають від байдикування; **Мáти фест яйця, зах., просторозм.** – бути сильним чоловіком;

Молодий в яйцях, жарг. (бурс.-сем.) – недосвідчений ще; **Морбчти яйця, дисфем., згруб.-просторозм.** – збивати кого-небудь з толку довгими і пустими розмовами; обманювати когось. «Ти хто такий, хто такий, що тут робиш, ти з якого номера, га, твій номер, а чий же ще, як то не звідси, а звідки, що ти мені яйця морочиш...» (Іздрик, АМ™). ■ **Замість морочити голову; Отримати по яйцях, вульг.-просторозм., жарт.** – зазнати фізичного покарання. А відтак і не треба про це стільки розводитися, як це полюбляють робити шмаркачі з жіночою психікою, які, тільки-но вирвавши з-під маминої спідниці й отримавши легкого, випадкового стусана від житні по яйцях, починають з цього робити катастрофу і скиглити на кожному кроці (А. Дністровий, Патетичний блуд); **Піт на яйцях бабуїна, вульг.-просторозм., лайл.** – нікчемна людина. Цей лох дебільний, піт на яйцях бабуїна... (А. Дністровий, Пацики); **Плутати яйця з легенями, згруб.-просторозм., жарт.** – змішувати віддалені або несумісні поняття. – Не перебивай і не плутай яйця з легенями (А. Кокотюха, Нейтральна територія); **Повісити нóса як Хомá яйця, дисфем., вульг.-просторозм.** – бути засмученим, сумним. ■ **Замість повісити нóса; Погáному танцюристові заважають яйця** (прислів'я), вульг.-просторозм., ірон.– ледачому, невмілому все є завадою; **Поміяти місцями яйця і глáнди кому, вульг.-просторозм.** – погружувати кому-небудь жорстокою фізичною розправою; **Розчавити яйця кому, вульг.-просторозм., жарт.-ірон.** – ударити кого-небудь по яйцях. <...> у цих камерах не одному з наших розчавили

яйця <...> (Ю. Андрухович, Дванадцять обручів). Синонім: Зробити яєшню (див. ЯЄШНЯ); Слава яйцям, у ролі виг., дисфем., вульг.-просторозм. – уживається для вираження полегшення і задоволення з приводу того, що побоювання не справдилися. «Ну, слава яйцям, не все так страшно...» (Я. Івченко, Синдром набутого імунітету). ■ Замість слава Богу!; Сом з яйцями, просторозм., жарт. – дивовижне і незрозуміле явище; Тільки зять на поріг, а тέща за яйця (приказка) – про тещу, яка всіма силами хоче догоditи зятеві; Тримати за яйця kого, просторозм., жарт. – висувати кому-небудь певні умови, примушуючи виконувати, зробити щось. <...> тримати за яйця губернатора – виводити його на вулиці, до народу! (С. Жадан, Anarchy in the UKR); Тягти кота за яйця – зволікати з чим-небудь, робити щось дуже повільно. [Наді́я (плач):] Тарасика в лікарню відвезли <...> Він це <...> того <...> (Плаче). [Вовка:] Ну? Не тягни кота за яйця! (О. Росич, Останній забій); Хлоп з яйцями, згруб.-просторозм., схвалн. – розумний, тямковитий чоловік; Чухати яйця, вульг.-просторозм. – нічого не робити; байдикувати; Шереп дурного по яйцях, то він і присяде (приказка), вульг.-просторозм. – про силу фізичного удару по чоловічих геніталіях; Штані з яйцями див. ШТАНІ; Яйця й пúцька – біда людська див. ПУЦЬКА; Яйця пухнуть / попухли у кого, вульг.-просторозм., жарт. – хто-небудь має сильне сексуальне бажання (про чоловіка). Він зранку ще п'яний, а тому кричить безсоромно на всю хату: «У мене всі яйця попухли! Мені ваша незрівнянна наречена вирішила не

давати!» (Н. Зборовська, Українська Реконкіста); Яйця підкотіти, вульг.-просторозм. – здійснити статевий акт. <...> я ж тобі не пропоную з нею розписуватися, просто витягнеш її з хати, приведеш сюди, яйця підкотиш і відведеш назад <...> (А. Дністровий, Пацики); Яйцями по воді писано, дисфем., вульг.-просторозм. – невідомо, як буде. ■ Замість вилами по воді писано; Яйця розвісити, вульг.-просторозм., ірон. – сидіти з широко розставленими ногами (про чоловіка); Яйця чéшуться у кого, вульг.-просторозм., жарт. – хто-небудь дуже хоче зробити щось; Яйця шукати, вульг.-просторозм., жарт. – довго роздумувати над чимсь нескладним, неістотним; Як барапнячі (собачі) яйця, зі сл. блищати, просторозм., ірон. – дуже яскраво (про натертій паркет, лисину і т. п.); [Як] патéльнею по яйцях – те саме, що [Як] серпом по яйцях kого, кому, вульг.-просторозм.: а) зазнати несподіваного і неприємного відчуття від раптового удару, різкого болю і т. ін.; б) про почуття гострої досади, жалю і т. ін. ◎ – римування: –Дуб, дубова дошка. – Попілуй в яйця старого Мошка! – трансформація фразеологізму: – заміна лексичних компонентів: брати за яйця: <...> ця гонитва за демонами щасливого дитинства, за привидами із затишних провулків пам'яті поступово починає брати за яйця <...> (С. Жадан, Anarchy in the UKR); взяти за яйця: Завжди так: хочеш не хочеш – мусиш боротись, інакше з цього нічого не вийде, або сиди вдома і не рипайся, або вже давай – спробуй взяти за яйця прикрі обставини <...> (С. Жадан,

Депеш Мод); **як серпом по яйцях:** Бідний Татусько мусив таки і в Польщі, і в Німеччині, хоч і з квасною міною, а таки обіцяти, жи не йде третій раз на вибори. I Кваснєвський зі Шрьодером не стримали задоволених усмішок, які, мов серпом по <...> тих самих <...>, пройшлися по серцю кучмонастів (Поступ, 2004, № 46); <...> етнічна строкатість, закритість англійської мови для твого вуха фактично одразу вирубують тебе хвацьким ударом по яйцях <...> (В. Махно, Passport); **поганому танцюристові заважають яйця:** Ви можете здивуватися, чому пан Медведчук вважає, що поганому танцюристові заважає музика, а не яйця. Але, мабуть, за відсутності яєць тільки на музику й залишається нарікати (Поступ, 2005, № 250);

- алюзія:

як серпом по яйцях: «Як серпнем по курсу» (замітка про різке підвищення курсу долара США щодо гривні в серпні) (Суботня пошта, 12.08.1999).

ЯЙЦЕТРЯСКА, ж., жарг. (мол.), вульг. Дискотека. **ЯЙЦЕТРЯСКА** – дискотека, бічка (Синопсис станіславський необ'язковий).

ЯЙЦОЛА, мн., діял. (зах.-поліськ.). Чоловічі яечка.

ЯКОРИТИ, недок., арг. Здійснювати статевий акт.

ЯЛДА, ж., евфем., вульг.-просторозм. Чоловічий статевий орган великого розміру.

ЯЛДАК, ч., евфем., фольк., вульг.-просторозм. Те саме, що ЯЛДА. Висцився – і йшов би скоріше, щоб ніхто не бачив,

а то висолопив свого ялдака і стоять, красується (Сором. фольк., зап. В. Гнатюка).

ЯЛЬОНА-ТАБАХАНА, невідм., евфем. Те саме, що Йоб твою мать (див. МАТЬ). <...> В мене людей нема. Кадри, яльона-табахана <...> (В. Діброва, Проект «Діброва»).

ЯМКА, ж., евфем., фольк. Піхва. Кити хоч моя мила мамко, Вбым ни дала хлопцям ямки, Та узьми иглу и нитку, Та заший ми пичку вишитку (Русинський ерос); – Ой мамці, кажу, мамці, свирбить мені у ямці <...> (Коломийки Прикарпаття).

◆ **В твоїй ямці, як в маслянці** (приказка) – про принаду злягання з жінкою.

ЯМОЧКА, ж., евфем., фольк. Те саме, що ЯМКА. Ты, старшынька, божий дар, Укажи ми свій товар. Дай ми раз, два, три, четыри, Буде ямочка май шире (Русинський ерос).

ЯНДОЛА, ж., фольк. Жіночий статевий орган. Ішов кум до куми, Просить в куми яндоли: – Дай, кумо, яндоли! – Кума ногу підняла: – Оце тобі яндола! (Цит. за: Виженко 2005).

■ Першіно: заглиблення на поверхні чогось.

ЯРИЖНИЦЯ, ж., заст. Розпусна жінка. Квартал був цілий волоцюг, Моргух, мандрюх, ярижниць <...> (І. Котляревський, Енейда).

ЯРИНЕЦЬ, ч., евфем., фольк. Чоловічий статевий орган.

◆ **Ятряний яринець,** фольк. – статевий орган чоловіка, який має велику сексуальну силу. ■ **Ятряний** – палкий, пристрасний. Етимологія праслов. ярий «бліскотливий, яскравий» < «весняний»

→ «сміливий, гнівний, сповнений пристрасті» < «збуджений» < «теплий, гарячий» зумовила набуття одиницями з цим коренем сексуальної семантики.

Пор. в пол. *jarać* (палати) «здійснювати статевий акт», *jarecka* «повія», у т. ч. переосмислення на базі первинної ознаки світла: *jarzyć* (мерехтіти) «здійснювати статевий акт». Lewinson 1999: 78. У рос.: ярыжный «розпусний»: *Выходила бабища курвяжница, турыжная бабища, ярыжная* (Цит. за: Флегон 1993: 404);

хуй яровит «про чоловіка, наділеного великою сексуальною силою». Плуцер-Сарно 2001: 282. Пор. НАЙРЮВАТИ, ЯРІЖНИЦЯ.

ЯРОЧОК, ч., евфем., фольк. Вагіна.

◆ В такому ярочку замочиша, та не втобишся (прислів'я), жарт. – про фізіологічні особливості жіночого статевого органа.

ЯЩИК, ч.: ◆ Бздлівий ящик, жарг. (мол.) – брехлива особа.

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
 СМОК

Додатки

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

*Оксана Павленко.
Спір у сільраді
(1928–1931; приватна збірка, Москва)*

Покажчик синонімів

1. Частини тіла людини

Чоловічий статевий орган:

агрегат, антена, апарат, аргумент, багатство, балда, банан, бандура, бен, бидло, біда, бобик, болванка, болт, бомко, брехунець, буйок, булава, бурулька, буц, вабик, валек, варган, вар'ят, васильок, вася, взацний член тіла, визволювач, викрутас, вимагач, вискочка, відкривач, відросток, вламувач, воловий ріг, волохач, воробчик, ворохобник, враза, вразливе місце, гад, гаспид, герой, голуб, горобець, горобчик, господар, грішне місце, грішник, гусяча шийка, гвинт, гвоздь, гила, гнис, гнись, гулька, гуля, двадцять перший палець, дзигарнічка, дзюрик, дібло, дишель, діло, дітородний орган, дітородник, добро, довбня, довбуш, довгошиїй, дойок, достиглий овоч, дрючок, дубова колода, дуда, дундлик, дурень, дурінь, дюбель, ейфелева вежа, жандарь, же-нило, жеребчик, жереб'ячий гонор, жива ковбаса, живий корінь, живчик, жила, журавель в коноплях, забабах, заганяч (заганяч), загарбник, запальничка, запридух, за-совень, затикало, затичка, зброя, звідун, зигмунд, змій, знаряддя, інструмент, їбак, кабака, камікадзе, капало, качалка, качан,

кий, кийок, кишка, кіл, кілок, кінець, кінчик, кінь, клин, ключ, кляп, ковбаса, ковбасина, ковбаска, когут, когутик, козак із штанів, коник, корінь, корінь життя, котик, кочерга, кран, краник, куй, кукурудза, кутас, линва, лялька, макачула, мак головатий, макогін, макодзьоб, маленький (найближчий) друг, малий бог, малий, що в штанях; мамалига, матуль, махун, машина, машинка, мендел, месник, мешканець темряви, моджахеди-сько, молодець, молоток, морква, мотовило, моторчик, мотузок, мудак, наган, неборак, невільник, нещастя, ножик, обмилок, огірок, оглобля, одоробло, орган, пагін, палиця, паличка від чупа-чупс, палка, парасолька в чохлі, парубок, патик, пеніс, перець, пецик, пиздолом, півник, пінчук, пін'я, піпа, піпетка, пістоль, пістон, пісюн, піташок, піца, піцик, піцка, піцурина (піцюрина), піць, пливак, плід, погашувач жаги, поліно поршень, посмик, потак, поц, правило, прироженє, причандали, прік, пробойчик, пропертіло, прометило, прутень, прутик, пустун, путо, пущ, пущак, пущалін, пущилина пущка, пущлик, пущька, пущко, пущюрина пуща, пхач, п'ята коротка нога, рак-неборак, рало, ріг, ріжок, річ для дам, робочий орган, розбійник, сафон, середня нога

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

сифон, світоч, сворінь, славень, слимак, слушний палець, смик, смичок, смолоскип, соловей, солодке, сосиска, спис, сплюх, справа, статевий член, стирчак, стійкий олов'яний солдатик, сторчак, стояк, стрижень, струк, стручок, стрючок, сустав, сцион, табака, табаченція, таран, та штука, твердий цвяшок, твердолобий, те, теліпон, терорист, тирлик, тичина, тіло, тобарно, товканик, товкач, товкачка, той, торпеда, трач, третя нога, три букви, тютя, фалос, фрагмент, фуяра, хабальчик, хазяйство, хвалько, хер, хрен, хрін, хуїна, хуй, цибух, цурпалок, цурупалок, цюль, цюндрик, цюнька, цюняша, цюрка, червоний брусок, червоний буряк, черв'як, чечирка, чіп, член, чоловіча гідність (гордість), чоловіче достойнство, чоловічий дітотворник, чоловічість, чортів палець, швач, шворінь, шило, шишенъ, шняга, шпилька, шпичка, штик, штрихайло, штуковина, штуцер, щось (щось) спереду, щупак, юрко, ялда, ялдак, яринець

Жіночий статевий орган:

бездня, біда, бідка, бородата борода, вульгарна пройда, галка, гандила, горбик, грішне місце, гава, гига, давалка, дамська штука, дасиця, дзвінка, дзьора, дзюрка, дика троянда, долинка, дуняша, дупа, жижиця, жіноцьке (жіноче) ремесло, жіночий дітородник, жучка, задниця, заплатонька, звізда, зірочка, интерес, йожик, кабака, каламаж, каплици, капуста, капустенька, капустиця, капустичка, капустяне місце, Кацамонія, коновочка, кудлатая ягничка, куна, кунка, куриця, курка, куцупенька, кучерява вишенька, кучерява корона, кучерява м'яточка, кучерява петрушечка,

кучерява соромітниця, кучерява яблунька, кучерявий кущик, леська, леся, лисичка-вертихвістка, лінива, лоно, магнітниця, мазничка, манда, мандоліна, манюрка, маруська, марфутка, махус; мед, що спереду; медовиця, медок солоденький, минька, мицька, мичка, мізерниця, міністерство зовнішніх зносин, мондзя, мохнанька, мохнатка, навка, найсмачніше місце, неволя, нюрка, обизянка, одробинка, паляница, паляничка, пампушка, паскуда, передок, передочок, перог, пиріг, пиріжок, пизда, пиздорай, пирожок, пича, пичина, пичка, підфартушниця, пілотка, піпка, піргили, піська, пісьоха, піся, пічка, плід, подруга, потерушка, потичка, потка, потчина, потя, поцка, поцька, президентка, принада, принадонька, прірва, пропасть, псюха, пташечка, пташка, птичка, птоха, птуха, пцьоха, ремесло, риба, ринка, розкіш, розкішниця, розчепіра, рута, сатана вусата, середина, сестричка, симонька, сковорідка, сковорода, смачненька пампушечка, солодкая черешенька, соромне місце, спокусниця, срака, сухтя, табака, талотница, тая, тая золотая, те, те, з чого вода тече; тинди-ринди, тиндирличка, тіло, з якого вода дзюрочке; транда, тріщина, троянда, тужлива, туха, тюндя, фоца, хайда, хамайда, харахонька, хтива, черепаха, чепашка, чмонка, чорна біда, чорна вовна, чорна книжка, чорна куна, чорна кунка, чорна латка, чорна рупа, чорненькая коровиця, чорненький значок, чорний пес, чорний святковий горбок, чорнобурка, чорнявка, чубатенька, шабатура, шандаманда, шелествоха, шивлюха, шитлюха, шкатулочка, шмондзя, шмондя, шмонька, шмунька, штука, щось, яндола

Статеві органи жінки і чоловіка:

геніталії, грішне тіло, кучеряві бешкетники, між ногами, нахабник, природа, природженння, прирожене, прирожіні, прислів'я, сором, соромне місце, соромота, срамота, та інше

Вагіна (піхва):

банкомат між ногами, баюра, боденка, болото, бюджет, ворота, врата життя, втулице, гавань, глаз, глибокая копанка, гніздо, джерело, дзъюра, дзюрка, дім, діра, дірка, дупельце, дурносливка, дучка, едемна щілина, золота комірка, інтимна комірчина, южачок, калабанька, капуста, капустенька, капустиця, капустичка, капустяне місце, краснослива, криниця, криниченька, макітра, настирлива, нірка, ополонка, пастка, пащека, пекло, піпка, піхва, похва, риба, розтята, ружа, свічкогас, сикель (секель), скарбонка, сліпа вулиця, смаколик, смоктічка, стежиночка, студник, ступа, тужлива, ущелина втіхи, фляшечка, цъмакаюча, чепурненька хатиночка, чорна печінка, чорна рупа, щілина, ямка, ямочка, ярочок

Клітор:

вибухова кнопка, вишенька, горошина, жемчужина, живчик, линдик, намистина, похітник, пуп'яночка, пузка, пузька, семен, сикель (секель)

Жіночі груди:

балкон, бідони, бубі-лубі, буфера, вершина подвійного лотоса, відра, вуха, вуха спанієля, дині, дійниці, дойки, лимони, молокозавод, молочарня, молочна ферма, пазуха, патронташі, повна пазуха, прищики,

цебра, центрифуга, цитрини, циць, не гавкай; цицьки, ціця, ціцерони, шари

Чоловічі яечка:

абрикоси, вургили, гланди, груз, кайриси, мудо, отруки, помідори, шари, ядра, яйцола, яця

Зад:

аеродром, булки, верстат, вузиця, гапка, гармата, гепа, гола, гузиця, гузівка, гузно, гузняйка, гуздно, женя, жопа, заднє місце, задниця, задок, куфер, личко, м'якуш, пердан, передла, передло, попа, попаська, попенгаген, попінс, попка, п'ята точка, ренджигло (ренджитло), сапа, сідало, сідниця, срака, срюндель, станок, стара пані, стига, тухес

2. Сексуальні дії**Статевий акт:**

акт, амурне спіткання, боже сохрани, боротьба під ковдрою, бум-бум, валушкем по слімачку, господи помилуй, гріх, гедзалка, дзінь-дзінь, діло, злука, злягання, койтус, копуляція, любов, нічне діло, нумер, опа-опа, оте, патиковий рух, перепих, перепихон, перепихончик, пересип, пила, пилка, пінг-понг, поїбень, поїбеньки, придибенція, процес, робота, священнодійство, совокуплення, справа, статеві стосунки, та інше, тілесний гріх, то ще Єва в раю уміла, трах-тера, усі-пусі, фак, факт

Груповий статевий акт:

бутерброд, групен-секс, груповичок, груповуха, груповушка, катрусин кінозал,

колгосп, свінг, тічка, шведський бутерброд, швецію робити / зробити

Здійснювати / здійснити статевий акт:

бити ковбасою, що спереду; брати / взяти тіло, брати до рук шаблю, був (побував) кіт на салі, бути між ногами, вберстати, вгратити, вградити, вдарати нумер, везти дуба, вертіти дірку, вжарить, взути, вибити, виграти, виїбати, використовувати / використати (у горизонтальному спосіб), вилізти, вимахати, виорати, висмалити, вителепати, витовкти, витрапати, витрахати, витягти (втягти, затягти) на себе, вихарити, вихатися, відгромадити, віджимати / віджати, відідрати, відмантачти, відмахати, відмолотити, відпердолити, відправити паастас, відфайдолити, відфалувати, відхарити, відшкворити, врізати січку, всадити, вставляти / вставити (пістон), встромити, входити / увійти, гамселити, ганяти (стрижня, стрижнем), гарцювати, гилитися, гнати, гнути санки, говорити, гойдати, гомати, гопати, грата (в штрики-пісі, на бандурі, на волосянці, на гітарі), гребти, гримати, грішити, гедзатися, дати джмеля (джмеліка), дати дуду, дерти, довбати, домити, драти, дригати, дриндати, дрючити, дрючка заткнуть під шкурку, дурня загнать, дути, духопелити, душу закропити, жаліти, жарити, жаритися, жигати, жучити, забити рибу, завалювати, загузичити, задвинути, задерти ножку на Явдошку, задроочити, заїхати колісницею, зайнванити (закалатати) кобіту, займатися / зайнятися коханням (сексом), зайнятися ділом, закаблучити, заквасити пісюна, заложить, замочити (поставити) гулю, замочити пісюна, запеканчили, заперти, запихати / запхати,

запичити, запузирювати / запузирити, засандлити, засувати / засунути, затикати, затикати, затирити, заткнути дурачка підшкірку, захуярити, зашивати, збивати масло, збити росу, зграндувати кобіту, зливатися / злитися в екстазі, їбати (єбати), їбнутися, їдрити (єдрити), їсти солонину, йобкати, кинути (вкинути, поставити) палку, кінчик замочити, клепати косу, користувати, корінь попарити (запарити), кохати, крупи дерти, лазити, лигатися, лізти (між ноги), лікувати, лоскотати, любити, манати, мантачити, маститися, мати жінку (секс), матрасити, махатися, махать, метати ікроу, молотити, мотузити, мочити / замочити пісюна, мусолити, наблочiti, навернути, нагодувати, на голяса йти, надіти, наряджати диво, насідати, настромити, натягувати / натягнути, нахитувати, на цілого йти, наярювати, очуввати, обробити, обслуговувати, оволодіти, оділлати, орати [нівку (свое поле)], осідлати, оформленити, парити (живіт), патичити, пахати, педрати, пекти, пердолити, перебити чорну вовну, перекинути, перепихнутися, переспати, перріщти, перти, перчти, печеню покраяти, пизди зажити, пилососити, пилувати, пиляти, пихати, пичити, пичитися, пичкуватися, підмахувати / підмахнути, піжити (пежити), пізнати, пізнатися, піктися, пірти, пістоль поставити, повалити на череві дуба, погилитися, погнати, погойдатися, погримати, позабавитися, поїбати, поїбатися, поїхати, поколоти, покропити, полірувати торпеду, попарити животину, попахати табаки, по перогу вдарити, попихати (дівчат), попікати (дівчат), порати, поратися, пороти, поротися, поставити (нумерок, палку, патик), потку натягати (попарити),

потолочити, потоптати, поцьку всрать, пошмаляти, пошморгати, пошолопати, поштирікатися, пощугати в пизду, працювати, прижилитися, приймати / прийняти мужчину, приймати / прийняти прутня, примудькатися, пробивати, продавати сухі раки, пропердолити, пропихнутися, прополоти руту-м'яту, прочищать, пузувати, пхати, пхатися, рачити, рибу варити (забити, пекти), рипати, різати (перерізати) кобіту, різати січку, робити в плахті перебори, робити (іменини, оте, тілесний гріх, туло роботу, це, чик-чик, чоловічу роботу), роз'їбати, розмовляти, розмочити сухар, розслабитися, рухатися, сексуватися, сідлати, сікти бабу, сіно громадити, смикатися, совати колодку, совокнутися, согрішити, спати, спекти, спіймати бобра, сполучатися, ставити / поставити нумер (нумерок, патик), стати в борозну, стрибати, сунути, сунутися, сягнути під коліна, танцювати у чотири коліна [кадриль], тарахнути, терти крупи (мак, коноплі), тертися, тикати, тикатися, тиснути, тичити, товкти, топтати, торкати / торкнути, трахати / трахнути, трахатися, трахі-трахі, трахкатися, тріснути, тулитися, тягати, тягнути, увихуватися / увихатися, ударити, узнути, уйобувати / уїбати (уебати), утнути, утовкти перцю, файдолити, факатися, фачитися, фестивалити, фонтан зробити, харити, хендожити, хитати юрту, хитатися, ховатися під вербами, ходити [в будяки (бузину, жито)], цюпцяти, чесатися, чмулити, чубити, чухрати, шваркнути, Швецію робити, шворитися, шишку мочити / помочити, шкрумадити, шмигнути, шмондати кобіту, шморгати / шморгнути, шморгатися, шмуляти, шпарити, шпилити, шпилитися, шпіліндрикатися / шпіліндрикнути-

ся, шпіляти, шпокати / шпокнути, шпріцувати, штанами накрити, штрикати, штуркати, шурдигати, шуркатися, юбати, ябати, яйця підкотити, якорити

Інтенсивне здійснення статевого акту:

аж дим з пизди іде, аж іскри з пизди сплються, аж пизда трясеться, виграти, як Сидорову козу; вставити по самі гланди, дерти як мавпа газету, заїбати в доску (пень), засадити по самі гланди, засупонити по саме нікуди, трахатися в усі дірки, трахнути по самі бакенбарди, усадити по [самі] яйця, усі меблі в пизді поростручувати

Позбавити дівчину цнотливості:

зайняти, закобітити, зіпсувати, ламати / зламати червону калину, ламати / зламати цілку, пелену покраснити, привітати з Восьмим березня, пробити, продірявити, проколоти, пропороти дівочість, псувати, пустити поруках, розправічити, спаскудити, фартух роздерти, цілину орати

Погоджуватись на статевий акт (про жінку):

виконувати жіночу повинність, давати / дати, давати їсти, дати ласки з-під запаски, дати риби, допускати до поділка, заголити пупок, підмахнути, піти у гречку, пустити, стелитися

Запліднити жінку, здійснюючи статевий акт:

вчинити, забабахати, запузатити, змахати бенъкарта кобіті, зробити, зробити дитину (лялю), клепати / наклепати дітей, нагопати,

скувати дитину, справити, черевину зробити

Завагітніти і народити дитину поза шлюбом:

вітром надуло, набігати [дитину], нагуляти, пригуляти, прижити, принести в пелені [дитину], приносити / принести в подолі, сквозняком продуло, скурвитися

Стан ерекції:

бенус стойчус, встати, гриб, дубитися, задерти (підвсти) головку, здилюватися / здибитися, кінь дібки стає, настомбурчиться, настопорчитися, патик, показувати на дванадцять, спускатися, стати, стати дубом, стояти, хуй стоїть

Відсутність ерекції у чоловіка:

висячка, дармовис, нерухомість, неспособний, нестоячка, показувати на півшості, порожній, хуй не встає / не встане

Оргазм:

вибух, вибухнути, досягти піку, кінчати / кінчiti, найбільша розкіш, прихід прийшов, спускати / спустити, циркнути

Мастурбація:

онанізм, рукоблудство, солодійство, стегноблудіє

Мастурбувати:

бити масло, більярд катати, ганяти лисого (шкурку); гуляй рука, балдій пісюн; драконити, драти горобця, дроочити, загравати зі змієм, з кулаком на віру жити, капуцина

рубати, малахвію трусити, полірувати торпеду, шари ганяти

3. Виконавці сексуальних дій

Лесбіянка:

баба з яйцями, лесба, лесбі, лесбійка, лесбо, лесбос, лесбуха, фема

Гомосексуаліст:

баба з яйцями, батон, бузерант, голубий, гом, гомо, гомосек, жопушник, педераст, педик, педрило, півень, підар, підарас

Чоловік як статевий партнер жінки:

єбак, єбун, їбак, ѹбар, партнер, сексуальний (статевий) партнер

Жінка як статева партнерка чоловіка:

драчка, дупа, курка, сексуальна (статева) партнерка, соратниця, срака, фраєрка, харіус

4. Назви осіб за сексуальними характеристиками

Про людину з високою статевою потенцією:

єблівий, зайобистий, злоїбучий, їбкий, їблівий, їбучий, сексомашина

Тільки про чоловіка: бугай, єбак, здоровий як мудь, їбак, сперматозавр, трахаль, хуятир

Імпотент:

бездечух, гелун, куряк, мудак, мудь недолгий, негодний, негодяй, нездалий,

нездатний, нездольний до гріха, нема пасти в тюбiku, нентер, нерознак, неспособний, нещімний, патик, стара дупа, старий прик

5. Назви осіб і явищ за соціоетичними параметрами сексуальної поведінки

Жінка легкої поведінки:

амазонка, батон, бахурка, башолда, беззаконка, беца́лка, бікса, блудниця, блудниця вавилонська, буляндра, вертихвістка, гейда, гукля, давалка, дримба, заволока, кішка, коза драна, кольба, курва, курдибалянс, курдимоль, лахудра, легка, лихованка, лотра (льотра), льорва, льотка, льофа, льоха, лярва, мандрюха, матрац (матрас), месаліна, паплюга, паскуда, пизда рвана, пирка, пичодайка, піdstилка, піпетка (ропуха) триперна, публіка, повія, поволока, подушка, пойда, потягуха, правічка на вухо, прибічна (бокова) сестра, придзиглянка, проститутка, прошмандовка, римунда, розвера, розетка, розпусница, розтіпаха, свinya, сітра (сетра), скотина, сонце, сука, сучка, торба, файда, фіндюрка, фірдзя, фойда, хвойда, хуна, шалава, шалашовка, шкура, шльондра, шльоха, шлюндра, шлюха, шмаря, ярижниця

Чоловік, схильний до залицяння до жінок:

бабій, бабодур, баболюб, бахур, бахурутій, белькун, бик-заплідник, блудник, блудодій, блядун, бугай, гультяй, гуляка, джигун, дзюндзик, донжуан, жеребець, жижлик, зберезник, кабан, казанова, кнур, кобелино, кобель, козел, курваль, курвань, курвій, курвінець, лабузник, лихованець,

ловелас, мацьорник, мужик, пиздограй, пиздойоб, потаскун, роз'їбай, розпутник, спідничник, трахаль, трахальник, тягайлло, фраєр, хендожнік, хуй

Коханка:

баба, бахурка, зазнобка, кондомниця, конкубіна, кузинка, курва, любаска, ляфіринда, маруха, наложниця, пепеже, підбічниця, підложниця, піdstилка, полюбовниця, прибічна (бокова) сестра, сестра з Остра, фраєрка, хабалиця, харка

Коханець:

бахур, бойфренд, єбак, єбака, єбун, ібак, ѹбар, кіт, коханець, любас, любко, полюбовник, спонсор, сутенер, фраєр, фразір

Дівчина, яка зберегла дівочу цноту:

берегти / зберегти себе, вінок (віночок) доносити, дівочка, законниця, зашита, калина, не ворушена, не почата, пломба, працічка, свіжина, целка, ціла, цілка, цілка-патріотка, цілушка, чесна, чисте жіноцтво

Дівчина, яка нє зберегла дівочу цноту:

беззаконка, вінок (віночок) втратити (загубити, потеряти), дірявка, загубити честь, збавлена, з гріхом, зламана калина, по-псована, почата, столочений квітник, фартух (хвартух) замочити

Незаконнонароджена дитина:

байстрюк, бахур, бенькарт, виблядок, десь там зроблений, жировий, кропивник, на-гулянець, найдух, неправого ложа, самосійний

Статева розпуста:

блуд, блудство, блядки, блядохід, блядство, куревство, лиховань, походеньки, сексуальні походеньки

Подружня зрада:

бігати по кущах, блудом ходити, грішити, жити в гріху, заглядати до курника, податися на любов, працювати в другу (третю, четверту) зміну, проблукати в бур'янах, скакати (стрибати) в гречку, согрішити, сучинці, сягати в очерет, топтати гречку, ходити на ліво, фіглі-міглі

Тільки про чоловіка:

бугаювати, волосся обтерти об чужі подушки, з рибалки носити копчену рибу, ходити по чужих городах

Тільки про жінку:

великого хвоста мати, козла за роги водити, наставляти / наставити роги, пускатися, пускати фарбу, чайника повісити

6. Сексуальні професії:**Повія:**

бе, бедка, бельха, бендюжина, бецалка, бікса, блудяжка, бля, блядво, блядина, блядка, блядюга, блядюжка, блядь, бляха, вулична жінка, гавнюшка, гетера, дзюнька, дризда, жінка легкої поведінки, жриця [купованого] кохання, задрига, злойбучка, ібалка, клізма, курва, лахудра, лъотка, лярва, лярвина, ля-фіринда, мацьора, нечта (нешта), ніхто, ніхтолиця, паплюга, підстилка, підтіпанка, поблядушка, повійниця, повія, поволока, поклюжниця, помийниця, потепа, потіпаха, потіповище, представниця найдревнішої професії, прибічна (бокова) сестра, про-

блядь, промокашка, проститутка, професіоналка, профура, прошмандовка, путана, розтіпаха, розтруха, сука, суфльора, трудівниця секс-фронту, устілка, файда, фльондра, фойда, халява, хвайда, хвойда, хльорка, чепрюга, шельма, шльондра, шлюха, шмаря, шмонтолоха

7. Публічний дім:

бардак, бордель, будинок (дім, притулок) розпусти, бурдей, пердольник, публічний дім

**8. Статеві виділення
І фізіологічні відправлення****Менструація:**

біда, вихідні (веселі, красні, червоні) дні, война почалася, глембей, гості заїхали (приїхали), гості з Червонограда (Краснодара), демонстрація, діла, для мене є, є коло мене, жіноча радість, красна (червона) армія, красна шапочка, красний мерседес, кривава помста, мати на собі, машка, менстра, місячки, місячний звіт, місячні, напасть, на сорочці (на одежі, на рубашці), наші прийшли, параша, півень закукурікав, піонери, победа, подружка, посолина, потоп, празники, революція, реїули, регуляція, свій час, смола, тета з Америки, течка, траплі-валі, тъотка, тъотя Ася, цьотка приїхала, час вампіра, червона болячка, червона гвардія, червона тъотя, червоний Іван очував, червоний прапор, червоні гості, червоні жигулі, червоні числа, число

Сперма:

бахалеї, вафля, гречка, груші, гльог, дощ, живиця, жито, жолуді, зйобина, йогурт, капуцина, коноплі, конча, майонез, макове

зерня, малаф'я, манна кашка, мачок, молоко, молочко, насіння, насіння життя, перлинни, пшениця, ріження, сік, сім'я, сметанка, соплі, хміль, хуйовина

Справити велику нужду:

випаскудитися, вихижитися, вишні садити, дриснути, за великою потребою, звоначитися, какати, каляти, кацати / кацнути, навалити, нагадити, накакати, накласти, наробити, ослобоняться/ослобониться, паскудити, пашчити, піти на парашку, подавити пасту, показати, сракати, срати / сернути, файдати, хихляти, ходити під себе

Справляти малу нужду:

баки злити, випохторатися, відкрити кранік, вreibритися, за малою потребою, карасиків ловити, кранік розкрутівся, ловити рибу [в кроваті], матвія викрутити, напудити, насцяти, палити пліт, післяти, піти на стежку (в корчі), подзвонити на Батьківщину, поміннати рибам воду, прив'язати коня, руки помити, сурляти, сцятити, усцикатися / усцятитися

Лайно:

аналіз, верзота, верзоха, кафно, пашко, скислий горох

Пронос:

бігалка, бігунка, дрисля, дрисня, дядько пана, серун, срач, срачка, тъотка настя, утроба, швидка настя

Туалет:

відстійник, газова камера, грінпіс, гендерні стулії, дабл, дальний восток, дзвонилка, домечок, кабінет задумливості, нужник, нуль-нуль, одхоже, пашковник, рекреація, сотий кабінет, сральник, сральня, тубзик, хезальник, хезник

9. Венеричні хвороби

Гонорея:

збур, триня, трипак, трипель, трипер, трипера, французький насморк

Сифіліс:

буket венери, венера, венерка, генерал сіфіліс, люес, люїс, погана хвороба, пранці, сиф, сифон, франца, хомут

10. Реквізити сексуальні

Презерватив:

абажур, гальмо, гондон, гума, камасутра, кондом, нацююрник, одежда для твої штуки, парашут, плащ, през, презик, пропихач, резинка, резиновий костюм, спецодяг, французька штучка, шолом

11. Характеристики людини

Морально-психологічні риси людини

Нікчемна людина:

баб'ячий хуй, вафлєглот, вафліст, виблядок, викиден, випердок, випиздок, висерок, гівнюк, гнилий півхуйчик, гузно волохате, до дупи дверцята, дупа волова, дристун, дрищик, єбун косоголовий, залупа, затичка, йобаний череп, купка гівна, кусоклайна, мудак, недоносок, недоношений, недопиздок; ні в пизду, ні в Красну Армію; обісранець, пальцем роблений, педрило, пердун, пиздюк, півхуйчик, підарас, піт на яйцях бабуїна, презерватив, припиздок, пся дупа, пуцька волова, сморід підзалупний, уйобок, цюль зломаний, штані з яйцями, штаноносій

Мерзотна людина:

виблядок, викиденъ, випиздок, дрек, засра-
ний, кобиляча срака, лайно, манда, манда-
воншка, недойобаний, пиздюк, підарас, повія,
проблядъ, проститутка, сифіліс ходячий,
хуесос

Зовнішність:

Негарна дівчина, жінка: дівка як із гімна
плівка, залупа, манда, пизда собача, сухо-
ирочка миршава

Вік:

старий чоловік: старий передула, старий
іердун, старий хрін, старий хуй, старпер

12. Вираження презирства, небажання мати справу з кимось

в рот мента (мінта) довбать, до сраки карі
очі, іди (йди) / пішов в жопу, їбати / виїбати
тебе в рот, їбати в жопу *кого, що*; їбись
током, на середині міста, насероматре,
насеру твоїй матері, на хрін (*кого, що*);
серу / насеру твоїй матері, серу на твою
голову, срати [я] хотів [з високого дерева],
узни мене, хуй [тобі, вам *i m. ih.*] в рот!; хуй
[тобі, вам *i m. ih.*] в сраку!; цілуй / поцілуй
в сраку, щоб тобі всралось, я з тобою сратъ
ніколи не піду (не сяду)

Цифрував:
4Smoke@gmail.com
СМОК

Бібліографія

1. Ілюстративно-джерельна база

а) словники та умовні скорочення

- Аркушин 2005 – Аркушин Г. Л. *Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся та західній частині Волині.* – Луцьк –Люблін, 2005.
- Аркушин 2000 – Аркушин Г. Л. *Словник західно-поліських говірок:* У 2 т. – Луцьк: Ред.-вид. від. «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000.
- Аркушин Г. Л. *Сказав, як два зв'язав. Народні вислови та загадки із Західного Полісся і західної частини Волині.* – Люблін–Луцьк, 2003.
- Бевка Олекса. *Словник-пам'ятник. Діалектний словник села Поляни Мараморошського комітету.* – Ніредьгаза, 2004.
- Б-Н – Білецький-Носенко П. *Словник української мови.* – К.: Наукова думка, 1966.
- Брилінський Дмитро. *Словник подільських говірок.* – Хмельницький: Редакційно-видавничий відділ, 1991.
- Вашенко В. С. *Словник полтавських говорів.* Вип. 1. – Харків, 1960.
- Горбач 2006 – Горбач Олекса. *Арго в Україні.* – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006.
- Горбач 1963 – Горбач О. *Арго українських вояків.* – Мюнхен, 1963.
- Горбач 1966 – Горбач О. «Арго українських школярів і студентів». *Наукові записки Українського вільного університету.* – Мюнхен, 1964–1966, № 8, с.174–224.
- Горбач О. *Південнобуковинська гуцульська говірка і діалектний словник села Бродина, повіту Радівці (Румунія).* – Мюнхен, 1997.
- Горбач О. *Південнолемківська говірка й діалектний словник села Красний Брід бл. Меджала борець (Пряшівщина).* – Мюнхен, 1973.
- Сл. Гр. – Гринченко Б. Д. *Словарь украинского языка.* У 4 т. – 1907–1909. Стереотип. видання: Київ, Вид-во АН УРСР, 1959.
- Гуцульські говірки. Короткий словник / Відп. ред. Я. Закревська. – Львів, 1997.
- Доброльожа Галина. *Красне слово – як золотий ключ. Постійні народні порівняння в говірках Середнього Полісся та суміжних територій.* Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – Житомир: Волинь, 2003.
- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови. В 7 т. – Київ: Наукова думка, 1982–2006, тт.1–5.
- Жегуц І., Піпаш Ю. *Словник гуцульського говору в Закарпатті.* – Мюнхен, 2001.

- Лисенко П. С. *Словник поліських говорів*. – Київ: Наукова думка, 1974.
- Мельник Павло. *Ненормативні українські слова і вирази в медицині. Короткий словник-довідник*. – Чернівці: Прут, 2006.
- Нелюба Анатолій. *Лексико-словотвірні інновації. (1983–2003)*. Словник / Харківський національний ун-т ім. В. Каразіна; Харківське історико-філологічне товариство. – Харків: ХНУ, 2004.
- Никончук М., Никончук О., Мойсієнко В. *Поліська лексика народної медицини та лікувальної магії*. – Житомир: Полісся, 2001.
- Онишкевич М. Й. *Словник бойківських говорік*. – Київ: Наукова думка, 1984.
- Пиртей Петро. *Короткий словник лемківських говорік / Упорядкування й підготовка до друку* Є. Д. Турчин. – Івано-Франківськ, 2004.
- СБГ 2005 – *Словник буковинських говорік* / Заг. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці: Рута, 2005.
- Сизько А. Т. *Словник діалектної лексики говорки села Кишен'юк (Кобеляцького району Полтавської області)*. – Дніпропетровськ, 1981.
- Сизько А. Т. *Словник діалектної лексики говорік сіл південно-східної Полтавщини. Навч. посібник*. – Дніпропетровськ, 1990.
- ССУС – *Словник сучасного українського сленгу / Упорядник Т. М. Кондратюк*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Ставицька Л. О. *Український жаргон. Словник*. – Київ: Критика, 2005.
- СУМС – Світлана Пиркало. «Словник українського молодіжного сленгу». У її ж: *Зелена Маргарита. Молодіжний роман. 2-ге вид., доповнене*. – Київ: Джерела М, 2002.
- Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. *Фразеологічний словник східнослобожанських і степових говорік Донбасу*. – Луганськ: Альма матер, 2002.
- Хобзей Н. *Гуцульська міфологія: етнолінгвістичний словник*. – Львів, 2002.
- Чабаненко В. *Словник говорік низької Наддніпрянщини*. – Запоріжжя, 1992.
- Чабаненко В. *Фразеологічний словник говорік Низької Наддніпрянщини*. – Запоріжжя, 2001.
- The Alternative Ukrainian Dictionary. <http://www.notam.uio.no/~hcholm/altlang/ht/Ukrainian.html>

б) фольклорні джерела та умовні скорочення

- Бандурка – Бандурка: *Українські сороміцькі пісні / Упорядник М. Сулима*. – Київ: Дніпро, 2001.
- Бурсацький фольклор. – Широцький К. «Словарець бурсацького говору». *Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія, т. 6.* – Харків, 1998, с.181 – 206.
- Виженко 2005 – Виженко Олександр. *Україна кохання. Фольклорне дослідження*. – Київ: Фірма «Деркул», 2005.
- ГРНП.– *Галицько-русські народні приповідки: В 3 т. / Зібрав, упорядкував і пояснив д-р Іван Франко. Етнографічний збірник, тт. X–XXVIII.* – Львів, 1901–1910.

Жартівлivi пiснi. – Київ: Наукова думка, 1967.

Коломийки Прикарпаття – Коломийки Прикарпаття. Науково-популярне видання / Збирач та впорядник Я. Куняк. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006.

Нар. пiснi в зап. I. Франка – Народнi пiснi в записах Івана Франка. – Київ: Муз. Україна, 1974.

Пiснi з репертуару гурту «Брати Гадюкiни». <http://music.com.ua/braty>

Приповiдki або українсько-народня фiлософiя / Зiбрав, пiдготував до друку та опублiкував Володимир С. Плав'юк, т.1. – Едмонтон, 1998.

Русинський ерос – Петровцiй Иван. Битангiйськi спiванки. Русинський ерос. – Ужгород, 2001.

Сором. фольк., зап. В. Гнатюка – Das Geschlechtleben des ukrainischen Bauernvolkes in Österreich-Ungarn. Folkloristische Erhebungen von Vołodymyr Hnatjuk. – Leipzig: 1912, тт.1, 2.

Українська народня творчiсть – Українська народня творчiсть / Зiбрав Дмитро Гулей. – Торонто, 1986.

Український фольклор. Соромiцькi звичai, казки, пiснi, приказки, загадки i лайка / Зiбрав Хведiр Вовк. – Париж, 1898.

Українськi жартiвлivi пiснi – Українськi жартiвлivi пiснi / Упорядкування, передмова, примiтки М. М. Красикова. – Харкiв: Фолiо, 2004.

Українськi приказки, прислiв'я i таке iнше/Спорудив М. Номис. – СПб., 1864.

Українськi соромiцькi пiснi – Українськi соромiцькi пiснi/Упорядкування, передмова, примiтки М. М. Красикова. – Харкiв: Фолiо, 2003.

Українськi тостi. – Київ: ПБП «Фотовiдеосервiс», 1995.

Чубинський 1995 – Мудрiсть вiкiв: українське народознавство у творчiй спадщинi Павла Чубинського – В 2 кн. Упорядкували С. К. Горкавий, Ю. О. Іванченко. – Київ: Мистецтво, 1995.

Широцький 1998 – Широцький К. «Загадки, жарти, скоромовки, пiснi [Словарець бурсацького говору]». Збiрник Харкiвського історико-фiлологiчного товариства. Нова серiя, т. 6. – Харкiв: 1998, с. 201– 206.

в) художня лiтература

Андрuxович Ю. Дванадцять обручiв. Роман, 3-те вид. – Київ: Критика, 2005.

Андрuxович Ю. Диявол ховається в сирi. Вибранi спроби 1999–2005 рокiв. – Київ: Критика, 2006.

Андрuxович Ю. Московiада. – Івано-Франкiвськ: Лiлея-НВ, 2000.

Андрuxович Ю. «Рекреацiї». Повiсть. Сучаснiсть, 1992, № 1.

Андрuxович Ю. Таємниця. Замiсть роману. – Харкiв: Фолiо, 2007.

Андрuxович Ю. «Центрально-схiдна ревiзiя». У виданнi: Анджей Стасюк, Ю. Андрuxович. *Моя Європа.* – Львiв, 2001.

Андрuxович Ю. «Seven-eleven». У виданнi: Потяг 76. Центрально-європейський лiтературний часопис.– Чернiвцi: Молодий буковинець, 2002.

- Антипович Т. «Сутужності». *Четвер*, 2002, № 15.
- Білецький А. «Усе геніальне – просто». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Бондар А. «Псалом братерству». *Четвер*, 2004, № 21.
- Бондар-Терещенко І. «Молода шпана». *Книжник-review*, 2003, № 2.
- Бондар-Терещенко І. «Ментальність шпани». Сучасність, 1998, № 3.
- Бортніков С. *Карателі*. – Тернопіль, 2003.
- Бортніков С. *Чистильник*. – Тернопіль, 2002.
- Бриних М. «Голосіння з-під снігу». *Кур'єр Кривбасу*, 1999, № 126.
- Бутулецку Валеріу. *Афоризми*. – Бухарест, 2002.
- Василенко Ю. «Диявольська фіеста на попелищі цнотливості». *Книжник-review*, 2001, № 22.
- Винниченко В. «Щоденник». *Київ*, 1990, № 10.
- Винничук Ю. *Весняні ігри в осінніх садах*. – Львів: ЛА «Піраміда», 2005.
- Винничук Ю. «Груші в тісті». *Поступ*, 01.03. 2000.
- Винничук Ю. *Житіє гаремноє*. – Львів: Піраміда, 1996.
- Винничук Ю. «Із “Записок пройдисвіта”». Березіль, 2004, № 9.
- Винничук Ю. *Мальва Ланда*. – Львів: ЛА «Піраміда», 2004.
- Винничук Ю. «Обід». У виданні: *Потяг 76. Центрально-європейський літературний часопис*. – Чернівці: Молодий буковинець, 2002.
- Винничук Ю. «Троянда Орисі». *Четвер*, 2004, № 33.
- Власішен Ю. «Апокаліпсис». *Ехклюзив*, 2002, № 2.
- Вольвач П. *Кляса*. Роман. – Тернопіль: Джура, 2004.
- Ворс Іда. «Орган шостого чуття». *Політика і культура*, 2004, № 21.
- Врублевський В. *Замах на генсека*. Повіті. – Житомир: КВО «Житомирський вісник», 1992.
- Врублевський В. «Текля з Марією та ще хтось третій». Міні-повість. *Авежеж!*, 1993, № 27.
- Врублевський В. *Тріщини*. Проза. – Житомир: Видавництво «Авежеж!», 1998.
- Гавrilів Т. «Щоденник Одіссея». *Четвер*, 2002, № 15.
- Гавран Миро. «Усе про жінок». *Молода Україна*, 2003, № 2.
- Гримич М. *Магдалинки*. Роман. – Львів: Кальварія, 2003.
- Гримич М. Чи чусиш, Марго? Роман. – Львів: Аверс, 2000.
- Гужва В. «Рай». *Вітчизна*, 1999, № 9–10.
- «Гендер, ерос, порно. “Ї”. Незалежний культурологічний часопис». – Львів, 2004, № 3.
- Даниленко В. «Людина громів». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 196.
- Даниленко В. «Сучасна українська літературна містифікація». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 195.
- Даниленко В. «У промінні згасаючого сонця». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 174.
- Дереш Л. *АРХЕ: монолог, який все ще триває*. Роман. – Харків: Фоліо, 2007.
- Дереш Л. *Культь*. – Львів: Кальварія, 2002.
- Дереш Л. *Намір!* Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Дереш Л. «Поклоніння ящірці». *Четвер*, 2002, № 16.

- Діброва В. *Збіговиська*. – Київ: Критика, 1999.
- Діброва В. «Поетика застілля». П'еса на дві дії. *Кур'єр Кривбасу*, 1998, № 105.
- Діброва В. «Проект "Діброва"». *Четвер*, 2002, № 14.
- Дністровий А. «Вагітність, пенсіонер та інші непередбачення». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 12.
- Дністровий А. *Місто уповільненої дії*. Роман. – Київ: Факт, 2003.
- Дністровий А. *Невідомий за вікном*. – Київ: Факт, 2001.
- Дністровий А. *Патетичний блуд*. – Харків: Фоліо, 2005.
- Дністровий А. *Пацки. Конкретний роман*. Роман. – Київ: Факт, 2005.
- Дністровий А. «Пожежа». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 12.
- Дністровий А. «Учитель». П'еса на одну дію. У виданні: *У чеканні театру. Антологія молодої драматургії*. – Київ: Смолоскип, 1998.
- Довженко Отар. «Я кохаю музику». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Дрозд В. «Життя як життя». Короткі оповідання. *Березіль*, 2002, № 5–6.
- Думанська О. *Ексклюзив*. – Львів: Каменяр, 2002.
- Ерно А. *Пристрась*. Романи / Пер. з фр. Є. Кононенко. – Київ: Факт, 2002.
- Елінек Е. «Піаністка» / Пер. з нім. Олександр та Ольга Плеваки. *Всесвіт*, 2003, № 7–8.
- Жадан С. *Балади про війну і відбудову*. Нова книга віршів. – Львів: Кальварія, 2001.
- Жадан С. *Біг Мак*. – Київ: Критика, 2006.
- Жадан С. «Власник найкращого клубу для геїв». У його ж: *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Жадан С. «Депеш Мод». У його ж: *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Жадан С. *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006.
- Жадан С. «Сорок вагонів узбецьких наркотиків». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 196.
- Жадан С. «Anarchy in the UKR». У його ж: *Капітал*. – Харків: Фоліо, 2006 .
- Жолдак Б. *Антиклімакс*. – Київ: Факт, 2001.
- Жолдак Б. «Голодна кров». У виданні: *Наша драма*. Збірник п'ес. – Київ, 2002.
- Жолдак Б. «Символ віри». У виданні: *Нерви ланцюга. 25 есеїв про свободу*. – Львів: ВПК «Глобус», 2003.
- Жолдак Б. *Топінамбур, сину. Extra drive stories*. – Львів: Кальварія, 2002.
- Жолдак Б. *Шизотерапія*. Оповідання. – Львів: ЛА «Піраміда», 2004.
- Журавський В. «Сучасні прокльони». *Червоний перець*. Спецвипуск, 2004, № 12.
- Жураківський А. «Кінець відпустки». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Комунікабельність ангелів». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Жураківський А. «Нічні сеанси». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Об'єкти симпатій». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Перегони». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Жураківський А. «Чудовий світ». *Молода Україна*, 2004, № 4.
- Забужко О. *Закон Архімеда*. – Харків: Акта, 2000.
- Забужко О. *Let my people go. 15 текстів про українську революцію*. – Київ: Факт, 2005.
- Забужко О. «Музей покинутих секретів». Розділи з нового роману. *Березіль*, 2005, №№ 7–8, 9, 10.

- Забужко О. *Польові дослідження з українського сексу*. Роман. – Київ: Згода, 1996.
- Захарченко А. «Шелест». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Західний вітер. Поезії. Гордій Безкоровайний, Василь Махно, Борис Щавурський. – Тернопіль: Лілея, 1994.
- Зборовська Н. *Українська Реконкіста*. Анти-роман. – Тернопіль: Джура, 2003.
- «ІБТ-Жадан: Е-таїлювання реальності». *Четвер*, 2004, № 2.
- Івченко Я. «Синдром набутого імунітету». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Іздрик. *АМ™*. Новели. – Львів: Кальварія, 2005.
- Іздрик. *Воццек*. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997.
- Іздрик. «Павільйон». *Гендер, ерос, порно. «Ї»*. *Незалежний культурологічний часопис*. 2004, № 3.
- Ірванець О. *Любіть!* Вірші з трьох книг і з-поза них. – Київ: Критика, 2003.
- Ірванець О. *П'ять п'єс*. – Київ: Смолоскип, 2002.
- Кайнська О. «Письмо». Кн. 1. *Четвер*, 2002, № 16.
- Карпа І. *Перламутрове порно (Супермаркет самотності)*. Серія «text-драйв». Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2005.
- Карпа І. *50 хвилин трави (Коли помре твоя краса)*. – Харків: Фоліо, 2004.
- Кашка В. «Житло». Роман-робітня. *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 171.
- Клименко Л. *Великий секс у Малих Підгуйяївцях*. Серія «text-драйв». Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Клименко Л. *Пор'ядна львівська пані*. Роман. – Київ: ПП «Дуліби», 2005.
- Кожелянко В. «Чайна ейфорія». У виданні: *Потяг 76. Центрально-європейський літературний часопис*. – Чернівці: Молодий буковинець, 2002.
- Ключ Ю. «Біс в ребро». *Лель*, 1995, № 3.
- Кокотюха А. *Нейтральна територія*. Роман. – Львів: Кальварія, 2002.
- Кокотюха А. *Повернення сентиментального гангстера*. Роман. – Київ: Факт, 2001.
- Кокотюха А. *Шлюбні ігрища жаб*. Кримінальні повісті та оповідання. – Київ: Смолоскип, 1996.
- Кокотюха А. *Шукачі скарбів*. Пригодницький роман. *Березіль*, 2005, № 3–4.
- Колісник Г. *Мазепа-гетьман*. – Київ: Радянський письменник, 1990.
- Кондратенко М. «Уроки сексу». *Лель*, 2003, № 4.
- Кононенко Є. *Без мужика*. *Prosus nostalgicos*. – Львів: Кальварія, 2005.
- Кононенко Є. *Зустріч у Сан-Франциско*. Збірка оповідань. Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Кононенко Є. «Рубець на обличчі». Оповідання. *Березіль*, 2004, № 10.
- Кононович Л. *Мертві грамоти*. – Львів: Кальварія, 2001.
- Кононович Л. *Феміністка*. Роман. – Львів: Кальварія, 2002.
- Костенко Л. *Берестечко*. Історичний роман. – Київ: Український письменник, 1999.
- Костенко Л. «Зелена пані Гелена». Уривок з поеми “Берестечко”. *Пропор*, 1989, № 6.
- Костенко Л. *Маруся Чурай*. Київ: Радянський письменник, 1979.
- Котляревський І. П. *Енейда*. Поема. – Київ: Радянська школа, 1989.
- Криштопа О. «А я яй!» *Кур'єр Кривбасу*, 2005, № 183.

- Криштопа О. «Жах на вулиці В'язнів». *Кур'єр Кривбасу*, 2003, № 168.
- Кудін А. Як вижити у в'язниці. Практичний посібник по боротьбі з тероризмом. – Львів: Кальварія, 2001.
- Курай Юрій (Юрій Василенко). «Ме густас ту, або Тім та ватага». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Курай Юрій (Юрій Василенко). «Mania contradicens». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Кухарук Р. «Любити хлопчика». Київ, 1998, № 9–10.
- Лис С. «Моя Мадонна». *Лель*, 1996, № 2–3.
- Лиховій Д. «Революція в дупах». *Молода Україна*, 2003, № 1.
- «Львівське метро» № 4». *Четвер*, 2002, № 15.
- Луканов Ю. *Козюльки*. – Київ, 2004.
- Лукаш М. *Шпигачки*. – Київ: Ярославів Вал, 2003.
- Лучук І. «Пісень пісня». У виданні: *Гендер, ерос, порно «Ї»*. Незалежний культурологічний часопис. Львів: 2004, № 3.
- Малащук А. «Останній ворог». *Кур'єр Кривбасу*, 2002, № 156.
- Малко Р. *Шкіци (з натури)*. Поезії. – Київ: Смолоскип, 2001.
- Марк (Михайловський) М. *Хохляцький апокаліпсис*. Ходожня публіцистика, оформленена в роман-хроніку. – Київ: 1998.
- Маскульт. *Есеї та поезії з нових книжок*. – Київ: Критика, 2003.
- Матіос М. *Бульварний роман*. – Львів, 2003.
- Матіос М. *Солодка Даруся*. – Львів: ЛА «Піраміда», 2004.
- Матіаш Д. «Риби головою праворуч». *Четвер*, 2005, № 22.
- Махно В. «Passport». *Критика*, 2006, № 10.
- Махно В. «Weekend американської родини». *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 197.
- Мирний Панас. «Палійка». У його ж: Твори в 5 т. – Київ, 1954, т. 1.
- Могилянський М. «Честь». Роман. *Вітчизна*, 1990, № 1.
- Морговський А. «Салаїха, нера...» *Четвер*, 2002, № 15.
- Морговський А. «Смерть у Золотих Пісках». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 139.
- Морговський А. «Тінь птеродактиля». *Березіль*, 2002, № 9–10.
- Морговський А. *Фіфті-фіфті, або У крапиві згвалтований*. Роман. (філософсько-еротичний конспект). – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997.
- Москалець К. «Вечірній мед». Роман. Кн. 3. *Сучасність*, 2003, № 4.
- Москалець К. «Зірка на ім'я Марія». Повість. *Кур'єр Кривбасу*, 2006, № 197.
- Мухарський А. *Попса для еліти*. – Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2002.
- Нагач М. *Вісім чотири*. Повість. – Львів: Кальварія, 2005.
- Неборак В. *Квітка з пантерою*. <http://www.pisni.org.ua/>
- Неборак В. *Літаюча голова*. Вірші. – Київ, 1990.
- Неборак В. «Увертюра до роману “Пан Базьо та решта”». *Перевал*, 1993, № 1.
- Нова дегенерація*. Вірші. – Івано-Франківськ, 1992.
- Окара А. *Інтерв'ю*. <http://www.telekritika.ua/>

- Окунєвський І. «Чиряк». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Окунєвський І. «Знадвору». *Молода Україна*, 2003, № 3.
- Омельченко М. «Свято біди». – Київ, 1999, № 7–8.
- Отченко О. *Думки про все*. – Гребінка, 2004.
- Павлюк І. «Якщо вірити серцем». *Кур'єр Кривбасу*, 2003, № 162.
- Пашковський Є. «Безодня». У виданні: *Вечеря на дванадцять персон*. – Київ: Генеза, 1997.
- Пашковський Є. *Щоденний жезл*. – Київ: Генеза, 1999.
- Перець Червоний. *Армагандон ілі Піздець світу* (Апокаліптична п'єса). www.samvydav.net
- Перець Червоний. *Вибори-2004*. www.samvydav.net
- Пиркало С. *Не думай про червоне*. Роман не для молодшого шкільного віку. – Київ: Факт, 2004.
- Підмогильний В. *Невеличка драма*. Роман, повісті. – Дніпропетровськ: Промінь, 1990.
- Подерв'янський Лесь. «Блеск і ніщета підараців». *ШО*, 2006, № 11.
- Подерв'янський Лесь. «Гамлет, або Феномен датського кацапізму». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Данко». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Діана». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Дохуя масла». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Васіліса Єгоровна і мужичкі». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. *Жан Маре та його друзі*. Аудіозапис.
- Подерв'янський Лесь. *Йоко і самураї*. Аудіозапис.
- Подерв'янський Лесь. «Казка про репку, або Хулі не ясно?». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Кацапи». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Кривенька качечка». У його ж: *Король Літр*. П'єса. Проза. – Харків: Фоліо, 2006.
- Подерв'янський Лесь. «Місто встречі ізмініть нізязя, блядъ». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. *Матріца*. diablo710.narod.ru/fan.html
- Подерв'янський Лесь. «Множення в умі, або Плінність часу». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Нірвана, або Альзо шпрех Заратустра». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Остановісь, мгновеньє, ти прекрасно!». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Павлік Морозов». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.

- Подерв'янський Лесь. «Пацавата історія». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Піздець». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. *Пригоди хтивих паванів*. Аудіозапис.
- Подерв'янський Лесь. «Сноби». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Утопія». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Хвороба Івасика». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Подерв'янський Лесь. «Цікаві досліди». У його ж: *Герой нашого часу*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Позаяк Ю. «Українські лімерики». *Молода Україна*, 2003, № 2.
- Позаяк Ю. *Шедеври*. – Київ, 1997.
- Покальчук Ю. «Жовте листя». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 152.
- Покальчук Ю. «Заборонені ігри». *Повість. Березіль*, 2005, № 6.
- Покальчук Ю. «Паморочливий запах джунглів». *Четвер*, 2005, № 22.
- Покальчук Ю. «Таксі Блюз». *Четвер*, 2002, № 15.
- Покальчук Ю. «Te, що на споді». Оповідання та повісті. – Львів: Кальварія, 1998.
- Поліщук В. «Онан». *Лель*, 1998, № 2.
- Попідоха А. *Yesterday*. *Четвер*, 2005, № 22.
- Процюк С. «Love story (майже сентиментально-клінічна)». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 138.
- Процюк С. «Тотем». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 178.
- П'ятаченко С. «Із книги “Кораблик та інші”». *Четвер*, 2004, № 21.
- Роздобудько І. Мерці. Роман. – Львів: Кальварія, 2001.
- Роздобудько І. «Ранковий прибиральник». *Сучасність*, 2003, № 12.
- Росич О. «Останній забій». Трагікомедія. У виданні: *Наша драма*. Збірник п'ес. – Київ, 2002.
- Рябчук М. «Вісім думок про Шевченківську премію». *Література плюс*, 2001, № 3.
- Рябчук М. «Критика за п'ятою графою». *Березіль*, 1999, № 11–12.
- Савчук О. «Згубна звичка». *Березіль*, 2004, № 1.
- Світличний І. *Голос доби. Листи з “Парнасу”*. – Київ: Сфера, 2001.
- Семенко М. *Поезії*. – Київ: Дніпро, 1985.
- «Синопсис станіславський необов'язковий». *Четвер*, 2002, № 13.
- Скуратівський В. «Жеребець». *Берегиня*, 2002, № 4.
- Славів В. Яйця Гамлета. www.samvydav.net
- Слапчук В. «Кенгуру завбільшки з цвіркуна». *Київ*, 2004, № 1–2.
- Слапчук В. «Крихти хліба у бороді Конфуція». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 173.
- Слапчук В. *Навпроти течії трави: Поезія, проза*. – Луцьк, 2001.
- Сняденко Н. *Колекція пристрастей*. Львів: ЛА «Піраміда», 2001.
- Соловей О. *Танок, який виконують всі дівчатка: Етюди, повість*. – Донецьк, 2005.
- Соловей О. «Конуси і дирижаблі». *Кур'єр Кривбасу*, 2005, № 193.

- Солодко П. «Четверта революція». *Молода Україна*, 2003, № 2–3.
- Сорокін С. «Щоденник наркомана». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Таран Л. «“Атол Мороруа”». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, № 12.
- Таран Л. *Ніжний скелет у шафі*: Збірка оповідань. – Київ: ПП «Дуліби», 2006.
- Тарасюк Г. «Гаспід і Маргарита». Повість віртуальна. *Березіль*, 2003, № 3–4.
- Тарасюк Г. *Дама останнього лицаря*. Новели. Оповідання. – Чернівці: Місто, 2004.
- Тарасюк Г. «“Лексикон сороміцький”». До студій з української цноти». *Березіль*, 2005, № 3–4.
- Тарасюк Г. «Мій третій і останній шлюб». *Кур'єр Кривбасу*, 2002, № 156.
- Тарасюк Г. *Новели*. Проза. – Бровари: вид-во ПП «МН ТРК “Відродження”», 2006.
- Тарасюк Г. «Покойвка». Повість кримінальна. *Березіль*, 2003, № 3–4.
- Тарасюк Г. «Сни анахорета». Повість. *Березіль*, 2004, № 11.
- Тарнавський В. «Порожній п'єдестал». *Вітчизна*, 1990, № 2.
- Тарнашинська Л. «Знак місячного затемнення». *Березіль*, 2004, № 12.
- Тарнашинська Л. «Клінічний випадок». У її ж: *Сходження на Фудзіяму*. Новели. Київ: Престиж Інформ, 1999.
- Тарнашинська Л. «Флорентина». *Кур'єр Кривбасу*, 2001, № 10.
- Тичина П. Повне зібрання творів. У 12 т. – Т. 1. – Київ: Наукова думка, 1984.
- Ткачук Михайло. *Гра з тінню, або Нічний партнер*. Роман. – Львів: Кальварія, 2003.
- Українська традиція лайки* – *Українська традиція лайки*. <http://misto.ridne.net/viewthread.php?tid=1444>
- Український футизм*. Вибрані сторінки / Укладання і коментарі: Микола Сулима. – Ніредьгаза, 1996.
- Ульяненко Олесь. «Ангели помсти». Трилогія. *Кур'єр Кривбасу*, 2006, №№ 199, 200.
- Ульяненко О. «Богемна рапсодія». *Кур'єр Кривбасу*, 1999, №№ 119–121.
- Ульяненко О. *Вогненне око*. Роман. – Київ: Український письменник, 1999.
- Ульяненко О. «Ізгої». Маленька повість. *Березіль*, 2003, №№ 1, 2.
- Ульяненко О. «Ірка». *Кур'єр Кривбасу*, 1999, № 114.
- Ульяненко О. «Квіти Содому». *Кур'єр Кривбасу*, 2005, №№ 190, 191, 192.
- Ульяненко О. «Седой». *Молода Україна*, 2003, № 1.
- Ульяненко О. «Хрест на Сатурні». *Кур'єр Кривбасу*, 2004, №№ 176, 177.
- Федотюк П. «Єва». *Лель*, 1994, № 2.
- Хвильовий М. *Сині етюди*. Новели, оповідання, етюди. – Київ: Радянський письменник, 1989.
- Хвильовий М. *Твори*: У 2 т. – Київ: Дніпро, 1990.
- Христан О. «Марення». *Молода Україна*, 2003, № 4.
- Цибулько В. *Ангели і тексти*. – Київ–Львів: Асоціація «Нова література», 1996.
- Цибулько В. *Книга застережень 999*. – Харків: Фоліо, 2003.
- Цибулько В. *Майн кайф*. – Львів: Кальварія, 2000.
- Цимбалюк Г. «Останні проводи». Оповідання. *Авжеж!*, 1998, № 40.
- Чорногуз О. «Міністр без портфеля, або Велика гра». Сатиричний роман. *Березіль*, 2006, №№ 9, 10.

- Шевченко Т. Г. *Повне зібрання творів*. У 12 т. – Т. 2. Поезія 1847–1861. – Київ: Наукова думка, 1990.
- Шевчук Валерій. «Місяцева зозулька із ластів'ячого гнізда». У виданні: *Вечеря на двадцять персон*. – Київ: Генеза, 1997.
- Шевчук Валерій. «П'ятий номер». *Вітчизна*, 1990, № 5.
- Шевчук Валерій. «Чорна кішка, яка шукала батька». – Київ, 2004, № 1–2.
- Шинкар В. «Вафлі “Артек”». *Четвер*, 2005, № 22.
- Шинкаренко Ю. *Самовбивця*. – Київ: Смолоскип, 2003.
- Шкляр В. *Елементал*. – Львів: Кальварія, 2001.
- Шкляр В. «Кров кажана». *Сучасність*, 2002, № 12.
- Шніцер В. Рудимент «совкової» ментальності. <http://www.chas.cv.ua/15-03/rudiment.html>
- Яворівський В. *Вовча ферма*. – Київ: Криниця, 2000.
- Яровий О. «Квартали ностальгій». *Літературна Україна*, 09.07.2001.
- Яровий О. *Чекання несподіванки. Оповідання. Повість*. – Київ: Український письменник, 1999.
- Ярошенко В. *Луни*. – Київ, 1919.

Періодичні видання та умовні скорочення

«Авжеж!» (журн.)	«Політика і культура» (журн.) – ПiК
«Високий замок» (газ.) – ВЗ	«Поступ» (газ.)
«Київ» (журн.)	«Світ молоді» (газ.) – СМ
«Книжник-review» (газ.) – Кр	«Світовид» (журн.)
«Критика» (журн.)	«Свобода» (газ.)
«Кур’єр Кривбасу» (журн.)	«Україна молода» (газ.) – УМ
«Лель» (журн.)	«Четвер» (журн.)
«Молода Україна» (журн.)	«ШО» (журн.)
«Перець» (журн.)	

2. Довідкові лексикографічні джерела та умовні скорочення

- БСРЖ. – Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. *Большой словарь русского жаргона*. – СПб.: Норинт, 2000.
- Богдановић Недељко. *И ja теби: избор из псевдоматического словаря фразеологии*, 3 изд. – Ниш: Просвета, 2000.
- Буй Василий [псевдонім]. *Русская заветная идиоматика (веселый словарь крылатых выражений)*. – Москва: Редакция АСМ «Помовский и партнеры», 1995.
- Войтович 2002 – Войтович В. М. *Українська міфологія*. – Київ: Либідь, 2005.
- Глазунов С. А. *Новый англо-русский словарь современной разговорной лексики*, 3-е изд., стереотип. – Москва: Русский язык, 2002.
- Грачев, Мокиенко 2000 – Грачев М. А., Мокиенко В. М. *Историко-этимологический словарь воровского жаргона*. – СПб.: Фолио-пресс, 2000.

- Даль В. И. *Толковый словарь живого великорусского языка*: В 4 т. – Москва: Терра, 1995.
- Жайворонок 2006 – Жайворонок В. В. *Знаки української етнокультури. Словник-довідник*. – Київ: Довіра, 2006.
- Квеселевич 2003 – Квеселевич Д. И. *Толковый словарь ненормативной лексики русского языка*. – Москва, 2003.
- Клименко Н. Ф., Пономарів О. Д., Чернухін Є. К. *Новогрецько-український словник*. – Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2005.
- Крысин Л. П. *Толковый словарь иноязычных слов*. 5-е изд., стереотип. – Москва: Русский язык, 2003.
- Кудрявцев А. Ю., Куропаткин Г. Д. *Англо-русский словарь-справочник табуизированной лексики и эвфемизмов*. – Москва: КОМТ, 1993.
- Кудрявцева Л. А., Приходько И. Г. *Словарь молодежного сленга города Киева*. Учебное пособие / Под ред. Л. А. Кудрявцевой. – Київ: ООО «ИД “Аванпост-Прим”», 2006.
- Кузьмич 2000 – Кузьмич В. *Жгучий глагол. Словарь народной фразеологии*. Москва: Зеленый век, 2000.
- Маковский 1996 – Маковский М. М. *Сравнительный словарь мифологической символики в индоевропейских языках. Образ мира и миры образов*. – Москва: Гуманит. изд. Центр «ВЛАДОС», 1996.
- Международный словарь непристойностей / Под ред. А. Н. Кохтева. – Москва, 1992.
- МС – *Мифологический словарь* / Гл. ред. Е. М. Мелетинский. – Москва: Советская Энциклопедия, 1991.
- Московцев, Шевченко 2004 – Московцев Н., Шевченко С. *Вашу мать, сэр! Иллюстрированный путеводитель по американскому сленгу*. – СПб.: Питер, 2004.
- Німецько-український словник лайливих слів* / Укладач О. Гаврилів. – Львів: Апріорі, 2005.
- Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. *Толковый словарь русского языка. 80000 слов и фразеологических выражений* / РАН; Институт русского языка им. В. В. Виноградова. Изд. 4-е, доп. – Москва: Азбуковник, 1999.
- Опытъ русско-украинскаго словаря*. Составилъ Михаилъ Левченко. – Киевъ, 1874.
- Плуцер-Сарно А. *Большой словарь маты*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001.
- Плуцер-Сарно 2005 – Плуцер-Сарно А. *Материалы к словарю русского маты*, т. 2. – СПб., 2005.
- Прокопенко Ю. *Полный сексологический словарь*. 3-е изд., перераб. и доп. – Москва: Рипол Классик, 1999.
- РУС – *Російсько-український словник* / Упорядники-редактори М. Калинович і В. Ярошенко / Головний ред. акад. А. Ю. Кримський. – Т. 2, вип. 3. – Київ: Вид-во «Українська радянська енциклопедія», 1933.
- Русский мат* / Составитель Т. В. Ахметова. – Москва: Глагол, 1996.
- Словник української мови*. В 11 т. – Київ: Наукова думка, 1970–1980.
- Словник фразеологізмів української мови* / Укладачі В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк та ін. – Київ: Наукова думка, 2003.

- Смирнов 2002 – Смирнов В. *Полутолковый словарь одесского языка*. – Одесса, 2002.
- СРБ 2003 – Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. *Словарь русской браны (матизмы, обсцен主义зы эвфемизмы)*. – СПб.: Норинт, 2003.
- Срезневский И. И. *Словарь древнерусского языка*. В 4 т. – Москва, 1989.
- ССІС – Сучасний словник іншомовних слів / Уклали О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – Київ: Довіра, 2006.
- Трофимчук М., Трофимчук О. *Латинсько-український словник* / Львівська Богословська Академія; Інститут неолатиністики. – Львів: Вид-во ЛБА, 2001.
- Флегон 1973 – Флегон А. *За пределами русских словарей (дополнительные слова и значения с цитатами Ленина, Хрущева, Сталина, Баркова, Пушкина, Лермонтова, Есенина, Маяковского, Солженицына, Вознесенского и др.)* / Пер. Волковинского А. М. – Лондон: ТОО «РИКЕ», 1993.
- Фразеологічний словник української мови*. В 2 кн., 2-ге вид., стереотип. – Київ: Наукова думка, 1993.
- ЯБМ – Хоменко О. Б. *Язык блатных. Язык мафиози. Энциклопедический синонимический словарь*: В 2 т. – Київ: ФОРТ-М, 1998.
- Adams James Noel. *The Latin sexual vocabulary*. – London: Duckworth, 1982.
- A dictionary of symbols 1996 – A dictionary of symbols / Jean Chevalier and Alain Gheerbrant; translated from the French by John Buchanan-Brown. – London – New York: Penguin Books, 1996.
- Grochowski Maciej. *Słownik polskich przekleństw i wulgarnizmów*. – Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2003.
- Dąmbrowska Anna. *Słownik eufemizmów polskich*. – Warszawa, 2005.
- Dictionary of Russian slang and colloquial expressions* / Vladimir Shlyakhov and Eve Adler. Hauppauge. – New York: Barron's, 2006.
- Drummond David Allan. *Dictionary of Russian obscenities* / compiled by D.A.
- Drummond and G. Perkins. 2nd, rev. ed. – Berkeley: Berkeley Slavic Specialties, 1980.
- Harry Walter, Valerij Mokienko. *Wörterbuch russischer Anti-Sprichwörter*. – Greifswald, 2002.
- Lewinson 1999 – Lewinson Jacek. *Słownik seksualizmów polskich*. – Warszawa: Książka i Wiedza, 1999.
- McDonald J. *A Dictionary of Obscenity, Taboo and Euphemism*. – London: Sphere Books Ltd, 1989.
- Mills 1993 – Mills Jane. *Sexwords*. – London: Penguin, 1993.
- Mitość i sex. Słownik Encyklopedyczny*. – Wrocław: Wydawnictwo Europa, 1999.
- Ouředník Patrik. *Šmrírbuch jazyka českého. Slovník nekonvenční češtiny*, 2-é vyd. – Praha, 1992.
- Richter 1993 – Richter Alan. *Sexual slang: a compendium of offbeat words and colorful phrases, from Shakespeare to today*, 3rd ed. – Harper Perennial: A Division of HarperCollins Publishers, 1993.
- Spears Richard A. *Slang and euphemisms: a dictionary of oaths, curses, insults, sexual slang and metaphor, racial slurs, drug talk, homosexual lingo, and related matters*, 2nd abridged ed., 2nd rev. ed. – New York, N.Y., U.S.A., 1991.

- Sex and sexuality. A thematic dictionary of quotation.* – London: Cassel, 1993.
- The Concise Oxford Companion to the English Language / Ed. Tom McArthur.* – Oxford University Press, 1996.
- The Wordsworth Dictionary of Sex 1994 – The Wordsworth Dictionary of Sex.* Robert Goldeston Ph.D. and Kenneth Anderson. – London, 1994.
- Womenword 1989 – Womanwords: a vocabulary of culture and patriarchal society / Jane Mills.* – Harlow, Essex, England: Longman, 1989.

3. Наукова література та умовні скорочення

- Ажеж 2003 – Ажеж Клод. *Человек говорящий. Вклад лингвистики в гуманитарные науки.* Пер. с фр. Б. Н. Нарумова. – Москва: Едиториал УРСС, 2003.
- Айдачич 2003 – Айдачич Д. В. «Эротическая лексика в славянских языках». *Язык и культура*, вып. 6, т. 5, ч. II. – Киев, 2003, с. 38–45.
- Аксёнова Наталия. «Семиосфера эротичних мотивів у дитячих забавляннях із маніпулюванням пальцями». *Tіло в текстах культур.* – Київ, 2003, с. 151–160.
- Александрова Ольга. «К вопросу об определении роли маргинальных значений в определении социолингвистического статуса человека». *Лінгвістика. Збірник наукових праць*, вип. 1. – Херсон, 2005, с. 167–171.
- Анти-мир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература. Сборник статей / Составитель Н. Богомолов. – Москва: Ладомир, 1996.
- Бардина Н. В. *Языковая гармонизация сознания.* – Одесса: Астропринт, 1997.
- Бахтин 1990 – Бахтин М. М. *Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса*, 2-е изд. – Москва: Художественная литература, 1990.
- Берн Эрик. *Секс в человеческой любви / Пер. с англ. М. П. Папуш.* – Москва: АСТ, 1997.
- Богдановић Недељко. *Будалина играчка: прилози за српски еротиски речник.* – Ниш: Просвета, 1998.
- Бондаренко 2003 – Бондаренко Галина. «Символіка та семантика волосся». *Tіло в текстах культур.* – Київ, 2003, с. 55–62.
- Борухов Б. Л. «Мат как философия жизни». *Дом бытия: лингвософский альманах*, вып.1. – Саратов, 1994.
- Брандт Р. «Кое-что о нескольких словах». *Русский филологический вестник*, 1915, № 3 – 4, с. 356.
- Бурас М. М., Кронгауз М. А. «Сексуальная агрессия в русском языке». *Агрессия в языке и речи.* Сборник научных статей / Под ред. И. А. Шалонова. Москва: РГГУ, 2004, с. 115–125.
- Валодзіна 2001 – Валодзіна Таццяна. «Жаночы „ныз” у традыцыйнай культуры беларусаў».
Terra alba. Homo veneris: Сексуальная прастора беларускай культуры, т. 2 / Под ред. С. І. Данілоенкі. – Мінск, 2001, с. 30–40.
- Вальтер, Мокиенко 2002 – Вальтер Х., Мокиенко В. «Новая языковая жизнь древнейшей профессии». *Слово. Фраза. Текст.* Сборник научных статей к 60-летию проф. М. А. Алексеенко. – Москва: Азбуковник, 2002.

- Винничук 2006 – Винничук Ю. «Лаймося по-львівському». *Вербальна агресія як мовно-культурний і соціальний феномен.* – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006, с. 40–44.
- Виноградов С. «Сквернословие». *Наука и жизнь*, 1993, № 4.
- Всередині й назовні 2004 – Всередині й назовні: лесбійські теорії, геївські теорії. – Львів: Ахілл, 2004.
- Ворс Іда. «Орган шостого чуття». *Політика і культура*, 2004, № 21, с. 4–45.
- Вурм Барбара. «Поэтичность и эротическая метафора: заметки к некоторым ранним текстам формалистов с точки зрения деконструктивистской гендерологии». *Доклады Первой Международной конференции «Гендер: язык, культура, коммуникация» 25–26 ноября 1999 года.* – Москва, 2001, с. 99–113.
- Гаврилюк 1999 – Гаврилюк Елеонора. «Еротичні іmplікації рослинної символіки в українській календарній обрядовості». *Студії з інтегральної культурології*, вип. 2. – Львів, 1999, с. 32–55.
- Галенко Олександр. «Сороміцька історія». *Критика*, 2003, № 9, с. 7–11.
- Гнатюк В. «Folklore de l'Ukraine. Український фольклор. Сороміцькі звичаї, казки, пісні, приказки, загадки і лайка.(Extr. des Коптадіа, т. 5. 1898. Cet extrait ne peut être vendu) (рец.)». *Записки Наукового товариства ім. Шевченка*, 1900, т. 33, кн. 1, с. 32–33.
- Голобородько Василь. «Виникнення казкових мотивів на підставі актуалізації та реалізації внутрішньої форми табуйованого в соціумі слова на позначення койтусу». *Ucrainistica. Збірник наукових праць.* – Кривий Ріг, 2004, с. 69–85.
- Голодов А. Г. «Гендерность в отраслевой лексике». *Актуальні проблеми менталінгвістики.* – Черкаси, 2007, с. 154 – 157.
- Гощило 2000 – Гощило Елена. «Новые члены (members) и органы: политика порнографии». *Женщина и визуальные знаки.* – Москва: Идея-Пресс, 2000, с. 107–143.
- Григораш 2007 – Григораш С. М. *Лексика і фраземіка інтимної лірики (на матеріалах українського фольклору).* Автореф. дис... канд. фіол. наук. – Івано-Франківськ, 2007.
- Грушевський М. С. *Історія української літератури.* В 6 т. 9 кн., т. I. / Упоряд. В. В. Яременко. – Київ: Либідь, 1993.
- Гундорова Тамара. *Український літературний постмодерн.* – Київ: Критика, 2005.
- Гура 1978 – Гура А. В. «Символика зайца в славянском обрядовом и песенном фольклоре». *Славянский и балканский фольклор. Генезис. Архаика. Традиции.* – Москва: Наука, 1978, с. 159–189.
- Гусейнов Гасан. «Матерный пласт идеологического языка». У його ж: *Советские идеологии в русском дискурсе 1990-х.* – Москва: Три квадрата, 2004, с. 145–235.
- Дзендузелівський 1996 – Дзендузелівський Й. «Арго нововижівських кожухарів». У його ж: *Українське і слов'янське мовознавство.* Збірник праць. – Львів: Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, 1996, с. 245–285.

- Доброльожка Галина. «Тема здоров'я в поліських народних порівняннях». *Мовознавство. Доповіді та повідомлення на IV Міжнародному конгресі україністів*. – Київ, 2002, с.138–141.
- Древлянський Василь. «“Ой, мамо, в комору ведуть” (До історії про післявесільні перев’янські наспіви)». *Берегиня*, 2003, № 3, с. 65–78.
- Дуличенко А. Д. «Язык и тело». *Плуцер-Сарно А. Большой словарь маты*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 35–48.
- Елистратов В. С. «“Сниженный” язык и “национальный” характер». *Вопросы философии*, 1998, № 10, с. 82–89.
- Жельвис 2001 – Жельвис В. И. *Поле браны: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира*. – Москва: Ладомир, 2001.
- Жельвис В. И. «Русско-немецкие инвективные параллели: стратегия и тактика». *Слово в словаре и дискурсе. Сборник научных статей к 50-летию Харри Вальтера*. – Москва: «Издательство Элпис», 2006, с. 226–231.
- Жукова М. «Номінація смерті та архайчне мислення». *Студії з інтегральної культурології. Tanatos*, 1996, № 1, с. 28–62.
- Задюганий Пилип. «За рідну сороміцьку мову». *Лель*, 1993, № 5.
- Земская Е. А., Китайгородская М. А., Розанова Н. Н. «Особенности мужской и женской речи». *Русский язык в его функционировании* / Под ред. Е. А. Земской и Д. Н. Шмелева. – Москва, 1993, с. 429–450.
- «Злая лая матерная...». Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005.
- Золотоносов М. Н. *Слово и Тело. Сексуальные аспекты, универсалии, интерпретации русского культурного текста XIX–XX веков* / Сборник статей. – Москва: Ладомир, 1999.
- Зорин А. «Легализация обсценной лексики и ее культурные последствия». *Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература. Сборник статей* / Составитель Н. Богослов. – Москва: Ладомир, 1996, с. 121–139.
- Ильин Е. П. *Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины*. – СПб., 2003.
- Карасик В. И., Слыскин Г. Г. «Запрет и нарушение запрета как коммуникативные действия». «Злая лая матерная...». Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005, с. 17–34.
- Кісі Р. Я. «Ерос і водна стихія (первинна семіотика шлюбної магії)». *Сучасність*, 1994, № 1.
- Коатс Дж. «Женщины, мужчины и язык». *Гендер и язык*. – Москва: Языки славянской культуры, 2005, с. 32–231.
- Ковалев 1998 – Ковалев Г. Ф. «Похабен ли русский мат?». *Восточноукраинский лингвистический сборник*. Вып. 4. Сборник научных трудов. – Донецк, 1998, с. 82–83.
- Ковалев 2005 – Ковалев Г. Ф. «Русский мат – следствие уничтожения табу». *Культурные табу и их влияние на результат коммуникации*. – Воронеж, 2005, с. 184–197.

- Коваль 2005 – Коваль В. «Славянская этнофразеология в гендерном аспекте». *Границы слова. Сборник научных статей к 65-летию проф. В. М. Мокиенко.* – Москва, 2005, с. 82–88.
- Коптева Т. «Лексичний аналіз байкерського сленгу». *Українська мова та література*, 2006, № 38.
- Коровушкин 2005 – Коровушкин В. П. «Инвективная лексика и фразеология в английском и русском военных подъязыках: контрастивно-социолингвистический аспект». *Злая лая матерная...* Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005, с. 376–420.
- Красиков 2003 – Красиков Михайло. «“Ой дам тобі живиці живої...” (Заметки собирателя украинского эротического фольклора)». *Живой журнал*, 2005, № 2, с. 52–53.
- Красиков Михайло. «Таємничий дивосвіт українського еросу». *Українські сороміцькі пісні / Упорядкування, передмова, примітки М. М. Красикова.* – Харків: Фоліо, 2003, с. 3–16.
- Крепкое русское слово.* – Москва: Альта-принт, 2005.
- Курочкин 2005 – Курочкин Олександр. «Мій плуг не оре, цілини не бере... (Весільна еротична гра “Забивання кілка”)». *Берегиня*, 2005, № 3, с. 45–52.
- Левин Ю. «Об обсценных выражениях русского языка». *Антимир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература.* Сборник статей / Составитель Н. Богомолов. – Москва: Ладомир, 1996, с.108–120.
- Лесюк 2007 – Лесюк Микола. «Табу та евфемізми в українських коломийках». *Поліські зворини. Збірник пам'яті професора Миколи Васильовича Никончука.* – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007, с. 87–102.
- Ліндсей 1995 – Ліндсей Дж. *Коротка історія культури.* В 2 т., т. 1. – Київ, 1995.
- Леснова В. В. *Номінація рис людини в українських східнословожанських говірках.* – Луганськ, 2004.
- Лоуэн А. *Предательство тела* / Пер. с англ. Елена Поле. – Екатеринбург: Деловая книга, 1999.
- Лоуэн А. *Физическая динамика структуры характера* / Пер. с англ. Е. В. Поле. – Москва: Компания ПАНИ, 1996.
- Маєрчик 2003 – Маєрчик Марія. «Одяг як символічне тіло». *Tіло в текстах культур.* – Київ, 2003, с. 69–82.
- Мельничук О. С. «Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району, Одеської області)». *Лексикографічний бюллетень*, вип. 2. – Київ, 1952, с. 67–98.
- Михайлин В. Ю. «Русский мат как мужской обсценный код: проблема происхождения и эволюция статуса». *Злая лая матерная...* Сборник статей / Под ред. В. И. Жельвиса. – Москва: Ладомир, 2005, с. 69–137.
- Мокиенко В. М. «Русская бранная лексика: цензурное и нецензурное». *Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. Словарь русской браны (матизмы, обсценизмы, эвфемизмы).* – СПб.: Норинт, 2003, с. 10–61.

- Німчук 1992 – Німчук В. В. *Давньоруська спадщина в лексиці української мови.* – Київ: Наукова думка, 1992.
- Осадчий В. И. «Ненормативная лексика – духовный тупик общества». *Мова і культура*, вип. 9, т. 2. – Київ: Видавничий Дім Дмитра Бурого, 2007, с. 65–71.
- Отин 2006 – Отин Е. С. «*Все менты – мои кенты...*» (Как образуются жаргонные слова и выражения). – Москва: ООО «Изд-во ЭЛПИС», 2006.
- Плуцер-Сарно А. «Матерный словарь как феномен русской культуры». У його ж: *Большой словарь русского матта*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 49–74.
- Плуцер-Сарно А. «О семантике слова “мат”». Плуцер-Сарно А. У його ж: *Большой словарь русского матта*, т. 1. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 75–80.
- Плуцер-Сарно 2005 – Плуцер-Сарно А. «Философия “пизды”». У його ж: *Материалы к словарю русского матта*, т. 2. – СПб., 2005, с. 18–40.
- Пономар 1997 – Пономар Л. *Назви одягу Західного Полісся*. – Київ, 1997.
- Ревакович М. «Ерос і вигнання». *Критика*, 2006, № 10, с. 28–32.
- Руднев В. П. «Введение в “пизду”». Плуцер-Сарно А. *Материалы к словарю русского матта*, т. 2. – СПб., 2005, с. 496–506.
- Руднев В. П. «“И это все о нем”: “Хуй”: Феноменология, антропология, метафизика, прагмасемантика». Плуцер-Сарно А. *Большой словарь матта*, т. 2. – СПб.: Лимбусс Пресс, 2001, с. 6–34.
- Руднев В. «Метафизика футбола». *Логос*, 1999, № 8, с. 60–67.
- Рябчук Микола. «Сірко і Шаріков». *Дзеркало тижня*, 2007, № 11.
- Сикалов В. «Кино-мат». *ШО*, 2006, № 12, с. 28.
- Сиротинина О. Б. «Русский язык в разных типах речевых культур». *Русский язык сегодня*, Сборник статей, вып. 1. – Москва: Азбуковник, 2000, с. 240–248.
- Ставицька Л. О. «Гендерні стереотипи в сучасній українській мовній свідомості (за даними асоціативного експерименту зі словами “жінка”, “чоловік”». *Наукові записки Луганського національного педагогічного університету*, вип. 5, т. 3. Серія «Філологічні науки»: Збірник наукових праць. – Луганськ/ Луганський національний педагогічний ун-т. ім. Тараса Шевченка, 2004, с. 58–66.
- Ставицька Л. О. «Дискурс помаранчевої пристрасти». *Критика*, 2005, № 3, с. 13–16.
- Ставицька Л. О. «Комунікативні стратегії вживання обсценної лексики (гендерний аспект)». *Славянские языки и культура. Материалы Международной конференции*. – Тула, 2007, с. 134–136.
- Ставицька Л. О. «Проблеми інтерпретації та лексикографічного опрацювання лайливої лексики». *Вербальна агресія як мовно-культурний і соціальний феномен*. – Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2006, с. 6–20.
- Ставицький 1989 – Ставицький О. Ф. «Коментар до “Енеїди” Івана Котляревського та його історія». *Котляревський I. П. Енеїда. Поема*. – Київ: Дніпро, 1989.
- Супрун В. И. «Тоталитаризм / демократия и язык». *Слово во времени и пространстве. К 60-летию профессора В. М. Мокиенко*. – СПб.: Фолио-Пресс, 2000, с. 389–392.

- Таннен Дебора. *Ты меня не понимаешь! Почему женщины и мужчины не понимают друг друга.* – Москва: Вече, Персей, АСТ, 1996.
- Тараненко О. О. «Колоквіалізація, субстантартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.)». *Мовознавство*, 2003, № 1, с. 23–41.
- Телия В. Н. *Русская фразеология. Семантический, pragматический и лингвокультурологический аспекты.* – Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996.
- Титаренко Марія. «Феномен Ельфріде Єлінек: Неперекладність жінки». *Поступ*, 2005, № 67.
- Тіло в текстах культур:* Збірник матеріалів наукової конференції / НАН України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Український етнологічний центр / Гол. ред. Ганна Скрипник, упорядники Олена Боряк, Марія Маєрчик. – Київ, 2003.
- Тоддес Е. А. «Энтропии вопреки (О поэзии Тимура Кибирова)». *Родник*, 1990, № 4.
- Толстая 2001 – Толстая С. М. «Полесские поверья о ходячих покойниках». *Восточнославянский этнолингвистический сборник. Исследования и материалы.* Москва: Индрик, 2001, с.151–205.
- Топоров 1979 – Топоров В. Н. «Семантика мифологических представлений о грибах». *Balcanica. Лингвистические исследования.* – Москва: Наука, 1979, с. 234–298.
- Труб В. М. «Порівняльний аналіз засобів протиставлення різних реєстрів урбаністичної мовної комунікації». *Мовознавство*, 2007, № 1, с. 66–72.
- Ульянов Анатолий. «Сергей Жадан. “ХУЙ” как метод украинской литературы» / Жадан С. Капітал. – Харків: Фоліо, 2006, с. 755–757.
- Успенский Б. «“Заветные сказки” А. А. Афанасьева». *Анти-мир русской культуры. Язык. Фольклор. Литература. Сборник статей* / Составитель Н. Богомолов. – Москва: Ладомир, 1996, с.143–164.
- Успенский Б. «Мифологический аспект русской экспрессивной фразеологии». У його ж: *Избранные труды. Язык и культура*, т. 2. – Москва: Гнозис, 1994, с. 53–128.
- Швейцер А. Д. *Социальная дифференциация английского языка в США.* – Москва: Наука, 1983.
- Шевченко Р. В. *Речі бранні (фрагменти мовного дослідження).* – Полтава: «Друкарська майстерня», 2004.
- Шеррі Оргнер. «Чи співвідноситься жіноче з чоловічим як природа з культурою?». *Гендерний підхід: історія, культура, суспільство.* – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003, с. 134–150.
- Шиманський Роберт. «Сексуалізми української мови». *Ucrainistica. Збірник наукових праць.* – Кривий Ріг, 2003, с.125–138.
- Шипка Данко. *Опсцене речи у српском језику.* – Београд, 1999.
- Шумейко Тарас. «Ерос у Тичині». *Сучасність*, 2000, № 9, с. 94 –108.
- Щербинина Ю. В. «Проблемы речевой агрессии в общении школьников». *Возрастное коммуникативное поведение. Сборник научных трудов.* – Воронеж, 2003, с. 71–86.

- Aman Reinhold. *Opus maledictorum: a book of bad words*. 1st Marlowe & Company ed. – New York: Marlowe & Co., 1996.
- Andersson L. G., Trudgill P. *Bad Language*. Oxford, Basil Blackwell LTD., Bailey L. A., 1990.
- Arango Ariel C. *Dirty words: psychoanalytic insights*. Northvale, N.J.: Aronson, 1989.
- Bogdanović N. *Opscena leksika, zbornik radova*. Prosveta, Niš, 1998.
- Cameron, Debohra; Kulick, Don. *Language and sexuality*. – Cambridge University Press, 2003.
- Cooper 2003 – Cooper Brian. «The classic mother phrase in Russian: its form and origin». *Australian Slavonic and East European Studies*, 2003, vol. 17, № 1–2, p. 3–26.
- Epstein Joseph. «Sex and Euphemism». *Fair of speech: the uses of euphemism* / edited by D. J. Enright. Oxford [Oxfordshire]. – New York: Oxford University Press, 1985, p. 56–71.
- Fałowski A. "Ein Russisch Boech..." rosyjsko-niemiecki anonimowy słownik i rozmówki w XVI wieku. Analiza językowa. – Kraków, 1996. Fine, Marlene, G.; Johnson Fern. L. «Female and Male Motives for Using Obscenity». *Journal of Language and Social Psychology*, 1984, vol. 3 (1), p. 59–74.
- Hopson Janet L. *Scent signals. The silent language of sex*. – New York: William Morrow and Company, 1979.
- Johnson Sterling. *What your f*cking language: how to swear effectively, explaiied in explicit detail and enhanced by numerous examples taken from everyday life*. 1st ed. – New York: St. Martin's Griffin, 2004.
- Kauffman C. A. «A Survey of Russian Obscenities and Invective Usage». *Maledicta: The International Journal of Verbal Aggression*, 1980, vol. 4 (2), p. 261–289.
- McEnery Tony. *Swearing in English: bad language, purity and power from 1586 to the present*. – London; New York: Routledge, 2006.
- Razvratnikov B. S. «Elementary Russian Obscenities». *Maledicta: The International Journal of Verbal Aggression*, 1979, v. 3, p. 197–204.
- Smal-Stocki R. «Taboos on Animal Names in Ukrainian». *Language*, 1950, № 26, p. 489–493.
- Swearing: a social history of foul language, oaths, and profanity in English* / Geoffrey Huges. – Oxford, UK; Cambridge, Mass., USA: Blackwell, 1991.
- Wajnryb Ruth. *Expletive deleted. A good look at bad language*. – New York: Free Press, 2005.

Леся Ставицька

Українська мова без табу

Словник нецензурної лексики
та її відповідників
Обсценізми, евфемізми, сексуалізми

Редактор-лексикограф *Віра Ковалька*

Технічний редактор *Майя Притикіна*

Літературний редактор та коректор *Світлана Гайдук*

Верстка *Тамари Масленнікової*

Відповідальний за випуск *Микола Климчук*

Підписано до друку 07.11.2007. Формат 70x90/16. Гарнітура Таймс.

Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 33,34.

Умовн. фарбовідб. 33,77. Обл.-вид. арк. 36,71. Зам № 7-1572.

Видавець: СП «Часопис “Критика”» ДК № 2189 від 18.05.2005

Свідоцтво про реєстрацію КВ 2690 від 21.04.1997

01001, Київ-1, а/с 255

www.krytyka.kiev.ua, krytyka@krytyka.kiev.ua

Дистрибуція: тел./факс + 38 044 270 54 00; office@krytyka.kiev.ua

Представництво у Львові: тел. + 38 0322 67 36 96; natalyasereda@ukr.net

Надруковано у ЗАТ «ВІПОЛ».
03151, Київ-151, вул. Волинська, 60

Будемо раді отримати від читачів відгуки про цю книжку
з поміткою на конверті «Словник» поштою 01001, Київ, а/с 255
або електронною поштою books@krytyka.kiev.ua

Лєся Ставицька

доктор філологічних наук, професор,
завідувачка відділу соціолінгвістики
Інституту української мови НАНУ

Авторка монографій «Естетика слова
в українській поезії 10–30 рр. ХХ ст.» (2000),

«Арго, жаргон, сленг:

Соціальна диференціяція української мови» (2005),

«Жанри і стилі в історії української
літературної мови» (1989, у співавторстві),

«Українсько-російська двомовність.

Лінгвосоціокультурні аспекти» (2007, у співавторстві).

Її перу належить низка словників:

«Короткий російсько-український словник

контрастивної лексики» (2001, у співавторстві),

«Короткий словник жаргонної лексики української мови» (2003),

«Український жаргон» (2005),

а також

численні наукові праці з питань теорії

та історії поетичної мови,

двомовності, теорії та практики комунікації,

субстандартної лексики

української мови, гендерної лінгвістики.

*Нині дослідниця готове до друку монографію
про мовний світ чоловіків і жінок,
а також працює над продовженням серії
лексиконів українського субстандарту:
словником української лайки та прокльонів
і російсько-українським словником
ненормативної лексики.*

Edited with the demo version of
Infix Pro PDF Editor

To remove this notice, visit:
www.iceni.com/unlock.htm